

7
-b
25

7
7 E
28

S. R. E.
CARDINALIVM,
ARCHIEPISCOPORVM,
EPISCOPORVM,
ET ABBATVM
Pedemontanę Regionis Chronologica Historia

Auctore

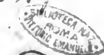
D. FRANCISCO AVGVSTINO AB ECCLESIA

Ex Comitibus Ceruignaschi, Ciue, & Episc. Salutiensi, Historico, & Consiliario Regiæ Celsitudinis Sab. Regis Cypri:

CVI ACCEDVNT.

Catalogi Archiepiscoporum Tarentasiensium, ac Episcoporum Augustensium, Sedunensium, Maurianensium, Gebennensium, Bellicensium, Lausanensium, ac generalium Ordinum, qui ex Pedemontio prodierunt.

AVGVSTÆ TAVRINORVM, M. DC. XXXXV.

Typis HH. Ioannis Dominici Tarini. Superiorum permissu.

SERENISSIMÆ CHRISTIANÆ FRANCIÆ SABAVDIÆ DVCI, CYPRI REGINÆ, &c.

Fœlicitatem.

VM præter terram nihil in terris stet, & ea pernicitate fugiant vniuersa sub Sole, vt vix vlla relinquant sequentiū itineri profutura vestigia, mirari desines, Regina Solertissima, perire memoriam hominum, quando perit etiam Regionum. Pedemontana sanè, & Sabaudica, quæ duæ omnes semper irrequietæ motus Italiæ, & excitatos videre primæ, & compositos sensere postremæ, tot testes cladiū, tot nutrices bellorum, ita parum notæ in historijs sunt, vt inhospitali commissæ Caucaso adhuc maiorem alere famam debuerint. Hanc Scriptorum, seu exterorum inuidiam, seu nostrorum incuriam emendauit ex parte Patruus meus Ludouicus, dum, si quas habuit à Senatus curis inducias, illustrandis patriæ rebus impendens, intactā

alijs fodinam eruit primus, ita tamen vt reliquerit, & mihi maximi argumentum laboris, dum quæ sunt ab ipso indicata verius, quam narrata in integram Historiam explico. Videbit quandoq; lucem hoc opus, cui dare studui maiorem ex rebus fidem, quam ex stylo nitorem. Interim Celsitudini tuæ aliud sisto, quod postremo conceptũ si minus rerum ordine, argumenti saltem debet dignitate præcedere. In hoc ego non bellorum exitus, non fœdera Principum, non populorũ dispendia prosequor, sed Hierarcharum omnium, quos Subalpinæ Vrbes nostræ, & dedere semper, & accepere, omni meritorum genere laudatissimos, gesta complexus Ditionis tuæ populis nouam in Præsulum suorum exemplis scholam aperio. Hanc Christianæ temporibus decuit laudem addi, vt eorũ desiderio tot iam annos sepulti iterum lucem aspicerent, & renati Mundo tantæ fortunæ participes toleratæ obliuionis dãna sarcirent. Erumpent vnà cum ijs Sabaudiæ familiæ decora sanctiora, quæ nõ minus Aris, quam armis genita, vt in strenuissimis Ducibus omnem occupauit gloriam bellis, ita in sanctissimis Sacerdotibus geminauit dignitatem Thiaris. Habe tu igitur meæ hoc non tam præludium historiæ, quam monumentum obseruantiæ, optime Princeps; opus ne despice, cuius, & argumentum amasti, & Auctorem ornasti, & exempla piissimis moribus expressisti. Magna mihi studiorũ ab approbatione tua merces; magna Regno, Regiq; nostro in tua incolumitate fœlicitas, quam dum ab eo, à quo vno est omne donum perfectũ, exigimus, nosmetipsos exhibemus in victimas, Sacerdotes.

Deditissimus Vassallus

Franciscus Augustinus Ecclesia
Eipscopus Salutiarum.

Illustris, & Adm. R. D.

D. IOANNIS FRANCISCI
P E T I T I
I.V.D.Canonici, & Archipræsbyteri Ecclesiæ Salutiarum.

Longa Subalpinûm series, nomenq; diesq;
Pontificum breuibus clauditur hisce notis:
Iam multis pars hac operis, quod texit ab annis
Auctor veridici nominis Historicus.
Ille voluminibus tantum Pedemontibus adfert,
Quantum Romulidis Liuius attulerat.
Felices Patres, dat queis Ecclesia scribens
Non saclis; sed iam viuere perpetuo.
Haud tenuis labor: ast audi qua Ecclesia visa est
Scriptoris meritis dona parare sui.
Præsulibus mox illa inquit, quos ordine certo
Adnumeras, addes nomen, & ipse tuum

Eiusdem
D I S T I C O N.

Mitrat ferì nar dum Eccles scrib
am em rat ia ens
Mitrat sed pa illi Eccles clem

D. IOANNIS BVCINI
LEODIENSIS.

PAstor oues numerat, bellator prælia Cæsar
Tractant fabri fabrilia.
Sic Pedemontanos doctis Ecclesia carthis
Præsul recenset Præsules.

Eiusdem
IN CHRONOLOGIAM
Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Francisci Augustini ab Ecclesia Episcopi Salutiarum.

ECclesiarum qui Pedemontii
Rexere clauum, noscere Præsules
Quibusque Cardinale sacram
Reddiderit diadema frontem.
Quicunque gestis. Perlege sedulus
Caliginosis eruta scriniis
Quæ posteris labore magno
Veridicus memorauit auctor.

IN

IN CHRONOLOGIAM
Prælatorum Pedemontij
Ab Illustrissimô, & Reuerendissimo D. Comite Francisco Augustino ab Ecclesia Salutiarum Episcopo concinnatam.

Horatij Figueriæ S. T. D. Præpositi Draconeriensis.

EPIGRAMMA.

Roma tua aduelat, diuâ dùm tempora mitrâ:
Est tibi scriptorum, magna caterua comes.
Dulcibus hinc amnes, horum tu è fontibus hauris:
Pastorum emanant, nomina viua quibus.
Hos Pedemontanus, Salius, potetq; Sabaudus:
Armenicâ cunctis clarior vnda fluit.
Clarâ etenim patriâ: claris natalibus orti.
Clara tibi lingua est: clarior, & calamus.

Capita, quæ hoc volumine continentur.

Status

Ecclesiæ Catholicæ nota successio Episcoporum. cap. I.

S. Ireneus lib. 3. Aduersus hæreses. cap. 2.

CVm autem ad eam iterum traditionem, quæ est ab Apostolis per successiones Presbyterorum in Ecclesijs custoditur prouocamus eos, &c.

Idem. cap. 3.

Fundantes igitur, & instruentes B. Apostoli Ecclesiam eius administrandæ Episcopatum Lino tradiderunt: succedit ei Anacletus; post eum tertio ab Apostolis loco Episcopatum sortitur Clemes, &c. vsq; ad Eleuterium, sub cuius, inquit, ordinatione, & successione veritatis traditio, & prædicatio peruenit vsque ad nos.

Tertullianus lib. de præscriptionibus aduersus Hæreticos.

Cupio ostendant mihi, ex qua auctoritate prodierunt: edant origines Ecclesiarum suarum; euoluant ordinem Episcoporum suorum, ita per successores ab initio decurrentem, vt primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseuerauerit, habuerit auctorem.

Origenes in præmio lib. 1. Periarchon siue de principijs.

Seruetur Ecclesię prædicatio per successoris ordinem ab Apostolis tradita, & vsque ad præsens in Ecclesijs permanens.

S. Augustinus contra Episcopalia Manichæi funda. cap. 4. de vtilitate credendi ad Honoratum. cap. 17.

Multa sunt alia, quæ in eius (Ecclesiæ) gremio me iustissimè teneant: tenet consensio populorum, atq; gentium, &c. tenet ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oues suas post resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum.

Idem

Idem in Psal. contra partem Donati Tomo 7.

Numerate Sacerdotes vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Patrum qui cui successit.

Idem in Epist. 165. de Schismate Donatistarum.

Si ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, quãto certius, & verè salubriter ab ipso Petro numeramus, cui totius Ecclesiæ figuram gerenti Dominus ait: super hanc Petrã ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferorum non vincent eam. Petro enim successit Linus, Lino Clemens, &c.

Idem lib. 1. contra Faustum Manichæum, cap. 2.

Auctoritas Ecclesiæ Catholicæ ab ipsis fundatissimis sedibus Apostolorum vsque ad hodiernam diem succedentium sibimet Episcoporum series, & tot populorum consensione firmatur, &c.

Idem in lib. Quæst. veteris, & noui est. cap. 20.

Ordinem ab Apostolorum Petro cæptũm, & vsq; ad hoc tempus per traducem succedentium Episcoporum seruatum perturbant, ordinẽ sibi sine origine vindicantes, corpus sine capite.

Optatus Mileuitanus lib. 2. aduersus Parmenianum.

Vestræ Cathedræ vos originem reddite, qui vobis vultis Sanctam Ecclesiam vindicare, &c.

Ex Epistola Ægyptiacæ Diæcesis pro Concilio Calcedonensi ad Antatolium Constantinopolitanum Archiepiscopum.

In diptycho piæ memoriæ transitum ad Cœlos habentium Episcoporum vocabula continentur, quę tempore SS. Mijsteriorum secundum Sanctas regulas releguntur.

Ex quinta Synodo Constant Collat. seu Confess. quintà.

Pro requiescentibus Episcopis Protogene, Zozimo, &c.

S. Carolus Borromæus in Conc. Prouinc. Med. par. 3. Const. de Episcopis.

In Atrio Episcopos ordine depingi curet, qui præcesserunt, si minus omnes, eos saltem, qui sanctitatis, & doctrinæ, aut rerum Episcopalium gestarum laude clari sunt, &c.

Gaspar

Gaspar Silingardus Episcopus Mutinensis in Præfatione Catalogi Episcoporum Mutinensium.

Deberet igitur vnaquæq; Ciuitas suorum Præsulum nedum memoriam conseruare, sed omni etiam studio procurare, vt ex ipsis Præsulũ gestis iusta aliqua haberetur Historiæ collectio, quã Ciues frequenter perlegẽtes, quasi quibusdã stimulis vrgerentur ad ambulandam arctam fidei, & bonorum operum viam, & quam ipsi viuentes ambulauerunt.

Elen-

Elenchus ordine Alphabetico aliquorum Auctorum, qui Series Indices, seu Vitas Summorum Pontificum S. R. E. Cardinalium Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, seu Generalium, Ordinum scripserunt. cap. 2.

Lphonsus Ciacconius Ordinis Prędicatorum edidit duo volumina de Sum. Pontificibus ac S.R.E. Cardinalibus cum eorum Insignijs.

Andreas Quercetanus publicauit Vitas aliquorum summorum Pontificum ac Indicem Archiepiscoporum Turonensium, & Catalogum antiquorum Abbatum S. Mariæ Deruentis Catalanensis Diœcesis.

Andreas Victorellus fecit additiones ad Ciacconium.

Anastasius Bibliothecarius scripsit vitas summorum Pōtificum, vsque ad sua tempora.

Andreas Taurellus publicauit Panegiricum in laudem SS. D. N Papæ Vrbani 8. ac Elogia Cardinalium, qui ab eodem creati fuerunt.

Antonius de Auberij Gallicè edidit Historiam Generalem S. R. E. Cardinalium.

Antonius Monchiacenus Democares scripsit de Patriarchis quatuor præcipuarum Ecclesiarum, de Archiepiscopis Franciæ, ac Germaniæ, & de nonnullis Episcopis earumdem Prouinciarum.

Antonius Beatillus è Societate Iesu Catalogum Archiepiscoporum Barensium edidit.

Arnaldus Orienartus Archiepiscoporum, & Episcoporum Vasconiæ Aquitaniæ in notitia vtriusq; Vasconiæ Indices publicauit.

Albertus

Albertus Crantius de Episcopis Saxoniæ edidit volumen.

Aldobrandinus Ginuccius librum de Episcopis Senensibus scripsit.

Alphonsus del Bene de Episcopis Albiensibus tractatũ texuit.

Ægidius Leodiẽsis Monachus Cisterciensis Indicem Episcoporum Leodiensium euulgauit.

Ægidius Bridomius Catalogum Præsulum Saiensiũ enucleauit.

Ægidius Gonzales Episcoporum Astruensium Catalogum in lucem edidit.

Alphonsus Cartagena de Episcopis Burgensibus in Hispania in historia Regum Hispaniarum, quę in scribitur anacephalęosis tractauit.

Andreas de Chesne de Episcopis Parisiensibus scripsit.

Angelus Portinarius de Episcopis Patauinis.

Adrianus della Moliere Ambianensium Episcoporum Catalogũ euulgauit.

Anselmus Legiensis scripsit Gesta Leodiensium Episcoporum.

Antonius Lisellus indicem Episcoporũ Bellouacensiũ intexuit.

Augustinus Valerius Cardinalis vitas Episcoporum Veronensium composuit.

Augustinus de Paz de Episcopis Britanniæ Armonicæ scripsit.

Augustinus Brunerius Catalogum Episcoporum Olmucensium in lucem mandauit.

Aurelius Corbelinus de Episcopis Vercellensibus edidit librũ Italico sermone.

Aymarus Falcus Barroduceus de Abbatibus S. Antonij Viennensis Historiam publicauit.

Ambrosius Florentinus de Abbatibus Cassinensibus.

Arnaldus Vnio librum edidit Lignum vitæ inscriptum, in quo Indices Summorum Pontificum S. R. E. Cardinalium Archiepiscoporum, & Episcoporum, Monastici Ordinis, ac series Abbatum Cluniacensiũ, & Præsidum Congregationum Cassinensis Sanctæ Iustinæ, & Vallis Vmbrosæ: item Priorum Gene-

Generalium Camalducensium.

Abbatum Generalium Montis virginis, Generalium Humiliatorum Abbatũ Nouantulæ vſque ad annum 1035. & Abbatum Farfæ, vſque ad annum 1140. intexuit.

Ademarus de abbatibus S. Martialis Lemouicensibus ſcripſit.

Aimo Monachus in fine ſuæ Hiſtoriæ addidit Catalogum Abbatum S. Germani a Pratis vſq; ad annum 1602.

Adrianus Butius ſcripſit Chronicon Abbatum Dunenſium Ordinis Ciſtercienſis.

Angelus Maniquez in annalibus Ordinis Ciſterciẽſis ſeries Abbatum Alcobauenſium Hortenſiũ, & Populetanorũ intexuit.

Autbertus indicẽ Abbatũ S. Vincentij Beneuentani publicauit.

Auguſtinus Florentinus ſcripſit Hiſtoriam Camaldulenſium, in qua de Prioribus Generalibus dictæ Congregationis agit.

B

Bartholomæus Poſſa Bergomenſis Hiſtoriam Summorum Pontificum, & Imperatorum edidit.

Bartholomæus de Peregrinis edidit vineam Bergomenſem, in qua agit de Epiſcopis Bergomenſibus, & Abbatibus S. Sepulchri Aſtinenſis, vſq; ad annum 1546.

Bartholomæus Veronenſis de Abbatibus Monaſterij S. Nicolai de Litore Ordinis S. Benedicti ſcripſit.

Bartholomæus de Paternione tractatum fecit de Abbatibus S. Nicolai de arenis Catanæ Ordinis S. Bendicti M. S.

Barlandus Indicem Epiſcoporum Traiectenſium euulgauit.

Benedictus Iouius vitas Epiſcoporum Comenſium edidit.

Bercarius Presbyter ſcripſit Indicem Epiſcoporum Verdunenſium, vſque ad annum 915.

Bernardinus de Beſſa ſcripſit Hiſtoriam Generalium Ordinis Minorum S. Franciſi, vſq; ad F. Bonagratiam.

Bernardus Monachus vallis vmbroſæ compoſuit Hiſtoriam Abbatum Generalium ſui Ordinis.

Bernardinus de Giudonibus Ordinis Prædicatorum ſeries Sum-

Pontificum , ac Episcoporum Lemouicensium, & Tolosanorum confecit.

Bernardus Cardaillac de Episcopis Cadurcensibus.

Bernardus è Castro S. Vincentij scripsit Chronicon Sum. Pontificum,& Imperatorum, ac Generaliũ Ordinis S. Dominici.

Bertrandus de Argentrè de Episcopis Britanniæ armonicæ tractauit.

Blasius Rubeus gesta Episcoporum Cremonensium composuit.

Borderaus de Episcopis Meldensibus egit.

C

F. Cælestinus Capuccinus de Episcopis Bergomensibus.

Cæsar Nostradamus de Archiepiscopis Arelatensibus.

Cælsus Cittadinus Indicem Episcoporum Senensium edidit.

Camillus Peregrinus scripsit vitas Summorum Pontificum vsq; ad Clementem Octauum.

Carolus Sigonius,& Cherubinus Girardascus Vitas Episcoporum Boniensium ediderunt.

Carolus Rubeus de Episcopis Lingoniensibus.

Carolus della Sausaie de Episcopis Aurelianensibus.

Christophorus Iordanus de Archiepiscopis Salisburgensibus scripsit.

Christophorus de Escobar de Episcopis Siracusanis.

Claudius Rubeus in sua Historia Lugdunensi multa de Archiepiscopis dictæ Ciuitatis scripsit.

Claudius Robertus edidit Galliam Christianam,in qua non solum Cathedrales Ecclesias totius Galliæ descripsit, verum etiam Indices illarum Archiepiscopõrum, & Episcoporum: item Abbatias, & illarum Abbatum series: necnon Catalogos multorum Archiepiscoporum,& Episcoporum Germaniæ, Hispaniæ, & Italiæ, & aliquorum Generalium Ordinum publicauit.

Conradus á Mare Catalogum Summorum Pontificum, vsq; ad annum 1273. enucleauit.

Conradus Prior Schirensis scripsit res gestas ab Abbatibus Schirensibus, vsq; ad annum 1220.
Consaluus Illeschius tractauit de Summis Pontificibus.
Cornelius Chempius de Episcopis Frisonibus.
Cosmus Fauilla in libro, quem edidit de recta vita Religiosorũ enumerat omnes Ordinis sui Præpositos Generales.
Cyprianus Manentes de Episcopis Vrbeuetanis.

D

Dadreus Archiepiscopos Rothomagenses publicauit.
Daniel Doromettus de Episcopis Maclouiensibus.
Desiderius Spretus de Archiepiscopis Rauennatensibus librum composuit.
Dominicus Tempesta Romanus scripsit vitas Sum. Pontificum, vsq; ad Clementem 8.
Dominicus Petrus Paulus de Episcopis Bononiensibus.

E

Erchembaldus Argentorensium Pręsulum vitas complexus est.
Eudoxius Locatellus Scripsit vitas Generaliũ Vallis vmbrosę.

F

Fabius Barberius Catalogum Episcoporum Ariani in Regno Neapolitano edidit.
Federicus Sandicus Seriem Episcoporum Fossanensium in libro Decretorum Synodalium eiusdem Ecclesiæ publicauit.
Ferdinandus Vgellus Florentinus Abbas Trium fontium Ordini Cister. scripsit Additiones ad Ciacconium, & series omnium Archiepiscoporum, & Episcoporum Italiæ.
Floduardus Remensium Archiepiscoporum Seriem, vsque ad annum 870. scripsit.
Florauantus Moranellus fecit Additiones ad eundem Ciacconium.
Franciscus Ioannettus vitas Summorum Pontificum edidit.
Franciscus Cabrea de Sum. Pont. & S. R. E. Cardinalibus librum publicauit.

Franciſcus Rezolus Catalogum Archiepiſcopórum Mediolanenſium edidit.

Franciſcus Belloforeſtus in ſua Coſmographia Gallicè ſcripta ſeries multorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Abbatum Franciæ, ac Germaniæ publicauit.

Franciſcus Godouinus Anglus Epiſcopus Laudaunenſis Indices Præſulum Angliæ, ac vitas Sum. Pont. & S.R.E. Cardinalium, eiuſdem nationis euulgauit.

Franciſcus Biſcapecius, & Franciſcus Boſſus vitas Epiſcoporũ Nouarienſium ediderunt.

Franciſcus Ballarinus Hiſtoriam Epiſcopòrum Comenſum Italico ſermone compoſuit.

Franciſcus Cataneus de Epiſcopis Feſulanis:

Franciſcus Corleus de Epiſcopis Engoliſmenſibus.

Franciſcus Cauazzonus de Epiſcopis, & Cardinalibus Bononienſibus tractauit.

Franciſcus Roſieres in libro Stemmatum Lotharingiæ Epiſcoporum Verdunenſium ſeriem contexuit.

Franciſcus Auguſtinus ab Eccleſia in primo libro vitæ Iuuenalis Ancinæ Epiſcopi Salutiarum de origine dictæ Eccleſiæ Salutiarum, ac Epiſcopis, eiuſdem ſedis capitulum ſcripſit.

Franciſcus Martinengus in fine libri Statutorum Synodalium Eccleſię Nicienſis indicem aliquorum Epiſcoporum Nicienſium addidit.

Franciſcus Seuertus in Monumentis Brabantiæ indices Præſulum nonnullarum Abbatiarum intexuit.

Franciſcus de Riuo de Abbatibus Cluniacenſibus, vſque ad Fr annum 1495. in Bibliotheca Cluniacenſi egit.

Franciſcus Voertius à Claraſco in vita Henrici Silij Generalis Carmelitarum Catalogum Generalium dictæ Religionis publicauit,

G

Gabriel Carlonus de Epiſcopis Engoliſmenſibus.

Gabriel Paleottus Cardinalis de Episcopis Bononiensibus.

Gabriel Pennottus scripsit Historiam Canonicorum Regularium, in qua de Generalibus Rectoribus dicti instituti agit.

Gaspar Musca de Episcopis, & Archiepiscopis Salernitanis.

Gaspar Bruschius librum composuit de Archiepiscopis, & Episcopis Germaniæ.

Gaspar Zachius Volaterranus de Episcopis Auximianensibus.

Gaspar Silingardus librum edidit de Episcopis Mutinensibus.

Gaspar Iongellinus scripsit notitiam Abbatiarum ordinis Cister. in qua catalogos Abbatum multarum Abbatiarum intexuit.

Georgius Coluenerius de Archiepiscopis Rhemensibus.

Georgius Pilonus in sua Historia Bellunensi Italicè scripta de Episcopis, eiusdem Ciuitatis tractauit.

Georgius Germanus de Abbatibus Altarchensibus in Bauaria fecit librum M. S.

Georgius Cabillau Belga scripsit gesta Abbatum Oudemburgensium M.S.

Gerardus Aretinus de Episcopis Aretinis, vsq; ad annũ 1060.

Gerardus Nouiomagus Catalogum Episcoporum Traiectensiũ euulgauit.

Geruasius Ricobaldus vitas Sum. Pontificum, vsq; ad annum 1300. publicauit.

Guido Rauennas scripsit vitas Sum. Pontificum, vsque ad annum 886.

Gulielmus Gatadegus Parmensis gesta Sum. Pontificum, vsque ad Innocentium 4. scripsit.

Gulielmus Archiepiscopus Magontinus filius Othonis Imperatoris composuit Chronicon, in quo de Archiepiscopis Rhemensibus, & Magontinis egit.

Gulielmus Paradinus in sua Historia Lugdunensi de Archiepiscopis eiusdem Ciuitatis scripsit.

Gulielmus Crosse:tus de Episcopis Parisiensibus tractauit in

lib.

lib. antiquitatùm Parisiensis Ciuitatis.
Gulielmus Maldesburiẽsis librum composuit de Episcopis Anglicanis.
Gulielmus de Cruce Cadurcẽsium Præsulum seriem ordinauit.

H

Hector Boetius Scotús de Episcopis Abersonensibus in Scotia tractauit.
Henricus Scorius de Summis Pontificibus composuit librum.
Henricus Ludouicus Castagnerius Episcopus Pritauiensis edidit volumen inscriptum Nomenclator S. R. E. Cardinalium.
Hyppolitus Doresmundus Cathalogum Episcoporum Mantuanorum edidit.
Heugerus Abbas Laubrensis scripsit Historiam Episcoporum Lobrensium, vsque ad annum 990.
Hieronymus Manfredus, & Hironymus Garimbertus de S.R.E. Cardinalibus scripserunt.
Hieronymus Rubeus edidit Historiam Archiepiscoporum Rauennatensium.
Hieronymus Borsellus vitas Generalium Ordinis Dominicani composuit M.S. Bononiæ.
Hosias Simlerus in descriptione Valesiæ Catalogum Episcoporum Sedunensium publicauit.
Hugo Vulchyte Anglus seriem Abbatum Petrobargi in Anglia Ordinis S. Benedicti ordinauit.

I

Iacobus de Trano Patriarchas Antiochenos collegit.
Iacobus Seuertius de Archiepiscopis lugdunensibus, & Episcopis Matrisconensibus, & Cabillonensibus Historiam publicauit, in qua etiam nomina aliquorum Episcoporum Edunensiũ inseruit.
Iacobus Tauellus de Archiepiscopis Senonensibus.
Iacobus Sirmundus de Archiepiscopis Rhemensibus.
Iacobus Scrobiseuius Archiepiscopos Halicienses publicauit.

Iacobus Liuarus in Historia Ragusiensium indicem Archiepiscoporum illius Ciuitatis edidit.

Iacobus Gualio,& Io. Maria Spelta,ille latinè,& hic Italicè de Episcopis Papiensibus scripserunt.

Iacobus de Buel indicem edidit Episcoporum Parisiensium.

Iacobus Vuaseus de Episcopis Hiberniæ tractauit.

Iacobus Burallus de Episcopis Aretinis Italicè scripsit.

Iacobus de Podio de Episcopis Rutenensibus.

Ioannes Sella de Vitis Sum. Pontificum libros edidit.

Ioannes Crellus de S.R.E. Cardinalibus librum fecit.

Ioannes Candidus de Patriarchis Aquileiæ scripsit.

Ioannes Chenutus Chronologiam Archiepiscoporum, & Episcoporum Galliæ edidit.

Ioannes à Bosco,& Ioannes Marchisius de Archiepiscopis Viennensibus,de quibus etiam tractauit Ioannes de Lieure.

Ioannes Chifletus Archiepiscopos Vesuntinenses collegit.

Ioannes de Deis Compendiū Archiepiscoporū in lucē emisit.

Ioannes Becha de Episcopis Traiectensibus.

Ioannes Magnus Gothus de Episcopis Suetiæ.

Ioannes Trittemius de Episcopis Vueburgensibus,& Herbipolensibus, ac Abbatibus Sparcimensibus Hisaugensibus, & S. Iacobi apud Heibipolim.

Ioannes Pirrus Pincius de Episcopis Tridentinis.

Ioannes Dlugosius de Episcopis Poloniæ.

Ioannes de Bordigne de Episcopis Andegauensibus.

Ioannes Tarle de Episcopis Sarlatensibus.

Ioannes Saueronus de Episcopis Claromontensibus.

Ioannes Bochettus de Episcopis Pictauiensibus.

Ioannes Patauinus Chronologiam Præsulum Lodouensium composuit, & Nomenclaturam Abbatum SS. Saluatoris, & Gulielmi Gelonensis Diœcesis Lodouiensis edidit.

Ioannes Puteanus Petracoriensis Ecclesiæ statum, eiusq; Præsules euulgauit.

oannes

Ioannes Zauarellus de Episcopis Sauonensibus.
Ioannes de Morano de Episcopis Eugubinis. M. S.
Ioannes Bertelz Louaniēsis edidit librum de Abbatibus S. Mariæ Lucemburgensis.
Ioannes Antonius Petramellanus Bononiensis additiones fecit ad Onuphrium de S.R.E. Cardinalibus.
Ioannes Baptista Platina,& Ioan. Baptista Cauallerius de Vitis Summorum Pontificum libros ediderunt.
Ioannes Baptista de Tuffo Episcopus Accerensis scripsit Historiam Clericorum Regularium in qua Vitas Præpositorum Generalium &, Episcoporum dictæ congregationis texuit.
Ioannes Dominicus Hess scripsit Catalogum Archiepiscoporum Salisburgensium.
Ioannes Franciscus Besutius de Archiepiscopis Mediolanensibus,& Ioseph Ripamontius de ijsdem Archiepiscopis, vsq; ad Anselmum Valuasorem scripserunt.
Ioannes Franciscus Bonomius, ac Ioannes Stephanus Ferrerius ambo Episcopi Vercellarum, ille indicem, hic vitas Episcoporum suorum prædecessorum scripserunt.
Ioannes Franciscus Florentinus de Episcopis Brixiensibus.
Ioannes Franciscus Tinetus in libro inscripto la nobiltá di Verona Episcopos Veronenses numerauit.
Ioannes Nicolaus Pascalis de Episcopis Bononiensibus.
Ioannes Petrus Ferretus de Archiepiscopis Rauenatensibus.
Ioannes Philippus Nouariensis de Pastoribus, & Prælatis Canonicorum Regularium tractauit.
Ioannes Stephanus Aiazza in fine libri Decretorum Synodalium Astensis Diœcesis Catalogum Episcoporum Astensium publicauit.
Ioseph Pamphilius Augustinianus in historia sui Instituti de Generalibus, eiusdem Ordinis agit.
Iouita Rapitius Clarensis Bergomensium Episcoporum, vsque ad annum 1465. ordinauit Indicem.

Iuliardus Canonicus Narbonensis de Episcopis suæ Ecclesiæ tractauit.

Iulius Cæsar Capoccius de Auersanis scripsit Episcopis.

L

Laurentius Friseus de Episcopis Herbipolensibus scripsit.

Laurentius Pignorius de Episcopis Patauinis.

Leander Albertus in Descriptione Italię indices Patriarcharum Venetiæ, & Episcoporum Bononiensium euulgauit.

Lelius Brancaccius de Archiepiscopis Tarentinis.

Leo Cardinalis gesta Abbatum Cassinensium scripsit.

Leonardus Sarazinus de Archiepiscopis Lugdunẽsib. tractauit.

Locrinus de aliquibus Abbatibus Franciæ composuit librum.

Lucas Osiander tractatum de Sum. Pontificibus scripsit.

Ludouicius de Ecclesia in libello de Vitis Marchionum Salutiensium Indicem Episcoporum Salutiarum texuit.

Ludouicus Lellus de Archiepiscopis Montisregalis in Sicilia edidit volumen.

Luiprandus Ticinensis edidit vitas Summorum Pontificum, vsq; ad sua tempora.

M

Marcus Antonius Marsilius Columna de Archiepiscopis Salernitanis fecit librum.

Marcus Antonius Guarinus in Cõpendio rerũ Ecclesiasticarum Ferrarię Catalogũ Episcoporũ illius Ciuitatis complexus est

Marius de Vipera scripsit Chronologiam Episcoporum, & Archiepiscoporum Beneuenti.

Martinus Polonus in sua Cronica de Summis Pontificibus breuiter agit.

Martinus Carillus Catalogũ Episcoporũ Oscensiũ composuit.

Martinus Marcier in Bibliotheca Cluniacensi seriem Abbatum Cluniacensium ordinauit.

Matthæus Paris de Archiepiscopis, & Episcopis Angliæ tractauit.

Michael Cotignonus de Episcopis Niuernensibus scripsit.
Monaldus de Monaldeschis de Episcopis Vrbeuetanis scripsit.

N

Nicolaus Aragonius de Summis Pontificibus Romanis scripsit, ex Bibliotheca Cluniacensi.
Nicolaus Maniacutius Catalogum Summorum Pontificum vsq; ad Alexandrum 3. versibus heroicis scripsit.
Nicolaus Camusatius de Archiepiscopis Senonensibus, ac Episcopis Tricassensibus,& Antisiodorensibus tractauit.
Nicolaus Taliapied de Episcopis,& Archiepiscopis Rothomagensibus fecit librum.
Nicolaus Chesneu de Metropoli Rhemensi composuit tractatū.
Nicolaus Crusenus Monasticon S. Augustini scripsit, in quo de Generalibus dicti Ordinis egit.

O

Octauius Caietanus Syracusanus Catalogum Episcoporum Syracusanorum euulgauit.
Octauius Pasca de Archiepiscopis Reghinis, & Episcopis Ieracensibus tractauit.
Onuphrius Panuinus Veronensis librum edidit de Sum. Pontificibus, ac S. R. E. Cardinalibus: Vitas Patriarcharum, & Indices Archiepiscoporum Mediolanen. Rauenat. Maguntin. Treuerensium, Carthaginensium, Colonensium, Tolesanorum, Cantuariensium, Senonensium,& Lugdunensium.

P

Pandulphus Pisanus de Summis Pontificibus scripsit.
Paulus Morigia, & Petrus Galesinus Indicem Archiepiscoporū Mediolanensium publicarunt.
Paulus Langius Monachus Germanus de Episcopis Citizensibus ab anno 968. vsque ad annum 1488. librum fecit.
Petrus Frizon Galliam Purpuratam edidit, in qua Series Sum. Pontificum Romanorum, ac omnium Cardinalium Galliæ continentur.

Petrus

Petrus Sarcius Archiepiſcopos Arelatenſes euulgauit.
Petrus de Villario de Archiepiſcopis Viennenſibus ſcripſit.
Petrus Marſeus Cratepol minorita de Archiepiſcopis, & Epiſcopis Germaniæ tractauit.
Petrus Mauriſſe Annales Eccleſiæ Metenſis edidit.
Petrus Monod Sabaudus Indicem publicauit Epiſcoporum Gebennenſium.
Petrus à S. Iuliano in Hiſtoria Burgundica Gallicè ſcripta Series Epiſcoporum Matiſconenſium, Auguſtodunenſium, Cabilonenſium, & Abbatum Tornenſium intexuit.
Petrus Piteous de Epiſcopis Tricaſſenſibus egit.
Petrus Louuet de Epiſcopis Bellouacenſibus librũ compoſuit.
Petrus Coretinus de Epiſcopis Viterbienſibus ſcripſit.
Petrus Diaconus, & Placidus Romanus de Abbatibus Caſſinenſibus Hiſtoriam ſcripſerunt.
Petrus de Ripalta in Annalibus Placentiæ intexuit Catalogum Abbatiſſarum S. Sixti de Placentia, qui liber reperitur M. S. Romæ in Bibliotheca Abbatis Conſtantini Caietani.
Philibertus Pingonius in ſua Auguſta Taurinorum Indicem Pręſulum Taurinenſium intexuit.
Placentinus de Epiſcopis Tungrenſibus tractauit.

R

Rambertus Epiſcopus Brixienſis Epiſcopos ſuos prædeceſſores collegit.
Riccardus de Vaſſemborg de Præſulibus Methenſibus tractauit.
Robertus Monachus Pramonſtratenſis Epiſcopos Antiſſiodorenſes publicauit.
Rocchus Pirrus tribus voluminibus notitiam Eccleſiarum Siciliæ, vbi Catalogi Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Ordinum Eccleſiarum d. Regni continentur.
Romanus Sincerus ſcripſit de Abbatibus S. Martini de Panormo, S. Nicolai de Arenis Catanæ, ac S. Mariæ de Monte Regali in Sicilia, quæ opera M. S. conſeruantur in ijſdem Abbatijs.

S

Scipio Amiratus Secundus librum composuit de Episcopis Fesulanis.

Sebastianus Monsterus damnatus auctor scripsit Cosmographiã vniuersalem, in qua Indices Archiepiscoporum, & Episcoporum multarum Ecclesiarum Germaniæ, & Galliæ intexuit.

Sebastianus Rouillardus de Episcopis Carnotensibus egit.

Sebastianus de Vlmeda Hispanus Ordinis Prædicatorum vitas Generalium sui instituti publicauit.

Secundus Lancelottus in Historia Congregationis Montis Oliueti Indices Abbatum Generalium dictæ Congregationis, & Perusinorum eiusdem Instituti edidit.

Seraphinus Rasius de Sum. Pontif. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & Generalibus, Ordinis Prædicatorum librum composuit.

Sigebertus Monachus Gemblacensis de gestis Abbatum sui Monasterij, vsq; ad annum 1100. tractauit.

Simeon Maiolus Astensis Episcopus Vulturanensis scripsit vitas Summorum Pontificum nundum impressas, qui liber asseruatur in Bibliotheca Regiæ Celsitudinis Sabaudiæ.

Simeon Bartellus de Episcopis Regiensibus in Prouincia volumen publicauit.

Stephanus Garibaus de Archiepiscopis Tobeti, & Valentiæ tractauit.

Stephanus Lusignanus Cyprius Ordinis Prædicatorum edidit Indices Præsulum illarum Ecclesiarum, de quibus iam scripserat Onuphrius Panuinus, quibus tamen addidit Series nonnullorum Episcoporum Galliæ.

Stephanus Colettus Aprutinos Episcopos Italico Sermone collegit.

Symphorianus Campegius Indicem Archiepiscoporũ Lugdunẽsium, & in Historia Lotharingia Episcopos Tullenses publicauit, & Catalogũ Abbatum Athenatensium Lugduni edidit.

Thomas

T

Thomas Dempsterus de Episcopis, & Archiepiscopis Pisanis composuit librum.

Thomas Iordanus de Episcopis Boemiæ tractauit.

Thomas Viccius Abbates Oxonienses in Anglia vsque ad annum 1290. publicauit.

Tolomæus Lucensis Ordinis Prædicatorum scripsit Vitas Sum. Pont. vsq; ad Cælestinum quintum.

V

Valerianus Abbas S. Saluij de Cardinalibus Florentinis composuit tractatum.

Vbertus Aretinus de Episcopis Aretinis ab anno 1060. vsque ad annum 1229. scripsit.

Vbertus Locatus in Historia Placentina Episcopos, eiusdem Ciuitatis numerauit.

Vidus Coquillius Episcopos Niuernenses collegit.

Vincentius Barralis Chronologiam Sanctorum, & Abbatum Insulæ Lerinensis publicauit.

Vincentius Borghinus Præsules Florentinos promulgauit.

Vrbanus 6. Papa de Episcopis Barensibus scripsit.

Vuigleus Hund volumen edidit inscriptum Metropolis Salisburgensis, in quo de Archiepiscopis Salisburgensibus, & Episcopis Suffraganeis tractauit.

NOTI-

Notitia Ecclesiastici status Pedemontij.

Cap. 3.

PEdemontana Regio cum Galliæ Cisalpinæ pars esset, non amplius, quam à quadringentis annis, quod ad radices Alpium positasit, eiusmodi nomen consequuta est. A. Burmida ad Sessiam, ab Appenino, & Alpibus, vsque ad Alexandrinum, Dertonensem, & Papiensem tractum extenditur: ab Oriente conterminatam habet Insubriam, siue Mediolanensem Ducatum, ab Occidente Delphinatum; à meridie Genuense dominium; à Septentrione Sabaudiam, & Valesianos positos trans Alpes Graias, & Pæninas. Eam Tanarus, Sturia, Padus, Duria Baltea, alijq; plusquam triginta obscurioris notæ Fluuij alluunt, & præterlabuntur. Hanc regionem primo incoluerunt Vmbri, & Hetrusci, Ligures deinde, & Galli, deniquæ Longobardi, ex qua natione nonnulli Duces aliquas illius regionis Ciuitates gubernarunt; quos tandem debellato Desiderio postremo illorum Rege Carolus Magnus Franciæ Rex, & Imperator in Comites, & Marchiones permutauit, & quemadmodum priscis temporibus vniuersa hæc Italiæ Occidentalis portio in quinque Ligurum nationes distinguebatur Statiellos videlicet Buggienos, Taurinos, Salassos, Libicos, quas postea Langam, Montemferratum tractum Astensem, Pedemontium superius; Marchionatum Salutiarum, Pedemontium inferius, siue tractum Taurinensem, Canapisium, Vallem Augustanam, Vercellensem, & Bugellensem appellarunt: Ita Carolus Emanuel gloriosæ memoriæ,

riæ, eam Imperio suo subactam, excepta Montisferrati parte, in duodecim Prouincias, dempta Augustana Valle distribuit, eas præcipuis Ciuitatibus, & Oppidis subijciens, quæ sunt Taurinum, Vercellæ, Saluciæ, Asta, Eporedia, Monsregalis, Fossanum, Cuneum, Pinerolium, Ceua, Secusia, & Bugella, quibus Regia Victoris Amedei Celsitudo acquisita parte Montisferrati Albani, & Trinum adiunxit, relictis Mantuano Duci Casalensi, & Aquensi. Prima fidei Catholicæ initia disseminauit S. Barnabas vnus ex Apostolis Christi, quando eam Mediolani euangelizauit. Postquam vero altiores in cordibus fidelium radices egit, eam inserentibus SS. Syro, Episcopo Papiensi, Dalmatio Martyre, Eusebio Episcopo Vercellensi, Maximo Taurinensi, Martino Turonensi, alijsque præclaris Ecclesiæ primitiuæ Sanctis, erectæ fuerunt diuersæ Cathedrales, multæq; Abbatiæ, partim sub regula S. Benedicti Monachorum Patris, & partim sub instituto D. Augustini militantes, quæ omnes vbi Mediolanum electum fuit Liguriæ caput, illorum Archiepiscoporum iugum subierunt, multaq; à Summis Pontificibus, Imperatoribus, Regibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, alijsq; Principibus, qui harum regionum Imperio potiti sunt, priuilegia, & beneficia acceperunt. Sabaudia, & Augustana Valle iditionem Regũ Burgundorum redacta, Cathedralis Augustæ Mediolanensi curæ subtracta, Archiepiscopo Tarentasiensi paruit. Erecto postea in Metropolim Taurino anno 1515. assignati fuerunt Suffraganei Episcopi Eporediæ, & Montisregalis, & aliquo post tempore Fossani, Salutiarum vero Antistes ab omni Metropolitani iurisdictione liber remansit, reseruatis, sub Mediolanensi cura, quemadmodum, & nunc sunt Episcopatibus Vercellarum, Astæ, Albæ, Aquarum, & Casalis S. Euaxij In his Episcopatibus multæ olim fuerunt Abbatiæ, quæ nunc fere omnes in Commendas transierunt, quarum nonnullæ se nullius esse Diœcesis, tamen Prouinciæ Taurinensis, vel Medio-

Mediolanensis , aliæ se istius quidem , verum ab Episcoporum iurisdictione liberas affirmant : aliæ illum , in cuius sunt Diœcæsi , Episcopum agnoscunt. Sed quia peculiarem de Episcopatibus, & Abbatijs, Episcopis,& Abbatibus tractatum facere instituo , vlteriorem de illis mentionem non sum facturus.

DE

De S. R. E. Cardinalibus Pedemontanis.

Cap. 4.

N. Ex Comitibus Blandratę,& Dominis Montisacuti Astensis Diçcesis, cuius nomen ignoratur, hic teste Io.Stephano Agatia interfuit donationi Anselmo Episcopo Astensi á Comite Guidone de Blandrata eius consanguineo factæ. 1152

Arditius de Corradis Lignanę nobilis Vercellésis Pręsb.Card. creatus à Lucio III. vt ex quodam manuscripto Io. Baptistę Sanuallę Lugdunensis. 1182

Gualla Bicherius nobilis Vercellensis,& non Iacobus Guallo Gallus,vt allucinatur Panuinus,neq; Beccaria Papiensis,vt quibusdam placuit I.V.D. eximius, & maximus Christianę fidei zelator, ex Canonico Regulari Lateranési Monasterij S.Petri in Cęlo aureo Papię,non auté Episcopo Vercellensi,vt de Auberij scriptũ reliquit,creatus fuit ab Innocentio III.Diaconus Card. S.Marię in Porticu anno 1205. Postea Pręsbyter SS.Siluestri,& Martini tit. Equitij,& tandé ab eodem Innocentio contra Albigenses Hęreticos,& Comitem Tolosanũ eorum pręcipuum fautoré Legatus in Gallias mittitur,qua legatione functus,ad Ioanné Anglię Regem missus est,cuius filiũ Henricum coronauit.Hic propria impensa celebre Monasteriũ S.Andreę de Vercellis á fundamentis construxit,opulenterq; dotauit,in quo magni pretij aurea, & argentea ornamenta,ité multas SS.Reliquias collocauit, pręsertim gladiũ, quo S.Thomas Cantuariensis Archiepiscopus cęsus est: moriens verò omnia bona sua, inter quę erat nobile castrũ S.Germani in Diçcesi Vercellensi situm, eidé Monasterio reliquit,ac Capellá sub titulo B.Marię Virg. & S.Honorati in Cathedrali S.Eusebij de Vercellis dotauit. 1205

1227 Otho filius Guillelmi III.huius nominis Marchionis Montisferrati,quem perperã Ciaconius Candidum,seu Album de Alerano Casalensem appellat,cũ tunc tẽporis Ciuitas Casalensis nundũ Imperio Marchionum Montisferrati subesset, Diaconus Card S.Nicolai in Carcere Tulliano á Greg. IX. anno 1227 creatus est,& postea Episc.Portuensis,& S.Rufinę ab Innocẽtio IV.Fuit vir in Mathematicis eruditissimus, & scripsit de Astrologia.Quũ supradictus Greg. IX.à Federico II.Imp.acerrimè præmeretur,legatus est in Angliã, & Scotiam,vt Regni Episcopos ad Conciliũ,quod contra Imperatorẽ Papa in Lateranensi Ecclesia celebrãdum indixerat,conuocaret.Obijt Lugduni anno 1251.sepultus in Ecclesia Prædicatorũ.Hic dum à legatione Romã rediret, ab Henrico Rege Sardinię filio naturali Imp.Federici cũ legatus Galliæ, & Hispaniæ captus, duris carceribus inclusus, multa mala passus est:sed post biẽniũ rogatu Balduini Cõstãtinopolit.Imp.liberat⁹ Anagnię Innocẽtij Comitis ĩterfuit.

1244 Guillelmus à Ciaconio Subalpinas,& à Deostubery Pedemõtanus appellatus,cuius patria,& cognomen ignorantur, cũ vitæ honestate,optima cõsuetudine,ac nõ vulgari eruditione esset cõspicuus ab Honorio III.Pont.Max. legatus Archiepisc.in Lyuoniã,& Prusiam missus cũ facultate Episcopales Sedes in illis regionibus erigendi,& Episcopos cõstituendi,vt fidẽ catholicã gentibus barbaris , & infidelibus prædicarent,ita laudabiliter segessit, vt ad Curiã reuersus Cardinalitiã dignitatẽ promeruerit: quocirca Innocentius IV.illũ ex Episc. Mutinensi anno 1244.Episcopũ Card Sabinũ creauit. Obijt Lugduni paulo ante discessũ Innocẽtij, anno 1251.&apud Prędicatores sepultus cũ sequẽti elogio.

Hic iacet zelantissimus Prædicator, & Laudator nominis Iesu Christi, assertor fidei, & totius veritatis, vir permagnæ sanctitatis,& ornamẽtis pietatis Pater venerabilis D.Guillelmus Sabinus Episcopus Card.

Hoc

Hoc tẽpore floruit F.Hugo de S.Charo, siue de S.Theodorico 124
de Barchinoneta, quod est Oppidũ in alpibus maritimis sub ditione Regię Celsit. Sab.& non Burgundus, vel vt alij aiũt ex Barchinona Ciuitate Hispaniæ ortus, qui primus Ordinis Prædicatorum Præsb. Card. tit. S. Sabinæ ab eodẽ Innocentio IV. creatus fuit. Hic cũ esset eximius Theol. Magister, & vir doctissimus omnia sacra Bibliorũ volumina scholijs adauxit, concordãtiarum librum composuit, aliaq; quamplura egregia opera edidit, vt ex Catalogo scriptorũ Pedemontanę regionis à nobis cõscripto videri potest. Legationẽ Pontificiã apud Germanici Electores Imperij peregit; vt in depositi Federici II. Imperatoris locũ alium sufficerent, quo tempore Ecclesiã Leodiensem secundum ritũ, modum, ac ordinationes Ecclesiæ Lugdunensis reformauit; verũ ad suos reuersus, postquã in patria Conuentum, & Ecclesiam sui instituti propria pecunia erexit, atq; dotauit. Obijt in Vrbe veteri 14. Kal. Aprilis anno Dñi 1164. eiusque cadauer ibidẽ apud Prædicatores sepultum cũ sequenti Epitaphio.

Ecclypsim patitur, Sapientia Sol sepelitur.
Fœlici fine Sancta quoq; Cardo Sabina.
Iste fuit, per quem patuit doctrina Sophia:
Preco Dei, Doctor fidei, Citharista Maria.
Hugo sibi nomen & Cardo Prasbyter omne.
Patria natalis Burgundia, Roma localis.
Soluitur in cineres Hugo, cui si foret hares,
In terris vnus, minus esset flebile funus.

Nec miretur quis quod cum esset hic Cardinalis Barchinonensis, Burgundius appellaretur, quia olim Burgundium Regnum etiam Sabaudiam, & maiorem partem Alpium maritimarum continebat. Quod autem Hugo non Hispanus, neque Burgundus fuerit, testatur Theoricus Vallis coloris in vita Vrbani IV. qui dum Præsbyteros Cardinales memo-

rat,qui electioni dicti Pontificis adfuerunt, dicit.

Totaq; Sacerdotes genuisse Sabaudia primum.
Dicitur Hugonem, qui Iacobita fuit.

Cadauer huius Cardinalis Lugdunum translatum,in Prædicatorum Ecclesiam sepultum est cum hac inscriptione.

Hic iacet Dominus Hugo de S.Theodorico Ord. fratrũ Prædicatorum huius Conuentus Sac.Theol. Doctor, & Prædicator,egregiusq; Cardinalis Sabinensis,qui obijt anno Domini 1264. 14.Kal.Aprilis.

Fertur eundem instante mortis termino in has erupisse voces: Quanto mallem elephantino morbo cruciatum in meo paupere instituto vixisse,quam fuisse Cardinalem.

1261 Vmbertus ex Comitibus Coconati,ac Radicatæ,& non ex Comitibus de Ilcio Senensis Prouinciæ, vt decipitur Ciaconius,ex Archidiacono Ecclesiæ Cathedralis Astensis, Diaconus Cardinalis S.Eustachij ab Vrbano IV.Pont Max. in prima creatione anno 1261.creatus fuit quo circa Theoricus Vallis coloris ordinationes ab eodem Vrbano factas describẽs,hunc Vmbertum non Tuscum,sed Lombardum his versibus appellat.

Hic tres Leuitæ Gottifredus, Iacobusq;
Tertius Hubertus,clarus vterq; fuit.
Atretum primum genuit, Sabella Secundum.
Alter Longobardus nomine stirpe potens.

Obijt 3.Idus Iulij anno 1276.postquam interfuisset Comitijs Clementis IV.Gregorij X.& Innocentij V.Summorũ Pontificum,relinquens suæ Ecclesiæ Astensi 400.libras Asten. pro erectione vnius Capellaniæ, nec non Crucem auream, ac vestes sericas summi valoris.

1263 Henricus de Bartholomæis Secusinus nobili genere natus non Gallus,vt allucinantur Ciaconius, & Panuinus,sed Pedemontanus (est enim Secusium Ciuitas non ignobilis Pe

demontij

demontij in Taurinis ad pedes mõtis Cinisij sita, in qua de Bartholomæis familia olim illustris, & potens fuit.) Hic cũ esset non solũ excellentissimus iurisc õsultus, sed etiã Theologus, & Orator, vitaq; inculpabili, ex Episcopo Sistaricensi fit Archiepisc. Ebredunensis, & inde ab Vrbano IV. Pont. Max. Episcopus, Card. Ostiensis, & Velitrensis creatur anno 1203. Legatione Longobardiæ strenuè functus, Ecclesiasticos ad Romanæ Sedi subsidia conferenda inflãmauit. Librum super Decretales, qui Apparatus dicitur, ac Summã Ostiensem admiratione dignam in vtroq; iure edidit: quocirca à grauissimis Auctoribus fons iuris nominatur. Claudius Robertus eundẽ anno 1276. alij autẽ anno 1281. obijsse asserunt. Iacet Lugduni apud Prędicatores. De eo narratur, quod cum post mortem Clementis IV. Papæ interesset Comitijs, in quibus Viterbij de eligendo sucçessore agebatur, in grauem morbum incidisset, renuntiato iure sibi competẽti in electione Romani Pontificis, egrediendi à Palatio, in quo aderant cęteri Cardinales inclusi, licentiã obtinuisse.

Petrus Bernetius de Vigono ex Dominis Cercenasci, quod est Oppidum inter Alpes, & Taurinum, & ideò de Sarcenaco á Io. Baptista Cantelmo in Syntaxi Sacræ Rotæ Romanæ Auditorum appellatus, quem Ciaconius iuxta solitum Soracenascum Gallum nominat, cum esset I.V.D eximius, fuit Auditor Sacræ Rotæ Romanæ, inde Episcopus Viuariensis, postea Archiepiscopus Ebredunensis, & tandem à Clemente VII. Antipapa anno 1378. Prçsb. Card. tit. S. Mariæ Transtiberim, & Calixti creatus, ac demum ab Vrbano VI. Pont. Max. Episcopus Sabinus circa annũ 1381. denuntiatus. Ipsius frequens mentio habetur apud Bellameram in suis cõclusionibus; at scutaria insignia, quę à Ciaconio assignantur Nicolao de Saturnino Card. etiã à Clemente creato sunt familię de Bernetijs inter Pedemõtanas nobilissimę. Hic cum adhuc esset Canonicus Cathedralis Taurinensis, & in 1378

Aue-

Auenionensi curia scriptor Apostolicus, á Iacobo de Sabaudia Principe Achaiæ, vt de pace celebranda cum Marchione Montisferratēsi ageret coram Clemente Pont. Max. anno 1343. electus est.

13.. B. Ioãnes Vrsinus Guillelmi ex Dominis Ripaltę filius, Abbas Ripaltę, & Episcopus Taurinensis Ægidio Carilo Cardinali pro Sede Apostolica contra occupatores bonorũ Ecclesię Romanæ in Italia militanti pecunia subsidiũ præstitit; & cũ vitam duxisset innocentissimam, & religiosissimã: post mortem Beatum fuisse vno ore confitentur, & affirmãt omnes; quocirca Ripaltenses Capellã ad ipsius honorẽ erexerunt. Hunc Gofredus ab Ecclesia, qui viuebat circa annũ 1440. in historia Marchionum Saluciensium Cardinalem S. R. E. nominat, sed á quo Pontifice, vel quo tempore fuerit creatus, certum non est, creditur tamen à Clemente VII. Antipapa purpuram accepisse.

1389 Amedęus Federici Principis, & Marchionis Salutiarum, & Beatricis de Gebennis filius, vir ad grauissimas Prouincias subeundas natus, electus Archidiaconus, & Comes S. Ioãnis Lugdunensis, & Episcopus Valentinensis, nõ verò Archiepiscopus Valensis, vt decipitur Ciaconius à Clemente VII. anno 1389. in quarta creatione Diaconus Card. tit. S. Marię nouæ creatus fuit; mox á Bonifacio IX. S. R. E. Cãcellarius constituitur. Honorificè gestis legationibus pro Benedicto Antepontifice ad Regem Aragoniæ, & ad Genuenses pro Alexandro V. Summo Pontifice multum pro vnione Ecclesiæ Catholicę in cõcilio Constantiẽsi elaborauit, sed eo dissoluto Martinum V. cuius Comitijs interfuerat, in Italiam secutus est; inde in Galliam reuersus, moritur in Villa S. Donati, (& nõ Florentię, vt dicit Ciaconius) Viennensis Diœcesis anno 1419. & honorificè sepelitur in Præsbyterio Ecclesiæ S. Ioannis Lugdunensis, cui multa aurea vasa, sacrasque vestes legauerat. Eius tamen sepulchrum ab hæreticis fuit

omnino

omnino deuastatum. Hic Baroniam Antonij ad Rodanum nepotibus suis reliquit, & cum fuisset etiam Archidiaconus Rhemensis Ecclesiæ, vt asserit Frizon in sua Gallia purpurata, eidem Ecclesiæ multa contulit dona argentea, atque etiam Dalmaticam albam, margaritis ornatam.

Antonius Aimonis ex Dominis Challāchi in Valle Augustana filius, Abbas S. Michaelis de Clusa Ordinis S. Benedicti Episcopus Sistaricensis, & deinde Archiepiscopus Tarētasiēsis, & nō Lausanēsis Archiepiscopus, vt allucinatur Ciaconius (cum nunquam fuerit Lausana Archiepiscopatus, neq; hic Antonius Episcopus Lausanensis) à Benedicto XIII. Antipapa anno 1404. creatur Diaconus Card. S. Mariæ in via lata: postea Præsb. S. Ceciliæ, ac Regens Cameræ Apostolicæ á Ioanne XXIII. cuius, & Alexandri V. comitia, Benedicto relicto, suffragio suo iuuit. A supradicto Ioanne primum Legatus in Angliam, deinde cum Francisco Zabarella Card. ad Imperatorem Sigismundum pro Concilij loco statuēdo missus est. Interfuit Cōcilio Constantiensi, Martini V. Comitijs, ac etiā Concilio Pisano. Legationes à latere gessit apud Reges Angliæ, & Frāciæ. Obijt Tarentasiæ anno 1417. ibiq; sepelitur in Ecclesia Cathedrali. Petrus Frizō in Gallia purpurata dicit hunc tres fratres Episcopos habuisse, scilicet Guillelmum Lausanensem, Iacobum Sedunensem, & Franciscum Gebennensem, sed cum hoc tempore nullus inter Episcopos Gebennenses huius nominis inueniatur præter Franciscum Cardinalem S. Marcelli creatum à Felice V. qui fuerat ex numero Electorum in Concilio Basiliensi; dicendum est, aut Frizonem decipi, aut duos ex hac familia Cardinales fuisse, quod asserere non audeo. 1404

Amedęus primus Dux Sabaudię Amedęi dicti Rubei Sabaudię Comitis, ac Bonę Biturigiensis Regij sanguinis filius, dū vitā Eremiticā, & Angelicam in loco Ripaliæ Dięcesis Geneuensis ad lacū Lemanū cum vndecim alijs nobilibus viris 1439

agerer,

ageret, á Patribus Concilij Basiliẽsis, deposito Eugenio IV. Pont Max. anno 1439. Salutatus est, & Fœlix V. appellatus; verũ mortuo Eugenio, ac Nicolao V. Sarzanensi suffecto, sicut ipse Fœlix inuitus fuerat ad Pontificatum euectus, ita illum à se spontè abdicauit, Nicolaum verum Pontificem esse professus est, illumq; adorauit; à quo propterea Episcopus Card. Sabinus, & Collegij Cardinalium Decanus, perpetuusq; Germaniæ, Sabaudiæ, ac Pedemõtij Legatus à latere anno Dñi 1449. creatus est, & omnia eius acta approbata sunt: quo facto ipse Ripaliam ad pristinæ vitæ genus redijt, vbi diuinis, pijsq; meditationibus, actionibusq; totus intentus, Geneuæ anno 1451. Idibus Ianuarij ætatis suæ 67. non sine sanctitatis opinione decessit, & corpus Ripaliam delatũ, in magnifico marmoreo sepulcro conditũ fuit. Huius Principis præclara gesta ante, & post Pontificatum, nec nõ in Pontificatu ipso tradidere nõ pauci magni nominis scriptores, quos adeat cupidus lector, cũ nostri instituti non sit, singula hęc nõ solũ prosequi, sed nec etiã attingere.

464 Theodorus Paleologus Io. Iacobi Marchionis Mõtisferrati, ac Ioannę à Sab. filius, Abbas Lucedij, & Gratiani, ac primus Decanus Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ Salutiarũ, ex Protonotario Apost. creatus fuit Card. Diaconus S. Theodori à Paulo II. Pont Max. anno 1464. Astæ moritur anno 1481. ex vulnere à ministro obsonium concidente, dum cœnat, dexteræ casu inflicto. Cadauer eius honorificè sepelitur cum Maioribus suis, in Ecclesia Abbatiali Lucedij.

Fuit autem hic Cardinalis vir pius, humilis, & mansuetus: interfuitque electioni Sixti IV.

477 Christophorus Ioannis de Ruuere ex Dñis Vicinoui, & Annæ de Puteo, ex Dominabus Brandisij filius, Ciuis Taurinensis, & Archiepiscopus Tarentasiensis, & non Tarentinus, vt à similitudine nominis decipitur Gatimbertus, ex Præfecto molis Adriani creatur anno 1477. à Sixto IV Pontif. Max.

eius

eius agnato Presbyter Cardinalis tit. S. Vitalis, sed nundum Cardinalitio galero donatus Romæ decessit, vir iuris prudentia insignis, sepelitur honorificè in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Populo in Sacello á Dominico fratre extructo cũ hoc Elogio. *Christophoro Ruuereo tit. S. Vitalis Præsb. Card. doctrina, moribus, ac pietate insigni Dominicus Sixti IV. Pont. Max. beneficio mox tit. Successor, ac muneris fratri B. M. & sibi posuit, vixit annos 43. menses 7. dies 19. Obiit anno octauo Pontif. Sixti Kal. Febr.* Hic Cardinalis lauream doctoralem Bononiæ suscepit, & fuit Protonotarius Apostolicus.

Dominicus de Ruuere Christophori frater, scientia, consilio, ac virtute non vulgari præditus, cum esset Sixto IV. Pont. Max. in primis charus ab eodem Ecclesiarum Cathedralis, & SS. Antonij, & Dalmatij Taurini, Cariniani, & Ripolarum Præposituras obtinuit, Commendatarius S. Christophori de Vercellis eligitur; mox Episcopus Montis Faliscorum, Cubicularius Apostolicus, & Nuncius apud Serenifs. tunc Sabaudiȩ Ducẽ constituitur, tandem mortuo Christophoro fratre fit Arcis S. Angeli Custos, & Presbyter Cardinalis tit. S. Vitalis in tit. Vestinæ, & paulo post tit. S. Clementis, & Archiepiscopus Tarentasiensis; sed translatus ad Taurinensem Sedem, illius Ecclesiam Cathedralem ob vetustatem ruinam minantem á fundamentis marmorea, ac eleganti structura restaurauit, & cum esset splendidus, & magnificus non solum Castra Cinsani, & Riualbæ á fundamentis extruxit, & nobiles ædes Romȩ ad Diui Petri Scalas, quas Vaticanæ Basilicæ Archipresbyter incoluit, pro medietate hospitali Sancti Spiritus legauit, sed etiam Ecclesiam Cathedralem Montis Flasconis, & nobile Sacellum in templo S. Mariæ de Populo, quod congrua dote dotauit, erexit. Ecclesiam S. Mariæ Salutiarum virtute Bullarum Sixti IV. dum Episcopus Taurinensis esset in Collegia- 1471

tam erexit. Obijt Legatus à latere in patria anno 1501. ibiq; in Cathedrali sepultus cum hac inscriptione.

Dominicus Ruuere tit. S. Clementis Card. qui ædem hanc à fundamentis posuit, hic pro tempore quiescit.

Dum esset in minoribus anno scilicet 1470. Ecclesiam S. Mariæ de Tiuoleto in territorio Vicinoui reparauit, ibiq; Eremitam constituit.

1502 Io. Stephanus Ferrerius Sebastiani Domini Gallianici ex Oppido Bugella Vercellensis Diœcesis filius, vir in omni litterarum genere eruditissimus; quare meritò à Ioanne Trithemio inter illustres viros suæ ætatis connumeratus, & cuius labore, & industria Aristotelis magna moralia priscis sæculis nunquam præcognita fuerunt typis mandata. Episcopus Vercellensis, & Abbas S. Marię de Stapharda, & S. Stephani de Vercellis ab Alexandro VI. Pont. Max. Cardinalitia dignitate tit. S. Vitalis anno 1502 decoratur: non multò post tit. SS. Sergij, & Bachi tradito. Tandem ad Episcopalem Sedem Bononiensem euectus Romæ diem clausit extremum anno 1510. & in Ecclesia S. Clementis sui tit. sepultus hoc habuit Epitaphium.

Io. Stephano Ferrerio SS. Sergii, & Bachi Presb. Card. Bononiensi, viro sanctitate, doctrinaque insigni. vixit annos 36. menses 5. Obiit anno 1510. 3. nonas Octob. Iulio Pontifice Maximo.

Ossa autē huius Cardinalis Bugellā translata, quiescunt in Eccl. S. Sebast. Canonicorū Regulariū à Sebastiano patre erecta.

1505 Carolus Dominicus Carrettus Ioannis Marchionis Finarij filius, vir clarissimus, & sanè omnium virtutum genere præditus, & Reipublicæ Christianæ splendor, vt ad legitimam ætatem peruenit, consecratus Thebanus Archiepiscopus á Iulio II. Pōt. Max. anno 1505. Cardinalitia dignitate primò S. Viti in Macello, & inde S. Nicolai inter imagines titulo donatus est, & mox Episcopus Cantuariensis, & Archiepiscopus Turonensis

ſis,& tandem Remenſis creatur:cum verò eſſet mira pruden-
tia inſignitus, & perſpicua acie ingenij dexterrimus, illius
opera Ludouicus XII.Rex Galliç in multis legationibus vſus
eſt.Pacem inter ipſum Regem,& Iulium II.Papam concilia-
uit.In Marchia Finarij diuerſa Templa reſtaurauit,nõnullaq;
à fundamentis ædificauit,eiſq; Calices, & alia ornamenta ex
auro,& argento ad cultum diuinum vtilia dedit. Pauperibus,
quorũ protector ſemper extitit, ex proprijs multũ diſtribuit.

Bonifacius Ferrerius Io. Stephani germanus frater,vir acerrimi 1517
iudicij, & præſtantiſſimi ingenij, Abbas Sanctorum Benigni
Fructuarienſis, Michaelis Cluſini,Stephani Eporedienſis,&
Vercellenſis,& Caſalis Vallonis,Eporedienſis Ciuitatis Epiſ-
copus primò fuit,& Nicienſis Epiſcopatus adminiſtrator,inde
ad Vercellenſem Sedem transfertur,& à Leone X.Pont.Max.
in quinta creatione Cardinalium anno 1517.celebrata Presb.
Card.tit.SS.Nerei,& Achillei creatur,& tandem fit Epiſcopus
Portuenſis.Leone defuncto dum Romam ad conclaue acce-
deret,nutu Franciſci Ducis Mediolani interceptus eſt,quo fa-
cto commoti Cardinales,accerſito Ducis Oratore,qui nuper
ad Vrbem iuerat,dederunt in mandatis,vt de illius liberatio-
ne cum Duce omnino ageret,denunciantes ſe in ipſum Du
cem animaduerſuros pro rei grauitate,niſi quam citò libera
retur.A Paulo III.S.R.E.à latere Legatus vnà cum Cardi-
nalibus Simoneta, & Brondusino ad Concilium, quod apud
Vicentiam celebrandum erat electus eſt. Vercellis ędes Epi
ſcopales nouis ædificijs auxit, & dum Bononiæ Pontificiam
Legationem gereret, Ferreriorum Collegium certis præſcri
ptis ſtatutis pro ſubſtentatione nobilium Pauperum Pede-
montanorum ſtudioſorum inſtituit. Extrema clauſit Romæ
anno 1543. depoſitus in Eccleſia S.Trinitatis, à qua inde Bu-
gellam delatus, apud fratrem ſepelitur.

Mercurinus de Gattinara filius Paulini ex Dominis Arborei, & 1529
FeliciæRanciæ,Vercellis nobili genere natus, & non infimæ

conditionis, vt mentitur Guicciardinus in historia sui temporis Iuris Consultus eximius, consilio, & prudentia admirabilis; cum ad ipsum in difficilimis, ac penè desperatis causis, tanquam ad Oraculum homines ex longinquis Prouincijs confluerent, tantam nomini suo celebritatem iuuenis adhuc comparauerat, vt à Margarita Austriaca, & non Valesia, vt allucinatur Ferdinandus Vghellus in additionibus ad Ciaconium, filia Maximiliani Imperatoris, & vxore Philiberti Ducis Sabaudiæ ad tutanda eius dotalia iura à Consilijs fuerit auitus, quem illa etiam Bressiæ, & Burgundiæ Præsidem eligi curauit; quo tempore á Maximiliano ad Ludouicum XII. Franciæ Regem Legatus missus, pacem inter ipsos grauissimis de causis dissidentes, summo cum totius Reipublicę Christianę bono, sua dexteritate, ac prudētia firmauit, & Caroli V. Imperatoris à secretis, & consilijs primò factus, & deinde ad supremum Cancellarij munus euocatus, illud duodecim annos summa cum fide, & integritate administrauit, & cum integer vir esset, & in sententia ferenda libertatis, & officij sui memor semper extitisset, meritò à Scriptoribus sui æui summoperè laudatur. Quanta verò prudentia, æquitate, fide, & dexteritate in amplissimo illo munere versatus fuerit, illud inter cętera argumento esse poterit, quod Italus vt externus ad illam supremam dignitatem euectus est, ac non solum Carolo Imperatori acceptissimus, verū etiā Regni Proceribus, & Principibus viris gratus, & ab vniuerso populo plurimū dilectus. Eundē Carolum Francisco Sfortię Mediolanensiū, & Alphonso Ferrariensiū Ducibus; ac Venetis conciliauit. Eidē vt Bononię à Clemente VII. Pont. Max. Imperijq; coronam susciperet sua auctoritate persuasit. Vxorem habuit Andriettā ex nobilissima familia de Aduocatis, á qua vnicam filiam Elisiam suscepit, quam Alexandro Lignanæ ex Dominis Septimi Taurinensis, & modernorum Comitum Valentiæ propagatori in matrimonium collocauit, at illa orbatus intuitu propriorum

priorum

priorum meritorum Cardinalitiam dignitatem cum tit. S. Ioannis ante portam latinam anno 1529. à Clemente VII. Papa accepit, quam tamen diù non possedit, nam anno sequenti in Yspruch diem clausit extremum. Cadauer, vt ipse mandauerat, Gattinaram, quam ipse quasi à fundamentis restaurauerat, ac mœnibus, & fossis cinxerat deportatum in ęde D. Petri Canonicorum ab se ædificata cum hac inscriptione tumulatum est.

Mercurinus Arboriensis de Gattinara post multos honores, rarissimaq; dignitatum insignia, quæ summa virtute tum fide apud omnes ferè Christianos Principes promeruit, sedatis tandem suo consilio totius Christianitatis tumultibus, firmatoq; fortunatissimi Caroli, per coronationis triumphum Cæsareo Sceptro, placida in pace in Yspruch naturæ concedens in patriam referri cineres iussit, suorumq; paucis his monumenta laborum posteris adnotari. Vixit annos LXV. Illustriss. Ducis Sabaudiæ Consiliarius annos nouem; totidem magnæ Burgundiæ Præsidens; annos duodecim supremus, & acceptatissimus Cæsaris Cancellarius. Postremo ad Cardinalatum euectus, Gattinariæ, Valentiæ, ac Sartiranæ Comes, Marchio Romagnani, Heros Montisferrati, ac vtriusq; Siciliæ 5. Iunii 1530 diem felix clausit extremum, qui viuens publicè, semperq; negotiis oppressus extitit, moriens publicis pedibus hic calcari statuit.

Verum ad læuam altaris sub statuâ marmorea ipsius Cardinalis extant hæc carmina.

Quis sim, qui tegor hic humilis sub marmore fossa
Nosce cupis vitæ disce peracta meæ

San-

Sanguinis Arborei ſum Mercurinus ab ipſis
Progenitus cunis, legibus, & ſtudiis
Prima meos vidit Sabaudia clara labores
Cum princeps lateri iuſſit adeſſe ſuo
Exin Burgundis Præſes maioribus, inde
Cæſaris accitu ſum datus officio
Quicquid in Hiſpanis, quicquid Borealibus actum
Siue Italis noſtri cura laboris erat
Non aurum, nec vis potuit peruertere mentem
Iura, nec intacta fallere iuſtitia
Mèduce per Ligures, per docta Bononia cœpit
Hinc Clemens Regni tradidit Imperium
Reddita pax cunctis, optata ad fœdera duxi
Franciſcum, ac Venetos Ferrariaq; Ducem
Hinc pileo ornatus, Cæſar diademate cinctus
Sumpſimus in Rhetos, Vindelicoſq; viam
Carolus hic Lutheri dum dogmata fœda coercet
Dumq; paro in Turcas protinus en morior,
Non tamen ingratum patria ſenſere Nepotes
Queis manus ingentes noſtra reliquit opes.
Deniq; bina Deo Cœnobia ſacra dicaui,
Canonici pro me ſoluite ritè preces.

Vixit annos ſexagintaquinque: moritur in Yſpruch die quinta Iunij 1530.

Alterum verò Monaſterium, quod Mercurinus Gattinariæ erexit Diuæ Claræ dedicauit, & in illud Sanctimoniales introduxit. Item mandauit ex ſuis bonis Collegium inſtitui nouem puerorum de domo Arborea, vel de illius affinibus, qui per ſeptem annos grammaticam, artemque ſcribendi per aliquem Rectorem docerentur.

Phi-

Philibertus Ferrerius Gaufredi Burdelani Marchionis filius, & Io: Stephani, ac Bonifacij Purpuratorum nepos, cum optimę esset indolis, nec mediocriter doctus, factus Abbas Clusinus, & S. Benigni, ac Episcous Eporediensis, diù summa cum pietate docendo, & gubernando Prouinciam sibi commissam prudentissimè rexit, quocirca meritò gesta legatione pro Sede Apostolica apud Serenis. Carolum Sabaudiæ Ducem à Paulo Papa III. Presb. Card. tit. S. Vitalis tit. Vestinæ creatur, sed eodem anno quoad purpuram vocatus fuit, Romæ huic mortali vitæ exemptus est. 1549

Iacobus Puteus, siue à Puteo Niciensis, nobilitate generis, iuris scientia, morũ probitate præclarus ab ineunte ætate egregijs virtutibus, & disciplinis animũ ita expoliuit, tantaq; grauitate excelluit, vt inter Sacrę Romanę Rotę Auditores adscriptus, illius opiniones, tanquam Apollinis Oracula apud omnes haberentur. Verũ cum in hoc munere per quindecim annos perseuerasset, ad Decanatumq; ipsius Rotæ peruenisset, Barrensis Archiepiscopus in Regno Neapolitano anno 1550. electus fuit, & à Iulio III. Pont. Max. Presb. Card. tit. S. Simeonis annò sequenti creatus est, quem titulum sub Paulo IV. in S. Mariæ in via permutauit. Factus signaturæ iustitiæ, & postea signaturæ gratiæ Præfectus, Protector Polloniæ, Ordinis militaris S. Ioannis Hierosolymitani, & Carmelitanæ Religionis, ac Generalis Inquisitor, ad Concilium Tridentinum legatus est. Scripsit doctissimè Decisiones Rotæ Romanæ, & de mutatione monetarum. Romæ cessit è vita 6. Cal. Maij anno 1563. sepultus ad Mineruam ante Altaris maioris gradus, vbi hoc ex marmore legitur Elogium. 1551

D. O. M.

Iacobo Puteo Niciensi S. R. E. Presb. Card. præcipuò, ac integerrimo viro, qui summam Iuris vtriusq; scientiam ita cum summa probitate coniunxit, vt vnus Reipu-

Reipublicæ constituendæ, disciplinæq; veteris reuocandæ præcipuus auctor votis bonorum expeteretur. Obiit 6. Cal. Maii 1563. vixit annos 68. menses 2. dies 13.

Antonius Puteus Archiepiscopus Barensis Nepos P.

Hic Cardinalis in Ecclesia sua Barensi Sodalitium Sanctissimi Corporis Christi instituit, illamque pretiosissimis vestibus ornauit. Nepotem habuit Antonium Puteum, cui Archiepiscopatum Barensem anno 1562. resignauit, & qui apud Rodulphum Imperatorem nomine Sixti v. Pont. Max. legationem gessit.

1561 Petrus Franciscus Ferrerius Philiberti germanus frater, vir animi magnitudine, litterarum scientia, rerum gerendarum prudentia, magnorumq; Principum consuetudine insignis, primum Abbas S. stephani de Cittadella Vercellensis, & S. Mariæ de Pinerolio, ac Refferendarius Apostolicus, mox Episcopus Vercellensis, atque D. Papæ in Cappella assistens eligitur, & Bonifacij Cardinalis sui Patrui Bononiæ Vicelegatus constituitur; Tandē Veneta legatione peracta à Pio IV. Pon. Max. Cardinalitia dignitate tit. S. Cæsarei in Palatio anno 1561. deinde S. Agnetis in Agone, postea S. Anastasiæ donatus, migrauit ex hoc sæculo Romæ anno 1566. & terræ mandatus est in Ecclesia S. Mariæ Maioris, cui postea á Guidone Nepote egregium monumentum, & marmorea statua cum sequenti inscriptione posita sunt.

D. O. M.

Petro Francisco Ferrerio tit. S. Anastasiæ S. R. E. Presb. Card. Joannis Stephani Bononiensis. & Bonifacij Portuensis Card. ex fratre Nepoti Philiberti Eporediensis Card. fratri Guido Card. Vercellensis Patruo optimo, atque optimè de se merito posuit. vixit

annos

annos LIV. Obijt anno salutis 1566. Prid. Id. Nouembris.

Hic cum super omnia esset munificentissimus ędes Episcopales Vercellensis Ciuitatis eleganter ampliauit, ibidemq; in executionem Concilij Tridentini, cui ipse interfuerat Seminariũ Clericorum instituit, ac in Ecclesia Cathedrali nouem Capellanias ad maiorem Dei cultum fundauit, congruisque prouentibus dotauit.

Guido Ferrerius Petri Francisci ex Sebastiano Domino Casalis Vallonis fratre Nepos à Patruo habuit resignationis titulo Abbatias SS. Michaelis de Clusa, & Stephani de Vercellis, & de Eporedia, sed à Pio IV. Pont. Max. totiusque Signaturę Refferendarius creatus, eodem Patruo cedente Episcopus Vercellensis consecratur, cui Ecclesiæ cum sapienter, & vtiliter aliquo tempore præfuisset, laudabiliter pro Sede Apostolica apud Venetum Senatum legationem gessisset, Presb. Cardin. tit. S. Eufemiæ à Pio V. Papa salutatus est, inde tit. SS. Viti, & Modesti in Macello Martyrum, & à Gregorio XIII. Emiliæ, & Rauennæ Legatus constituitur, & Abbatiæ S. Syluestri de Nouantula præficitur. Tandem ad superos vocatus Romæ anno 1585. in Templo S. Mariæ Maioris apud Patruum honorificè sepelitur cum hoc Epitaphio.

D. O. M.

Guido Ferrerius tit. SS. Viti, & Modesti S.R.E. Presb. Card. vt viuenti Patruo Petro Francisco Cardinali, & dignitate, & voluntate coniunctissimus fuit, ita moriens corpore noluit ab illo abesse, cum quo etiam summa Dei benignitate fretus, cœlesti, ac sempiterna fælicitate se fruiturum sperat. Obijt die 16. Maij anno 1585. 1565

565 Marcus Antonius Bobba Alberti Patricij Casalensis filius, nobilis genere, nobilior eruditione, & nobilissimus virtute, ac meritorum dignitate, cum esset I.V.D. egregius, primum à Serenifs. Emanuele Philiberto Sabaudiæ Duce in numerum Senatorum Taurinensis Senatus assumitur, mox Ordinibus Sacris initiatus Abbas Pinerolij, Secusiæ, ac Caramaniæ, ac Episcopus Augustensis eligitur, & ab eodem Duce ad Sacrum Tridentinum Concilium Orator mittitur, vbi eleganter perorauit (erat enim eloquentissimus Orator, & Poeta venustus.) His igitur animi dotibus commendatum Papa Pius IV. Presb. Cardinalem tit. S. Syluestri creauit anno 1565. quo titulo dimisso paulo post Ecclesiam S. Marcelli sub Gregorio XIII obtinuit. Obijt Romæ anno 1575. & sepulturæ traditus fuit in Ecclesia S. Mariæ Angelorum.

586 Hieronimus á Ruuere Lelij Condomini Vicinoui, & Annæ ex Comitibus Plozzaschi, & Dominabus Noni filius, nobilitate, ac doctrina illustris, facundissimus Orator, & omnium litterarum peritia nemini mortalium suæ ætatis secundus, Doctor Parisiensis, & Consiliarius status Ducis Emanuelis Philiberti, & ab eodem cũ duobus alijs ex proceribus patriæ ad regimen Serenifs. Principis Caroli Emanuelis sui filij, dum ipse in Ciuitate Niciensi morabatur deputatus anno 1549. Episcopus Tolonensis consecratus est, Abbas S. Mauri, & S. Ianuarij in Pedemontio, & S. Seueri in Vasconia electus, gesta legatione pro Duce Sabaudię apud Christianissimum Gallię Regem, cedente Cardinale Aragonio anno 1564. Archiepiscopus Taurinensis creatur, & cum esset patriæ decus anno 1586. à Sixto V. Pont. Max. purpura ad requisitionem eiusdem Caroli Sabaudiæ Ducis donatur, eique inter Presbyteros locos tit. S. Petri ad vincula assignatur. Plures latinas, & gallicas orationes habuit. Decreta Synodalia in Prouinciali Concilio Taurini celebrato promulgata in lucem edidit. In tutela habuit Fratres Minores Conuentuales S. Francisci. Interfuit Comi-

.tijs

tijs Vrbani VII. Gregorij XIV.& Innocentij IX quo mortuo dum in Conclaui pro nouo eligendo Pontifice interesset, obijt anno 1592. & in ædibus sui tituli eius cineris repositi sunt cum hoc Elogio.

D. O. M.

Hieronymo de Ruuere tit. S. Petri ad vincula Presbit. Card. Taurinensi Archiepiscopo, qui à pueritia admirabilis ingenij linguarum eloquentia, mox prudentia, ac doctrina insignia dedit documenta, virtutisque, & nominis sui celebritate ita semper apud magnos Principes, & nationes claruit, vt nullo vnquam honoris gradu non dignissimus haberetur Lelius, & Julius fratres patruo optimo poss. vixit annos 61. menses 11. dies 26. Obijt 7. Calendas Februarij dum Comitijs Pontificis in Conclaui interesset 1592.

Io. Fráciscus ex Comitibus Blãdrate, & S. Georgij Comitis Guil- 159
lelmi Montisferrati Præsidis filius, vir peracuta ingenij acie, eruditaq; facundia præditus, & in rebus arduis prudétia prope incredibili excultus, à Pio V. Pont. Max. Referendarius vtriusque Signaturæ creatus, pro S. Sede Apostolica legationes Hispanicam, Lusitanam, & Gallicam gessit. Inde quamplures Ciuitates, & Prouincias Ecclesiastici status prudentissimè gubernauit, mox Episcopus Aquensis, & Presb. Card. tit. S. Clementis anno 1595. á Clemente VIII. Pont. Max. à quo summopere diligebatur declaratus est, & tádem ad Fauentinum Episcopatum traslatus obijt Lucæ anno 1605. & eius Cadauer Fauentiam aduectum in Templo maiori in honorifico sepulchro à se condito sepelitur cum sequenti Epitaphio.

Sepulchrum Episcoporum Fauentinorum sibi, & successoribus

foribus suis erectum de mandato Io. Francisci ex Comitibus Blandrata, & S. Georgij S.R.E. Cardinalis S. Clementis, cuius Corpus hic iacet. Obijt 14. Calendas Augusti 1605. vixit annos 60. menses 3. dies 14.

In eadem Ecclesia prope Aram maximam in eleganti marmoreo tumulo vnà cum ipsius Cardinalis ad viuum expressa effigie hoc aliud in nigro lapide incisum extat Elogium.

Io. Francisco ex Comitibus Blandrata, & S. Georgij post peragratas cum Cardinale Alexandrino Legato insigniores Christiani nominis regiones, quamplurimis Ecclesiastica ditionis Vrbibus, Nortia, Camerino, Bononia, Prouincijsque semel Vmbria, bis Flaminia, bis Piceno, ipsa denique Roma administratis. Asculanis, & Spoletinis seditionibus sapienter compositis, exulibus exterminatis in Pontificum arduarum rerum consilium ter adscito. Aquensi prius mox Fauentino Episcopo renuntiato à Clemente denique VIII. in delectum grauissimorum virorum ad Cardinalatus apicem tit. S. Clementis euecto, Piceni, & Flaminia Legationibus summa cum laude functo, Collegato Ferraria constituto, ibique sui nominis aternam gloriam consecuto, viro in rebus omnibus, vel acriter consulendis, vel mature deliberandis, vel fortiter peragendis, ingenio, prudentia, fortitudine animi incomparabili. cuique quod reliquum erat virtus adfuit, vita defuit. Guido ex fratre Nepos post pusillũ mortalitatis illud vestigiũ tanto patruo ex eius instituto aliàs cõditũ, vt cuius modestia satisfecit, merito quoque satisfaceret. Amplissimum hoc immortalitatis illius gloria, pietatisque propriè Mon. P. C. anno salutis 1605. Obijt anno eiusdem

salutis 1605.14. Calend. Augusti. Vixit annos 60. menses 3. dies 14.

Mauritius quartogenitus Serenifs. Caroli Emanuelis, & Catherinæ Austriacæ Sabaudiæ Ducum Taurini quarto Idus Ianuarij anno nonagesimotertio supra millesimum quingentesimum natus, id nominis fortitus est ob summam erga Diuum Mauritium Thebeę legionis Principem venerationem omni tempore á Regia Sabaudię Domo, vt pote in præcipuum eiusdem tutelarem exhibitam. Nondum quinquennis matre orbatus est: reliquis verò fratribus natu maioribus post quinquennium in Hispaniam euocatis à Philippo III. eorum auunculo ipse vna cum Principe Thoma domi detentus est ad aliquod parentis solatium, qui eum vnicè diligebat subsistere in Hispania reliqui Principes ad annum vsque 1607. liberorum loco apud Regem habiti, quo tempore Philippo eorum natu maximo immatura morte sublato, reliqui duo in Italiam sunt reuocati. Anno sequenti, qui erat ei quartus decimus Cardinalium cętui adscriptus est à Paulo V. Pont. Max. & gentilitiam purpuram sacra cohonestauit, & inde Abbatias S. Michaelis, S. Benigni Fructuariensis, Casæ nouę, nonnullas in Sabaudia, & in Gallia Suessionensem est consecutus, ac Coloniæ, & Leodij Canonicus electus. Adolescens vsus est Præceptore Iacobo Goria Episcopo ad præsens Vercellensi meritissimo, sub quo disciplinas non nisi maximo Principe dignas appræhendit, vnde, & litteratorum Męcenas nostræ tempestatis optimo iure dici meruit, vbique enim tam Taurini, quam Romæ in erigendis Academijs, quam in recipiendis studiosis summopere virtutibus fauit, vt & quamplurima sub tanti Principis nomine impressa opera testantur. Vix annum super vigesimum expleuerat cum Nicęam Prouinciæ profecturus Pater, eum in Subalpina, Transalpinaque regione Producem reliquit summa cum potestate tanta erat in adolescẽte Principe morum grauitas, & anteuertens annos pruden- 1600

tia.

tia. Et quidem eam Prouinciam magna totius populi cum approbatione gessit, quod & post modum præstitit, distentis alibi gliscentium bellorum administratione cum Parente ipso, Principibus reliquis Primo quidē insignitus est titulo S. Mariæ nouæ, postea S. Eustachij, Demum S. Mariæ in via lata. At qua primum vice Romam concessit ijs honoribus à Gregorio XV. Pont. Max. exceptus est, qui nulli vnquam Italo Principi sacra purpura cohonestato sunt habiti, nam quamplurimos dies eum apud se habere voluit in Palatio Pontificis, Regia planè tractatum magnificentia. Quin & Galliarum Protector renuntiatus est, quo tempore post obitum ipsius Gregorij Comitijs Vrbani VIII. interueniens, tantam in ea re nauauit operam, vt idem Pontifex ad Apostolatus postea apicem euectus Christianissimo Francorum Regi Ludouico XIII. gratias eam ob causam agens apertè professus fuerit se maximam assumptionis suæ partem Cardinali à Sabaudia Franciæ protectore acceptam referre. Quandiu Romæ subsistit mirum quo splendore, quauè magnificentia Vrbem totam impleuerit. Enituit pręceteris in obeundis præcipuis eius Aulæ functionibus, vt in resultando Sacro Purpuratorum Patrum Collegio, in eundo ad solemnes Magni Hierarchiæ litationes, cū is scilicet rem diuinam solemniter agit, statis quibusdam diebus, Sacra Cardinalium corona stipatus, ac demum in adeundo ipsomet Pontifice, vel affectando copiam, quod solemni pompa fieri consueuit: ducentis quippe curribus plerunque illum affectatum vidisses, aut cum innumera præeūtium equitum turma ditissimis vestibus superbè nitentium. In Vrbe degens anno 1636. vt compertum habuit ministros Francorum Regis in Aula Romana commorantes parum ipsi fidere, Sacri Romani Imperij, ac Principum Austriacorum protectionem, summa eorum cum lætitia, qui Austriaci Regni conditiones sequebantur suscepit, ex quo quasi per ansam sibi datam Galli sub offenso animo in eum esse cęperunt, quo factum est,

vt cum ipse post mortem Victoris Amedei in patriam reuerti vellet, hi aditum in Pedemontium prohibuerunt. Hinc bellorum Ciuilium exordia, quę vniuersam Pedemontanam regionem ad summum miseriarum redegerunt, totumq; proculdubio absorbuissent, nisi post multos pacis tractatus, tandem Christiana ipsa Francica defuncti Ducis relicta, ac Regnantis mater, & tutrix, & Princeps ipse Serenissimus inaudita prudentia nouam ineundi fœderis rationem adinuenissent, per regias videlicet, & fęlicissimas nuptias inter ipsum, & Serenissimam Principem Mariam Victoris Amedei Ducis primogenitam exeunte anno 1642. vniuersa Sabaudię ditione, ijs verò præsertim qui Regiæ Sabaudiæ domui quietem, & perennitatem precantur applaudentibus celebratas. Quare tunc Cardinalitio titulo ob commune bonum dimisso, Princeps Mauritius à Sabaudia appellatur. Longas etiam itinerationes, & pro Reipublicæ, & pro Regiæ Domus beneficio suscepit, præsertim verò bis Lutetiam Parisiorum versus, primum sub finem anni 1618. cum adstipantibus Comite Verucæ, Salutiensi, & Gebennensi Episcopis, atque Agafino Solario eius Auditore inde Episcopo Fossanensi, summa benignitate, ac honorificentissimè à Christianissimis Regibus (tanta erat in Principe aspectus maiestas, tanta sermonis affabilitas, morum suauitas, tantaque prudentia, & magnificentia) fuit exceptus, vt propterea admirabili facilitate, ac felicitate matrimonium ad decimum Februarij diem anni subsequentis celebratum inter Christianam, alteram tunc Regnantis Francorum Regis sororem, & Victorium Amedeum fratrem tunc Pedemontium Principem tractarit, & concluserit: secundo etiam Parisios accessit post pacem sub decima Aprilis Clarasci initam inter Cæsarem cum Duce Sabaudiæ, ac Galliarum Regem accersitus. Plura edidit varijs, & diuersis temporibus, vbique ferè locorum, & Religionis, & pietatis, & magnificentiæ opera. Verumque Heroicè gessit, & pro pace ineunda, & gliscentibus

tibus bellis,& pace parta tam magna,& adeò præclara sunt, vt peculiaribus egeant voluminibus. Habebit & hæc omnia opportunè posteritas celeberrimorũ scriptorum labore, qui hanc in rem eam, quæ par est, operam impendunt. Mihi verò id in præsenti non agenti, ne propositum scribendi methodum deseruisse videar, hæc pauca de tam magno Principe dixisse sufficiat.

1643 Franciscus Adrianus à Ceua Ciuis Montis Regalis patrem habuit Garcilascum ex Dominis Monasterolij, iuris,& scientiarum peritum non vulgaris nominis ex Marchionibus Ceuæ, & Comitibus Vlmetæ ortum, matrem verò Antoniam nob. familiæ Vegnaben ex Marchionissis Clauesanæ eiusdem Ciuitatis patritiã. In patria vsus est præceptoribus Patribus Societatis Iesu. Adolescens cum Pedemontium totum ab imminenti bello proximè diuexatum iri prospiceret, Romam se contulit, vbi ob insignem eius in scribendo elegantiam Maphei Barberini tũc temporis Cameræ Apostolicæ Clerici, Archiepiscopi Nazareni, & in Gallia Nuntij Apostolici munere mox functuri seruitio se addixit, á quo etiam in eadẽ ad Gallos legatione ab epistolis institutus fuit, quod onus exactissimè ab illo obitum, maximam eidem à Barberino gratiam, á cęteris laudem peperit. In Collegium Cardinalium cooptatus Mapheus secum post multum temporis Frãciscum Adrianum adhibuit in Conclaui Gregorij XV. quo mortuo cum pro noui Pontificis electione de mense Iulij anno 1623. rursum cogendum esset Sacrum Collegium, eumdem secundò secum adiunxit in Conclaui, in quo tã egregiam Mapheo operam nauauit, & sua prudentia, peritia, dexteritate, ac rerum experimento eiusdem rationibus consuluisse, vt cum idem Summus Pontifex euasisset idem Cardinalis Barberinus, Vrbanus Octauus postea nuncupatus, coram Sacro Purpuratorum Senatu primum, mox coram Nepotibus, & alijs multum se Francisco Adriano debere idem Pontifex palam professus fuerit

fuerit: Quapropter à secretis supplicum libellorum, inde sacri Cubiculo Præfectus est constitutus, quo tempore ad summã eius in rebus gerendis notitiam sub anno 1632. Legatus extraordinarius ad Gallos pro vniuersæ inter Principes Christianos pacis tractatione missus est, quo in munere cum neutram in partem animum neutiquam declinasset, tantam sibi gloriam apud Imperialem, Hispanam, & Gallicam Coronam comparauit, vt eius consilio electa Ciuitate Coloniensi, in quam pro tractatæ pacis confirmatione dissidentium Principum Legatum conuenirent, ipse Sanctitatis Suæ nomine eligendus ab omnibus existimatus fuerit, præsertim verò à Cęsareo, Francico, & Hispano oratoribus apud Romanam Sedem residentibus, qui tanti viri operam ad pacis negotium conficiendum per idoneam forè publicé testabantur Pontifex tamen Francisci Adriani præsentiam desiderans, Cardinalem Ginettum ad fœdus inter Christianos Principes in eumdem legauit, ipsum verò post felicissimè, ac prudentissimè gestam Parisijs legationem, Romam sub 20. Octobris anni 1634. summa cum totius Romanæ Curiæ expectatione reuocauit, & Patriarcatum Antiochenum, quem illi obtulit, recusantem status, & omnium Principum negotijs secretarium præfecit, quod munus quanti splendoris, & momenti sit, tùm quod continua, ac intima Pontificis consuetudine vtãtur, tùm quod grauissimis vniuersarum Christiani orbis Principum, quę coram Pontifice maximè pertractantur negocijs intersit, nemo est, qui ignoret: Tandem verò tot perfunctus labori bus, meritis plenus, & omni inuidia, ac temporis aduersitatis impedimentis protritis, eminẽtem Cardinalatus dignitatem, quamuis longius protractam, ab eodẽ Vrbano VIII. qui æquissima, ac iustissima trutina honores sẽper distristribuit, feliciter est consecutus; nõ exigua totius Rom. Curiæ, & Pedemontanæ ditionis lætitia, quæ tantum Ciuem aliquando ad supremũ dignitatum fastigiũ euentũ iri diuino fauente numine sperat.

Status Ciuitatis Taurinenſis, ac ſeries eiuſdem Epiſcoporum, & Archiepiſcoporum.

Cap. 5.

N ipſo Pedemontanæ Regionis vmbilico ad ſiniſtram Padi ripam, qua Duria riparia Regem Italiæ fluuiorum ſubit, non amplius, quam ſeptem paſſuum millia ab Alpibus Cotijs diſtans ex Gallis in Italiam per Montem Cinerum recto tramite venientibus occurrit Taurinenſis Ciuitas, præteritis ſæculis dicta Taurinorum Auguſta, Longobardorum Ducum, & totius vicinæ Regionis, nobilitatis, dignitatum, ac fortunæ ſedes, legum patria, norma iuſtitiæ, diſciplinarum magiſtra, ſpectabilis ob antiquitatem, venerabilis propter plurima Sanctorum Corpora, aliaſque reliquias, & præcipuè Sanctiſſimam Syndonē, quæ pretioſiſſimo Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti ſanguine tincta omnes vniuerſi Orbis diuitias infinitis gradibus antecellit. Ditiſſima Monaſterijs Religioſorum ex quolibet Ordine: publicis, ac priuatis ædificijs ſuperbè magnifica. Ab occidente inexpugnabili Acropole vulgò Cittadella; ab oriente iuxta amenιſſimos Colles, qui delicioſam Padi Coronam contexunt, fortiſſima Arce propugnatur, quam ab antiquis Sabaudiæ Comitibus fabricatam Chriſtiana Borbonia Chriſtianiſſimi Regis Ludouici XIII. Soror digniſſima Regiæ Celſitudinis Mater, & Tutrix hodie regnans ad ſummum perfectionis gradum extruxit, ſuamque voluit eſſe habitationem. Nobiliſſimæ huius Ciuitatis originem aliqui adſcribunt Eridano, ſiue Phaetonti, qui ante generis humani reparatio-

nem

nem annis 1529. nonnullas ex Græcia, vel Ægypto in Liguriam Colonias deduxit. Alij Limisonem ex Nepotibus Noe fundatorem fuisse asserere non dubitauerunt: Alij verò á Massiliensibus Prouinciæ populis, qui pro insignibus Tauri effigiem gerebant ædificatam,& denominatam fuisse contendunt.Sed hanc de ipsius Conditoribus quęstionem missam faciamus;de antiquitate non dubitatur;etenim annis 219. ante Natiuitatem Christi prima inter omnes Italię Ciuitates potentissimas Hannibalis copias non formidauit; quamobrem Polybius eam fortissimam appellat, & Iulius Cæsar Galliæ Cisalpinæ Prætor,& Dictator Romanus eam Ciuitate Romana donauit,deduxitq; Coloniam,quam á suo nomine Iuliam voluit nuncupari,numismatibus in eius rei memoriam cussis, quæ Taurini inuenta sunt cum effigie ipsius Cæsaris,& nomine Coloniæ Dicta fuit, & adhuc hodie dicitur Taurinorum Augusta,vt testantur Plinius,& alij Auctores,plurimæque inscriptiones antiquæ, quæ in Historia Philiberti Pingonij leguntur,vel quod Taurinorum esset Regia,vel quod eam Cotius,cum vna esset ex duodecim Vrbibus, quibus imperabat, in honorem Augusti Cæsaris sui intimi amici sic iusserit appellari. Ciuitatis huius,& Taurinorum meminerunt Polybius, Lucius,Plinius, Cornelius Tacitus, Dion, Plutarchus, Ptolomæus,Strabo, Antoninus, Ammianus Marcellinus, Silius Italicus, & alij recentiores, inter quos Gregorius Turonensis,qui viuens anno 592. scribit suo tempore amplam fuisse Ciuitatem,& Prouinciæ Caput. Primis fidei Catholicæ rudimentis initiatam fuisse cum S. Barnabas eam per Insubres prædicaret, & eius Episcopatum esse ex antiquissimis Galliæ Cisalpinæ constans fama est:in ea enim iam ab anno 397. Symacus Pontifex maximus Galliæ Prouincijs postulantibus Concilium celebrauit. Latissimam eius Episcopi habuerunt Diœcesim,quippe quæ ab oriente ad Astensem tractum á meridie ad Sturiam, ab Occidente ad Alpium summitates, ad

Maurianæ,Delphinatus,& Prouinciæ Confines, & à Septentrione non longè à Ciuitate Eporediæ extendebatur, potissimamque Salutiensis Episcopatus partem, Fossanensem ferè, vniuersum,Prouinciasque Sauiliani, Pinerolij, Secusiæ, Cherij,& Montiscalerij compræhendebat, quæ cum in ipsis præter Episcopum nihil desideretur, Ciuitatis nomine, & titulo dignissimæ reputantur. Ecclesiam Cathedralem Longobardi D. Ioanni Baptistæ nuncupauerunt, quam anno 1490. cum propter vetustatem ruinam minaretur Dominicus á Ruuere Ciuis Taurinensis, Episcopus, & Cardinalis à fundamentis marmoream reparauit. Anno 1515.cum Mediolanensis Ecclesiæ iugo,cui suberant veteri Pedemontani Episcopi (dempto Augustano) subiaceret,à Leone X. Pont.Max.libéra salutata fuit, & Metropolitanam dignitatem obtinuit, acceptis Comprouincialibus Episcopis Eporediensi,& Montis Regalis,quibus postea Fossanensis accessit.Numerantur in Diœcesi Taurini, siue in eius Prouincia sequentis Abbatiæ S. Petri de Noualitio, S.Mauri de Pulcherata, S. Michaelis de Clusa, S. Mariæ de Caburro, S. Mariæ de Caramania, S.Petri de Sauiliano, S.Iusti de Secusia, S. Solutoris Taurinensis, S. Mariæ de Pinerolio omnes Ordinis S. Benedicti. Item Abbatia SS. Petri, & Andreæ de Ripalta Ordinis Cisterciensis, & Abbatiæ S.Iacobi de Stura olim Congregationis Vallis vmbrosę,nunc autem Mensæ Achiepiscopali vnita. Adsunt etiam in hac Diœcesi celebre Monasterium S.Laurentij de Visio, siue Vltio in Valle Cesana ad radices Montis Genebris situm, peruetusta Præpositura Canonicorum Regularium, cui magnus numerus Ecclesiarum tum Pedemontij, tum Sabaudiæ,& Delphinatus subiacebat. In Ciuitate verò venerabiliter quiescunt Corpora Sanctorum ex Legione Thebea,Martiniani, Iuliani, Besutij,Secundi,Octauij, & Aduentoris, necnon B. Gozelini Abbatis S.Solutoris,& B.Iulianæ, ac maxilla Præcursoris Io. Baptistæ,& S.Mauritij maior pars Corporis, quam à Valesijs

idem

idem Serenifs. Dux Carolus Emanuel anno 1540. transferri procurauit. Huius igitur nobilissimæ Ciuitatis, Episcopi, & Archiepiscopi, qui ex obliuione vindicari potuerunt, hi sunt.

S. Victor, qui ædiculam, in qua iacebant corpora SS. Solutoris, Aduentoris, & Octauij teste Philiberto Pingonio adauxit, censibusque annuis dotauit. 310

S. Maximus Doctor, & prædicator verbi Dei egregius, qui de sacris rebus Homilias, mirandaque scripsit volumina, quorum tituli in meo Catalogo Scriptorum Pedemontij recensentur: Homeliæ fuerunt impressæ cum operibus S. Leonis Papæ, & aliorum Sanctorum. Gennadius scribit illum obijsse Honorio, & Theodosio, vnique regnantibus anno ab Orbe redempto 420. At cum Maximus Episcopus Taurinensis, cum alijs Episcopis Lumbardiæ reperiatur subscripsisse Epistolam ab Eusebio Archiepiscopo Mediolanensi directam Leoni Papæ anno 451. dicendum videtur, aut Gennadium lapsum esse, aut duos eiusdem nominis ferè eodem tempore hanc Ecclesiam rexisse. 420

Victor Secundus, qui cũ Epiphanio Episcopo Ticinensi á Theodorico Rege missus fuit Legatus ad Gondebaldum Regem Burgundionum pro captiuis Italicis redimendis. 494

Tigridius subscriptus Concilio tertio Romano. 501

Agnellus. 589

Vrsicinus, qui expulsus á Sede commendato à S. Gregorio magno, Theodorico, & Theodoberto Francorum Regibus, ac Siagrio Episcopo Augustodunensi. 600

Ruffus, cuius mentio habetur in Historia Pedemontana Ludouici de Ecclesia. 614

Rusticus, qui interfuit Concilio Romano sub Agathone celebrato. 680

Claudius primus Anglus genere, Oxoniæ ortus, qui cum se totum à pueritia dogmatibus Arrij dedisset, progressu temporis 825

ris factus Episcopus Taurinensis detectus fuit Hæresiarca à quodam Religioso viro Ludouico dicto Canonico Taurinensis Ecclesiæ. Hic Saracenis agrum Pedemontanum deprędantibus instructa Taurinensium acie anno 835. occurrit: postea cum à Thedomiro Abbate de hæresi fuisset correptus librum Apologeticum contra eundem Abbatem pro suarum hæresum defensione conscripsit, quem Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium meritò prohibuit. Demum senio confectus pertinax mortuus est, & in sterquilinio sepultus Eiusdem mentio habetur in Noualiensi historia, & in quodam fragmento historiæ Franciæ, in quo præcipui errores huius Episcopi narrantur.

873 Claudius secundus.

888 Lancius, cuius mentio habetur in archiuio Cathedralis Astensis.

901 Egonulphus, qui nominatur in quodam priuilegio Ecclesię Vercellensi à Berengasio primo huius nominis Italiæ Rege pro facto Abbatiæ Lucediensis concesso.

906 Guillelmus vir doctissimus anno 906. Abbatem Dondiuertũ, ac Monacos Noualicenses à Sarracenis expulsos in Ciuitatem Taurinensem excepit: gesta D. Solutoris, & aliorum Thebęorum martyrum edidit: ossa S. Secundi eiusdem Sacræ Legionis Taurinum transtulit, & in Templo Diui Ioannis collocauit.

928 Riculphus, qui antea Præpositus eiusdem Ecclesiæ fuerat, & in Chronica Noualicensis Monasterij nominatus.

955 Amalricus, qui anno 955. cum Pellegrino Abbate Noualesiano quædam bona permutauit.

966 Ammullus, siue Annucus Ecclesiam Abbatialem S. Michaelis de Clusa teste Pingonio consecrauit; à Ciuibus expulsus, restitutus post triennium turres, & muros Ciuitatis Taurini destruxit.

998 Amisonus, cui Imperator Otho tertius Valles Veretanam, & Stura-

Sturanam cum Clusiatico, & adiacentibus, saluo semper supremo iure Imperij concessit.

Gezonus fundator Abbatiæ S. Solutoris maioris Taurini, & à 100
quo Abbas S. Michaelis Oppidum S. Ambrosij, nonnullaque alia Castra dono accepit Huic Henricus Imperator Abbatiã Fructuariensem commendauit.

Landulphus, siue Gandulphus, cuius mentio habetur in vita S. 101
Odilonis Abbatis Cluniacensis á Petro Damiano conscripta, & in scripturis Abbatiæ S. Benigni Fructuariensis, i nminoribus fuit Capellanus Regiæ Aulæ sub Henrico Imperatore, electus Episcopus Taurinensis restaurauit Abbatiam S. Solutoris, Caburrensemque á fundamentis erexit, ac multas Ecclesias suæ Diœcesis Præposituræ S. Laurentij de Vltio Vallis Cesanæ concessit. Interfuit Synodo Lateranensi sub Benedicto Papa VIII. anno 1015. celebratæ.

Maynardus, qui gesta suorum Prædecessorum, & præsertim ere- 101
ctionem Abbatiæ Caburrensis confirmauit.

Guido primus, cui anno 1038. Conradus Imperator ferè totam 103
Diœcesim Maurianensem submisit, & eo intercedente Episcopo Mutinensi priuilegia confirmauit anno 1039. Hic fundationem Abbatiæ Caburrensis anno 1041. approbauit.

Reguimirus fundator Abbatiæ S. Solutoris minoris Taurini. 104

Guibertus, siue Cunibertus, cui Petrus Damianus Cardinalis 105
scribendo persuadere conatur, vt incontinentiam Clericorũ suæ Diœcesis exterminare, & amouere contendat; sed quia interfuerat in quadam Synodo Mediolani corã Guidone Archiepiscopo Mediolanensi, & Episcopis Vercellense, Nouariẽse, Brixiense, & Laudense anno 1060. celebrata, in qua ordinatum fuerat Clericis vxores habere licere, ideò anno sequenti à Nicolao Papa cũ ijsdem excommunicatus fuit. Iurisdictionem loci S. Mauritij suæ Mensæ acquisiuit anno 1067. Præposito S. Laurentij de Vltio quamplures Ecclesias suæ Diœcesis, & præsertim Parochialem S. Mariæ de Secusia donauit,

nauit, & anno 1075. Martino Abbati Caburrensi Ecclesiam S.Syluestri prope Cherium submisit,ac priuilegia à suis Prædecessoribus eidem Abbatiæ olim concessa confirmauit. Monialibus verò S.Petri de Taurino anno 1079.quędam prædia largitus est.

1098 Vuibertus, qui donationem factam à Cuniberto suo Prædecessore Præposito Vltiensi anno 1098.confirmauit.

1098 Maynardus secundus huius nominis anno 1098. cum Armano Episcopo Brixiensi,& Arialdo Ianuensi Grosolanum Episcopum Sauonensem consecrauit,illumque Vicarium generalem Archiepiscopatus Mediolanensis constituit; sed anno 1112. Romanam Curiam petens à summo Pontifice facultatem obtinuit Iordanum Cliuolum Archiepiscopum Mediolanensem consecrandi;post annum 1115.vt ex scripturis Vltij apparet, adhuc vixisse reperitur. Ad istius Episcopi petitionem Pascalis Papa anno 1099. elargitiones Abbatiæ S. Benigni Fructuariensis factas confirmauit.

1120 Boso, quo postulante Calixtus Papa Taurinensem Ecclesiã priuilegijs auxit.

1128 Arbertus, qui á Ciuitate Taurinensi expulsus Testonam se recepit.

1140 R. . qui hortante, & approbante Innocentio II. Pont. Max. Abbati Pineroliensi nonnullas Ecclesias suæ Diœcesis donauit,reseruatis tamen iuribus Episcopalibus.

1142 Vmbertus, qui Ecclesias S.Mariæ, & S. Remigij de Cariniano sub annuo canone decem solidorum Abbati S.Michaelis de Clusa submisit,& Ecclesiam SS.Ioannis,& Iacobi de Lucerna Præposito Vesulano,& Ecclesiam S.Visi de Alpiasco,quę nunc diruta est,Abbati Caburrensi concessit.

1150 Carolus primus huius nominis cum Federico primo Imperatore in Italiam per Vallem Secusinam proficiscenti cum vmbella Clero comitante obuiam fuisset ab eodem absente, & non audito Comite Sabaudię Ciuitatem ipsam Taurinensem, Carium,

Cariam,& multa municipia dono accepit, quo circa Guillelmum Marchionem Busche filium Marchionis Bonifacij de Castro,& feudo Roxanæ inuestiuit, accepto ab eo iuramento fidelitatis á Reuello, vsque ad Vignolium.

Guillelmus secundus, qui ab Vmberto, & Guidone de Monte natali partem decimarum Publiciarum anno 1163. acquisiuit. 1163

Carolus secundus partem Venaschæ Oppidi Vallis Veraitæ ab Adalberto ipsius loci Condomino acquisiuit, & pro iurisdictione Ciuitatis Taurinensis cum Comite Sabaudiæ 1165 graues contentiones habuit: quasdam alpes Vallis Lancei Abbati Sancti Iacobi de Stura donauit; ac Vltiensibus Canonicis nonnullas Ecclesias suæ Diœcesis anno 1165. concessit.

Amisonus secundus, cuius precibus Federicus Imperator Ciuibus Taurinensibus iniurias sibi illatas remisit. 1170

Milo Cardanus Ciuis, & Archipresbyter Mediolanensis creatus 1171 Episcopus Taurinensis Castrum Publiciarum Petro de Castagnolis in feudum concessit. Erectionem Præpositure Lombriaschi Canonicorum Regularium, in qua duodecim Canonici habitabant à Manfredo Marchione Romagnani amplissimis redditibus dotatam approbauit. Concilio Lateranensi interfuit: A Dominis Rouiliaschi Castro Montolusi donato, eosdem de ipso Castro inuestiuit: Ob Cheriensium ab obedientia,& fide recessum, illorum turres euertit, ab ipsisque iuramentum fidelitatis recepit. Cum Vmberto Comite Sabaudiæ pro Iurisdictione Taurini, Auilianæ, Ripolarum, Cariniani,& Planitiarum diù certauit. Sententiam in fauorem Præpositi S. Solutoris de Taurino contra Cherienses pro facto Santenæ anno 1185. protulit: A Marçoaldo Dapifero Regis Henrici possessionem Castri Ripaltæ anno sequenti obtinuit Dominos Alpignani, Polmoncelli,& aliorum Castrorum suæ Diœcesis inuestiuit: Goselino Præposito S. Martini de Lirano

Canonicorum Regularium Ecclesiam S. Victoris Casellarum mediante annuo censu duarum librarum ceræ concessit, & Viuiano Abbati Caburrensi multa bona donauit, sed tandem electus Archiepiscopus Mediolanensis obijt anno Dñi 1193. sepultus in Ecclesia S. Theclæ.

1189 Arduinus ex Comitibus Valpergiæ propter translationem sui prædecessoris ad Ecclesiam Mediolanensem electus Episcopus Taurinensis, suis Ciuibus castra, & iurisdictiones Montosoli, Ripolarum, & Testonæ, quod permutationis titulo à Merulo, & Arditione Dominis Plozzaschi habuerat anno 1193. remisit, sed quia Testonenses, (ex quorum ruinis ædificatus fuit inde locus Montiscalerij) Taurinensium dominium recusabant, ideò inito fœdere cum ijsdem Taurinensibus, & Comitibus Blandratæ, ac Dominis Caburretti, & Rouiliaschi contra ipsos Testonenses, & Cherienses, ac Dominos Plozzaschi, & Caburri, bellum gessit, cum ipsisque post multa certamina tãdem Astensium, & Vercellensium opera anno 1200. reconciliatus est. Anno 1196. Henricum Imperatorem Taurini honorificè excepit, ab illoque facultatem obtinuit reuocandi alienationes á suis prædecessoribus factas, quo anno subscripsit priuilegium ab eodem Imperatore Archiepiscopo Tarentasiensi concesso. A Silijs nobilibus Taurinensibus pedagium eiusdem Ciuitatis acquisiuit: Ecclesiam S. Petri de Felogna Hospitali S. Mariæ de Monte Cinisio concessit: Anselmum Pazzelam de decimis Moretæ inuestiuit: Ecclesiam S. Stephani prope Villam, quæ nunc Faletorum dicitur Santimonialibus Poliolæ apud Montem Regalem donauit; & anno 1206. quicquid Ioannes Daniel in Castris Verzolij, & Soleriarum possidebat, nomine suæ Ecclesiæ acquisiuit.

1209 Iacobus de Moxo Vercellensis, qui fuerat Abbas S. Ioannis de Parma, dum anno 1209. Vallem Veraitæ visitaret Dominos Ponti de decimis eiusdem loci inuestiuit, & Prioratum S. Mariæ de Becetto Abbati Ripaltæ sub annuo canone trium ducatorum

catorum aureorum submisit, ac Abbatiæ Caburrensi quatuor Ecclesias suæ Diœcesis donauit. Anno 1210. Othonis IV. Imperatoris in Italiam proficiscentis aulam secutus est, quo anno Comites Blandratæ, & Cherienses reconciliauit, & paulo post auxiliantibus Abbate Clusino, & Ciuibus Taurinensibus Abbatiam S. Solutoris euersam restaurauit.

Iacobus ex Dominis Carisij etiam Vercellensis electus Episcopus Taurinensis contentiones inter Ciues Astenses, & eorum Episcopum ingentes composuit, inde secutus Vgonem S. R. E. Cardinalem, tunc Lombardiæ Legatum, inde Gregorium IX. Pont. Max. auctoritate ipsius Monasterium S. Petri de Aureo cœlo, quod Papiæ incolebant Benedictini, Canonicis Regularibus Congregationis Mortariensis hac conditione concessit, vt imposterum Abbas ipsius Monasterij caput esset dictæ Congregationis. Constitutus Legatus, seu Vicarius generalis in Italia á Federico II. Imperatore illius partes amplexus est; ab eodemq; Romæ confirmationem donationis Cherij obtinuit 1220. & anno 1228. multis priuilegijs fuit donatus, quo anno in Castris prope Mediolanum priuilegium ab eodem Imperatore Dominis Rouiliaschi concessum subscripsit, sicut etiam anno 1226. inuestituram à dicto Federico Archiepiscopo Tarentasiensi in Vrbe Rauennæ donatam firmauerat, & priuilegia à suis prædecessoribus Præpositis S. Laurentij de Vltio permissa confirmauerat. Idem Episcopus anno 1220. primum lapidem posuit fabricæ Monasterij Riui frigidi in Valle Padi; filijs Bertoldi de Lanceo tertiam partem Iurisdictionis Oppidi Lancei in feudum concessit, fœdus cum Dominis Ripaltæ sanciuit: Castro Montosoli olim inter Cherium, & Taurinum non longe à Pado, pro quo diù fuerat certatum in custodiam Iacobo Cagnatio, & Bilieto de Ruuere consignauit; à Bonifacio Marchione Montisferrati inter Ciriacum, & locum Casellarum pro Castro S. Raphaelis fidelitatis Sacramentum recepit, & Consecrationi S. Syri 1218

de Genua cum Gerardo Patriarca Hierosolymitano,& Othone Archiepiscopo Genuensi interfuit.

1230 Vgo, seu Vgutius Cagnolus Vercellensis ad Episcopalem Sedem Taurinensem assumptus, dissidia, quę cum Amedeo Comite Sabaudiæ, & Thoma eiùs fratre pro Castro Ripolarum habebat, composuit, & confines Castrorum Beinaschi fęudi suæ Ecclesiæ, & Droxij terminauit, ac vti Sedis Apostolicæ Delegatus Vercellenses,& Abbatem s. Siluani de Romagnano reconciliauit, Dominisq; Moretæ tres partes Decimarum, & Noualium dicti loci concessit.

1246 Ioannes ex Dominis Arborei Vercellensis, qui à Papiensibus,& Casalensibus Vercellensium inimicis carceratus procurante Thoma Comite Sabaudiæ liberatus fuit, sed paulo post exorto bello inter ipsum, & eundem Comitem pro Castris Montosoli, Castri veteris, Ripolarum, Lancei,& Montiscalerij, qui locus de recenti ex ruinis Testonæ fuerat ædificatus opera Octauiani Cardinalis s. Mariæ in via lata, & Ioannis tit. s. Nicolai in carcere Tulliano Apostolicæ Sedis Legatum inter ipsos pax fuit composita. Hic ad requisitionem Marchionis Montisferrati Abbatissæ Monialium Riui frigidi Ecclesiam s. Nicolai eiusdem loci commendauit.

1256 Gaufredus de Montanario Vercellensis electus Episcopus Taurinensis suam Diœcesim visitauit, ac Vassallos suæ Ecclesiæ inuestiuit anno 1267. Abbatiam Ripaltæ cum Ecclesijs ad illam spectantibus à iurisdictione Episcopali medio annuo canone vigintiquinquę librarum Astensium exemit, & anno 1269. recuperato Castro Septimi Taurinensis Albertum Comitem Blandratensem, à quo multa beneficia receperat, de eodem inuestiuit,& paulo post Monacos S. Antonij Viennensis in electione ipsorum Abbatis discrepantes, ad concordiã reduxit. Vixit ad annum 1299.

1300 Tedisius cum Amedeo Comite Sabaudiæ,& Margarita eiùs filia vidua Ioannis Marchionis Montisferrati pro iurisdictione

Lancei,

Lancei, quam ad suam Ecclesiam spectare prætendebat, diù contendit: verum compositis dissidijs, ab eodem Amedeo multa beneficia recepit, quorum intuitu eidem decimas dicti loci, s. Mauritij, Ciriaci, & Casellarum concessit. Iacobum Flora de Castro Polmoncelli; commune Buschæ de quibusdam bonis, & alios Vassallos suæ mensæ anno 1302. inuestiuit, & anno sequenti contentiones ortas inter Abbatissam Riui frigidi, & Priorem Reuelli pro decimis eiusdem loci Reuelli composuit: Vnionem Ecclesiæ Parochialis Cadralij suę mensæ á Sede Apostolica obtinuit: cum Præposito Curtis retulæ Ordinis Canonicorum Regularium, cui suberant multæ Ecclesiæ suæ Diœcesis pro iurisdictione aliquorum locorum diù contendit.

Guido, siue Guidettus Canalis à Cumiana filius Antonij, & frater Costagni primi Domini Giuoletti, à quo Domini Cumianæ, Caseletarum, & Marsaliæ originem traxerunt, ex Monaco S. Antonij, & Commendatore in Diœcesi Lectorensi in partibus Gallicanis factus Archipresbyter, & Vicarius generalis Ecclesiæ Cathedralis Taurinensis, post obitum Tedisij sui prædecessoris electus fuit Episcopus Taurinensis, & cum esset acerrimus Vsurariorum inimicus, & in pauperes admodũ pius, & benignissimus eleemosynarum distributor, ex restitutione vsurarum, & condemnationibus, & mulctis ab vsurarijs exactis Hospitale in Oppido Pinerolij fundauit, ac dotauit: Fundauit etiam, ac dotauit in sua Ecclesia Cathedrali. Capellam in honorem s. Michaelis, & Canonicis eiusdem Ecclesiæ annuam pensionem decem aureorum reliquit. In gratiam suæ Religionis s. Antonij Pręposituram s. Dalmatij Taurinensis Abbatiæ Viennensi submisit. Hominibus Cunei decimas suæ mensæ in eorum territorio debitas in feudum concessit, & anno 1328. controuersias, quas cum Monacis Staffardæ pro administratione Basilicæ s. Ioannis Baptistæ nunc Prædicatorum de Salutijs habebat, composuit. Huic fuit an- 1320

no

no 1343. á Summo Pontifice commissa dispensatio Matrimonij inter Agnesinam filiam Philippi de Sabaudia Principis Achaiæ, & Ioannem Vicecomitem Cameræ.

1349 Thomas filius Philippi à Sabaudia Principis Achaiæ ex Canonico, & Comite S. Ioannis Lugdunensis electus Episcopus Taurinensis procurauit vniones Ecclesiarum Gassini, S. Mariæ de Moneta de Carmagnolia, & Lancei anno 1351. Synodum celebrauit, & maiorem partem suæ Diœcesis, & præsertim Marchiam Salutiarum visitauit, Marchionemque Salutiarum Vassallos suæ Ecclesiæ, & præsertim Dominos Venaschæ perturbantes excommunicauit. Ecclesiam Cathedralem S. Ioannis Baptistæ ob vetustatem ruinam minantem quasi á fundamentis restituit. Comiti Sabaudiæ, & Iacobo Principi Achaiæ eius fratri Castrum Soleriarum, & alia quædam Castra in feudum concessit; eidemque Comiti Castrum Plebis de Litono pro Villari Bassiarum permutationis titulo concessit. Decimas Corij in canapitio Antonio Perachio à Lanceo infeudauit, & donationem Ecclesiæ S. Dalmatij de Taurino Abbatiæ S. Antonij Viennensis á suo prædecessore factam confirmauit, ac Dominos Lucernæ, & Vallis inter se contendentes sua auctoritate composuit. Obijt circa annum 1360.

1360 Bartholomæus in Ciuitate Auenionensi infula Episcopali insignitus, antequam ad suam Sedem accederet, Canonicatum S. Mauritij de Pinerolio Antonio Truchiero Pineroliensi contulit. Obijt 1365.

1365 Beatus Ioannes ex Dominis Ripaltæ I.V.D. Præpositus Taurini, Abbas Ripaltæ, & Cardinalis, de quo supra in titulo de S.R.E. Cardinalibus, fuit executor testamenti Iacobi de Sabaudia Principis Achaiæ, & erectione Monasterij S. Claræ de Cariniano anno 1373. auctoritatem suam interposuit: sæpe suam Diœcesim visitauit, & Synodum congregauit. Fuit generalis Collector Decimæ Papalis in Pedemontio, & acerrimus perse-

persecutor hæreticorum, ex quibus non paucos pertinaces ignis supplicio mulctauit. Hic Episcopus (nescio qua causa ductus) sex annorum spatio in Castro Droxij cum tota sua familia moram traxit: tandem plenus dierum, & miraculis clarus obijt in Domino post annum 1411.

Aimo Antonij ex Marchionibus Romagnani filius, & Iacobi, à quo Comites Polentij, & Domini S. Victoriæ frater ex Canonico Regulari in Præpositura Vltiensi, & Præposito S. Mariæ de Montecinisio creatus Episcopus Taurinensis de anno 1420. sententiam obtinuit contra Ioannem Abbatem S. Mauri pro annuo canone vnius Tauri mensæ suæ Ecclesiæ debito, illumque aliquandiù à sua obedientia deficientem post peractam pœnitentiam in gratiam recepit. Interfuit concordiæ initæ anno 1435. inter Amedeum Ducem Sabaudiæ, & Io. Iacobum Marchionem Montisferrati. 141

Ludouicus Vrsini Romagnani filius, & Aimonis sui prædecessoris nepos ab Eugenio IV. Papa creatus Episcopus Taurinensis post ipsius Eugenij abdicationem à Concilio Basiliensi (cui ipse intercrat) confirmatus fuit. Antequam Episcopali infula insigneretur Archidiaconus Taurinen. Ecclesiæ, & Pauli III. Papæ cubicularius fuerat; inde creatus Episcopus Præpositum S. Dalmatij de Taurino, qui Episcopum recognescere recusabat ad obedientiam reduxit. Abbatem Ripaltæ ad soluendum augumentum canonis suæ Ecclesiæ debiti per Sententiam ab Amedeo de Sabaudia Cardinale Sabinense Sedis Apostolicæ Legato prolatam, coegit. Hæreticos Valdenses Vallium Lucernæ, Angrognæ, & Perusiæ Ecclesiæ Catholicæ reconciliauit, quo anno scilicet 1453. 21. Iulij accidit Taurini apud ędes S. Syluestri celeberrimum miraculum Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, cuius mentio apud graues Auctores illius sæculi habetur. Subscripsit paci inter Ludouicum Ducem Sabaudiæ, & Comitem Franciscum Sfortiam anno 1450. initæ, cuius Ludouici nomine apud Mediolanensem 1438

Ducem

Ducem legatione functus est. A Pio II. Papa facultatem obtinuit conferendi quęcunq; beneficia, etiã regularia suæ Diœcesis quocunque tempore vacatura, & á Beato Amedeo Duce Sabaudiæ anno 1467. priuilegium exemptionis ab oneribus pro locis Pauerolij, Montisalti, Riualbæ, Publiciarum, Roxanæ, & Vssellarum à sua mensa dependentibus reportauit.

1469 Ioannes de Compesio Sabaudus Abbas Ciseriaci, & Cancellarius Sabaudiæ, qui post Episcopatum Taurinensem ad Episcopalem Sedem Gebennensem, & tandem ad Archiepiscopalem Tarentasiensem translatus fuit, & Abbas S. Stephani de Cittadella Vercellensis creatus. Hic decimas Corij Ioanni de S. Georgio ex Comitibus Blandratæ in feudum concessit, & Campanile suæ Ecclesiæ Cathedralis collabens quasi á fundamentis reparauit, & eo sedente Corpora SS. Gozelini, & Anastasij Taurini anno 1472. inuenta sunt: ac anno 1477. cum Capitulo Carmagnoliæ pro canone annuo 20. aureorum suæ mensæ à Parochiali S. Mariæ debito composuit.

1480 Dominicus de Ruuere ex Dominis Vicinoui in minoribus fuit Canonicus Lausanensis, & Eporediæ, Prior S. Andreę, ac Præpositus S. Dalmatij de Taurino, Collegiatæ Ripolarum, & Cariniani, inde Cubicularius Apostolicus, tandem Cardinalis, & Episcopus Taurinensis.

Hic Ecclesiam Cathedralem à fundamentis marmoream extruxit, eidemque Parochialem Caburri vniri procurauit: anno 1490. in eiusdem Ecclesiæ tunc Cathedralis, nunc verò Metropolitanæ prospectu extat sequens inscriptio.

Ioanni Baptistæ Præcursori Dominicus Ruuere Taurinensis Præsul in S.R.E. Cardinalem tit. S. Clementis à Sixto IV. Pont. Max. collectus Basilicam hanc vetustate collabentem à fundamentis demolitam augustiore ornatu piè, religiosaq; ad patriæ decus, & Reipubli-

cæ

ca Christian honestamẽtum Illust. Sab. Ducibus Io: Carolo Amedeo, & Blanca eius matre, tutriceq; Rempublicam aquo iure administrantibus erexit; & Philiberto II. Duce itidem, florentis dedicatam absoluit anno salutis 1498.

Ioannes Ludouicus à Ruuere Iacobi ex Dominis Vicinoui filius Dominicique Patruelis, vir optimus, fuit Castri S. Angeli Gubernator, & Agri Piceni Prolegatus, ac Prothonotarius Apostolicus, & tandem Episcopus Taurinensis, quo tempore eo impetrante Ecclesia S. Mariæ de Raconisio anno 1502. ab Alexandro VI. mensæ Taurinensi vnita fuit. Synodum celebrauit, vtilissima decreta in ea condita publicauit. Obijt anno 1510. Sepultus in Cathedrali cum hoc breui Elogio. 149:

Jo: Ludouicus Ruuere Episcopus Taurinensis, Agri Piceni Prolegatus, Palatij Pontificis Rector, Molis Adriani Præfectus hic pro tempore quiescit.

Io: Franciscus à Ruuere Stephani filius, & Io. Ludouici nepos, in Ecclesia Taurinensi Coadiutor, vir doctissimus, & Doctorum fautor, & mecœnas, fuit Referendarius vtriusque signaturæ, Commendatarius S. Dalmatij de Taurino, ac Abbas S. Ioannis Auxitani. & Alpium in Sabaudia Gubernator Castri S. Angeli, Prior S. Andreæ Taurinensis, ac Pœnitentiarius Apostolicus, & creatus Episcopus Taurinensis, fuit electus Assistens Papæ in Concilio Lateranensi, ac demum anno 1515. primus Archiepiscopus Metropolitanæ Taurinensis præfectus, vt ex duobus sequentibus diplomatibus apparet. Romę in Vico S. Petri Palatium, quod de Ruuere adhuc dicitur à fundamentis extruxit. Obijt Bononiæ, inde Taurinum translatus, sepultus est in Cathedrali cum sequenti inscriptione. 150(

Jo: Franciscus Ruuere Iulij II. Pont. Max. Pronepos Taurini primus Archiepiscopus, Arcis Adrianæ Præfectus Sacrosancti Lateranẽsis Cõcilij ex XXIV.

K Decer-

Decernẽtibus, Diuini, humaniq; iuris peritissimi Perusio, Senis, ac Roma testibus, vbi acerrimè de his omnibus XX. annum agens congressus est Leoni X. cœtui inserere cupienti cariss. hic ex Bononia vbi fato proh dolor perijt, pietate fratrum adductus iacet pro tempore.

Bulla ordinationis primi Metropolitani Taurinensis Ecclesiæ.

515 EO Episcopus seruus seruorum Dei Ven. Fratri Ioanni Francisco Episcopo Taurinensi in Archiepiscopum Taurinensem electo salutem, & Apostolicam benedictionem, cum illius cuius perfecta sunt opera vices, quamuis immeritè geramus in terris, eum immitari nos conuenit, & immitando ea, quæ ad eius laudem, & gloriam pia dispositione ordinauimus, vt eorum sortiantur effectum, opportunis fauoribus confouere. Sanè Ecclesia Taurinensis, quam hodie ex certis rationabilibus causis á Prouincia Mediolanensi, de qua tunc erat de Fratrum nostrorum consilio Auctoritate Apostolica perpetuo separauimus, & demonstrauimus, ac in Metropolitanam Ecclesiam ereximus, & instituimus, quoad Metropolitanam, & Archiepiscopalem iurisdictionem, & superioritatem á sui primæua erectione huiusmodi Pastore carente. Nos cupientes eidem Ecclesiæ, ne eius erectio huiusmodi inutilis propterea reddatur, & imperfecta remaneat prouidere, habita super hoc cum eisdem Fratribus deliberatione matura, de illorum consilio, te qui etiã Referendarius, & Prælatus domesticus noster, & vt accepimus dilecti filij nostri Leonardi tituli S. Susanę Presbyteris Cardinalis ex sorore germana nepos exiltis, ac eidem Ecclesię Taurinensis hactenus in Episcopum laudabi-

laudabiliter pręfuisti, prout praes quoad huiusmodi Metropolitanam, & Archiepiscopalem iurisdictionem de coetero illi auctoritate prædicta in Archiepiscopum præficimus, & pastorem curam, & administrationem Metropolitanæ, & Archiepiscopalis iurisdictionis eiusdem Taurinensis Ecclesiæ tibi in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, in illo qui dat gratias, & largitur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos pręfata Ecclesia Taurinensi per tuæ circunspectionis industriam, & studium fructuosum etiā in his, quę ad metropoliticam superioritatem huiusmodi pertinent regetur vtiliter, & prosperè dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus, & temporalibus suscipiat incrementa. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi á Domino onus regiminis, & ordinationis Metropolitanæ superioritatis huiusmodi prompta deuotione suscipiens, circa illas vtiliter, & salubriter exercendas, sic te diligentem exhibeas, & etiam studiosum, quod dicta Ecclesia Taurinensis quoad huiusmodi Metropoliticā, & Archiepiscopalem superioritatem gubernatori prouido, & fructuoso administratori gaudeat se commissam; tuque Frater æterne retributionis præmium nostram, & dictæ Sedis benedictionem, & gratiam exinde vberius consequi merearis. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1515. duodecimo Kal. Iunij Pontificatus nostri anno tertio.

Ioannes de Gays.

Bulla directa Episcopis suffraganeis Archiepiscopi Taurinensis.

515 LEO Episcopus seruus seruus seruorum Dei Venerabilibus Fratribus Montisregalis, & Eporediensis Episcopis Suffraganeis Ecclesię Taurinensis salutem, & Apostolicam benedictionem. Hodie ex certis rationabilibus causis tūc expressis de Venerabilium Fratrum nostrorum consilijs auctoritate Apostolica Taurinensem Ecclesiā, ac vestras, earumq; Ciuitates, & Dioecesis à Prouincia Mediolanensi, ex qua erant, & tā illas quam vos, & Venerabilem Fratrem Ioannem Franciscum Præsulem Taurinensē, & vestros, ac illius successores ab omni Archiepiscopali superioritate, & iurisdictione Venerabilis Fratris nostri moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Mediolanensis prorsus exemimus, & totaliter liberauimus, ac Taurinensem Ecclesiam prędictam in Metropolitanam ereximus, & instituimus, ac illi pro eius Archiepiscopali prouincia vestras Ecclesias, earumque Ciuitates, & Dioeceses, ac vos, vestrosque in illis successores pro eius suffraganeis Episcopis assignauimus, & eidem Ecclesiæ Taurinensi sic in Metropolitanam erectæ prędictum Ioannem Franciscum de cętero quoad Metropolitanam, & Archiepiscopalem iurisdictionem in Archiepiscopum, & pastorem per alias nostras litteras de Fratrū eodē consilio auctoritate Apostol. præfecimus, curam, & administrationem eiusdem Ecclesiæ Taurinensis sibi in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur. Quocirca Fraternitates vestras rogamus, monemus, & hortamur, ac per Apostolica scripta vobis mandamus, quatenus supradicto Ioanni Francisco in Archiepiscopum electo, tanquam membra

bra capiti obsequentes, exhibeatis eidem obedientiam debitam, & deuotam. Ita quod . . inter vos, & ipsum gratia gratos sorciatur effectus, & nos propterea vos, & deuotionem vestram possimus condignis laudibus in Domino cōmendare. Dat. Romę apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1515. duodecimo Kal. Iuuij Pontificatus nostri anno tertio.

Ioannes de Gays.

Claudius á Seysello ex Illustriss. familia in Sabaudia natus, doctissimus, ac eloqcentissimus Iuris Consultus, vt tot in iure, & veteri Historia libri ab eo editi testantur, ex Magistro Requestrarum, & Consiliario Ludouici XII. Regis Franciæ expedita nomine ipsius Regis apud Concilium Lateranense legatione, primo Episcopus Massiliensis, ac inde Archiepiscopus Taurinensis eligitur. Obijt Taurini, in cuius vniuersitate summa cum laude antequam Præsul esset, ius diù fuerat interpratatus, & sepelitur in Sacristia Ecclesiæ Metropolitanæ, vbi statua, & tumulo marmoreo cum hoc Epitaphio decoratur. 151

Claudio Seyssellio Ludouici XII. Francorum Regis à Requestarum Magistro pro eodem ad omnes ferè Christianos Principes Oratori eloquentissimo laudem administratori, Massiliæ Præsuli, Taurinorum Archiepiscopo, I.C. consummatissimo, atque huius Sacelli fundatori, Collegium Canonicorum pietissimo Patri P. Obijt Cal. Iunij 1520.

Innocentius Cybo Genuensis filius Francisci Comitis Frientili, & Magdalenæ Mediceæ sororis Leonis X. Papæ Protonotarius Apostolicus, ac Diaconus Cardinalis SS. Cosmæ, & Damiani creatus anno 1513. Bononiæ, & Romandiolæ Legatus Apostolicus, Archiepiscopus Taurinensis, & magnus Cubi- 152

Cubicularius Apoſtolicus viuere deſijt. Romæ anno 1550. ſepultus in Eccleſia S. Mariæ ſuper Mineruam cum hac inſcriptione.

D. O. M.

Innocentio Cybo Genuenſi Diacono Cardinali Bonifacij IX. Tomacelli Pontif. Max. agnato Innocentij VIII. Pont. Max. nepoti Leonis X. Pont. Max. Sororis germanæ filio, Clementi VII. Pont. Max. patruel. ſor. f. anno Iubilæi vixit annos 58. menſes 7. dies 19. Card. 37. an fuit; diſceſsit Idibus Aprilis anno 1550. ſui poſuere viuite, vt morituri.

Qui plura de hoc viro ſcire cupit librum legat à Franciſco Zazzera de nobilitate Italiæ conſcriptum.

1550 Cæſar filius Franciſci Vſciſmaris Genuenſis, affinis Innocentij ſui Prædeceſſoris, & in familiam Cybo adoptatus vſque ad annum 1562. Archiepiſcopatum Taurinenſem laudabiliter rexit. Obijt Tridenti die 26. Decembris eiuſdem anni 1562.

1563 Inicus Aualus de Aragonia Hiſpanus Alphonſi Marchionis Vaſti, & Mariæ de Aragonia filię Ducis Montiſalti filius, ex Equite S. Iacobi, & Neapolitani Regni Cancellario creatus fuit Diaconus Card. tit. S. Luciæ à Pio IV. anno 1561. Inde Presb. S. Adriani, & Archiepiſcopus Taurinenſis, mox Presb. tit. S. Laurentij in Lucinia, poſtea Epiſcopus Tuſculanus, ac demũ Portuenſis. Rexit etiam nomine Hiſpaniarum Regis Inſulas Procidæ, & Iſchiæ: verum cum poſt abdicationem ab Archiepiſcopatu Taurinenſi ad Mileti Epiſcopatum aſſumptus fuiſſet, vt tutiori conſciẽtia Romam inhabitare poſſet, eidem liberè ceſſit in manibus Papæ anno 1573. migrauit è vita Romæ die 20 Februarij anno 1600.

1564 Hieronymus à Ruuere Io: Franciſci Archiepiſcopi nepos, & Ciuis

uis Taurinensis, qui fuit Cardinalis. Hic dum hanc regeret Ecclesiam Decreta Synodalia tam á se, quam à suis Prædecessoribus edita 1575. publicauit, & ob extinctionem antiquorum Dominorum Castri Montafiæ, quod erat feudum suæ mensæ, illud Lelio de Ruuere eius fratri concessit, quod tamen ille instante Gregorio XIV. Papa Francisco Sfondrato paulò post remisit.

Carolus Brolia Cheriensis Ioannis filius, generis nobilitate, & vitæ probitate conspicuus creatus Archiepiscopus Taurinẽsis anno 1592. laudabiliter præfuit annis 26. Eo sedente Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ mensæ Archiepiscopali Parochialem Marenarum anno 1598. remisit cum obligatione subministrandi alimenta, & alia necessaria Concionatori tempore Aduentus, & Quadragesimæ. Ipse verò Ecclesiam, & Oratorium Fratrum Camaldulensium in montibus Taurini præsentibus Serenis. Carolo Emanuele Sabaudiæ Duce, ac Victorio Amedeo, Emanuele Philiberto, Mauritio, ac Thoma Francisco eius filijs die 24. Octobris anni 1604. consecrauit, ac anno 1614. super decimis Caburri cum Erasmo Parauicino Alexandriæ Episcopo, & Caburri Abbate transegit. Sed tandem obijt anno 1617. sepultus in sua Metropolitana Ecclesia. 159

Philibertus Milietus Ludouici olim Sabaudiæ Archicancellarij filius, vir certè eruditissimus, & eloquentissimus, & disertissimus Euangelicus Orator, creatus Episcopus Maurianensis tanta prudentia, & cura dictam Ecclesiam gubernauit, vt meritò ad Archiepiscopalem Sedem Taurinensem trãsferri meruerit. Maurianæ ædes Episcopales quasi à fundamentis instaurauit, & nouis ędificijs auxit. 161

Fr. Io: Baptista Ferrerius nobilis Pinerolienis ex familia Prædicatorum, qui diuinarum litterararum eruditionem vitæ integritati coniungens, ex Confessario Serenissimi Caroli Emanuelis Sabaudiæ Ducis creatus fuit Archiepiscopus. Hic cęmeterium 162

meterium Ecclesiæ suæ Metropolitanæ contiguum muro cinxit, aliaque laudabilia opera fecisset, si diutius viuere contigisset, obijt enim die 14. Iulij anni 1627.

1632 Antonius Prouana Io: Francisci Comitis Collegij, & magni Cācellarij Sabaudiæ filius vir insignis, vitæque probitate celeberrimus, ex Abbate Nouaiensi, & Priore S. Mariæ de Secusia consecratus Archiepiscopus Dirachij, paulo post ad regimen Ecclesię Taurinensis assumptus est, quam laudabiliter ad annum vsque 1640. administrauit, quo obsidentibus Gallis Taurinum die 25. Iulij obijt.

1643 Iulius Cæsar Bergeria Ciuis Taurinensis ex Dominis Cabalarij Leonis I. V. D. Præpositus Metropolitanæ Taurinensis, & Eleemosynarius Serenissimæ Ducissæ, cuius opera, & prudentia sæpè in arduis negotijs vsus fuerat Serenissimus Dux Victorius Amedeus, ex Vicario Generali Capitulari inauguratus, & consecratus Archiepiscopus, fęliciter hoc anno 1644. hanc Ecclesiam regit.

Status Ciuitatis Eporediæ, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 6.

PORE DIA in Vallis Augustanæ faucibus ferè ad radices Alpium iacet, & si amne secundo Feraris ad dextrum Duriæ Balthea latus, quæ meritò inter quatuor præcipuos Subalpinorum fluuios numeratur. Hanc Romani sexto Marij Consulatu, ad reprimendam Salassorum frequenter deficientium audaciam, Sibillinorum librorum consilio delegerunt, suamque constituere Coloniam. Illius ex antiquis meminerunt Cicero, Cornelius

Cornelius Tacitus, Ptolomæus, Strabo, Plinius, Valeius Paterculus, & Antoninus, & quamplurima marmora, quæ in diuersis Pedemontium locis etiã hodie visuntur, & nominatim hæc duo in Augusta Taurinorum à Pingonio edita, quorum vnum est sequentis tenoris.

D. M.

P. ARRII SECVNDINI.
CVRIAL. TAVR. EI.
AR. EPORED.

Alterum verò.

P. METELLVS. L. F. DEC. TAVR. ET QVÆSTOR IDEM DECVRIO EPOREDIÆ ET II. VII. IOVI. AVG. EX. HS. X̄. TEST. PONI. CYR.

Eporedia id nominis auctore Plinio sortita est, quod generosas optimorum equorum propagines enutriret. Aimonius lib. 4. Eboreiam appellat, ac inter ipsam Ciuitatem, & Vercellas Carolum Magnum à Legatis Regum Persarum Africæ Elephantem, aliaque pretiosa munera recepisse, ac in eã diem natalis S. Io. Baptistæ celebrasse commemorat. Antiqui eius Reguli opportunitate, & natura loci audaciores effecti, extinctis Regibus, qui ad Carolum Magnum originem suam referebant, Italiæ Regnum inuaserunt, eoque aduersus Germanorum Imperatorum vires potiti sunt. Berengarius Secundus, Adalbertus, & Arduinus, qui Regum Italiæ postremus tres filios ex Berta Carolinga reliquit, ex quibus recta serie S. Martini, Valpergiæ, & Castri Montani Comites non in illa Diœcesi tantum, sed in Pedemontio toto nobilissimi promanarunt. Cathedralis Ecclesia Deiparæ Virgini sub titulo Assumptio-

ſumptionis ſacra eſt, in eaque SS. Beſſi (qui Ciuitatis Protector) ac Teguli Martyrum Legionis Thebææ, nec non S. Sauini Hiſpleti Epiſcopi Sanctiſſima Corpora magna incolarum veneratione aſſeruantur. Eidem Eccleſiæ decem, & nouem Canonici, quorum prima dignitas poſt Pontificalem eſt Archidiaconatus, inſeruiunt. Eius Epiſcopi, quorum redditus in Cancellaria Romana taxantur ad florennos 300. quondã beneficio Imperatorum, non Ciuitatis tantum, ſed multorũ etiam illius Diœceſis Caſtrorum iuriſdictionem poſſederunt, & adhuc hodie ſub alto tamen dominio Sereniſſimorum Sabaudiæ Ducum poſſident. Epiſcopi autem Eporedienſes, quorum memoriam veteres libri, aut monumenta ſeruant, ſequentes ſunt titulo Comitatus inſigniti, & in illorum Diœceſi duæ tantum reperiuntur Abbatiæ Ordinis S. Benedicti, vna ſcilicet ſub nomine S. Stephani, & altera, quæ S. Benigni Fructuarienſis dicitur.

451 S. Elogius, qui interfuit Synodo Calcedonenſi, in qua centum, & quinquaginta Patres aderant, quem Eulalium eſſe credo, cuius mentio habetur in Epiſtola Leonis Papæ ad Epiſcopos Galliæ, nominatur etiam in Concilio Mediolanenſi, cui ſubſcripſit eius nomine quidam Floreius Presb.

680 Deſiderius, qui cum Manſueto Archiepiſcopo Mediolanenſi acceſſit ad Synodum Romanam, & adfuit Conſtantinopolitano Concilio.

770 S. Beſſus, vt ex ſupplemento Chronicorum Iacobi Philippi Bergomenſis.

483 Henricus.

847 Ioſeph.

877 Azzo, qui interfuit coronationi Caroli Calui Imperatoris, vt ex Sigonio, & Piteo.

938 Aſmundus.

1005 B. Varemundus ex Dominis Arborei Vercellenſis Diœceſis, & non Ciuis Papienſis, vt quidam allucinantur, qui Corpus S. Teguli

Teguli martyris inuenit, ac in Ecclesiam Cathedralem transtulit, viuebat circa annum 1005. Confirmauit enim nouam fundationem Monasterij S. Benigni Fructuariensis, vt ex quadam Bulla Benenicti VIII. Papæ data sub anno 1015. apparet: de eodemque mentio habetur in Epistola ab Henrico II. Imperatore in commendatione eiusdem Monasterij Arnulpho Archiepiscopo Mediolanensi, alijsq; Præsulibus, & Principibus Lombardiæ conscripta.

Ottobianus, siue Octauianus, vel Ottobonus Ecclesiam S. Benigni Fructuariensis consecrauit, & tamquam Archicancellarius Arduini Regis Italiæ subscripsit cuidam donationi factæ ab eodem Rege Ecclesiæ S. Syri de Papia. 1011

Henricus, qui anno 1029. Abbatiam Fructuariensem à iurisdictione Episcopi exemptam declarauit: fuit Magnus Cancellarius Henrici III. Imperatoris, fundatorque Abbatiæ S. Stephani Eporediensis. 1029

Hugo filius Arduini Regis Italiæ, cuius mentio habetur in Cronica Abbatiæ Fructuariensis. 1053

Albertus, qui cum Alberto Abbate S. Benigni quasdam decimas Vulpiani, & alia iura suæ Ecclesiæ permutauit. 1063

Federicus. 1072

Oggerius primus huius nominis Archicancellarius Henrici IV. Imperatoris donationes á suis Prædecessoribus factas Abbatiæ S. Stephani de Eporedia confirmauit. 1175

Vuibertus filius Conradi ex Dominis Camagnæ Monacus, & Abbas S Benigni Fructuariensis. 1090

Oggerius secundus. 1094

Conradus ex Dominis Camagnæ olim Abbas S. Benigni Fructuariensis, & superioris Vuiberti nepos. 1097

Petrus ex Comitibus Valpergiæ. 1118

Obertus. 1110

Vido, qui suorum Prædecessorum decreta in fauorem Monasterij Fructuariensis corroborauit, & electioni Roboaldi Ar- 1122

chiepiscopi Mediolanensis interfuit.

1142 F. nominatus in donatione facta anno 1142. á Vidone filio Arditionis Comitis Canapitij Ecclesiæ S. Sepulchri de Riparolio.

1169 Goemanus, siue Germanus, qui anno 1179. interfuit Concilio Lateranensi. Hic Ciues Vercellenses inuestiuit de Curaria, quam solebant dare in Eporedia, illosque reddisse immunes.

1196 Gaido nominatus in inuestitura facta Taurini ab Henrico Imperatore Aimoni Archiepiscopo Tarentasiensi anno 1196. Hic cum Abbate S. Benigni pro Ecclesia S. Mariæ Magdalenę Frontis transegit.

1200 Ioannes Gagninus, qui anno 1202. vnà cum Episcopo Anagnino, alijsque Præsulibus Romæ extra Portam Ostiensem Ecclesiam Beatæ Mariæ Annunciatę dedicauit.

1203 Bernardus obijt 1204.

1204 Petrus II. Monacus, & Abbas Firmitatis Ordinis Cisterciensis, cuius mentio habetur in cap. ex litteris de exc. Prælat.

1209 Obertus ex Comitibus Coconati, qui anno 1228. Bonifacium Marchionem Montisferrati præsente Aimone filio Comitis Sabaudiæ de quibusdam Castris inuestiuit, eodemque anno secutus est Federicum II. Imperatorem in expeditione Lumbardiæ, vt ex priuilegio ab eodem Federico Dominis Rouigliaschi, & Truffarelli concesso apparet.

1242 Conradus II. ex Dominis S. Sebastiani, ex Comitibus Coconati, qui obijt anno 1247.

1250 Ioannes huius nominis secundus, & ex Dominis Baroni, Ciuisq; Eporediæ, qui clientelam fidei professionem, seu homagium de nonnullis castris á Guilielmo Marchione Montisferrati anno 1257. recepit. Dominosque Septimi anno 1272. de decimis, & aduocatia Candiæ inuestiuit.

1274 Federicus ex Dominis Frontis, & Comitibus S. Martini ex Eporediensi Canonico ad Ecclesiam Episcopalem assumptus

quædam priuilegia Dominis Valesię in Valle Augustana concessit: Contra Marchionem Montisferrati, Comitesque Valpergiæ, ac S. Georgij cum Comitibus S. Martini, & alijs Guelphis societatem iniuit, ac pro damnis suæ Ecclesiæ illatis per ipsum Marchionem, ac eius sequaces excommunicari á Sede Apostolica procurauit: Castrum Vischarum Dominis Baroni permutationis titulo anno 1273. permisit, sed tandem ad Episcopatum Ferrariensem translatus, in eadem Ciuitate anno 1290. Fratres Carmelitanos introduxit, ibique quemdam Armanum, quem Ferrarienses pro Sancto habebant, sumptis informationibus de illius vita, hæresiarcam publicauit. Obijt anno 1303. sepultus in Ecclesia Cathedrali Ferrariensi cum hac inscriptione.

Federicus de Comitibus S. Martini olim Episcopus Ferrariensis obijt anno Domini 1303. die decimasexta Maij.

Franciscus. 12

Fr. Albertus Gonzaga Mantuanus Ordinis S. Francisci, qui Eporediæ cœnobium S. Claræ á fundamentis erexit, & dotauit anno 1291. permutationem factam á Federico suo Prædecessore de Castro Vischarum cum Dominis Baroni confirmauit: Societatem cum Amedęo Comite Sabaudiæ, & Philippo Principi Achaiæ, cum quibus initio sui regiminis graues inimicitias habuerat anno 1313. iniuit. Castrum Montisalti, & ad suam Ecclesiam spectantem Rogerio Talianti, & Vbertino de Stria Ciuibus Eporediensibus in Emphiteosim concessit, á quibus paulò post ipso Episcopo consentiente medio pretio mille librarum Imperialium Comiti Sabaudiæ fuit remissum. Petrum Solarium anno 1320. de Vicecomitatu sui Episcopatus, cęterosque Vassallos suæ Ecclesiæ inuestiuit. 12

Vbertus, qui anno 1326. Solarios Vicecomites Ecclesiæ Eporediensis inuestiuit. 13

Palainus Aduocatus ex Dominis Casænouæ, & Vercellensis 1

Ciuis

Ciuis,qui primò Canonicus Parmenſis fuerat,factus Epiſcopus Eporedienſis cum enſe Dominos Introdi de parte Vallis Cliuiæ inueſtiuit.

347 Iacobus de Franciſco Sabaudus Monacus Ciſtercienſis in Abbatia Altecombæ adepta poſſeſſione ſui Epiſcopatus Dominos Caſtelleti,& Solarios de decimis Baij, & Coazoli inueſtiuit:Cum Rodulpho Abbate Cluſino,Aimone de Challano, & Guillelmo de Montebello nominatus fuit anno 1349.executor teſtamentarius Margaritæ de Sabaudia relictæ Ioannis Marchionis Montisferrati. Hic anno 1356. Sacramentum fidelitatis præſtitit Comiti Sabaudiæ pro Caſtris Bezzoni,Caſtelletti,Spentini,ac Montiſaſtruti,cui Comiti anno 1358.Vallem Montiſalti ceſſit.

358 Ioannes III.qui ſupradicto Comiti Amędeo auctoritate Apoſtolica quædam bona ſui Epiſcopatus donauit.

360 Petrus filius Ioannis Domini Cameræ Sabaudus electus Epiſcopus Eporedienſis Vaſſallos ſuæ Ecclesiæ inueſtiuit, verum à quodam Rubino de Aſperino Anglorum militum Duce incarceratus, vt à manibus dicti Sacrilegi ſe redimeret, vendidit anno 1364.Comiti Amedęo à Sabaudia pretio 8500.auri florennorum Caſtra Padoni, & Cheuerani cum facultate redimendi intra determinatum terminum.

73 Petrus Cundunus.

90 Petrus Chodus de Belicio Sabaudus interfuit concordiæ initæ anno 1391.inter Comites S.Martini ex vna, & Comites Valpergiæ ex altera, annoque ſequenti Bonam de Borbonio Amedęi Comitis Sabaudiæ tutricem de Caſtro Azzelli inueſtiuit.

99 Bonifacius Thomæ ex Dominis Turris ex Comitibus S. Martini filius, olim monacus Benedictinus, & Abbas S. Stephani Eporedienſis vixit etiam poſt annum 1419.

21 Iacobus de Pomario anno 1430.de conſenſu ſui Capituli Amedeo Principi Pedemontium,filio primogenito Locumtenenti

Amedei

Amedei Ducis Sabaudiæ remisit superioritatem, quam habebat in Dominos Vischarum, recipiendo iurisdictionē; quæ in Dominos Parellę, Strambinelli, & Baij eidem Principi spectabat. Huius Episcopi mentio habetur in transactione facta anno 1435. inter Ludouicum Principem Pedemontij, & Iacobum Titionum Dominum Crescentini, fuitque á S. Sede Apostolica Delegatus super restauratione Hospitalis Rotundi Montis Diœcesis Lausanæ.

Bonifacius. 14

Ioannes Ferrerius Vercellensis, qui auctore Panuino in libro de Summis Pont. & S.R. Ecclesiæ Cardinalibus inter Electores Italicæ nationis fuit in Cōcilio Basiliensi connumeratus. 14

Ioannes ex Dominis Parellæ, & Comitibus S. Martini á Præpositura Eporediensi ad Sedem Episcopalem eiusdem Ciuitatis assumptus, quosdam de Ecclesia Doblarij anno 1443. inuestiuit, & anno 1466. à Summo Pontifice fuit Delegatus in causa annui Canonis inter Episcopum Taurinensem, & Abbatem Ripaltæ obijt anno 1479. sepultusq; fuit in introitu Ecclesiæ maioris Eporediæ cum hac inscriptione in marmoreo sacrofago incisa. 14

Ioannes de Parella Episcopus Eporediensis, & Comes præfuit in Episcopatu annis 42. obijt 1479. die septima Aprilis, vixit annos 82.

Dominicus Manfredi ex Dominis Riparolij, & Comitibus S. Martini filius Monacus S. Benedicti, ex Abbate S. Benigni Fructuariensis per resignationem sui Prædecessoris creatus Episcopus, vixit post annum 1480. Fuit Consiliarius Iolantis Ducissæ Sabaudiæ. 14

Nicolaus Gariliatus primarium lapidem Ecclesiæ S. Patris Augustini, nunc Capuccinorum extra mœnia Eporediæ apposuit, & Capellam puerorum in Cathedrali dotauit. 14

Bonifacius Ferrerius Bugellensis inde Cardinalis, qui Albiani, Padoni, & Claurani Castra ad suam Ecclesiam spectantia á 15

funda.

fundamentis restaurauit, interfuitque Concilio Lateranensi anno 1513. ac rexit hunc Episcopatum vsque ad annũ 1528.

533 Philibertus Ferrerius Bonifacij ex fratre nepos etiam Cardinalis, qui anno 1548. Duci Sabaudiæ iuramentum assecurationis præstitit.

551 Sebastianus Ferrerius Philiberti I. Marchionis Messerani filius, & Abbas S. Stephani Eporediẽsis, ac S. Benigni Fructuariẽsis.

563 Ferdinandus superioris Sebastiani frater in Episcopatu, & Abbatia S. Benigni successor.

581 Cæsar Camillus Ferrerius Io: Stephani ex Dominis Borianæ filius, Abbas S. Stephani de Eporedia ex Episcopo Sauonensi Episcopus Eporediensis.

612 F. Henricus Siluius ex Mozouico Cumensis Diœcesis, ac Ciuis Astensis Ordinis Carmelitarum Sacræ Theologiæ Doctor, sua tempestate Concionator dulcissimus, primò fuit Prior Transpontini Conuentus in Vrbe Romana, inde Vicarius Generalis, postea Generalis totiùs sui Ordinis, in cuius visitatione cum nouem annos vtiliter, & laudabiliter consumpsisset, electus fuit Episcopus Eporediensis, sed nundum consecratus, obijt Romæ die 14. Septembris anni 1612. cuius vitam edidit Pater Franciscus Voertius à Clarasco eiusdem Ordinis Religiosus.

620 Ioseph Philiberti ex Marchionibus Ceuæ filius Ciuis Cuneensis ex Priore S. Benigni de Cuneo, cuius Ecclesiam quasi à fundamentis reparauit, assumptus ad Episcopatum Eporediensem illam Sedem laudabiliter administrauit vsque ad annum 1630. quo tempore duas Synodus habuit, Archiuium Episcopale combustum instaurauit.

630 Octauius Asinarius Astensis Octauij ex Dominis Casaschi, & Montisbersarij filius Barnabita Concionator egregius creatus Episcopus Eporediensis viuit, quem Deus sospitem seruet ad suæ Ecclesię bonum.

Sta-

Status Ciuitatis Montisregalis, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 7.

MONS Vici à Vico Castro sequimilliare inde distanti, quod potissimas partes obtinuit in Ciuitatis illius propagatione nomen accepit; dictus erò Monsregalis ab amęnissimo, & feracissimo Colle, super cuius dorsum Ciuitatis istius forum ædificatum est. Situs est inter Sturiam, & Tanagrum ad illorum montium radices, per quos ex Pedemontana regione ad Sauonensem tractum facilis aditus patet, & quemadmodum viri feroces, ob perpetrata facinora Marchionatu Salutiensi, Insubria, & Liguria proscripti primi omnium Ciuitatem illam incoluerunt, sic plusquam reliqui Pedemontium Incolæ acceptam à maioribus animorum ferocitatem hactenus retinuerunt. Mercaturæ admodum studiosi, & impellente lucri cupiditate in remotissimas regiones proficisci non grauantur. Cathedralis huius Vrbis dicata est S. Donato Aretinorum in Hetruria Episcopo, Astensis quondam Diœcesis, anno salutis nostræ 1388. Vrbani VI. Pont. Max. munificentia Episcopali dignitate postulante Theodoro Paleologo Marchione Montisferrati, qui tunc hanc Ciuitatem occupabat, insignita fuit, & postea Metropolitanæ Taurini subiecta. Ipsi circa annum 1450. coniuncta fuit antiquissima S. Benedicti Abbatia sub titulo S. Dalmatij Martyris inter Iessum, & Sturiam sitam, vbi priscis temporibus vetustissima Pedonæ Ciuitas, hodie Burgum stetisse dicitur, ex quo eius prima taxa, quæ summam ducentorum florenorum non excedebat, vsque ad 300. aucta fuit. Sub se-

M com-

comprahendit Bagenæ celebre Castrum, & Cuneum Oppidum magni nominis, nomine, & priuilegio Ciuitatem.

Bulla autem erectionis Episcopatus huius Ciuitatis est sequentis tenoris.

RBANVS Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam, Saluator noster, cuius nutui cuncta subseruiunt in agro huius mundi messem multam, & operariorum raritatem attendens, Dominum messis rogandum, vt in illam operarios mitteret, censuit. Et ipse idem exigens mane veluti paterfamilias diligens horis varijs operarios in vineam suam misit, Romanus itaque Pontifex, qui sicut eodem Domino disponente Vicarius eius in terris esse dignoscitur, sic & ipsius actibus in quantum sinit humana fragilitas se conformare tenetur, vbi super excrescere messem, populi videlicet multitudinem viderit operarios debet opportunos adijcere, & iuxta propheticum verbum augere custodiam, locare custodes, & cultores idoneos in Dominicam vineam destinare; Cum igitur in terra de Montevico, quæ vsque in præsentem diem fuit Astensis Diœcesis, adeò sicut ipsa facti notorietas manifestat benedicente Domino creuerit poduli multitudo, vt terra ipsa personarum numerositate, & alijs Domini benedictionibus vltra Ciuitates quamplures sit fęcunda. Accedat etiam, quod cum Ecclesia Astens. latam, & diffusam Diœcesim habeat, in qua præter ipsam terram, in qua Ciuitate Astensi degit populus numerosus in tanta personarum multitudine singulorum vultus aptè nequit vnicus Pastor inspicere, aut alias partes boni Pastoris implere. Estque onerosum, atque difficile in tam lata, & diffu-

diffusa Diœcesi ad vnum tantum à tot personis Ecclesiasticis, & mundanis recursũ haberi. Nos præmissa attenta meditatione pensantes, & pro messis populi, videlicet multitudine, operariorum vtilium numerum augere volentes. Ex quibusdam alijs etiam rationabilibus suadentibus causis ex certa nostra scientia de fratrum nostrorum consilio, & Apostolicæ plenitudine potestatis, ad Dei laudem, & gloriam, & exaltationem Ecclesiæ Sanctę suæ, diuini cultus augumentum, fideliumque salutem, Terram prædictam cum parte eiusdem Diœcesis, quã quidem partẽ certis distingui limitibus fecimus, cũ omnibus personis Ecclesiasticis, & secularibus degentibus, ac rebus existentibus in eisdem terra, & parte ab omni iurisdictione, potestate, & subiectione Episcopi pro tẽpore existentis, & dilectorum filiorum Capituli Astensis, & eiusdem Astensis Ecclesiæ prorsus eximimus, & perpetuo liberamus, ipsamque Terrã in Ciuitatẽ erigimus, & Ciuitatis titulo, & insignijs decoramus, eamq; in memoriam indelebilem eorum, quæ circa id hac in parte geruntur Ciuitatẽ Montisregalis perpetuis futuris temporibus volumus nuncupari; & insuper Collegiatã Ecclesiam S. Donati in huiusmodi noua Ciuitate sitã, in Cathedralem Ecclesiam similiter erigimus, & constituimus de consilio, & potestate prædictis sponsum proprium, & idoneum, Deo auctore per Apostolicæ Sedis Prouidentiam habituram, cui sponsus ipse præsit pariter, atque prosit; Statuentes, ac de ipsis consilio, & potestate decernentes, vt in huiusmodi Ecclesia de nouo in Cathedralem erecta, totidem, & sub eisdem nominibus in dicta Astensi Ecclesia dignitates existunt; nec non decem Canonicorum capitulum facientium numerus, quorum aliqui, singuli videlicet singulas ex eisdem dignitatibus ipsius Ecclesiæ Montisregalis obtineant perpetuis temporibus, habeantur. Cęterum de consilio, & potestate prædictis statuimus, & etiam ordinamus; quod personæ, tam Ecclesiasticæ, quam seculares in eisdem noua Ciuitate, & parte degentes

præſentes,& poſteræ,quemdmodum Epiſcopo, Capitulo, & Eccleſiæ Aſtenſi præfatis in ſpiritualibus, & temporalibus coniunctim, vel ſemotim teneantur obedire,& ſint ordinario iure ſubiecti. Ad hæc omnia, & ſingula poſſeſſiones,& bona, ac iura, quæ in dicta Ciuitate Montiſregalis, & parte ad Epiſcopalem menſam,necnon ad præfatos Capitulum, & Eccleſiam Aſtenſem vſque modo coniunctim, vel diuiſim pertinuerunt etiamſi feudalia,emphiteotica, cenſualia, vel aliuſmodi quęcunque,quotacunque, & qualiacunque fuerint, & in quibuſcunque conſiſtant, quæ per loca, & vocabula, confines, qualitates, quantitates, & valores ipſorum habere volumus præſentibus pro expreſſis,& ſufficienter ſpecificatis cum omnibus iuribus,& pertinentijs ſuis,ab eiſdem Menſa, Capitulo, & Eccleſia Aſtenſi præſentium tenore ſubtrahimus, & omnimodo ſeparamus, illaq; omnia, & ſingula cum dictis iuribus, & pertinētijs quemadmodum ad Menſam, Capitulum, & Eccleſiam Aſtenſem prædictos vſque nunc communiter, vel diuiſim pertinuerunt, Ita Epiſcopali Menſæ, & dictis Capitulo, & Eccleſiæ Montiſregalis communiter, & diuiſim applicamus, & in eorum dote volumus computari, in Eccleſia quoque Montiſregalis diuina præfata peragentur officia iuxta ritum,motum,& conſuetudinem ibidem hactenus viſitatos. Demum volumus, & de ipſis conſilio, & poteſtate mandamus, quod ſi fructus,redditus,& prouentus poſſeſſionum,& bonorum ab eiſdem Menſa, Capitulo, & Eccleſia Aſtenſi ſubtractorum, & Menſæ,Capitulo,& Eccleſiæ Montiſregalis præfatis applicatorum per nos,vt præfertur,nec non poſſeſſionum, & bonorum,quę dicta Eccleſia in Cathedralem erecta in pręſentiarum canonicè poſſidet non tantum forſan ſecundum communem extimationem valerent annuatim, quod ex illis dictus Epiſcopus ſexcentos, & ſingulis ex prædictis decem Canonicis ſingulos quinquaginta florenos auri ſingulis annis percipere poſſent dilecti filij Commune Montiſregalis

Ciuitatis

Ciuitatis supradictæ de bonis eorum eisdem Episcopo, & Canonicis id quod ex dictis florenorum summis deesset anno quolibet tandiu supplere donec dicti Commune alias possessiones,& bona,de quibus huiusmodi suppletio sufficienter fieri possit proprijs sumptibus,iustis titulis acquisierint,ipsisque Episcopo, seu Mensæ Ecclesiæ de bonis proprijs eidem Episcopo Montisregalis,domos pulchras,& honestas,& in loco honesto, & congruo sitas,in quibus ipse Episcopus, suique successores Episcopi Montisregalis, qui pro tempore fuerint, cum eorum familia congruè pro dignitatis Pontificalis decentia habitare valeant,tradere ex iure proprio,& in perpetuum. Et hac vice dumtaxat suis expensis Episcopo Montisregalis de nouo creando, de Mitra, Annulo, & Baculo Pastorali, Calice,Libris,cęterisq; indigentijs,& necessarijs ad ornamentum Pontificalis dignitatis, & ipsius Ecclesiæ erectę in Cathedralem requisitis prouidere. Et quia dictus Episcopus Astensis ad exercitium iurisdictionis temporalis ad se pro tunc in huiusmodi noua Ciuitate pertinentis consueuerat deputare vnum Vicarium,cui ratione huiusmodi Vicariatus officij trecentos, & quinquaginta florenos auri annuatim soluere tenebatur, Vicario quem ipse Episcopus Montisregalis de nouo creandus,& sui in perpetuum successores ad exercitium Iurisdictionis huiusmodi deputauerint, similiter 350. florenos auri singulis annis de proprijs ipsorum Communis bonis persoluere,prout etiam præfati Commune voluerunt, & ad id per eorum Ambasciatorem,& Sindicum se spontè obtulerunt, & efficaciter obligauerunt, omnimodè teneantur, ipsique Episcopus,& Ecclesia Montisregalis, ac successores ab huiusmodi solutione salarij dicti Vicarij in perpetuum sint pęnitus liberati, & quod omnia priuilegia,iura, & bona dictæ Ecclesiæ S.Donati qualitercunque concessa, & in quorum possessione pacifica in præsentiarum canonicè extitit eidem permaneant illibata,non obstante,quod dicta Ecclesia in Cathedralem,vt

præ-

præmittitur ſit erecta. Deinde verò auctoritate Apoſtolica approbantes, & ratificantes omnia, & ſingula geſta firmata, conceſſa, ordinata, & conuenta, coniuctim, vel diuiſim inter dilectos fratres noſtros Dominum Nicolaum tit. S. Ciriaci Cardinalem, D. Petrum tit. S. Anaſtaſiæ Card. & D. Franciſcum tit. S. Euſtachij Card. ex commiſſione eiſdem per nos facta viuæ vocis oraculo nomine Romanæ Eccleſiæ ex vna parte, & Dominum Sindicum Communis Montiſregalis ex altera parte, non obſtantibus aliquibus ſuperius expreſſis in contrarium facientibus, quæ huic confirmationi nihil habeant in aliquo derogare volentes prædicta geſta, ordinata, firmata, conceſſa perpetuis temporibus duratura, & efficaciter obſeruari, ac ſi in pręſenti forent priuilegio declarata, patentibus de præmiſſis publicis documentis. Volumus inſuper, quod Epiſcopus, qui pro tempore fuerit, Eccleſia, & Capitulum Montiſregalis prædicti prout, & quemadmodum præfati Epiſcopus, Capitulum, & Eccleſia Aſtenſi ſubſunt Archiepiſcopo pro tempore exiſtenti, & Eccleſię Mediolanenſi Metropolitano iure ſubſint. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ, exemptionis, liberationis, erectionis, decorationis, ſtatuti, conſtitutionis, ordinationis, ſubtractionis, ſeparationis, applicationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Peruſi 6. Idus Iunij Pontificatus noſtri anno vndecimo.

At gubernatores huius Eccleſiæ numerantur à prima fundatione ad hæc vſque tempora, qui ſequuntur ordine annotati.

1388 F. Damianus Zoualia Genuenſis Ordinis Prædicatorum Diuini verbi orator inſignis primus Epiſcopus creatus die 8. Iunij anno 1388. Fratres ſuæ Religionis in hanc Ciuitatem introduxit, & populos ſuæ Dięceſis armis ob factiones decertantes compoſuit. Obijt anno 1403. ſepultus in Eccleſia Cathedrali, vbi nunc Citadella.

Ioannes

Ioannes de Solio, etiam Genuensis contentiones, quas pro redditibus suæ Ecclesiæ Mensa Episcopalis habebat, antequam possessionem adipisceretur cum Ciuibus suis composuit. 14

Franceschinus à Monteregali ex nobili Fauzona familia Patre Tibaldo natus Monacus Benedictinus prudentissimè hanc Episcopalem Ecclesiam rexit vsque ad annum 1424. Obijt enim die 20. Nouembris dicti anni, & sepultus fuit in Ecclesia S. Donati. 141

Perciualius de Balma nobilis Sabaudus Zelator fidei, & Hæreticorum vindex anno 1431. striges tres de maleficijs conuictas, & confessas publicè igni dedit; & nominatur in transactione inita anno 1435. inter Principem Pedemontij, & Dominum Crescentini, quo anno Eugenius IV. Papa quidquid inter Tanagrum, & Sturiam reperitur simul cum Castris Rochæ Cigliarij, ac Bastitæ vltra Tanagrum sitis huic Ecclesiæ assignauit. 143

Almericus Segaudus de Cuetis Luxionensis Gallus Ordinis S. Antonij, & Præceptor Laudensis, vir magni Concilij, & doctrinæ ex Episcopo Bellicensi ad Ecclesiam Montisregalis assumptus, solus omnium Prælatorum Pedemontanæ Regionis permittente Amedeo Sabaudiæ Duce ad Concilium Ferrariæ ab Eugenio IV. Pont. Max. aduersus Concilium Basiliense indictum, accessit: Verum abdicato à Pontificatu Eugenio, & in ipso Basiliensi Concilio electo Pontifice Felice V. eidem Felici obedientiam præbuit, quo præsente lites, quas cum Dominis S. Albani, & hominibus Montisregalis pro iuribus suæ Ecclesiæ habebat, composuit: ac ius, quod in Castro Trinitatis huic Episcopatui spectabat, fratribus de Costis cessit: & anno 1450. cum Iacobo à Valpergia Maxini Comite pacem inter Ludouicum Ducem Sabaudiæ, & Comitem Franciscum Sfortiam conciliauit. Hoc Episcopo sedente anno scilicet 1438. Capitulum Generale in Ecclesia Angelorum à Fratribus Minorum S. Francisci celebratum fuit, ac Abbatia S. Dalmatij de 143

Pedona,

Pedona, siue de Burgo Mensę Montisregalis vnita fuit, eoque procurante Canonicis S. Donati præbendę assignatę. Obijt tandem plenus dierum, ac bonis operibus refertus anno 1470. & sepelitur in Ecclesia S. Antonij Viennensis.

71 Antonius Fliscus Genuensis ex Comitibus Lauanię, Dominisq Rouascini. Obijt 1484. postquam se ab Episcopatu abdicauerat.

85 Antonius Campionus Sabaudus I. V.D. insignis miles aureatus, primò fuit Senator, inde Pręses Taurinensis, mox Magnus Cancellarius Sabaudię, quo tempore nomine Pedemontij Principis à Vassallis Pedemontanis iuramentū fidelitatis recepit, ac Legatus ad Friburgenses à Violante Ducissa Sabaudię Tutrice Philiberti sui filij missus fuit; verum mortua sua vxore, ex qua Io: Vrbanum, & Io: Franciscum filios susceperat, ad statum Clericalem transiens, creatus fuit Prothonotarius Apostolicus, inde Episcopus Montisregalis, ac tandem Genuensis. Dum hanc regeret Ecclesiam ex Apostolica Delegatione dispensauit matrimonium contractū anno 1485. inter Carolum Sabâudię Ducem, & Blãcam Paleologam filiam Marchionis Mõtisferrati, & eo requirẽte anno primo sui Episcopatus Gentilis Becchus Episcopus Aretinus donauit Ecclesię Montisregalis vnum os dorsi manus dexterę respiciens medium digitum S. Donati Episcopi, & martyris.

90 Hieronymus Calagranus in familiam Cybò adscriptus, Ciuis Fossanensis Ceuę ortus ex Comite Palatino à Federico III. Imperatore creato, Prothonotarius Apostolicus, ac intimus Cubicularius Innocentij VIII. Papę, & tandem Episcopus Montisregalis eligitur anno 1490.

97 Amedeus ex Marchionibus Romagnani Antonij primi Comitis Polentij, & Philippinę Barbauarę Mediolanensis filius, iurisprudentię Doctor singularis, Canonicus S. Ioannis Taurini, Prothonotarius Apostolicus, ac Abbas S. Solutoris ex Præside Comitatus Brixię assumptus fuit ad supremam dignitatem

Magni

Magni Cancellarij Sabaudiæ, & ad Episcopatum Montisregalis sic petente Philippo Sabaudiæ Duce, cuius nomine anno 1497. sacramentum fidelitatis à Vassallis, & nobilibus Pedemontanis recepit. Obijt anno 1509 ætatis 78. & sepelitur in Cathedrali Taurini cum hoc epitaphio.

Olim Allobrogici Ducis Sereni
Cancellarius, insuperque Montis
Regalis, placidus, pius, benignus
Antistes, miseris salus, leuamen
Romagnana genitus domo vetusta
Hic ingens Amedeus ille carpit
O lector placidam senex quietem
Antonius Romagnanus pientissimus eidem Amedeo, qui vixit annos 78. & obijt 1509. 16. Cal. Aprilis. H. M. P.

Laurentius Fliscus Genuensis ex Comitibus Lauaniæ ex Episcopo Asculano tempore eiusdem Concilij Lateranensis electus fuit Episcopus Montisregalis, Gubernator Vrbis Romæ, & Vicecamerarius. 1512

Othobonus Fliscus ex ijsdem Comitibus. 1519

Carolus Ludouici Comitis Cameræ, & Margaritę Bononiæ Comitissæ filius, fraterque Philippi S.R.E. Cardinalis, cum esset vir nobilitate, pietate, ac doctrina insignis prudentissimè huic Ecclesiæ præfuit vsque ad annum 1552. eoque regente Ecclesiam Montisregalis, Prępositura Trinitatis anno 1527. Capitulo Cathedralis huius Ciuitatis à Clemente VII. vnita fuit. 1524

Bartholomęus de Piperis Salutiensis, vir bonarum litterarum scientia apprimè insignitus, fuit Præpositus Verzolij, inde Apostolicus Cubicularius, Abbas Staffardæ, Casænouæ, ac Villarij S. Constantij, qui tandem creatus Episcopus Montisregalis. Obijt Romæ anno 1559. sepultus in ingressu ostio 1553

li Ecclesiæ S. Catherinæ rotariorum cum hac inscriptione.

Bartholomæo Piperi Salutiano Episcopo Montisregalis, qui cum animo esset in pauperes propensissimo suorum bonorum parte huius Sodalitij dotandis Virginibus legata, atque in reliquum eisdem de redditibus instituit ætatis suæ anno 64. moritur die 17. Junij integerrimo, ac benemerenti fecere.

560 F. Michael Ghislerus natus anno 1504. in loco Boschi agri Alexandrini ex patre Paulo Ghislerio, & matre Dominica Augeria in Conuentu Vicheriæ habitũ S. Dominici suscepit, Bononiæ studuit, & factus Magister, & diuini verbi Orator insignis, sacrarũ litterarum præclarus interpres; post Præfecturas Vigeuani, Soncini, & Albæ laudabiliter gestas, fuit Definitor Capituli Generalis, ac in Romana Curia Commissarius S. Officij, inde Episcopus Sutrinus, & Nepesinus, Presbyt. Cardinalis tit. S. Mariæ super Mineruam, & supremus Inquisitor hæreticæ prauitatis, mox Episcopus Montisregalis, ac tandem Summus Pontifex die 7. Ianuarij anno 1566. creatus, & Pius V. appellatus. Obijt Romæ anno 1572. & honorificè sepelitur in Basilica S. Petri in Sacello S. Andreæ cum hac inscriptione.

Pius V. religionis, ac prudentiæ vindex, recti, ac iusti assertor, morum, & disciplinæ restitutor, Christianæ rei defensor; salutaribus editis legibus Gallia conseruata, Principibus fœdere iunctis, parta de Turcis victoria, ingentibus ausis, & factis pacis, bellique gloria maximus: Translatis inde ossibus in Ecclesiam S. Mariæ maioris à Sixto V. Pont. Max. marmoreo tumulo cum sequenti elogio decorantur.

Pio V. Pont. Max. ex Ord. Prædicatorum Sixtus V. Pont. Max. ex Ord. minorum grati animi monumentum

tum posuit. Pius V. gente Ghisleria in Liguria natus Theologus eximius à Paulo III. in Insubria hæreticæ prauitatiis Inquisitor, à Iulio III. S. Inquisitionis Commissarius Generalis, à Paulo IV. Episcopus Sutrinus: deinde S.R.E. tit. S. Mariæ super Mineruam Presbyter Cardinalis, & à Pio IV. Ecclesiæ Montisregalis in Subalpinis Administrator factus, eo vita functo Summo Cardinalium consensu Pont. Max. creatur: qui veteros Sanctos Pontifices æmulãs Catholicam fidem propagauit: Ecclesiasticam disciplinam restituit, & tandem gestarum rerum gloria clarus, dum maiora molitur, totius Christianæ Reipublicæ damno nobis eripitur Cal. Maij 1572. Pontificatus sui anno sexto, ætatis verò 68. Selimum Turcarum Tirannum multis insolentem victorijs, ingenti parta classe, Cyproque expugnata Christianis extrema minitantem Pius V. fœdere cum Philippo II. Hispaniarum Rege, ac Republica Veneta inito Marcum Antonium Columnam Pontificiæ Classi præficiens ad Echinadas hostibus triginta millibus cæsis: decem millibus in potestatem redactis, Triremibus 180. captis: 90. demersis, quindecim millibus Christianorum à seruitute liberatis, precibus, & armis deuicit. Galliam Carolo IX. Rege perduellium, hæreticorumque nepharijs armis vexatam, vt de regno, deque religione actum videretur, Pius V. Sfortiæ Comitis S. Floræ ductu missis equitum, peditumque auxiliantibus copijs periculo exemit, hostibusque deletis victoriam reportauit, Regi Regum cum religione restituit: signa de

hostibus capta ad Lateranensem Basilicam suspendit.

Dum hic Pontifex Ecclesiam Montisregalis regeret, totam illius Diœcesim personaliter visitauit, multaque decreta Clero, & populo vtilissima promulgauit, plerosque dictæ Ciuitatis Ciues inter suos familiares cooptauit, quorum nonnullos insignibus dignitatibus Ecclesiasticis decorauit.

1566 Vincentius Laureus Tropiensis Calaber Antonelli filius, professione medicus, vir humanarum litterarum, linguæ Græcę, ac Latinæ peritissimus, Philosophus præstantissimus, ex Ordinario medico, & intimo Consiliario Emanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis à Pio V. creatur Episcopus Montisregalis, & Nuntius Apostolicus primò ad eundem Ducem, & deinde ad Reges Franciæ, & Poloniæ Legatus fuit, tandem à Gregorio XIII. Cardinalis primò tit. s. Mariæ in via lata, & postea s. Clementis renunciatus fuit. Obijt Romæ anno 1592. & in Ecclesia s. Clementis sui tituli cum hac breui inscriptione sepelitur.

Hic iacet Vincentius Laureus tit. S. Clementis S. R. E. Cardinalis Montisregalis nuncupatus, obijt 6. Cal. Januarij 1592. Religio ministrantium infirmis hæres optimo de se merenti ex testamento posuit.

Plura de eo Petramellanus, Rogerius Tritonius, ac Andræas Victorellus in addit. ad Craconium.

1587 Felix Bertodanus nobilis Bugellensis ex Comitibus Tolegni ex resignatione sui Prædecessoris consecratus Episcopus Montisregalis. Obijt Sauonæ in reditu ab Vrbe non sine suspitione veneni, dum ad suam Ecclesiam accederet.

1590 Antonius Georgij Castrutij, aliàs Peolotti Ducalis Senatoris, ac Margaritæ Bilionæ filius, Ciuis Montisregalis I.V.D. vir tam in humanis, & politioribus, quam in sacris litteris apprimè

primè eruditus, ex Canonico, & Cantore Ecclesiæ Montisregalis, & Priore s. Germani Braidensis Ordinis S. Benedicti ad infulam Episcopalem assumptus, optimè, & vtilissimè multis annis huic Ecclesiæ præfuit: erat enim Prælatus mitis, placidus, prudens, religionis custos, ac propagator studiosissimus, omnibus benignus, & ideò etiam omnibus carissimus. Totam suam Diœcesim sæpè visitauit; ac plures Synodos coegit, quorum vtilissima decreta anno 1593. publicauit. Palatium Episcopale nouis ædificijs auxit, in eoq; effigies Prælatorum Ciuium dictę Ciuitatis, ac insignia suorum Prædecessorum in Episcopatu pingi fecit. Sub hoc Pręsule anno scilicet 1594. Sacra imago B. Mariæ Virginis propè Vicum coli cœpit, eoque permittente prima fundamenta illius Ecclesiæ constituta fuerunt, in qua nunc extat Abbatia Ordinis s. Benedicti Reformatorum erecta, & dotata á Serenifs. Carolo Emanuele Sabaudiæ Duce.

Carolus Argenterius Ioannis celebris medici, ac Margaritæ Brolię nobilis Cheriensis filius sapientia, ac virtute insignis, primò fuit Abbas s. Benigni Fructuariensis, & Vicarius Generalis Metropolitanæ Taurinensis, deinde creatus Episcopus Montisregalis prudentissimè hanc Ecclesiam gubernauit, cuius opera sæpè vsus est Serenifs. Dux Carolus Emanuel in arduis agendis negotijs, & præsertim anno 1627. apud Vincentium Gonzagam Mantuæ Ducem. 1603

Carolus Antonius Ripa Taurinensis Augustini Comitis Ialioni in Valle Secusina, & primi Secretarij, ac Consil. status Caroli Emanuelis Sabaudiæ Ducis filius, consilio, moribus, politioribusque litteris inter cęteros nostræ ætatis eminentissimus, prudentissimè peractis administrationibus præcipuarum Ciuitatum, & Prouinciarum Ecclesiastici status ex Abbate s. Solutoris Taurinensis, & Referendarius vtriusq, signaturæ ad hanc Ecclesiam assumptus fuit, quam vsque ad annum 1641. laudabiliter administrauit, quo tempore decimas, 1632

cimas,ac alia iura Episcopalia Intraquarum in emphiteosim media pensione annua 74. aureorum hominibus eiusdem loci auctoritate Apostolica concessit: quædam decreta Synodalia edidit,ac in Episcopum assistentem Sanctiss.D.Vrbani Octaui Pont.Max.electus fuit.

1642 Mauritius Ludouici Solarij Marchionis Doliani ex Comitibus Morettæ,ac Paulæ Challanchæ filius I.V.D.ex Archidiacono s.Eusebij Vercellensis ad nominationem Sereniss. Ducissæ Christianæ Borboniæ matris, ac tutricis Regiæ Celsitudinis Caroli Emanuelis huius nominis secundi Sabaudiæ Ducis eius filij Episcopus Montisregalis consecratus fuit, quam Ecclesiam nunc summa cum prudentia regit.

Status Ciuitatis Fossani,ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 8.

FOSSANVM, quod ab vberrimis,& saluberrimis fontibus in illius territorio passim exorientibus, quasi fons sanus appellatur, inter Alpes, & Astensis dominij colles ad ripam Sturiæ positum est: Conditores habuit incolas Romanisij, Riuicrosi,Villæ Mairanæ,Sarmatoris, & aliorum Pagorum, qui sæuientibus inter Ecclesiam,& Imperium bellis, imperante Federico II. penitus euersi, & solo æquati sunt, quod sequens inscriptio, quam in vna Ciuitatis Porta legimus anno 1236.contigisse testatur.

In nomine Regis Regum,& Reginæ cælestis,& S.Gerogij martyris Patroni nostri fundatus locus Fossani fuit, videlicet anno Domini 1236. die 7. mensis Septembris

ptembris, & sub regimine D. Manfredi Lanceæ Marchionis, & D. Bertoldi de Nono facta fuit porta Sarmatoris de loco Fossani. Petrus Franciscus de Burgo S. Joannis Angleriacensis, consilio D. Jacobi Fantini Iudicis scripsit.

Quia verò Ecclesia Collegiata sub titulo s. Iuuenalis Narniensis Episcopi Romanisio Fossanum vná cum s. Corpore translata fuit, hac de causa assumpto in Protectorem Ciuitatis Iuuenale, præcipuam Ecclesiam Gloriosæ Virgini, & huic Sancto nuncuparunt, quæ pariter ditata est Corporibus Sanctorum Aluerij, & Sebastiani martyrum legionis Thebææ, necnon B. Oddini Barotti illius Ecclesiæ quondam Præpositi, qui anno 1400. ad æternæ fœlicitatis gloriam euolauit. Hæc Ecclesia cum Metropolitanæ Taurinensi antea subiaceret, anno 1592. á Clemente VIII. (& non á Gregorio XIII. vt quidam allucinantur) Pontif. Max Episcopatus Infulam accepit, imperante Serenifs. Carolo Emmanuele Duce Sabaudiæ, qui reseruato sibi, & successoribus suis Iurepatronatu honestis eam redditibus dotauit, vt ex sequenti cedula apparet.

Cedula concistorialis pro erectione Episcopatus Fossanensis:

ODIE Sanctissimus in Christo pater, & D.N. D. Clemens diuina prouidentia Papa VIII. in suo Concistorio secreto, vt moris est, ad relationem Reuerendifs. D. mei Michaelis Episc. Albani S. R. E. Card. Alexandrini nūcupati. Cum Principatus Pedemontium fauente Deo sub regimine felici Serenifs. Principis Caroli Emanuelis Sabaudiæ Ducis, eiusque 1592

præde-

prædeceſſorum belli, & pacis artibus inclitorum ab aliquibus annis magna incrementa ſuſceperit, & populi multitudine auctus fuerit, & in eo præſertim oppido Foſſani Taurinenſis Diœceſis loci antiquitate familiarum nobilitate, agrorum fertilitate, aeriſque ſalubritate inſigni, & in partibus illis celebre, alijſque longè præſtans exiſtat, quodque D. Carolus Emanuel Dux ob ſitûs opportunitatem in medio Principatus huiuſmodi, & quia multi per illud iter faciunt exiſtens, ac frequentiorem populum ipſum oppidum incolentem, & affluentem eorum omnium, quæ etiam ad illuſtrandam Ciuitatem pertinent Ciuitatis honore inſigniri ſummoperè deſideret, ipſumque inter cętera loca dicti Principatus, qui vt eſt auctus maiori meſſe, ita pluribus eget operarijs, illoſque á circunſpectione Sedis Apoſtolicæ requirit, viſum fuit accommodatum ad dignitatem, & amplitudinem Epiſcopalem tuendam, & propterea animarum ſaluti conſulendo, ne paruuli longé quærere, qui panem eis frangant perquirere cogantur, & ex labore remiſſiores fiant matura ſuper his cum Reuerendiſs. Dominis noſtris S.R.E. Cardinalibus deliberatione præhabita, ac de eorum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine prædicto etiã Carolo Emanuele Duce ſuper hoc idem Sanctitati ſuæ humiliter ſupplicante ad omnipotentis Dei laudem, & gloriã, ac glorioſiſſimæ eius genitricis Virginis Mariæ, totiuſque curiæ cœleſtis honorem, & fidei catholicæ exaltationem, ac populorum prædictorum animarum ſalutem Oppidum prædictum Ciuitatis titulo decorauit, ac illud in Ciuitatem Foſſanenſem nuncupauit, ac Collegiatam Eccleſiã B. Marię, & S. Iuuenalis inibi exiſtentem in Cathedralem ſub eadẽ inuocatione pro vno Epiſcopo Foſſanẽſi nuncupauit, qui illi poſſideat, ac iuriſdictionem Epiſcopalem habeat ac omnia, & ſingula, quæ ordinariæ iuriſdictionis, ac cuiuſuis alterius muneris Epiſcopalis ſunt exerceat in ſpiritualibus, &

tempo-

temporalibus, ac pro tempore existenti Archiepiscopo Taurinen.iure metropolitico subsit cum sede,mēsa Episcopali,arca,sigillo,alijsque honoribus,insignijs,& priuilegijs, iurisdictionibus Episcopalibus, immunitatibus, & gratijs, quibus aliæ Ecclesiæ Cathedrales, & eorum Præsules de iure,aut consuetudine,vel alias quomodolibet vtuntur,potiuntur,& gaudent,ac vti potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum perpetuo erexit, & instituit,ac Genoliam,Ceruerem,Buscam,Castellettum Buschæ,Tarantascam,Villam Faletorum, Ceruascam,Passatorium, Votignascum,& Lemam in Taurinen. & Leualdisium, Salmatorium,Vernentum, & Limonum loca in Asten. Diœcesi cum eorum territorijs consistentia,& Reuerendiss. Archiepisc. Taurinen. & Episcopo Astensi respectiuè subiecta á Taurinen. & Asten. Diœcesibus dismembrauit,diuisit, & separauit, & dictorum Archiepisc. Taurinen. & Episcopi Asten. & eorum Cathedralium Capitulis constantibus consensibus, & de eadem plenitudine potestatis liberauit,& dicta loca Astensis Diœcesis à quacunque subiectione,& iurisdictione,quæ cōpeterēt Archiep.Mediolanen. illaque,& eorum incolas,& habitatores ab omni iurisdictione,& potestate Archiepiscopi, & Episcopi prædictorum pro tempore existentium, ab omnique subiectione debita eisdē exemit,& liberauit, nec non eidēEcclesiæ erectæ oppidum prędictū sic in Ciuitatem erectū pro Ciuitate, & loca huiusmodi sic separata,& dismēbrata pro Diçcesi,ipsarūq; Ciuitatis, & Diçcesis,Ecclesiasticas personas pro clero,& incolas pro populo concessit,& assignauit;Insuper in eadem Ecclesia,in qua vna Præpositura,cui cūra animarum parochianorum prædictæ Ecclesiæ,quæ Ecclesiæ, quæ etiam Parochialis existit,incumbit,quique dignitas in eadem Ecclesia existit pro vno præposito,qui curam huiusmodi exerceat, nec non septem Canonicatus, & totidem præbendas pro se-

O ptem

ptem Canonicis erecta, & fundata existunt, Præpositura quæ dignitas maior post Pontificalem existit pro vno Præposito, qui in omnibus actibus publicis, & priuatis locum ante Canonicos prædictos habeat, nec non Canonicatus, & præbendas prædictas dictæ Ecclesiæ pro Capitulo eiusdem Ecclesiæ Fossanensis respectiuè remanere declarauit. Præterea dictæ Mensæ Episcopali pro eius dote, ac Præsulis dictæ Ecclesiæ pro tempore existentis congrua sustentatione Prædia, & terras mille, & quadraginta iugerum mensuræ illarum partium, videlicet centum quinquaginta in la Gerbola, trecenta quadraginta alli Heresi, & quingenta quinquaginta al Pian bosco locis nuncupatis existentes à suis confinibus, & limitibus terminatas, nec non cum facultate hauriendi, siue ducendi aquam ex castello, siue riuo Ducali nactalio nuncupato pro nonnullis ex dictis terris irrigandis, ac pecunias ad dictas terras colendum, ac domum, & alia á dicto Carolo Emanuele Duce pro futuro inibi Episcopo concessas, & assignatas, quæ libera, & exempta sint, prout latius in instrumento desuper confecto continetur annui redditus scutorum mille ducentorum applicauit, & appropriauit, & similiter Iuspatronatus, & præsentandi infra sex menses personas idoneas ad erectam Ecclesiam prędictam, quomodocunque ipsa etiam apud Sedem Ecclesia vacare contigerit Rom. Pont. pro tempore existenti in Episcopos, & Præsules ipsius ad præsentationem huiusmodi institutionem dicto Carolo Emanueli Duci ratione dicti Principatus, & pro tempore existenti Pedemontium Principi de simili consilio perpetuo reseruauit, & concessit, discernens Iuspatronatus huiusmodi Carolo Emanueli Duci, & futuris Principibus ex meritis fundationis, & dotationis competere, nec illis vllo vnquam tempore quacunque auctoritate derogari posse, & si ei quoquomodo derogaretur, derogationes huiusmodi cum inde sequentibus nullius roboris,

boris,& efficaciæ fore. Cęterum Sanctitas sua ad Ecclesiam Fossanensem sic in Cathedralem erectam á primæua eius erectione huiusmodi vacantem R. P. D. Camillum Episcopum Fossanensem nuper Brugnatensem, licet absentem à vinculo, quo Ecclesiæ Brugnatensi, cui tunc præerat, tenebatur de consilio á prædicta autem transtulit, ipsumque D. Camillum Episcopum, qui fidem catholicam iuxta articulos pridem à Sede Apostolica propositos expresśè confessus est, & quem dictus Carolus Emanuel Dux Sanctitati suæ ad erectam Ecclesiam huiusmodi á primæua eius erectione apud Sedem Apostolicam vacantem præsentauit, eidem Ecclesiæ Fossanensis in Episcopum præfecit, & Pastorem, curam, regimen, & administrationem prædictæ Ecclesiæ Fossanensis sibi in spiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, liberamque sibi ad illam transeundi licentiam tribuendo, non obstantibus præmissis, ac de non tollendo iure quæsito, & de vnionibus committendo ad partes vocatis quorum interest, regulis Sanctitatis suæ, nec non Lateranensis Concilij nouissimè celebrati, dismẽbrationes, separationes beneficiorum, ac Diœcesum ab Ecclesijs Cathedralibus, vnionesque perpetuas, nisi in casibus à iure permissis fieri prohibentibus, alijsque constitutionibus, & ordinationibus, &c. In quorum fidem præsentem contra cedulam fieri, & per secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillique nostri impressione muniri iussimus, & fecimus. Dat. Romæ in ędibus nostrę solitę residentię anno à natiuitate Domini 1592. die 15. Aprilis Pontificatus Sanctiss. D. N. Papę anno primo.

A. Vicecancellarius.

Loco ✠ sigilli.

M. Capellettus Secret.

Præfuerunt huic Ecclesiæ sequentes Episcopi Comitis titulo insigniti.

592 Camillus Daddeus à Monteregali Episcopus Brugnatensis primus Episcopus Fossanensis á Clemente VIII.Pont.Max. creatus 4.Cal.Maij anni 1592.obijt 9.Cal.Octobris 1600. sepultus in Cathedrali.Hic eruditas, ac perutiles constitutiones synodales promulgauit, quas cum modernus Episcopus dictæ Ciuitatis æternitate dignas videret, typis mandauit anno præterito 1642.

1601 Petrus Leo Hispanus, qui in Hispania obijt anno Dñi 1606. fueratque Confessarius Serenifs. Catharinę Austriacę Ducissæ Sabaudiæ.

1608 Thomas Piolatus á Liburno Montisferrati Canonicus Regularis Lateranensis S.Andreæ de Vercellis Abbas Episcopus Paphi in Regno Cypri, & Coadiutor supranominati Petri Leonis creatus á Papa Paulo V. Episcopus Fossani idibus Maij 1608.Obijt 18.Cal.Decembris 1620.sepultus in Cathedrali.

1621 Agaffinus Solarius ex Comitibus Moretæ Præpositus eiusdem loci,Theologus eximius Auditor Serenifs.Principis Cardinalis Mauritij à Sabaudia, magnæ Crucis SS. Mauritij, & Lazari Eques,& Commendatarius;à Gregorio XV.creatus Episcopus Fossanensis idibus Aprilis 1621. Tractatum historicum, ac Theologicum de Sanctissima Sindone Italico sermone conscripsit, quem Comes Io:Baptista illius ex fratre nepos publicauit. Obijt 14. Cal. Iulij 1625. translatus ad Episcopatum Salutiarum, cuius tamen possessionem nundum fuerat adeptus,sepelitur in Cathedrali.

1628 Federicus Sandrius Trottus Fossanensis Ioseph Equitis SS. Mauritij,& Lazari filius Prior,ac perpetuus Commendatarius S. Petri de Vasco apud Montemregalem creatus Episcopus ab Vrbano VIII. die 6. Februarij 1628. ingressus possessionem Episcopatus,prouentus suæ Ecclesiæ, qui ad-

modum

modum tenues erant propria industria, ac domestica pecunia summoperè auxit, duas enim rurales ædes pro cultura bonorum Episcopatus,& vnam Ciuilem à fundamentis extruxit,& vetera ædificia,quę ruinam minabantur,reparauit, nec non aquam pro illarum seruitute summa impensa conduxit. Seminarium Clericorum erexit, quod partim ære mulctitio,& partim proprio dotauit.In sua Cathedrali Canonicatum Presbyteralem,& duo beneficia manualia, saluo sibi,& suis Iuspatronatu fundauit congrua dote assignata:In eadem Præbendam Theologalem ad mentem Concilij Tridentini instituit,ac vestes sacras, aliaque suppellectilia summi valoris ad vsum Episcoporũ successorum suorum donauit. Sæpè suam Diœcesim personaliter perlustrauit, & Synodum coegit,ac decreta iam à Camillo Daddeo primo Episcopo Fossanensi promulgata,cum vtilissimis additionibus in lucem edidit.

Status Ciuitatis Salutiarum, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 9.

IVITAS Salutiensis quã annales metenses Salussam,nonnulli verò veteres Saluciam appellant, alij Salucias numero multitudinis,quod per dispersos vicos habitaretur, sita est non procul à Pado ad radices Alpium Cotiarum, vix decem passuum milia á Vesulo monte celeberrimo remota in finibus Legurum Baggienorum, vbi quondam stetit antiqua illorum Augusta,& Romanorum Colonia.Plerique à salubritate cœli, alij ab assensu, siue saltu, sine quo ad apicem collis,vbi antiquum fuit illius Castellum ex planitie perueniri

niri non poteſt: alij à Saluuijs, Saluijs, vel Salijs Prouinciæ populis, qui eam primi incoluerunt, nomen accepiſſe arbitrantur. Probabilior verò eorum opinio, qui à feſto Salicis per Salios Sacerdotes Romanos introducto, & in hæc vſque tempora ad antiquorum Baccanaliorum morem conſeruato ſic appellatum fuiſſe aſſeruerunt. In planitie primum (dempto Caſtello) habitari cępit, ſed poſtquam electum fuit nobiliſſimi Marchionatus caput, & Excellentiſſimorum Marchionum, & Principum ab Aledramo Marchione Montisferrati originem trahentium Auguſta ſedes, quorum imperijs Cuneum, Monſregalis, Alba, & Foſſanum aliquando paruerunt, circa annum 1200. ſuper Collem, vbi nunc adeſt Forum cum nouo Caſtello, ac ferè omnes Ciuitatis Optimates inhabitant, ædificata, muriſque cincta eſt, quæ poſtea Cōſule ex meis maioribus Nicolino ab Eccleſia anno 1379. in eā, quę nunc ſunt formam redacta, & extenſa fuerunt. Primaria ipſius Eccleſia, qua tota hac regione capacior non inuenitur, Deiparæ Virgini ſacra eſt, Sixti IV. Pont. Max. munificentia in Collegiatam erecta, ſeptem dignitates, quarum prima Decanatus erat, & duodecim Canonicatus accepit. Eam poſtea anno videlicet 1511. Iulius II. Taurinenſi Dięceſi ſubtractam, & Decanatu ſuppreſſo intercedente Margarita Foxia pijſſima matrona Ludouici II. Salutiarum Marchionis vidua, non tantum Epiſcopali dignitate decorauit, ſed etiā nulli Metropolitano ſubiacere voluit, aſſignatis pro dote bonis Monaſterij S. Antonij de Draconerio, redditibus extincti Decanatus, & 200. aureis annuis ſuper 400. iugera terræ in territorio Carmagnoliæ exiſtentia, & pro Dięceſi toto Marchionatu, quē Michael Antonius dicti Ludouici filius poſſidebat; qui præter pulcherrimos Conuentus, & vtriuſq; ſexus monaſteria, quæ Salutijs potiſſimum, ac Carmagnoliæ fortiſſimo Pedemontiū propugnaculo, tituloque Ciuitatis inſignito reperiuntur, tres habet Abbatias, quæ antiquitate, & ædi-

& ædificiorum munificentia, oppulentisque redditibus nullis Pedemontium sunt inferiores, scilicet Villarij SS. Victoris, & Constantij, Stapharda, & Casænouę. In hac Ecclesia, in qua Archidiaconatus, qui post Pontificalem est prima dignitas, & de Iurepatronatu Regiæ Celsitudinis, vti Salutiarum Marchionis, honorantur ossa B. Iofredi martyris legionis Thebææ, vnius ex Protectoribus ipsius Marchionatus, quæ anno 1642. die 16. Februarij ob demolitionem Castri Reuelli, in quo ab anno 1593. asseruabantur à nobis, dum Vicarius Generalis Capitularis essemus, cum solemni pompa, & apparatu, comitantibus plusquam sex millibus Christi fidelium iussu pijssimæ, laudatissimæ, ac optimæ Christianæ Borboniæ Matris, & Tutricis R.C. Caroli Emmanuelis in depositum translata fuerunt.

Bulla erectionis Episcopatus Salutiarum.

IVlius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Pro excellenti præminentia Sedis Apostolicæ, in qua post Beatum Petrũ Apostolorum Principem quanquam imparibus meritis, pari tamen auctoritate constituti sumus in agro irriguo militantis Ecclesiæ nouas Episcopales Sedes, Ecclesiasque plantare Romano Pontifici dignum arbitramur, vt per nouas plantationes popularis augeatur deuotio, diuinus cultus essorescat, subsequatur animarum salus, & loca humilia illustrentur, idque nos eo libentius agimus in his locis, in quibus benedicente Domino incolæ, & alij Christifideles multiplicasse noscuntur, vt propagatione nouę Sedis, & assistentia honorabilis Præsulis cum decenti ministrorum numerò fideles ipsi in deuotione persistentes, 1511

&

& etiam deuotionis huiusmodi augmentum suscipientes æternæ fęlicitatis præmium Deo eorum pium propositum adiuuante facilius consequi mereantur. Sanè oppidum Salutiarum Taurinensis Dięcesis insigne,& Marchione,alijsq; nobilibus,& populo repletum, & in eo Collegiata Ecclesia etiam insignis sub inuocatione Beatæ Marię in ipsa Ecclesia septem dignitates, quarum prima Decanatus inibi dignitas principalis existit, & duodecim Canonicatus, & totidem præbendę pro totidem Canonicis personis fundati,erecti,& instituti sunt, in ipsoque Oppido plures aliæ Ecclesiæ, in quibus diuina officia celebrãtur,& in ipso Oppido personæ politicæ,bonisque moribus ornatæ sunt,adeo vt ipsum Oppidum nomine,& titulo Ciuitatis decorandum,& ipsa Collegiata Ecclesia Beatæ Mariæ in Cathedralem Ecclesiam erigenda sit. Quod enim Dilecta in Christo filia nobilis mulier Margarita de Fuxo moderna Marchionissa Salutiarum suo, & dilecti filij nobilis Michaelis Antonij Marchionis Saluriarum eius nati, & in minori ætate constituti nominibus hoc à nobis summopere petente, & nobis super hoc humiliter supplicante: vnde nos præmissis, è nonnullis alijs rationabilibus causis moti, volentes Oppidum prædictum, & illius incolas eorum meritis id exigentibus potioribus fauoribus attollere,& honorabili munere confouere, habita super hoc cum venerabilibus fratribus nostris deliberatione matura,de ipsorum fratrum consilio,& de Apostolicę potestatis plenitudine ipsum oppidum in Ciuitatem Salutiarum,ac pręfatam Collegiatam Ecclesiam Beatæ Marię in Cathedralem Ecclesiam cum præminentijs,honoribus, & priuilegijs,quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ de iure,vel consuetudine vtuntur,potiuntur,& gaudent,seu vti potiri,& gaudere poterunt quomodolibet in futurum ad Dei laudem, totiusque Sanctorum, & Ecclesiæ gloriam, & fidei catholicæ exaltationem auctoritate Apostolica tenore præsentium erigimus,

gimus, creamus, & instituimus, ipsumque oppidum titulo Ciuitatis insignimus, ac Ecclesiam ipsam sic in Cathedralem Ecclesiam erectam nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus canonicè intrantibus, & Sedi Apostolicæ immediatè subiectam esse volumus, & decernimus, eamq; & illius Episcopum pro tempore existentem á quorumcunque Archiepiscoporum, seu Metropolitanorum iurisdictione superioritate penitus, & omnino eximimus, dictamque Ciuitatem, & illius districtum, ac territorium, nec non quinquagintaquinque loca inducta Taurinensi, videlicet Carmagnoliam, Draconerium, Reuellum, Verzolium, Mantam, Villánouettam, Arpiascum, Costiliolas, Venasceam, Brozascum, Isascam, Melum, Fraxinum, Ruræ, S. Petrum, Vallēmalam, Martignanam, Riuum frigidum, Gambascam, S. Frontem, Paesanam, Vncinum, Grisolium, & Hostanam, Castellare, Pagnum, Brundellum, Ceruignascum, Gerbolam, Villare SS. Victoris, & Constantij, Rocambrunam, Cartignanum, Moscheries, Paeres, Castrum Delfinum, Bellinum, Pontem, Canale, S. Damianum, Paglierium, Almam, Cellas, Stroppum, Marmor, Chianotium, Pratium, Vxoliū, Accelium, S. Michaelem, Eluam, Montēmalum, Valgranam, Montēorosium, Pratum de Leues, Castrum magnum, & alia decem in Albensi, scilicet Dolianum, Beluedere, Marsaliam, Montembarcherium, Bonūicinum, Rūdinum, Ziffonum, Lechum, Cameyranam, ac alia quatuor castella, seu oppida in Asteñ. Diœcesi respectiuè consistentia, videlicet Valpheneriam, Insulam bellam, Baldisserium, & Ternauasium ad mensas Taurineñ. Albeñ. & Asteñ. respectiuè nunc, & pro tempore existentes, vt de eorum Diœcesibus prædictis respectiuè pertinentia ab eisdem mensis Episcopalibus Taurinensis, Albensis, & Astensis dismembrantes penitus, & perpetuo separantes, eidem Ecclesiæ, & mensæ Episcopali Salutiarum pro illius Diœcesi in spiritualibus, & temporali-

P bus,

bus,prout ad Taurineñ.Albeñ.& Asteñ.Episcopos pertinebant perpetuo applicamus,& appropriamus,ac Clerum,& Populum Ciuitatis, & Diœcesis, ac Ecclesiam Salutiarum prædictarum curæ,& iurisdictioni Episcopi Salutiarum pro tempore existentis,quoad legem Diœcesanã, & iurisdictionem perpetuo subijcimus, & submittimus. Et quia monasterium monialium S. Antonij Cisterciensis ordinis dictæ Taurineñ. Diœcesis campestre existit, & Moniales eo sub regularibus institutis,& religiosè prout conuenit, non viuunt,ac Decanatus in ipsa sic erecta Ecclesia dignitas principalis existebat, & Decanus pro tempore existens mitra, & baculo, & alijs Pontificalibus insignijs vtebatur,ipsum Decanatum tam in eadem Collegiata, quam in ipsa sic in Cathedralem erecta Ecclesia de consensu illius moderni Decani,& in ipso Monasterio dignitatem Abbatissalem,& ordinem ipsum Cistercieñ. penitus, & omnino supprimimus, & extinguimus, ipsorumque Monasterij, qui septuagintorum, & Decanatus, qui centum florenorum auri de Camera fructus,redditus,& prouentus secundum communem extimationem valorẽ annuum,vt asseritur, non excedunt,ac etiam infrascripta immobilia,bona,videlicet prædia præfati Michaelis Antonij Marchionis, & ad eum spectantia, siue tecta cum eisdem prædijs, cassinis, & ædificijs sitis super finibus Carmagnoliæ, vbi dicitur ad Tecta Domini Marchionis,siue ad prędium S.Martini iornatarum,seu stariorum quadringentorum mensuræ illarum partium sub suis coherentijs, ac finibus,& pertinentijs, quæ sunt redditus ducatorum ducentorum pro augumento dotis mensę Episcopalis Salutiarum huiusmodi de consensu dictæ Margaritæ Marchionissæ matris, tutricis, & administratricis præfati Michaelis Antonij cum illorum omnium iuribus,& pertinentijs suis eidem mensæ Episcopali Salutiarum etiam perpetuo applicamus,& appropriamus. Ita quod liceat ex

nunc

nunc Episcopo Salutiarum, qui erit pro tempore corporalem possessionem bonorum Monasterij,& Decanatus, ac prædiorum prædictorum,& illorum iurium omnium per se, vel aliū, seu alios propria auctoritate liberè appręhendere, & trāslatis dilectis in Christo filiabus Abbatissa,& Monialibus dicti Monasterij ad aliūd, vel alia Monasteria eiusdem ordinis, vbi beneuolas fuerint receptrices, seu si se transferre noluerint, reseruata eis quoad vixerint in dicto Monasterio, & assignata congrua portione ex fructibus dicti Monasterij pro earum victu, & vestitu, ac necessitatibus ad bonum,& pium arbitrium Generalis ordinis ipsarum, & dicti Episcopi Salutiarum, qui pro tempore erit, reliquos fructus bonorum tam Monasterij, quam Dęcanatus,& prædiorum prædictorū in suos,& mensę Episcopalis Salutiarū prędictarū vsus,& vtilitatem conuertere, cuiusuis licentia super hoc minimè requisita. Et insuper statuimus, & decernimus, quod Archidiaconatus, qui in ipsa Collegiata Ecclesia secunda existebat, in ipsa nunc erecta Cathedrali post Pontificalem maior, & aliæ dignitates ordine suo similiter in ipsa Cathedrali Ecclesia, duodecimque Canonicatus, & totidem præbendæ,& alia beneficia ipsius Collegiatæ Ecclesiæ, sicut de cętero in ipsa sit erecta Cathedrali,& Archidiaconatus,& aliæ dignitates, ac Canonicatus, & præbendæ, ac beneficia Ecclesiastica in ipsa antea Collegiata Ecclesia immediatè Cathedralis Ecclesię erectæ nominentur,& sint, & esse censeantur, non obstantibus quibuscunque priuilegijs,& indultis Monasterio,& ordini Cisterciensi, nec non Taurineñ. Albeñ. & Asteñ. Episcopis præfatis sub quibuscunque tenoribus, & expressione verborum concessis priuilegijs, quibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus præsentibus specialis, & expressa mentio habenda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse

derogamus,cęterisque contrarijs quibuscunque,nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ erectionis, creationis,institutionis, insignitionis,voluntatis, constitutionis, dismembrationis, exemptionis, separationis,applicationis,appropriationis,subiectionis,& suppressionis, extinctionis,statuti,decreti,& derogationis infringere,vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.Dat.Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ 1511.quarto Kal. Nouembris Pontificatus nostri anno octauo.

Huius autem Episcopatus Gubernatores, quorum prouentus in libro Romanæ taxæ annotantur ad florenos 333. cum duobus tertijs, & si multò minores sint, numerantur á prima fundatione ad hæc nostra vsque tempora, qui sequuntur.

1511 Io. Antonius Bartholomæi Grossi dicti de Ruuere Sauonensis filius, affinisque Iulij II. Papæ creatus primus Episcopus Salutiarum 29. Octobris anni 1511. cum penè 22. annum ætatis suæ expleuisset, resignato Episcopatu inter Equites Hierosolymitanos adscriptus fuit,& magnus Prior Prouinciæ Romanæ factus.

1512 Sixtus à Ruuere superioris frater ob resignationem ipsius Io. Antonij Episcopatum assecutus est per cessionem Cardin. Agenensis Abbatiam Cerreti ordinis Cister.Laudensis Dięcesis commendatam habuit: interfuit Concilio Lateranensi sub Leone X.celebrato, quo tempore Romæ diem clausit extremum mundum consecratus.

1515 Iulianus Tornabonus Florentinus Leoni X. Papæ affinis, ac Castri S. Angeli Præfectus, Episcopus Salutiarum creatus, primus omnium Episcoporum huius Ciuitatis summa cum lætitia totius Dięcesis personalem suæ Ecclesiæ possessionem

nem

nem adeptus est die 13. Iulij anni 1516. & vt primum pedes in Sede fixit, ne Pastor otiosus videretur, sed si qua tabesceret ouile contagione, detergeret, eodẽ anno de mẽse Augusti primam Synodum Diœcesanam in Cathedrali coegit, cui cum cętero Clero Diœcesano interfuere Io. Ludouicus Salutius Marchionis Ludouici filius, & Abbas Staffardæ, Casænouæ, & Villarij SS. Victoris, & Constantij, Priores Pagni, Feliceti, S. Constantij apud Draconerium, ac S. Mariæ de Becetto, nec non Præpositi, ac Rectores Ecclesię Parochialis eiusdem Abbatiæ Villarij, ac cęterorum locorum illius iurisdictionis ijsque præsentibus eruditas, ac perutiles constitutiones, & leges promulgauit, deinde Vassallos suæ Ecclesiæ Dominos scilicet Beluederi, Rudini, Chissoni, Lechi, Marsaliæ, ac Castilioni de decimis dictorum locorum inuestiuit, quibus expeditis adhuc eodem anno cõstituto Vicario Generali Philippo de Pistono, ac concessa facultate Antonio de Vaccis Episcopo Nicomediensi administrandi, quæ ordinis sunt, ad Romanam Curiam iterum accessit, ibique ab eodem Papa Leone anno 1517. inhiberi fecit quibuscunque personis suæ Diœcesis, de non comparendo coram quouis iudice Delegato, seu Conseruatore extra Diœcesim: interfuitque Concilio Lateranensi, tandem ad suam Sedem reuersus, laudabiliter vsque ad annum 1530. Salutiensem Ecclesiam rexit. Hic Episcopus à Canonicis suæ Ecclesiæ Cathedralis Episcopale Palatium acquisiuit.

Alphonsus Tornabonus Florentinus Iuliani ex Simone fratre nepos, vt primum Salutiensem Ecclesiã ingressus est, ad pontificalia munera se accinxit; quapropter anno, qui fuit 1533. die Sabbati 8 mensis Martij quatuor temporum post Cineres in palatio Episcopali Salutiarum solemniter celebrando centum sexaginta Clericos vnica ordinatione partim ad minores, & partim ad maiores ordines promouit; 1530
deinde

deinde ferè totam ſuam Diœceſim perluſtrauit, in quà viſitatione deprauatos mores tam Laicorum,quam Clericorum in viam rectam reducere procurauit,nonnullaſque Eccleſias pollutas reconciliauit, ac nouas conſecrauit, quam viſitationem anno 1539.media perſona Raphaelis Manuccij eius Vicarij Generalis reiterauit. Hominibus Accelij in Valle Macra erigendi Oratorium Diſciplinatorum anno 1537. facultatem conceſſit, pluraque alia in vtilitatem ſuorum populorum operatus fuiſſet, niſi anno 1546. Eccleſiā Salutienſem in Epiſcopatum Burgi S. Sepulchri in Tuſcia cum Philippo Archinto permutaſſet.

1546 Philippus Archintus nobilis Mediolanenſis Iuris Cōnſultus eximius,ac in patriæ Senatu Regius Conſiliarius, cui Carolus V. Imperator cauſam ſucceſſionis Marchionatus Montisferrati delegauit, & ter ad eundem inuictiſſimum Imperatorem pro rebus arduis á Mediolanenſibus legatus fuit, cum ſtatum Laicalem in Clericalem commutaſſet, primò vtriuſque ſignaturæ Referendarius, Romæ Præfectus, ac Papæ Vicarius, & Epiſcopus S. Sepulchri in Tuſcia conſtituitur, & mox ex permutatione facta cum Alphonſo Tornabono ad Eccleſiam Salutienſem cum facultate conferendi in ſua Diœceſi quæcunque beneficia in quolibet menſe vacatura transfertur, quo tempore Vrbanum VII. Pontif. Max. Archiepiſcopum conſecrauit, ſicut iam paulò ante dum Burgi Epiſcopus eſſet, Pium IV. Archiepiſcopum Raguſinum conſecrauerat: Concilio Tridentino, & Camerini Præfecturam rexit,ac in Vrbe Romana B. Ignatio á Loiola primam Eccleſiam aſſignauit, & vt primum Salutienſis Eccleſiæ poſſeſſionem adeptus eſt eodem anno, ſcilicet de mēſe Auguſti Synodum Diœceſanam coegit,ac anno ſequenti ſuam Diœceſim viſitauit. Verum cum eſſet iurium ſuæ Eccleſiæ acerrimus defenſor,intelligeretque ob bellorum iniuriam,quibus tota patria Pedemontana,& præſertim Marchia

chia Salutiarum vexabatur, cum ob iniuriam suorum prædecessorum illa esse deperdita, dum reuersus à Concilio in Romana Curia moram traheret, multum pro illorum recuperatione laborauit; in primis enim à Regia Maiestate ducentos aureos annuos suæ mensæ assignari super prouentus Marchiæ Salutiarum in recompensatione 400. iugerum terræ in territorio Carmagnoliæ olim a Marchionissa Margarita de Fluxo in erectione Episcopatus assignatorum procurauit: deinde Moniales S Antonij Ordinis Cisterciensis, cuius Monasterium in eadem erectione fuerat suppressum, & mensæ vnitum ad remissionem bonorum ipsius Monasterij condemnari fecit: Canonicos Collegiatæ Carmagnoliæ ad soluendam annuam pensionem viginti ducatorũ ab ijsdem olim mensæ Taurinensi propter vnionem Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ de Moneta debitam, per aliam sententiam anno 1554. obtentam adstrinxit, & tandem cum Capitulo Cathedrali Salutiarum circa pensionem 100. ducatorum auri pro extinctione Decanatus in eadem erectione assignatam composuit, quæ omnia cum maxima vtilitate suorum Successorum debitæ executioni mandasset, nisi ad altiora vocatus, dum legationem ageret apud Venetos pro Sede Apostolica, renunciato Episcopatu Salutiarũ Christophoro Archinto ex fratre nepoti, electus fuisset Archiepiscopus Mediolanensis, ad quam Sedem dum accederet, obijt anno 1558. & corpus in patriam trãslatum in Metropolitana sepelitur cum hoc Elogio.

Corde grauis, linguaq; potens, iurisq; peritus
Traxit ab antiqua nobilitate genus.
Pontificisq; vices Romana gessit in aula
Legatiq; hinc Veneta munus in Vrbe obijt
Obijt anno 1558. Calendis Iulij ætatis suæ 63.

Christophorus Archintus Philippi ex Alexandro fratre nepos, 155

pos,& illius ex resignatione in Episcopatu Salutiarum Successor, qui tamen non fuit consecratus.

1556 Gabriel Cęsanus Canonicus nobilis Ciuis Pisanus vir litterarum scientia, ac morum probitate conspicuus, ideoque Catharinæ Mediceæ Reginæ Franciæ admodum carus à à Pio IV. Pont. Max. ad postulationem ipsius Reginæ Episcopus Salutiarum creatur, cuius Ecclesiæ possessione habita die 3. Septembris anni 1557. cum vndecim annis benè, & prudenter eidem præfuisset, quo tempore Diœcesim visitauit, Synodum in sua Cathedrali celebrauit, ac valuas suæ Ecclesiæ Cathedralis, in quibus Cęsanorum stemmata, quæ sunt tres Aquilæ aureæ in scuto rubeo sculpta conspiciuntur, erexit, ex hac mortali vita plenus dierum discessit, & in eadem Ecclesia Cathedrali retro altare maius cum tali inscriptione honorificè sepelitur.

Gabrieli Cæsano Pisis parentibus nobilibus orto, qui latinis, græcisq; litteris politioribus excultus, atque Philosophiam, iurisq; Ciuilis scientiam egregiè adeptus, non insignes modo Magistratus prudentissimè gessit, sed ob morum elegantiam, ac virtutum præstantiam multis etiam Principibus charus, intimusq; extitit. A Clemente VII. Pont. Max. ad res magnas gerendas est in Angliam missus cum amplissimis Cardinalibus Mediceo huius Clementis ex patruele nepote, & Hyppolyto II. Estense coniunctissimè vixit, demum à Pio Papa IV. Salutiarum Pontifex creatus, cum hic populos omni labe incolumes conseruare pro viribus studeret, senio confectus pretiosum animæ depositum, quam sanctè, religiosèq; custodierat, Christo Seruatori reddidit anno 1568, 6. Cal. Augusti. Vixit annos octo supra 70. menses sex, dies 21. Antonius

Cæsanus

Cæsanus Auunculo amantissimo mœrens posuit.

F. Ioannes Maria Tapparellus Ioannis ex Dominis Liagnaschi filius ex familia Ordinis Prædicatorum Conuentus S. Ioannis Salutiarum professus Theologus, & Concionator doctissimus,& eloquentissimus,cum Monasteria Brixię,Ferrariæ,S.Mariæ de Castello Genuensis,& S. Ioannis de Salutijs,aliarumque Prouinciæ Lombardiæ Ciuitatum,imò totam ipsam Prouinciam prudenter, & laudabiliter gubernasset, diuque in Ciuitate Bononiæ Rector studij S. Dominici extitisset, tandem à Pio V. Pont.Max. Episcopus Salutiarum creatus præfuit summa cum laude, ac vtilissimè 12. annis,quibus ita ędes Episcopales instaurauit,& auxit, Ecclesiamque S.Sebastiani Episcopatui adhærentem renouauit, ac in præsentem formam reduxit, vt illarum non immeritò reparator,& secundarius fundator dici,& celebrari debeat.Sedilia etiam nuclea Episcopi,& Canonicorum eleganti forma constructa propria impensa erexit.Ciuitatem, ac ferè totam Diœcesim ter visitauit anno verò 1573. Romam profectus à Sanctissimo Gregorio XIII.honorificè receptus,ad suos reuersus, anno sequenti Henrico III.Regi Franciæ Taurini obsequium præstitit, qua in Ciuitate de mense Decembri eiusdem anni interfuit solemnibus exequijs Margaritæ Valesiæ vxoris Serenissimi Emanuelis Philiberti Ducis Sabaudiæ, quibus etiam Archiepiscopi Taurinensis, Vienensis, & Tarentasiensis, ac Episcopi Eporediensis,Bagnariensis, Maurianensis, Vercellensis, Astensis, Augustanus,& Gebennensis,multiq; Abbates, ac alij Prę lati interfuerunt. At anno 1578. Salutijs Diœcesana Synodo celebrata, 12. die Octobris interfuit Taurini publicæ expositioni Sanctissimæ Sindonis IESV Christi factæ præsentibus S.Carolo Borromæo, & Guidone Ferrerio S.R.E. Cardinalibus,Episcopo S. Crucis Nuntio Apostolico apud eundem Serenissimum Ducem Sabaudiæ, necnon Archie- 1568

piscopis Taurinensi,& Tarentasiensi,ac Episcopis Papiensi, Sauonensi, Venciensi, Vercellensi,& Augustensi. Decessit ex hac lacrymarum valle ad pacem, & quietem sempiternam anno Domini 1581. sepelitur cum statua marmorea,& sequenti inscriptione in Ecclesia sui Ordinis prope Segestum.

Jo. Maria Tapparellus ex Dominis Liagnaschi ad Episcopatum Salutiarum ex Ord. Prædicatorum Pij V. Pont. Max. beneficentia assumptus, religiosæ vitæ cultor à communi Religiosorum sui Monasterij sepulcro, nec in morte seiungi elegit. Vixit annos 65. & obijt die 24. Februarij 1581.

1583 Io. Ludouicus Pallauicinus Iulij Cæsaris ex Marchionibus Ceuę filius, electus,& consecratus Episcopus Salutiarum fuit, sed ante comparatam possessionem ad Nicienſem Episcopatum translatus est, in qua sede obijt anno 1598.

1587 Antonius Pichot à Monte mario in Delphinatu eximia eruditione, ac doctrina singularis, virtute nobilis, ac pietate insignis, ex Monaco Abbatiæ Beatæ Mariæ de Crudatio Ordinis S. Benedicti Viuariensis Diœcesis fit Prior Villænouæ de Berco à dicto Monasterio dependentis, mox Consiliarius; & Prædicator Henrici III. Regis Francię,& Catharinę eiusdem Matris Confessarius, & Eleemosynarius eligitur; inde Custos, ac Vicarius Generalis Abbatiæ S. Petri de Moystiaco Ordinis Cluniacensis Canturcensis Diœcesis á Carolo Lotharingio S.R.E. Diacono Cardinali, & Episcopo Tullensi constituitur,& tandem Episcopus Salutiarum ad requisitionem memoratæ Reginæ à Papa Gregorio XIII. consecratur, Episcopatusq; possessionem prima die Nouembris anni 1583. per procuratorem accepit, quo in munere ita laudabiliter se gessit, vt meritò vigilantissimi Episcopi nomen consecutus sit. Diœcesim enim totam sæpè personaliter visitauit,

ſitauit, Synodum celebrauit, ſancta, ac ſaluberrima decreta ad correctionem morum Clericorum iuxta ſancita per Sacroſanctum Concilium Tridentinum edidit Seminarium puerorum Clericorũ primus in Salutiana Ciuitate ad mentẽ dicti Sacri Concilij inſtituit; Moniales Riuifrigidi in Valle Padi Ord. Ciſtercienſis degentes Salutias reduxit, ac tranſlationi illarum S. Antonij de Draconerio eiuſdem Ordinis ab Apoſtolico Nuntio Ottonello Epiſcopo Fanenſi partim Salutijs in veteri Monaſterio Sanctiſſimæ Annunciatæ Ordinis S. Dominici, & partim Foſſani 8. die Maij 1592. factæ conſenſum præſtitit, illiſque Salutias venientibus ad dimidium milliarij occurrit, facta tamen prius proteſtatione, quod talis tranſlatio nõ præiudicaret iuribus acquiſitis ſuę menſæ per vnionem bonorum dictarum Monialium olim Epiſcopatui Salutiarum factam. Reliquias S. Iofredi Martyris, quæ diù in Eccleſia eiuſdem nominis in loco Criſolij ſita iacuerant, vt tutius cuſtodirentur (ibidem coxæ, & brachij oſſibus relictis) in Caſtrum Reuelli anno ſequenti tranſferri procurauit. Contra hæreticos, qui tunc propter ſeditiones, quæ in toto Gallicano Regno vigebant, multum in Marchia Salutiarum pollebant, viriliter verbis, & factis ſe geſſit, ex quo graues perſecutiones paſſus fuit, quas tamen Deo auxiliante honorificè ſuperauit; tandem relictis multis veſtibus ſacris, & argenteis vaſibus ad vſum ſuorum Succeſſorum. Obijt anno 1597. & in Chorum Summæ Baſilicæ deportatus, ibi propè ſepulcrum ſui Prædeceſſoris ſepelitur cum hoc Elogio.

Illuſtri Admodum, & Reuerendiſs. D. Antonio Pichot à Montemario in Delphinatu S. Theologiæ Doctori celeberrimo, qui cum munere Concionatoris, & Conciliarij apud Henricum III. Gallorum Regem Chriſtianiſsimum, & apud Reginam eleemoſynarij fœli-

citer perfunctus esset, in eorum gratiam à Beatissimo Gregorio XIII. Pont. Max. ad Salutiarum Episcopatum euectus fuit, in cuius functione maximam clementiæ, & pietatis laudem consecutus est. Decessit nonis Julij 1597 agens annum 60. D. Antonius Dragus ab Arania familiaris nobilissimi D. Baronis De sadres Domini Ternauaxij nuncupati intima ergà illum obseruantia mœstiss. are peculiari poni curauit.

Post discessum huius Episcopi cessante administratione fructuum mensæ vacantis, qui tempore regio in vtilitatem Successoris ab Oeconomo Regio conseruabantur, introductũ fuit super hæreditate defuncti Episcopi, & fructibus vacationis ecclesiasticum spolium, cum declaratione, quod non extenderetur ad bona aliorum Beneficiatorum huius Diœcesis.

1602 Iuuenalis Ancina Fossanensis Duranti Ancinæ, & Luciæ Arundinæ filius à iuuentute liberalibus litteris apprimè institutus fuit; inde Taurini in Medicina, & Philosophia laureatus, Romam pergens ingressus, Oratorium S. Philippi Nerij ex Medico, & Philosopho Excellentissimo summus Theologus, & Concionator Angelicus euasit, ibique sic piè, & honestè vixit, vt toti suæ Congregationi exemplum sanctæ, & innocentis vitæ præferret: Quocirca cum diù ob bellorum tumultus Ecclesia Salutiarum vacasset à Serenissimo Carolo Emanuele Sabaudiæ Duce, qui Marchionatus Salutiarum permutationis titulo á Christianissimo Henrico IV. Franciæ Rege acquisierat, postulatus, & à Sanctissimo D.N. Clemente Papa VIII. eidem inuitus præficitur. Assumpta igitur per Procuratorem die vltima mensis Februarij anni 1603. possessione, cum esset eloquentia conspicuus, verecundia grauis, pietate, liberalitate, ac benignitate in pauperes nemini mortalium secundus, concionando, docendo, & corrigendo

præfuit

præfuit summa cum laude huic Ecclesię duobus annis. obijt enim Salutijs cum magna sanctitatis existimatione die vltima Augusti anni 1604. sepultus in Ecclesia Cathedrali ante altare maius cum hac breui inscriptione.

Iuuenalis Ancina Fossanensis Episcopus Salutiarum obijt vltima Augusti 1604. ætatis 59. Episcopatus 2. Ad altare Dei miserere mei.

Vitam huius Episcopi nundum impressam scripsit Petrus Iacobus Bacius Præsbyter eiusdem Oratorij Romani vir eloquentissimus, & celebris Historicus, at qui de eo plura scire cupit, legat illius vitam à nobis Italico sermone conscriptam, & Taurini editam, siue Panegiricum nouum Trimegistum inscriptum, quem de eodem P. Ludouicus Iugularis Societatis IESV facundissimus Orator publicauit.

Octauius Vialius Ciuis Taurinensis ex Præposito, & Vicario Generali Metropolitanæ Ecclesiæ Taurinensis constituitur in Episcopum Salutiensem. Fuit vir ob pietatem, affabilitatem, & morum candorem omnibus charissimus. Diœcesim sæpè personaliter reuisit, nonnulla decreta Synodalia Clero, & populo vtilissima publicauit, & tanquam vigilantissimus Pastor temeritatem Hæreticorum Accelij, ac aliorum locorum suæ Diœcesis noua machinantium, & ad pristinum vomitum reddire tentantium viriliter repressit, contumacesque à patria absentare coegit, illorumque cœmiterium, & sinagogam euerti procurauit, quo tempore duo præcipui ex ijs Mongius scilicet, & Marchisius Accilienses carceribus emancipati, tanquam seditiosi, & contumaces relapsi Salutijs laqueis suspensi fuere. Sententias olim ab Episcopo Archintio tam contra Canonicos Carmagnoliæ, quam contra Sanctimoniales S. Antonij nunc Annunciatæ obtentarum executioni mandari procurauit. Contra Canonicos suæ Cathedralis pro augumento Decanatus litem mouit, cum quibus tandem composuit. Clericos, & 1608

Paro-

Parochos loci Abbatię SS.Victoris, & Constantij Villarij ad Synodum Dioecesanam accedere recusantes, ad ei interueniendum astrinxit, quos etiam suę visitationi submisit. Ecclesiam Capuccinorum Salutiarum die 24. Octobris anni 1610. solemni ritu consecrauit, ac nouae fabricae Ecclesiae S. Mariae de Pascherio Verzolij primarium lapidem imposuit. Tanquam Sedis Apostolicae Delegatus transactionem decimarum initam inter Communitatem, & Canonicos Salutiarum approbauit; Sindicos, & Consiliarios eiusdem Ciuitatis ad reuocandam gabellam carnium, quoad Clericos, & personas Ecclesiasticas censuris astrinxit anno 1624. suorum Praedecessorum Episcoporum insignia gentilia pingi, & nomina, & cognomina, ac patrias ipsorum nomine successiuè describi fecit in suo Palatio Episcopali aedes Abbatiales S. Antonij collabentes reparauit. Seminarium Clericorum á suis Praedecessoribus institutum, sed propter paupertatē Cleri suae Dięcesis derelictū denuo sub leuauit; eidemq; pro alimento puerorum certā summā pecuniarum reliquit: pro recitatione Salue Regina singulis diebus Sabbati Canonicis suae Ecclesiae certam distributionem legauit. De vita, & sanctissimis operibus sui Praedecessoris informationibus sumptis, Eminentissimos Cardinales Sacrae Congregationis rituum certiores reddidit, multaque alia laudabilia gessit, tandem vitam cum morte commutauit anno 1624. & cum publico omnium Ciuium luctu in Cathedrali Basilica ante altare maius sepelitur cum hoc breui Elogio.

Octauio Vialio de Calcaneis Taurinensi Episcopo Salutiarum aetatis 70. Episcopatus 16. vita functo Jo. Petrus Calcaneus Cels. Sab. Consil. Status, pracumq; relator ex sorore nepos maer. P.P. obijt 7. Decembris 1624. etiam pro me rogate.

Agassi-

Agaffinus Solarius ex Comitibus Moretæ ex Episcopo Fossanensi ad Ecclesiam Salutiensem translatus fuit, sed morte præuentus, possessionem adipisci non potuit. 1625

Iacobinus Marencus à Monteregali ex Rectore Monialium S. Margaritæ Cherij fit Archipræsbyter Carmagnoliæ, inde Episcopus Salutiensis, cuius sedem ingressus est die 12. Decembris anni 1627. sed anno 1635. ad Episcopatum Niciensem postulante Serenissimo Duce Victorio Amedæo translatus, obijt hoc anno 1644. Dum Ecclesiam Salutiensem regeret in Cathedrali Capellam sub titulo S. Philippi Nerij erexit, illamque dotauit, ordinans quod Capellanus, qui pro tempore fuerit de ea prouisus, teneatur in suffragium animæ ipsius dotantis, prædecessorum, & posteriorum suorum singulis hebdomadibus missam vnam celebrare, necnon inseruire pro rectore Seminarij Clericorum in Ciuitate Salutiarum existentis. Hæreticos Prati Guillelmi, Bioleti, ac Biatonetti in Valle Padi à Serenissimo Victorio Amedæo Sabaudiæ Duce expelli procurauit, illorumque Templum, receptacula, & domicilia, ne quandoque ad ea redirent, succendit, quo facto, & si Marchia Salutiarum ab Hæreticis fuerit expurgata, Lucernates tamen, & Angrognini in Diœcesi Taurinensi potentiores facti sunt. Communitatem, & homines Draconerij ad præstandam decimam grani, & vini, & aliorum fructuum mensæ suę Ecclesię, & Parocho loci ad rationem vnius pro quolibet denario numero per duas sententias condemnari fecit. 1627

Petrus Bellinus Matthijs in Comitatu Balangerij honestis parentibus natus, & ob eius praeclarissima merita Taurinensi Ciuitate donatus, Sacræ Theologiæ magisterium, deinde vtriusque iuris lauream consecutus est, qua in scientia, & præcipuè Sacrorum Canonum adeò profecit, itemq; versatus fuit, vt á Consulentibus proposito dubio ex tempore Canonicam, & Pontificiam decisionem afferret: ob quas insignes 1636

ſignes dotes, Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ Eporedienſis Collegio in Theſaurarium adſcriptus, ſciens optimè ſcientiam alijs diſtributam maiorem fieri in docente Theologiæ moralis in dicta Cathedrali, nulla penitus excitatus mercede, ſummò omnium cum Canonicorum, tum Clericorum Diœceſanorum applauſu lectionem agreſſus eſt, quod adeò eius Ciuitatis Epiſcopo Cæſari Ferrerio arriſit, vt docentis doctrinam, inculpatæ vitæ probitatem, morũ integritatem, pleraq; alia in eo virtutum genera miratus, eundem ſibi in Vicarium Generalẽ ſubſtituerit; quo in munere quam prudẽter, rectè, ac fęliciter ſe geſſerit, Teſtis eſt Metropolitana Taurinenſis Eccleſia, ac Prouincia, quæ ſub Archiepiſcopo Carolo Brolia gauiſa eſt doctiſſimũ Bellinum in eodem gradu, ac dignitate habere præfectum. Verum ægrè ferente Eporedienſe Eccleſia Theſaurarium ſuũ tàm longè ſapientiæ ſuæ Theſauros aſportaſſe, eundem ad priſtinum Generalem regimen ſub Ioſepho Cęua Antiſtite reuocauit, quod diù non eſt paſſa Metropolitana Eccleſia prędicta, quæ ſemel experta tanti viri prudentiam, ac ſapiẽtiam Taurinenſibus primatibus Senatus, Præſidibus, ac denique ipſi Sereniſſimo optimè cognitam rurſum eundem Prouinciam prius adminiſtratam auerſiri Io. Baptiſta Ferrerlo, inde Antonio Prouana ſedentibus Archiepiſcopis obtinuit, nec certè minor fuit eius in adminiſtranda iuſtitia, quam in rebus gerendis, ac negotijs pertractandis peritia, & facilitas: nam in Pratogelato prope Peruſinam Vallem inter Catholicos, & Hereticos inibi communiter viuentes concitato tumultu, & pernicioſiſſima ſeditione, verentes Chriſtianiſſimus Rex Francorum Ludouicus XIII. & Sereniſſimus Sabaudiæ Dux Carolus Emanuel (quippe quibus conterminum eſt Oppidum prædictum) ne ex Vallibus hæretica labes erumperet, vireſque acquirendo magis, ac magis tantum malum ingraueſceret, ille Archiepiſcopum Burdi-

Burdigalensem hic Vicarium Bellinum ad Hæreticorum furores compescendos, ac componendos elegit; qui vno eodemque tempore ille ex Gallis, hic ex Pedemontio ad locum accedentes tàm prudenter, tàm solicitè in eo se munere gesserunt, vt omnium animis reconciliatis, seditione composita, tumultibusque penitus sedatis, Christianæ religionis negotijs confirmatis, eius immensibus necessitatibus, auxilijs, remedijsque necessarijs, ipsis etiam hæreticis consentientibus adhibitis, fœlicissimè seria legatione functi redierint, summamque laudem, & apud Regem, & apud Ducem promeruerint. Tandem verò vt tot virtutibus, vigilijs, totque laboribus par præmium responderet, in Episcopum Salutiarum eligitur, & consecratur pridie Cal. Aprilis anno trigesimosexto supra millesimum sexcentesimum, quo tempore 4. Idus Maij possessionem etiam Episcopatus incredibili cum totius populi, ac Cleri lætitia, ob tam magna, quæ de ipso prædicabantur appræhendit Qua in dignitate labores nunquam oblitus statim Synodum Diœcesanam celebrauit, & magna ex parte Diœcesis, & præsertim Vallium visitationem confecit, quam expedire, multaque alia ad vniuersalem Diœcesis administrationem præstare, bellorum paulò post subsecutorum iniuria præpeditus, non potuit. Sedit annis quinque circiter. Obijt pridie Nonas Ianuarij 1641. ætatis 66. & sepelitur in sua Ecclesia Cathedrali ante altare maius cum hoc breui Elogio.

Petro Bellino Taurin. Episcopo Salutiarum ætatis 66. Episcopatus 5. extremo munere functo prid. nonas Januarij 1641. Io. Franciscus Bellinus ex fratre nepos mœstissimus posuit. Nullius immemores vestris exposcite eandem Præsulibus veniam.

Franciscus Augustinus ab Ecclesia parentes Nicolinum ex Comitibus Ceruignaschi, Luciamque Coruam patritiam 1642

Cuniésem habuit; Salutijs natus die 6. Octobris anno 1593. ab Augustino Regio Senatore in curia Taurinensi Auo paterno, & à Francisco Marchionali status Consiliario proauo nomen assecutus est. Taurinensis Academiæ primò alumnus, inde Romæ in publico sapientiæ Gymnasio vtriusque iuris lauream die 16. Iunij anni 1615. accipiens, in patriam reuersus, Sacerdos factus, ac Prothonotarius Apostolicus creatus, á Sacra Rituum Congregatione anno 1624. ad sumendas informationes de vita, & sanctitate Iuuenalis Ancinę nuper Saluciensis Episcopi defuncti delegatus fuit. Abbatiæ SS. Victoris, & Constantij propè Draconerium, ac patriæ Vicarius Generalis sub Episcopis Marenco, & Bellino, & tandem Capitularis sede vacante constitutus, nec non Serenissimorum Caroli Emanuelis, & Victoris Amedei Sabaudiæ Ducum, & Christianæ Borboniæ Reginæ celsitudinis Caroli Em. secundi matris, & tutricis Historicus adlectus, ad petitionem eiusdem Reginæ Episcopus Saluciensis ab Vrbano VIII. Pont. Max die 14. Iulij anni 1642. electus est, & ab Eminentissimo Card. S. Clementis Archiepiscopo Beneuentano in æde S. Mariæ in Vallicella die 24. Augusti consecrationem accepit. Possessionem personalem sui Episcopatus vt primum adeptus est, Synodum Diœcesanam coegit, Diœcesim ferè totam perlustrauit; controuersias quas sui prædecessores cum Canonicis suæ Cathedralis Ecclesiæ pro Decanatu habebant, composuit: Ædes Abbatiales S. Antonij vndique ruinam minantes reparauit, & auxit. Dum Vicarij Capitularis munere fungeretur Reliquias S. Iofredi á Castro Reuelli in suam Ecclesiam Cathedralem transtulit, Capellam Turretarum iurisdictionis Comitis, ac Præsidis Io. Antonij de Ecclesia fratris ex proprijs bonis patrimonialibus cum reseruatione iuris patronatus dotauit. Nomina, ac insignia Prælatorum Ciuium Salutiarum, ac Diœcesanorum in palatio Episcopali exprimi curauit. Præter

ter hanc Chronologiam scripsit, edidítque Italico sermone Il Cathalogo de scrittori Piemontesi, e Sauoiardi, Vn Discorso della preminenza del sesso Donnesco, con il Teatro delle Donne letterate. Il primo libro della vita di Monsig. Giouenale Ancina Vescouo di Saluzzo, e delli altri Vescoui suoi antecessori. La relatione dello stato del Piemonte dell'anno 1635. Scripsit etiam nundum impressas sequentes compositiones. Vn'ampia Descrittione del Piemonte, nella quale tutto ciò, che in esso degno di memoria si vede, ò per il passato è seguito, si legge La Relatione dell'Isola di Cipro, e delli Rè, che in essa hanno dominato, con vn ristretto delle ragioni delli Serenissimi Duchi di Sauoia sopra quel Regno. Vn volume di Discorsi sopra alcune nobili famiglie Piemontese. Le Genealogie di quelle Case, che in Piemonte possedono giurisdittioni, e Castella. La compendiosa Historia Geneologica de Reali di Francia, e di Sauoia. Dell'origine de titoli ciuili, e principalmente della Serenissima Casa di Sauoia; Ristretto delle Regine, e Principesse, che sono state tutrici de loro figliuoli. La Compendiosa Historia della Città di Cunio, e de fatti de Cuniesi. Raccolta di più di due milla Epitaffi di Sommi Pōtefici, Cardinali, Patriarchi, Arciuescoui, Vescoui, & Abbati. Promptuarium antiquitatum Ecclesiarum Pedemontij, in quo fundationes, ac donationes ipsarum Ecclesiarum, nec non priuilegia, & indulta Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum, ac aliorum Principum referuntur. Vn Discorso Historico della pace di Alessandro III. Pontefice, & Federico Barbarossa Imperatore. Vna raccolta delle Armi delle fameglie nobili Piemontese, e Sauoiarde, sì antiche, che moderne. Li cinquecento, e dieci gradi delli ascendenti paterni, e materni dell'A. R. di Carlo Emanuele secondo di questo nome Duca di Sauoia con l'Armi, ò siano insegne de Prencipi, e Signori in essi gradi nominati.

Status Ciuitatis Vercellarum, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 10.

VXTA fines Insubriæ, vbi Sessytes non obscurum Italiæ flumen Ceruum absorbet sita est vetustissima Vercellarum Ciuitas, Prouinciæ Lebetiæ quondam caput, quæ non tantum quidquid inter Duriam, & Sessytem est, sed etiam Nouariensem tractum continebat. Meminerunt Dionysius Afer, Ptholomæus, Cornelius Tacitus, Polybius, Liuius, Martialis, Cicero, Silius Italicus, Plinius, Strabo, & Antoninus. A Phaetonte Libio ædificatam nonnulli contendunt. Ioannes Anius super Catonem ab Hætruscis Alpium incolis fundatam, inde ab Hercule Ægyptio Libico denominatam, á Liguribus reparatam, & auctam affirmat. Plinius à Sallijs Prouinciæ populis ortam esse dicit. Iofredus ab Ecclesia ducentorum annorum scriptor, aducta cuiusdam Cremonensis auctoritate, à quadam Venere Troiana ad ripas Sessytis cum Heluio filio commorãte, & principium, & nomen accepisse opinatur. Alij denique Belouesso, alij Pico Saturni filio huius Ciuitatis originem attribuunt; alij à celeberrimo Veneris (nunc S. Mariæ Maioris) templo sic appellatam fuisse arbitrãtur: Sed quidquid sit de eius origine, cõstat tamen esse antiquissimam; eam enim Tacitus numerat inter fortissimas, & municipales Transpadanæ regionis Ciuitates; & D. Hieronymus epist. 49. sic de ipsa loquitur Vercellæ Ligurum Ciuitas haud procul à radicibus Alpium sita, olim potens, nunc raro habitatore semiruta, & S. Antoninus de S. Eusebio loquẽs, asserit quod inter Italiæ Ciuita-

tes

tes Principatum obtineret. Ipsius Ecclesia vna est ex antiquissimis Lombardiæ; initium enim ab ipso Apostolorum tempore accepit. Hieronymus Rubeus in Historia Rauennate scribit, ante tempora D. Ambrosij in spiritualibus Liguriæ Metropolim extitisse. Hinc est, quod erecto in Archiepiscopatum Mediolano, Episcopi Vercellenses inter comprouinciales Episcopos primas sedes sibi vēdicarent. Duas habet Cathedrales, videlicet D. Eusebij, & S. Mariæ maioris, quæ inter se de primatu contendunt; illa quod numero Canonicorum antecellat, sitque titulus, & Episcoporum Sedes; hæc ob antiquitatem, cum nempè Constantini magni Imperatoris iussu gloriosæ Virgini dedicata fuerit; vtraque tamen multis de causis admodum venerabilis est, potissimum propter insignem corporum Sanctorum numerum, quæ magna Ciuium veneratione asseruantur, inter quæ præcipua sunt SS. Theonesti, & Eusebij martyrū, & B. Amedæi Ducis Sabaudiæ, quæ in Ecclesia Cathedrali ipsius S. Eusebij coluntur. In ipsa Ciuitate tres sunt celebres Abbatiæ, videlicet S. Stephani, S. Petri de Muleggio, & S. Andreæ, & per Diœcesim S. Ianuarij, S. Iacobi de Bessa Ordinis S. Benedicti, & S. Nazarij de Blandrata eiusdem Ordinis. Sunt etiam in eadem Ciuitate tredecim Parochiales Ecclesiæ, venerabilia Templa in magno numero, & monasteria vtriusque sexus. Amplissima erat olim Diœcesis, & auctoritas horum Episcoporum: illis enim subiacebant non solum spiritualis, temporalis iurisdictio huius Ciuitatis, sed & Ciuitas Casalensis, & ferè totus ille Episcopatus; nunc autem habent adhuc sub se plusquam 200. Ecclesias Parochiales, in quibus 108000. animæ fidelium numerantur, illisque inter alia Oppida subiacet Biella, siue Bugella, quæ insignita Ciuitatis titulo, multis quæ Episcopum habent Ciuitatibus antecellit. Numerantur autem huius Sedis Episcopi, quorum census ad florenos 1200. in libro taxæ Romanæ taxantur ordine sequenti.

S. Eu-

340 S. Eusebius primus huius nominis, natione Sardus, patria Calaritanus, cuius vitã copiosissimè scripsit, & edidit Io. Stephanus Ferrerius huius Ciuitatis Episcopus. Interfuit Concilio Alexandrino, & martyrio ab Arianis coronatus anno 371. sepelitur in Ecclesia sui nominis, quam ipse S. Theonesto dedicauerat, & ad eius sepulchrum hæc carmina Acrostica excisa fuerunt.

Emerita quantum damnato corpore vita
Vel cunctis exuta malis mens possit in isto
Sat dedit agnosci virtus, quem mille labores,
Exiliją; dolor victi stupuere dolorem
Blandus, & ad fatu facilis sanctusą; sereno
In vultu exponens animum, patientior æquo
Virtutum specimen diues sub paupere mundo
Scriptorum custos rigidus, dubiją; serenus
Exussor veri contendens mente beata
Purgatam in terris animam reuocare per æthra
Indignum clamans demergi crimine vitas
Sulphureasą; vndas corrupto corpore adire
Candor erat mentis verus, semperą; docebat
Omnia factorum nostra rationis habenda,
Participesą; mali facinus, qui in facta reclinant.
Vltor inexpletus fidei, bellator in hostes,
Sincerus, cultorą; Dei, dominatorą; malorum;
Errantum lumen, qui crimina tolleret ore.
Talis erat specie, quem nec ieiunia longa
Magnanimum viuere; sitim fluuialibus vndis,
Algorem vili solitum depellere veste.
Robore cœlesti nundum calcauit, & omnes
Terrenas vicit labes, purgatior æthra.

Vitarum

Vitarum maculas puro qui decoquit igne,
Rebus, qui docuit, factisq; vocauit.

S.Limenius Succeſſor S.Euſebij natione Græcus, qui S. Ambroſij in Concilio Aquilicenſi Comes fuit. 373

S.Honoratus S. Euſebij diſcipulus nobilis Vercellenſis, qui poſtquam Eccleſia Vercellenſis Ciuibus inter ſe diſſidentibus aliquandiù vacaſſet, litteris, & cohortationibus D. Ambroſij Epiſcopus electus eſt. Hic Dei voce ter admonitus eidem S. Ambroſio morienti S. Domini Corpus præbuit, & tandem meritis cumulatus ad pręmium á Domino vocatus, in cœleſtem patriam abijt 4. Cal. Nouembris. Eiuſdem corpus in Eccleſia S. Euſebij honorificè conditum eſt, ad cuius ſepulchrum hæc carmina inciſa reperta ſunt. 397

Pontificis Sancti cineres tenet Honorati,
Arca hominis vilis, quæ manet ingenio.
Hunc Sanctum docuit, nutriuit Paſtor alumnus,
Egregius martyr, Præſul, & Euſebius
Exilij pœnas, & carceres iſte ſubiuit
Diſcipulus charus, & ſocius pariter.
Ambo fide digni, meritis, & nomine fratres,
Cum Chriſto iuncti præmia ſumma tenent.
Tertius hanc Vrbis Sedem tenuit Honoratus,
Antiſtes, cuius ſpiritus aſtra tenet.
Euſebius Præſul primus, qui martyr alumnus,
Cœlorum poſtquam regna beata petit.
Hic pater Eccleſiam docuit, hanc dogmate recto
Sermonibus complens, actibus ipſe ſuos,
Terris, ac Cœlo coniunctus vbiq; magiſtro
Euſebio conſors hic Honoratus adeſt.

S.Dulcolius, ſiue Cęlius, cuius imago in Eccleſia Cathedrali á B. Euſebio tertio piè expreſſa cernitur. 415

Dida-

4.. Didacus.

435 S.Albinus officij Episcopalis cultor egregius, ac Canonicus Regularis, cuius ossa reperta fuerunt à Card. Guido Ferrerio in Ecclesia Cathedrali S.Eusebij.

451 S.Iustinianus subscriptus Concilio Mediolanensi sub Eusebio Archiepiscopo contra Eutichianam hæresim habito.

470 S.Simplicius sepultus in Cathedrali S.Eusebij.

47. S.Maximianus.

480 S.Lanfrancus Ciuis Vercellensis.

501 S.Emilianus primus huius nominis, qui interfuit tribus Concilijs sub Symmacho Papa Romæ habitis, fuit natione Hispanus natus in Castro Lybio, quod est Aragoniæ, vel vt scribit Ioannes Vasæus in regione Castellæ, in loco, qui dicitur Rioia. Hic ex pastore ouium apud montem Cachum à Sancto viro Felice Eremita educatus, Pastor hominum factus est, nam postquam ferè quadragenis annis in Eremo habitasset, ad Ecclesiam Vercellensem (& non Vrgelensem, vt allucinatur Lucius Marineus scriptor rerum Hispanicarum) eligitur quam cum piè multis annis administrasset, sanctimoniæ, & rerum mirificè, diuinitusque gestarum laude clarus quieuit in Domino ætatis annorum centum. Eius corpus cum humi diù occultatum latuisset, demum voluntate Dei inuentum in Ecclesia Cathedrali honorificè & piè reconditum est magna Cleri, & populi frequentia, eiusque dies festus in tota Diœcesi Vercellensi 3. Idus Septembris quotannis celebratur. Sunt tamen quidam, qui in Hispania, sed in montibus Bugellanis hunc Episcopum vitam eremiticam duxisse opinantur. Corbellinus non Hispanum, sed nobilem Vercellensem ex Dominis Cerridoni fuisse ait.

520 S.Eusebius secundus, qui idem Corbellinus tertium vocat, fuit discipulus S.Germani.

530 S.Constantius Vercellensis ex familia Constantia, á qua Constantiana

ſtantiana Caſtrum nomen accepit.

S.Flauianus Vercellenſis, cuius virtus quam admiranda extiterit, hi verſus qui in lapide inciſi ad eius ſepulchrum adhuc in Eccleſia Vercellenſi ſpectantur, planè teſtatam reddunt. 540

Flauiani Antiſtitis reſonant praconia vita
Caſto pollens corpore ſumma faſtigia Archa.
Lilijs, ſeu Vernantibus artus conſeruans ab aluo
Intemerataq; celſo de ore vehens membra
Induſtria ſenſuum ditatus munere amplo,
Specioſa, proceraq; compta forma geſtantem
Amœnioraq; exiſtens praclaris moribus febris.
Cunctis in ſe linquentibus facinus funditus parcēs.
Nec reuocans priſca memoria mentis delicta
Inſignem geſtans opem moribus patientia arcem.
Polens, & exiguis dapes porrigere multas.
Tantaq; farina qua quanta inſunt gratia opes
Cordi luſtrans abdita cuncta faſtigia Poli
Tanquam arcus gradiens mente athera pulſat
. . . qui in ſaculo annos plus minus 46.
. . . vocatus à Domino deliquit mundi procella
. . receſſit ſub D.7.Cal.Decembris Ind.4.feliciter.

S.Vedaſtus. 550

Tiberius Ciuis Vercellenſis.

Didacus ſecundus natione Hiſpanus.

Berardus.

S.Philoſophus, cuius ſepulchrum in monte Catinario miraculis clarum extat.

Bonoſus.

Emilianus ſecundus nobilis Vercellenſis ex familia de Vralardis, qui ab Ariperto Longobardorum Rege maximis priuilegij fuit donatus. 657

Celsus, cuius mentio habetur in sequenti Epitaphio eius sepulchro inciso.

SCE. MM. Celsus Episcopus claro ex genere ortus
Custos gregis ouium Christi.
Exemplo boni operis docuit cunctos viam salutis,
Liquit mundum cælitem sed scandens ad sedem
Sacerdotũ Deus Ecclesiæ optimè loquax, & ultor
Voluntate sincerus, ac benignitate præcipuus.
Solers ad audiendum, clemens ad ignoscendum,
Et cui diuina opitulantur gratia semper
Priscorum dogma seruans Patrum perfecta
Industria adhæsit mentis mox vt vitaret obiecta.
Stolam sanctitatis meritis adeptus Pastor fidelis
Corpore integer Christo se dicauit in cunctis
Opifex boni sic euangelica implet præcepta,
Puroq; corde Christo seruauit inuiolabilem fidem
Vitam transegit in sæculo 54. menses 7.
Sed migrauit ad Dominũ sub Idib. Aprilis Ind. 8.
Gratianus suus charus, & leuita ornauit amando sepulchrum.

679 Theodorus, cuius mentio habetur in Episcopalis á suffraganeis Archiepiscopi Mediolaneñ. ad sextum Concilium Cõstantinopolitanum missis.

707 Cirillus Vercellensis.

741 Damianus, qui pro Zaccaria Pont. Max. legationem gessit apud Regem Luitprandum.

759 Arbio primus natione Longobardus.

761 Rodulphus Concilio Romano sub Paulo I. Pont. Max. celebrato adfuit.

... Singelfredus primus Vercellensis.

... Ansalbertus.

Chri-

Chrisantus familiaris Caroli magni. . .
Buringus Monacus natione Gallus. . .
Geson Gallus. . .
S. Albinus familiaris Caroli magni, & cuius opera ab eodem Imperatore Ecclesia Vercellensis multis muneribus donatur. . .
Cunipertus. . .
Auserius, siue Antherius, qui interfuit Concilio Prouinciali Mantuæ celebrato anno 828. 828
Nottingus Germanus Caroli magni Imperatoris familiaris, Erlafridi Comitis de Calue filius, vir in omni doctrina scripturarum eruditus, creatus Episcopus Vercellensis Monasterium Hirsaurense in Germania fundauit, in eoque corpus S. Aurelij Armeni Episcopi Rediuanorum collocauit. De hoc Episcopo habetur mentio in quibusdam priuilegijs Ecclesiæ Vercellensi ab Imperatoribus Carolo Crasso, Corrado, & Henrico concessis. 830
Hortaudus, quem Romam contendisse cum Ludouico Lotharij Imperatoris filio, ipsiusque coronationi interfuisse cum Archiepiscopis Mediolanensi, & Rauennati auctor est Anastasius Bibliothecarius. A quibusdam creditur idem esse, qui & Nottingus supra nominatus. 844
Ioseph Ciuis Vercellensis, & Canonicus S. Eusebij, inde Episcopus Astensis, cuius mentio habetur in epistola 260. Ioannis Papæ. Hic cum ab Ansperto Archiepiscopo Mediolanensi fuisset Episcopus ordinatus, ab ipso Ioanne fuit priuatus, & paulo post Episcopus Astensis electus. 875
Adalgardus Concilio Papiensi subscriptus, & interfuit coronationi Caroli Calui Imperatoris. 876
Conspertus vir nobilissimus, & S.R.E. Diaconus Cardinalis, cuius mentio habetur in Ecclesia eiusdem Ioannis Papæ Carolo Manno Regi scripta. 880
Luiduardus, siue Luitardus Archicancellarius Caroli Crassi, 880

& Ludouici Imperatorum, & á quo Ioannes VIII. Pontif. Max. auxilium aduersus Saracenos Apostolicam Sedem infestantes postulauit, & Abbas cuiusdam Abbatiæ in Italia sitæ sub nomine Massiñ, & à Monasterio S. Galli dependendentis. Hic anno 886. ab Imperatore pro quibusdam quærendis Romam mittitur, & accusatus de adulterio cum Imperatrice, innocens inuenitur. Ad ipsius petitionem Imperator non solum Ecclesiæ Vercellensi, sed etiam Astensi, & Tungrensi in Germania multa bona contulit. Huius Episcopi tempore Berengarius Foroliuiensis Dux, inde Rex Italię Vercellensem Vrbem expoliauit, & paulo post Arriani facta seditione ferè totum Clerum ipsius Ciuitatis occiderunt. Ad huius etiam Episcopi requisitionem idem Carolus Imperator anno 880. Petrum Abbatem S. Ambrosij Mediolaneñ. in suã protectionem suscepit, illique multa Castra donauit.

900 Ludmarus olim familiaris, & à secretis Caroli Imperatoris, quem Io. Stephanus Ferrerius de Episcopis Vercellensibus eũdem cum Luiduardo fuisse credit. Hic ab Vngaris depopulantibus Italiam, in itinere compræhensus, necatur anno 901. vt ex Historia Metensi in tertio tomo Historiarum Francię.

901 Sebastianus, qui contra Garibaldum Nouariæ Episcopum pro facto Monasterij Lucedij à Berengario Rege Italiæ præsentibus Ioanne Episcopo Ticinensi, & Grimoaldo Vasco, & misso D. Regis sententiam obtinuit.

9.. Magnensius.

924 Didacus tertius, qui Ecclesiã multis rebus sacris Cruce pręsertim argentea exornauit, & Papiæ ab Vngaris occisus fuit.

934 Regimbertus.

9.. Petrus primus.

9.. Norgandus.

945 Atho Vicecomes Vercellensis Theologiæ, & iurisprudentiæ peritissi-

peritiſſimus ſcripſit volumen ſermonum, & epiſtolarum, quod in Bibliotheca Vaticana ſeruatur. Item edidit ſtatuta ſuæ Eccleſiæ,& librum de preſſuris Eccleſiaſticis. Huic Vgo & Lotharius Reges ad petitionem Berengarij Marchionis Eporediæ alueos fluminum Cerui,& Seſſytis donauit anno 945. & ipſe moriens quidquid poſſidebat in Valle Auguſtana, ex qua originem duxerat, Eccleſiæ Vercellenſi teſtamento legauit.

Ingo ex Marchionibus Eporediæ, qui etſi à Berengario, & Adalberto Regibus quædam bona nomine ſuę Eccleſiæ obtinuerit, fuit tamen diſſipator eiuſdem Eccleſiæ bonorum, vt ex quibuſdam priuilegijs ab Imperatoribus ſuis ſucceſſoribus conceſſis apparet. Idem auctor fuit, vt quidam Andræas Leuita Librum de receptione Monialium ſcriberet, & eius tempore in Caſtro Victumullo olim Cęſariano, nũc Cerriono inuentum fuit corpus Beati Petri Leuitæ S. Gregorij magni Diaconi. 961

Adalbertus, qui ſecutus Othonem Imperatorem in bello contra Imperatorem Conſtantinopolitanum captus á Saracenis, qui in auxilium Imperatoris Græci venerant, carcere diù maceratus fuit apud Alexandriam, vt ex Epidano Monaco S. Galli. 988

Petrus Ciuis Vercellenſis, cuius intuitu Careſana à Regibus data eſt Canonicis S. Euſebij Hic ab Arduino Rege Italiæ, tunc Marchione Eporediæ in direptione Ciuitatis Vercellarum incendio interfectus fuit, ob quam cauſam caſtra ipſius Arduini ab Othone III. Imperatore Eccleſiæ Vercellenſi fuerunt donata. 990

Rigifrigidus ex nobilibus Montilij,& Archidiaconus S. Euſebij, cuius rogatu idem Otho III. Imperator in ſuum patrocinium Canonicos Vercellenſes ſuſcepit. 997

Leo Monacus, qui ab eodem Arduino Rege multa mala paſſus eſt, & ab Othone Imperatore ampliſſima priuilegia obtinuit, 999

nuit, & præsertim omnia prædia, quæ erant ipsius Arduini filij Dodonis, & Ardicini eius filij. Graues etiam contentiones habuit cum Guillelmo Abbate fundatore Abbatiæ S. Benigni Fructuariensis pro iurisdictione suæ Ecclesiæ, quarum mentio habetur in vita dicti Abbatis à Glabro conscripta. In libro epistolarum Fulberti Carnotensis Episcopi extant quædam epistolæ á Guillelmo Duce Aquitaniæ huic Leoni conscriptæ; ex quibus, quam familiaris esset ipsius Ducis, & cuius auctoritatis in Electione Regis Italiæ, lucidè constat.

1010 S. Petrus tertius huius nominis, qui ex deuotione Palestinam visitans à Saracenis vinculis, & compedibus adstrictus in carcerem detruditur, sed liberatus opera S. Bonini ad suam Ecclesiam reuersus, eundem Boninum ad regimen Abbatiæ S. Michaelis de Laucedio per certos nũtios euocauit. Obijt sanctitatis laude clarus Idibus Februarij, qui dies publicis Ecclesiæ Vercellensis officijs celebratur.

1027 Ardericus à Conrado Imperatore confirmationem priuilegiorum obtinuit, & absente Archiepiscopo Mediolanensi eiusdem Conradi aureo Diademate caput cinxit: verum anno 1037. tanquam sectator Heriberti Archiepiscopi Mediolanensis, & Vidonis Comitis cum Episcopis Cremonensi, & Placentino exul in Germaniam mittitur.

1041 Gregorius Fontana Placentinus Concilio Vercellis à Leone X. celebrato interfuit. Anno sequenti accusatus apud Pontificem Romanum de adulterio excommunicatus est, tamen Romam petens, se purgans in pristinum statum restituitur Ab Henrico Imperatore Comitatum S. Agathæ, nonnullaque alia castra accepit, & Legatus Lombardiæ constituitur, quo tempore Comitia Gregorij VII. Papæ, vti Italici Regni Cancellarius eiusdem Henrici iussu comprobauit, & paulo post ab eodem Gregorio præcipitur, ne Tedaldum in Mediolanensi Ecclesia intrusum ordinare audeat.

Hic cum alijs Præsulibus Lombardiæ anno 1061. á Nicolao Pontifice excommunicatus fuit, quia in quodam Conuentu apud Fontanetum in agro Nouariensi habito constituissent, Clericis vxores habere licere, & eodem anno in Basiliensi Conuentu electione Honorij secundi schismatici interfuit. Obijt post annum 1077. Cal. Maij. Nominatur in donatione facta ab Henrico Imperatore Ecclesiæ Leodiensi de Castris montis, & Belmontis, & Comitatus Valentianæ impressa in vitis Episcoporum dictæ Ecclesiæ sub data anni 1071. & in fundatione Abbatiæ S. Stephani Eporediensis iam de anno 1041. ex quo patet diù sedisse.

Reggennerus, siue Reinerius ab Henrico priuilegio donatur, & Abbatiam S. Iacobi de Bessa erexit, ac dotauit. 1083

Vuennericus ex scholastico Treuirensi factus Episcopus Vercellensis scripsit librum de discordia Regni, & Sacerdotij. 1086

Buranus olim Canonicus Goglariensis. 11..

Gregorius secundus. 1110

Leo Cardinalis. 111.

Sigelfredus, qui fuerat Episcopus Curiensis interfuit Concilio Mediolanensi sub Anselmo Archiepiscopo, & cum nonnullis alijs Episcopis procurauit, vt Henricus IV. Imperator in suum patrocinium Ecclesiam S. Petri Viradæ in agro Gremonensi susciperet. 1116

Regembertus. 1122

Anselmus de Bechurijs Vercellensis benefactor Monialium Lentæ. 1130

Azo Episcopus primus Aquensis, qui á Roboaldo Archiepiscopo Mediolanensi in causæ Modœtianę cognitionem adhibitus egregiè se gessit. 113.

Arditius ex Dominis Bulgari nobilis Ciuis Vercellensis Masseranum Castrum Imperatori Conrado commutauit, fuitq; filius Ghisulphi de Bulgaro, & Immiliæ de Blandrata. 1140

Gisulphus Aduocatus ex Dominis Valdengi, & nobilis Vercellensis, 1144

cellensis, cuius suasu Guillelmus Aduocatus eius frater vir potens,& pius ex hac vita migraturus, dormitorium commune Canonicis faciendum curauit,& Eugenium III.Pont. Max. in reditu ex Gallia anno 1148. Vercellis honorificè recepit,quo tempore idem Pontifex præsentibus,& assisten tibus quamplurimis S. R. E. Cardinalibus, ac B. Bernardo Abbate Clareuallensi Ecclesiam S. Mariæ maioris Vercellensis consecrauit.Hic etiam multa bona Monasterio Lentę, cui præerat Beata Bolonia eius soror donauit.

1152 Vgutio Vercellensis ex Archidiacono Bergomensi electus Episcopus Vercellensis multa priuilegia Bugellensibus concessit,illiusque Oppidi habitatores de Valle in montem,qui Platium dicitur,transtulit,& á Federico primo Imperatore in vtilitatem suæ Ecclesiæ quamplurimis est beneficijs donatus anno 1152.Anno 1156.Castrum Tridini Guillelmo Marchioni Montisferrati concessit.

1169 Gualla Bondonus Vercellensis,cuius auctoritate Præpositus, & Fratres Congregationis S.Bartholomæi extra Ciuitatem Vercellensem cōmorantes Regulā S.Eusebij amplexi sunt.

1174 Lambertus, siue Vbertus Cribellus nobilis Mediolanensis ex Archidiacono Mediolanē. Episcopus Vercellensis eligitur,inde ab Alexandro III.Summo Pont.creatus Cardinalis,& Archiepiscopus Mediolanensis Lucio III.Papa defuncto Pontifex maximus salutatus est,& Vrbanus III.dictus. Obijt Ferrariæ anno 1186.præ dolore nuntij de Hierosolyma capta,& sepelitur in Ecclesia Cathedrali cum sequenti inscriptione.

Hic iacet sacræ memoriæ Vrbanus III. natione Mediolanensi ex genere Cribellorum sepultus 1185. & reuelatus 1305.die 9.mensis Augusti Ind.3.temporibus Fratris Guidonis Ferrariensis Episcopi, Joannis Archipræsbyteri, & Bonagratiæ Præpositi.

Alber-

Albertus Aduocatus Parmensis de Castro Gualterij ex Episcopo Bobiensi creatus Episcopus Vercellensis ab Henrico VI. Imperatore, & á Cœlestino Pontifice pluribus beneficijs decoratur, & anno 1192. Synodum habuit, in qua vtilissima Ecclesiæ decreta edidit: ab Innocentio III. inter Placentinos, & Parmenses arbiter eligitur, & anno 1204. ad Patriarchalem Sedem Hierosolymitanam transfertur, & in tota illa Prouincia Legatus Pontificis constituitur; quo tempore Carmelitis Fratribus per montem Carmeli vagari solitis, regulam scripsit, atque constituit, vt deinceps in vnum congregati communem, & consentaneam religioso ritui vitam degerent: tandem in Aconensi Ciuitate dum processionē ageret, á quodā viro de loco Caluxij Eporediēsis Diœcesis, quem ipse de suis excessibus redarguerat, cultello fuit interfectus. Dum aulam Henrici Imperatoris sequeretur in Ciuitate Taurini fuit testis inuestituræ concessæ Aimoni Archiepiscopo Tarentasiensi anno 1196. & anno 1203. cum Casalensibus, quas habebat contentiones pro iurisdictione composuit. Fuit Canonicus Regularis Congregationis Mortariensis. 1185

Lotherius, cui Papa Innocentius multas causas commisit, & præsertim visitationem Diœcesis Albiganensis, in qua Condelegatos habuit Episcopum Eporediensem, qui postea fuit Patriarca Antiochenus, & Girardum de Sesla Abbatem Tillieti, postmodum Episcopum Nouariensem, & Cardinalem. Verum ipse Lotherius anno 1208. trāslatus est ad Archiepiscopatum Pisanum. 1205

Aliprandus creatus Episcopus Vercellensis Othoni IV. cuius erat Cancellarius è Germania in Italiam aduenieti obuiam processit, eumque comitatus est, & paulo post Legatus Apostolicus in Italiam ab Innocentio III. constituitur. Anno 1209. Aduocatos S. Georgij inuestiuit, Guillelmo Marchioni Montisferrati sub excommunicationis pœna præci- 1208

piens ne illos molestaret.

1213 Vgo de Sessa Regiensis Ciues Vercellenses, consentientibus Canonicis S. Eusebij, & S. Mariæ de feudo Tridini anno 1214. inuestiuit,& inter Guillelmum Marchionem Montisferrati,& Commune Vercellarum amicabilis Iudex eligitur. Ab Honorio I. Summo Pontifice sub titulo S. Petri tutela suscipitur, & Ecclesiæ S. Andreæ in Ciuitate Vercellarum fundamenta solemni ritu iecit, & tandem obijt pridie Nonas Nouembris anni 1235. & de eius obitu in veteri Codice Tabellarij Vercellensis hoc monumentum reperitur.

Hoc iacet in tumulo Præsul clarissimus Vgo
Vrbis Regina, cuius origo fuit.
Castrum de Sesso cognomina præbuit illi
Egregia sobole transit, & iste genus
Eusebij Sancti defendit iura potenter
Quod nil deperijt, dum sibi vita fuit
Ecclesiaq; status per eum stetit inuiolatus,
Et sine læsura defendit singula iura
Atria construxit quibus est pictura vassallos
Signans, qui debent in cunctis esse fideles
Dapsilis ad dandum fuit eius, aptaq; dextra;
Et super afflictos pia semper viscera gestans
Fecit in Vrbe domos, Ecclesias fecit, & extra
Insuper, & populum sacro sermone repleuit.
Huius Ecclesiæ per eum possessio creuit
Prouentu cuius locus hic semper veneretur
Cunctis scripturis in tantum splenduit Vgo.
Qui fuit eximius Doctor, lux maxima Cleri
Rexit, & ipse probus bis denis, atque duobus
Annis collatum Vercellæ Pontificatum,

Mun-

Mundo Martha fuit. D. scilicet Virgo Maria
Parcat ei Pater, & flamen, patrisq; sophia
Ergo per has causas Paradisum iure mæretur;
Viuat, & in Christo præclara luce fruatur.

Hic Guallo Bicherio Cardinali Ecclesiam Parochialem S. Andreæ pro erectione Abbatiæ eiusdem Sancti in Ciuitate Vercellarum medio annuo censu trium librarum ceræ concessit. Fratrem habuit Girardum Abbatem Tillietti Episcopũ Nouariensem, ac Cardinalem Albanum.

Iacobus Carnarius de Vialardis nobilis Vercellensis ex Canonico S. Mariæ, S. Eusebij Præpositus factus, & paulo post Episcopus Vercellensis electus Dominos Creuacorij, aliosque suæ Ecclesiæ vassallos inuestiuit. Obijt anno 1241. in Oppido S. Agathæ, post cuius mortẽ vacante Ecclesia Gregorius Montelongus Legatus à latere Pontificis auctoritate Apostolica iurisdictionem Ciuitatis, & Comitatus Vercellensis Ecclesiæ Vercellensi spectantem Communi eiusdem Ciuitatis vendidit. Fuit Auditor Cardinalis Bicherij in Britannica Legatione, & Subdiaconus Apostolicus. 123(

Martinus Aduocatus ex Dominis Queregnæ in Episcopali cura vigilantissimus, pauperum, viduarumque verè pater Synodum anno 1244 coegit: Sententiam contra Abbatem S. Nazarij à subsidio charitatiuo se exemptum esse asserentem obtinuit. Brunasiũ Dñm Crepacorij iuramentũ fidelitatis suę Ecclesiæ debitum pręstare renitentem armis spiritualibus, & tẽporalibus compescuit; & anno 1266. Societatem initam inter Guillelmum Marchionem Montisferrati, Mediolanenses, & Vercellenses, aliosque Guelfos Lombardiæ in fauorem Caroli Andegauensis Regis Sicilię iuramento firmauit: Henrico Aduocato, ex quo in bello Mediolanensi viriliter se gessisset contra Federicum II, Imperatorem de mandato Innocentij IV. Papæ castrum Cerridoni donauit: tandem 1243

ex hac vita discessit anno 1268. vt ex sequentibus carminibus apparet.

Præsul Martinus Vercellis incathedratus
Aduocatorum generoso sanguine natus
Moribus, & varijs virtutibus irradiatus
Obsequijs sacris studiosius inuigilatus
Compatiebatur miseris, viduis, & egenis,
At contra prauos dignis arcebat habenis:
Ecclesiam dignè rexit sua iura tuendo,
Vt prudens Pastor Clerum, populumq; fauendo,
Cumq; diù Cæsar Federicus iniquus iniquè
Ecclesiæ iuris dirus prædator vbiq;
Veruca Castrum Bugellæ mœnia claræ
Surripuisset, ea Præsul prob præmia cara
Ingenio, cura vigili, multoq; labore.
Ecclesiam solito lætari fecit honore
Demum redditibus partis decorauit eandem
Debita naturæ ius persoluere tandem
Quem pater, & natus, quem sacrum deniq; flamen
In grege iustorum locet: omnis concinat: Amen.
Audiat ergo pia mitissima Virgo Maria
Præsulis egregij vota precesq; pij
Hæc quem laudauit, dum viueret, ac decorauit
Ipsum digna coli ducat in alta poli
1268. de mense Iulij obijt D. Martinus Episcopus Vercellensis.

1268 Reinerus Aduocatus Vercellensis ex Dominis Pezzanæ secundus huius nominis fuit electus ab vna parte Canonicorum, sed nòn confirmatus: obijt anno 1271.

1273 Aimo ex Dominis Callanchi in Valle Augustana immunitatis Ecclesiæ

Ecclesiæ defensor acerrimus interfuit Concilio Lugdunensi anno 1274. sub Gregorio X. Pont. Max. celebrato; & Synodo Prouinciali Mediolanensi, vbi cum Brixiensi Episcopo de primo loco post Archiepiscopum contendit: statuta suæ Ecclesiæ confirmauit, ac noua addidit. Canonicos S. Eusebij, & S. Mariæ inter se contendentes composuit: Synodum habuit anno 1288. testamentû condidit anno 1299. in quo multa pia legata reliquit: fuerat Episcopus Augustanus. De eo mentio habetur in pace inita anno 1280. inter Comitem Thomam de Sabaudia, & Guillelmum Marchionem Montisferrati.

Reinerius Aduocatus tertius Vercellensis ex Canonico, & 1304
Cantore fit Thesaurarius, postea Præpositus, demum Archidiaconus S. Eusebij Vicarius Generalis, ac tandem electus Episcopus Vercellensis anno 1303. Dulcinum filium Iulij Præsbyteri de Traguntano Vallis Oxolæ Diœcesis Nouariensis pessimum hæresiarcam vnà cum Margarita de Tridento eius socia super finibus Triuerij manu armata deuicit, ac captiuos fecit, illosque sæculari iudicio tradidit, ex quo facto vti benemeritus de Catholica Ecclesia à Clemente V. Summo Pont. multa priuilegia obtinuit. Hic Concilio ab Episcopis Longobardiæ coram Arnaldo Cardinale, & Apostolicæ Sedis Legato Bononiæ anno 1309. celebrato præsens fuit: & anno 1313. Vercellensem Prætorem de Castro Tr·dini inuestiuit.

Vbertus Aduocatus ex Dominis Colobiani Vercellensis 1310
electus Episcopus interfuit paci inter Aduocatos, & Titiones, aliosque Guelfos, & Gibellinos diù diffidentes opera Henrici Romanorum Regis celebratæ, & anno sequenti cum in actu coronationis ipsius Henrici lis esset orta inter ipsum, & Episcopum Brixiensem de primo loco post Archiepiscopum Mediolanensem causam obtinuit: quocirca in illa solemnitate Imperatori ensem accinxit, ac sceptrum

regale

regale, virgam, & pomum aureum, siue deauratum porrexit,& dedit ipsi Regi. Anno 1313. potestatem Vercellensem de iurisdictione, & mercatis tam Ciuitatis Vercellarum, quam Tridini inuestiuit: at anno 1320 eo quod faueret partibus Pontificijs à Matthæo Vicecomite captus fuit, & incarceratus, sed tandem liberatus, vixit ad annum 1328.

329 Lumbardus à Turre Mediolanensis alterius Lumbardi filius creatus Episcopus Vercellensis á Vicecomitibus Mediolani multas iniurias passus est, quocirca à Sede expulsus, à Ioanne XXII. Papa Episcopo Nouariensi commendatur: Vassallos suæ Ecclesiæ vt primum Episcopatus possessioné fuit adeptus, inuestiuit, sed ortis grauissimis dissentionibus inter ipsum,& Petrum, aliosque Comites Maxini pro iurisdictione suæ Ecclesiæ, tandem opera amicorum communiũ illas composuit. Obijt Bugellæ sepultus in Ecclesia S. Stephani cum sequenti Elogio.

Mille trecentis quadraginta cum tribus annis
A saclo vita migrauit Episcopus iste
Aprilis die nono sicut carmine pono
Ter nono mensis post hoc Februiq; sequentis
Hac positus petra signant præsentia metra
Qui viguit clara fama, nunc arcet in Ara
Flos Lumbardorum Lumbardus flos diuinorum
Stirpeq; magnali de Turri Mediolani:
Quem genus, & mores, virtutes, sensus, honores
Ordine ditari creuerunt Pontificali
Vrbis erat Præsul Vercellarum, extititq; exul
A quibus obsessus multum fuit, ac non oppressus,
Illis atq; manum porrexit Mediolanum.
Hic benè certauit, Bugellam fortificauit
Turribus, & muris, epulis non defuit vllis

For-

Fortia Castra fecit de nouo, plura refecit
Expulit inde guerras, protexit vndiq; terras
Tota sub magnis posita regione Tyrannis
Magnanimo nam corde resistit solus in orbe.

Emanuel Fliscus ex Comitibus Lauaniæ Genuensis, qui electus Episcopus Vercellensis fuit á Clemente VI. Summo Pont. constitutus Sedis Apostolicæ nuntius in partibus Lumbardiæ. 1343

Ioannes Fliscus ex ijsdem Comitibus Lauaniæ, & natione Genuensis electus Episcopus post Emanuelem anno 1348. Vassallos suæ mensæ inuestiuit, sed propter libertatem, & defensionem tam suæ, quam Romanæ Ecclesiæ factus inimicus Vicecomitum Mediolanensium, & Marchionis Montisferrati, qui bona Ecclesiarum vsurpabant, ab illis multas offensas passus est: Attamen cum eisdem compositis dissidijs anno 1356. fœdus firmauit cum eodem Marchione, & cum Salutiensi, ac Dominis Ferrariæ, Bononiæ, Mantuæ, & Duce Genuensium contra Principem Achaiæ, ac alios Regulos Pedemontanæ Regionis suæ Diœcesis vicinos; sed tandē cum inimicis reconciliatus opera Amedæi Comitis Sabaudiæ, aliquantulum pacificè vixit; nihilominus anno 1377. post diuturnas cū Bugellensibus dissentiones repente quadam nocte propria in arce captus à quodam Galibato homine facinoroso, in Turrim coniectus est, vbi vsque in annum sequentem multis afflictus iniurijs, & opprobrijs detentus fuit, á qua vt se redimeret Andurnum Ebalo Domino Challanchi certo pretio permittente Summo Pontifice vendere fuit coactus. Tandem creatur Cardinalis non á Gregorio XI. vt allucinantur Panuinus, & Ciacconius, sed ab Vrbano VI. circa annum 1379. Hic antequam Cardinalitia dignitate decoraretur, fuerat Archidiaconus Eduensis, sed electus Episcopus Vercellensis fuit anno 1368. de- 1348

legatus

legatus à Summo Pont. in causa inter Fratres S. Augustini, & Minores S. Francisci Ciuitatis Terdonēsis, & anno 1371. militum copias misit in auxilium Comitum Lauaniæ contra populares Genuenses, qui dictis Comitibus bellum intulerant.

1380 Iacobus Caballus à Clemente VII. Antipapa Episcopus Vercellensis ordinatur, sed à Ioanne XXIII. ad Seuerinensē Ecclesiam inde transfertur. Dum Sedem Vercellensem regeret anno 1394. multas possessiones Territorij Balzolæ Titionibus in Emphiteosim concessit. Vixit post annum 1409.

1384 Ludouicus Fliscus ex Comitibus Lauaniæ, & Dominis Rouaxini olim Episcopus Carpentoratensis post mortem Ioannis Flisci ab Vrbano VI. Episcopus Vercellensis creatur, & dignitate Cardinalitia tit. S. Adriani decoratur; deinde à Bonifacio IX. cuius Comitijs interfuit Legatus Campaniæ maritimæ, & agri fundani constitutus, sua diligentia Anagniā de manibus schismaticorū ereptam, Sedi Apostolicæ restituit: inde honestatus Legationibus Genuæ, Bononiæ, Romandiolæ, & Ferrariæ, illas prudentissimè rexit: Concilio Constantiensi interfuit, & à Martino V. Legatus ad Regem Siciliæ missus, Romam reuersus 3. non. Aprilis anno 1423. decessit, corpusque suum Genuam translatum cum maioribus suis in æde S. Laurentij conditum est.

1406 Matthæus Gisalbertus ex Dominis Mombaruccij in Monteferrato olim Plebanus Montiscalui adhuc Ludouico viuente ab Innocentio VII. ex Plebano Montiscalui Episcopus Vercellensis anno 1406. creatus fuit; sed cum Gregorio XII. Antipapę adhæsisset, Episcopatu à Ioanne XXIII. priuatus est.

1412 Imblettus filius Antonij militis de Flisco ex Comitibus Lauaniæ, & Dominis Rouaxini propter depositionem Matthæi sui prædecessoris electus Episcopus à supranominato Ioanne XXIII. cum pręsens esse non posset Concilio Constantiensi,

tiensi, misit Ioannem de Flisco, qui suo nomine sess. 20. interfuit. Anno 1427. pacem initam inter Ducem Sabaudiæ, & Mediolanen. confirmauit, & pro iurisdictione Andurni cum Comitibus Callanchi graues cõtentiones habuit, quas tamen Amedæus Dux Sabaudiæ composuit.

Bartholomæus Aduocatus ex Dominis Colobiani. 1434

Guillelmus Diderius Gallus, qui in Concilio Constantiensi 1437
multum elaborauit, ex Episcopo Bellicensi electus Episcopus Vercellensis, in Basiliensi Concilio fuit vnus ex electoribus pro Italica natione. Antequam Infulam Episcopalem acciperet, fuerat Consiliarius Ludouici Amedæi Principis Pedemontij, & Præpositus Augustæ.

Ioannes de Giliaco Sabaudus Cameræ Apostolicæ Clericus, 1451
cum esset Episcopus Vercellensis á Papa Nicolao V. Nuntius, & Collector redditium Cameralium in Dominio Sabaudiensi deputatur.

Georgius de Giliaco Ioannis frater, & Successor, qui fuerat 1456
Archidiaconus S. Eusebij.

Eusebius Margeria Vercellensis ex Dominis Casaschi olim 1457
Archidiaconus S. Eusebij electus, sed non consecratus.

Amedæus de Hores nobilis Cyprius cuius nomine Ecclesiam 1458
Vercellensem administrauit Henricus de Alimbertis Episcopus Athenienfis, qui propterea inter Episcopos Vercellenses á nunnullis connumeratur.

Vrbanus Bonuardus nobilis Sabaudus Abbas, & Professus 1469
S. Mariæ de Pinerolio Ordinis S. Benedicti, & Prior S. Victoris extra muros Geben. Ordinis Cluniacensis á Paulo II creatus fuit Episcopus Vercellensis anno 1469. Eo procurante fuit vnita mensæ Episcopali Vercellensi Præpositura S. Bartholomæi extra muros dictæ Ciuitatis Ordinis S. Augustini, reseruata Latino Vrsino Cardinali Commendatario pensione trecentorum ducatorum auri de Camera, & Domus Præpositturæ S. Gratiani erecta fuit in Monasterium

V Mo-

Monialium S.Claræ ſub quibuſdam conditionibus;& anno 1495. in Monaſterio Pinerolienſi ad inſtantiam Canonicorum S.Euſebij Collegium ſex pauperum Clericorum puerorum cum obligatione inſeruiendi Eccleſiæ ſub quadam preſcripta forma erexit, eidemq; Eccleſiam S.Petri de Ferla,& Eccleſiam SS. Quirici,& Iulitæ de Olcenengo perpetuo vniuit: Tandem ſenio confectus, Pinerolij ex hac mortali vita euocatus ſepelitur in Sacello S. Luciæ à ſe condito in æde Abbatiali, & in eleganti ſepulchro marmoreo cum ſequenti Elogio.

Vrbani Boniuardi Vercellenſis Antiſtitis Ducum Sabaudiæ Conſiliarij, qui huius Monaſterij regimini annis 33. præfuit, Clauſtrum, Capellas, Chorum, Trunas, duo molendina, cum muſinaſchi, & rena grangijs erexit, Palatium adauxit. Hanc D. Luciæ Aram dietina miſſa perpetuò ante Conuentualem celebranda dotauit; Sixti IV. Pont. Max. beneſ. Vercellenſem menſam ampliauit; Sex Innocentium Collegium inſtituit, fœliciter obijt anno ſalutis 1499. die 16. menſis Iulij.

1492 Io. Stephanus Ferrerius Bugellenſis Sebaſtiani Domini Gallianici filius, S.Stephani Vercellenſis,& S.Mariæ de Stapharda Commendatarius, Sacræ Romanæ Rotæ Auditor, & Sedis Apoſtolicę Prothonotarius primo ab Alexandro VI. Vrbano Boniuardo Coadiutor in Eccleſia Vercellenſi datus eſt, demũ Boniuardo vita functo, in dignitate Epiſcopali 1499. ſucceſſit, á qua ad Bononienſẽ Epiſcopatũ inde trãſlatus eſt, & anno 1502. dignitate Cardinalitia à Iulio II. Papa ornatus.

1502 Iulianus à Ruuere Sauonenſis Raphaelis Sixti IV. Papæ fratris filius, inde Pontifex Max. Iulius II. appellatus creatus Epiſcopus Vercellenſis anno 1502. dictam Eccleſiam duobus ferè annis prudentiſſimè gubernauit.

Io.Stephanus Ferrerius Cardinalis à Iulio II.Pontif. Ecclesiæ Vercellensi per illius ad Pontificatum assumptionem vacanti iterum præficitur,Ecclesia Bononiensi,ac Monasterijs S. Stephani, Staphardæ, & S. Saluatoris Casalis Valloni retentis ex Apostolica dispensatione, quo tempore Prioratum SS. Thomæ, & Bernardi de Campilia Vallis Andurni Præpositura S.Sebastiani Bugellæ vniuit. 1503

Bonifacius Ferrerius Bugellensis Io.Stephani frater, Administrator Ecclesiæ Niciensis,& Episcopus Eporediensis anno 1509 Episcopus Vercellensis eligitur. 1509

Augustinus Ferrerius superioris frater Episcopus Niciensis S. Stephani Rodobij Præpositus, & Abbas S. Saluatoris loci Casalis Vallonis Ordinis Cisterciensis dimissa Niciensi Ecclesia,Episcopus Vercellensis anno 1511.constituitur.Fuit etiam Abbas S. Stephani Eporediensis, & S. Stephani Vercellensis, ac Iulij II. Papæ Cubicularius :Monasterium, & Ecclesiam S.Bartholomęi mensę Abbatiali vnitam Patribus Iesuatis á Pontifice attribuendam curauit:Collegium Choristarum erexit,ædes Episcopales auxit, ac Ecclesiam Cruce,& Baculo Pastorali, ac pacis instrumento argenteis inter cętera donauit.Obijt anno 1536. 1511

Bonifacius Ferrerius creatus Cardinalis SS.Nerei,& Achillei, ratione regressus reseruati, iterum Ecclesiæ Vercellensi à Paulo III.anno 1536.præficitur,sed eam paulo post scilicet 20. Decembris eiusdem anni Paulo Francisco eius ex fratre nepoti cum administrationis reseruatione resignauit. 1536

Petrus Franciscus Bonifacij nepos etiam Cardinalis,qui Guidoni Ferrerio fratris filio hanc Ecclesiam resignauit anno 1562. 1536

Guido Ferrerius superioris nepos patruo cedente Ecclesiam Vercellensem assecutus est anno 1562.& creatus Cardinalis illam laudabiliter rexit vsque ad annum 1572. Seminarium, quod P. Franciscus tenui admodum censu erexerat, 1562

multis adiunctis beneficijs, stabiliuit, ædes ad habitandum proprio ære construxit, & Ecclesiam S. Petri nomine contiguam instaurauit: litem, quæ diù inter Episcopos, & Capitulum S. Eusebij viguerat, composuit: Sanctimoniales S. Agathæ Cisterciensis Ordinis extra muros Bugellæ degentes, ad Monasterium S. Catharinæ intra oppidum constructum transtulit. Sanctimoniales etiam S. Petri eiusdem Ordinis Cisterciensis ex agro Letensi in Vrbem transmisit eiq; S. Petri mart ædes attribuit, sed tandem anno 1572. Episcopatui renuntiauit in fauorem Io. Francisci Bonhomij, à quo Abbatiam Nonantulæ habuit.

1572 Io. Franciscus Bonhomius Nicolai nobilis Cremonensis filius virtute, ac pietate insignis, & maximè peritus à S. Carolo Borromæo, cui erat charissimus insignem Abbatiam Nonantulæ per cessionem ipsius Cardinalis habuit, & paulo post Signaturæ officium, quod Romæ per concessum nuncupatur, obtinuit: inde Episcopus Vercellensis creatus Montem pietatis in Ciuitate erexit: Synodos vndecim habuit: Officium Romanum in sua Ecclesia introduxit: Pluribus Concilijs Prouincialibus Mediolani celebratis adfuit, & subscripsit: Clericos Regulares S. Petri Vercellas introduxit, eisque ædes Seminarij donauit; eidem Seminario nouas alibi ædificando: Fabricam Chori S. Eusebij adiuuit; eiusdemque S. Corpus inuenit: Ecclesiam splendida suppellectili orrauit: Apostolica auctoritate Nouocumensem Diœcesem visitauit: Ter Nuntius Apostolicus missus est; primum scilicet in Eluetiam, & Rhetiam anno 1579. in quibus Prouincijs Cleri disciplinam correxit; Concilij Tridentini obseruantiam introduxit: Friburgi Iesuitis, & Antulphi Capuccinis locum dedit: Secundò ad Imperatorem missus anno 1581. Archiepiscopum Coloniensem à Pontifice Romano priuatum deposuit, & Paleologum Hæresiarcam vinctum Romam misit. Denique Nuntius in Germaniam inferiorem

rem anno 1584. Caputaqueñ. etiam Episcopum Cęsariensem Hæresiarcam captiuum Romam misit. Catalogum Episcoporum Vercellentium contexit, & alia clara monumenta suæ doctrinæ reliquit: Obijt Leodij anno 1587. & eius corpus Vercellas translatum, sepelitur in nouo Episcoporum sepulchro cum hac inscriptione.

Sepulchrum Episcoporum Vercellensium, quo Jo. Franciscus Episcopus pietatis, & religionis ergo Leodio in inferiori Germania, vbi Nuntius Apostolicus agens, animam Deo reddidit ex testamento primus delatus est anno Domini 1587. ætatis suæ 51. episc. 15.

Fr. Constantius Buccafocus á patrio loco Sarnanus dictus natus anno 1531. ætatis 10. annorum S. Francisci Conuentualium religionem ingressus est, & cum esset eximia admodũ doctrina refertus, & Sacræ Theologiæ Doctor celeberrimę opinionis à Sixto V. Pont. Max. Præsb. Cardin. tit. S. Vitalis pronuntiatus anno 1582. Ecclesiæ Vercellensi præficitur, quam tamen secundo anno vix elapso Conrado Asinario resignauit: Obijt Romæ vltima Decembris 1595. & cadauer primum in æde S. Petri de Monte aureo eius tituli sepelitur, sed postea in Castrum Sarnanum, quod est in Piceno ad Ecclesiam S. Francisci Conuentualium ab ipso Cardinale instauratum translatum fuit. Extant huius Episcopi aliquę lugubrationes, & præsertim S. Thomæ, & Scoti controuersiarum concordantia: Commentaria in Porphyrij Prolegomena, & alia opera, quæ à Posseuino notantur in suo Apparatu sacro. 1587

Conradus nobilis Astensis Cęsaris Asinarij ex Dominis Costiliolarum, & Violantæ Rotariæ filius, cum prudentissimè sub Pio V. Pont. Max. Fauentiam, Imolam, & Forum Liuij rexisset, á Gregorio XIII. Referendarius vtriusque signaturæ, inde Hispleti, & Ascoli Præfectus fuit constitutus, & Abbas S. Alberti Dertonensis Diœcesis denunciatus, & paulo post 1590

lo post à Sixto V. Gubernator Perusinus, & Vmbriæ delectus est, & à Serenissimo Sabaudiæ Duce ad Hetruriæ Magnũ Ducem Legatus missus; Tandem Episcopus Vercellensis consecratus, vix Ciuitatem ingressus, obijt anno 1590. ætatis suæ 53.

1590 Marcus Antonius Vitia Ciuis, & Archipræsbyter Astensis, & S. Mariæ Secusiæ Prior Commendatarius creatus Episcopus Vercellensis, Episcopatui cessit 1599.

1599 Io. Stephanus Ferrerius huius nominis secundus, & Io. Georgij Condomini Blatini, & Borianæ in agro Bugellensi filius, intimus Cubicularius Vrbani VII. & Gregorij XIV. Sum. Pont. Abbas Lucensis, & Cantignani, Prior S. Fidei Vercellensis Diœcesis, & vtriusque signaturæ Referendarius, post cessionem Antonij electus fuit Episcopus Vercellensis, & paulo post ob eius singularem in rebus agendis prudentiã, ad Cęsarem, Reges Poloniæ, & Vngariæ, & Archiducem Austriæ Nuntius mittitur: in quas Regiones coacta Synodo, Decreta Sacri Concilij Tridentini introduxit; verum ad Episcopatum vocatus, ex ipsa legatione reuersus, quamplurimis muneribus Ecclesiam suam exornauit, Episcopales ædes reparauit, & auxit, in ijsque suorum Prædecessorum effigies depingi fecit: Fabricæ S. Mariæ de Oroppa in montibus Bugellensibus (quæ Ecclesia nostris temporibus ob elegantiam, & magnificentiam structuræ, frequentiam populorum, ac magnitudinem miraculorum ferè omnes alias Pedemontij Basilicas celebritate excellit) fundamenta iecit: Vitas S. Eusebij, & suorum Successorum in Ecclesia Vercellensi latino sermone composuit, & publicauit, & tandem nominatus Cardinalis à Rodulpho Imperatore, migrauit ex hac vita, antequam purpura decoraretur.

1611 Iacobus Goria ex Villafranca Astensis Diœcesis I. V. D. eximius, ac multiplici doctrina ornatissimus ex Præceptore Serenissimorum Principum Sabaudiæ creatus Episcopus Ver-

Vercellensis anno 1611. tanquam libertatis Ecclesiæ acerrimus vindex, ac disciplinæ Ecclesiasticæ integerrimus zelator, summam sibi apud omnes, & præsertim S. Sedem laudem comparauit. Adhuc hodie prudentissimè, ac vtilissimè huic Episcopatui præest.

Status Ciuitatis Astensis, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 11.

STA Liguriæ mediteraneæ, siue planæ Ciuitatis iacet in Bagiennis, in finibus Alexandriæ non procul à Tanagro, vnde (vt quibusdam placuit) Tanagrea quondam dicta fuit. Antiqui illius Ciues, Gomer primogenito Iaffet fũdatore gloriantur, in cuius, & Pompei reparatoris memoriam in arcu ante portam Borbij erecto inscriptionem sequentem celauerunt.

GN. POMP. Q. XXII. REG. SOBACI. ASIAM. AGOMER. CONDIT. A GALL. DEIROT. RESTAV. POB. LÆT. PP.

Neuizzanus á Bellouesio, qui Veronam, multasque alias Italiæ Ciuitates condidit: Philelpus à Phaetonte, qui Taurinum fundauit, alij denique ab alijs ædificatam fuisse contendunt. A Pompeio Pompeiæ cognomen accepit. Illius habetur mentio in quibusdam antiquis Tabulis marmoreis, inter quas vna sequentis tenoris in Turrĩ Castri veteris ipsius Ciuitatis litteris corrosis extare dicitur.

C. IVL. CÆS. C. T. DE GALLIS. ET ALLOBROGIBVS. TRIVMPHATORI. ASTEN.

ASTEN. BENEFACTORI. PIO. INVICTO. DIVO. ASTEN. LÆTITIÆ, ET GRATI ANIMI ERGE. PP. L. D. D. D.

Fuit Colonia Romanorum, & vnius ex Ducibus, siue Præfectis Longobardis Sedes. Imperatorum beneficio Episcopis suis aliquando paruit, sed excusso Ecclesiæ iugo, vixit rerum publicarum more sub populari guberňio, & regimine primo Consulum, & deinde vnius Potestatis per multos annos; potuitque comparatis (teste Merula, & Blondo) iniustiori lucro diutijs suam aduersus vicinos Principes tueri libertatem, donec tandem anno 1310. ardentibus bellorum ciuilium flammis, primo Comitis Sabaudiæ, & deinde Comitum Prouinciæ Regum Neapolitanorum iugo ceruicem submittere coacta est. Cathedralis eius Ecclesia, quæ in libro taxæ Romanæ ad florenos 618. taxatur D. Virgini consecrata est, & amplissimæ quondam Diœcesis; Etenim Monteregali infula Episcopali nondum decorato, comprę̨hendebat non solum quidquid adhuc hodie possidet, & prę̨sertim Clarascum nobilissimum Oppidum Ciuitatis nomine dignum, verum etiam quidquid Sturia, & Tanagro ad ipsos Alpium vertices continetur. In ipsa requiescit venerandum S. Aniani mart. corpus, ex quo S. Secundi etiam mart. & Ciuitatis Protectoris corpus translatum fuit in aliã Ecclesiam ipsius nomini nuncupatam, quæ pariter est Canonicorum Collegiata. Aderant olim in Astensi Diœcesi Abbatiæ SS. Apostolorum Ordinis S. Benedicti, nunc Canonicorum Regularium sub titulo S. Mariæ nouæ. SS. Philippi, & Iacobi olim Monacorum Vallis Vmbrosæ, nunc Carthusiensium. S. Bartholomæi de Azzano, nũc vnita Congregationi Cassinensi. B. Mariæ de Narzolis in territorio Clarasci, & S. Christophori ambæ Ordinis S. Benedicti, & à multis annis penitus extinctæ, quarum solum mentio habetur in antiquis priuilegijs Ecclesiæ Astensi ab Impe

ratore concessis. Extabat insuper sub iurisdictione horum Episcoporum antiquissima Abbatia S.Dalmatij de Pedona, siue de Burgo propè Cuneum Ordinis S. Benedicti, nunc vnita mensæ Episcopali Montisregalis.

Pastor primus Episcopus Astensis, cuius mentio habetur in Concilio Mediolanensi sub S. Eusebio Archiepiscopo celebrato, & in epistola eiusdem Eusebij Leoni Papæ directa. At Philippus Malabaila nobilis Astensis olim Generalis Congregationis S.Bernardi Reformatorum, ac in perquirendis rebus patriæ diligentissimus S.Euasium Beneuentanum martyrem primum Episcopum Astensem circa annum 280. in quadam sua Apologia contra Ioannem Mariam Ballianum scriptorem vitæ ipsius S. Euasij, validis argumentis fuisse contendit: in eademque Sede ante Pastorem anno scilicet 395. sedisse alium Episcopum concilio Taurini celebrato præsente Syricio Pont. Max. littera P. subscriptum, affirmat. 451

Maioranus subscriptus cum quadraginta alijs Episcopis Concilio Romano sub Hilario Papa celebrato. 465

S.Bernulphus, cuius corpus iacet in Cathedrali Montisregalis olim Astensis Diœcesis. ...

S.Secundus non martyr, vt quidam allucinantur, sed Episcopus, qui vt asserit Bernardinus Corius Agilulphum Longobardorum Regem baptizauit. 590

Benenatus, cuius mentio in Concilio Constantinopolitano, in quo aderant 289. Episcopi. 680

S.Euasius Beneuentanus clarus miraculis electus Episcopus á Gregorio II. Rom. Pont. ad petitionem Luitprandi Regis Longobardorum, ob fidem Catholicam interficitur ab Hæreticis apud Sedulam tunc Oppidum, hodie verò mutato nomine in ipsius memoriam Casale S. Euasij Ciuitatem, & corpus sepelitur in Ecclesia S.Laurentij. 724

Euasius secundus, siue Euasinus nominatur in donatione facta 783

 anno

anno 783.á Carolo magno Imperatore Abbatiæ S.Petri de Noualisio.

827 Roserius, qui cum Claudio Episcopo Taurinensi contra Saracenos expeditionem accepit.

856 Stauratus, cui Ludouicus secundus Imperator Papiæ ampla priuilegia concessit anno 856.

875 Hiluinus adfuit Concilio Papiensi coram Carolo Caluo Imperatore ab Episcopis Longobardiæ celebrato anno 876.

879 Ioseph olim Episcopus Vercellensis in Episcopalis Ioannis Papæ nominatus,& quo postulante Carolus Crassus Imperator anno 884.Ecclesiam Astensem priuilegijs auxit:

890 Domanus sanctimonia, & doctrina conspicuus ex Cathalogo impresso.

894 Stauratus secundus huius nominis ex Canonico, & Vicedomino Ecclesiæ Astensis electus Episcopus,suis Canonicis, quos Cardinales vocat decimas, & molendinum Quarti anno 899.concessit,ac nonnulla bona in loco Solij nomine suæ Ecclesiæ acquisiuit.

901 Heilulphus, cui Ludouicus IV. filius Arnulphi Imperatoris donauit Castrum Bagennarum, quod nunc Benedicitur, multaque alia Oppida inter Tanagrum, & Stutiam existentia,& ad cuius requisitionem idem Imperator Ecclesiæ Astēsi Abbatiam S.Dalmatij subiecit.

904 Audax,qui à Berengario primo Rege confirmationem libertatum suæ Ecclesiæ obtinuit, fuitque Rodulphi Regis familiaris. Hic Canonicos Astensis Ecclesiæ ad imitationem Canonicorum S.Eusebij Vercellenses Cardinales appellari voluit,Claustraque Ecclesiæ Cathedralis extruenda curauit.

938 Bruningus, cuius habetur mentio in donatione facta à Berengario secundo Rege patre,& Adalberto filio Regibus Abbatiæ S.Bartholomæi de Azzano 952.Hic ab Vgone,& Lotario Regibus quædam municipia donationis nomine accepit.

cepit, fuitque Archicancellarius Berengarij, & Adalberti Regum Italiæ anno 951. vt ex quodam priuilegio S. Vincentij de Vulturno, nec non & Othonis primi Imperatoris, vt patet ex multis priuilegijs ab ipso Bruningo subscriptis, viuebat adhuc anno 964.

Rozo, siue Roho, cui Otho primus Imperator Abbatias S. Bartholomæi de Aazano, & S. Dalmatij de Pedona, nonnullaque Castra supposuit. Hic Albensem Diœcesim á Saracenis ferro, & igni deuastatam virtute Decreti Concilij Prouincialis Mediolanensis administrauit. 966

Petrus electus 992. 992

Otho, qui Ecclesiam S. Pancratij Monasterio S. Michaelis Clusini Contulit. 1000

Adelricus Hieronymi Manfredi Marchionis Secusię filius, Oliliuique Manfredi item Marchionis frater possessionem huius Episcopatus assistente Arduino Italiæ Rege eius affini, reluctanteque Arnulphó Mediolanensi ingressus, graues persecutiones ab eodem Archiepiscopo passus est, præsertim indignatus, quod cõsecrationem à Summo Pont. Rom. sumpsisset, sed tandem in gratiam restitutus, pacificè Ecclesiam Astensem rexit ad annum 1035. in quo ab Astensibus Ciuitate expulsus, dum coadunatis copijs manu armata ad eos coercendos accessisset, inita pugna vulneratus paulo post interijt, vt ex Chronico Hermanni Contracti. Hic Ecclesiam S. Secundi de Leualdisio Astensi Ecclesiæ submisit, Collegium Canonicorum instituit, Abbatiam S. Iusti virorum in Ciuitate Secusiæ cum fratre Oliuo Manfredo à fundamentis erexit, atque congruè dotauit, nec non Monasterium mulierum sub titulo S. Anastasij in Vrbe Astensi olim á Berengario Rege fundatum multis largitionibus auxit. Quidã Arnulphus Mediolanensis Historicus, qui eodem ferè tempore viuebat Aldericum non ab Arduino, sed ab Henrico Rege Episcopatũ obtinuisse, & illo suadente con- 1007

ſecrationem à Pont. Rom. inſpectum Archiepiſcopi Mediolanenſis ſuſcepiſſe ſcribit; ideoque publicam pœnitentiam ab ipſo Archiepiſcopo impoſitam peragere fuiſſe coactum, cuius verba ſunt hæc.

In fortitudine eius (loquitur de Rege Henrico) omnis terra contremuit; vſque adeò, vt ſi qui reperti fuerint Arduini fauiſſe partibus, aut fugerent, aut deditionem facerent. E quibus Aſtenſis Epiſcopus relicta propria Sede Mediolani vſq; ad libitum latuit. Dederat enim Imperator viuente ipſo, & abiecto Epiſcopatu cuidam Olderico fratri Manfredi Marchionis eximij, quod factum Archipræſul Arnulphus vehementer exhorrens conſecrationem, quæ ſibi competebat, omninò vetuit: Oldericus autem ille ſua fretus, ac fratris potentia Romam proficiſcẽs, ſubreptione quadam ſe conſecrari fecit à Romano Põtifice, quod vbi innotuit Arnulpho, iuſta ſatis accenditur iracundia, non tantum regia inſtitutione, quantum Romana (quod deterius videbatur) inſignitus conſecratione. Veniens igitur in Conuentu Mediolanenſis Eccleſiæ, anathematis iaculo conſecrati transfixit audaciam; deniq; collecto vndiq; exercitu copioſo cum ſuffraganeis ſimul Epiſcopis Ciuitatem aggreſſus Aſtenſem, clauſiſque in Vrbem Marchione cum Epiſcopo denſiſſima obſidione vallauit, nec à populatione, belloq; deſtitit, donec pace compoſita, illius ſatisfactum eſt voluntati. Hac autem fuit pacis conditio; quod venientes Mediolanum tertio ab Vrbe milliario nudis incedendo veſtigijs Epiſcopus Codice Marchio canem baiulans ante

fores

fores Ecclesiæ S. Ambrosij reatus proprios deuotissimè sunt confessi. Præterea Episcopus virgam, & annulum suscepti Pontificatus supra S. Confessionis altare posuit, quæ postea largiente Episcopo piè reassumpsit; frater verò illius Manfredus Marchio donauit Ecclesiæ talenta quamplurima, vnde producta est Crux illa pulcherrima, quæ vsque hodie præcipuis tantum geritur in diebus; deinde nudis, sicut venerũt, pedibus, per medium Ciuitatis ad Ecclesiam maiorem S. Theotocles vsque deueniunt ab Archiepiscopo, & Clero, cunctoq; recepti in pace populo.

Hæc ille. Verùm cum hic Episcopus Arduini affinis, & fautor esset, cum nempe Comitissa Berta eius Cognata scilicet vxor supranominati Manfredi Marchionis à Marchionibus Eporediæ originem duxisset, vt ex Historia Pedemontana Ludouici de Ecclesia, & ex fundatione Abbatiæ S. Iusti Secusiensis lucidè apparet, vt ipse Rex Arduinus Archiepiscopi Mediolanensis inimicus esset, & è contra Henricus summa amicitia cum eodem Archiepiscopo coniunctus, verisimilius est Aldericum ab Arduino, quam ab Henrico possessionem Episcopatus habuisse, cui opinioni adhærent Galuagnus Flamma, & Carolus Sigonius. Huius Episcopi habetur etiam mentio in Historia Glabri, dum agit de hæresi in Italia suis temporibus inuenta.

Otho quartus. 1132

Obertus, cuius mentio in quibusdam manuscriptis Philiberti Pingonij habetur. 1037

Guillelmus, qui interfuit erectioni Abbatiæ S. Stephani Eporediensis. 1041

Petrus, qui ab Henrico Imperatore confirmationem priuilegiorum, simulque multa Castra obtinuit, & partem Comitatus Bredolensis Monialibus S. Anastasiæ contulit. 1041

Otho

1042 Otho secundus.

1050 Guillelmus secundus, qui expulsus à Ciuibus suis, restitutus fuit ab Adalasia Comitissa Secusiæ 1070. qui anno 1056. Monasterio S. Anastasij Ecclesiã S. Georgij cum duobus mã sis apud S. Martinũ donauit, & vice versa ab Adelaida Secusiæ Comitissa Castra Canalium, & S. Stephani dono habuit.

1079 Ingo, cui Gregorius VII. Pont. Max. epistolam scripsit, legiturque interuenisse donationibus factis ab Adalasia Secusię Comitissa Abbatijs S. Benigni Fructuariensis, & S. Solutoris Taurinensis, ac Noualesiæ.

1089 Otho tertius ab Henrico Imperatore Oppido Caraxono prope Tanagrum donatus, elargitiones à suis prædecessoribus Monasterio S. Anastasiæ factas adauxit, & à sæpè nominata Comitissa Adalasia Abbatiam S. Dalmatij obtinuit. Tempore huius Episcopi Vrbanus II. Pont Max. in Galliam profecturus Astam Ciuitatem inuisit, ac nouam Ecclesiam Cathedralem Kal. Iulij anno 1096. consecrauit.

1107 Beatus Landulphus de Vareliate, qui fuerat Comes Anselmi Archipiepiscopi Mediolanensis in expeditione Hierosolymitana ex Monaco S. Petri in Cœlo aureo Papię factus Præpositus S. Nazarij Mediolanensis, aliquando contendit Archiepiscopatum Mediolanensem cum Grosolano Archiepiscopo, sed præualente Grosolano, ipse Episcopus Astensis electus est, quocirca anno 1111. Castrum Amphorianũ á quodã Amedæo filio Alrici obtinuit, & anno sequẽti hominibus Gouoni franchisias concessit. Obertumque Marchionem S. Saluatoris anno 1119. inuestiuit. Hic anno 1116. cum Iordano de Cleuate Archiepiscopo Mediolanense Romam adiuit, & de illius virtutibus, & sanctitate mentionem facit S. Bernardus ad Episcopum Aquitaniæ scribens epistola 126.

1132 Otho quartus ex Canonicis S. Eusebij Vercellensis factus Episcopus Astensis, à Bonifacio, Oberto, Othone, Henrico, & Guillel-

Guillelmo fratribus, & Alaria eorum matre castrum Montisbasilij Marchionatus Ceuæ anno 1134. dono accepit. Verum ab Astensibus paulo post expulsus à Comite Amedæo Sabaudiæ anno 1137. sedi restituitur. Hoc sedente Episcopo 1132. Innocentius II. Pont. Max. in Ciuitate Astensi existens priuilegium Canonicis Regularibus S. Frigidiani in agro Lucensi concessit.

Nazarius primus, & à Ciuibus Ciuitate expulsus, recuperata Sede, quasi totam ipsam Ciuitatem incedio succendit, grauique pœna rebelles coercuit. 1144

Anselmus Garretos de feudo Lauazzolij, & Peletos de castro Cortenserij inuestiuit. Hic pariter dissidijs, & odijs inter Ecclesiam Astensem, & Ciues exortis à Sede eijcitur, sed à Federico primo Imperatore expugnata Ciuitate, eaq; solo æquata, restituitur anno 1155. quo facto á Rodulpho de Monte acuto castris Turris, & S. Michaelis nomine Ecclesiæ acceptis, illa clientelari iure Henrico de Caraxono anno 1163. concessit, & cum Papiæ esset, Dominos Sarmatoris, Cerueriarum, Sauiliani, & Cadralij inuestiuit, & anno 1168. Ecclesiam S. Martini Præposito Vlciensi submisit, & ab Eugenio III. Papa confirmationem priuilegiorum suæ Ecclesię obtinuit. 1148

Anselmus secundus creatus Episcopus Astensis Monachis Carthusianis Casotti nonnulla bona contulit. 1172

Guillelmus tertius adepta possessione Episcopatus Astensis, castrum Lechi hodie Marchionatus, & Diœcesis Saluciarum á Rogerio de Cunico, & partem S. Marciani ab Alberto de Canellis accepit, & paulo post hominibus Vici feudi Ecclesię Astensis libertatem concessit. Inde Federici primi Imperatoris legati munere in Italia fungens interfuit anno 1184. sententiæ Mediolani à Gottofredo Imperiali Archicancellario inter Vmbertum Comitem Sabaudiæ, & Episcopum Taurinensem prolatæ, & eo postulante idem Federicus 1173

1042 Otho secundus.

1050 Guillelmus secundus, qui expulsus à Ciuibus suis, restitutus fuit ab Adalasia Comitissa Secusiæ 1070. qui anno 1050. Monasterio S.Anastasij Ecclesiã S.Georgij cum duobus mãsis apud S.Martinũ donauit, & vice versa ab Adelaida Secusiæ Comitissa Castra Canalium, & S. Stephani dono habuit.

1079 Ingo, cui Gregorius VII. Pont.Max. epistolam scripsit, legiturque interuenisse donationibus factis ab Adalasia Secusię Comitissa Abbatijs S.Benigni Fructuariensis, & S.Solutoris Taurinensis, ac Noualesiæ.

1089 Otho tertius ab Henrico Imperatore Oppido Caraxono prope Tanagrum donatus, elargitiones à suis prædecessoribus Monasterio S.Anastasiæ factas adauxit, & à sæpè nominata Comitissa Adalasia Abbatiam S.Dalmatij obtinuit. Tempore huius Episcopi Vrbanus II.Pont Max.in Galliam profecturus Astam Ciuitatem inuisit, ac nouam Ecclesiam Cathedralem Kal.Iulij anno 1096.consecrauit.

1107 Beatus Landulphus de Vareliate, qui fuerat Comes Anselmi Archipiepiscopi Mediolanensis in expeditione Hierosolymitana ex Monaco S.Petri in Cœlo aureo Papię factus Præpositus S. Nazarij Mediolanensis, aliquando contendit Archiepiscopatum Mediolanensem cum Grosolano Archiepiscopo, sed præualente Grosolano, ipse Episcopus Astensis electus est, quocirca anno 1111. Castrum Amphorianũ á quodã Amedæo filio Alrici obtinuit, & anno sequẽti hominibus Gouoni franchisias concessit. Obertumque Marchionem S.Saluatoris anno 1119.inuestiuit. Hic anno 1116. cum Iordano de Cleuate Archiepiscopo Mediolanense Romam adiuit, & de illius virtutibus, & sanctitate mentionem facit S. Bernardus ad Episcopum Aquitaniæ scribens epistola 126.

1132 Otho quartus ex Canonicis S.Eusebij Vercellensis factus Episcopus Astensis, à Bonifacio, Oberto, Othone, Henrico, & Guillel-

Guillelmo fratribus, & Alaria eorum matre castrum Montisbasilij Marchionatus Ceuæ anno 1134. dono accepit. Verum ab Astensibus paulo post expulsus à Comite Amedæo Sabaudiæ anno 1137. sedi restituitur. Hoc sedente Episcopo 1132. Innocentius II. Pont. Max. in Ciuitate Astensi existens priuilegium Canonicis Regularibus S. Frigidiani in agro Lucensi concessit.

Nazarius primus, & à Ciuibus Ciuitate expulsus, recuperata Sede, quasi totam ipsam Ciuitatem incedio succendit, grauique pœna rebelles coercuit. 1144

Anselmus Garretos de feudo Lauazzolij, & Peletos de castro Cortenserij inuestiuit. Hic pariter dissidijs, & odijs inter Ecclesiam Astensem, & Ciues exortis à Sede eijcitur, sed à Federico primo Imperatore expugnata Ciuitate, eaq; solo æquata, restituitur anno 1155. quo facto á Rodulpho de Monte acuto castris Turris, & S. Michaelis nomine Ecclesiæ acceptis, illa clientelari iure Henrico de Caraxono anno 1163. concessit, & cum Papiæ esset, Dominos Sarmatoris, Ceruerarium, Sauiliani, & Cadralij inuestiuit, & anno 1168. Ecclesiam S. Martini Præposito Vlciensi submisit, & ab Eugenio III. Papa confirmationem priuilegiorum suæ Ecclesię obtinuit. 1148

Anselmus secundus creatus Episcopus Astensis Monachis Carthusianis Casotti nonnulla bona contulit. 1172

Guillelmus tertius adepta possessione Episcopatus Astensis, castrum Lechi hodie Marchionatus, & Diœcesis Salutiarum á Rogerio de Cunico, & partem S. Marciani ab Alberto de Canellis accepit, & paulo post hominibus Vici feudi Ecclesię Astensis libertatem concessit. Inde Federici primi Imperatoris legati munere in Italia fungens interfuit anno 1184. sententiæ Mediolani à Gottofredo Imperiali Archicancellario inter Vmbertum Comitem Sabaudiæ, & Episcopum Taurinensem prolatæ, & eo postulante idem Federicus 1173

dericus in obsidione castri Manfredi Ciuibus Astensibus secundam cognitionem causarum, aliaque priuilegia permisit; & tandem cum apud Imperatorem magnæ esset auctoritatis, cum Henrico Marchione Sauonensi dissidia, quæ inter eundem Federicum, & Henricum Regem eius filium ex vna, & Lumbardię Ciuitates ex altera vigebant, composuit.

1190 Nazarius secundus castrum Vaschi à Dominis Morotij acquisiuit, & nomine suæ Ecclesiæ cum Dominis Monzani, Montis falconi, & Sarmatoris transegit; anno que 1196. nonnullas militares familias Bagennatum amplis priuilegijs decorauit.

1198 Bonifacius Episcopus Astensis, & Administrator Abbatiæ S. Iusti Secusiensis Guillelmum Ceuæ Marchionem de castro S. Michaelis, & Astensem Vniuersitatem auctoritate Apostolica consentientibusque Metropolitano Mediolanensi, & Canonicis suæ Ecclesiæ de villis Maxio, Rupe, Insula Azzano, & quarta parte Comitatus Serrælongæ inuestiuit, & quædam bona in territorio S. Albani sita Carthusiæ Casotti anno 1205. concessit, sed tandem abdicato Episcopatu, intra SS. Apostolorum Philippi, & Iacobi se abdidit claustra.

1210 Guidottus, siue Vrottus, cuius meritis Ciuitas Astensis priuilegijs innumeris, & amplissimis ab Othone IV. Imperatore anno 1210. est aucta: eodem anno Albæ præsente Thoma Comite Sabaudiæ graues controuersias, quas cum hominibus Vici, & Benensibus habebat, mira dexteritate composuit. Abbatiæ S. Fontiani Diœcesis Albensis Ecclesiam S. Arnulphi de Vico submisit. Castrum Benetarum à Manfredo Marchione Lancia 1214. acquisiuit. Clientarique iure villam Rouixij Georgio Marchioni Ceuæ promisit: dissidia non leuia cum Astensibus pro castro Rupis Arasij habuit, & tandem noui Monasterij S. Spiritus fundamenta iecit.

Iacobus

Iacobus de Portia ex Episcopo Augustensi creatus Episcopus 1220
Astensis nescio quo iure venditioni factæ de anno 1220. á Manfredo Marchione Salutiarum D. Agneti amitæ suæ de Villa Riui frigidi Vallis Padanæ pro erectione Monasterij Monialium Ordinis Cisterciensis auctoritatem, & decretum interposuit; quo anno à Georgio Marchione Ceuæ confirmationem donationis castris Montisbalij obtinuit. Populum Astensem causa Maxij, & Comitatus Serrælongę interdixit, sed opera Iacobi Episcopi Taurinensis Imperialis Aulæ Vicarij, & totius Italiæ legati, & sic etiam instante Guidone Landriano Asteñ. Potestate controuersijs sedatis, illum liberauit: & tandem castrum S. Albani Capitulo suæ Ecclesiæ Cathedralis donauit, & anno 1224. interposuit, ét suam auctoritatẽ venditioni factę Prioratus S. Hilarij de Reuello á splendida Abbatissa Caramaniæ Monialibus Riui frigidi. Anno 1234. dissentiones quas sua Ecclesia habebat cum habitatoribus Montisregalis, Cunei, & Sauiliani composuit.

Vbertus Catena nobilis Astẽsis Vassallos Ecclesię Astẽsis inue- 1236
stiuit: dissidia, quæ inter Comites Blãdratæ, & DD. Mõticelli feruebãt, mira dexteritate extinxit. Manfredũ Marchionem Lanceã Oppidũ Bennarũ occupantem excõmunicauit: Statuta Vniuersitatis Montisregalis confirmauit: Monasterium Monialium S. Agnetis Astensis designauit: Ecclesiam S. Michaelis ære proprio reparauit: Federico Imperatori tanquã Vassallus Imperij cum inimicis belligerenti manu armata præsto fuit; sed á Summo Pontifice vocatus ad Concilium, dum Romam accederet anno 1240. cum alijs Præsulibus, & Legatis Apostolicis ab Imperialibus Inimicis Ecclesiæ captus diù in carceribus detentus fuit.

Bonifacius secundus ex Comitibus Coconati quosdam Vassal 1247
los suæ Ecclesiæ Prouinciæ Montisregalis inuestiuit, illosq; à vinculo excommunicationis absoluit.

1260 Conradus ex ijsdem Comitibus, qui hominibus Montisregalis libertatem concessit, quibusdam conuentionibus mediãtibus, nonnulloſq; ex loco Turris feuda Episcopatus Astẽsis infestantes excommunicatos promulgauit, illosque demum veniam petentes præuia satisfactione absoluit. Guillelmum Marchionem Montisferrati de eo, quod ab Ecclesia Astensi tenebat inuestiuit, primarium lapidem Ecclesiæ S. Catherinæ anno 1273. apposuit. Tandem cum sedisset annos 22. Obijt 2. Kal. Nouembris 1282.

1283 Obertus, siue Vbertus quartus huius nominis Episcopus Astẽsis quatuor præbendas in Capitulo suæ Cathedralis Ecclesiæ adauxit, & castrum S. Albani à Petro de Drua, & quamplurima bona in territorio Gouoni Ecclesiæ Astensi acquisiuit.

1292 Beneuenutus Monacus Cisterciensis ex Abbate Morimũdi in agro Mediolanensi Episcopus Astensis creatur, vt ex notitia Abbatiarum Ordinis Cisterciensis.

1296 Guido Reghini ex Comitibus Valpergiæ, & Dominis Ripariæ filius quondam Canonicus Laudunensis, & huius nominis Episcopus Astensis in gratiarum actionem restitutæ salutis Monasterium Monialium Pulchri montis Ordinis S. Benedicti in agro Canapitiensi fundauit, in quo venerabiles reliquias diuersorum Sanctorum collocauit: maiorem partem Castri Gouoni nomine suæ Ecclesiæ acquisiuit, contra Vsurarios sanctissima decreta publicauit, & quidquid ex vsurarijs inde pecuniæ congessit, in fabricam suę Ecclesiæ Cathedralis, quæ paulo ante ob antiquitatem corruerat, conuertit. Ad eius requisitionem Henricus VII. Imperator Imperiales concessiones, ac priuilegia confirmauit, & auxit Monasterio S. Benigni Fructuariensis multa bona contulit; & anno 1323. diffidia, & graues contentiones, quæ erant inter Comites Valpergiæ, & Siluescos Condominos Corgnati eorũm Vassallos composuit. Tandem obijt die

10.

10.Iunij 1327.& sepelitur in sua Ecclesia Cathedrali cum sequenti inscriptione.

Anno Domini 1327. die 10. Junij obijt, quem claudit hic lapis bonæ memoriæ Guido de Valpergia Episcopus Astensis, qui huic Ecclesiæ unam Capellaniam, multa paramenta, unum missale, duo anniuersaria per se, & tertium pro anima bonæ memoriæ Petri de Mediolano Cardinalis Romanæ Ecclesiæ legauit, & huic fabricæ nouæ inceptor, & magnus auxiliator fuit, cuius Anima Angelis societur.

Ex hoc igitur Epitaphio indubitanter apparet, quantum à veritate distet Io. Stephanus Agatia, qui tempora, & nomina confundens à die electionis huius Guidonis vsque ad obitum in hac Cathedra sedisse scribit duos Franciscos, duos alios Guidones, & quendam Cynum.

Huic Guidoni Henricus VII. Imperator præcepit, vt esset in auxilium Amedæo Comiti Sabaudiæ in percipienda possessione Astensis Ciuitatis, ipseque statuta Canonicorum suæ Ecclesiæ confirmauit.

Arnaldus, Monaldus, siue Reinaldus electus Episcopus Astensis Federicum Marchionem Ceuæ, Peletos, illos de Braida, 1329
aliosque Vassallos Astensis Ecclesiæ inuestiuit, & anno sequenti fuit constitutus Generalis Collector in Lumbardia, & Pedemontio decimæ Apostolicæ, ac eidem commissa anno 1333. dispensatio matrimonialis inter Federicum primogenitum Manfredi Marchionis Salutiarum, & Iacobinam filiam Guillelmi Comitis Blandratæ. Hic anno 1334. Pedagium Montisregalis Fauzonis vendidit.

Baldraccus Malabaila nobilis Astensis, qui se totum ad domi- 1344
nia, iuraque Episcopalia conseruanda conuertens, omnes subditos, & vassallos ad prædiorum, functionumque clientelarium professionem adegit, Codicemq; inuestiturarum,

qui vulgò viridis appellatur, & in Archiuio Episcopali asseruatur, conscribi fecit. Hic castrum Cisternæ fratribus de Vgonibus ciuibus Astensibus vendidit.

355 Ioannes huius nominis tertius ex familia Malabaila Ciuis Astensis ex Episcopo Triuisano creatus Episcopus graues disceptationes cum Barnaba Vicecomite Mediolanensi, & Federico Marchione Salutiarum pro castris Montisalti, ac Publiciarum habuit, ac diù cum Ioāne Flisco Episcopo Vercellensi contendit, quorum tandem lites anno 1363. Marcus Viterbiensis Magister Generalis Ordinis S. Augustini Nuncius Apostolicus composuit. De consensu huius Episcopi Capella S. Ambrosij in Cathedrali Astensi anno 1367. constructa fuit, tandem ad Episcopatum Maurianensem transfertur.

372 Franciscus de Morotio à Monteregali castris Bennarum, & S. Albani spoliatus, Auenione diù in carceribus detinetur, à quibus tandem liberatus, mediantibus sex millibus aureorum à Malabailis (cum quibus diuturnas habuerat contentiones) ipsa castra recuperauit: anno 1377. pro Othone Duce Bransuichense apud Comitem Sabaudiæ legationem egit, & anno 1379. inducias inter Galeatium Vicecomitem Mediolani, & iam dictum Ducem Othonem Marchionis Mōtisferrati tutorem pactas iuramento firmauit.

389 Arnaldus tertius ab hominibus Montisuici beneficijs ornatissimus inter Albenses, ac Dominos montisalti Ecclesię Astēsis feudi pacem composuit.

406 Franciscus Gallus Placentinus.

410 Albertus Gutuarius de Castello nobilis Astensis, & ex Dominis Aliani in Castro veteri integrum ferè annum à Philippo Maria Duce Mediolani, & Domino Ciuitatis Astensis Ciuitatis pro defensione iurium suæ Ecclesiæ carceribus mancipatus, vt primum liberatus fuit instantibus Patribus Cōcilij Constantiensis, omnes inde culpabiles ab excommunicatione

nicatione latæ sententiæ Apostolica auctoritate procurauit absolui, & iniuriarum Ciuium suorum immemor factus, de ipsis plurimũ benemeritus, vixit vsque ad annum 1439. in quo obijt die 16. Iulij. Hic auctoritate eorumdem Patrum Concilij iam dicti actualiter Ioannem Hus Hæresiarcam insignem deposuit, eoque sedente anno 1419. Astæ peracta sunt Comitia Fratrum Ordinis Prædicatorum, in quibus electus fuit Generalis. Frater Augustinus Romanus.

Bernardus Landrianus Mediolanensis creatus Episcopus cõcessit anno 1443. facultatem Iacobo Sapienti Canonico Astensi erigendi Capellam S. Euanij in Ecclesia maiori Ciuitatis Astensis Obijt Mediolani. 1440

Philippus Baudonus de Rotaris Ciuis Astensis, ac filius Benentini Montisacuti Domini, qui hanc Episcopalem Sedem tenuit vsque ad annum 1469. Scipio Damianus etiam Ciuis Astensis, qui anno 1471. mirè venerandum corpus S. Secundi martyris Ecclesiæ Astensi Patroni inuenit. 1450

Vasinus Malabaila Monacus Bremetensis I.V.D. peritissimus, qui in Taurinensi Academia Pontificium ius ingenti audiẽtium admiratione interpræratus est, ex Priore Polentij, & Præposito S.Petri de Manzano creatus fuit Episcopus Astẽsis, & Abbas S.Mauri. Obijt Romæ anno 1475. 1474

Petrus Damianus frater Scipionis, qui vixit vsq; ad annũ 1496 1475

Raphael ex Marchionibus Ceuæ, qui modo translatus fuit ad Episcopatum Molfettæ. 1496

Antonius Triultius Mediolanensis Ioannis Fermi, & Margaritæ Valpergiæ filius legatione gesta nomine Christianissimi Regis Franciæ ad Venetos, creatur Episcopus Astensis à Iulio Pont. Max. & inde Placentinus à Leone X. ac tandem vt asserit Morigia dignitate Archiepiscopali à Clemente VII. decoratus est. 1500

Cæsar Triultius ex fratre Georgio Antonij superioris nepos excellentissimus iuris consultus, qui aliquando sub Franci- 1516

co

qui vulgò viridis appellatur, & in Archiuio Episcopali asseruatur, conscribi fecit. Hic castrum Cisternæ fratribus de Vgonibus ciuibus Astensibus vendidit.

1355 Ioannes huius nominis tertius ex familia Malabaila Ciuis Astensis ex Episcopo Triuisano creatus Episcopus graues disceptationes cum Barnaba Vicecomite Mediolanensi, & Federico Marchione Salutiarum pro castris Montisalti, ac Publiciarum habuit, ac diù cum Ioāne Flisco Episcopo Vercellensi contendit, quorum tandem lites anno 1363. Marcus Viterbiensis Magister Generalis Ordinis S. Augustini Nuncius Apostolicus composuit. De consensu huius Episcopi Capella S. Ambrosij in Cathedrali Astensi anno 1367. constructa fuit, tandem ad Episcopatum Maurianensem transfertur.

1472 Franciscus de Morotio à Monteregali castris Bennarum, & S. Albani spoliatus, Auenione diù in carceribus detinetur, à quibus tandem liberatus, mediantibus sex millibus aureorum à Malabailis (cum quibus diuturnas habuerat contentiones) ipsa castra recuperauit: anno 1377. pro Othone Duce Bransuichense apud Comitem Sabaudiæ legationem egit, & anno 1379. inducias inter Galeatium Vicecomitem Mediolani, & iam dictum Ducem Othonem Marchionis Mōtisferrati tutorem pactas iuramento firmauit.

1389 Arnaldus tertius ab hominibus Montisuici beneficijs ornatissimus inter Albenses, ac Dominos montisalti Ecclesię Astēsis feudi pacem composuit.

1406 Franciscus Gallus Placentinus.

1410 Albertus Gutuarius de Castello nobilis Astensis, & ex Dominis Aliani in Castro veteri integrum ferè annum à Philippo Maria Duce Mediolani, & Domino Ciuitatis Astensis Ciuitatis pro defensione iurium suæ Ecclesiæ carceribus mancipatus, vt primum liberatus fuit instantibus Patribus Cōcilij Constantiensis, omnes inde culpabiles ab excommunicatione

nicatione latæ sententiæ Apostolica auctoritate procurauit absolui, & iniuriarum Ciuium suorum immemor factus, de ipsis plurimũ benemeritus, vixit vsque ad annum 1439. in quo obijt die 16. Iulij. Hic auctoritate eorumdem Patrum Concilij iam dicti actualiter Ioannem Hus Hæresiarcam insignem deposuit, eoque sedente anno 1419. Astæ peracta sunt Comitia Fratrum Ordinis Prædicatorum, in quibus electus fuit Generalis. Frater Augustinus Romanus.

Bernardus Landrianus Mediolanensis creatus Episcopus cõcessit anno 1443. facultatem Iacobo Sapienti Canonico Astensi erigendi Capellam S. Euanij in Ecclesia maiori Ciuitatis Astensis. Obijt Mediolani. 1440

Philippus Baudonus de Rotaris Ciuis Astensis, ac filius Benentini Montisacuti Domini, qui hanc Episcopalem Sedem tenuit vsque ad annum 1469. Scipio Damianus etiam Ciuis Astensis, qui anno 1471. mirè venerandum corpus S. Secundi martyris Ecclesiæ Astensi Patroni inuenit. 1450

Vasinus Malabaila Monacus Bremetensis I.V.D. peritissimus, qui in Taurinensi Academia Pontificium ius ingenti audiẽtium admiratione interpretatus est, ex Priore Polentij, & Præposito S.Petri de Manzano creatus fuit Episcopus Astẽsis, & Abbas S.Mauri. Obijt Romæ anno 1475. 1474

Petrus Damianus frater Scipionis, qui vixit vsq; ad annũ 1496 1475

Raphael ex Marchionibus Ceuæ, qui modo translatus fuit ad Episcopatum Molfettæ. 1496

Antonius Triultius Mediolanensis Ioannis Fermi, & Margaritæ Valpergiæ filius legatione gesta nomine Christianissimi Regis Franciæ ad Venetos, creatur Episcopus Astensis à Iulio Pont. Max. & inde Placentinus à Leone X. ac tandem vt asserit Morigia dignitate Archiepiscopali à Clemente VII. decoratus est. 1500

Cæsar Triultius ex fratre Georgio Antonij superioris nepos excellentissimus iuris consultus, qui aliquando sub Franci- 1511

co

co II. Sfortia Mediolani Duce Senatoriam dignitatem obtinuerat, inter Referendarios vtriusque signaturæ cooptatus, primò Episcopus Cumanus, & deinde (vt scribit Morigia) Astensis creatus, ac sub Leone X. & Clemente VII. ad Galliarum Regem Nuntius Apostolicus mittitur, cui tamen opinioni non assentit Ballarinus in Cumensi Historia, nisi fortè prius Astensem Episcopum, & deinde Cumanum fuisse dicamus.

1519 Vasinus Malabaila secundus huius nominis, qui anno 1509. fuerat electus Episcopus Placentinus, & anno 1519. ad hanc Ecclesiam translatus, Palatium Episcopale nouis ædificijs auxit: obijtque anno 1524.

1526 Ferdinandus Seronius.

1528 Ambrosius de Talentis Florentinus.

1528 Augustinus Triultius Mediolanensis Pontificibus Romanis plenè cognitus, & varijs, innumerisque legationibus feliciter functus, electus fuit Cardinalis à Leone X. anno 1517. & Episcopus Astensis creatus anno 1525. Protector Regni Franciæ, & sub Clemente VII. Legatus Apostolicus in Ecclesiastico exercitu.

1530 Scipio Rotarius nobilis Astensis Ordinis Humiliatorum, qui inuestituram loci Cortanserij ad filias fœminas extensit.

1540 Augustinus Triultius Cardinalis iterum obijt 1548.

1549 Gaspar Capris Taurinensis, Stephani Generalis finantiarum Sabaudiæ, ac Ieneuræ Balbianæ filius primus Abbas Mulegij, & magnus Elæmosynarius Caroli Sabaudiæ Ducis creatus Episcopus Astensis, & Cancellarius Ordinis Annunciatæ anno 1560. ab Emanuele Philiberto Duce Sabaudię Legatus ad Pium IV. Pont. Max. missus fuit, ac ędes Abbatiales, & Basilicam S. Sixti, vbi reliquias S. Anniani martyris recondidit, reparauit.

1569 Fr. Dominicus á Ruuere Ciuis Astensis Ordinis Prædicatorum Concionator singularis, ac Theologus percelebris

quatuor

quatuor Concilis Prouincialibus Mediolanensibus interfuit, ac in patria Inquisitoris officio functus est, & Prouinciam S. Petri martyris prudentissimè administrauit; Synodos octo habuit, quarum octauam typis mandauit. Seminarium Clericorum ad mentem Concilij Tridentini, montemque pietatis in Ciuitate Astensi erexit, & tandem fato cessit anno 1587. & sepelitur in Ecclesia B. Magdalenæ sui Ordinis, in cuius memoriam hoc Elogium incidendum ipsius ex fratre nepotes curauerunt.

Dominico de Ruuere Astensi Episcopo, & Comiti singulari in Deum pietate, in pauperes munificentia, qui in Episcopali munere sanctè versatus annos 18. obijt die 19. Martij 1587. annos natus 68. moriens iussit suum corpus humari in æde B. Mariæ Magdalenæ, in qua nomen in Dominicanam familiam dederat Paulus Iacobus Andreas, Michael Antonius, & Jo. Baptista Guillelmi filij colendæ tanti patrui memoriæ studio opt. mer. & an. 1590.

D. O. M.

Dominico à Ruuere Episcopo Astensi Guillelmus, & Dominicus ex fratre Pronepotes Iacobi Andreæ Patrui eiusdem Ecclesiæ Canonici mandato ad tanti Præsulis piam, perpetuamq; memoriam PP. anno Domini 1605.

Fr. Franciscus Panigarola Ordinis Minorum S. Francisci de obseruantia Mediolanensis Sacræ Thelogiæ Doctor, disputator subtilissimus, atque Concionator disertissimus, & gratissimus creatus Episcopus Astensis, Cardinalem Henricum Gaetanum in Gallica legatione anno 1590. comitatus, in 1587

obsidione Parisiensi multum suis prædicationibus Catholicis profuit,& cum in omni genere litterarum esset versatissimus partem Annalium Cardinalis Baronij in linguam Italicam transtulit,ac scripsit lectiones Catholicas contra Caluinianorum dogma: librum, qui inscribitur Paragrafis in Psalmos:quatuor volumina concionum: De ratione componendę concionis:Paragrafin in lamentatione Hieremiæ: De titulo Cardinalium:de peste:de obsidione Parisiensium: Quadragesimale: Theses generales ex vniuersa Theologia desumptas: Orationes funebres. Anno 1591. cum Ioseph Archiepiscopo Tarentasiensi, Vespesiano Gribaldo Archiepiscopo Viennensi, Io. Antonio Castruccio, & Marco Antonio Vicia Vercellensi Episcopis interfuit translationi reliquarum S. Mauritij ab Ecclesia Capuccinorum S. Mariæ de Campania in Ecclesiam Metropolitanam.

1595 Cęsar Bentius Cheriensis Philiberti ex Dominis Santenæ filius, qui fuit Vicarius generalis Metropolitanæ Taurinensis sub Carolo Brolia Archiepiscopo,obijt eodem anno 18. Decembris.

1596 Io.Stephanus Agatia Vercellensis Ciuis,ac Francisci filius ex Archidiacono S. Eusebij de Vercellis electus Episcopus Astensis, corpus S. Secundi martyris Ciuitatis Patroni, & Tutelaris de crypta subterranea solemni ritu, & apparatu sub altare maius ipsius Ecclesiæ præsentibus Carolo Emanuele,& Catherina Austriaca Ducibus transtulit,eiusdemq; gloriosi martyris vitam compilari,ac publicari iussit: multas Synodos habuit:cōtrouersias vertentes inter Capitula Ęcclesiæ Cathedralis, & Collegiatæ S.Secundi auctoritate Apostolica, & opera Cardinalis Federici Borromæi componi curauit; ipsisque Ecclesiarum Canonicis antiquum Caparum habitum restituit. Catalogum Episcoporum Astēsium collegit, & typis mandauit, ac sepulchrum sibi, & successoribus parauit, cui apponi iussit hanc inscriptionem.

Sepul.

Sepulchrum Episcoporum Astensium, quod Stephanus Agatia sibi, & successoribus viuens parauit anno Iubilæi 1600.

Ipse verò obijt 27. Octobris anni 1617.

Isidorus Pentorius Teatinus cum esset vir magni consilij creatus Episcopus Astensis inter intimos Consiliarios Serenissimi Caroli Emanuelis Sabaudiæ Ducis adscriptus fuit, ac magnus Prior religionis Sanctorum Lazari, & Mauritij constitutus. Obijt 13. Octobris an. 1622. 161

Octauius Brolia Cheriensis Caroli Archiepiscopi Taurinensis ex Gaspardo fratre nepos, Præpositus Ecclesiæ Metropolitanæ Taurinensis, & Abbas SS. Constantij, & Victoris Villarij in Diœcesi Saluciarum, ac familiaris Serenissimi Principis Cardinalis, cui diù tam Parisijs, quàm in Aula Romana inseruijt, electus anno 1623. Episcopus Astensis varias Synodos congregauit, ac illarum decreta in maximam sui populi, & Cleri vtilitatem typis mandauit, non tam Diœcesim, sed etiam Abbatiam crebrò visitauit. Hunc verò hodie sedentem ad nestoreos annos pro grege pascendo beet Iesus Christus vehementer optamus. 162

Status Ciuitatis Albensis, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 12.

LBA, quæ ad ripam Tanagri iuxta Appenninum polita, in montuosa Liguria iacet, Pompeię cognomen accepit, vel à Pompeio Strabone, siue magno Pompeio Strabonis filio Ciuitatis restauratore, vel à lege Pompeia, qua ipsius Ciues, & Latij priuilegijs, & Ciuitate Romana donati sunt.

Quidam asserunt eam, cum longè maior esset, Bellorum, & præcipuè Saracenorum iniurijs exiguo murorum ambitu fuisse coarctatam. Crebra fit illius Ciuitatis mentio apud Ptolomæum, & Dionem scriptores antiquissimos: meminit etiam vetusti marmoris fragmentum Taurini in Regio viridario positum in hæc verba.

CA. M. CELSO
ÆD. PLEB. CERIAL. Q. AD LECI.
VM SENATVS ORDINEM AB.
A TRAIANO AVG. GERMA. DAC.
PRÆT. COH. BREV COT. MVNICIPIO
SVO ALBA POMPEIA PATRONO CO-
LONIARVM MVNICIPIORVM ALBÆ
POMPEIÆ. AVG. BAGGIENNORVM.
. . . ENS. GENVENS, AQVENS, STA-
TIEL. cætera ob antiquitatem corrosa sunt, sed in Templo maiori huius Ciuitatis extat adhuc sequentis tenoris marmorea inscriptio.

GENO. CC. ALB. POMP. IN MEMORIAM
SAL. CINCI. SEMPRONIANI. EQ. R. EQ.
P. VI. SEMPRONIA SABINA MA-
TER, ET IVLIA SABINA SOROR.
D. P. S. F.

Apud Cerealem olim nobile oppidum Cereri dicatum: nunc autem rusticæ ædes Latifundij ad Abbatiam Casænouæ spectantis inuenta fuit tabula marmorea cum sequenti inscriptione.

P. CORNEL. P. F. L. N. APHRICANO ET CN.
POMPEIO MAGNO. CN. F. SEX. N. AL-
BÆ INSTAVRAT. S. P. Q. CERALIS D.

Epi-

Episcopus, qui Comes Albensis, non Albanus, neque Albanensis inscribitur latam habet Diœcesim, quæ per vniuersam ferè Langam citra montanam extenditur, comprçhenditque Ceuam celebre Oppidum cum toto ipsius Marchionatu, in qua Diœcesi extant tres peruetustæ Abbatiæ, quarum vna sub titulo S Frontiniani olim Ordinis S. Benedicti, & deinde Cisterciensis est vnita mensæ Episcopali, altera S. Gaudentij de S. Stephano etiam Ordinis S. Benedicti, & tertia S. Alexandri eiusdem instituti. Cathedrale Templum D. Laurentio martyri nuncupatum est, in eaque Ciuitate S. Frontiniani martyris, Theobaldi Ciuis Albensis, & Eufredi Monachi Benedictini, & B. Alerini ibidem Episcopi sacratissima corpora honorantur. Ibi pariter quiescit venerabilissimum B. Margaritæ corpus, quæ fuit Amedæi à Sabaudia Principis Achaiæ filia, Theodorique Paleologi Marchionis Montisferrati vidua, Monaca S. Dominici, ac Monasterij S. Mariæ Magdalenæ fondatrix, cuius vitam copiosè scripsit, & publicauit F. Hyacinthus Baresianus Albensis Ordinis Prædicatorum Huius Ciuitatis Episcopi, quorum prouentus in Curia Romana taxantur ad florenos 357. ad hæc nostra tempora tali serie recenseri solent.

S. Dionysius S. Eusebij discipulus, qui inde fuit Archiepiscopus Mediolanensis, & cuius habetur mentio apud Sozomenum in historia Ecclesiastica, vt ex historia Pedemontana Ludouici de Ecclesia, quem tamen Abbas Vghellus in sua Italia sacra non Albensem, sed Albanensem vocat. 350

Lampadius, qui interfuit Synodo secundæ Romanæ. 498

Venantius subscriptus Concilio Epaunensi. 517

S. Benedictus nominatus inter Patres, qui interfuerunt Concilio Constantinopolitano. 680

Pensus subscriptus Concilio Prouinciali Papiæ celebrato. 855

Ildrandus interfuit Concilio etiam Papiç indicto præsente Carolo Caluo Imperatore. 877

938 Daibertus.

960 Fuchardus Monacus in Brematensi Monasterio, qui Gezoni Abbati Noualiensi corpora SS.Frontiniani,& Syluestri contulit, vt in historia Noualesiæ.

986 Constantius.

Hoc sæculo cum Episcopatus Albensis á Saracenis fuisset deuastatus,á Rocho Episcopo Astensi regebatur.

1060 Pensus secundus adfuit Concilio Prouinciali Mediolani celebrato, cui etiam subscripsit Cunibertus Episcopus Taurinensis.

1079 Albertus nominatus in quadam donatione à Comitissa Adelaida Monasterio S. Solutoris Taurinensis.

1090 Petrus ex Comitibus Valpergiæ Comitis Arduini filius Monacus,& Abbas S·Benigni Fructuariensis, qui adhuc viuebat 1124.

1125 Robaldus natione Pedemontanus,qui ad Archiepiscopalem Sedem Mediolanensem translatus anno 1133.debitum extremum anno 1143.& in ædibus S.Teclæ ipsius ossa recondita sunt·Hic adhuc Episcopus Albensis,cum Romæ comitatus fuisset Anselmum Archiepiscopum Mediolanensem, ab illo interrogatus an stolam à Pontifice Romano suscipere deberet, respondit, se prius permisurum nasum sibi abscindi, quam dare consiiium, vt stolam Romæ susciperet, quo responso habito, ipse Anselmus sine stola redijt, sed cum Ciuitas Mediolani fuisset interdicto subiecta, eo quod Anselmus Conrado Imperatori,& Anacleto Antipapæ hæsisset,ipse in gratiam Innocentij Papæ, & Lotarij Imperatoris illam reduxit, in cuius facti recompensationem, expulso Anselmo, ad Archiepiscopalem Sedē assumptus fuit, retento Episcopatu Albensi,quo tēpore,anno scilicet 1135. dictum Lotarium coronauit: Cremonenses sententia excommunicationis percussit, ac dissidia, quæ extabant inter Canonicos,& Monacos S.Ambrosij Mediolani anno 1144 composuit. Pe-

Petrus secundus. 1150

Otho, qui inter Anselmum Episcopum Astensem, & milites hospitalarios protulit quamdam sententiam. 1169

Bonifacius, qui Monasterio S. Antonij de Draconerio Prioratum Beneuelli, siue de Langa anno 1178. concessit 1170

Gerardus inde Episcopus Nolanus. 1194

Ogerius Ciuis Albensis. 1197

Bonifacius secundus nominatus in quodam priuilegio Albę Astensibus concesso anno 1210. ab Othone IV. Imperatore. 1210

Reinerius, qui fuit Delegatus Apostolicus inter Episcopum, ac Canonicos Astenses ex vna, & Moniales S. Spiritus eiusdem Ciuitatis ex altera. 1224

Guillelmus Braida nobilis Ciuis Albensis, & olim Astensis Præpositus, qui viuens adhuc anno 1253. Priorissæ Beneuelli S. Mariæ Camulli submisit. 1238

Monacus. 1256

Gandulphus Cauda olim Præpositus Astensis. 1259

Fr. Simeon Ordinis S. Francisci interfuit confœderationi initæ anno 1266. in Ecclesia sui institut. Albæ inter Carolum Regem Siciliæ ex vna, & Astenses ex altera, & à Sede Apostolica fuit delegatus in quadam causa inter Monacos Pixij, & homines Cunei. 1262

Bonifacius tertius de S. Iulia nobilis Fossanensis, qui obijt anno 1306. & tanquam subdelegatus Arnaldi Cardinalis S. Mariæ in Porticu, vniuit Ecclesiam Parochialem Cadralij mensæ Episcopali Taurinensi. 1276

Raimundus, qui Dominos Scagnelli anno 1312. inuestiuit. 1312

F. Guillelmus de Castella, siue de Ciuitella Ordinis Minorum, inde Archiepiscopus Brundunensis, ac tandem Beneuentanus. 1331

Fr. Petrus de Aduocatis Vercellensis Ordinis Prædicatorum cuius mentio habetur in remissione Sauiliani facta à Cathe- 133[illegible]

na

na Vidua Philippi de Sabaudia Principis Achaiæ Iofredo de Marciano Senefcallo Regis Roberti.
1350 Lazarinus Flifcus ex Comitibus Lauaniæ olim Præpofitus Bugellæ Epifcopi Vercellenfis nepos, & Clementis VI. Papæ Capellanus, ac Pedemontij Gubernator pro Ioanna Regina Siciliæ.
13.. Federicus filius Guillelmi Marchionis Ceuæ.
1369 Ludouicus Oddonis ex ijfdem Marchionibus Ceuæ,& Dominis S.Michaelis filius,qui anno 1370.Dominos Clauexanę, Chiffoni,Rudini,Dogliani,Marfagliæ, ac Beluederi, aliofq; fuæ Ecclefiæ Vaffallos inueftiuit, & adhuc viuebat anno 1388.
1391 Petrus,qui Ecclefiæ fuæ argenteum tabernaculum donauit.
1398 Bonifacius quartus.
1402 Francifcus de Carretto ex Marchionibus Sauonæ,& Abbas S. Quintini de Spigno,qui Ioannem Marchionem Ceuæ de caftro Battifoli inueftiuit.
1407 Aleramus de Carretto ex ijfdem Marchionibus, qui pro Marchione Montisferrati apud S. Sedem Apoftolicam legationem egit.
1412 Francifcus fecundus,qui anno 1413.caftrum Diani Oddono Protario Aftenfi in fęudum conceffit.
1418 Iacobus.
1420 Beatus Alerinus Rambaudus Ciuis Albæ, à quo corpus S. Theobaldi miraculosè fuit inuentum,vixit vfque ad annum 1456.
1457 Bernardus de Carretto ex Marchionibus Sauonæ, qui Vaffallos fuæ Ecclefię inueftiuit,obijtque anno 1460.
1462 Petrus de Carretto ex Marchionibus Sauonæ,& Dominis Millefimi Abbas S Quintini de Spigno,inde Epifcopus Cauallicenfis in Comitatu Auenionenfi.
1483 Andreas Nouellus à Tridino, qui anno 1500. Io. Stephanum Ferrerium Epifcopum Vercellenfem confecrauit, & anno 1510.

1510. interfuit Concilio Lateranensi, ac Io. Ludouico Marchioni Saluciarum Abbatiam Staphardæ contulit. Obijt plenus dierum, & sepelitur in Choro Ecclesiæ Cathedralis cum sequenti Epitaphio.

Andreæ Nouelli Albæ Pomp. Episcopi, & Comitis hic sunt pia sita ossa, qui proprio, publicoq; are Basilicam hanc, Canonicos, prouentus, choros, sacramq; suppellectilem addidit. Diuo Benedicto ædem: Episcopalem Palatium condidit operibus pergrãde, nunc corporis formam indicat effigies, quietem posteri non inuideant, quicunque pietati fauent. Vale Lector.

Hippolytus Nouellus Andreæ nepos, qui etiam Concilio Lateranensi anno 1517. subscripsit, & obijt 1530. 1517

Antonius Molus Casalensis. 1532

Hieronymus Vida Cremonensis Canonicus Congregationis S. Marci, postea Lateranensis, ac Prior S. Siluestri montis Compatrum Theologus, ac Poeta clarissimus, qui sui eximij ingenij monumenta posteritati consecrauit opus inscriptum Christeidem, in quo continentur gesta Saluatoris nostri, cui adiecit etiam alia opera sat nota. Edidit insuper soluta oratione Dialogos de Republica. 1549

Fr. Leonardus Marinus patria Genuensis, & professione Dominicanus, ac vnus ex Patribus Concilij Tridentini primò fuit Episcopus Albensis, & suffraganeus Episcopi Mantuani, & deinde Archiepiscopus Lancianus in Neapolitano Regno: 1571

Vincentius Marinus, qui interfuit quartæ, quintæ, & sextæ Synodo Prouinciali á S. Carolo Borromæo celebratæ. Obijt anno 1583. & sepelitur in Ecclesia Cathedrali cum sequenti Elogio. 1577

Vincentio Marino Chiensi Albæ Pompeæ Episcopo virtutibus omnibus, quæ Christianum Antistitem de-

cent insignito Io: Philippus de Mattia huius Ecclesiæ Cantor alumnus PP. 5. Cal. Martij 1583.

1583 Aurelius Cibramontius Mantuanus antea Episcopus Casalensis,& Abbas Grassani.

1586 Ludouicus Michaelis Mantuanus, qui obijt 1590.

1159 Albertus Caprianus Mantuanus, qui præfunctus munere Legati ad Regem Hispaniarum pro Duce Mantuæ ad meliorem euolauit vitam 1595.

1597 Io. Anselmus Carmitanus Mantuanus, qui vitam cum morte commutauit anno 1604.

1605 Franciscus Pendatius Mantuanus, qui obijt 1616.

1620 Ludouicus Gonzaga Mantuanus.

1632 Franciscus Gandulphus à Porto Mauritio status Genuensium, qui prius fuerat Episcopus Intimilliensis, vir magni Concilij, & ideò Carolo Emanueli, & Victorio Amedæo filio Ducibus Sabaudiæ charissimus. Obijt Taurini anno 1638. sepultus in Ecclesia S. Mariæ Angelorum.

1642 Fr. Paulus Briccius Braidensis Ordinis Minorum S. Francisci de obseruantia Gabrielis filius, Sacræ Theologiæ Doctor egregius, & quondam Prouinciæ S. Thomæ minister, ac Definitor Generalis suæ Religionis, cuius opera erectus fuit Conuentus sui instituti in loco Braidæ, ac Historia Ecclesiastica Italiæ occidentalis á Guillelmo Baldessano Carmagnoliæ olim Italicè conscripta, in linguam latinam translata, & si nundum edita, creatus Episcopus Albensis, eidem Ecclesiç adhuc summa cum laude prçest hoc anno currente 1644.

Status

Status Ciuitatis Aquarum, ac ſeries eiuſdem Epiſcoporum.

Cap. 13.

QVÆ, quas Ligures Statielli potentiſſimi quondam montuoſæ Liguriæ populi non procul à memorata per Liuium Statella, ædificauerunt, iacent ad Burmidæ ripam in ea Pedemontium parte, quæ Monsferratus trans Tanagrum appellatur. A calentibus balneis inde ſcaturientibus, quorum ſalubritatem, & Plinij teſtimonium commendat, & experientia teſtatur Aquarum nomen obtinuerunt. Ciuitas hæc à Strabone iuxta viam Æmiliam: à Plinio inter eas, quæ eis Appenninum ſunt, collocatur. Corius auctor eſt primo Silueſtriam, deinde Aquas nuncupatam fuiſſe: Longobardi Ducis quondam ſedes fuit, Ciuitas illuſtris, niſi quod Saraceni vniuerſum illius ſplendorem extinxerunt. Cathedralem eius Eccleſiam extruxerunt Longobardi ſub titulo Sancti Petri, poſteá verò tranſlata fuit Epiſcoporum Sedes in Diuæ Mariæ Templum, quod S. Guido Epiſcopus repoſitis in eo S. Maiorini prædeceſſoris reliquijs, anno 1060. fundauit. Latiſſima fuit olim Diœceſis, huic enim Epiſcopatui, qui in Romana curia taxatur ad florenos 126. obediuere Pagi ferè omnes, qui ad conſtruendam Alexandriam concurrerunt: quocirca illius Vrbis Ciues Statiellenſes aliquando appellantur, in eoque numerantur hæ Abbatiæ. De Tillecto Ordinis Ciſtercienſis: Siluanatenſis eiuſdem inſtituti: de mille Ordinis Præmonſtratenſis: S. Iuſtinæ de Sezadio Ordinis S. Benedicti: S. Petri extra muros Aquenſes, & de Centula eiuſdem Ordinis S. Chriſtophori extra muros Op-

pidi Bergamaſchi: olim extabat etiam in hac Diœceſi Abbatia S.Petri de Borgolio Ordinis S.Benedicti, quæ tamen hodie in Alexandrina continetur. Huius autem Epiſcopalis Eccleſiæ Gubernatores, & Antiſtites, quos inuenire potui, ſunt ſequentes.

S.Maiorinus.

Biſtaldus.

Seuerus.

Maximus.

676 Valentinus, cuius mentio habetur in Concilio Conſtantinopolitano cum interfuerit Synodo Romanæ ſub Agathone celebratæ.

845 Odeluertus.

877 Dodo, qui præſens fuit Concilio Papienſi.

881 Sedaldus.

898 Bado.

966 Gottofredus, qui præſens interfuit Concilio Prouinciali ſub Valperto Archiepiſcopo Mediolanenſi celebrato.

1039 S.Guido Dominus Caſtri Melatij, cuius acta deſcripta ſunt à Philippo Ferrario in Catalogo Sanctorum Italiæ ſub die 2. Iunij.

1074 Vbertus, ſiue Adalbertus nominatus in quadam donatione facta anno 1079. ab Adelaida Comitiſſa Secuſiæ Abbatiæ S.Solutoris Taurinenſis.

1103 Azzo inde Epiſcopus Vercellenſis, qui anno 1103. cum Groſolano Archiepiſcopo Mediolanenſi interfuit Synodo Romanæ, viuebatque adhuc Epiſcopus Aquenſis anno 1118.

1164 Guillelmus primus.

1179 Vbertus ſecundus, qui interfuit Concilio Lateranenſi ſub Aleſſandro III. celebrato.

1181 Guido ſecundus.

1205 Vgo.

1223 Anſelmus.

Guil-

Guillelmus secundus. 124
Henricus. 125
Albertus, siue Vbertus tertius. 126
Guido tertius nominatus iu quodam priuilegio à Rodulpho Rege Amedeo Comiti Geneuæ concesso. 126
Baudinus. 127
Gandulphus. 127
N. . . qui etiam fuit Abbas S. Petri. 128
Anselmus. 128
Oggerius. 128
Guido quartus. 129
Oddonius. 132
Guido quintus. 134
Iacobus. 137
Fr. Conradus ex Marchionibus Malespinę Ordinis S. Francisci, litteris, & generis nobilitate clarus, qui ob merita à Clemente Antipapa adhuc adolescens ante annum vigesimum septimum suæ ætatis ad Episcopalem dignitatem fuit assumptus. 138
Valentinus. 1388
B. Henricus Scarampus Oddonis ex Dominis Curtismillij filius vir doctrina, & sanctitate insignis electus Episcopus Aquensis cum Aledramo Abbate Fructuariensi nomine Theodori Marchionis Montisferrati statuit matrimonium inter Ioannam sororem Amedæi Comitis Sabaudiæ, & Io. Iacobum ipsius Theodori filium; translatus inde ad Episcopatum Feltrensem, & Bellunensem in Concilio Constantiensi inter electores Italiæ nationis fuit nominatus pro electione noui Pontificis, & cum Archiepiscopo Mediolanensi, ac Episcopis Astensi, Alexandrino, Bagarensi, & Vautensi delegatus ad deponendum Ioannem Hus insignem hæresiarcam. 1402
Perciuallus de Sigismundis. 1420

1425 Matthæus.

1428 Bonifacius.

1452 Thomas de Regibus Ciuis Astensis.

1483 Constantius Marencus.

1501 Ludouicus Brunus Astensis, qui fuit Consiliarius Guillelmi Marchionis Montisferrati.

1505 Guido sextus.

1512 Dominicus Selinus, qui in Concilio Lateranensi legationem gessit nomine Marchionis Montisferrati.

1538 Petrus Vorsius.

15.. Bonauentura Costachiarius.

1562 Petrus Faunus Costachiarius interfuit Concilio Tridentino, & quartæ, & quintæ Synodo Prouinciali Mediolanensi.

1594 Io. Franciscus Blandrata ex Comitibus S. Georgij, qui obijt Cardinalis anno 1605.

16.. Camillus Beccius Casalensis, vir in diuinis scripturis admodum eruditus, administrato Generalatu Canonicorum regularium per sex annos, à Clemente VIII. Pont. Max. creatus fuit Episcopus Aquensis, quo in munere cum optimè aliquot annis se gessisset, & domibus Episcopalibus renouasset, anno 1620. in Domino quieuit.

1628 Fr. Georgius Pedrocca.

1635 Fr. Felix Croua nobilis Casalensis Ordinis S. Francisci Conuentualius in sacris litteris admodum eruditus, & verbi Dei Concionator egregius, obijt hoc anno 1645.

1646 Clemens ab Ecclesia Genuensis Ioannis Baptistæ nobilis Ciuis Aquensis filius electus fuit Episcopus huius Ciuitatis hoc anno 1646.

Status Ciuitatis Casalis S. Euaxij, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 14.

N Montisferratensi Prouincia, quæ Tanagro, positaque ad radices alpium planitie vnita, Pedemontanæ regionis pars existimatur, ad ripam Padi in finibus Lomellinæ sita est Ciuitas, quę á S.Euasio Episcopo Astensi, & Casalis S.Euaxij nuncupatur. Conditorem habuit Luitprandum Longobardorum Regem circa annum nostræ salutis 730. Episcopis Vercellarum diù in temporali, & spirituali, deinde Communi Vercellensi paruit. Cum verò facta esset Montisferrati Metropolis, & Regulorum, qui postea Duces dicti sunt, Clarissimique Senatus Sedes, Marchionis Guillelmi rogatu anno 1474. Sixtus IV. Pont. Max. electo in Episcopum Bernardino Tibaldesco Romano Casalensi Ciue, eam Ciuitatis titulo insigniuit, eidemque subiecit amplissimam Diœcesim, in qua continentur tres Abbatiæ, scilicet S.Mariæ de Lucedio Ordinis Cistercienfis, SS. Victoris, & Coronæ de Grassano Ordinis S Benedicti, & S. Mariæ de Crea Ordinis Canonicorum Regularium Lateranensium. Eius Cathedralis, quæ circa annum 1200. fuerat Collegiata, S. Euasium Protectorem habet, cuius, & Sanctorum Proiecti, Natalis, & Sociorũ sanctissimas reliquias veneratur, taxataq; est ad florenos 133. sed expediuit Bullam, cuius virtute possunt eidē vniri tot beneficia in eius Diœcesi vacatura, quæ ascendant ad summam 400. ducatorum, in cuius executionem fuit vnitus Prioratus S. Vitalis de Bosco valoris 200. florenorũ.

Summa.

Summarium Bullæ erectionis Ecclesiæ Casalensis in Episcopatum.

IXTVS Episcopus seruus seruorum Dei sanè cupientes saluti animarum Casalis, Ponteesturæ, Camini, Castri S. Petri, Monasterij, Rochæ, Torcelli, Cuniolij, Monceſtini, Villæmirolij, Cauagnolij, Brusaschi, Munisenghi, Villædeatis, Tunchi, Montilij, Montiscalui, Grazani, Tilij, Oliuolæ, Frassinelli, Occimiani, Castri Granæ, Mirabelli, Baldeschi, S. Georgij, Serrauallæ, Cescritti, Osani, Serralongæ, Solunghelli, Sturiæ, Odalenghi, Odalenghi parui, Montalerij, Castelletti Merlorum, Plani, Cerretti, nec non Pomarij, Gerelorum, Lazaroni, Lignani, Scarcabaziæ, Marancenghi, Calcauagni, Marcorenghi, Pini, Albugnani, Mondoni, Labriani, Platij, Montisacuti, Tonenghi, Coconati, & Roscolani, ac Feliciani, Fubinarum, Montismagni, & Caliani oppidorum, castrorum, villarum, & locorum inter Padi, & Tanagri flumina addiacentium, atque vltra Padum, & versus Ciuitatem Vercellarum Tridini, Palazzoli, Fontanetti, Blanzatæ, Liburni, Salugiarum, Carpanetti, Triceri, Morani, Balzolæ, Saletæ, & Turfioni, nec non Villænouæ, & Grangiæ Gadij oppidorum, castrorum, villarum, & locorum addiacentium vltra Padum Vercelleñ & Asteñ Diœcesum temporali dominio dilecti filij nob. viri Gulielmi Marchionis Montisferrati post deliberationem, quam cum nostris S. R. E. Cardin. habuimus oppida, castra, villas, & loca prædicta omnia cum omnibus, & singulis villis, territorijs, tenimentis, fundis, pertinentijs, Prioratibus, Monasterijs, Præposituris, & alijs pijs locis, & beneficijs Ecclesiasticis Clero, & populo ad mensas ipsas Vercelleñ. & Asten. Diœcesesque prædictas, nec

necnon omnia alia loca ipsi nobili Guillelmo Marchioni subiecta auctoritate Apostolica præsentium tenore separamus, dismembramus, & diuidimus, præfatumque oppidum Casalis in Ciuitatem, Ecclesiam verò S. Euasij in Cathedralem, & in Episcopalem dignitatem erigimus sub Metropolitana Mediolanensi Ecclesiam nihilominus permansuram, Præpositum maiorem dignitatem post Pontificalem dignitatem esse volumus. Ecclesiam eadem dignitatem, & ç. decoramus, & vt omnibus, &c. quibus aliç Ciuitates, & Ecclesiæ Cathedrales vtuntur, fruuntur, &c. vti, ac gaudere decernimus, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum A 4. 14. Kal. Maij An. 1474.

Hæc Ciuitas temporibus nostris in Gallorum ditionem redacta, quod exiguo temporis interuallo ternas obsidiones contra potentissimos Hispanorum exercitus generosè sustinuerit, immortalem gloriosi nominis famam comparauit. Eius autem Episcopi numerantur à prima fundatione ad hanc nostram vsque ætatem tali ordine, & serie.

Bernardinus Tibaldescus Ciuis Casalensis Petri nobilis Ro- 147
mani viri consularis, & militis filius creatus primus Episcopus, laudabiliter Ecclesiam Casalensem rexit vsque ad annum 1517.

Io. Georgius Paleologus Bonifacij Marchionis Montisferrati 151
filius ex Abbate Lucediense factus Episcopus Casalensis, aliquo tempore præfuit huic Ecclesiæ, sed extincto sine masculina prole Bonifacio eius ex Guillelmo fratre nepote anno 1530. relicto habitu Clericali, administrationem Principatus suscepit, quo in munere se gessit vsque ad annum 1533.

Bernardinus Barba, siue Castellarius ex resignatione sui præ- 152
decessoris factus Episcopus Casalensis, obijt anno 1546.

Hippolytus Cardinalis Mediceus Leonis X. & Clementis VII. 152
nepos, qui Romæ iacet in æde S. Laurentij in Damaso cum hoc Epitaphio. *Hippo-*

Oſſa Fr. Benedicti Herbæ Mantuani Epiſcopi Caſalenſis Ordinis Prædicatorum vixit ann. 59. obijt verò 28. Decembris 1576.

Mantua, quem tollit Neptunus Brixia Rhenum
Herba dedit florem, ſed canis ore virum
Quem prius inſtituit Paſtoris munere fungi,
Frigida mors vmbris reddidit oſſa ſuis.

Aurelius Cibramontius Mantuanus, qui anno 1579. interfuit quintæ Synodo Prouinciali, in qua tamen æquiuocè Alexander appellatur, & poſtea fuit Epiſcopus Albenſis, & Abbas Graſſani. 1577

Marcus Antonius Gonzaga Mantuanus. 1589

Septimius Borzarius Mantuanus. 1592

Tullius Carrettus ex Marchionibus Sauonæ Georgij ex Dominis Rochæuignális filius pietate Chriſtiana ſpectabilis, doctrina admirabilis, atque concionator gratiſſimus creatus Epiſcopus Caſalenſis, edidit volumen ſermonum Paſtoralium Italico Idiomate conſcriptum. 1594

Scipio Paſcaſius Regnicola Ciuis Coſentinus.

Scipio Agnellus Mantuanus, ex antiqua, & nobili familia natus, qui ad hæc vſque tempora prudentiſſimè Eccleſiam Caſalenſem regit. 1615 1624

Status Ciuitatis Nicienſis, ac ſeries eiuſdem Epiſcoporum.

Cap. 15.

ICÆA, ſiue Nicia Ciuitas in radicibus alpium maritimarum non longè à faucibus fluuij Vari, à quo Gallia ab Italia determinatur,ſita, olim á Maſſilienſibus prope Cemelum peruetuſtam Ciuitatem, Antonino, Plinio, Ptholomęo, alijſque priſcis ſcriptoribus notam, cuius priſca ruderum veſtigia, nomenque adhuc hodie haud procul Nicæa viſunt in colle, quem cemelum vocant, & in qua Philippus primus Imperator Chriſtianus à S. Pontio fuit baptizatus condita. Epiſcopalem Eccleſiam Cemelenſi vnitam, & Metropolitani Ebredunenſis ſuffraganeam, ac D. Reparatę ſacram habet, cuius Canonici olim regularem vitam ducebant. Hæc Ciuitas, quæ à quibuſdam inter Galliæ Narbonenſis, á Plinio autem, & Ptholomæo inter Italicas vrbes connumeratur, olim paruit Maſſilienſibus, inde Regibus Burgundionibus, mox Prouincię Comitibus, ac tandem Ducibus Sabaudiæ, á quibus ad hæc vſque tempora poſſidetur, ſupremo Senatu gaudens, & arcem munitiſſimam Liguſtico mari imminentem, & ipſi Ciuitati prædominantem habens. Præſules verò, qui & Comites Drapi dicuntur, & cuius cenſus in libro taxæ Romanæ taxantur ad florenos 300. hi ſolum á nobis obſeruati fuerunt.

246 S. Pontius Epiſcopus Cemelenſis, cuius nominis adeſt in Diœceſi Nicienſi nobilis Abbatia Ordinis S. Benedicti taxata ad florenos 242. Hic duos Philippos Imperatores, vt aſſerunt Baronius, & Auctor Cronicæ Lerinenſis ad fidem Chriſti conuertit, ac baptizauit. S. Baſ-

S.Baſſus, qui in perſecutione Decij Imperatoris à Perennio Prçſide martyrium illuſtre conſummauit, eius feſtum celebrant Nicienſes die 5.Decembris. 25

Amantius in Concilio Aquilienſi tempore Damaſi Papæ primi nominatus. 38

S.Valerianus ex Monaco Lerinenſi ad Pontificatum Cemelenſem aſſumptus, boni Paſtoris officium implere ſtuduit. 43

Huius Epiſcopi mentio habetur in epiſtola 50. Leonis Papæ ad Epiſcopos Galliarum, in hiſtoria Lerinenſi, & in ligno vitæ, ſubſcriptuſque legitur in Concilio Prouinciali Regienſi tempore Sixti III. Papæ anno 439. celebrato, & compoſuit viginti homelias, & epiſtolam ad Monacos impreſſas cum operibus prænominati Leonis Papæ.

Auxianus nominatus in epiſtola quarta Hilarij Papæ. 458

Magnus Epiſcopus Cemelenſis, & Nicienſis, cuius nomine Ætius Præsbyter ſubſcripſit Concilio Arelatenſi.5. 568

Catolinus ſubſcriptus Concilio Matiſconenſi ſecundo. 588

S.Siacrius natione Gallus Caroli magni Imperatoris propinquus, & Comes Briencis, cuius precibus dictus Imperator Abbatiam S.Pontij Ordinis S.Benedicti non longè á Nicæa fundauit, Cemelenſique Comitatu dotauit, & quam ipſe antequam Epiſcopus Nicienſis ordinatus fuiſſet per aliquos annos laudabiliter rexerat: obijt circa annos Domini 787. & eius corpus ſepulturæ mandatum eſt in Baſilica prædicti Monaſterij S.Pontij. 777

Andreas, cuius mentio habetur in quadam donatione Lerinenſi Monaſterio facta. 1050

Raymondus.

Iſoardus. 1108

Petrus, cui Calixtus, & Honorius Summi Pontifices in gratiam Monacorum Lerinenſis Abbatiæ ſubſcripſerunt. 1115

Arnaldus. 1164

Raymundus ſecundus. 1166

1197 Ioannes secundus.
1212 Sancius.
1215 Antepelicanus, cuius mentio habetur in historia Genuensi apud Iustinianum.
1215 Henricus.
1237 M.
1261 Petrus Bonus.
1330 F. Rostagnus.
1333 F. Ioannes.
1337 Guillelmus subscriptus Concilio Auenionensi, cui præfuit Gaspertus Archiepiscopus Arelatensis.
1342 Philippus Gastonius, qui fuerat Episcopus Sedunensis.
1348 Petrus secundus electus anno 1348. & natione Sardus.
1360 Laurentius, qui in Ecclesia Abbatiæ S. Honorati Lerinensis quinque altaria consecrauit.
1374 Roccasalua.
1391 Ioannes Tornafortis Monacus S. Benedicti olim Abbas S. Pontij de Nicæa, & inde Lerinensis, assumptus ad Episcopatum Niciensem, consecrauit Capellam S. Crucis intra Arcem turris Lerinensis existentem, in cuius altari conditę fuerunt reliquiæ B. Honorati.
1406 Francifcus.
1406 Ludouicus.
1446 Aimo Prouana ex Dominis Lainiaci Monacus Benedictinus, qui adhuc viuebat anno 1460.
1645 Bartholomæus Cuetus, qui adhuc Ecclesiam Niciensem regebat anno 1490. vt ex inuestituris à Blanca Ducissa Sabaudiæ Comitibus Castrimontis factis, apparet: obijt 1501. 2. Iulij.
1500 Bonifacius Ferrerius Episcopus Eporediensis, & Cardinalis Ecclesiam Niciensem per aliquod tempus administrauit.
1504 Ioannes Vriolus Episcopus Niciensis, & Abbas S. Pontij, & Ciuis Viennensis.

Augu-

Auguſtinus Ferrerius Bugellenſis, poſtea Epiſcopus Vercellenſis. 1506

Hieronymus Arſagus Mediolanenſis Ordinis S. Benedicti Abbas Bremetenſis, qui interfuit Concilio Lateranenſi. 1512

Nicolaus, qui obijt anno 1519. 1518

Philippus. 1519

Hieronymus Arſagus ſecundus, qui anno 1533. á Carolo Duce Sabaudię fuit inueſtitus de quibuſdam bonis, & quo Pręſule in hanc Ciuitatem conuenerunt anno 1537. Paulus III. Pont. Max. Carolus V. Imperator, ac Franciſcus primus huius nominis Rex Franciæ, de pace diù, multumque differentes, quæ cum nulla poſſet conſtitui, induciæ decennales pactæ fuerunt. 1533

Baptiſta Prouana ex Dominis Lainiaci filius Franciſci Senatoris, & Mariæ de Aladio Prothonotarius Apoſtolicus, Canonicus, & Theſaurarius Eccleſiæ Metropolitanæ Taurinenſis, & magnus Eleemoſynarius Caroli Ducis Sabaudiæ. 1540

Hieronymus de Capiteferro nobilis Romanus, inde Cardinalis. 1542

Philippus. 1548

Franciſcus Lambertus Cambericenſis Sabaudus, qui interfuit Concilio Tridentino: obijt anno 1583. 1549

Io. Ludouicus Pallauicinus Iulij Cęſaris ex Marchionibus Ceuæ filius prius electus Epiſcopus Salutiarum, & poſtea Nicienſis conſecratus, vir vt natalibus, ita religione, & pietate commendabilis, qui obiit Iſiæ anno 1598. 1584

Fr. Franciſcus Raſinus à Cercenaſco dictus Martinengus in gratiam Comitis Martinenghi Ordinis Franciſcani, miniſter Prouincialis, & Concionator egregius, qui ſtatuta Synodalia ſuæ Diœceſis edidit, ac ſanctimoniales S. Claræ in ſua Ciuitate introduxit. 1602

Petrus Franciſcus Malettus Vercellẽſis Canonicus Regularis, olim Abbas S. Andreæ de Vercellis, & anno 1615. Generalis 1622

lis suæ religionis, & Auctor vitæ Beati Amedæi Sabaudiæ Ducis.

1636 Iacobinus Marencus à Monteregali olim Episcopus Salutiensis, qui obijt hoc anno 1644.

1644 Desiderius de Paletis Vercellensis Canonicus Regularis Lateranensis ex Abbate S. Andreæ de Vercellis creatus Episcopus Niciensis, hanc Ecclesiam prudentissimè gubernat.

De Abbatia S. Petri de Noualisio, eiusque Abbatibus.

Cap. 16.

AD radices Montiscinisij non longè á flumine etiam Cinisio sita est vetustissima S. Petri de Noualisio Abbatia sic dicta ab eiusdē nominis Oppido præfatæ Abbatiæ Iurisdictioni subiecto, siue à noua luce. Hæc adhuc in humanis agente D. Benedicto ab Abbone Patricio Romano, vt ex quodam diplomate Abbatiæ Bremetensi huius filiæ à Benedicto Papa VIII. anno 1014. concesso apparet constructa, eiusque Monacis concessa, adeò opulentos habuit redditus, vt quingentis Monacis, ita testante Guillelmo Baldessano, sufficerent. Verum à Longobardis per Vallem Secusinam in Galliam sub Rodoano Duce anno 575. transeūtibus deuastata, per multos annos hospitio deserta fuit Monacorum, qui quotquot ab impiorum furore tunc temporis euaserant, Taurinum se receperunt, vbi ad annum vsq: septingentesimum quinquagesimum sextum commorati sunt, quo alter Abbo (vt ait Pingonius in sua Agusta Taurinorum) quo Alter etiam Patritius natione Gallus citra, & vltra Alpes potentissimus primus Secusiæ Marchio eandem Abbatiam restituit

restituit,iterumque amplissimis redditibus locupletauit,tertiam partem inter cętera Vallis Secusinæ, pluraque alia bona in Italia,& Gallia ei concedendo. Imperator verò Carolus magnus Frodino Abbate dictam Abbatiam regente, & in qua Hugo præfati Imperatoris filius ordinem Monasticum professus commorabatur, cum ad eam è Gallia Romam transiens diuertisset,nec modo Abbonis donationes Cęsarea auctoritate approbauit, verum etiam Abbatias S. Menardi,S.Nicasij de Remo,& Ecclesiam S. Mariæ de Mõte martyrum eidem in Gallia subiecit;tertiam præterea Regiorum vectigalium Ciuitatis Belloacensis partem, Oppida etiam Aruæ, & Lianæ in Mauriana Valle, & denique Gabiani,& Soponici,aliorumque oppidorum, atque ipsius Maurianæ tertiam partem miro Cęsareæ humanitatis excessu concedens,nec non Sanctos Cosmam,& Damianum, ac S.Valericum, & aliorum Sanctorum pignora eidem largitus est.Verum iterum à Saracenis euersa Abbatia pręfata, Adalberti Eporediæ Marchionis opera Bremetum propè Padum, vbi nunc munitissima Arx Monaci translati sunt. Quare licet hæc de Noualisio paulo post iterum construeretur,ad eamque Monaci redijssent, eius tamen Superiores solo Priorum, ac Dominorum titulo contenti Bremetensi Abbatiæ, quæ adhuc hodiæ essorescit subiectionem sunt professi,quæ per eosdem processu temporis recuperata Abbatiali dignitate, cessauit, soli ad præsens Sedi Apostolicæ obedientiam præstantes. Hinc est,quod huius Abbatiæ vacantis redditus, vt porè in ditione Regiæ Celsitudinis Sabaudiæ sitæ,& à Sęcusiensibus Marchionibus,Sabaudisque Principibus pro maiori parte dotatæ solent ab Economo á Regia Camera constituto administrari. Nomina Præsulum huius Monasterij,qui pirmo Abbates,inde Priores,& tandẽ iterum Abbates dicti fuerunt,& quæ à nobis hucusque inuenta fuerunt,sunt,quæ sequuntur.

S.Ar-

575 S. Arnulpus, qui à Longobardis in Galliam irruentibus martyrio coronatus est.

756 Godonus, qui fuit primus Abbas post reparationem.

Abbo.

Ioseph, cui Carolus magnus Villam Bardonissam donauit.

Guillelmus.

Girardus.

Asenarius Franciscus genere, ac nominatissimus inter proceres Francorum.

Vuitgarius Episcopus, & Abbas.

770 S. Froidinus Magafredi filius, & Theobaldi Secusiæ Marchionis frater, magnæ auctoritatis, & miræ sanctitatis pater, cui Carolus magnus Imperator, non solum Hugonem filium suũ nutriendum remiserat, sed etiã multa bona contulit, ex quo pertransiens in Italiã contra Desiderium Longobardorum Regem, in ipso Cœnobio honorificè exceptus, aliquandiù apud ipsum Abbatem Froidinum eius consanguineum moratus fuerat. Rexit Abbatiam annis 43.

813 Amblulphus cuiusdam Vuidili filius, qui cum esset ex nobilibus parentibus ortus, & in Noualiensi Monasterio à puero educatus post S. Froidinum Abbatiæ præfuit.

820 Hugo filius naturalis Caroli magni Imperatoris, quem Pater in senectute sua, anno scilicet 813. in publico Conuentu Aquisgrani Ludouico suo primogenito cum Drogone, & Teuderico etiam eius filijs naturalibus commendauerat ex Duce Aquitaniæ, iussu fratris tunc Imperatoris clericus factus, & Monacali habitu indutus, mortuo Amblulpho Abbas eligitur; quapropter illius intuitu multæ largitiones ab Imperatore, & Regibus huic Abbatiæ factæ fuerunt: Carolus enim eius Pater dedit in Maurianensi Episcopatu duas Communitates Aruam, & Lianam, in Italia Cohortem Gabianam mille mansos tunc continentem: Ludouicus frater donationem factam de Valle Bardonixæ approbauit. Lotarius

tarius addidit Pagnum quondam ditissimum,& regale Monasterium Salutiarum, quod olim Aystulphus Longobardorum Rex condiderat. At ipse Hugo (vt ait Auctor Cronicæ huius Monasterij) dum Cœnobia suę ditionis visitaret, infirmitate corporis tactus obijt Idibus Iunij in Abbatia S. Medardi in partibus Gallicanis, vbi ob multas suas virtutes, & miracula, quæ Dominus per eum in illo loco operatus est,magna in veneratione ab Incolis habetur.Erat enim, vt ait idem Auctor,sapientia,& scientia præcipuus,eleemosynis largus,pietate laudabilis,corpore castus,mente deuotus,animo vigil,pulchritudine corporis valdè decorus.Auctor verò Chronici Bertiniani illum interijsse asserit anno 844. in quodam conflictu inito apud Ciuitatem Tolosam inter Carolum Caluum,& Pipinum q.Pipini Aquitanię Regis filium.

Eldradus vir sanctitate vitæ,& etiam miraculis clarus. 845

Eirardus. 875

Demontius. 906

Dondiuertus,ad cuius requisitionem Adalbertus Marchio anno tertio Regni Hugonis huic Abbatiæ Castrum,& Villam Guinzenarum, & Cortem S Dalmatij prope Sangonum donauit, eoque regente fuit hoc celebre Monasterium à Saracenis penitus euersum, & ipse Abbatiam rexit anno 42. 929

Pellegrinus,qui cum Amalrico Episcopo Taurinensi quædam bona permutauit,& fuit vir benè educatus, & peritia litterarum eruditus. 955

Gezon,cui Vuido quidam donauit Castra Rodi,& Virduni vltra Tanagrum in Diœcesi Albensi. 977

Gottofredus,qui etiam fuit Abbas Bremetensis. 1008

Odilo nepos Odilonis Abbatis Cluniacensis,quo viuente hęc Abbatia ab Imperatore Conrado fuit tradita in custodiam Alberici Episcopi Cumani. 1127

1050 Eldradus secundus, inde Abbas Bremetensis vir bonus, & plenus dierum, cuius mentio habetur in epistola Petri Damiani Cardinalis ad Adelaidam Comitissæ Secusiæ.

1093 Petrus primus Prior, in cuius gratia Vmbertus Maurianæ Comes, Italiæque Marchio priuilegia, & donationes huius Monasterij confirmauit.

1202 Stephanus, cui Palmerius Dominus Reani quædam bona donauit anno 1202.

1233 Iacobus, qui inde fuit Abbas S. Iusti in Secusia.

1270 Tosettus, à quo in Auiliana quædam bona in emphiteosim fuerunt concessa Petro Chaberto.

1277 Amædeus, qui venditionem factam à Iacobo suo prædecessore de quibusdam bonis existentibus in territorio Villaris Fochiardi anno 1277. confirmauit.

1306 Lantermus primus.

1313 Giugo.

1315 Lantermus secũdus dictus de Balandetto ex familia de Gaijs, qui ab Amedæo patre, & Edouardo filio Comitibus Sabaudiæ multa priuilegia obtinuit.

1307 Ioannes, cuius tempore duodecim Monaci Sacerdotes hanc Abbatiam inhabitabant.

1326 Lantermus Gaius, qui Comiti Sabaudiæ partem decimæ Vallis Lancei hac conditione concessit, vt bona huius Monasterij in patrocinium haberet anno 1437.

1353 Ruffinus de Bartholomęis de Secusia, qui anno 1366. cum Episcopo Taurinensi, & Abbate Secusino fuit nominatus executor testamenti Iacobi P. Achaiæ.

1389 Matthæus Gastaldus.

1418 Ioannes Prouana á Cariniano ex Dominis Villaris Almersij, qui Martinum V. Pontif. Max. á Concilio Constantiensi per Montem Cinisium in Italiam proficiscentem, honorificè suscepit.

1447 Vincentius ex Dominis Ialioni in Valle Secusina.

Fr.

Fr. Vbertinus Borellus à Montecalerio olim Ordinis Minorum S. Francisci Theologus, & Confessarius Ludouici Ducis Sabaudiæ. 1456

Martinus Lefranc Præpositus Lauzanæ, & Prior Noualixij ex dimissione sui prædecessoris. 1459

Eusebius Margheria Vercellensis Cubicularius Apostolicus, & Archidiaconus S. Eusebij de Vercellis, qui apud S. Sedem pro Duce Sabaudiæ fuerat Legatus, & paulo ante electus Episcopus Vercellensis, etiamsi non consecratus. 1463

Georgius Prouana ex Dominis Lainiaci, qui obijt 1502. 1478

Andreas Prouana ex ijsdem Dominis, qui fuit præpositus Lausanæ, inde Archidiaconus Taurinensis, Prothonotarius Apostolicus, Auditor, & Vicarius Generalis Cardinalis Dominici de Ruuere Episcopi Taurinensis, & pro Carolo III. Duce Sabaudiæ ad Iulium II. Pontif. Max. Apostolicus Legatus. Hic Iuspatronatus Præpositura Vigoni, quam diù rexerat pro se, suisque proximioribus agnatis acquisiuit. 1503

Georgius Prouana ex Dominis Lainiasci secundus huius nominis. 1520

Carolus Prouana ex ijsdem Dominis, qui testamentum condidit anno 1559. & fuit Archidiaconus Taurinensis. 1539

Gaspar Prouana ex ijsdem Dominis Archidiaconus Taurinensis, Prior S. Benigni Cuneensis, & ex cessione sui prædecessoris Prior, & Dominus Noualisij, & inde Abbas Abundantiæ in Sabaudia. 1550

Antonius Prouana filius Io. Francisci ex Dominis Bozzolini, & magni Cancellarij Sabaudiæ, qui recuperata dignitate Abbatiali, fuit inde Archiepiscopus Taurinensis. 1601

Philibertus Mauritius Prouana filius Io. Francisci Comitis Frusaschi, & ex Dominis Lainiaci. 1640

De Abbatia S. Mauri de Pulcherata, eiusque Abbatibus.

Cap. 17.

VLCHERATÆ Oppidum antiquitus sic dictum ad Padi ripam inter Gaxenum, & Taurinum situm celebre fuit vetustissima Abbatia inibi sub titulo S. Mauri ex regularibus D. Benedicti consocijs erecta, qui ab Italis ad Gallicos populos religionem propagaturus, per Pedemontium transiens, Vercellis in itinere moram trahens, magnum sanctitatis specimen exhibuit: quo verò tempore, vel á quo erecta, & dotata fuerit præmissa Abbatia, hactenus permultis, ijsdemque antiquissimis codicibus diligenter euolutis, non reperi, satis tamen euidenter apparet, vetustissimam esse, priscosque Secusiæ Marchiones eiusdem fuisse auctores, vel potius restauratores, ex quo erectæ per eos, ac dotatæ Abbatiæ S. Iusti de Secusia inter alia Oppida, Castra, & Ecclesias prædictum Pulcheratæ cum administratione præfatæ Abbatiæ S. Mauri, quæ ad ea vsque tempora castra finitima iurisdictioni suæ subiecta habuerat, concesserunt. Verum longo temporis tractu factum est, vt antiquato Pulcheratæ nomine, S. Maurus Oppidum illud appellaretur, quod cum de anno 1382. à Guillelmo Caburri Abbate, & Apostolico Delegato Amedæo Sabaudiæ Comiti distractum fuisset, Abbatiaque præmissa bellicis infortunijs diruta, & á suis Præsulibus restaurata, tandem ab eximijs ędificijs in Ecclesiam satis exilem reducta nostra hac tempestate sæcularibus Clericis commendatur, antiquis monachis penitus seclusis. Abbates huius Abbatiæ, quorum memoria ad nos peruenit, sunt sequentes. Marti-

Martinus, qui cum Simone Abbate S. Iacobi de Stura super 1172
facto eius Abbatiæ transegit.

Otho primus. 1210

Godefredus, qui adhuc viuebat 1258. præcepit auctoritate 1233
Apostolica anno 1255. Comitibus S. Martini, & Vallisper-
giæ, de non molestando Abbatiam Fructuariensem.

Raimundus ex Dominis Lancei. 1266

Federicus. 1299

Accon. 1337

Iordanus, qui fuit Episcopus Bobiensis, & administrator hu- 1339
ius Abbatiæ.

Bertolottus inde Abbas Fructuariensis. 1346

Iacobus ex Dominis Riualbę, qui Pascariense castrum Nico- 1374
lao ex Dominis Riualbæ in emphiteosim concessit, & Ab-
batiam, quæ ob bellicos casus per multos annos inter rude-
ra iacuerat, restaurauit.

Otho secundus superioris ex fratre nepos. 1390

Ioannes Guascus de Vigono, quo Abbatiam gubernante, de 1410
anno 1430. Ecclesiam S. Laurentij extra mœnia Ciuitatis
fuit vnita.

Ioannes Martinus Aduocatus Vercellensis ex Dominis Casę- 1447
nouæ.

Antonius de Strata de Valide Diœcesis Papiensis. 1450

Vasinus Malabaila Astensis, & Episcopus eiusdem Ciuitatis. 1475

Dominicus à Ruuere ex Dominis Vicinoui, inde Episcopus 1476
Taurinensis, & Cardinalis, & secretus cubicularius Ponti-
ficis.

Augustinus de Conradis Lignanæ Vercellensis Abbas Casæ- 148.
nouæ, S. Benigni Fructuariensis, S. Andreæ de Vercellis, &
S. Claudij in Burgundia.

Bernardinus Lignana Augustini nepos. 1485

Luchinus Prouana à Cariniano. 1510

Carolus de Fago, alias de Chiueluto. 1523

Guil-

1544 Guillelmus de Fago Caroli nepos.

1545 Franciscus Sfondratus Io. Baptistæ Senatoris Mediolanensis filius I.V.D. excellentissimus, humanisque, & politioribus litteris apprimè eruditus, antequam sacris ordinibus initiaretur, Senatoris munere Taurini primum, deinde Mediolani functus est, sed mortua vxore, ex qua habuerat Nicolaum filium Pontif. Max. Gregorium XIV. appellatum, ad Episcopatum Cremonensem assumptus est, Cardinalitiaq; dignitate decoratus, ac de Abbatia S. Mauri prouisus. Obijt anno 1550. sepultus in Ecclesia Cathedrali Cremonensi cum hoc Epithaphio.

Franciscus Sfondratus hic requiescit Baptista illius filius, qui & Senator, & Conciliarius Ludouici Sfortia valdè clarus fuit, ob multas nobiles legationes, quas missu ipsius obijt ad omnes, & Reges, & illustres Respublicas. Hic Comes littoris larij ad orientem vergentis, Baroq; Asina Vallis, ob egregiam fidem, prudentiamq; in Republica administranda, & ob admirabilem intelligentiam iuris à Carolo Allobrogum Duce Senator ille creatus est, posteaq; à Francisco secundo Insubrium Duce in ordinem Senatorum Mediolani adscriptus in ea dignitate à Carolo V. Imperatore, cum in ipsius ditionem Ciuitas redijsset, retentus fuit, auctusq; Consiliarij gradu. Mortua verò vxore Anna Vicecomita lectissima fœmina ab eodem summa cum potestate Senas missus est, vt eorum Rempublicam discordijs vexatam consilio suo regeret: à quibus ob egregia ipsius merita, & Ciuitate donatus est, & pater patria appellatus. Postea Romam à Paulo III. Pont. Max. euocatus in Germaniam paulo post missus fuit, ab eodemq; in amplissimum

Cardi-

Cardinalium Ordinem cooptatus ad Carolum Imperatorem magnis de rebus legatus est; ornatus demum à sapientissimo, acerrimiq; iudicij sanè omnibus honoribus, quibus Summi Antistitis persona decorari potest; mortem obijt anno 1550. Cremonæ patriæ Episcopus, Nicolaus, & Paulus eximia pietate præditi filij hoc monumentum posuerunt. Vixit annos 60. menses 9. dies 7.

Laurentius Canalis ex Dominis Cumianæ. 1550

Hieronymus Spinola Genuensis. 1557

Hieronymus à Ruuere Archiepiscopus Taurinensis, & Cardinalis. 1577

Iulius à Ruuere Hieronymi ex Io. Francisco fratre, & Torquato milite S. Michaëlis nepos, & etiam Abbas S. Ianuarij. 1586

Hieronymus à Ruuere secundus huius nominis, & Iulij ex Lęlio fratre nepos, viuit Abbas S. Mauri, & S. Ianuarij. 1633

De Abbatia S. Michaelis Clusini, eiusque Abbatibus.

Cap. 18.

IN Picheriani montis acumine accliuis, valdè, ac difficilis á Cinisio duodecim millia passuum distantis, vbi olim Carolo magno á Gallijs in Italiam per Secusinam Vallem descendenti, longissimo pariete iter occlusit Desiderius Rex Longobardorum, conspicitur celeberrimum S. Michaelis Monasterium antiquitus quidem magnum Benedictinorum Monacorum, nunc verò per paucorum sęcularium Pręsbyterorum hospitium. Illud fundauit, & magnifica manu dotauit

tauit Hugo Marinus præpotens Auuergnacus,& Mõtis Buceri Dominus,dum Roma ad patrios lares cum Isengarda vxore rediret,post cujus consecrationem sacro ritu ab Annucco Taurinensi Antistite anno 966. peractam, fama miraculorum percrebescente in idem Monasterium,quamplures pij, ac deuoti viri religiosæ vitæ ducendæ causa se recipiebant,præcipuè verò Ioannes Rauennæ prius Archiepiscopus. Auxerunt miium in modum Abbatiæ census quamplures Imperatores,Reges,Duces, Marchiones, Comites, & Prælati variarum partium, & regionum, Castra, Oppida, Abbatias alias non infimi nominis, & Ecclesias etiam remotissimas eidem subijcientes,adeò vt in quodam priuilegij diplomate illi ab Innocentio III. Pont. Max. anno 1202.concessit plus centum quadraginta Ecclesiæ eiusdem iurisdictionis describuntur, inter quas Abbatiæ Pinerolij,Caburri,Caramaniæ,S.Christofori Astensis Diœcesis in Pedemontano Principatu, S. verò Ioannis Narbonensis, S.Ilarij de Carcasso,& S. Petri de Carte Tolosana in Galliam recensentur,& quamuis bellorum iniuria, Abbatumq; incuria, pluræque harum Abbatiarum ab eorum iurisdictione se subtraxerint,plures tamen adhuc illis in partibus Galliç obediunt,quorum prouisiones tempore vacationum fiunt à Vicarijs Generalibus,quos Abbates huius Monasterij in ea regione constituere solent, & in Pedemontana Prouincia propter iurisdictionem, quam varijs in locis illæsam sibi tuentur, possident etiam Castra S. Ambrosij, & Iaueni oppidi nobilissimi, in quo nostra hac tempestate Serenissimus Princeps Mauritius à Sabaudia olim Cardinalis, & eiusdem Abbatiæ Abbas Commendatarius Canonicorum sæcularium Collegiatam erexit, ac dotauit. Nomina Abbatum,qui huic Monasterio præfuerunt,& quorum memoriam ex publicis documentis hucusque inuenire potuimus,ita à nobis recensentur.

Aduer-

Aduertus primus Abbas. 966

Hermengardus, cui Gezo Episcopus Taurinensis castrum S. Ambrosij, quod non longè distat à Monasterio, donauit, & Landulphus item Taurinensis Episcopus Abbatiam Caburri submisit. 1010

Petrus. 1210

Bonifacius, sub cuius regimine Vmbertus Episcopus Taurinensis Ecclesias S. Mariæ, & S. Remigij de Cariniano huic Abbatiæ subiecit. 1240

Guillelmus ex Dominis Cameræ Sabaudus, qui anno 1255. cum Comite Thoma à Sabaudia pro iurisdictione castri Iaueni litigabat. 1247

Marcanus. 1272

Raimundus. 1290

Andreas, qui in gentilitijs insignijs Aquilam gerebat. 1306

Antonius, qui Guillelmum à Montebello Dominum Frusaschi de Clauso Alpignani inuestiuit anno 1308. 1308

Guillelmus á Sabaudia Thomæ Comitis Maurianæ filius. 1310

B. 1326

Rodulphus à Montebello ex Dominis Frusaschi nominatus in pace celebrata in castro Ciriaci inter Philippum Principem Achaiæ, & Theodorum Marchionem Montisferrati anno 1341. & in contractu matrimonij Aimonis Comitis Sabaudiæ, & Violantis Paleologæ, eratque Consiliarius Catharinæ de Viena matris, & Curatricis Iacobi de Sabaudia Principis Achaiæ. 1333

Martinus. 1344

Rodulphus à Montebello secũdus huius nominis, & primi nepos, creatus Abbas emit anno 1347. nomine suæ Ecclesiæ á tutoribus Amedæi Comitis Sabaudiæ pretio 2000. florenorum auri castrum Vallis Iudeæ in Valle Secusina situm, ac in illius manibus depositatæ fuerunt dotes Mariæ Comitis Gebennensis filiæ, Philippique Primogeniti Iacobi Principis 1347

cipis Achaiæ sponsæ. Anno verò 1357. castrum Couatiarum ab eodem Comite Sabaudiæ habuit, illumq; cum Principe Achaiæ reconciliauit, ac à Margarita de Sabaudia Ioannis Marchionis Montisferrati vidua, cum Iacobo Episcopo Eporediensi, Aimone de Challant, & Guillelmo à Montebello militibus testamentarius executor nominatus fuit; rexitque Abbatiam vsque ad annum 1359.

1359 Hugo de Marbosco olim Prior Nouiliæ, electus à Monacis, & confirmatus à Celsitudine Sabaudię.

1361 Iacobus natione Gallus.

1365 Petrus, qui castrum Iaueni aggeribus cinxit, & anno 1375. ex quo decimam Papalem persoluere recusabat instante Ioanne Episcopo Taurinensi Collectore Apostolico fuit excommunicatus.

1381 Guido de Sauuargia, qui Dominos Couatiarum inuestiuit.

1391 Guillelmus de Challanco ex Vicecomitibus Augustæ, qui fuit Episcopus Lausanensis, Cancellarius Sabaudiæ, & secundum aliquos etiam electus Archiepiscopus Lugdunẽsis, ac anno 1398. in expeditione Parisiensi Amedæum Comitem Sabaudiæ secutus est.

1408 Amedæus ex Dominis Montismaioris in Valle Maurina Gaspardi Sabaudiæ Maresciali filius, alteriusque Gaspardi D. Brianzoni frater, & qui inde fuit electus Episcopus Maurianensis.

1411 Antonius à Challanco Cardinalis.

1418 Ioannes Saiturerius à Trifortio Lugdunensis Diœcesis, qui fuit vnus ex Custodibus Concilij Basiliensis, & anno 1419 decimas, quas in Parochia Bricherasij percipiebat, Præposito dicti loci remisit.

1446 Guillelmus de Varaxio nobilis Sabaudus.

1463 Ioãnes de Varaxio Guillelmi nepos, Referẽdarius vtriusq: signaturæ sub Sixto IV. & inde Episc. Bellicensis, qui adhuc Abbatiam regebat anno 1505. Hic anno 1477. pro iurisdictione

dictione castrorum Iaueni, & S. Ambrosij cum hominibus Auilianæ transegit.

Vrbanus ex Dominis Miolani etiam Sabaudus, Abbas item Caramaniæ, & Episcopus Diensis, & Valentinensis. 1505

Io. Baptista Palauicinus nobilis Genuensis, Episcopus Cauaronensis S. R. E. Cardinalis, & etiam Abbas Ripaltæ, qui obijt anno 1524. & sepultus Romæ in Basilica S. Mariæ de Populo habet hoc Epitaphium. 1524

Jo. Baptista Palauicino Genuensi S. R. E. ad titulum S. Apollinaris Cardinali Cauallicenso, Antonetti Cardinalis S. Praxedis ex fratre nepoti eximia iuris scientia, & bonarum litterarum cognitione præstanti per omnes forensium dignitatum gradus, & Cardinalatum euecto à Leone X. Adriano VI. & Clemente VII. ad summas res adhibito in honorum cursu matura morte præcepto, Jo. Baptistam vtriusq; signaturæ Referendarius, & Biblianus Palauicini frater patruo magno benè de familia merito memoriæ causa posuerunt 1596. vixit annos 44. Obijt anno salutis 1524. Jdibus Augusti.

Bonifacius Ferrerius Bugellensis Cardinalis. 1525

Philibertus Ferrerius Bonifacij ex fratre nepos etiam Cardinalis. 1535

Philibertus Ferrerius dictus secundus, & superioris Philiberti Cardinalis ex fratre nepos, & etiam Abbas S. Stephani de Citadella Vercellensis. 1550

Guido Ferrerius Cardinalis. 1570

Michael Bonellus Alexandrinus Ordinis Prædicatorum Pij V. Pontif. Max. ex sorore nepos, & S. R. E. Cardinalis, qui obijt anno 1598. sepultus in Ecclesia S. Mariæ super Mineruam cum statua marmorea, & hac inscriptione. 1589

D. O. M.

Fr. Michaeli Bonello Ordinis Prædicatorum S. R. E. Cardinali Alexandrino Episcopo Albanensi Pij V. ex eodem ordine Sanctiss. Pontif. ex sorore nepoti, ab eoq; ad grauissima Sedis Apostolicæ negotia moderanda adhibito legato sacri fœderis iniendi causa ad Reges in Galliam, Hispaniam, Lusitaniam, cunctis à se pro Republica susceptis strenuè, & feliciter perfuncto religionis, prudentia, integritatis, eximiaq; virtutis laude præstantissimo vixit annos 56. menses 4. dies 6. Obijt 4. Cal. Aprilis 1598. Quod illi monumentum ob Ioannem Aldobrandinum fratrem, & in sacrum Collegium à Pio cooptatum, aliaque eius Auunculi in se familiamq; suam merita Clemens VIII. Pont. Max. instituerat. Petrus Cardinalis Aldobrandinus S. R. E. Camerarius gratum patrui voluntatem secutus Collega optimo pos. anno 1611.

1600 Laurentius Capris Taurinensis Stephani filius.

1603 Philibertus à Sabandia Caroli Emmanuelis, & Catharinæ Austriacæ Sabaudiæ Ducum secundogenitus magnus Prior Castiliæ, Prorex Regni Siciliæ, ac Generalis Præfectus triremium Potentissimi Regis Hispaniarum.

1610 Ioannes Boterus Benensis diligens historicus, facundus orator, ac Poeta venustus, qui multas lucubrationes, partim latinè, & partim Italicè edidit, quarum tituli in meo catalogo scriptorum Pedemontij referuntur, creatus Abbas per cessionem Serenissimi Principis Philiberti. Obijt Taurini senio confectus.

1625 Mauritius à Sabaudia eiusdem Caroli Emmanuelis Sabaudiæ Ducis

Ducis tertiogenitus,& Diaconus olim Cardinalis.

Antonius á Sabaudia filius naturalis q. Serenissimi Caroli Emmanuelis Sabaudiæ Ducis. 164

De Caburrensi Abbatia,eiusque Abbatibus.

Cap. 19.

N Taurinensi Prouincia medius inter Padum, & Pelicem mons à vicinis montibus miro naturæ artificio sciunctus erigitur. In eius vertice ob situs asperrimi conditionem suspicitur inexpugnabilis Arx,& ad eius radices iacet Caburrum Romanis ipsis antiquitus non incognitum oppidum,quod, & ob antiquissimam in eo à Landulpho Taurinensi Episcopo in honorem Deiparæ Virginis erectam Abbatiam non parum celebratur.Hanc D.Benedicti monacis subesse à prima origine voluit, cui non vulgari dotæ ditatæ præfecit in Abbatem Ioannem quemdam eiusdem ordinis monacum, morum,& vitæ integritate insignem virum cum ob bellica incommoda, quibus tota Subalpina regio diuexabatur factum esset,vt Abbatiæ ædes passim collaberentur,vt tantæ ruinæ præsto esset fundator Episcopus, eam Emengardo Abbati Clusino, quo commodius restaurationi incumberet anno 1010. in perpetuum contulit titulum. Nostra tamen hac tempestate non regularibus amplius, sed sæcularibus Clericis commendari solet præfata Abbatia, cui vnus,vel duo, ad summum inseruiunt. Nomina verò Abbatum,quæ ad nos peruenerunt,hæc sunt.

Ioannes primus Abbas vir summæ industriæ, ac sanctitatis egregiæ,vt ex sequenti confirmationis documento ab originali eruto apparet. 10

1042 In nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis Decretum securitatis, & firmitatis pro futuris temporibus ad memoriam retinendam qualiter D. & Ven. Vuido S. Taurinensis Ecclesiæ Episcopus cum præsentia Archidiaconi sui, sacerdotum, inferiorumque ordinum, nec non, & conciuium, & fidelium suorum, quorum ex parte nomina proprijs manibus supter ad probata cernuntur monasterium quodam in honore S. Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ à Ven. eiusdem Sedis Antistite Landulpho prædecessore suo à fundis conditum, dedicatum, & ordinatum, atque ornatum vita, & moribus adeò sanctis, & religiosis iuris Ioanni monaco viro summæ industriæ, & sanctitatis egregiæ ab eodem Præsule in Abbatem consecrato cum omnibus ad idem monasterium pertinentibus tam mobilibus, quam immobilibus, seu ex famulis constructum in Villa, quę Caburro dicitur tradidit, & largitus est idem cum Plebe in Valle Pineriasca cum dote, titulis, mansis, terris, decimis, oblationibus, cęmiterijs, transitis omnibus ad eam respicientibus ab introitu Vallis vsque ad summum verticem montis, & vsque ad cliuium collis, qui ab incolis Sesanis dicitur vsque ad aquam, quæ defluit in Vallem, & vltra, & circa aquam, quę decurrit per Vallem . . . , Addidit quoque memorabilis Pastor Landulphus præfato Monasterio Corticellam vnam inter Cercinascum, & Schalengiam, quæ ab incolis Gorreta dicitur, & mansos tres, vnum in Cercinasco, duos verò in Castagnola. In Suauis autem Ecclesiam in honore S. Stephani cum omni dote, terraccio, & oblationibus ad eandem pertinentibus, & quartam partem cunctarum decimarum: titulos autem tres in eadem Villa, vnum in honore S. Vincentij, alium in honore S. Mariæ, tertium verò in honore eiusdem S. Dei Genitricis Mariæ: Curticellam vnam quoque in eodem territorio Suauis, & in Polungaria Ecclesiam vnam in honore S. Nicolai Confessoris Christi cum dote,

dote, quæ est decem iugerum: In Campilione Ecclesiam vnam in honore S. Mariæ cum omni dote, cæmiteio, & oblatione, & quarta parte cunctarum decimarum, & Ecclesiam vnam in honore S. Andreæ Apostoli Christi. In Romanisis Ecclesiam vnam in honore S. Io. Baptistæ. Igitur omnia collata à B. memoriæ Landulpho Pontifice, & quæ conferenda sunt Deo largiente in posterum eidem monasterio in mobilibus, siue immobilibus rebus idem plebibus, capellis, titulis, decimis, oblationibus, cæmiterijs, mansis, terris, vineis, pratis, pascuis, siluis, montibus, collibus, & vallibus, gerbis, aquis, molendinis, lacubus, paludibus, piscationibus, accessibus, aquarumque decursibus, seruis, ancillis omnibus ad idem monasterium aspicientibus, vel aspiciendis, præsentibus, & interuenientibus Archidiacono suę Sedis cum reliquis ordinibus pariter, & laicis fidelibus prędicto monasterio memorabilis Vido Pontifex contulit, concessit, atque largitus est monasterium qq. quæ prædiximus ad eum pertinentibus iam dicto Ioanni Abbati, suisque successoribus contulit, atque concessit, vt omni tempore sit prouisor, & gubernator eiusdem monasterij, solicitudinem diurnam, & nocturnam gerat sine pigritia de diuinis misterijs diurnis, atque nocturnis, de vita, & moribus monacorum secundum canonicam, & monasticam regulam, de luminaribus, de sarcinis, de familia, & de omnibus, quæ sibi commissa sunt, quatenus secundum Deum cuncta prudenter regat, & gubernat, & faciat de ijs, quæ eidem monasterio collata, & conferenda sunt quicquid eius iusta, & sancta decreuerit voluntas, omni sua, suorumque successorum contradictione, inquietatione, & diminutione remota. Pro securitate autem, & firmiori stabilitate, & vt futuris temporibus memoria seruetur præmissis summæ venerationis Vido Pontifex hanc decreti paginam Adam suæ Sedis canonicæ Præsbytero scribere iussit, vt per hanc

decreti

decreti paginam prædictus Abbas Ioannes, suique successores omni vitæ suæ tempore iam dictum Monasterium cũ omnibus eidem pertinentibus firmiter habeat, possideat, fruatur omni sua, suorumque contradictione, inquietatione, molestatione, vel minoratione funditus remota pro certiore autem firmitate, & meliore stabilitate prætexatus Pontifex hanc decreti paginam manu propria subscribens roborauit, & quamplures suorum Canonicorum subscribere iussit P.VV.S. Taurinensis Ecclesiæ Antistes hoc decretum á se factum firmat, & roborat. Cono officij Archidiaconatus sui neglector huic decreto laudando consensit, & subscripsit. Ego Agelbertus indignus vocatus Archipræsbyter in hoc decreto consensi. Ego Gisulphus primicerius in hoc decreto scripsi. Vuido Sacræ Taurinensis Ecclesiæ Antistes hoc testamentum, seu decretum à me ordinatum monasterij S.Mariæ fieri iussi pro anima Regis nostri, & Apostolici Romanæ Sedis, meæ, & Episcoporum nostræ Sedis, cunctorumque fidelium defunctorum, atque viuorum vniuersalis Ecclesiæ statu, & manu propria firmaui, corroboraui cum fidelibus nostræ Ecclesiæ Canonicis, videlicet ordine, & stabilitate. Vt si quis, &c. Ego Adam indignè vocatus præsbyter, qui hoc testamentum, seu decretum iussu D. Vidonis Venerabilis Episcopi scripsi, & post confirmationem eiusdem corroboraui anno ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi 1041. Indictione nona, Præsulatus verò ipsius D. Vuidonis tertio. Actum in Ciuitate Taurini.

1075 Martinus, qui á Cumberto Episcopo Taurinẽsi Ecclesiam S.Siluestri propè Cherium obtinuit.

1175 Viuianus, cui Milo Episcopus Taurinensis quædam bona donauit.

1182 Henricus.

1202 Nicolaus, cui Iacobus Episcopus Taurinensis quatuor Ecclesias suæ Diœcesis submisit.

Borgo-

Borgogninus. 1212
Ioannes. 1266
Iacobus. 1276
Balangerius Berfator, inde Abbas Pinerolij. 1279
Rufinus ex Dominis Bagnolij olim Præpofitus S.Stephani de Villafranca, in cuius electione graues fuerunt contentiones inter Monacos huius Abbatiæ, & Abbatem Clufinum, qui ius eligendi prætendebat. 1287
Ioannes de Aitone monacus Clufinus, qui tanquam nominatus ab Abbate Clufino á monachis fuit expulfus. 1290
Guido. 1299
Guillelmus ex Dominis Lucernæ, qui inter Principem Achaiæ, & ipfos Dominos Lucernæ fuit Arbiter. 1301
Philippus ex Dominis Lucernæ, qui anno 1321. Præpofitum, & Canonicos S. Iuuenalis de Foffano inueftiuit de Ecclefia SS. Victoris, & Ioannis de Romanifio. 1321
Guillelmus. 1339
Francifcus Calufius à Vigono. 1355
Guillelmus ex Dominis Ripaltæ, cui commiffa fuit alienatio caftri S.Mauri de Rubiana facta Amedæo Comiti Sabaudiæ anno 1382. 1382
Laurentius Morina Caburrenfis. 1415
Bertettus naturalis ex Dominis Ripaltæ. 1418
Nicolaus. 1443
Nicolaus Bernetius de Vignono. 1490
Baldeffar Bernetius de Vignono Archiepifcopus Laudicenfis, & Vicarius Generalis Taurini, qui obijt 7. Maij anni 1509. fepultus fuit Pinerolij in Ecclefia S. Donati, cuius erat Præpofitus, & in Capella à fe condita, & dotata. 1493
Guillelmus Bardinus Archipræsbyter, & Vicarius Generalis Taurini. 1510
Francifcus de Chiuerono nobilis Sabaudus, & eleemofynarius Caroli Ducis Sabaudiæ. 1520

1530 Stephanus de Mauriaco etiam Sabaudus.

1562 Marcus Balbus ex Dominis Vernoni filius secundogenitus Nicolai Balbi Præsidis Patrimonialis Sabaudiæ.

1578 Marcus Antonius Bobba Casalensis, inde Cardinalis.

1595 Gregorius Petrochinus à Monte Elparo Cardinalis, qui obijt anno 1612. & sepelitur in Ecclesia S. Augustini cum sequenti Elogio.

F. Gregorio Petrochino à Monte Elparo S.R.E. Episcopo Card. Prænestino viro diuinarum rerũ scientia, vita innocentia, morum suauitate, & mira humanitate toti aulæ conspicuo, quod communi auræ, & beneuolentia in omni vita, ac publico mœrore, & luctu in morte comprobauit. Vixit annos 76. menses 3. dies 8. Obijt Cal. Iunij 1612. Iacobus Petrochinus nepos, & ex testamento hæres patruo optimo, & benemerenti cum lacrymis poni curauit.

1600 Octauius Parauicinus Romanus, origine Nouocomensis S. Philippi Nerij discipulus, Alexandriæ Episcopus Cardinalis tit. S. Alexij, & ad Eluetios cum facultate Legati à latere missus per cessionem sui prædecessoris hanc obtinuit Abbatiam, quam postea nepoti renunciauit: ipse autem obijt Romæ, & sepelitur in æde sui tituli cum hoc Epitaphio.

D. O. M.

Octauio Parauicino S.R.E. Præsbyt. Cardinali priscæ probitatis, ac eximiæ prudentiæ viro legatione apud Eluetios Germaniæ patrocinio, alijsq; præclaris muneribus functo Erasmus Alexandriæ Episcopus, & fratres patruo B.M.P.P.

1613 Erasmus Parauicinus Romanus superioris nepos, & Successor

fortam in Abbatia, quàm in Episcopatu Alexandrino.
Cassianus à Puteo Bugellensis Antonij I. V. D. clari nominis, 1641
ac Auditoris Magni Ducis Hetruriæ Blanchæ Cacheranæ filius, miles, & Commendatarius Ordinis S. Stephani de Florentia, ac Eminentissimi Cardinalis Francisci Barbarini Sanctissimi D. N. Vrbani Papæ VIII. nepotis, familiaris, vir eximiè doctus, ac incomparabili vitæ bonitate, ac morum integritate præditus, & ideò toti Aulæ Romanæ charissimus electus Abbas Caburrensis, eidem hodie summa cum laude præest.

De Abbatia Caramaniæ, eiusque Abbatibus.

Cap. 20.

IN Caramaniç oppido in conterminis Astesij Comitatus, & Pedemontij superioris sito, celebre, & peruetustum adest monasterium sub inuocatione Beatæ Mariæ ab Odelrico Manfredo Marchione Secusiæ, & Berta Autberti item Marchionis filia coniugibus lege Salica viuentibus anno Domini, vt ex sequenti monumento apparet fundatum, multisque redditibus, & præsertim medietate iurisdictionis ipsius loci Caramaniæ, Polentij, ac totius Vallis Macræ, tertiaque parte (excepto castro) Ciuitatis Salutiarum dotatum, cum reseruatione tamen eiusdem gubernationis, & administrationis pro Successoribus in ipso Marchionatu. Sed cum moniales S. Benedicti, quæ sub regimine eiusdem Abbatissæ nomine Richildæ ab infantia in eadẽ religione educatæ, & ibi collocatæ fuerant, progressu temporis posthabita obseruantia, & continentiæ relaxatis habenis ad instar laica-

rum mulierum viuentes bona ipsius monasterij alienare,& dilapidare cępissent, Felix Papa V. anno 1444. quarto sui Pontificatus monasterium ipsum,in quo multæ Sanctorum Reliquiæ, & præsertim pars capitis S. Blasij non Episcopi Sabastæ,vt incolæ ipsius loci allucinantur, sed tantum martyris,ac corporis S. Demetrij eius Socij,quorum sole mnitas Veruli celebratur,vt in martyrologio Romano die 29. Nouembris, venerantur, monacis nigris eiusdem ordinis concessit. Verum cum etiam isti à primo instituto diuerterent, fuit locus nostris temporibus monacis S. Hieronymi assignatus.

Erectio,& dotatio Abbatię Caramaniæ ex originali deprompta,eo modo, quo extat, est huiusmodi.

1228 IN nomine Domini Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi. Conradus Dei gratia Imperator Augustus anno Imperij eius Deo propitio secundo quinto Kal. Iunij indictione vndecima. Nos in Dei nomine Odelricus, qui miseratione Dei Magnifredus Marchio, scilicet nominatus filius quondam, itemque Magnifredi similiter Marchionis, & Bertæ auxiliante Deo Comitissa iugales filia quondam Autberti, itemque Marchionis, qui professi sumus ambo leges viuere Salica, ipso namque iugale meo mihi consentiente, & subter confirmante præsentibus præsentes dicere volumus, quomodo per testamentum nostrum de quibusdam rebus nostris disponere desideramus, & qualiter omnipotentem Dominum, cui omnia visibilia, & inuisibilia subiecta sunt de ijs hæredem nostrum constituimus, & pro eius

morea

amore, & timore monasterium puellarum construere volumus, & Abbatissam in eo ordinare, quæ die, noctuque tam pro nobis, & Dño Adalrico S. Astensis Episcopo, seu Domino Adalberto, itemque Marchione confratre nostro, seu filijs, filiabusque nostris, & cœteris parentibus nostris, quam pro omnibus fidelibus viuis, atque defunctis effundat preces ad Creatorem nostrum, vt ipse propter suam clementiam deleat scelera, & in bonis operibus nos perseuerare faciat, & ad vitam æternam cum Sanctis suis particeps nos faciat. Scimus veraciter Christum, & Ecclesiam vnam esse personam, quæ Ecclesiæ sunt, Christi sunt, quæcunque Ecclesiæ offeruntur, Christo offeruntur, & in sanctis scripturis insertum est iuxta auctoris vocem, quisquis ad Dominum, vel in sanctis suis ex proprijs bonis aliquid contulerit rebus, in hoc sęculo centuplum accipiet, & quod melius est, vitam possidebit æternam, & ideò notum sit omnibus, quia habemus, & detinemus ad nostram proprietatem Basilicam vnam, quæ in loco, & fundo Caramaniæ infra castrum ipsius loci est constructa, vbi nunc quatuor altaria sunt consecrata, maius in nomine Domini Saluatoris, seu eius genitricis Virginis Mariæ, S. Ioannis Apostoli, ac Euangelistæ, omniumque Sanctorum, secundum in honorem S. Petri Apostolorum Principis, & cęterorum Apostolorum, seu S. Ioannis præcursoris, & Baptistæ. Tertium in honore S. Stephani Protomartyris, Sanctique Laurentij, seu SS. Cosmæ, & Damiani. Quartum in honorem S. Archangeli Michaelis, & in ea Basilica conditæ sunt Reliquiæ Sanctorum Asterij, Longini, Blasij, atque Demitrij, siue Abondi martyris, nec non & S. Mauri, siue S. Cęsarij, atque SS. Viti, Georgij, & Mauritij, & eam volumus, & iudicamus per hoc nostrum testamentum confirmamus, & nunc, & in futurum vsque in perpetuum monasterium fiat puellarum, in quo annuente Christo Monachæ, quæ ibi ordinatæ fuerint

rint secundum regulam S. Benedicti diuina subministrantes officia vitam fœliciter ducant beatam, in quo etiam nūc eligimus consecrandam in Abbatissam quandam Virginē, & Deo deuotam nomine Richildam, quæ ab infātia in eiusdem doctrinæ vitam, & per consequens benè doctam, & nutritam esse videtur, & ad vsum, & sumptum monacharum eidem monasterio cōstituimus de nostra proprietate iam dictum castrum in integrum eiusdem loci Caramaniæ, vbi præfata Basilica est constructa, simul in circuitu ipsius castri, & fossatum, quo est circundatū, seu medietatē de eadē corte Caramaniæ, & de eius pertinentia, & medietatem de seruis, & ancillis, & nunc in eandē Caramaniā habitant vna cum medietate de illis rebus omnibus, quæ tam in eadem corte sunt, quam in loco, & territorio Polentio, quæ iuris nostri esse videtur, seu in locis, qui vocati sunt Colonne Casale, vnde medietatem eiusdem cortis, & de eius pertinentia excepta de præfata Ecclesia ad iam dictum castrum in nostra proprietate reseruamus, atque medietatem de corte altera, & de eius pertinentia, quæ est iuxta mare posita in Comitatu Albinganensi, quæ duplicibus nominibus est nuncupata, eidem concedimus monasterio Pradariolum, & Caramaniolam, & medietatem de castro, & capellis, seu turribus constructis in ea, vnde reliqua medietas pertinere videtur, neque monasterio iam dictæ Beatæ Mariæ, Sanctique Martini Confessoris Christi, quæ est constructa in Insula, quæ vocata est Gallinaria, siuè tertiam partem de corte tertia, & de eius pertinentia, quæ Salucia est vocata, excepto de castro, quod in eodem loco, est positum, sicut . . . . fossatumque est circundatum, & antepositum illis rebus, quas nos in aliam partem datam habemus, quod ipsum castrum cum duobus partibus eiusdem curtis Ego, qui supra Berta Comitissa in mea proprietate reseruo, atque nostram portionem de Ecclesia S.Hi-

larij,

larij,& de omnibus casis, sediminibus, cęterisque rebus eidem Ecclesię pertinentibus, quæ esse videtur prope vicum, qui vocatur Reuello constructa, nec non Ecclesiam S. Viti constructam in territorio de Cauallario, quæ vocatur Vuitberto cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, seu omnibus rebus illis, quæ vocatæ sunt S. Mauritij in eodem loco de Cauallario,& in eius territorio positis,& item Ecclesiam, quæ in honorē S. Mariæ est constructa in eodē territorio de Cauallario Vuitberto ad locū, qui vocatus est Pece cū omnibus rebus ad eā pertinentibus, scilicet cū medietate de illa medietate cū casis, cęterisque omnibus rebus, quas nunc habemus,& detinemus in valle, quæ vocatur Magrana in locis,& fundis, seu territorijs Surzianæ S. Damiani,& in Palierio, Rocabruna, Stropa, Prada, S. Michaele, Celio, Paderno, insuper petiam vnam de terra cum ædificio super habente intra Ciuitatem Taurinensem positam iuxta Torum eiusdem Ciuitatis, quæ fuit Turris quondam Vuidonis Subdiaconi filij q. Pedelprandi iuxta mensurā,& coherentias, quæ in cartulis inde acquisitionis describuntur, atque rebus omnibus illis, quæ eiusdem Vuidonis Subdiaconi iuris fuerunt, quæ sunt positæ in locis,& fundis Comicioni, Cambiani, sicut in illis cartulis designatur,& quæ ab Abbonissa fœmina,& ab Egeltruda item fœmina in nobis emissa sunt, seu etiam mansos decem cum omnibus rebus ad eas pertinentibus positas super fluuio Tanagro in loco, qui vocatur Montebarcario, sicut nunc rectæ,& laboratæ sunt per illos massarios, quorum nomina,& appellationes sunt Rositius, Ioannes Batalia, Gezo de Monterotundo, Albertus Bouio Richilo, qui habitare videtur iuxta eum: Item Ioannes Bruno,& Bono eius filio consobrino, Petrus Azgodo, item Ioannes Auzello, Andreas,& Calmo,& sunt ipsæ res omnes, quas eidē monasterio concedimus ad vsum,& sumptum præfatarum monacarum

per mensuram supra totum in eiusdem locis,& territorijs, quæ supra leguntur inter sedimina Castri, arearum, Ecclesiarum,seu cętera sedimina, & vineas cum arcis suis, terris arabilibus,pratis,gerbis,siluis tam maioribus,quam minoribus cum arcis suis iugera decem millia, & si plus de nostro iure ad præfatam medietatem de eisdem cortibus duabus Caramaniæ,Pradaroli,seu ad iam dictam tertiam partem de eadem corte tertia Salucia excepto de Castro, & de illa re,quæ supra antepositum est, atque ad dictam medietatem de illa medietate, quam nunc detinemus in præfata valle Macrana,seu ad easdem decem mansos de eodem loco Montebarcario,siue ad iam dictas omnes res, quæ supra leguntur, quas eidem monasterio concessas habemus parum,vel maximam inuentum fuerit,quam vt supra mensura legitur,& hunc nostrum testamentum,sicut supter ad firmatũ fuerit ad Dominum offerimus, vt sequente eo habeant moniales eiusdem monasterij ad eorum vsum, & sumptum,& firmiter possideant,& de parte eiusdem monasterij quidquid voluerint,faciant,&c.Sed & hæc volumus firmiter,& per hoc nostrum testamentum confirmamus,vt nullo modo permaneat ipsum monasterium in regimine illius Episcopi,in cuius Episcopio est situm, nec alterius personæ,nisi in Dei omnipotentis, quem eiusdem facimus hæredem,& sequente eo sit ordinatum, sicut subter fuerit affirmatum,idem quandiu in hoc sæculo ambo,vel vnus ex nobis fuerit in vita,sit in nostra sequente Duce,Sanctis eius regimina,post verum amborum ipsorum decessum, si filia ex nostro coniugio fuerit relicta, quæ veste, & velamine religiositatis indura sit in eodem monasterio, vel induere cupiat,& sensum, intellectumque habeat ordinandi eumdem monasterium, si post mortem Abbatissæ voluerit esse Abbatissa volumus, & per hoc nostrum ordinamus testamentũ,vt habeat licentiam . . . . . . desuper . . .

eidem monasterio excipiendi, & secundum voluntatem suam á quocunque voluerit Episcopo se consecrandi, & eandem ordinandi monacam similiter volumus, vt fiat de nepta nostra, quæ de filio, vel filia nostra fuerit relicta, si verò hæc personæ defuerint, confirmamus per hoc nostrum testamentum, & si filius masculinus ex nostro coniugio fuerit relictus fiat ipse monacus in eius ordinamentum non ad minuendum, nec ad præmium propter ordinamentum . . . . ad gubernandum, defensandum, & gratis Abbatissam ordinandum, si filius masculinus defuerit fiat maior nata ex nostro coniugio relicta, sicut supra de filio masculino statuimus, ipsa ita de eodem monasterio faciat: cum verò maior filia defuerit sequente ea maior ipsam ordinationem similiter recipiat, & sic semper vna post alteram maior nata, sequens postea quandiù vna ex eis in hoc sęculo fuerit habeat ipsum ordinare, tum volumus, & iudicamus, cum omnes filij, & filiæ nostræ defuerint nepos maior ex filio nostro natus eundem præcipiat ordinamentum si ex filio nepus nobis non fuerit, aut si fuerit viuus quando defuerit nepus ex filia nostra, quæ maior fuerit ex natione, habeat ipsam ordinationem, & quanticunque fuerint vnus post alterum maior natu semper habeat vigorē ad accipiendam eandem ordinationem, cum verò népotes ex nostris filijs defuerint, si nata ex eis superstes fuerit relicta, accipiat ipsum, vt supra legitur ordinamentum, post autem nepotes, neptumq; nostrarum decessum ipsa ordinatio veniat in liberos eorum, vel earum; quando verò illi defuerint, volumus, & per hoc nostrum testamentum ipsam ordinationem, quæ superius legitur de eodem monasterio in potestate duorum dē propinquioribus nostris, quorū supra iugalibus, vnus ex parte mea, qui supra Oldericus Marchio, alter ex mea parte, quæ supra Berta Comitissa, qui tunc temporis appa ruerint, & sic fiat quousque nobis propinqui vsque quinto apparueri nt

geniculo, post verò quinto geniculò transacto fiat ordinamentum de eodem monasterio, ita vt quandocunque cōtigerit, vt Abbatissa eiusdem monasterij obierit, fiat ordinamenta in electione eiusdem monasterij, vt ipsa fiat Abbatissa, quæ ab eadem eorum congregatione fuerit electa, vt accipiat baculum desuper altare eiusdem monasterij, quia vnam earum, quæ per consensum cęterarum fuerit posita, ipsa nāq; volumus, & constituimus, vt fiat sacrata, & Abbatissa de eo ordinata, sin autem ad eligendam Abbatissam inter eas contentio fuerit, ita vt vna pars, eligat vnam, alia pars alteram, tunc volumus illam, quæ à maiori parte monacarum fuerit electa, accipiat baculum, vt supra, & fiat Abbatissa, & vadat se consecrari facere, à quocunque, voluerit Episcopo, &c. Sed de præfatis medietatibus, siue de tertia de eisdem cortibus, quæ supra leguntur, atque de iam dictis cęteris rebus, quæ in eodem monasterio, sicut supra legitur concessas habemus, fiat sic, vt sicut inter nos, & filios nostros, & filias nostras, & easdem monacas conuentum fuerit, ita diuidantur, & sicut diuisæ fuerint, sic omni tempore diuisio permaneat, & sicut dictum habemus á præsenti die, & hora eūdem Dominū Creatorem nostrum constituimus, & iusta lege nostra legitimam ad eum facimus traditionem, & inuestituram per cultellum, festucam, nodatum, vuatonem, & per vuantonum terræ, atque per ramum arboris faciente Abbatissa eiusdem monasterij ad vtilitatem monacarum, quorum vsu, & sumptu conceptum est, quidquid voluerit pro animarum nostrarum, quorum supra iugalibus, nostrorumq; filiorum, & filiarum, seu iam dictorum Adelrici Antistitis, & præfati Adalberti Marchionis dilectissimorū confratrum nostrorum, quam cęterorum parentum nostrorum viuorum, atque defunctorum mercede, quod si contigerit, vt quælibet persona magna, paruaque hanc nostram voluntatem, & ordinationem violare præsumpserit, vel in

ipso

ipſo ſtatu, qui ſupra legitur ipſum monaſterium permane re non dimiſerit, tunc firmiter iudicamus, & volumus, vt ipſum monaſterium cum omni ſua integritate continuò deueniat in poſſeſſione duorum parentum noſtrorum vnius ex mea parte, qui ſupra Odelrici Marchionis, alterius ex mea, quæ ſuper Bertæ Comitiſſæ non in proprietate, ſed in gubernatione, & defenſione, qui tunc temporis appareuerint, & tandiu in eorum gubernatione perſiſtat, quandiu illa perſona, quæ hoc perpetrauerit: volens, nolenſque noſtram voluntatem, quæ ſuperius legitur, implere dimittat. Te Dominum creatorem omnipotentem omnium conſtituimus in hoc teſtamento hæredem noſtrum, iam verò dicta Richilda Virgo, & Dei deuota, quam in Abbatiſſam habemus, electã ſit ſuper totum, hoc eſt vniuerſalis in hunc teſtamentum noſtrum fideicommiſſaria. Tibi vero ſanctiſſima Eccleſia, vbi monaſterium constructum habemus eas res omnes, qualiter ſuperiùs dictum eſt ad vſum, & ſumptum monacarum, ſicut ſuperius declaratum eſt damus, & legamus, ſi quis verò, &c. Actum in præfato loco Caramaniæ ante oſtium eiuſdem monaſterij fœliciter ✠ hoc eſt ſignum iam dicti Domini Odelrici Marchionis, qui hoc teſtamentum fieri rogauit, & eidem Berta Comitiſſa coniux ſua conſenſit vt ſupra, ſignum manus Dominæ Bertæ præfatæ Comitiſſæ, quæ hoc teſtamentum confirmauit cum conſenſu Marchionis viri ſui fieri rogauit vt ſupra P. Alricus gratia Dei Epiſcopus interfuit. Signum manuum Vuidoni, & Teudoni, ſeu Almani, atque Adelrici lege viuentium Salica teſtium. Aifredus Iudex ſacri palatij rogatus ſubſcripſi, Gerolnus Iudex ſacri palatij rogatus ſubſcripſi. Ego Herenzo Notarius, & Iudex ſacri palatij ſcriptor hoc teſtamentum poſt traditum compleui, & Dedi. Ego Augerius Iudex ſacri palatij rogatus ſubſcripſi.

At bulla suppressionis monasterij monacharum, & erectiõnis Abbatiæ virorum talis est.

444 ELIX Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam Apostolicæ Sedis prouidentia circumspecta circa Ecclesiarum, Monasteriorumque omnium statum salubriter diligendum, & debito pastoralis officij intendens cum ipsa difformata comperit sæpenumero illa præsertim cum cultum Diuinum adaugeri prospicit, commutat in melius, prout rerum pensatis circunstantijs id conspicit in Domino salubriter expedire, sanè sicut ad audientiam nostram multorum fide dignorum relatibus peruenit dilecta in Christo filia Abbatissa, & Conuentus Monasterij Beatæ Mariæ de Caramagna Ordinis S. Benedicti, seu nonnullæ ex Monialibus ipsius Conuentus Regulari calcata obseruantia, & cõtinentiæ relaxatis habenis, ac alias inordinatis, extensisque ferè ad instar laicarum mulierum moribus laborantes, bona ipsius Monasterij alienare, & dilapidare non curentur. Nos igitur, quorum interest ne noxia grauiora subintrant more sublato dispendio congruam in præmissis volentes adhibere medelam ad sedandum huiusmodi enormia, & mali exempli perniciem, proque Diuini cultus augendo Monasterio, Monasterium ipsum cum omnibus membris, ac alijs iuribus, & pertinentijs suis perpetuis temporibus motu proprio non ad cuiuspiam instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia ad vsum Monachorum nigrorum eiusdem Ordinis commutantes per Abbatem inibi præficiendum, & certos Monacos vsque ad certum

certum numerum tantum quantum redditus ipsius Monasterij poterunt commodè (alijs oneribus deductis) supportare tam in spiritualibus, quam in temporalibus regi volumus, missasque, & alia Diuina officia celebrari, sicuti in alijs monasterijs monacorum eiusdem ordinis Altissimo gratũ impendi facultatum deputamus, statuimus, & ordinamus, nominaque dignitatem, & Conuentus ipsius Monasterij muliebrum supponimus, ac extinguimus, ipsumque Monasterium cum suis personis, membris, & bonis quibuscunque ab omni iurisdictione, visitatione, correctione, punitione, & superioritate quibuscunque Ven. Fratris nostri Episcopi Astensis, & quorumcunque suorum officialium auctoritate Apostolica eximimus, ac etiam liberamus, & sub nostra, & Apostolicæ Sedis protectione suscepimus. Et insuper volumus, quod Abbas inibi præficiendus, & successores sui præfati Monasterij Abbates, qui pro tempore fuerint mitra, annulo, ac alijs Pontificalibus insignijs vti possint, ac in eodem Monasterio benedictionem solemnem post Missarum, Vesperorum, & Matutinarum solemnia elargiri, dummodo in benedictione huiusmodi non sit aliquis Antistes, vel Sedis Apostolicæ Legatus, non obstantibus felicis recordationis Alexãdri Papæ IV. prædecessoris nostri, quæ incipit Abbates, & alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in contrarium editis, cęterisq; contrarijs quibuscunque, prouiso tamen quod Abbatissæ, & Monialibus, quæ pro nunc sunt in dicto Monasterio, quandiu vixerint de bonis, & fructibus Monasterij memorati vitæ necessaria ministrentur. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c. Datum Gebennæ 3 Kal. Maij anno á Natiuitate Domini 1444 Pontificatus nostri anno quarto.

Joannes Michaelis.

B. Buscheter pro de Chissiaco Imaienda.

Huius

Huius verò Monasterij Abbates sunt sequentes.

1445 Antonius Prouana à Cariniano primus Abbas, & perpetuus Commendatarius.

1459 Thomas de Sur Cyprius, etiam Abbas Pinerolij, & Archiepiscopus Tarentasiensis, qui anno 1464. cum hominibus Caramaniæ transegit.

1467 Ioannes de Sur superioris nepos media cessione patrui.

1490 Vrbanus ex Dominis Myolani nobilis Sabaudus Valentiæ, & Diæ Episcopus, Abbas S. Michaelis de Clusa, S. Stephani de Vercellis, & S. Ramberti de Sabaudia, qui adeò munificus fuit, præsertim erga pauperes, vt meritò pater pauperum appellaretur, & esset, illius etiam opera Templum Caramaniense restauratum fuit.

1523 Clemens Romanus Archiepiscopus Collocensis.

1524 Basilius superioris nepos per eiusdem cessionem.

1546 Franciscus de Feis ex Comitibus Plozzaschi, & Dominus Publiciarum, qui etiam fuit Præpositus Draconerij in Diœcesi Salutiarum.

1570 Marcus Antonius Bobba Casalensis ex Dominis Rosignani, & Cardinalis.

1601 Io. Franciscus Blandrata ex Comitibus S. Georgij tituli S. Clementis Presb. Cardinalis.

1605 Scipio Capharellus dictus Burgesius Pauli V. Papæ ex sorore nepos, & tit. S. Grisogoni Præsb. Cardinalis creatus anno 1605. & paulo post magnus Pœnitentiarius constitutus.

1620 Petrus Camporus Mutinensis Cardinalis tit. S. Thomæ in Pariona anno 1621. creatus, & Præceptor Archihospitalis S. Spiritus in Saxia ex resignatione Cardinalis Burgesij hanc Abbatiam obtinuit. Obijt anno 1642. plenus dierum in suo Episcopatu Cremonensi.

1637 Thomas Isnardus Hieronymi Comitis Montaræ filius, ac Abbas Mileti in partibus Galliæ viui tum nobilitate, tum probitate morum nulli secundus, consecutusque est hanc Abbatiam per resignationem sui prædecessoris. De

De Abbatia S. Petri Sauilianensis, nonnullisque eiusdem Abbatibus.

Cap. 21.

NTER Monasteria Ordinis S. Benedicti, quibus olim Monachi, qui dicebantur nigri nunc autem Cassinenses inseruiunt, celebre est S. Petri in Ciuitate Sauilianensi ad ripam fluminis Macræ in Taurinensi Diœcesi inter Salutias, & Fossanum sita, dedicatum, quod anno restitutæ salutis 1028. quidam Abellonus Alinei filius, & Ameltruda iugales Sarmatorij, & Montisfalconi condomini, inter Pedemontanos Regulos ditissimi, & lege viuentes Salica, & à quibus nobiles de Malabailâ aliquando Abelloni dicti Ciues Astenses originem duxisse dicuntur deuotione moti à fundamentis, vt ex subiecta donatione perspicuè intelligi potest ex eiusdem Cœnobij archiuio eruta, in proprio fundo extruxerunt, multisque, & pro quibus prouentibus, & præsertim sex mansis in agro ipsius Sauiliani existentibus, quibus Monachi alī possent, dotauerunt, cuius iurisdictioni etiam multas ædes sacras, & capellas, quæ ad eosdem lege, quam dicunt Iurispatronatus spectabant, submiserunt; eidemque anno 1191. Cœlestinus III. Papa ampla priuilegia concessit, quibus subscripserunt Pandulphus Præsbyter Cardin. 12. Apostolorum, Ioannes tit. S. Clementis Cardin. Tusculanus, Albinus Episcopus Albanus, Octauianus Episcopus Ostiēsis, & Velitrensis, Ioannes Prænestinus, Conradus Diac. Card S Adriani, Sofredus Diac. Card. S. Mariæ in via lata, Gregorius Diac. S. Mariæ in Porticu, Gregorius Diac. S. Mariæ in Aquiro, Gregorius Diac. Card. S. Georgij ad vellū aureū, Lotarius Diac.

SS.

SS. Georgij, & Bachij, & Egidius Diaconus Cardinalis S. Nicolai in carcere Tulliano: At Abbates huius Monasterij, primo Bremetensibus, mox S. Michaelis de Clusa, nunc autem ab anno 1459. ex concessione Pij Papæ II Cassinensibus Pręsulibus paruerunt. Nomina verò Abbatum, qui huic Abbatiæ præfuerũt post monumentum erectionis eiusdem ad perennitatem posteritati præferemus.

Erectio, & dotatio Abbatiæ S. Petri de Sauiliano eo modo, quo extat in originali.

1028 IN nomine Domini nostri Iesu Christi, & Saluatoris nostri Conradus gratia Dei Imperator Augustus anno Imperij eius Deo propitio indictione vndecima. Ego, qui Abellonus filius quond. Alinei, & Amaltruda vxor mea filia quondam Hieronymi donamus, & offerimus omnia, quæ nobis attinent in Monsterium, quod construximus in honorem Beati Petri Apostolorum Principis in locum Sauiliani Deo inspirante pro redemptione animarum nostrarum scilicet nostram portionem in Capellis, quam in castris, & villis, scilicet tertiam partem, quæ mihi contigit ex diuisione fratrum meorum Robaldi, & Aiuardi quisquis inscribitur enim venerabilibus locis aliquid contulerit iuxta Auctoris vocem centuplum accipiet, & insuper quod melius est vitam possidebit æternam. Ego Abellonus, & vxor mea Amaltruda viuentes lege Salica offertor, & offertrix, donator, & donatrix prædicto Monasterio donamus liberè possidendum in Sauiliano, & in Strepis, Marenis, Fontaneto, Montecapreolo, S. Gregorio, Montefalcono, Euariæ, Villamairana, Ricrolo, Sarma-

Sarmatorio, in capellis Ricrosij, S. Christophori, Sarmatoris S. Petri in Sauiliano, S. Ioãnis in Sterpis, S. Mariæ in Marenis, S. Mariæ Ceruasiæ, S. Mariæ in Montefalcono, Capellis S. Dalmarij, Capellis S. Gregorij: donamus etiã, quæ possidemus Romanisij, in Quadraginta, Quadralio, Surziano, Vignolio, & Rocha Sprauería in Valle Sturana: sex massancias in Sauiliano, concedimus diebus vitæ meæ Vualfredo, & filijs eius Gisilberto, & Bencio ad vsumfructum, proprietatem verò monasterio, & ... Olprando Iudex, & filio suo Rudino, & si quid obuenit ad istam meam portionem, & meæ coniugis, quæ etiam reliquit in parte monasterij, & offert cum Abellonio viro suo per cartam istam eius portionem de istis casis, capellis, sediminibus, ex omnibus rebus insimul iugera mille quinquecentum, & si amplius mensura ad ipsam meam portionem plus inuentum fuerit, quam vt supra legatur per hanc cartam offersionis à parte ipsius monasterij habendum relinquimus, &c. Insuper per cultellum, festucam notatum, euaronem, vuantonem, & per ramum arboris à parte ipsius monasterij legitimam exinde facimus traditionem, & nos exinde foris expellimus, &c. Si quis autem, &c. Actum in isto loco Sauiliani prope ipsum monasterium S. Petri feliciter. Signum manibus istorum Abellonis, & Amaltrudæ iugalium, qui hanc cartam offersionis fieri rogauerunt, & ipse Abellonus, & eadem Amaltruda coniux sua consenserunt, vt supra. Olprandus Notarius, & Iudex sacri palatij scriptor huius cartæ offersionis præsens eandem compleui, & dedi anno natiuitatis Domini 1028. die Iouis duodecima mensis Februarij.

Adam primus Abbas. 1028

Albericus. 1211

Nicolaus Pontius, qui consentiente Reinerio Abbate Bremetenti hanc Abbatiam ab Imperio Abbatis S. Michaelis de Clusa exemit. 1219

1229 Philippus nominatus in arbitramentali sententia á Potestate Astensi inter Episcopum Astensem, eundem Abbatem, Homirus Sauiliani, Cunei, & Montisregalis, ac Marchiones Salutiarum, Buschæ, & Ceuæ anno 1234 prolata.
12.. Guido.
1268 Conradus, qui fuerat Prior Vezolani cum fratribus S. Dominici, qui nouiter in locum Sauiliani se contulerant, transegit.
1297 Henricus Constantius Albensis, siue Henricus Costanella.
1304 Benedictus Prouana á Cariniano, qui adhuc viuebat Abbas anno 1333.
13.. Iacobus Tapparellus à Sauiliano.
13.. Dominicus Oggerius á Sauiliano.
1362 Antonius Oggerius à Sauiliano.
1373 Henricus Beiamus á Sauiliano.
1380 Eduardus Beiamus à Sauiliano, quo regente Ecclesia Parochialis S. Mariæ de Plebe Sauiliani huic Abbatiæ fuit vnita
1420 Daniel Beiamus superioris nepos, qui interfuit consilio Basiliensi.
1441 Ludouicus de Ponte.
1451 Amblardus de Viriaco Sabaudus.
1452 Daniel Beiamus á Sauiliano secundus huius nominis, qui Ecclesiam S. Mariæ de Plebe extra muros Sauiliani existentem anno 1452 Fratribus S. Francisci concessit, fuit vltimus Abbas Commendatarius; nam cum sub illius regimine hæc Abbatia ad Cassinenses transisset illius Abbates non amplius perpetui, sed temporales esse cœperunt, ipse tamen illam gubernauit vsque ad annum 1476.
1476 Dionysius à Verona primus Abbas ex Congregatione Cassinensi, qui Abbatiam rexit vsque ad annum 1480.
1480 Ambrosius Genuensis.
1482 Gregorius à Manfredonia.
1483 Leonardus Vicentinus.

Bene-

Benedictus Ferrarienfis. 1484
Benignus Papienfis. 1487
Benedictus Ferrarienfis fecundò. 1490
Bartholomæus à Sauiliano fub cuius regimine Ecclefia Abbatialis anno fcilicet 1496. à Bernardino Vacca Epifcopo Afcalonenfi fuit confecrata. 1492
Nicolaus Brixienfis. 1497
Fauftinus à Pergamo. 1499
Nicolaus á S. Benigno. 1500
Ioannes Papienfis. 1501
Antonius á Placentia, qui maiorem partem clauftri, & Dormitorij huius Cœnobij ædificauit. 1505
Eduardus Sabaudus. 1510
Marcus ab Arona. 1515
Hilarius Mantuanus. 1520
Hieronymus Brixienfis. 1523
Petrus Galaterius á Sauilianò. 1524
Luca Vercellenfis. 1529
Gabriel à Sauiliano. 1533
Bartholomæus de Solerijs à Sauiliano. 1539
Profper Regienfis. 1542
Petrus Galaterius à Sauiliano iterum. 1543
Clemens ab Arona. 1544
Bartholomæus de Solerijs à Sauiliano fecundò. 1547
Gregorius à Brixia. 1550
Cæfarius à Graffa Prouincialis, fiue Gallus. 1553
Simplicianus. 1555
Io. Francifcus à Clarafco. 1559
Hieronymus à Caftro Iofredo. 1560
Eufebius à Brixia. 1561
Thomas Aftenfis. 1563
Placidus Bobienfis. 1563
Leonardus á Mediolano. 1570

1575 Angelus à Pergamo.
1578 Colombanus à Placentia.
1579 Benedictus à S.Germano Diœcesis Vercellensis.
1580 Germanus à Grassa Gallus.
1583 Gaspar Mantuanus.
1584 Gaspar ab Vrsis.
1589 Cherubinus à Brixia.
1590 Gaspar Papiensis.
1592 Io:Baptista Placentinus.
1596 Antonius Placentinus.
1600 Anastasius á Cabalario maiore, qui monasterium nouis ædificijs auxit.
1604 Antonius Niciensis, qui partem claustri eiusdem monasterij ædificauit.
1608 Anastasius à Cabalario maiore iterum.
1613 Hieronymus Mororius á Monteregali, qui etiam partem claustri, & dormitorij sui Cœnobij ædificauit.
1616 Flauius à Padua.
1620 Anastasius à Cabalario maiore tertiò.
1622 Cornelius Venetus.
1625 Antonius Niciensis secundò.
1626 Anastasius á Caballario maiore quarta vice.
1628 Pius Prouana à Cariniano ex Dominis Sabloni, á quo tria pretiosa pignora, scilicet corpora Sanctorum Benedicti, Iusti, & Thadeæ ab Vrbe fuerunt Sauiliani anno 1630. solemni pompa, & apparatu translata, ac in Capella Sanctissimi corporis Iesu Christi Domini nostri collocata, vbi nunc iacent.
1633 Andreas Parmensis.
1634 Maurus à Cæsena.
1635 Iulius Mediolanensis.
1636 Angelus Venetus.
1637 Claudius Veronensis.
1637 Eduardus Parmensis.

Hono-

Honoratus Volaterranus. 1638
Antonius Romanus. 1640
Angelus Mantuanus. 1642
Andreas Mantuanus, à cuius humanitate, & beneuolentia hanc Abbatum Cassinentium seriem habuimus. 1644

De Abbatia Sancti Iusti Secusiæ, eiusque Abbatibus.

Cap. 22.

LRICVS Manfredus Secusiæ Marchio cum Alrico fratre Astensi Episcopo, & Comitissa Berta ex Eporediensibus Marchionissis eius vxore ardenti pietate accensi, masculorum filiorum spe destituti in insigni suo Secusiæ Oppido, Ciuitatis nomine donato antiquissimæ, & nobilissimæ Marchiæ capite, & in Taurinensi Diœcesi, seu Prouincia non longè à Noualitij Vico sito Abbatiam S. Iusto Monaco, & martyri sacram extruxerunt, in qua S. Martyris reliquijs conditis, Monacos D. Benedicti contulerunt, eidemque anno 1029. ingentibus redditibus, nimirum tertiam ipsius Secusiensis Vrbis, eiusque Vallis partem, totam Cæsanam, Vignoni, non vulgare Castrum cum plerisque alijs contulerunt, quæ deinde procedente tempore, Apostolico assensu accedente, cum fundatorum successoribus in alia bona fuerunt permutata, exercentibus tamen Abbatibus in præsentiarum in plerisque dictorum Oppidorum spiritualem iurisdictionem cum facultate coegẽdi Synodum, & decreta condendi, faciendi concursum beneficiorum, aliaque iura Episcopalia exercendi. Quia verò Marchiones præfati in Abbatiæ fundatione sibi, & posteris Abbatum nominationem, bonorumq; Ab-

batiali

batiali sede vacante administrationem reseruarunt, factum est, vt id iuris in Serenissimos Sabaudiæ Duces legitimos Marchionum Successores transmissum fuerit: Sequuntur nunc Abbates, qui hactenus præfuerunt dictæ Abbatiæ, in qua conduntur corpus S. Iusti monachi S. Benedicti, & martyris, item corpora S. Hugonis Episcopi Lugdunensis, & S Mauri Leuitæ S. Benedicti discipuli, & brachium S. Antonij, necnon pars reliquiarum S. Stephani protomartyris, quæ ibi cum S. Mauri ossibus collocata fuerunt.

Erectionis autem huius Abbatiæ instrumentum ex originali depromptum extat sequentis tenoris.

1029 IN nomine Domini Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Nos Alricus gratia Dei S. Astensis Ecclesiæ Episcopus, & Odelricus, qui & Magnifredus annuente Deo Marchio germani filij bonæ memoriæ, itemque Magnifredi similiter Marchionis, & Berta Christi misericordia Comitissa iugales filia quond. Auberti, itemque Marchionis, qui professi sumus lege viuere Salica, ipso namque iugale meo mihi consentiente, & subter confirmante, præsentibus præsentes dicere volumus, quomodo per testamentum nostrum iure quasdam res nostras ordinare desideramus, vnde omnipotentē Dñm cui omnia visibilia, & inuisibilia sunt subiecta de eisdē rebus hæredem nostrum constituimus, & pro eius amore, & timore monasterium construere volumus, vbi congregatio monacorum perpetualiter existat, quæ die, noctuque tam pro nobis, & genitoribus, & genitricibus, atque filijs, filiabusq; nostris, quorum supra iugalium, siue Ardoini aui nostri, atq; Adalberti Marchionis, cuius supra Bertæ Comitissæ fratris, filio

filiorumque sui, necnon Oddonis, Athoqis, Vgonis, Vuidonis fratrum nostrorum, item Ardoini, & item Oddoni patruorum nostrorũ, seu item Ardoini consobrini nostri, quã pro auiabus, auũculis, amitis, materteris, & pro omnibus cęteris propinquioribus nostris vtriusque sexus, siue pro omnibus fidelibus viuis, atque defunctis effundant preces ad eundem Creatorem nostrum, vt ipse propter suam clementiam nostra deleat scelera, & in bonis operibus nos perseuerare faciat, & ad vitam æternam cum Sanctis nos participes faciat. Scimus veraciter Christum, &c. Et ideò omnibus notum sit, quod habemus, & detinemus ad nostram proprietatem petiam vnam de terra intra hanc Ciuitatem Secusiensem positam, vbi Basilica vna in honorem Domini nostri Iesu Christi, & S. Trinitatis; Sanctæque Mariæ Virginis, siue S. Michaelis Archangeli, seu Sanctorum Petri, & Pauli Apostolorum Principum, & Sãctorum Ioannis Baptistæ, & item Ioannis Euangelistæ, atque S. Iusti Christi martyris, vbi eius sanctum quiescit corpus, necnon omnium Sanctorũ est cõstructa, quæ est per mensuram iustam iugera duo, cui cohærent ab Aquilone, & Occidente murus ipsius Ciuitatis, & in ea Basilica volumus, & iudicamus, vt nunc, & in perpetuum permaneat congregatio monacorum, qui secundum Regulam S. Benedicti diuina subministrantes officia vitam feliciter ducant beatam; & ad ipsam congregationem doctrinandam iam electum, & consecratum habemus in Abbatem quendam monacum, & Deo deuotum, Christi misericordia dignum eiusdem Regulæ dictum nomine Dominicum, qui ab infantia eiusdem doctrinæ vitam consequens benè videtur esse doctus, atque nutritus. Et per hoc nostrum testamentum confirmamus; iudicamus, atque concedimus eidem monasterio de nostra proprietate ad vsum, & sumptum monacorum eiusdem monasterij cum ipsa petia de terra, quæ superius, vbi iam dicta Basilica est dedicata

dicata

dicatæ tertiam partem eiusdem Ciuitatis Secusiæ, siue de eius territorio excepto de castro, quod infra eandem Ciuitatem est positum, seu tertiam partem, quæ iuris est nostri de tota Valle Secusiæ tam in montibus, quam in planiciebus, sicut detinent montes, qui vocati sunt Geneuij, & Cinisij vsque in territorium, & finem de villa, quæ vocatur vaga in locis, & fundis Sexanæ, Vlcij, & Bardoneschæ, Salabertani, Exilio, Caputmontis, Gialion, Medianæ, Marigo, Foresto, Boxoleto, S. Georgio, Canasco, Brusrolo, Bu bono, Villare Fulcardi, & in S. Agata cum casis, capellis, decimis, vniuersisque rebus eisdem locis, & territorijs pertinentibus, seu concedimus in ordinatione, & subiectione eiusdem monasterij, itemque monasterium nostri iuris positum super fluuium Padi, quod vocatur Pulcherada in honorem eiusdem S. Mauri constructum cum ipsa Corte Pulcherada, & eius pertinentia, siue aliam Cortem iuxta ipsam Pulcheradam, quæ Sambucettum est vocata, atque alteram Curtem, siue eius pertinentiam, quæ de ista parte præfati fluminis Padi est posita, quæ Matingo est nuncupata cum omnibus rebus eidem Curti pertinentibus à fluuio, qui vocatur Stura vsque ad cacumen Alpium. Insuper etiam Curtem aliam, & eius pertinentia, quæ Vicodono est nuncupata, atque medietatem de Corte altera, & eius pertinentia, quæ voluerit, est appellata simul iuris nostri, & medietatem de alia Corte tam de Castro, quam de capella in eo constructa, quam de cęteris rebus, & pertinentijs, quę Ripalta est nominata cum vocabulis suis Crespulata, Orbazzano, Varono, siue cum cæteris vocabulis suis, & pertinentijs, excepto loco, & eius territorio, quod Petra auriola est nominata, seu etiam concedimus duas Curtes integras, quæ Almexij, & Bubiana sunt vocatæ. Omnia, quæ supra habemus denominata, sicut continentur in sediminibus, locis, vineis cum areis suis, terris arabilibus, capellis, pratis, gerbis,

bis, pascuis, siluis maioribus, & minoribus cum areis sua rum, molendinis, piscationibus, alpibus, rupis, rupinis, & paludibus, terris cultis, & incultis, diuisis, & indiuisis vna cum accessionibus, seu finibus, terminibus, & vsibus aquarum, aquarumq; decursibus, & est ipsa res super totum per mensuram iustam iugera quindecim millia, & si parum, vel maximum ijsdem partibus pertinentibus inuentum fuerit, quam vt superius mensura legitur in vsum, & sumptum præfatorum monacorum eiusdem monasterij, qui ad hoc fuerint ordinati cōcessum. Insuper concedimus in vsum, & sumptum præfati monasterij tertiam partem decimæ eiusdem Ciuitatis, & totius Vallis Secusiæ, & per hoc restamen tum in eo modo, sicut hic supterfuerit affirmatum Deo offerimus, vt sequente eo habeant monaci eiusdem monasterij ad eorum vsum, & sumptum, & firmiter possideant, & pars eiusdem monasterij quidquid voluerit, faciat. Quoniam verò nec inuentum est, nec vllo modo inueniri potest, vt huius nostræ prædictæ Ciuitatis Secusiæ potestas, & decimæ, vel etiam consecratio alicuius Episcopi Diœcesi pertinere videantur per datam licentiam Summi Pontificis, qui vicem Apostolatus obtinet iuxta suum priuilegium, per quod nobis, & ad nostrum ius, & proprietatem, sicut cognouit ante fuisse concessit, ac largitus est, vt eius Parochiæ, siue Diœcesis consecratio in nostra semper, & perpetua potestate sit, vt cui volumus, & à quo deposcimus Episcopo eiusdem loci consecrationem, & sanctum Chrisma, atque benedictionem sine omni dubietate poscant. Ideò iudicamus, & firmiter ordinamus, quod nullo modo maneat ipsum monasterium in regimine alicuis Episcopi, vel alterius monasterij, nec vllarum personarum, aut per donum Imperatoris, vel Regis, neque vllius personæ, sed semper sit in Dei omnipotentis potestate, quem de eodem facimus hęredem, & iam dictæ S. Trinitatis, Sanctæque Virginis Mariæ, siue S.

Michaelis Archangeli, seu Sanctorum Petri, & Pauli Apostolorum Principum, atque Sanctorum Ioannis Baptistæ, ac etiam Ioannis Euangelistæ, & S. Mauri confessoris Christi, necnon S. Iusti martyris, siue omnium Sanctorum, & sequentibus eis sit ordinatum, sicut hic subterfuerit declaratum, idest vt quandiu vnus ex nobis in hoc sæculo fuerit in vita sit in nostra sequente Deo, & præfatis Sanctis eius regimina. Post verò omnium nostrorum decessum, si filius masculinus ex nostro coniugio eorum supra iugales fuerit relictus, sit in ante nato gratis dando ipsum ordinamentum, hoc est Abbatem constituendum, & post priorem in secundo, & post secundum in tertio, & sic vnus post alterum percipiat ipsum ordinamentum. Si verò defuerint filij masculi, siue nepotes, vel pronepotes similiter masculini, & relicti fuerint ex nostro, quorum supra iugalium coniugio, sicut de filijs statutum habemus, ita etiam ijsdem vsque ad quintum genicula ordinamus, vt semper qui maior fuerit ex natione, habeat ipsam ordinationem; quod si defuerint filij masculini, siue nepotes, vel pronepotes eiusdem sexus, tunc iudicamus, vt veniat, & sit in filiarum nostrarum, quorum supra iugalium, & in liberorum masculinorum potestate, gratis dando præfatum ordinamentum, non ad omnes æqualiter, sed semper qui, vel quæ fuerit maior ex natione, habeat ipsam ordinationem. Postquam autem filij, & filiæ, seu liberi eorundem iugalium defuerint, tunc iudicamus, & per hoc testamentum confirmamus, vt quandocunque contigerit, vt Abbas eiusdé monasterij obierit, & alium cõstituendi necessitas fuerit, vt per electionem monacorũ eiusdẽ monasterij fiat electus Abbas de eadé Congregatione non de aliũdè venturus, nec electurus sit, sed ille, qui à maiore parte, & meliore parte Capituli eorum monacorũ fuerit electus Abbas, fiat, & ita constitutum à nobis sit, vt vnus ex monachis eiusdem monasterij per consensum maioris partis, & melioris

lioris cęterorum monacorum eiusdem monasterij ponat baculum super idem altare ipsius Basilicæ, principale qui electus est illud, accipiat, & secundum priuilegium Summi Pontificis, qui est Papa Romanus, sicut iam supra nominatum est, & iuxta voluntatem, & ordinationem nostram vadat se consecrari facere à quocunque voluerit Episcopo, & sic de omnibus Abbatibus, qui in eodem monasterio ab hinc in antea fuerint ordinati, ita intelligendum est, & ita vt supra dictum est per cultellum, festucam, nodatum, vuantonem, & per vuantonem terræ, atque per ramum arboris ad eundem Dominum, & ad præfatos Sanctos eius legitimam facimus traditionem, & inuestituram, &c. Et ideò quod ego, qui supra Alricus Episcopus honorem sacerdotalem habeo, & legem Romanam nunc viuere videor, quamuis ex natione, vt supra Salicus sim, nec mihi liceat vllo tempore nolle, quod volui, sed quod à me semel factum, vel conscriptum est inuiolabiliter obseruare promitto cum stipulatione subnixa, & bergamena cum atramento de terra eleuauimus. Herenzoni Notario, & Iudici sacri palatij ad scribendum tradidimus, & id fieri rogauimus, in qua subter confirmantes testibus obtulimus roborandum. Vnde duo testamenta vno tenore scripta sunt anno Imperij D. Chuoradi Deo propitio tertio, nono die mensis Iulij, indictione duodecima. Actum in Ciuitatem Taurinensem feliciter P. Alricus gratia Dei Episcopus in hoc testamento à me facto scripsi ✠ Hoc est signum Manfredi Marchionis, qui hoc testamentum pro anima sua, suorumque parentum, atque pro omnibus fidelibus defunctis fieri rogauit. Signum manu iam dictæ Bertæ Comitissæ, quæ cum eodem viro suo, eoque consentiente hoc testamentum fieri rogauit, vt supra, signũ manibus Ioannis, & Odolrici ambo lege viuentes Romana testes: Signum manibus Vuiberti Comitis, & Hudoni lege viuentes Salica testes: Signum manibus Belesoni, & Alberti,

seu Athoni testes. Et ego Erenzo notarius Iudex sacri palatij scriptor hoc testamentum post traditum compleui, & dedi.

Nomina verò Abbatum, qui eidem præfuerunt Abbatiæ, & quorum ad nos peruenit memoria, prout sequitur, numerantur.

1029 Dominicus primus Abbas in instrumento erectionis nominatus.

1037 Beltramus, cuius precibus Conradus Imperator anno 1038. elargitiones huic Abbatiæ á fundatoribus factas confirmauit.

1064 Anselmus, cuius mentio habetur in donatione facta à quodam Secundo lege viuente Longobardorum de nonnullis bonis in Castilliono apud Belbum sito existentibus.

1137 Anselmus secundus.

1147 Simon.

1052 Gualterius nominatus in quadam donatione facta ab Vmberto Comite Sabaudiæ Ecclesiæ Vltrensi.

1185 Vulchisius, cuius mentio habetur in scripturis Prioratus Visi.

1200 Petrus.

1205 Bonifacius Episcopus Astensis.

1212 Petrus secundus, ad cuius petitionē Thomas Comes Sabaudiæ donationes à suis prædecessoribus factas Abbatiæ confirmauit, & cum eodem Abbate quasdam permutationes fecit.

1243 Iacobus, qui etiam fuit Prior Noualitij, cuius mentio habetur in permutatione Ciuitatis Pinerolij facta ab Abbate Pineroliensi cum Comite Thoma à Sabaudia. Hic anno 1256. Dominis Lucernæ partem Castrorum Montis Caluetti, & Fruzaschi infeudauit.

1267 Vmbertus, in cuius manibus anno 1268. fuit facta recognitio omnium bonorum ab hac Abbatia dependentium.

1272 Hugo.

1279 B.

N.

N. 1280

Henricus, qui anno 1307. Prioratum S. Hippolyti Aquarum permutationis titulo Amedæo Comiti Sabaudiæ concessit, ab illo villam forestam accipiens. 1303

Martinus, qui interfuit paci initæ inter Ciues Secusinos anno 1333. 1330

. . . cui Vrbanus Papa commisit, vt discordias componat inter Episcopum Vercellensem, & Marchionem Montisferrati. 1360

Eduardus filius Philippi de Sabaudia Principis Achaiæ Episcopus Sedunensis, & Bellicensis, & inde Archiepiscopus Tarentasiensis. 1366

Guido. 1373

Iacobus secundus, cui Franciscus Archiepiscopus Grationopolitanus anno 1384. vnionem Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ de Sauiliano Abbatiæ S. Petri eiusdem loci subdelegauit. 1383

Ioannes à Cariniano. 1400

Guillelmus ex Dominis Challanchi in Valle Augustana Aimonis militis filius, etiam Abbas S. Michaelis Clusini. 1402

Iacobus Prouana á Cariniano ex Dominis Sabloni, qui fuit vnus ex electoribus nationis Italicæ in Concilio Basiliensi, & anno 1437. Rodulphum de Montebello de quibusdam bonis inuestiuit. 1408

Nicolaus Prouana Iacobi nepos. 1449

Guillelmus Cardinalis Prothomagensis Gallus. 14..

Hoc loco nonnulli desunt, quorum nomina ex defectu scripturarum mihi sunt ignota.

Scipio de Camnago, aliás de Vimercato Mediolanensis, inde militum Capitaneus pro Regia Maiestate Franciæ. 1551

Io. Ambrosius de Camnago dictus de Vimercato Mediolanensis patruus Scipionis. 1561

Marcus Antonius Bobba Casalensis Cardinalis. 1574

Guido

1580 Guido Ferrerius Bugellensis Cardinalis, qui in hac Abbatia Præpositum,& Canonicos regulares reposuit,translatis monachis S.Benedicti in Abbatiam S.Michaelis anno 1581.

1588 Fabius Blondus Patriarcha Hierosolymitanus sepultus in Ecclesia S.Siluestri Romæ cum hoc breui Elogio.

D. T. V.

Fabius Blondus Patriarcha Hierosolymitano, vt morti occurreret sibi viuens posuit.

1613 Alexander Scalia filius Comitis Verrucæ Abbas Staphardæ, & Mulegij,qui obijt in Hispania.

1632 Philibertus Scalia Alexandri nepos factus Abbas per cessionem,viuit hoc anno 1644. Legatus pro Regia Celsitudine Ducis Sabaudiæ apud Regem Christianissimum.

De Abbatia S.Solutoris Taurinensis, & eius Abbatibus.

Cap. 23.

SÆVIENTE in Christianos annô 306. Maximiliano Imperatore Solutor, Aduentor, & Octauius, vt tyrannico furori cederent, Taurinum confugerunt; verum ibi à lictoribus capti, postremi duo martyrio coronantur, primus verò Eporediæ,quo pariter se receperat, eandem palmam consecutus, Taurinum á Iuliana matrona transfertur, & in ædicula extra muros olim Isidi sacra vna cum Socijs conditur. hæc inde Solutoris nomine nuncupata, eidemque dicata per Victorem tunc temporis Taurinensem Antistitem amplioribus ædificijs adaucta á Gezone Victoris Successore in Abba-

Abbatialem titulum erecta, monachis Benedictinis conceditur, & ab Olrico Manfredo, & Berta eius coniuge Marchionibus Secusinis innumeris, & amplissimis priuilegijs anno 1031. cohonestatur, & in ipsorum tutelam, & protectionem suscipitur. Paulò post militum impietate combustam, Landulphus præmissæ Sedis Episcopus circa annos 1041. restaurauit, potioribusque priuilegijs condecorauit: verum cum iterum succrescente nequitia diruta penitus, & solo æquata fuisset, eandem Iacobus dictæ Ciuitatis Episcopus, & Petrus Abbas Clusinus anno 1213. in priorem formam restituerunt, ea tamen conditione adiecta, vt in posterum Clusinis Abbatibus, qui deinceps à S. Michaele, & S. Solutore coniunctim denominarentur, subesset, quod tamen nõ multo temporis spatio obseruatum est. Abbatiam præmissam tum Marchiones Secusini, tum Comites Sabaudiæ, qui in Taurina ditione dominabantur maxima diuitiarum copia opulentissimam: Eugenius verò III. Pont. Max. cum anno 1146. esset Secusiæ, gratijs, priuilegijsque amplissimis ornatissimam reddiderunt. Denique per Gallos anno 1536. Taurina Vrbe expugnata suburbium cum monasterio dictæ Abbatiæ funditus euertitur, solis titulo Abbatiali, redditibusque in hanc vsque diem superstitibus; inter quos adest iurisdictio loci Sangani. At Præsules, qui sequuntur, hanc Abbatiam rexerunt.

Romanus. 1031

B. Gozolinus. 1065

Obertus, ad cuius requisitionẽ Adalasia Comitissa Secusię huic monasterio medietatẽ cuiusdã castri dicti Calpix donauit. 1079

Guillelmus, cui Eugenius III. Papa, dum esset Secusiæ multa priuilegia concessit, & Amedæus Sabaudiæ Comes donationes à suis prædecessoribus huic Abbatiæ factas confirmauit. 1131

Valfredus. 1192

Ioan-

1209 Ioannes, qui anno 1209. Petrum de Corduba de quibusdam bonis inuestiuit.

1221 Petrus, qui inter Guidonem Abbatem Sturæ, & Arditionem Borgesium Ciuem Taurinensem contendentes pro fabrica Pontis fluminis Sturiæ fuit Arbiter.

1257 Opizzo, qui anno 1285. Henricum Dominum Ripaltę de quibusdam bonis inuestiuit.

1290 Petrus Borgesius Taurinensis.

1292 Antonius de Ruuere Taurinensis ex Dominis Vicinoui Guillelmi filius.

1306 Guillelmus de Scalis monacus Clusinus.

1313 Fulco ex Dominis Plozzaschi.

1330 Hugo ex Dominis Lucernæ, qui adhuc hanc Abbatiam regebat anno 1354. & anno 1341. Dominos Ripaltæ de quibusdam bonis in territorio Sangani existentibus inuestiuit.

1370 Henricus ex Dominis Ripaltæ.

1383 Guillelmus ex ijsdem Dominis, Consiliarius Principis Achaiæ, & filius Nicolai.

1385 Thomas.

1406 Guillelmus.

1411 Odobertus ex Dominis Bardonixæ, qui fuerat Abbas Bessæ.

1434 Henricus ex Dominis Lucernæ, qui pro libertate suæ Abbatiæ cum Ludouico Episcopo Taurinensi diù litigauit.

1459 Georgius ex Dominis Lucernæ, qui adhuc Abbatiam regebat 1480. fueratque Præpositus S. Martini de Cariniano.

1493 Corrinus ex Comitibus Plozzaschi, & Archiepiscopus Tarentasiensis, qui fuerat Vicarius generalis Abbatiæ S. Michaelis de Clusa.

1394 Amedæus Romagnanus filius naturalis Comitis Polentij Episcopus Montisregalis, ac magnus Cancellarius Sabaudiæ.

1509 Catalanus Parpaliã ex Dominis Rouiliaschi.

1561 Mercurinus ex Comitibus Gatinarię, qui etiam fuit Abbas Ripaltæ.

Vincen-

Vincentius Parpalia ex Dominis Rouiliaschi, qui nomine Ducis Emm. Philiberti Romæ legationem gessit. 1575

Carolus Antonius Ripa ex Comitibus Ialioni, inde Episcopus Montisregalis. 1623

Victorius Augustinus Ripa filius Comitis Philippi, & Caroli superioris nepos, qui hoc anno 1644. viuit. 1637

De Abbatia Pineroliensi, eiusque Abbatibus.

Cap. 24.

PINEROLIVM á pinearum arborum ibi circumnascentium copia nuncupatum ad ripam Pellicis fluminis non longè à radicibus Genebri montis situm est. Hoc præterquam quod insigne Oppidum est, meritò etiam Ciuitatis nomine gloriatur, cum in eo, vna Sede Episcopali dempta, multa connumerentur, nimirum duæ Collegiatæ, plura Monasteria tàm virorum, quam mulierum, quamplures, eæque nobiles familiæ, Castrum vndequaque firmissimum, & munitissimum, quæ non nisi Ciuitatis insignia optimo iure reputentur. Non longe ab hoc Oppido, in loco, qui olim S. Verani dicebatur, pijssima Comitissa Adelasia filia, & hæres Oldrici Manfredi Marchionis Secusiæ, cui cum Oppido prædicto ferè tota Pedemontana Regio parebat, vxorque Amedæi primi, siue, vt alij aiunt, Vmberti Maurianæ Comitis, & deinde Othonis Marchionis Italiæ, á quibus Comites, inde Duces Sabaudiæ, & Reges Cypri primam trahũt originem, inter alia præclara pietatis opera, ob quæ meritò á Gregorio VII. Pont. Max. filia S. Petri meruit appellari, celeberrimum Monasterium Abbatiali dignitate illustre, Monachisq;

Benedictinis, inde concessum in honorem Beatissimæ Virginis anno 1064. fundauit, construxit, amplissimisque, & tanta Principissa dignis largitionibus dotauit, præsertim verò vtraque spirituali nimirum, & temporali, non tantum vallium S. Martini, & Perusiæ, sed etiã dicti loci Pinerolij, & medietatis vallis Cæsanæ iurisdictione, quam tamen temporalem Thomas Comes vnus ex fundatricis successoribus permutationis titulo anno 1243. resumpsit. Spirituali tantum Abbatibus tam in Ciuitate Pinerolij, quam cęteris dictæ Abbatiæ subiectis locis, reseruata iurisdictione Ecclesiæ prædictæ Abbatiali olim ab Vrbano Boniuardo Vercellensi Episcopo, illiusque Abbate à fundamentis penè in meliorem statum restitutæ inseruiunt ad præsens Monachi Folienses, & eidem non parum decoris, maiestatis, ac deuotionis adiunctum est ob SS. Mauritij, Georgij, & Tiborij Legionis Thebææ martyrum corpora, quæ ibi summo cultu, ac frequentissimo populi concursu venerantur.

At erectio, & dotatio Abbatiæ S. Mariæ de Pinerolio ex Archiuio eiusdem desumpta est huiusmodi tenoris.

064 ANNO Domini nostri Iesu Christi 1064. octaua die mensis Septembris indictione secunda. Bonum, & vtile est, vt homo ante diem migrationis suæ de hoc sæculo, & de futuro, antequam ei veniat mors debitæ suæ bonæ voluntatis inde tractare, vt possit fugere laqueos æternæ mortis, & ad gaudia cęlestis regni possit post hunc transitum peruenire. Nam in Psalmis ita legitur. Paratus sum, &c. Ideoque ego Adeli-

Adeligida Christi misericordia Comitissa, quæ professa sum ex natione mea lege viuere Salica de quibusdam rebus meis Deum omnipotentem creatorem cœli, & terræ, cui omnia inuisibilia, & visibilia subiecta sunt hæredem instituo, qui vitæ æternæ gratiam mihi non meo merito, sed sua benigna misericordia post huius vitæ exitum præstet, meamq; animam à suis Angelis in sinum Abrahæ, vbi vera est requies ferri præcipiat, & pro eius amore, & timore quandam Ecclesiam constructam in territorio vici Pinerolij cõsecratam in honore S. Dei genitricis Virginis Mariæ offero pro anima mea, ac anima D. Manfredi Marchionis genitoris mei, & Adalrici Episcopi barbani mei, & Bertæ genitricis meæ, & anima D. Oddonis Marchionis viri mei, cuius bonus exitus sit mihi luctus nominatiuè, & de filijs meis id sunt cortes duæ, scilicet Quagnas, mirolium, casis, capellis, vineis, campis, pratis, molendinis, & omnibus suis pertinentijs in iam dicto territorio de Pinerolio, petia vna de terra cum casis, vineis, campis, pratis, siluis, gerbis infra se habentibus, sicut detinent cohærentiæ illius viæ, quæ est ad domum Alemani vsque ad recta Grialdingi vsque ad flumen Gussonem, & sicut currit Lemina vsque ad Cerretum, & vsq; ad cacumina montium, & vsq; ad portas, & terras, quæ scilicet sunt rectæ, & laboratæ per homines, qui habitant infra has cohærentias, & medietatem de portis, & de Turrua, & Malamorte, & Villare, & Villaretto, Pinoasc ha, Villare, Mentole, Fenestrella, Vxello, Balbotera, Porraria, Frassena vsque ad Petra Sestera, harum omnium villarum medietatem suprascriptarum verum integritatẽ Valle S. Martini, Perusa, Pogio Oddoni, Pratomolo, Villare, Aldimi, Paderno, Famolasca, Ecclesiam vnam constructam in monte desuper Castro de Plauriascha in honore S. Georgij simul cum tribus mansis in eadem villa iacentibus duobus, & tertius in Riualta, tres quoque alios mansus in-

frascripta Plausiascha vnum ibi est solum in Dominicata cũ capella alium rectum,& laboratum per Constantiũ, & Constantinum de Ledenisco,tertium per Bassonem, duos etiam alios mansos in Riualta,vnum cum duobus molendinis, & pratis laboratum per Sabadinum Monacum, & alium per quendam . . . . . . & vineam in Dominicata in Quorio, vbi sunt cohærentiæ de duabus partibus viæ de tertia hæredes prædict. Vidonis, & solarium vnum, quod fuit quondam Eurardi clerici cum terris eiusdem Eurardi cum medietate de terris, quæ videntur iacere in territorio de Ciuitate Taurino ad locum, qui nominatur Fontana Barbezana,& prato de Castagnetto vetero, siue in villa Carignano mansos tres, vnus fuit laboratus per Ioannem Villicum, & Gribualdum, & Albertinum, seu per Ioannem filios eius, alius per Sabaldinum Monacum. Tertius per . . . . . . vna cum portu,& telonea de mercato, siue piscaria de Barbedingia. In Raconisio mansum vnum, sicuti fuit rectum, & laboratum per Vuillielmum Boccafeltrum simulacrum mea portione de illis rebus, quæ fuerunt iuris S. Siluestri positis in eodem loco Raconisio, medietatem de Vicomalo prope Villam, quæ dicitur Rudolfia,& prope Varaita fluuium, nec non pro amore,& timore Dei omnipotentis,& pro mercede,& remedio animæ meæ,& animarum prædictorum Marchionum, & Babani mei, & filij mei offero in eadem Ecclesia Monasterium vnum constructum infra mare in insula, quæ dicitur Gallinaria consecratum in honore S.Martini cũ omnibus suis pertinentijs,& medietatem de corte Pradaro si cum medietate de castro de Porto Mauritio, & mansum vnum infra villã Cedeni rectum,& laboratum per Romoaldum,& alium mansum in loco Garessæ,sicuti fuit rectum,& laboratum per Oddonem Presbyterum, & fratres eius. Tertius mansus infra villam Ceuam, sicuti fuit rectum, & laboratum per Ioannem Ruffum cum molendinis, & batanderijs,

cadenijs, & capellam vnam prope iam dictum mansum, quæ est consecrata in honore S. Andreæ cum omnibus rebus ad ipsum mansum pertinentibus sine alium mansum in loco Caraxonæ, sicuti fuit rectum, & laboratum per Gausbertum Mantuarium, & omnia supradicta, scilicet Monasteriū, capellas, & omnes alias res, quod ego Adelaida in prænominata Ecclesia offero, Monachi, qui pro tempore fuerint ordinati, in ea habitant, teneant ad eorum vsum, & faciant quicquid voluerint secundum regulam S. Benedicti Beati Abbatis sine omni mea, & hæredum, ac prohæredum meorum contradictione, vel repetitione, scilicet lege Falcidia omnibus modis in hac oblatione tacita per liberos meos, quæ in omnibus alijs rebus à me retentis habeat vigorem. Insuper per cultellum, festucam, &c. Si verò quod futurum esse non credo, &c. Adam Not. sac. palatij tradidi scribere rogaui, in qua subter confirmans testibus obtuli roborandum, vnde tribus cartis oblationis vno tenore scriptæ sunt. Actum infra ante portam de Castro, quæ est constructum supra porta Secusina de infrascripta Ciuitate Taurino fœliciter manus infrascripta Domina Adeligida Comitissa, quæ hanc cartam oblationis, & aspersionis fieri rogauit, vt supra. Sinno Petrus sino Amedæi. manus Vitallini, qui Bruno Vicecomes rogatus testis. Euerardus Iudex fecit, & interfuit. Ego Erenzo Iudex feci. Ego Burgundus Iudex interfui, & feci signum manibus Adalrici de Paderno, & Vualfredi de Cimena, seu Adam de S. Stephano atque Lanfranco filio Adam notarius omnes lege viuentes Salica testes. Signum manibus Enrici, qui vocatus Marchioni, & Rebuldi de Fiblina, sicut Eremberto de Villanoua testis. Ego qui supra Adam Notarius sacri palatij scriptor huius cartę oblationis, & offersionis post tradita compleui, & dedi. Huius Abbatiæ Abbates hi fuere à nobis obseruati.

Arnul.

1073 Arnulphus, siue Aginulphus, qui à Gregorio Pont. Max. confirmationem fundationis, & erectionis huius Abbatiæ obtinuit.
1078 Arduinus.
1098 Obertus.
1115 Otho.
1123 Dalmatius.
1133 Girardus primus.
Hic nonnulli desunt.
1189 Guillelmus primus.
1193 Aicardus.
1199 Petrus.
1203 Bertramus.
1013 Ioannes de Borbonio Gallus.
1230 Guillelmus secundus.
1234 Girardus secundus.
1243 Albanus, siue Alboinus, qui anno 1243 iurisdictionem Oppidi Pinerolij, quæ Abbatibus spectabat, remisit Comitibus Sabaudiæ.
1249 Arduin.
1268 Aimo, qui anno 1274. Beatrici viduæ Thomæ Comitis Maurianæ recipienti eam nomine proprio, quam suorum filiorum quasdam quitationes fecit.
1288 Balengerius Bersator à Pinerolio olim Abbas Caburri.
1310 Franciscus à S. Iulia Fossanensis, qui anno 1320. cum hominibus vallis Perusiæ quædam bona permutauit.
1337 Girardus de Balma Sabaudus sigilli custos Comitis Aimonis à Sabaudia, quem de aliquibus castris inuestiuit.
1349 Andreas Falconetius ex Dominis Tranæ.
1373 Guido, qui Comitem Sabaudiæ de quibusdam feudis inuestiuit.
1380 Henricus ex Dominis Plozzaschi.
1395 Cacheranus ex Dominis Bricherasij.

Michael

Michael Cacheranus superioris ex Franceschino fratre nepos. 1405
Ludouicus à Ponte Astensis, qui inde fuit Abbas S. Honorati in Comitatu Niciæ. 1433
Hugo Lusignanus filius Regis Cypri Archiepiscopus Nicosiensis, & Cardinalis, qui obijt in Germania anno 1442. 1438
Tomas de Sur Cyprius Abbas Caramaniæ, & Archieoiscopus Tarentasiensis. 1449
Vrbanus Boniuardus Sabaudus, inde Episcopus Vercellensis. 1467
Io. Amedæus Vrbani nepos. 1493
Ioannes de Sabaudia. 1510
Petrus de Balma Sabaudus Episcopus Tarsensis, & Geneuensis, & tandem Archiepiscopus Bisontinus, & Cardinalis. 1530
Iacobus de Sabaudia. 1550
Marcus Antonius Bobba Casalensis Cardinalis. 1559
Philippus Guastauillanus Bononiensis Cardinalis sepultus Bononiæ in Ecclesia S. Francisci cum sequenti breui Elogio. 1576

Philippo Guastauillano S. R. E. Cardinali Camerario Gregorij XIII. Pont. Max. sororis filio Hieronymus frater, Angelus Michael fratris f. ex testamento posuerunt, vixit annos 46. menses 10. dies 17. obijt 16. Cal. Septembris anno sal. 1587.

Guido Ferrerius Cardinalis Bugellensis. 1580
Petrus Franciscus Ferrerius Bugellensis Cardinalis. 1583
Vincentius Laureus Episcopus Montisregalis, & Cardinalis. 1588
Ruggerius Tritonius. 1589
Scipio Capharellus, siue Borgesius Romanus Cardinalis. 1605
Io. Franciscus ex Comitibus S. Martini, & Dominis Alladij Iulij Cęsaris Marchionis S. Germani, & Octauiæ Iustinianæ filius, ac Nicolai Equitis Ordinis Annunciatæ nepos, nuncq; Abbas Suissonensis in partibus Galliæ, scilicet S. Io. Baptistæ 1634

stæ de Vineis Ordinis S. Augustini, qui etsi ad viriles annos vix peruenerit, tamen vt est incomparabili morum suaui tate ornatissimus, summa virtute, eruditione, ac sapientia præditus, & in rebus arduis tractandis eximiè prudens, ita omnibus, & præsertim Serenissimæ Ducissæ nostræ est charissimus.

De Abbatia Ripaltensi, eiusque Abbatibus.

Cap. 25.

OPPIDVM Ripaltæ inter Taurinum, & alpes situm est. Hæc nobilissimorum, & antiquissimorum Comitum familiæ de Vrsinis à Romanorum eiusdem Cognomenti gloriosissima familia progenitorum Sedes est. Præter hunc honoris titulum gloriabatur etiam olim honorificentissimo Canonicorum Regularium S. Augustini sub inuocatione SS. Petri, & Andreæ, & vnius Pręposíti regimine Collegio, cui Sabaudię Comites, cęterique Pedemontanę regionis Principes, pręsertim verò Amedęus Comes huius nominis tertius cum Maalda Delphina vxore, Vmbertoq; eorũ filio plurima prędia, opulentaque beneficia contulerunt. Verum cum ob bellicos tumultus, pluraque alia infortunia eo redactum esset Monasterium, vt & à perpaucis, & primęui instituti patrum obseruantibus Canonicis habitaretur, Alexander Pontifex huius nominis IV. Eminentissimorum Dominorum Hugonis S. Sabinę de Barchinonetta, & Ototoni Flisci S. Adriani Cardinalium precibus Canonicis Regularibus à pręfato Collegio dimissis, ad aliosque Augustinensium Prioratus, qui Beati Bernardi regulam acceptare recusarunt missis,

Mona-

Monacos Cistercienses in idem Collegium Abbatiali prius dignitate insignito induxit, illudque cum iuribus annexis Abbati S. Andreæ de Sestro Ripariæ Ianuensis subiecit. Verum cum Sestienses Abbates pensionem annuã vigintiquinque librarum Astensium Taurinensibus Episcopis quotannis pendere non possent ab ipsis rursum dismembrata, Abbatibus Staphardæ subiecta fuit, quam subiectionę pleris; annis perseuerauit. Huic Abbatiæ olim subiacebant Prioratus Beceti, & Præpositura S. Io. Baptistæ de Felcieto in Marchionatu Salutiarum, Pręspositura S. Benedicti, & S. Agnetis in Ciuitate Taurinensi, Ecclesia Parochialis Orbazzani sub titulo S. Ioannis: Ecclesia S. Petri de Caburreto: Ecclesia S. Laurentij de Villanoua: Ecclesia S. Viti de Plozzasco; Hospitale Ripularum. At Abbates, qui eidem Ecclesiæ præfuerunt, sunt sequentes.

Petrus Præpositus. 1137

Albertus, qui ex Præposito huius Abbatiæ electus fuit anno 1166
1168. Episcopus Laudensis, & eius mentio habetur in historia Othonis Murenæ.

Bonaldus, cuius tempore Thomas Comes Maurianæ quam- 1091
plura bona huic Monasterio contulit, & Henricus Imperator priuilegia concessit anno 1196.

Iacobus primus, ad cuius requisitionem Otho IV. Imperator 1206
priuilegia huic Ecclesiæ à suis prædecessoribus concessa cõfirmauit, & Iacobus Episcopus Taurinensis Ecclesiam S. Mariæ de Beceto in Valle Veretana existenti de anno 1210. eidem Monasterio supposuit, & Guillelmus Marchio Montisferrati quasdam decimas, & gabellam Ripaltæ donauit.

Reinerius, cui Domini Ripaltæ, & Reani multa bona largiti 1216
sunt.

Ioannes ex scripturis Riuifrigidi, in cuius fauorem Amedæus 1230
Comes Maurianæ anno 1230. largitiones huic Abbatiæ à 1272
Patre, & auo factas confirmauit. 1279

1234 Otho.
1244 Guillelmus de Ruuere Taurinesis vltimus Præpositus.
1263 Bartholomæus primus Abbas nominatus in scripturis Monasterij Riuifrigidi.
1266 Gribaudus, qui anno 1271. cum Thoma Marchione Salutiarũ quasdam lites composuit, & anno sequenti ab Vrieto Domino Ripaltæ multas possessiones dono habuit.
1289 Franciscus.
1291 Iacobus Vaudonus Cheriensis, inde Abbas Staphardæ.
1297 Manfredus de Montecalerio.
1300 Gualterius.
1316 Simeon, sub quo fuit in Abbatia Ripaltensi celebratum anno 1316. Concilium Prouinciale.
1317 Persiual de Alignano, siue Arigano.
1324 Guillelmus de Guiliestra olim Abbas Staphardæ.
1327 Michael ex Dominis Bagnolij, qui fuerat Prior Beceti. Hic bona spectantia suæ Abbatiæ in Emphiteosim concessit habitantibus Villænouæ prope Moretam anno 1327. & adhuc viuebat anno 1335.
133[illegible] Petrus.
1346 Antonius Caburrettus de Montecalerio, inde Abbas Staphardæ, & Casænouæ.
1352 Brunus Bernetius de Vigono.
1362 Vrsus ex Dominis Ripaltæ.
1368 Petrus ex Dominis Ripaltæ.
1375 Beatus Ioannes ex Dominis Ripaltæ Episcopus Taurinensis, & Cardinalis.
1377 Petrus Ioannis frater olim Prior Beceti, & Collector Generalis Apostolici subsidij, & Vicarius Generalis Ioannis Episcopi Taurinensis.
1400 Henricus ex Dominis Ripaltæ filius Burononis, qui cum esset optimæ indolis electus fuit Abbas ætatis annorum 23.
1422 Antonius ex Dominis Ripaltæ.

Ioannes

Ioannes ex Dominis Ripaltæ secundus huius nominis, & Petri nepos. 143

Ioannes ex Dominis Ripaltę, & tertius huius nominis, qui lites, quas cum mensa Episcopali Taurinensi habebat pro canone annuo à sua Abbatia debito composuit. 145

Amedæus ex Dominis Ripaltę, Ioannis tertij nepos. 149

Io. Baptista Pallauicinus Genuensis Episcopus Cauaconensis, & Cardinalis, Abbasque S. Michaelis. 150

Mercurinus de Arborio ex Comitibus Gatinariæ. 156

Franciscus Spinula Genuensis Referendarius vtriusq; Signaturæ, & Protonotarius Apostolicus. 157

Io. Franciscus de S. Georgio ex Comitibus Blandratæ Cardinalis. 15

Niger Genuensis. 15

Cintius Aldobrandinus Romanus. 15

Iulius Sauellus Romanus Cardinalis S. Sabinæ à Paulo V. creatus anno 1611. 162

Claudius Amedæus Vibò, qui viuit 1644. fuitque Secretarius Serenissimi Principis Mauritij à Sabaudia. 162

Mauritius Vibò superioris nepos. 164

De Abbatia S. Iacobi de Sturia, eiusque Abbatibus.

Cap. 16.

QVAMPLVRES sanè Ecclesiæ à Summis Pontificibus Metropolitanæ Taurinensi mensæ vnitæ fuerunt, inter quas celebris Abbatia S. Iacobi de Sturia à flumine vicino non longè à Taurino distanti sic dicta connumeratur. Hęc anno 1146. à quodam Petro de Podio Montisalti Domino locupletissi-

mo ęquè, & pijssimo à primo lapide vna cum Xenodochio pro peregrinorum hospitio extructa fuit, multisque redditibus donata, Monachis S. Benedicti Congregationis Vallis Vmbrosę concessa, cui deinde non tam vicini nobiles, maximè verò Vicecomites Balangerij, quàm Guillelmus Montisferrati Marchio de anno 1158. Sabaudi Comites, & Taurinenses Episcopi tantā bonorum vim contulerunt, vt circa annum 1125. viginti Monachis in pręmissa Abbatia alendis sufficerent. Demum quo tempore in Ecclesia Dei excitatum fuit schisma ante Consilium Constantiense, cum per bella, quę inter Marchiones Montisferrati, Principes Achaię, & Comites Sabaudię vigebant atrocissima, solo ęquata fuisset, & per quindecim annos penitus habitatore deserta, in Thomę Cardinalis Tricaricensis potestatē deducta, eodē consentiente de anno 1421. à Martino V. Pont. Max. Taurinensi mensę Episcopali fuit vnita, ex quo tempore cum Monachis cessarunt in ea pręesse Abbates, solis deinde Episcopis, mox Archiepiscopis Taurinensibus in ea sibi ius vindicantibus. De Abbatibus verò, qui ante vnionem eidem pręfuerunt, quod notarem, nihil habui, pręter infrascripta.

1168 Simon, qui adhuc anno 1189. viuebat. Anno 1168. à Carolo Episcopo Taurinensi quasdam Alpes in Valle Lancei sitas acquisiuit.

1199 Vido vsque ad annum 1227. ad cuius requisitionem Henricus Vicecomes Baratonię domum, & nemus in Valle Vxellarum huic Abbatię donauit.

1229 Ægidius, cui Guillelmus Vitalis, & Iacobus Falcus habitatores Doliani remiserunt totum ius, quod ipsis competebat in fundo, in quo sua Abbatia fuerat fundata.

1233 Iacobus de Caselis.

1245 Raymundus.

1260 Laurentius, qui ab Henrico Bozola Taurinensi quędam bona dono habuit.

Hugo. 1280
Ruffinus Butiſſellus. 1288
Petrus Burgeſius nobilis Taurinenſis. 1293
Philippus ex Dominis Septimi Taurinenſis. 1311
Franciſcus. 1376
Euſtachius ex Marchionibus Romagnani Monacus Cluſinus. 1397
Thomas Tortellus Neapolitanus Cardinalis Tricaricenſis vltimus Abbas. 1421

De Abbatia S. Benigni Fructuarienſis, eiuſque Abbatibus.

Cap. 27.

ANNO 1003. Gulielmus Roberti Comitis Vulpiani filius Monacus S. Michaelis de Lucedio, Abbas S. Benigni Diuionenſis tanta nituit morum integritate, tantaq; præfetulit ſanctitatem, vt eum adhuc viuentem Benedictus VIII. Pont. Max. quodam in diplomate Religioſum Præsbyterum, & Monacum, Angelicumque Abbatem appellarit. Hic alter Monacorum Pater inter alias plurimas, quas fundauit Abbatias, eam ſatis inſignem, quæ S. Benigni Fructuarienſis dicta, inter flumina Orci, & Amaloni in Eporedienſi Diœceſi ex liberalibus coniunctorum, præſertim verò Nitardi, Roberti, & Gottofredi fratrum ſuorum largitionibus, Regiſq; Arduini, ac Bertæ coniugis munificentia in SS. Benigni, & Tiburtij honorem conſtruxit, & locum, qui vepribus, arbuſtis, ſiluiſq; confertiſſim userat, auxiliante etiã Gottardo Taurinenſi Archidiacono, Religioſiſſimorũ virorum fecit Seminariũ, quibus regularibus Diui Benedicti inſtitutis ſubiectis in primum Abbatem Ioannem Guidonis S. Marti-

ni

ni Comitis filium, Regisque Arduini nepotem, & eius secundum carnem affinem præfecit. Monasterium istud tanto fuit in honore apud Christianos Principes, vt præter corpora SS. Tiburtij, Primi, & Feliciani martyrũ, aliasq; insignes reliquias, quæ illuc delata sunt, amplissima etiã priuilegia, ac beneficia Summi Pontifices, Imperatores, Reges, Comitesq; ac Duces Sabaudiæ, & Marchiones Montisferrati, & plerique alij Principes tam Ecclesiastici, quam sæculares eidem concesserint, & ab omnium subiectione (Pontificia, & Cæsarea excepta) exemerint, eidemque plura Castra, Oppida, & Monasteria in Italia, Gallia, Lotharingia, & Insula Corsica eius iurisdictioni submiserint. Horum tamen Castrorum quatuor tantum hodiernis temporibus á præfatæ Abbatiæ iurisdictione sub Regiæ Celsitudinis Sabaudiæ supremo dominio, virtute conuentionum aliàs inter Duces, & Abbates auctoritate Apostolica initarũ dependent, nimirum S. Benignus, vbi Abbatia sita est, Felectrum, Lombardorum à Lombardis dictum, & Montanarium. At in spiritualibus vltra prædicta Castra subijciuntur etiam S. Georgius, Busanum, Frons, Ripa rabea, Fabulæ, & Villanoua Solariorum. Quando verò fundamenta huius Abbatiæ iacta fuerint, & à quo Episcopo consecrata, quæ sequuntur carmina, in quadam illius antiqua Chronica registrata indicant.

Si quis fructuariæ mauult prænoscere quando
Cœnobij cœptum ritè fuisset opus;
Millesimus sublimis erat tunc tertius annus
Partus Virginei Principis Æterei
Martij septena, seu indictio prima Calendæ
Tempus, vel cursum ambo suum peragunt
Rex ARDOINVS sceptri moderamine fissus
Regnat in Hesperia, tendit in Ausoniam

Adiu-

Adiuuat ipse locum Dominus, quem munere dotat
Rebus consuluit fratribus assiduus
Præsul Ottobianus, quod iure dicando sacrauit
Abbas Vuillelmus construit hoc Domino.

De erectione huius Cœnobij extat sequens scriptura ex archiuio eiusdem desumpta.

N nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis notum fieri volumus fratribus nostris tam præsentibus, quam futuris ex omnibus sanctæ Ecclesiæ filijs, cuiuscunq; ordinis, honoris, & dignitatis, quod Monasterium nouiter constructum in loco, qui Fructuaria antiquo nuncupatur vocabulo liberrimum, atq; absolutissimum consistat ab omni subiectione debita, cuiq; Diœcesi, vel Monasterio, cuius rei causa exponere, & manifestare curamus, ne cuiquam subrepat malè, & inconsideratè occasionis tumultus. Quidam frater noster carnali germanitate Gottofredus nomine cum esset sub habitu sæculari, & liberè degeret in paterna hæreditate elegit funditus sæculum relinquere, & post Deum ire. Denique expetens sanctum Diuionense Cœnobium illuc volente Deo suscepit habitum Monasticum. Verum omnes fratres eiusdē loci, qui præsentes fuerunt, & oculis hoc viderunt, hoc sciunt, & scire possunt, quomodo idem D. Gottofredus in prædicto loco nullam fecit legalem donationem ex proprio, quod reliquerat patrimonio, quia in eo successetat frater eius Nitardus iure hæreditario, qui non multo post secutus est fratrem suum in prætitulato Deuronense Monasterio. Denique Robertus, qui solus ex fratribus suis remansit laicus 1017

inter

inter cętera possessionis suæ dona ipse, & prædictus frater eius Nitardus, quæ Domini contulerunt ad construendum Monasterium specialiter locum Fructuaria dictum, ita vt possidebant quietum, & solidum Gontardo vener. viro Taurinensi Archidiacono tradiderunt, vt inde faceret legale testamentum, quod appellatur iudicatus, quod & factum est eo rationis tenore, vt postquam præfatorum fratrum possessioni transiret in Domini possessionem nullo modo primã, & antiquam perderet libertatis dignitatem. Ergo quoniam de hæreditate nostrorum carnalium antecessorum fiebat hæres Christus per prædictorum duorum nostrorum germanorum manus. Tandem, sicut inceptum est iusto voto ita decenter expletum est adiuuante Deo interea confirmatum est, & stabilitum insolidè, & inconcussè, ne subiaceat vlli Episcopo, siue Monasterio, seu sæculari dominio, & coroboratum imperialibus, & regalibus, siue Episcopalibus præceptis, atque priuilegijs Insuper autem subnixum scriptu Apostolico à Sũmis Pontificibus vniuersalis Ecclesiæ prius à D. Papa Ioanne, deinde ab eius successore Domino Papa Benedicto, vbi in Lateranensi Basilica sedebat vndique circumfultus plena Synodo; in qua exceptis Abbatibus, vel reliquis diuersi ordinis, seu dignitatis fidelibus quadraginta affuere Episcopi cum S. Petri Cardinalibus, qui omnes testamentum, quod D. Papa Benedictus ipsi loco fuit, postheũ confirmauerunt, & signantes signauerunt, atque iaculo excommunicationis; & maledictionis pariter omnes illud damnauerunt, quicunque illum molestare tentauerit sanctionem tantę auctoritatis, nemo mouere debet ad occasionem quempiam ex nostris fratribus, siue aliquem loco insidiare volentem iniustis conspirationibus, vt materiam huius libertatis calumniandæ inde sumere conentur, quod in cœnobio, vbi superius nominati fratres sanctæ conuersationis habitum susceperunt, Abbas sum ordinatus, & in ędificando

ficando Monasterio Fructuariensi apposuerim manus, quoniam & me defendit, sicut supra monstratum est iusta occasio, & locum tuetur ipsa restitutio, quia ab ingenuis possessionibus antiqua libertate liber est Deo donatus, & quia paupertacula eorundem fratrum, & germanorum nostrorum non sufficiebat, vt stabiliretur ad virorum multorum præcipuè Arduini Regis, & Bertæ vxoris eius in Monasterio est fundatus. Præterea Nitardus inde per legale testamentum successor effectus patrimonium, quod reliquerat Gotofredus postea Fructuariæ legitima traditione donauit funditus. Sed ne qualibet iusta occasione malæ susceptioni detrahendis seminarium nasceretur, cum beneplacito D. Brunonis Episcopi de prędictis omnibus à voto nostro non discrepantis, & fratrum, amicorumque vtriusque partis sumptas insigniora ornamenta ab eodem Monasterio, & in memoriam ipsius ad eum consolandum Diuionem transmissas scilicet textum vnum auro gemmis, & lapidibus mirè ornatum. Casulam auro decoratam, & duæ stolæ deauratæ cum earum manipulis, & vnum cingulum, atque quatuor amicti deaurati. Itaque causis redditis huius descriptionis superest, vt confirmetur subsequentibus idoneis testibus cum certis testimonijs. Ad quam cōfirmationem, &c. Ego frater Vuillielmus dictus Abbas veridica affectione, sicuti coram ipso loquens testor Dei prò amore in supradictis fideliter insudasse, & nunc propria subscriptione hoc testamentum confirmans omnes subscribentes ad æqualem huius retributionis mercedem votis omnibus pro posse admitto, & sic sic præsentes, & absentes quamplures subscribere exoro testes. Leoterius miseratione Dei Archipræsul Senonum subscribēs suffraganeos nostros subscribere rogaui. Coslinus Archipræsul Bituricensis, & Abbas S Benedicti firmaui. Fulco Ambianensis firmaui. Full ertus Episcopus Carnot s firmaui. Ego Oddo Abbas Cluniacensis firmaui. Euerardus

Abbas S.Martini firmaui.Gosbertus Abbas Turonis S,Iuliani firmaui.Ego frater Arnulphus prior,&c.Teodertus Abbas. Osmundus Episcopus, Ecmonus, &c. Ego Rotbertus gratia Dei Rex Franciæ meum, & filij mei Regis Vgonis nomen scribere rogaui. Ego Rotbertus Rex firmaui manu propria. Ego Vgo Rex firmaui. Ego Erueus Archiclauis S. Martini Turonensis firmaui. Ego Vgo Archipræsul Turonentium firmaui.Ego Rotbertus Rotomagiensis Archiepiscopus omni auctoritate firmo. Ego Vgo Baiocacensis Ecclesiæ Episcopus firmaui. Ego Vgo Constantinensis Episcopus firmaui. Ego Vgo Ebroiacensis Episcopus firmaui. Ego Norgaudus Aurinacensis Episcopus firmaui.Ego Rotgerius Lisuncensis Episcopus firmaui. Siefredus Episcopus Saxicensis firmaui.

Abbates autem,qui huic Abbatiæ præfuerunt,nulliusque Diœcesis esse dicuntur,sunt sequentes.

1010 Ioannes Guidonis Comitis S.Martini filius,Arduinique Regis Italiæ nepos,cuius mentio habetur in vita S. Gulielmi huius Abbatiæ fundatoris à Glabro edita, appellatur primus Abbas Monasterij Fructuariensis tam in diplomate Henrici II.Imperatoris sub anno 1023.quam in duobus priuilegijs Conradi II. Imperatoris vno sub anno 1026.& altero sequenti datis,& ad cuius requisitionem Ioannes XX.Papa anno 1027. priuilegia olim à Ioanne XIX. & Benedicto VII. suis prædecessoribus concessis confirmauit, & quidam Comes Ilduinus in Comitatu Meldensi quasdam Ecclesias, & Curtes huic Abbatiæ donauit, eoque gubernante tam ab Arduino Rege eius auo, quam á Roberto Franciæ Rege, nec non á Gerardo Comite potentissimo in Ducatu Lotharingiæ,ac ab alijs Principibus multa Castra,& Ecclesiæ tam in Italico Regno, quam in Gallicanis partibus fuerunt huic Cœnobio donatæ,illique tam à Summis Pontificibus, quam ab Imperatoribus amplissima priuilegia concessa.

Guliel-

Gulielmus adhuc Ioanne viuente electus Abbas à Confratri bus suis,lites,quas Monasterium habebat cum Henrico Episcopo Eporediensi pro libertate ipsius Abbatiæ præsentibus Vuiberto,& Arduino Comitibus Eporediæ,nepotibusque Arduini Regis anno 1029. composuit. Eo Abbatiam regente Otho Gulielmus, & Rainaldus eius filius Comites Burgundiæ Ecclesiam S. Martini olim Abbatiam in Diœcesi Cabilionensi prope Belnam sitam huic Monasterio submisit, & Adalbertus Marchio Otberti filius cum Adelaida eius coniuge tam pro anima propria, quam pro salute Angeldi Comitis Insulæ Corticæ eidem Abbatiæ donauit in ipsa Insula Monasterium de trauo sub titulo S. Mariæ; item Curtem vnam Mesolam dictam,ac Ecclesiam S Stephani in loco Corsegalia existentem, & Boco Comes ipsius Corsegaliæ in eadem Insula eidem plebem suam de Orriano submisit. 102

Andreas de consensu eiusdem Ioannis creatus Abbas Fructuariensis cum Alrico,siue Henrico Comite filio Vberti de Canapisio nonnulla bona commutauit,& præsertim quę Monasterium in Fraxineto,& Ticineto,ac in Vitignato posside bat,recipiens ab eodem Henrico Ecclesiam, & bona S. Damiani, ac quædam prædia sita in territorio loci dicti Magreti,quæ omnia Ecclesiæ S.Vincentij de Caualiata assignauit. 104

Albertus primus Othonis Comitis Castrimontis,siue ad montem filius, Arduinique Regis etiam nepos. 104

Suppo,quem Historicus Reomensis in vita S.Gulielmi Romalnum vocat,& cui Henricus III. Imperator anno 1055. litteras,quæ saluaguardiæ dicuntur, ac nonnullos mansos in Ciuitate Eporediæ, & in Castro Piueroni concessit, illique confirmauit donata in Episcopatibus,& Comitatibus Eporediensi,Taurinensi,Vercellensi,Nouariensi,Mediolanensi, Ticinensi,Astensi,Albensi,Aquensi,Albinganensi,Saonensi, Ferrariensi,& Augustensi, & præsertim Serralongam, Montem rabiosum,Castrum Longobardorum,& Gasinum, 104

& quædam bona in Cauallerio Vuiberti, nunc dicto maiori, in Calpis, Sauiliano, Verzolio, Salmatorio, Corio, Salutiola, Cabaliaca, & in S. Damiano. Ipse verò Suppo anno 1052 quædam prædia sui Monasterij in Corsica sita cuidam Landulpho in emphiteosim concessit, obtinuitque anno 1056. confirmationẽ ab Alberto Marchione donationis olim factę suo Monasterio de Ecclesia S. Stephani de Corsicaria in Diœcesi Aiacensi.

1058 Albertus secundus, qui cum Alberto Eporediæ Episcopo anno 1063. quasdam decimas, & alia bona, & iura permutauit, & cuius intuitu Henricus IV. Imperator Castra Gamundi, & Marengi in Diœcesi tunc Aquensi, nunc autem Alexãdriæ, ac locum Riuitorti huic Abbatiæ largitus est anno 1065. & cui Arduinus Comes Castrimontis alterius Arduini Comitis filius, Arduinique Regis pronepos certas res donauit in Castris Fleti, Virulfi, Albiani, ac Lesuli, ac decimam Longobardori: In gratiam istius Abbatis, & ad instantiam Agnetis Imperatricis, quæ hanc Ecclesiam visitauerat, nec non Annonis Coloniensis Archiepiscopi. Alexander II. Pont. Max. anno 1070. priuilegia huius Abbatiæ comprobauit, sicut iam de anno 1063. corroborauerat. Ipse autem Abbas Ecclesiam S. Secundi in Riparubea erexit, in eaque Priorem, & 12. Monacos collocauit; & anno 1079. ab Adalasia Comitissa filia Manfredi Marchionis Secusini tertiam partem castri Brandisij acquisiuit.

1089 Vbertus, siue Guibertus Conradi ex Dominis Camagnę filius, inde Episcopus Eporediensis, cui anno 1079. Vrbanus II. Papa, dum Astæ esset, multa, ac ampla priuilegia contulit, antiquaque confirmauit.

1098 Conradus ex Guidone superioris fratrenepos, ac in Abbatia successor.

1099 Almeus filius Guidonis ex Dominis Barbaniæ, cui anno 1099. Agnes filia Petri de Sabaudia Secusiæ Marchionis, ac Italię vidua

vidua Federici Lotharingici, siue de Moncione Monacalem habitum assumens, medietatem loci Villænouæ, nunc Solariorum, ac locum Iraschæ donauit, & Arditio, & Manfredus fratres Marchiones Romagnani castrum Fabularum, cuius Ecclesia adhuc hodie huic Abbatiæ subijcitur, remiserunt. Huic Pascalis Papa II. anno 1102. priuilegia confirmauit, quod item fecit Henricus IV. Imperator, & Arnulphus Patriarcha Hierosolymitanus de consensu totius Capituli S. Sepulcri Ecclesiam de Comisago ad dictum S. Sepulcrum spectantem submisit, eiusdemque Abbatis opera Monasterium Buzzani sub regimine Monacorum Fructuarensium transiuit.

Petrus ex Comitibus Valpergiæ Episcopus Albensis. 1118

Tebaldus Oddonis ex Comitibus S. Martini filius. 1124

Vbertus secundus ex Comitibus Castrimontis. 1129

Manfredus ex Comitibus S. Martini, & Dominis Riparolij Henrieti filius, qui obijt Villænouæ Solariorum, sepultus in Parochiali ante altare maius. 1138

Ruffinus ex Comitibus S. Georgij, & Blandratæ, ad cuius petitionem Anastasius IV. Papa confirmauit omnes largitiones à Regibus, & Principibus factas. 1154

Iacobus, qui fuerat Prior eiusdem Monasterij. 1155

Bonifacius Scarampus Astensis. . . .

Arnaldus ex Marchionibus Sauonæ Caroli filius, Monacus in Abbatia Neruiensi. . . .

Hugo olim Monacus Vulturni factus Abbas per dimissionem sui antecessoris. . . .

Henricus ex Comitibus S. Martini, & Dominis Frontis, & Arduini filius cui Gaido Episcopus Eporediæ anno 1196. Ecclesiam S. Mariæ Magdalenæ de Fronte submisit. 1196

Vbertus III. ex Dominis Lucernæ, & olim Monacus S. Petri de Sauiliano. 1199

Guido olim Prior Vulturni. 1200

Guliel-

1210 Gulielmus secundus de Solario Guidonis filius olim Monacus in Abbatia S. Constantij Villaris, cui Beata Virgo Maria, ac S. Scolastica apparuerunt.

1220 Ioannes secundus.

1225 Gualla ex Comitibus Castrimontis Hugoneti filius, cuius tempore miraculosè inuenta fuit maxilla S. Illarij, quam ipse in Ecclesia Pulchrimontis collocauit.

1233 Vbertus quartus ex Comitibus S. Martini, & Abbas S. Benigni de Faro Genuę filius Bonifacij quõdã Potestatis Paduę, qui à Ciuitate Prænestina caput S. Agapiti martyris attulerat.

1234 Olricus, qui anno 1234. Ecclesiam S. Iacobi Soleriarum domui Humiliatorum Alexandriæ nouiter constructæ remisit.

1258 Henricus filius Ardizzonis ex Comitibus S. Martini, & Dominis Frontis.

1269 Antonius ex Comitibus S. Georgij, & Blandratæ, qui obijt 1299. & Præposituram Curtis Regiæ fundauit, in qua duodecim Religiosos instituit, illamque Abbatiæ S. Benigni subiecit.

1273 Mecanus.

1289 Bonifacius secundus, qui anno 1289. de consensu sui Capituli, in quo aderant 16. Monachi professi donauit Monasterio S. Petri de Sauiliano quædam prædia Ecclesiæ S. Andreæ de Sarmatorio.

1296 Vbertus quintus de S. Stephano de Monteferrato ex Dominis Reuelli, qui pro iurisdictione Prioratus Beceti cum Gottofredo Episcopo Taurinensi coram Francisco Archiepiscopo Mediolanensi diu contendit.

1299 Oddo Monacus Cluniacensis.

1310 Obertus, siue Bertettus, qui anno 1319. interfuit paci initæ inter Guelfos, & Gibellinos Casalenses.

1327 Bonifacius tertius.

1334 Albertus tertius.

1337 Federicus, qui anno 1337. Iacobum de Sabaudia Principem Achaiæ

Achaiæ de castris Fabularum, & Villænouæ prope Moretam inuestiuit, legiturque subscriptus concordiæ celebratæ anno 1341. inter eundem Principem, & Marchionem Montisferrati.

Bertolotus olim Abbas S. Mauri. 1354

Petrus ex Comitibus S. Georgij, & Blandratæ. 1376

Antonius secundus ex ijsdem Comitibus. 1395

Georgius ex ijsdem Comitibus. 1400

. . . Carretus ex Marchionibus Sauonæ. 1400

Petrus secundus, qui Iacobum Seglerium de quibusdam bonis in loco Brandisij inuestiuit. 1408

Aleramus Carretus ex Marchionibus Sauonæ frater Matthæi Episcopi Albinganẽsis, & qui fuit vnus ex electoribus Italicæ nationis in Concilio Basiliẽsi, & cuius mentio habetur apud Æneam Siluium, & Franciscum Sansouinum, aliosque grauissimos auctores. Hic fuit Consiliarius Io. Iacobi Marchionis Montisferrati, & de anno 1435. cum Duce Sabaudiæ adhærentiam contraxit pro castris suæ Abbatiæ. 1419

Iacobus Scarampus ex Dominis Cairi. 14..

Michael á Ripa. 1445

Lancelottus Lusignanus Cardinalis Cyprius, cuius tamen nulla mentio habetur apud Panuinum, neque Ciaconium, & si esset summæ auctoritatis apud Ludouicum Ducem Sabaudiæ. 1450

Io. Ludouicus filius Ludouici Ducis Sabaudiæ, & Geneuæ Episcopus ex dimissione sui prædecessoris. 1451

Georgius secundus. 1475

Augustinus de Corradis Lignanæ Vercellensis etiam Abbas Casænouæ, qui anno 1483. cum Duce Sabaudię de castris, & locis suæ Abbatiæ adhærentiam fecit, & nomine eiusdem Ducis ad varios Principes legatus fuit. 1483

Galeotus Franciotus Lucensis Cardinalis S. Petri ad vincula, obijt 1508. sepultus in Ecclesia S. Petri in Vaticano, cum hoc Elogio. 1505

Deposi-

Depositum Galeotti Cardinalis S. Petri ad vincula.

15.. Philibertus Ferrerius Bugellensis, inde Cardinalis.
1540 Bonifacius quartus Ferrerius.
1548 Ferdinandus Ferrerius Episcopus Eporediensis.
1551 Sebastianus Ferrerius frater Ferdinandi, & Episcopus Eporediensis.
1575 Guido Ferrerius Cardinalis, & secundus huius nominis.
1578 Io Petrus Argenterius Cheriensis.
1591 Carolus Brolia Cheriensis, inde Archiepiscopus Taurinensis.
1615 Carolus secundus ex Argenteria Cheriensi domo, & inde Episcopus Montisregalis.
1618 Princeps Mauritius á Sabaudia tertiogenitus Serenissimi Caroli Emmanuelis Sabaudiæ Ducis, & olim Diaconus Cardinalis, qui in hac Abbatia Collegiatam Canonicorum sæcularium instituit.
1642 Mauritius filius Serenissimi Principis Thomæ à Sabaudia Principis Cariniani per dimissionem Serenissimi Principis Mauritij eius patrui.

De Abbatia S. Stephani Eporediensis, eiusque Abbatibus.

Cap. 28.

IN Ciuitate Eporediæ adest peruetusta Abbatia S. Stephano Protomartyri dicata, ab Henrico eiusdem Ciuitatis Episcopo, quem quidam dicunt filium Henrici II. alij autem Henrici III. Imperatoris Cancellarium anno 1041. erecta, ac Monachis Benedictinis concessa, quam tamen ad præsens tres tantū Monachi inhabitant. Quidam putant iam de anno 1001. hanc Abbatiam fundamenta sumpsisse, sed cum in

fundatione nominentur Eripertus Archiepiscopus Mediolanensis, Gregorius Episcopus Verçellensis, Luiprandus Nouariensis, Petrus Dertonensis, & Gulielmus Astensis, qui multm post vixerunt, dicendum est non ante 1041. initium sumpsisse. Huic autem multa priuilegia contulerunt Henricus III. Imperator, Nicolaus II. & Anastasius IV. Summi Pontifices.

Abbates autem, quos reperire potuimus, sunt sequentes.

Petrus Taurinus. 107

Ambrosius. 115

Garnerius. 117

Petrus de Andrea Ciuis Eporediensis. 121

Philippus de Solerio Ciuis Eporediensis. 124

Iacobus. 126

Ioannes de Riparolio ex Comitibus S. Martini. 131

Henricus filius Reinerij ex Comitibus S. Martini, & Dominis Frontis, qui adhuc viuebat Abbas anno 1344. & anno antecedenti homines Ciriaci, & Dominos Frontis reconciliauit. 132

Gulielmus de Bairo ex Comitibus S. Martini. 135

Ioannes de Henriotto ex Comitibus Castrimontis. 136

Obertus de Brozio ex Comitibus Castrimontis. 137

Iacobus de Lorenzadio ex Comitibus S. Martini. 138

Bonifacius de Turre ex Comitibus S. Martini, & Episcopus Eporediensis. 140

Aimo de Droys, qui adhuc Abbatiam regebat anno 1419. 141

Io. Ludouicus de Taliandis Ciuis Eporediensis. 144

Christophorus ex nobilibus Arborij. 146

Io. Stephanus Ferrerius Bugellensis Cardinalis, & Episcopus Eporediensis. 148

Bonifacius Ferrerius Bugellensis Cardinalis, cuius tempore Prioratus S. Fidis de Gregio per dissolutionem vnionis ab hac Abbatia fuit vnitus Monasterio S. Sebastiani de Bugella. 151

1548 Philibertus Ferrerius supradictorum nepos, etiam Cardinalis, & Episcopus Eporediensis.
1562 Guido Ferrerius Bugellensis Cardinalis.
1578 Cæsar Camillus Ferrerius Bugellensis Episcopus Sauonæ, deinde Eporediensis.
1581 Io. Ambrosius Fliscus Episcopus Sauonensis.
1585 Marcus Antonius Cambianus ex Dominis Rodulphiæ, Cæsaris Præsidis Senatus Taurinensis filius.
1617 Mauritius Princeps Cardinalis à Sabaudia.
1618 Carolus Argenterius Cheriensis Episcopus Montisregalis.
1630 Io. Petrus Argenterius Cheriensis, qui hodie gubernat, & superioris nepos.

De Abbatia S. Dalmatij de Pedona, eiusque Abbatibus.

Cap. 29.

AD Vallis Gessij fauces inter hunc fluuium, & Sturam, qui à maritimis Alpibus originem trahunt à Ciuitate Cuneensi quatuor passuum millia distans fterit olim antiqua Pedona, quæ in Testonæ vindictam, ab Insubribus anno 1231, destructa Cuneum, & populo, & ædificijs amplificauit. In ea, quæ nunc Burgum dicitur, Longobardi opulentam, Illustremq; Abbatiam in honorem D. Dalmatij natione Germani erexerunt, qui iactis Mediolani, Papiæ, Albæ, in multisque alijs Insubriæ, & Pedemontium Ciuitatibus fidei catholicæ fundamentis ab incolis Roccauioni tunc Auriati martyris pal mam comparauit. Hæc S. Benedicti Monachis concessa, ab Imperatoribus, & Secusiæ Regulis, quorum dominium ad ipsum mare extendebatur multis redditibus, & vniuerso

præ-

præſertim territorio,quod intra hos fluuios eſt,locupletata fuit, acceptis à Summis Pontificibus, & potiſſimum ab Innocentio IV. anno 1246. Lugduni ſedente ſingularis notæ beneficijs;ſed cum ea Adaluſia pijſſima Secuſiæ Comitiſſa, cuius Imperium obtinebat,Epiſcopis Aſtenſibus anno 1085 ſubiecisset, factum eſt, vt auulſa ab Aſtenſi Epiſcopo, Montiſregalis Diœceſi, eiuſque Epiſcoporum iuriſdictioni hæc Abbatia ſubiacuerit, & Epiſcopali Montiſregalis menſæ maximo cum illius Eccleſiæ beneficio circa annum 1438. dimiſſis ad alios Conuentus Monachis, acceſſerit. Ibi multa incolarum deuotione caput Sancti ſui Tutelaris honoratur; Mediolanenſes enim cum Cuneo potirentur reliquas glorioſi illius corporis partes in tractu Alexandrino quadringentum tranſtulerunt. Porro huius Sedis Abbates hi tantum à nobis reperti ſunt.

Otho, cuius mentio habetur in tranſactione inita anno 1234. inter Epiſcopum Aſtenſem,& Marchiones Saluriarum, Buſchæ,& Ceuæ,& homines Cunei, Sauiliani, & Montiſregalis. 123.

Raimundus, qui interfuit paci initæ inter Ciues Aſtenſes, & homines Cunei. 127

Federicus ex ipſo loco Burgi, qui fuit Arbiter inter Marchionem Salutiarum,& Commune Cunei. 128

Bartholomæus Sarmatia Abbas, & Vicarius Generalis Epiſcopatus Taurinenſis. 137.

Riccardus. 140

Thomas. 141

Brandanus. 141

Ioannes de Brozio ex Comitibus Caſtrimontis. 143

De Abbatia Villarij SS. Constantij, & Victoris, eiusque Abbatibus.

Cap. 30.

VIX mille passus à Draconerio Salutiensis Diœcesis nobili castello remota ad radices Alpium, per quas in Vallem Macræ ascenditur, sita est antiqua Abbatia Victori, & Constantio Sanctissimis Legionis Thebææ militibus dedicata, qui in Villatio Oppido (quod tunc à cannis, velut in loco paludoso ibi nascentibus planitiei Cannetum nuncupabatur) inuicta constantia pro fidei Catholicæ confessione martyrij coronam adepti sunt. Eam sub annum 713. Aripertus Longorum Rex fundauit. A Sarracenis destructam, sæpius nominata Adalasia Secusiæ Marchionissa ab ipsis ferè fundamentis reparauit, Salutiarum verò, & Buschæ Marchiones multis eam bonis, & inter alia temporali iurisdictione Villarij dotauerunt; qua de causa cum in Commendam, vt nunc est, transisset, Marchiones Salutiarum de iurepatronatus illius Abbatiæ contendere non dubitauerunt. Abbatem huius Abbatiæ Summi Pontifices, & Archiepiscopi Mediolanenses, quibus Metropolitanæ Ecclesiæ causa subiacebant, nundum erecta in Episcopatum Salutiarum Ciuitate, multa priuilegia concesserunt. Iurisdictionem habent quasi Episcopalem non Villarij tantum, sed & Palierij, S. Damiani, Costiliolarum, & Villænouertę, quam sub titulo Vicarij Generalis Octauij Brolię moderni Abbatis, & meritissimi Episcopi Astensis annos 22. exercuimus. In eius Ecclesia, quæ olim longè capacior fuit, quam nunc est, vt ex ipsius ruinis apparet, & cui Monacorum loco vnicus Sacerdos famula-

tur,

tur, quiescunt Sanctissimæ Reliquiæ supradicti S. Constantij sui Titularis, & vnius ex Marchionatus Salutiensis Protectoribus, quæ in antiquo templo super montem posito, & eius nomini consecrato, & cuius Rector, siue Prior neutetiã à Regia Celsitudine Sabaudiæ vti Marchione Salutiarum nominari solent, anno 1580. cum sequenti marmorea inscriptione repertæ fuerunt.

Hic requiescit martyr Domini Constantius, qui fuit ex Legione Thebaa, passus verò est 14. Cal. Octobris sub Diocletiano, & Maximiliano Imperatoribus.

Præsules vero huius Abbatiæ, quos inuenire potuimus, sunt sequentes.

Otho, cui Milo Archiepiscopus Mediolanensis multa priuilegia, & exemptiones concessit. 1185

Gulielmus primus. 1215

Arditius, cui Otho Archiepiscopus Mediolanensis, dum Villarium visitaret cognitionem causarum matrimonialium in terris Abbatiæ subiectis permisit. 1245

qui cum recusaret visitari à Gaufredo Episcopo Taurinensi excommunicatus fuit. 1268

Iacobus. 1271

Beiamus de Beiamis à Sauiliano. 1285

Drogo ex Dominis Castiliolarum, cuius mentio habetur in priuilegijs Vallis Maçræ à Marchionibus Salutiarum concessis, & qui vixit vsque ad annum 1341. Propter mortem huius Abbatis Episcopus Taurinensis constituit in Oeconomum huius Abbatiæ Iacobum de Alpeasco. 1297

Bartholomæus ex ijsdem Dominis Costiliolarum Drogonis nepos. 1348

Gulielmus Caponus Pineroliensis, olim Prior Pagni, & secundus huius nominis Abbas Villarij. 1385

Antonius Bigottus à Draconerio. 1400

Iacobus Armitanus secundus huius nominis. 141[illegible]

1427 Iordanus Pagnus Saluciensis, qui hominibus Villarij franchisias confirmauit, annoque 1433. super facto decimarum Costiliolarum cum Dominis eiusdem loci media persona spectet Andreę de Ecclesia Vicarij Generalis Ludouici Marchionis Salutiarum à partibus electi transegit.

1460 Georgius Constantia dictus de Burgo ex Dominis Costiliolarum, qui Capellas S. Georgij in Ecclesia Abbatiali, & S. Elenæ in Parochiali Costiliolarum fundauit, congruenterque dotauit, reseruando iuspatronatus nepotibus suis. Obijt Villarij, & sepelitur in præfata Capella S. Georgij in eleganti sepulchro marmoreo cum hoc Elogio.

Hic iacet D. Georgius ex Dominis Costiliolarum huiusce Abbatiæ Abbas Reuerendissimus, qui Capellam Diui Georgij nomine de proprio fundauit, quamque spect. Petrus eius frater florenis sexcentum dotauit, ac posteris Iuspatronatus constituit, vt hisque Rector allatur emolumentis, qui in præfatorum requie in Hebdemada bisbinas offerat missas, vt per Henrici Alamandi notas latius claret.

Ex hoc stipite hodie viuit Alexander Constantia auctoris affinis, non minus ortu, quam cœteris virtutibus nobilis ex Dominis Costiliolarum Ducis Sabaudiæ Consiliarius, finantiarum, & status secretarius pater Ioseph Antonij Ducalis Referendarij, & eiusdem Ducis pariter à secretis.

1482 Stephanus Nardinus Foroliuiensis Archiepiscopus Mediolanensis, & Cardinalis tit. S. Mariæ Transtyberim, qui sub Calixto III. Emiliam, & sub Pio II. Picenum administrauit, apud Regem Aragoniæ nuntiaturam gessit. Romam sub Paulo II. gubernauit, ac nomine Innocentij VIII. Auenionensi legatione functus est, & Collegij Nardini institutor fuit: Obijt Abbas Villarij Romæ anno 1484. & in Basilica Principis Apostolorum cum sequenti Elogio sepultus est.

Stephano-

D. O. M.

Stephano Nardino patria Foroliuiensi tit. S. Mariæ Transtyberim Præsbyt. Cardinali Mediolani Legato Auenionensi. Obijt anno salutis 1584. 11. Cal. Octobris.

Carolus Dominicus Ludouici primi Marchionis Salutiarum, Isabellæ Palelogæ Montisferratensis filius Protonotarius Apostolicus, Prior Pagni, & Abbas Casænouæ, ac Staphardæ ab Alexandro VI. Pont. Max. creatus Abbas Villarij, ab eodem anno 1498. amplissimis priuilegijs fuit donatus, sed tandem anno 1507. Abbatiam Villarij Io. Ludouico nepoti resignauit. 1498

Io. Ludouicus ex Ludouico fratre Salutiarum Marchione superioris nepos, viuente fratre Michaele Antonio primogenito non solum Abbatiam Villarij, verum etiam Casænouę, Staphardæ, & S. Petri de Vlmo extra mœnia Ciuitatis Mediolani assecutus est, & Prior Pagni, & S. Benigni Cuneensis salutatus, sed extincto fratre in obsidione Auersæ anno 1528. á castro Verzolij, in quo vti non sanæ mentis à Margarita Fuxia matre detinebatur, Salutias emissus, & in Marchionali solio colocatus, beneficijs Ecclesiasticis se expoliauit, & Marchiæ gubernationem suscepit, quam tamen diù non administrauit, nam ob bellicos tumultus, quibus tum á Gallis, tum ab Hispanis Vniuersa Regio Pedemontana, & præsertim Salutiarum Marchionatus vexabatur, à dominio expulsus, postquam aliquandiu in summa egestate per Insubriam vagatus fuerat, ad Carolum IX. Franciæ Regem in Galliam à Michaele Antonio Salutio Mantæ Domino ductus, ius quod in Marchionatu habebat, annua quædam pensione accepta, Regi cessit: quo facto in Arce Bello- 1508

fortiana

fortiana apud Andegauenses diem clausit extremum anno 1563. ætatis 63. vltimus Marchio Salutiarum ex stirpe Aledrami.

1541 Io. Ludouicus Bolerus Ludouici militis Domini Centalli, & Mariæ Triultiæ Mediolanensis filius, & Abbas Staphardæ, & electus Episcopus Regiensis vir potius militiæ deditus, quam litteris imbutus hanc Abbatiam rexit vsque ad annum 1546.

1554 Aleramus Francisci Marchionis Salutiarum filius naturalis.

1554 Bartholomæus de Piperis Salutiensis pariter Abbas Staphardæ, & Casænouę, ac Episcopus Montisregalis, qui obijt Romæ anno 1559.

1560 Io. Iacobus Bilionus nobilis Ciuis Montisregalis.

1561 Laurentius Strozius Florentinus Philippi, & Claricis Medicee filius in humanioribus litteris Præceptorem habuit Benedictum Varcherium sui æui doctissimum virum. Paduæ deinde adolescens iuris prudentiam didicit, ac statim in Galliam matris disciplinam amplexus, miles strenuus, ac Dux inuictus euasit. In Prouincia Narbonensi Henrici II. Francorum Regis nomine Præfectus multa Hæreticorum loca munita animi robore, & virtute maxima expugnauit, & ad Catholicam Religionem reduxit. Verum sacris initiatus Abbas Staphardæ Episcopus Bitericensis electus est, & in gratiam Petri illius fratris, qui gestorum fama magni nomen sibi comparauit, à Paulo IV. Pontif. Max. anno 1557. Præsb. Cardinalis tit. S. Balbinæ pronunciatus ad Albiensem, & mox ad Aquensem Ecclesiam translatus est, & á Catharina Medicea Regina Franciæ ad hanc Abbatiam nominatus, & de ea prouisus, obijt Auenione 19. Cal. Ian. anno 1571.

1574 Antonius Braccius Florentinus.

1589 Ioannes Bandinus Florentinus, & Ciuis Romanus etiam Abbas Staphardæ, qui ob singulares animi dotes multis Summis

mis Pontificibus fuit chariſſimus.

Octauius Bandinus Card. Florentinus, qui etiam fuit Abbas Caſænouæ. 160

Octauius Brolia Cherienſis ex Præpoſito Metropolitanæ Eccleſiæ Taurinenſis, & familiari Sereniſſimi Principis Mauritij Cardinalis à Sabaudia, quem in Galliam, & Romæ comitatus eſt per reſignationem ſui prædeceſſoris factus Abbas, & deinde Epiſcopus, & Comes Aſtenſis, viuit, quem Deus incolumem ſeruet. Hic cum Octauio Vialio Epiſcopo Salutiarum ſuper facto iuriſdictiones ſuæ Abbatiæ tranſegit. 161

De Abbatia S. Mariæ de Stapharda, eiuſque Abbatibus.

Cap. 31.

NON procul ab eo loco, vnde Padus reſurgit in finibus Reuelli celeberrimi in Marchia Salutiarum Caſtelli, quod Plinius forum Vrbiorum appellat, nobiliſſima, & ditiſſima viſitatione Staphardæ Abbatiæ; quam à Sylua eius nominis ſic appellamus. In ea illam Manfredus primus huius nominis Salutiarum Marchio, patre adhuc viuente circa annū 1122. magni Bernardi, & piorum Monacorum ex Abbatia Tilietti Ordinis Ciſtercienſis in Liguribus ſita rogatu, ſub titulo S. Mariæ, reſeruato ſibi, & Marchionibus ſucceſſoribus ſuis iurepatronatus fundauit, & adiuuantibus Sabaudiæ Comitibus, Buſchæ, & Romagnani, Regulis, Dominis Reuelli, Bargearum, Bagnolij, Verzolij, Soleriarum, Lucernæ, Scarnafixi, & aliorum locorum tot redditibus locupletauit, vt meritò inter præcipuas Pedemontij Abbatias numere-

tur: nam etsi Abbates diuersis temporibus Droxij, Carpenettæ,& Morræ castella,& alia bona alienauerint, adhuc tamen hodie ipsius redditus sex millia ducatorum summam excedunt, & antiquitus huic Abbatiæ paruerunt Abbatia Ripaltæ, Salæ in Castrensi Diœcesi, & Monasteria Monialium Riuifrigidi in Valle Padi, Poliolæ iuxta Montemregalem, & Templum D. Mariæ de Motta, vbi postea erecta fuit Casænouæ Abbatia: Itaque mirum non est, si eam antequã in Commendam redigeretur, plusquam quadraginta Monachi continua residentia inhabitarent: Eius verò Ecclesia, & Monasterium nostris temporibus Foliensibus Monachis traditum, ædificiorum magnificentia vicinarum regionum omnibus Abbatijs antecellit. Huius autem Abbatiæ Præsulum seriem, vt instituti nostri ratio postulat, hic attexemus.

1130 Petrus vnus ex discipulis S. Bernardi à Ludouico de Ecclesia in Pedemontana Historia primus Abbas assignatus huic Abbatiæ, cui Domini Votignaschi lege Salica viuentes anno 1137. quædam prædia donarunt, ex quo patet errasse Gaspardum longellinum scribentem in sua notitia Abbatiarum Ordinis Cisterciensis hanc Abbatiam originem habuisse post annum 1150. eidem etiam anno 1154. Daniel Vrtica Condominus Verzolij partem Grangiæ Pomerolij vendidit.

1156 Gulielmus primus, ad cuius requisitionem Federicus Æneobarbus Imperator hanc Abbatiam priuilegijs decorauit anno 1159.

1159 Ebalus à Gulielmo Condomino Lucernæ quasdam Alpes dono accepit.

1170 Anselmus, qui ex Priore factus Abbas, ab Alexandro III. Pont. Max. Abbatiam amplissimis priuilegijs communiri fecit, & anno 1178 à Marchionibus Buschæ bona, quæ in territorio Villæf. ãchæ possidet, Abbatiæ Staphardę acquisiuit.

Vber-

Vbertus, cuius rogatu Lucius III. Papa priuilegia Abbatiæ anno 1185. confirmauit: vixit hic Abbas ad annum 1197. 118
Nicolaus primus quæstiones, quas Monachi habebant cum vicinis composuit. 115
Gulielmus secundus, qui à Manfredo Lauretto Saluciensi multa bona acquisiuit. 120
Bernardus, cui anno 1206. Simundus Condominus Centalli portionem iurisdictionis, quam in Pomerolio habebat, donauit, & multa prædia à Dominis Bargiarum in agro Villæfranchæ habuit. 120
Otho primus, cui Hugo Dominus Morettæ Grangiam in agro Villæfranchæ largitus est. 121
Manfredus quamplura prædia in territorio Scarnafixi à Marchionibus Buschæ habuit. 122
Iuo primus. 122
Iacobus primus. 122
Bonus Ioannes, qui à Dominis Sarmatorij, & Bargiarum multa iugera terræ dono habuit. 122
Henricus primus, cuius precibus Amedæus Comes Sabaudiæ donationes à suis prædecessoribus, & præsertim á Comite Thoma eius patre huic Abbatiæ factas confirmauit, homines que eiusdem Abbatiæ per ditionem suam transeuntes à solutione pedagij, & gabellæ absoluit. Huic etiam Manfredus Marchio Salutiarum quamplures possessiones largitus est. 123
Reinaldus, cui Manfredus Marchio Salutiarum domum in mõtibus Salutiarum donauit. 123
Iuo secundus confirmationem priuilegiorum ab Imperatoribus suis prædecessoribus concessis, à Federico II. Imperatore obtinuit, ad eiusque requisitionem Amedæus Comes Sabaudiæ pecora ipsius Monasterij ius pascendi per totum eius dominium sine solutione alicuius gabellæ concessit. Huic Innocentius IV. Pont. Max. lites, quæ inter Genuen- 123

ses, & Iacobum de Carretto Marchionem Finarij vigebāt, commisit.

250 Otho secundus, qui anno 1255. differentias, quas cum Ciuitate Salutiarum habebat, composuit.

256 Guigo, cui Thomas Marchio Salutiarum anno 1256. nonnulla prædia in finibus Liagnaschi, & Scarnafixi donauit.

261 Gulielmus tertius.

262 Hugo, qui in territorio Fossani ab Oddone de Plotio quasdam possessiones acquisiuit.

267 Nicolaus secundus ab Ecclesia Salutiensis, qui cum Episcopo Taurinensi controuersias, quas cum mensa Episcopali pro solutione annui canonis á Monasterio debiti habebat, composuit.

269 Iacobus de Rubea Salutiēsis secūdus huius nominis, qui permultos annos negotia huius Abbatiæ vtiliter gesserat; electus Abbas contentionibus vigentibus inter Dños Mantæ, & Cōmune Sauiliani ex vna, & Monasterium Staphardæ ex altera finem posuit, eoque rogante Thomas de Sabaudia primogenitus Comitis Thomæ bona Abbatiæ in suam tutelam recepit anno 1281. quod paulo ante etiam fecerat Potestas Astensis. Hic multas possessiones suæ Abbatiæ acquisiuit, & vsq̃ue ad annum 1286. vixit.

288 Franciscus primus, qui cum Dominis Plozaschi pro terminatione finium castri Droxi, & Beinaschi diù contendit.

289 Albertus, cuius mentio habetur in scripturis Monasterij Riuifrigidi.

290 Franciscus de Forexio secūdus huius nominis, qui anno 1291. contentiones, quas habebant sui Monachi cum Monasterio Riuifrigidi opera Thomæ Marchionis Salutiarum cōposuit.

297 Iacobus de Vaudono Cheriensis olim Abbas Ripaltæ.

300 Gulielmus quartus dictus de Giuliestra, qui postea fuit Abbas Ripaltæ, ad cuius petitionem Rex Siciliȩ Abbatiam Staphardæ in suam protectionem suscepit.

Franci-

Franciscus tertius Cuneensis anno 1310. castrum Droxij Bonifacio,& Merletto fratribus de Scalengis vendidit. 1308

Henricus de Carcauagnis Alexandrinus anno 1316.interfuit Capitulo celebrato in Abbatia Ripaltensi. 1315

Nicolinus Borgogninus á Montecalerio, qui grangias Pomerolij Bonifacio,& Georgio fratribus de Salutijs anno 1320 in emphiteosim remisit. 1318

Franciscus de Alba. 1328

Gulielmus quintus anno 1334.castrum Droxij prope Padum situm,quod sui prædecessores recuperauerant,Conrado de Gorzano vendidit. 1334

Antonius Caburrettus à Montecalerio,qui prius fuerat Abbas Ripaltæ, & Casænouę. 135

Antonius Oliuerius,aliás de Pelizzeris de Bargijs. 136

Stephanus Orsellus Salutiensis,qui adhuc viuebat 1407. 139

Antonius Pastoris Casalensis Monacus Ripaltæ, Prior Beceti, olim Plebanus Salutiarum,& Prępositus S. Petri de S. Petro, qui adhuc hanc Abbatiam regebat anno 1422. 140

Ioannes filius naturalis Thomę tertij Marchionis Salutiarum,nominatus in confirmatione priuilegiorum Vallis Macrę. 142 145

Ioannes secundus,& filius Valerani de Salutijs Domini Mantę,qui obijt in castro Murrę anno 1462. Hic anno 1460. Episcopum Taurinensem, Isnardos,& alios Dominos Sanfredi propter decimas dicti loci diù certantes,composuit. 146

Federicus Ludouici primi Marchionis Salutiarum filius Episcopus Carpentoratensis, & Decanus Ecclesię Collegiatę Salutiarum, quę nunc Cathedralis est, cum esset vir prudens,& magnę auctoritatis, dissentiones,quę inter nobiles, & plebeios Salutiarum pro administratione Reipublicę vigebant, mira dexteritate composuit, & Consiliarius Philiberti Ducis Sabaudię extitit, cui anno 1479. procuratorio nomine Ludouici Marchionis eius fratris de Marchionatu Sa-

Salutiarum homagium fecit.
1480 Io Ludouicus filius Ludouici Ducis Sabaudiæ, & Episcopus Gebennensis ex resignatione sui prædecessoris.
1483 Io.Franciscus superioris frater etiam Episcopus Gebennensis,& Archiepiscopus Auxitanensis.
1490 Ioannes Lucianus Salutiensi, qui fuerat Prior Beceti.
1490 Carolus Dominicus Ludouici Marchionis Salutiarum filius, & Federici superioris frater Abbas Casænouæ, & Villarij S.Constantij virtute resignationis à suo prædecessore factę, electus fuit Abbas Staphardæ.
1493 Io.Lucianus Salutiensis secundus,qui anno 1496.resignauit in fauorem successoris.
1496 Laurentius Cybo Genuensis Mauritij fratris Innocentij VIII. Papæ filius Archiepiscopus Beneuentanus,& Præsb.Cardinalis S.Marci,& deinde Episcopus Albanus,mox Tusculanus,& tandem Prænestinus,creatus fuit Abbas Staphardæ, & obijt anno 1503.sepultus in sua Capella, quam viuens constitui fecerat in æde S. Mariæ de populo cum sequenti Elogio.

Laurentius Cybo Genuensis Episcopus Praneſt.S.Marci Cardinalis Beneuentanus Innocentij VIII.Pontif. Max.nepos,religionis cultor ita inter viuos constantiſs.geſſit, vt ampliſſima dignitatis memor à iuſtitia, fide,& pietate nunquam deſciuerit, qui tertium, & quinquageſimum agens annum Sanctiſsimi,vt vixit, moritur Reuerendiſs.Executores G.Portuen. A.Praneſt. Epiſcopi, & N.de Fliſco Praſbyt. Cardinales pientiſs.poſſ.anno ſalutis Chriſtiana 1503.

1500 Io.Stephanus Ferrerius Bugellensis,inde Cardinalis.
1505 Ioannes Lucianus tertius.
1510 Io. Ludouicus Ludouici secundi Marchionis Salutiarum, & Margaritæ Fuxiæ filius Abbas etiam Villarij,& Casænouæ,

&

& tandem Marchio Salutiarum.

Gabriel Salutius frater Io. Ludouici, & Episcopus Airensis in Vasconia, qui relicto habitu Clericali,& ducta vxore Magdalena Annebalda filia Claudij Admiralij Franciæ Ecclesiasticam militiam, cum sæculari commutauit, & gubernationem Marchionatus Salutiarum post mortem Francisci fratris suscepit. Obijt Pinerolij anno 1548. sed in patriam translatus ad S. Io. Baptistam Ordinis Prædicatorum in maiorum sepulchro positus, quiescit. 1530

Io. Ludouicus frater Gabrielis secundus. 1538

Io. Ludouicus Bolerus ex Dominis Centalli,& Abbas Villarij, & Episcopus Regnensis. 1539

Bartholomæus de Piperis Salutiensis Abbas Villarij,& Casænouæ, ac Episcopus Montisregalis ex resignatione sui prędecessoris,& ad nominationem Gabrielis Marchionis Salutiarum Abbatiam obtinuit. 1542

Laurentius Strotius Florentinus Cardinalis,& Abbas Villarij, qui Augustino ab Ecclesia Auo Auctoris,& Regio Senatori, ac Nicolao etiam ab Ecclesia eius consanguineo Vicepræsidi in Marchia Salutiarum grangias Pomerolij in perpetuam emphiteosim concessit. 1550

Franciscus Bandinus Florentinus Referendarius vtriusque signaturæ, qui obijt Romæ anno 1579. sepultus in Ecclesia S. Siluestri cum hac inscriptione. 1570

Francisco Bandino Abbati S. Mariæ de Staphardæ vtriusq; signaturæ Referendarius Cameræ Apostolicæ Præsidenti, & Clerico, qui vixit annos 29. obijt 19. Decembris eadem die, eademq; hora, qua natus est 1579. Antonius Bandinus, Cassandra Caualcantes dum sibi in hoc Sacello monumentum parare cogitant turbato ordine insenio parentes fuerunt filio optimo, & carissimo. 1412 1412 1437

Henri-

581 Henricus Ludouicus Castagnerius filius Domini Albini,& natione Gallus, qui fuit Episcopus Pictauiensis.

603 Ioannes Castagnerius Henrici frater, qui cum post mortem fratris sine aliquo titulo Abbatiam occupasset,á Clemente VIII. Pont.Max.ab ea fuit amotus.

603 Alexander Scalia Philiberti Comitis Verucæ filius Abbas etiã S.Iusti Secusiæ,ac S.Petri de Muleggio,de Vercellis,& S.Mariæ de Mondaua in Regno Siciliæ, vir magni Consilij, morumque suauitate,doctrina,prudentia,& in rebus arduis gerendis summa dexteritate admirabilis prudentissimè,& laudabiliter apud præcipuos Christianæ Reipublicæ Principes Romæ præsertim,& apud Gallos,& Hispanos pro Serenissimis Carolo Emanueli, & Victorio Amedæo Sabaudiæ Ducibus legationibus gestis,obijt anno 1641.Antuerpiæ.

644 Io.Franciscus de Alladio ex Comitibus S.Martini Marchionis S.Germani filius,Abbas Pinerolíensis, & Suessionensis.

De Abbatia Casænouæ, eiusque Abbatibus.

Cap. 32.

N finibus Carmagnoliæ Diœcesis Salutiarum, vbi priscis sæculis extitit deuotissima Ecclesia D.Mariæ sacra, quæ sub S.Mariæ de Motta titulo Abbatibus Staphardæ subiacebat, adest Abbatia, quæ, quia post Staphardensem ædificata fuit,Casęnouę nomen accepit. Hanc Salutiarum Marchiones circa annum 1130.multis locupletatam redditibus auxilio Marchionum Romagnani, Comitum Lauretti, aliorumque nobilium erexerunt,Monachisque Cisterciensibus tradiderunt, qui in hanc vsque diem semper incoluerunt, relicto

relicto tamen Regię Celsitudini Sabaudię,quatenus Salutiarum est Marchio, iurepatronatus, & vacationis tempore eiusdem reddituum administratione. Huic Sedi Abbates pręfuere.

Oppizzonus primus Abbas, hinc corrigendi sunt Angelus Manriques, & Gaspar Iongellinus, qui putant hanc Abbatiam fundatam post annum 1150. 114

Albertus. 116

Maurus. 118

Obertus ex Marchionibus Romagnani. 119

Anselmus, qui anno 1197. fuit Arbiter inter Vbertum Abbatem Staphardę, & Dominos Lucernę. 119

Oddo. 122

Petrus. 123

Oppizzonus secundus. 126

Iacobus Aduocatus Vercellensis etiam Abbas S.Ianuarij. 131

Federicus, qui anno 1316. interfuit Concilio, seu Capitulo celebrato in Abbatia Ripaltę. 1316

Marcus Albensis. 1324

Antonius Cauorettus à Montecalerio Abbas Ripaltę, & Staphardę. 1345

Iacobus secundus. 1406

Gulielmus Marchisius de Caramania, qui anno 1423. Aimonem Episcopum Taurinensem, & Auenturam Alasiam Priorem S. Benigni de Cuneo pro decimis contendentes reconciliauit. 1422

Augustinus de Conradis Lignanę Vercellensis Abbas item S. Benigni Fructuariensis, & Prior S. Victoris prope Geneuam Legatus ad Genuenses pro Duce Sabaudię anno 1452 pro societate ineunda cum Antonio Campo Fregosio illorum Duci. 1452

Gulielmus de Conradis Lignanę ex Dominis Septimi Taurinensis, & Canonicus S. Eusebij de Vercellis. 1500

1505 Galeottus Franciottus Lucensis Card. S. Petri in vincula, ac Legatus Ciuitatis Bononiæ.

1507 Carolus Dominicus Ludouici primi Marchionis Salutiarum filius Prior Pagni, ac Abbas Staphardæ, & Villarij, & Præpositus Verzolij.

1508 Io. Ludouicus Caroli nepos ex fratre Ludouico, inde Marchio Salutiarum.

1509 Gabriel Io. Ludouici frater Airæ in Vasconia Episcopus, & inde Marchio Salutiarum, qui hanc Abbatiam ex resignatione habuit.

1510 Io. Ludouicus frater Gabrielis secundus.

1542 Iacobus à S. Iuliano Gallus Episcopus Airensis in Vasconia.

1550 Bartholomæus de Piperis Salutiensis, inde Episcopus Montisregalis, & Abbas Staphardæ, & Villarij.

1553 Iacobus de S. Iuliano secundus.

1569 Marcus Sitticus de Altemps Theodori, & Claræ Mediceæ filius, & Pij Papæ IV. ex sorore nepos, natione Germanus, eques S. Iacobi Hispaniæ Episcopus Cassanensis primo fuit ab eodem Pio creatus, deinde Diaconus Cardinalis S. Angeli, postea Præsb. Basilicæ Sanctorum duodecim Apostolorum nominatus, & Episcopus Constantiensis electus, & huius Abbatiæ Commendatarius factus, obijt Romæ anno 1595. & in Ecclesia S. Mariæ Transtyberim vltimi sui tituli in Sacello ab eo ædificato tumulatus.

1589 Octauius Bandinus Francisci Abbatis Staphardæ frater, vir eruditissimus, primo fuit Protonotarius Apostolicus, & vtriusque signaturæ Referendarius, Vicelegatus Bononiæ, inde Gubernator Firmi, mox totius Piceni, tandem Legatus de latere Flaminiæ à Clemente VIII. Episcopus Firminus, & Cardinalis S. Sabinæ consecratur, & á Gregorio XV. Episcopus Albanus, mox Prænestinus, & ab Vrbano VIII. Ostiensis Antistes, & Collegij Decanus creatur. Obijt Romæ 1629. sepultus in Ecclesia S. Siluestri in Quirinali in Sacello

cello à patre ædificato cum sequenti inscriptione, quam ipse sibi viuens posuerat.

Octauius Episcopus Ostiensis S.R.E. Cardinalis Bandinus quinquaginta annorum curriculo assiduis pro Sede Apostolica functus muneribus, ac legationibus proximam excogitans mortem anno ætatis 71. sepulchrum sibi fecit mense Junio 1629. vixit . . . . obijt

Ioannes Bandinus Romanus etiam Abbas Villarij. 161

Mauritius à Sabaudia Serenissimi Caroli Emanuelis Sabaudiæ Ducis filius Diaconus Cardinalis, nunc Princeps Oneliæ, & Barchinonettæ. 161

Mauritius filius Serenissimi Principis Thomæ à Sabaudia Principis Mauritij nepos ex resignatione patrui. 164

De Abbatia S. Michaelis de Lucedio, nunc autem S. Ianuarij, eiusque Abbatibus.

Cap. 33.

ROPE Crescentinum Vercellensis Diœcesis satis insigne Castrum inter Padum, & Duriam posita est vetus S. Iãuarij Abbatia, quæ à repentina luce in Sylua ibi finitima conspecta de Lucedio dicta, & S. Michaelis Archangeli dicata prius fuit. Eandem Gauderius Flauij Ariperti Longobardorum Regis exercitus generalis Imperator fundauit circa annum duodecimum supra septingentesimum, & Monacos D. Benedicti in ea constituit. Verum cum locus ille Regi Ariper-

to plurimum postea arrisisset, eundem amplissimis redditibus vltra, & citra Padum intra Sessitem, & Duriam cumulauit, illius administratione Episcopis Vercellensibus commissa, quod deinde per Lotharium, Berengarium Othonem III. & Conradum Imperatores approbatum fuit. Illac cum Caroli magni Imperatoris nepos quidam, qui per aliquod temporis spatium in eum locum relegatus fuerat, transiret, eidem S.Ianuarij corpus, quod secum Roma attulerat, concessit, ex quo tempore non ab Archangelo amplius Michaele, sed à S.Ianuario denominata fuit Abbatia, ad quam ob nominis, & loci celebritatem varijs ex partibus confluentibus incolis iacta sunt fundamenta Oppidi, quod à S.Ianuario nuncupatum in Titionum Crescentini Comitum dominium transmigrauit. Abbatia verò post institutum D. Bernardi ordinem sublatis Monachis nigris, Cistercienses per aliquod tempus, deinde perpauci sæculares Presbyteri inseruierunt, & adhuc inseruiunt. At eius Abbates fuerunt, qui sequuntur.

1009 S.Boninus, quem Ferrarius de Sanctis Italiæ Bononiensem Ciuem, & floruisse anno 1009. asserit. Fuit autem socius S. Petri huius nominis secundi Episcopi Vercellensis, qui viuebat circa annum 1010. ex quo patet decipi Leandrum Albertum, qui cum sub anno 844. reponit. Fuit inter Sanctos relatus à Ioanne XX. Papa, & eius vitam scripsit quidam Monacus Lacediensis.

.... S.Bonifacius Vercellensis.

1204 Arditio Abbas, & Comes appellatus.

1247 Gaido.

1248 Ioannes ex Dominis Arborei, inde Episcopus Taurinensis, & Consiliarius Gulielmi Marchionis Montisferrati.

1264 Girardus.

1273 Ruffinus.

1297 Iacobus Aduocatus ex Dominis Casænouæ Vercellensis.

Fr.

Fr. castrum Fontanetti ædificauit etiam renitenti- 132
bus Oppidanis dicti loci.

Bonifacius ex Dominis Carisij. 133

Gualla, qui viuebat adhuc anno 1352. 134

Bartholomæus ex Dominis Coconati. 136

Philippus Leria Vercellensis Abbas, & Comes viuebat adhuç 137
anno 1391.

Antonius Titionus ex Dominis Crescentini vsque ad annum 140
1441.

Theodorus Paleologus Io. Iacobi Marchionis Montisferrati 144
filius, & Cardinalis.

Antonius Titionus secundus ex Comitibus Crescentini. 147

Io. Ludouicus Milanus Cardinalis, & Episcopus Ilerdensis Hi- 148
spanus.

Octauius Titionus Io. Andreæ Comitis Crescentini naturalis 150
filius, qui vixit vltra annum 1550. & Abbatiam successori
resignauit anno 1553.

Ferdinandus Titionus ex Comitibus Crescentini, & Abbas S. 155
Seueri in Vasconia vsque ad annum 1576.

Hieronymus de Ruuere ex Dominis Vicinoui Cardinalis. 157

Iulius de Ruuere Hieronymi ex Io. Francisco fratre nepos, & 159
etiam Abbas S Mauri. 162

Hieronymus de Ruuere secundus Iulij ex Lælio fratre nepos,
& etiam Abbas S. Mauri.

De

De Abbatia S. Stephani de Citadella de Vercellis, eiusq; Abbatibus.

Cap. 34.

VERCELLIS præter insignem Ecclesiarum, & Monasteriorum numerum antiquissimæ tres, & celeberrimæ visuntur Abbatiæ Sanctorum, videlicet Stephani, Petri à Mulegio, & Andreæ: harum primam, quę quod iuxta antiquam Citadellam posita esset S. Stephani de Cittadella dicebatur, non mediocris Monacorum Benedictinorum numerus illustrabat, cuius Abbas nonnullis in Vercellensi Diœcesi passis imperabat, & cum Vercellę liberarum Ciuitatum more regerentur, inter alios Consules eligebatur vnus, qui dictus S. Stephani Consul quartam Ciuitatis partem administrabat. Sed nec eius conditorem, nec tempus fundationis hactenus inuenire potui. Arbitror tamen esse ex primis, quę ab instituto vitę Monastichæ initium habuerunt. Etenim vt superius dictum fuit, S. Maurus in hac Ciuitate aliquot dies commoratus est, & in quodam priuilegio ab Othone III. Imperatore D. Eusebij Ecclesię sub annum 1000. concesso, hoc Monasterium ab Ingone Vercellarum Episcopo, qui viuebat anno 960. annullatum fuisse legimus, quod tamen ab eius successoribus pristino splendori restitutum, quamplurimos habuit dignissimos Abbates, quorum sequentes tantum ad meam cognitionem peruenerunt: verum ipsum Monasterium circa annum 1581. cum Serenissimus Carolus Emmanuel Sabaudię Dux Ciuitatem, & Arcem in meliorem formam, & magis totam reformari vississet, illud solo æquatum est, & Canonici Regulares, qui ibi ab anno 1536.

á Paulo

à Paulo III. Papa fuerant collocati, Secusiam translati fuerunt.

Hugo. 1172

Ioannes Scotus Doctor egregius. 12.

Robaldus, qui etiam fuit Canonicus S. Eusebij. 1214

Ioannes Gerzen, qui eruditissimum tractatum De imitatione Christi composuit. 1230

Petrus. 1249

Gulielmus Aduocatus ex Dominis Queregnæ, qui obijt 1340 1338

Simon de Bondonis nobilis Vercellensis, quem Corbellinus Simonem Massarolam appellat. 1351

Gulielmus de Bondonis Simonis nepos. 1368

Benedictus de Bulgaris nobilis Vercellensis. 1406

Percival de Lucingio Sabaudus, qui obijt anno 1460. 1460

Ioannes de Compesio Sabaudus Archiepiscopus Tarentasiensis, & primo Episcopus Taurinensis. 1491

Io. Stephanus Ferrerius Bugellensis, inde Cardinalis. 1492

Vrbanus ex Dominis Miolani in Sabaudia Episcopus Diensis, & Valentinensis, & Abbas Caramaniæ. 1518

Augustinus Ferrerius Bugellensis Episcopus Vercellensis. 1519

Bonifacius Ferrerius frater Augustini Cardinalis. 1527

Philibertus Ferrerius, etiam Abbas Clusinus. 1550

Petrus Franciscus Ferrerius Bonifacij nepos, etiam Cardinalis. 1553

Guido Ferrerius Petri Francisci nepos, etiam Cardinalis. 1566

Federicus Borromæus Comitis Iulij Cæsaris, & Margaritæ Triuultiæ filius, S. Caroli propinquus, & S. Philippi Neri familiaris, & virtutum emulus, cum esset præstanti ingenio præditus, & discendi ardore incensus, in liberalium disciplinarum, linguarumque, & sacrorum Bibliorum studium magno cum fructu incubuit. A Sixto Papa V. cuius erat intimus Cubicularius anno 1586. creatus fuit Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Dominica, & Abbas huius Abbatiæ, & 1586

à Cle-

à Clemente VIII. Archiepiscopus Mediolanensis, & Præsbyt. Cardinalis S. Mariæ Angelorum in Termis declaratus.

16 Antonius Barberinus Sanctissimi D.N. Vrbani Papæ VIII. ex Carolo fratre nepos, ab eodemque creatus Cardinalis S. Agathæ 30. Augusti 1627. inde S.R.E. Camerarius, signaturæ gratiæ, ac breuium Præfectus, Archipræsbyter Basilicæ S. Mariæ Maioris, Legatus Auenionensis, multarumque Abbatiarum Commendatarius, Franciæ, ac Sabaudiæ Protector.

De Abbatia S. Petri de Mulegio de Vercellis, eiusdem Abbatibus.

Cap. 35.

SANCTI Petri de Mulegio Abbatia, ad quam pertinet Sylua, castrum á Vercellensi Ciuitate non valdè dissitum anno 1101. fundata nigris S. Benedicti Monachis concessa non longo post tempore in Vallis Vmbrosæ Congregationem translata est. Indultum huius Congregationis Monachis ab Innocentio IV. Pontifice anno 1253 concessum, huius Abbatiæ meminit. Illius verò Ecclesia, & Monasterium cum multis annis propter bellorum ruinas solo æquata, ac penitus inculta iacuissent, anno 1547. à Gaspardo Capris dignissimo ipsius Abbate Commendatario reparata, & sex Religiosorum sanctæ seruituti fuerunt commendata. Nomina illorum Abbatum huius Monasterij, quę hactenus ad nos peruenerunt, sunt, quæ sequuntur.

1258 Iacobus Aduocatus Vercellensis ex Dominis Quinti,

1289 Martinus Arientus.

Simeon

Simeon de Aliprādis,qui anno 1405.ab Amedæo Comite Sabaudiæ in protectionem susceptus fuit. 140

Dominicus ex Dominis Arborei Vercellensis. 145

Petrus Cagna ex Comitibus Castrimontis. 147

Ludouicus Gromus Bugellensis. 14.

Annibal Gromus Bugellensis. 14.

Gaspar de Capris Taurinensis Episcopus Astensis. 153

Ioannes Paulus ab Ecclesia Terdonensis,præstans I.V.D.& in agendis causis prudentissimus Aduocatus,qui mortua vxore, ex Senatore Mediolanensis Senatus á Pio V.Pontif.Max. creatus Prothonotarius Apostolicus,& Abbas huius Abbatiæ primò Diaconus Cardinalis,ac paulo post Præsbyt. tit. S.Pancratij in amplissimum Patrum Collegium ob singularem integritatem,& iuris scientiam cooptatus fuit. Postea ineundo fœderi contra Turcas,alienādis Ecclesię censibus, & signaturæ iustitiæ præfectus, anno nostræ salutis 1575. Id.Ianuarij,& ætatis suæ 54.vita migrauit. Eius cadauer in Ecclesiam sui Tituli hoc imposito Elogio sepultum fuit. 156

Io.Paulo ab Ecclesia Dertonensi S.R.E tit.S.Pancratij Præsbyt.Cardinali viro ingenio,memoria,facundia, & probitate singulari I.C. eximio à Pio V. Pontif.Max.signaturæ iustitiæ Præfecto Ludouicus Vicecomes affini optimo,& amantissimo P.vixit annos 54.Obijt Id.Ianuarij anno Iubilæi 1575.

Hic natus anno 1521.ex nobili familia de Ecclesia Tertonēsi, in adolescentia Patauinum, & Ticinense Gymnasium frequentauit,interque Academicos dictos li affidati ipsius Ciuitatis Ticini adscriptus fuit, & oblatam Purpuram á Pio V. qui eo à prima ætate familiariter vsus fuerat,repudiasse scribit Petramellarius.

Guido Ferrerius Bugellensis Cardinalis. 1566

Lazarus de Capris Gasparis ex fratre nepos, Referendarius 1590

vtriusque signaturæ Bononiæ Vicelegatus, & inde Gubernator Vrbeueteris, Terni, & Fori Iulij.

1604 Carolus Antonius Thesaurus Fossanensis Alexandri Comitis Sarmatorii filius I.V.D. eximius, qui aliquando in Gymnasio Taurinensi iurisprudentiam interpretatus est, nunc autem Iesuita, & Romæ in Basilica S. Petri Pœnitentiarius.

1616 Alexander Scalia filius Comitis Verucę ex resignatione Caroli Antonij, etiam Abbas Staphardæ, & Secusiæ.

1635 Philibertus Scalia ex fratre superioris nepos viuit non solum huius Abbatiæ, sed etiam Abbas Secusiensis.

De Abbatia S. Andreæ de Vercellis, ac nonnullis eiusdem Abbatibus.

Cap. 36.

NTER insigniora non Pedemontij modo, verum totius Insubriæ Monasteria, tũ fabricæ excellẽti structura, cum Templi maiori ex parte marmoreo, eoque ingenioso opere conspicui elegantia adnumeratur illud S. Andreę Vercellarum, quod circa annum 1220. auxiliante Henrico III. Britaniæ Rege in expiationem necis B. Thomę martyris, Gualla Bicherius Vercellensis Patritius, & Episcopus, S.R.E. Cardinalis, & ad Britannos Legatus Apostolicus construxit, vt ex sequentibus versibus, qui ante fores huius Ecclesiæ leguntur, apparet.

Lux Cleri, patriaq; decus Car Gualla Dinalis
Quem Canor, atq; artes, quem sanctio Canonialis
Quem lex dotauit, quem pagina spiritualis,
Cuius in ore fuit geminis doctrina sub alis,

Ciuis

Cuius erat studium lux, vitaq; perpetualis,
Verax, & nunquam sermone superficialis,
Sed talis verbo conceptus pectore, qualis
Hic vt honoretur Andreas morte Patralis
Hic vt sit cultus, quem terra colit Socialis
Per te facta fuit, dotataq; fabrica talis
Pars totam formam designat formula caussam
Exprimit effectus, & genitura Patrem.
Gardo Guala pater, præsens opus est genitura.
Dat Pater Andreæ, quo generauit opus.

Ad alteram portam Templi leguntur etiã hac carmina

Prædicat Andreas patiens plebs credit Ægeas
Credere, qui renuit, Dæmonis arte ruit.
Condit Sacrophago quodam deuota Virago,
Et pia non modicum corpus Apostolicum.

Idem Canonicis ibi regularibus constituens ad præsens adhuc locum administrantibus non solum ex familiaribus bonis S.Germani, & Constantianæ castra, & multa aurea, & argentea vasa, ac serica paramenta donauit, verum etiam effecit, vt pius ille Rex Ecclesiam S. Andreæ de Casterona Elcensis Diœcesis in Anglia positam, Monasterio prædicto subijceret, cui in primum Abbatem Thomas Doctor Parisiensis nõnullorum doctorum operum scriptor, & cuius Epitaphium in eiusdem Ecclesiæ Sacello nostra hac tempestate legitur, eundem Cardinalem fundatorem præfectus est. Ad hanc Abbatiã non obscuri nominis Principes tã sęculares, quam spirituales è Gallia, & Germania in Italiam proficiscentes diuerterunt, inter alios verò Henricus VII. Imperator cum circa annum 1310. aduersus Robertum Regem Neapolitanum in Italiam copias traduceret, & Martinus V. Pontif. Max. cum circa annum 1418. à Concilio Constantiensi Ro-

vtriusque signaturæ Bononiæ Vicelegatus, & inde Gubernator Vrbeueteris, Terni, & Fori Iulij.

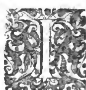
1604 Carolus Antonius Thesaurus Fossanensis Alexandri Comitis Sarmatorii filius I.V.D. eximius, qui aliquando in Gymnasio Taurinensi iurisprudentiam interpretatus est, nunc autem Iesuita, & Romæ in Basilica S. Petri Pœnitentiarius.

1616 Alexander Scalia filius Comitis Verucę ex resignatione Caroli Antonij, etiam Abbas Staphardæ, & Secusiæ.

1635 Philibertus Scalia ex fratre superioris nepos viuit non solum huius Abbatiæ, sed etiam Abbas Secusiensis.

De Abbatia S. Andreæ de Vercellis, ac nonnullis eiusdem Abbatibus.

Cap. 36.

NTER insigniora non Pedemontij modo, verum totius Insubriæ Monasteria, tũ fabricæ excelléti structura, cum Templi maiori ex parte marmoreo, eoque ingenioso opere conspicui elegantia adnumeratur illud S. Andreę Vercellarum, quod circa annum 1220. auxiliante Henrico III. Britaniæ Rege in expiationem necis B. Thomę martyris, Gualla Bicherius Vercellensis Patritius, & Episcopus, S.R.E. Cardinalis, & ad Britannos Legatus Apostolicus construxit, vt ex sequentibus versibus, qui ante fores huius Ecclesiæ leguntur, apparet.

Lux Cleri, patriaq; decus Car Gualla Dinalis
Quem Canor, atq; artes, quem sanctio Canonialis
Quem lex dotauit, quem pagina spiritualis,
Cuius in ore fuit geminis doctrina sub alis,

Ciuis

Cuius erat studium lux, vitaq; perpetualis,
Verax, & nunquam sermone superficialis,
Sed talis verbo conceptus pectore, qualis
Hic vt honoretur Andreas morte Patralis
Hic vt sit cultus, quem terra colit Socialis
Per te facta fuit, dotataq; fabrica talis
Pars totam formam designat formula caussam
Exprimit effectus, & genitura Patrem
Gardo Gualla pater, præsens opus est genitura
Dat Pater Andreæ, quo generauit opus.

Ad alteram portam Templi leguntur etiã hac carmina

Prædicat Andreas patiens plebs credit Ægeas
Credere, qui renuit, Dæmonis arte ruit.
Condit Sacrophago quodam deuota Virago,
Et pia non modicum corpus Apostolicum.

Idem Canonicis ibi regularibus constituens ad præsens adhuc locum administrantibus non solum ex familiaribus bonis S.Germani, & Constantianæ castra, & multa aurea, & argentea vasa, ac serica paramenta donauit, verum etiam effecit, vt pius ille Rex Ecclesiam S. Andreæ de Castetona Elcensis Diœcesis in Anglia positam, Monasterio prædicto subijceret, cui in primum Abbatem Thomas Doctor Parisiensis nõnullorum doctorum operum scriptor, & cuius Epitaphium in eiusdem Ecclesiæ Sacello nostra hac tempestate legitur, eundem Cardinalem fundatorem præfectus est. Ad hanc Abbatiã non obscuri nominis Principes tã sęculares, quam spirituales è Gallia, & Germania in Italiam proficiscentes diuerterunt, inter alios verò Henricus VII. Imperator cum circa annum 1310. aduersus Robertum Regem Neapolitanum in Italiam copias traduceret, & Martinus V.Pontif. Max.cum circa annum 1418. à Concilio Constantiensi Ro-

mam rediret. Hæc Abbatia fuit anno 1458 à Pio II. Congregationi Canonicorum Lateranẽsium vnita, quam vnionem confirmauit Paulus II. anno 1466. Seriem autem Abbatum, qui eam gubernarunt, & quorum nomina ad nos peruenerunt post testamentum Cardinalis Gualłæ huius Cœnobij fundatoris explicabimus.

Testamentum Guallæ Biccherij Cardinalis Vercellensis.

127
N Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Ego Gualla miseratione diuina tituli S. Martini in montibus Præsbyter Cardinalis per Dei gratiam sanus mente, & corpore nolens decedere intestatus de speciali licentia Domini Papæ de rebus à Deo mihi commissis tale condidi testamentum. In primis Dominum, & Redemptorem meum Iesum Christum, & Ecclesiam B. Andreę Vercellensis omnium bonorum meorum mobilium, & immobilium vbicunque fuerint hæredem instituo. Ecclesiæ verò B. Eusebij Vercellensis patroni mei quadraginta libras Papienses pro vno Capellano de nouo instituendo ad altare B. Mariæ, & S. Honorati relinquo, qui ter in hebdemoda ad minus celebret missam pro anima mea, & parentum meorum, & omnium fidelium defunctorum, & diebus singulis in Choro cum alijs diuinis officijs debeat interesse. Idem verò Capellanus eligatur, & instituatur per Abbatem, & Priorem S. Andreæ, & Archipræsbyterum Vercellensem, & Canonicum, & Canonicos de domo Bicheriorum, qui fuerint in Ecclesia prædicta prę sentes Si autem prædicti in electione, & ordinatione Capelpellani nollent, vel non possent conuenire infra mensem à die vacationis, penes Abbatem, & Priorem S. Andreæ solos remaneat eligendi, & instituendi Capellanum potestas. Et

si de

si de bonis ipsi Capellaniæ, vel Capellano collatis Capitulum S. Eusebij, vel aliquis pro Capitulo aliquid vsurparet, si moniti non restituerint infra mensem volo, & ordino, quod ad Ecclesiam S. Andreæ prædictam ipso facto omnium ablatorum dominium transferatur, eique repetitio competat eorumdem. Item relinquo Ecclesiæ S. Eusebij apparatum vnum de Xamito Glauço, scilicet planetam, dalmaticam, tunicellam cum camice, amicto, stola, & manipulo. Item relinquo libras 300. Papienses ad emendas possessiones Ecclesiæ S. Andreæ Vercellensis, pro quibus Abbas, & Conuẽtus ipsius Ecclesiæ decem libras Papienses pro Anniuersario meo annuatim soluere teneantur distribuendas per Abbatem ipsius Ecclesiæ, vel Priorem die proxima præcedenti Anniuersarium hoc modo. In primis Ecclesiæ S. Eusebij solidos 40. Papienses, Ecclesiæ S. Mariæ solidos 20. S. Stephani, solidos 7. Ecclesiæ S. Iacobi de Alberetto, solidos octo Ecclesijs S. Benedicti de Muleggio S. Bartholomæi, S. Gratiani vniquique solidos 5. Item hospitalibus S. Bartholomęi, S. Spiritus, Collegio Leprosorum S. Lazari vnicuique solidos 5. Item Ecclesijs S. Bernardi, Michaelis, Donati, Petri, Stephani de vieta, Collegio Nazarij, Saluatoris de Marchaello, Agnetis, Iuliani, Laurentij, Thomę, Saluatoris de Strata, Victoris, Fidis, Lazari, Mariæ de Lagatesco, S. Mariæ de Girũda, Siluestri de Rantoris, S. Mariæ de Põte, Leonardi, & Ecclesiæ Casædei, ac Hospitali S. Laurentij singulis solidos tres Papienses. Item Capellę Parochiali, quam proposui ædificare iuxta Ecclesiam Monasterij S. Andreæ solidos 10. Item pauperibus Hospitalis S. Andreæ pro pictantia ipsa die anniuersarij solidos 20. De alijs verò redditibus, qui vltra dictas libras 10. de possessionibus prædictis prouenerint fiat pictantia in Refectorio Fratribus omnibus, & quinquaginta pauperes præter solitum ipsa die anniuersarij reficiantur apud Ecclesiam S. Andreæ pane vno, & vno pulmento,

mento, & nihilominus fiat eleemosyna generalis omnibus pauperibus conuenientibus ipsa die. Si verò dicti redditus non sufficerent ad prædicta, volo, & statuo, quod de alijs redditibus possessionum, quas dedi Ecclesiæ S. Andreæ suppleatur. Item statuo, & ordino, quod diebus singulis in perpetuum integra præbenda vnius Canonici in pane, vino, & pulmentis pro anima mea ponatur in mensa Abbatis, danda vni pauperi, vel pluribus secundum prouisionem Abbatis. Item pro emendis possessionibus Hospitali S. Andreæ ad vsus pauperum relinquo mille marchas steollingonum, nisi in vita mea eidem Hospitali possessiones emero ad valētium mille marcharum, exceptis alijs possessionibus, quas ei ante hoc testamentum donaui. Item relinquo Ecclesiæ maiori S. Mariæ de Hipporedia vnum pluuiale de xamito. Item relinquo Monasterio S. Mariæ de Lucedio Cisterciensis ordinis lib. 20. Papienses pro meo anniuersario faciendo: Item Ecclesiæ S. Stephani de Bugella lib. 10. Papienses similiter pro meo anniuersario faciendo. Item relinquo Ecclesiæ, & Congregationi S. Caterinæ Bononiensis Diœcesis lib. 50. Bononienses similiter pro meo anniuersario faciendo. Item relinquo Hospitali S. Andreæ de Vercellis prędicto omnia vasa mea argentea, scilicet ciminialia, cupas, & cultellos, sciphos, & coclearia, & alia, quibus vtor cum familia mea, & vsibus quotidianis in mensa, & cupam auream paruam, in qua bibere consueui, omnesque vestes meas, & pannos omnes delecto ad emendas possessiones ad vsus pauperum Hospitalis eiusdem. Item relinquo Domino Papæ cupam argenteam cum Historia Saluatoris intus, & exterius deauratam, & est octo marcharum, & trium vnciarum, vt specialiter oret pro anima mea. Fraternitati autem Vrbis relinquo libras 25. prouen̄. Item Hospitalibus Vrbis lib. 10. prouin̄. distribuen̄. per Archipræsbyterum, per Priorem Sanctorum Siluestri, & Martini omnibus Hospitalibus Vrbis,

bis,excepto Hospitali S.Spiritus,cui iam solutum est, quod ei reliqui. Item Monasterio S. Agnetis lib. 10. Monasterio S.Sebastiani lib. 10. Monasterio S. Anastasij lib. 10. Ecclesiæ,& Fratribus de Palazol lib.5. Ecclesiæ, & Fratribus S. . . post lacum lib 5, Ecclesiæ S. Petri maioris de Vrbe vnum apparatum de meis,scilicet planetam, dalmaticam, tunicam de zameto rubeo, cum camice, amictu, stola, & manipulo: Ecclesiæ S. Mariæ maioris vnum pluuiale de zameto rubeo; Ad opus claustri Lateraneñ. lib. 10. proueñ. Monasterio Sancti Pauli dalmaticam de zameto. Item Monasterio S. Laurentij foris muros dalmaticam albam minorem.Item Ecclesiæ S. Mariæ nouæ lib.10.pro meo anniuersario faciendo.Item Fratribus Prædicatorum de Vrbe lib.20.Ecclesiæ autem Sanctorum Siluestri, & Martini sponsæ meæ relinquo petiam terræ, quam emi á Gregorio Voseti,& duas petias vineæ,quam emi extra portam maiorem,& furnum,quem feci ædificare iuxta prædictam Ecclesiam,& insuper lib. 70 proueñ. ad emendas possessiones, quæ omnia prædictæ Ecclesiæ tali pacto, & conditione relinquo, quod duo Præsbyteri præter quatuor Clericos,qui in eadem Ecclesia esse consueuerunt, de nouo instituãtur,in ea percepturi cum alijs Clericis ipsius Ecclesiæ,licet & ipsi Clerici omnes alios prouentus eidẽ Ecclesiæ ipsis præsbyteris cõmunicare voluerint integraliter prouentus omnium prædictorum. Item quod Cardinalis eiusdem loci, qui pro tempore fuerit nullam ex eis possit exigere portionem,dicti verò præsbyteri cum tertio sacerdote,qui pro tempore fuerit,in dicta Ecclesia teneatur tribus diebus celebrare missam vicissim in qualibet septimana pro redemptione animæ meę,& animabus parentum meorum, & omnium fideliũm defunctorum; ita quod propter tres missas aliud diuinum officium consuetum, & debitum nullatenus minuetur. Item eidem Ecclesiæ ad opus dictorum

rum duorum præsbyterorum relinquo apparatum Capellani communem, videlicet calicem, planetam, camicem, cum amictu, & stola, & manipulo. Item relinquo Clericis eiusdem Ecclesiæ omnia vtensilia coquinæ meæ pro meo anniuersario faciendo. Contestor autem omnes Clericos prædictæ Ecclesiæ SS. Siluestri, & Martini præsentes, & futuros, quod parte Dei omnipotentis, & per aduentum D. N. Iesu Christi, vt cũ venerit iudicãdum viuos, & mortuos, vt prædicta omnia diligenter adimpleantur, & faciant quantum in eis fuerit ab alijs fideliter adimpleri. Itẽ relinquo lib. 100. proueñ. ad opus seruientium eorum laicorum diuidendas inter eos per executores huius testamenti secundũ merita, & seruitia singulorum. Huius autem mei testamenti executores esse volo D. Stephanum Basilicæ XII. Apostolorum Cardinalem: Abbatem S. Andreæ, & Magistrum Iacobum Carnarium Domini Papæ Subdiaconum, & Canonicum Vercellensem, rogans eos in Domino, & postulans, vt hanc meam vltimam voluntatem quantum in ipsis fuerit, adimpleant, & faciant ab alijs diligenter, & fideliter adimpleri, quod si non omnes prædictis exequendis poterunt interesse, duo ipsorum ea fideliter exequantur. Actum Romæ apud S. Martinum in montibus anno Domini 1227. quarto Kal. Iunij Pontificatus D. Gregorij Papæ IX. anno primo præsentibus, &c.

220 Thomas natione Gallus Doctor Parisiensis insignis Theologus, & Canonicus S. Victoris Parisiensis, qui egregia opera composuit, & ideò inter Ecclesiasticos Scriptores à Sixto Senensi, & à Posseuino connumeratur, fuit primus Abbas huius Abbatię, & obijt anno 1226. sepultus in sua Ecclesia cum statua marmorea, & sequenti Elogio.

Bis ter viginti currebant mille ducenti
Anni, cum Thomas obijt venerabilis Abbas
Primitus istius Templi, summèq; peritus

Arbitrus

Artibus in cunctis liberalibus, atq; Magister
In Hierarchia nunc arca clauditur ista
Quem celebri fama vegetauit pagina sacra.

Hic idem est (cuius à Sixto Senensi decepti) in Catalogo Scriptorum Pedemontij sub incerto nomine Abbas Vercellensis sub anno 1400. mentionem fecimus.

Ansusus. 12..

Vgutius Bondonus Vercellensis, qui fuit Collector decimarũ Papalium in Ciuitate, & Diœcesi Vercellensi. 1287

Nicolaus Aduocatus ex Dominis Casænouæ. 13..

qui in Capitulo generali celebrato in Monasterio S. Raimundi Placentiæ fuit deputatus Visitator Monasteriorum sui ordinis in Diœcesibus Papiensi, Nouariensi, Vercellensi, & Taurinensi. 1343

Ioannes Cagnolus Vercellensis. 1363

Philippus Cagnolus Vercellensis, qui ex quo adhæserat Galeatio Vicecomiti inimico Ecclesię priuatus fuit anno 1373 prouentibus castri S. Germani.

Andreas à Turrione. 1368

Petrus de Vermine, qui fuit nonus Abbas. 1368

Guilelmus Grisella. 14..

Bartolomæus de Mussis. 1438

Petrus de Sabaudia Ludouici Ducis Sabaudiæ filius Commendatarius, & Episcopus Gebennensis. 1453

Bartholomæus ex Dominis Ripaltæ Administrator. 1457

Franciscus à Sabaudia Petri superioris frater, & Archiepiscopus Auxinatensis. 1458

Martinus Aduocatus ex Dominis Casænouæ, & Præpositus S. Bartolomæi de Vercellis. 1460

Augustinus de Conradis Lignanæ Vercellensis Abbas Casænouæ. 1463

Hieronymus à Triuisio. 14..

Ioannes Aduocatus ex Dominis Quinti. 1474

1477 Philippus Aduocatus ex Dominis Quinti vsque ad annum 1497.

149 . Germanus á S. Germano.

1499 Matthæus Vercellensis Canonicus Regularis, ac huius Monasterij Abbas, qui ante annum 1470. rexetat Abbatiam Tremitan. cuius Monasterium, & Templum reparauit, illaque mœnibus præaltis, & firmis contra Turcas, & Piratas cinxerat, vt de ipso Monasterio his versibus scripsit Benedictus Cocarella etiam Vercellensis eiusdem religionis non ineptus Poeta.

Eximias ædes admirans hac lege Lector
Carmina, scire potes, antea quid fuerim.
Vilis eram scopulus, contectus cespite multo
Structuris nunc sum clarior egregijs.
Me Reuerendus enim Matthæus Pastor, & Abbas
Extulit in pulchras has, celebresq; domus;
Nam lapidem posuit felici sydere primus,
Vltimus optato, fineq; clausit opus
Hic Vercellarum præcelsis natus in oris
Religione fuit clarus, & ingenio.

15 . . Philippus, cuius mentio habetur in Cronica Io. Philippi Nouariensis, qui omnibus gradibus in sua Congregatione Later. non semel functus obijt plenus dierum post annũ 1500 & quiescit in ipsa Abbatia.

1521 Nicolaus Aduocatus Palieni ex Dominis Casænouæ filius.

1530 Gabriel à Gattinaria, qui fuerat Generalis sui Ordinis, & frater Mercurini Cardinalis.

Nonnulli Abbates S. Andreæ, quorum anni ignorantur.

Georgius Vardanus Vercellensis, qui fuit Rector Generalis suæ Religionis.

Theodosius Bandinus de Gatinaria Rector etiam Generalis suæ Congregationis.

Camillus Becius Casalensis, qui fuit Abbas Generalis obijt Episcopus Casalensis 1620.

Thomas Piolatus à Liburno, qui obijt Episcopus Fossanensis 1622.

Petrus Franciscus Mallettus Vercellensis, Visitator, & Abbas Generalis, & inde Episcopus Niciensis.

De Abbatia S. Iacobi de Bessa, ac aliquibus eiusdem Abbatibus.

Cap. 37.

N Comitatu Bugellensi, Diœcesis Vercellensis non longè á monte Victumullo, siue de Bessa, vbi olim aurifodinæ, quarum mentio habetur apud Plinium, & Strabonem à Romanis effodiebantur, à Reginerio, siue Reinerio Episcopo Vercellensi fundata fuit circa annum 1083. non ignobilis Abbatia S. Iacobo Sacra, ac Monachis S. Benedicti assignata, cui tam Summi Pontificem, quam Principes sæculares, ac ipsius Reinerij successores succedente tempore multa prędia donarunt, ac diuersas Ecclesias, & Hospitalia in eadem Diœcesi subiecerunt, inter quas in quodam priuilegio Innocentij II. Papæ sub anno 1140. connumerantur Ecclesia S. Gratiani in suburbio Vercellensi sita cum Hospitali pauperum: Ecclesia S. Saluatoris in Burgo S. Agathę: Ecclesia S. Michaelis prope Cerionem: Ecclesiam S. Mariæ de Rouaxenda: Ecclesia S. Martini de Sala: Ecclesia S. Eusebij iuxta castrum Montisalti cum suo Hospitali. Curtes Mediolani cum Sylua, quæ Rouaxenda nominatur. Nunc autem hæc Abbatia multis bonis ex ijs, quæ antiquitus possidebat expoliata à sæcularibus Commendatarijs administratur. At Catalogum

ipsius Abbatum sperabamus obtinere ab eo, qui in ea nunc sedet, verum nullum nostris Episcopalis hactenus allatum est responsum, forte quia nundum integer inueniri potuit. Igitur paucioribus contenti illorum nuda nomina tantum referemus, quæ à nonnullis manuscriptis excepimus.

Nicolaus, in cuius gratiam Innocentius II. Pont. Max. antiqua priuilegia huius Abbatiæ confirmauit, vt ex sequenti diplomate, in quo nomen fundatoris exprimitur, apparet.

Priuilegium Innocentij secundi Papę Abbatiæ S. Saluatoris de Bessa concessum.

1140

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei Dilecto filio Nicolao Abbati Monasterij S. Iacobi de Bexia, eiusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum. Apostolici moderaminis clementiæ conuenit Religiosos diligere, & eorum loca pia protectione munire. Dignum namque, & honestati conueniens esse cognoscitur, vt qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, eas à prauorum hominum nequitia tueamus, & Apostolicæ Sedis patrocinio foueamus. Ea propter dilecte in Domino filij Nicolae Abbas rationabilibus postulationibus clementer annuimus, vt Monasterium S. Saluatoris, cui Deo auctore præesse dignosceris sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio communimus, statuentes, vt quascunque possessiones, quæcunque bona idem Monasterium in præsentiarum iustè, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis Deo propi-

propitio poterit adipisci, forma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant, in quibus hęc proprijs duximus exprimendi nominibus, Ecclesiam videlicet S. Gratiani in suburbio Vercellensi sitam, cum Hospitali pauperum, & terra Lateriani, & in Tarto, & in . . & in Casali Ruffo, & in Lebiana, & in Castellonouo sita cum omnibus ad ipsam Ecclesiam, & Hospitale pertinentibus: Ecclesiam S. Saluatoris in Burgo S. Agathæ sitam cum terris in planitiæ S. Agathæ adquisitis. Ecclesiam S. Michaelis prope Cerrionem sitam: Ecclesiam S. Marię in Rouiscenda: Ecclesiam S. Martini de Scala cum suis pertinentijs: Ecclesiam S. Eusebij iuxta castrum Montisalti situm, cum Hospitali pauperum cum omnibus ad eandem Ecclesiam, & Hospitale pertinentibus terras, quoque quas habetis in Carisio, in Salutiola, in Cerrione, & in Pago Bugellense: Curtem etiam Medieni, & Syluam, quę Rouiscenda nominatur. Sanè laborum vestrorum, quos proprijs manibus, aut sumptibus colitis, siue de nutrimentis vestrorum animalium nullus omnino Clericus, vel Laicus decimas à vobis exigere pręsumat. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullius ibi qualibet surreptionis astutia, seu violentia pręponatur, nisi quem fratres secundum Deum, & B. Benedicti regulam communiter prouiderint eligendum, salua Vercellis Episcopi canonica iustitia, & reuerentia. Decernimus ergo, vt nec Episcopo Vercellensi, nec alicui omnino homini liceat prefatum vestrum Monasteriū temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruatur eorum pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt vsibus omnimodis profutura. Et ipsum Monasterium in libertate à Raynerio bonæ memoriæ Vercellensi Episcopo ipsius Cœnobij fundatore sibi concessa absque contradictione permaneat.

Ad

Ad iuditium autem huius á Sede Apostolica præceptæ protectionis,& liberationis nobis,nostrisque successoribus aureum vnum annualiter persoluetis. Si qua igitur in futurum,&c.

Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Ego Conradus Sabinensis Episcopus.

Ego Albertus Albanensis Episcopus.

Ego Gerardus Præsb.Card.tit.S.Crucis in Hierusalem.

Ego Grisogonus Præsb.Card.tit.S.Prassedis.

Ego Anselmus Præsb.Card.S.Laurentij in Lucina.

Ego Petrus Præsb.Card.tit.Pastoris.

Ego Gompo Præsb.Card.tit.S.Ceciliæ.

Ego Guido S.R.E.indignus Sacerdos.

Dat.Laterani per manus Aimerici S.R.E.Diac.Cardin.& Cancell. 13.Kal. Decembris Ind.4.Incarn. Dominicæ 1140. Pontif.verò Domini Innocentij secundi PP.anno vndecimo.

1362 Ioannes ex Comitibus Castrimontis.

1460 Amedæus Aduocatus ex Dominis Cerioni.

1550 Cæsar Aduocatus ex Dominis Cerrioni.

1 Fœlix Bertodanus Bugellensis ex Comitibus Palatinis Tolenghi,qui obijt Episcopus Montisregalis.

1620 Octauius Bertodanus,ex ijsdem Comitibus.

1642 Fœlix Bertodanus Octauij fraternepos, qui modo viuit Abbas,& Præpositus S.Stephani.

De

De Abbatia S. Frontiniani Albensis, nonnullisque eius Abbatibus.

Cap: 38.

IN Albensi Dioecesi vix primò ab ipsa Ciuitate lapide cernitur peruetusta S. Frontiniani Ecclesia olim Cisterciensis Ordinis non obscura Abbatia, quæ deinde Episcopali mensæ eiusdem Ciuitatis cum martyris titularis in Cathedralem translatione vnita fuit, sed quando hæc vnio facta fuerit, hactenus non reperi: nomina verò Abbatum, quos inuenire potui, tali ordine numerantur.

Hugo. 1171
Adelaus. 1181
Nicolaus. 1221
Gulielmus de Rudino. 1227
Gulielmus de Saluo. 1230
Gulielmus Ferraris. 1265
Laurentius; qui viuebat adhuc anno 1294. 1287
Philippinus. 1322
Thomas Rambaudus Albensis Ciuis. 1333
Philippus Ruata de Guarenis. 1341
Antonius. 1353
Bartolinus Dodolus Cheriensis, qui fuit Vicarius Generalis Ioannis Episcopi Taurinensis, & in patria Præpositus S. Spiritus. 1377
Matthæus Falettus Albensis, qui adhuc Abbatiam regebat anno 1424. 1400
Bernardinus Vacca Saluttiensis Monacus, & Prior Staphardæ. 1560

De Abbatia Grassani, ac nonnullis eiusdem Abbatibus.

Cap. 39.

N Montisferrati Collibus inter Padum,& Astensem tractum positis castellum est nomine Grassanum Vercellensis quondam, nunc Casalensis Diœcesis, in quo Aleramus Montisferrati Marchio cum Gilberta *Berengarij* Regis filia altera eius vxore Anselmo, & Oddone filijs pro suarum animarum,& Gulielmi huius Alerami filij iam defuncti salute anno *961*.in honorem Deiparæ Virginis, & Sanctorum Petri,& Christinæ Abbatiam erexerunt, quæ postea à Monachis D.Benedicti habita,mutato nomine Sanctorum Victoris, & Coronæ appellata fuit. Huic Abbatiæ præter ipsius Grassani iurisdictionem Cardelona, Cigliarum, & alia quamplurima bona accesserunt,& tamen hodie vnicus Sacerdos,quem Abbas alit,huic Abbatiæ inseruit, & in illius Ecclesia dicitur tumulatus eius fondator Aleramus, à quo ferè omnes Marchiones Pedemontij originem duxisse gloriantur.

De

Verum quia ex instrumento fundationis huius Cœnobij lucidè perspicitur, quam longè à veritate distet fabula, quæ de Aledramo circunfertur illud hic duxi subijciendum.

N nomine Domini Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi Belengarius, & Adalbertus eius filius gratia Dei Reges anno eorum Deo propitio vndecimo, mense Augusti Ind. 4. Dum fragilis, & caduca vita hominis est in hoc sæculo, vt dum viuit, & rectè loqui poterit iucundum erit, si res suas disponat bono animo, &c. Præuidimus nos Aledramus Marchio filius Guillelmi Comitis, & Gelberga filia Domini Belengarij Regis, & Anselmus, seu Oddo germani viuentes lege Salica, ipsi namque iugales modo, quo supra genitorum nostrorum, & Anselmi, seu Oddoni gratia nobis cōsentiente, & super confirmante de nostra facultate nobis sua pietate largita Christi fidelibus offerre, vt per eorum sanctam intercessionem Dei nostri misereatur, & per hoc æternum memoriale ibi nos esse superius Iudex permittat, vbi iusti sine fine regnabunt. Et manifesti sumus nos, qui supra iugales, & genitores pater, & matertera, seu filij, & filiastri, quod Deo miserante ante hos dies ædificauimus Monasterium in proprijs rebus nostris in loco, & fundo Grassani infra castrum ipsius loci in honorem Domini Saluatoris, & S. Mariæ, seu S. Petri, atque S. Christinæ, & vbi nunc Abbatem ordinatum habemus, & ex parte inibi Monacorum ingressorum pro eorum sumptibus, & vsu, & stipendijs donamus, cedimus, & offerimus Cortes tres, & domos contiles iuris nostri, quas habere visi sumus, vnam in supradicto loco, & fun- 961

do Graſſani cum eiuſdẽ caſtro inhibi exiſtẽte, aliã in loco, & fundo Ciſignani, tertiã verò in loco, & fundo Cardalone, atq; maſſaritias decem, quatuor in loco, & fundo Pertengi, vnam in loco, & fundo Godi, duas in loco, & fũdo Punengi duas in loco, & fundo Paſiliani, & vnam in loco, & fundo Melonoſe in loco, vbi dicitur Mura nominatiuè cũ caſis, maſſaritijs, ſeu ſeruis, & ancillis, & omnibus rebus ad eaſdẽ cortes, vel loca, ſeu maſſaritia pertinentibus, quæ ſunt ſupra ſcriptę omnes res ſuper totũ iugera centũ ex omnibus, quę ſupra menſurata, & compræhenſa leguntur in integrum, eo videlicet ordine de prædictis noſtris rebus, & familijs hâc facimus offerſionem, & in tali *prætextu* perpetuis tempobus firmis permanendis, ſicut hic per ſingula capitula inſertum fuerit, & noſtra decreuerit volũtas pro animæ noſtræ, & quondam Guillielmi, qui fuit filius, & filiaſter, atque germanus noſter, ſeu parentum noſtrorum mercede, ita vt faciant ipſi Abbates, & Monachi, &c. nã (quod Deus auertat, & fieri nõ concedimus) ſi Præſul Vercellenſis Eccleſiæ, qui nunc præeſt, vel ſucceſſores, aut aliqua perſona, ſeu poteſtas ipſas cortes, domos, corriles, cum dictis caſis, maſſaritijs, & rebus cum omni fructu, & eorum integritate, & pertinentijs, ſicut eas habendas contulimus quaſi ad ordinandum, vel regendum ſuſceperit, aut ex frugibus earum rerum, vel cenſu, quem annuè Dominus dederit, vel aliquod ſeruitium de ipſis familijs aliquam ſubtractionem, vel diminutionem in damnum ipſorum Abbatis, & Monacorum, eorumque ſucceſſorum facere quæſierint, & ſi inibi aliunde Abbatem mittere voluerint, non habeant poteſtatem, niſi per iuſſionẽ Epiſcopi S. Io. Baptiſtæ Taurinenſis Eccleſię, & de ipſis Monachis de prædicto Monaſterio, quẽ maior pars elegerit, & nolumus, vt ipſum Monaſterium in ordinatione Epiſcopi ad Epiſcopatum ſupraſcriptæ Eccleſiæ Taurinenſis S. Io. Baptiſtæ, & conſecrationem faciendã, & Chriſma dandum

dandum interfit, & quod ipsum Monasterium, & ipse Abbas, & Monachi, qui ibidem sunt, & in antea fuerint, & Deo seruierint ipsas curtes, domos, contiles cum casis, massaritijs, &c. in integrum habeant tali videlicet ordine diuina ordinatione volumus nos, qui supra Aledramus Marchio, & Gilberga iugales, & Anselmus, seu Oddo Germani, vt pro omni natiuitate Sancti Ioannis duas candelas offerant pro omni circulo annorum. Et si ipse Episcopus, aut sui successores ex inde de ipso Monasterio aliquid mutare voluerint, aut in aliam manum manumittere iusserint, nisi vt supra cum Abbate, & Monacis componat auri optimi libras centum ad constitutum Monasterium, & insuper ipsi Monaci, qui in ipso Monasterio militauerint, & Deo seruierint pro Dei amore, & eorum mercede quotidie vnusquisque pro me Aledramo, & suprascripto q. Gullielmo, qui fuit filius noster missam cantent, & officium faciant, & tali ordine per cultellum, festucam, & vasonem terræ, atque ramum arboris à parte ipsius Monasterij, & Abbatis, seu Monacorum legitimam facimus traditionem, & corporalem inuestituram, & ita nos, &c. Si quis verò, &c.

Bartholomæus, qui cum alijs proceribus Montisferrati interfuit Concilio generali, in quo post mortem Ioannis vltimi Marchionis Montisferrati ex stirpe Alerami fuit ad successionem illius Marchionatus vocatus Theodorus Paleologus filius Andronici Imperatoris Constantinopolitani. 1305

Franciscus ex Comitibus Coconati. 1338

Perciual ex Dominis Tilij, qui electus à Capitulo Monacorum huius Abbatiæ, fuit approbatus ab Episcopo Taurinensi, ad quem talis confirmatio spectabat virtute illius erectionis. 1335

Simon de Soletio Eporediensis. 1351

de Carretto ex Marchionibus Sauonæ. 140[illegible]

Petrus. 140[illegible]

Theodorus Paleologus Io. Iacobi Marchionis Montisferrat filius Cardinalis. 144[illegible]

539 Io.Iacobus de Alladio Bernardini ex Dominis Eugeniæ,& ex Comitibus S.Martini filius.

583 Aurelius Cibramontius Mantuanus, qui fuit Episcopus Casalensis,& postea Albensis.

586 Fabritius ex Marchionibus Ancisæ.

537 Alexander Asinarius Octauij ex Dominis Casaschi filius.

641 . . Cataneus á Tridino.

De Abbatia S. Mariæ de Lucedio, ac nonnullis eiusdem Abbatibus.

Cap. 40.

EX Abbatia S. Michaelis de Lucedio originem duxit alia prope Liburnum Canapitij in locis palustribus sita, quæ quodammodo à genitricis suæ nomine S. Maria de Lucedio nuncupatur. Hæc à Bonifacio Montisferrati Marchione circa annum 1050. à fundamentis erecta, ita deinde à Reinerio Marchione eius nepote,& alijs eiusdem fratribus opulentis redditibus sub annum 1226. reseruato sibi, ac successoribus patronatus iure fuit cumulata, vt quadraginta Cistercienfis Ordinis Monachis (quibus suadente diuo Bernardo fuerat ipsa Abbatia concessa) percommodè alendis sufficeret; quinimo paulo post Marchio Gulielmus magnus appellatus ob illatas Ecclesię iniurias in perniciem præcipuè Dertonensium, Vercellensium,& Eporediensium Episcoporum, á quibus anathematis mucrone fuit perculsus,& propterea ob vsurpata per vim Abbatiæ præmissæ quamplura bona, dolore concepto, adeò eiusdem census adauxit, vt in præsentiarum plusquam decem, & octo mille aurei fiant in fructu. In hac Abbatia multorum fundatoris successorum cineres

cineres quiescunt : & quemadmodum primi Monachi Cistercienses, qui expulsis Benedictinis illam inhabitarunt, ex Cœnobio de firmitate circa annum 1123. fuerunt missi, ita ex ea paulo post prodierunt Abbatiæ Castaneolæ Parmensis Diœcesis, & S. Mariæ de Iubino Diœcesis Genuensis Angelus Manricus in Annalibus Cistercien. scribit industria Petri Archiepiscopi Tarentasiensis Monachis Cistersiensibus fuisse concessam denominatam à loco Dei pro more dicti Ordinis, sed corrupta voce transisse in Locedium, sed in hoc decipitur, nam Lucedij nomen est antiquum deductum ab Abbatia S. Michaelis, nunc S. Ianuarij, quam in vetustis tabulis Archiuij Vercellensis de Lucedio denominatam videmus. Extat de hac Abbatia mentio in cap. olim causa de rest. spol.

B. Occlesius à Tridino, cuius mentio habetur in Menologio Cistercienſi sub die decima Septembris; plura de hoc Patre scripsit Philippus Signinus dicens illum fuisse aspectu decorum, vultu hilarem, incessu grauem, in pauperes liberalem, in amicos iucundum, in delinquentes clementem, & in seipsum rigidum. Hic nomine Guillielmi Marchionis Montisferrati legationem gessit apud Ludouicum iuniorem Franciæ Regem, Comesque fuit eiusdem Marchionis in expeditione Hierosolymitana. 1140

Petrus Vercellensis, qui ex Abbate huius Abbatiæ creatus quintus huius nominis Episcopus Papiensis anno 1146. vixit ad annum 1176. 1140

Raimondus. 11.

Petrus, qui cum Alberto Episcopo Vercellensi fuit à Papa delegatus in causa vertente inter Monacos, & Canonicos S. Ambrosij Mediolanensis. 120

Ioannes. 125

Gulielmus, qui anno 1316. interfuit Capitulo Prouinciali celebrato in Abbatia Ripaltæ. 130

Gabius

399 Gabius Consiliarius Ioannis Paleologi Marchionis Montisferrati.

404 Bartholomæus.

460 Theodorus Paleologus Io. Iacobi Marchionis Montisferrati filius,& etiam Abbas Grassani,& S.Ianuarij,& Cardinalis.

530 Io. Georgius Paleologus Episcopus Casalensis, & inde vltimus Marchio Montisferrati ex Paleologa familia.

De aliquibus alijs Abbatijs in Regione Pedemontana existentibus.

Cap. 41.

ALIAS etiam habet,præter recensitas Pedemontana Regio Abbatias,quæ Monastico ordine florescente à Principibus, & Præsulibus in has regiones tunc temporis dominantibus erectæ, & Monachis subiectæ fuerunt;inter quas celebres satis extiterunt in primis Astensis illa Petro,& Paulo Apostolis sacra,quæ in eodemet loco, vbi Saluator noster medius inter Apostolos prædictos apparuerat constructa D. Benedicti Monachis concessa fuit, ac deinde à Clemente VII. Papa olim ipsius Monasterij Abbate Commendatario anno 1523. Prioratui S. Mariæ nouæ prius Congregationis Mortariensis,& postea ab anno 1472. Canonicorum regularium Lateranensium, qui nunc etiam ex priuilegio Pij V. sub anno 1566. Abbatiæ titulo insignitus est vnita. Illa item D. Bartholomæi de Azzano antiquitus de S. Maria dicta, & non longè á Ciuitate Astensi sita,quæ à primæua origine nigris Monachis,nunc demum Cassinensibus, virtute vnionis factæ de anno 1479. Congregationi S.Iustinæ de Padua obtemperat. Huic cum præesset Raimbertus deuotus, & pius

pius Abbas nonnulla bona á Berengario, eiusq; filio Adalberto Italiæ Regibus circa annum 952,donata fuerunt.

Aliam præterea SS.Philippo,& Iacobo sacram in eadem Astensi Ciuitate olim Monachi Vallis Vmbrosæ,nunc Carthusianenses possident,cum ædificijs inter insigniores totius Carthusiensis religionis numeratis.

In Astensi item Diœcesi aliæ duæ reperiebantur, vna scilicet sub titulo S. Christophori ab illa S. Michaelis de Clusa dependens, cuius mentio habetur in priuilegio Innocentij IV.Papæ Monasterio Clusino Lugduni anno 1245.concesso. Alia verò in Nazzolis Clarasci territorio sub inuocatione B. Mariæ in diplomate Henrici III. Imperatoris Petro Episcopo Astensi anno 1041.promisso nominata.

Duæ aliæ numerantur in Albensi Diœcesi in libro taxæ Episcopatuum, quarum vna est sub inuocatione S. Alexandri ordinis S. Benedicti, altera verò, sub nomine S. Gaudentij de S. Stephano Belbi eiusdem instituti, quæ postea Monachis Cittercienfibus fuit concessa,nunc autem in Commendam possidetur.

In Aquiensi verò Diœcesi, vt supra diximus, extant Abbatiæ De mille Ordinis Premonstratensis S.Iustinę prope castrum Sezadij Ordinis S.Benedicti:S.Christophori in Marchionatu Incisæ extra muros Oppidi Bergamaschi: S. Petri extra muros Ciuitatis Aquensis,quæ hodie possidetur ab Eminentissimo Cardinali Francisco Barberino S.D.N.Vrbani VIII. nepote,ac illa,quæ dicitur de Centulla, ambæ eiusdē Ordinis S.Benedicti;nec non Siluanatensis Cisterciensis instituti, & Abbatia, quæ dicitur de Thillecto etiam Cisterciensis Ordinis à Monachis Firmitatis non longè à castro Saxello in monte Appennino anno 1121. fundata, & ex quo prodiere Abbatiæ Staphardæ, & Casænouæ, habuitque Abbatem Girardum de Sessa Regiensem, inde S.R.E. Cardinalem, & Episcopum Nouariensem, cuius frequens mentio habetur

habetur in Decretalibus, & præsertim in cap. qualiter, & quando de iud. cap. qualiter de accus. & cap ex literis. de excess. Prælat. ex quibus lucidè apparet quantę auctoritatis esset apud Innocentium III. Pont. Max.

In ijsdem montibus Appenninis adest peruetus Monasterium circa annum 1090. á Bonifacio Marchione Vasti, siue Vaschi, à quo Marchiones Salutiarum, Sauonæ, Ceuæ, & Clauesanæ originem ducunt sub titulo S. Petri de Ferrania prope castrum Cairi fundatum, cui à principio inseruierunt Monachi Benedictini, ac deinde Canonici Regulares, cuius Superior Præpositus dicebatur, nunc autem titulo Abbatiali gaudens, Scarampis Cairi Dominis eius benefactoribus, quibus cum iuspatronatus reseruatione concessum fuit, possidetur: nec longè ab eodem distat altera Abbatia in Valle Spigni S. Quintino dicata olim á Monasterio S. Ambrosij de Mediolano dependens, vt ex quodam priuilegio à Carolo Crasso Imperatore sub anno 880. concesso apparet, quæ ab Anselmo Marchione de Vasto Aledrami Marchionis Montisferrati filio anno 991. multis prouentibus aucta à Marchionibus de Carretto à benefactore originem trahentibus in Commendam possidetur. Nec omittendum puto Monasterium S. Mariæ montis Cretæ non multis passibus à castris Serralongæ in Monteferrato, & Fornelli, & Castelassij in Diœcesi Casalensi sitis disiunctum, olim Prioratus ab Arduino Italiæ Rege circa annum 1016. Deiparæ Virginis monitu ædificati, nunc autem Abbatiæ titulo Canonicorum Regularium Lateranensium ex donatione facta anno 1482. á Gulielmo Marchione Montisferrati insignitum. Ibi non solum ostenditur venerabilis effigies Dei Genitricis, quæ à S. Luca dicitur fuisse expressa, ad quam præcipuus fit ex circunuicinis Prouincijs populorum concursus, vt cœlestia referant beneficia, & diuersas, easque admiratione dignas gratias accipiant; verum etiam sparsim per ipsum montem

montem circumcirca Ecclesiam conspiciuntur variȩ Capellæ,in quibus actiones Dominæ nostræ, ac mysteria Passionis Iesu Christi mira structura, ac elegantibus picturis, & statuis exprimuntur. Sed quia harum,sicut & paulò ante recensitarum Abbatiarum status, & Abbatum series satis mihi reuoluta volumina non innotuere,de his ea de re melius edoctis,latiorem scribendi prouinciam concedam.

Status Ciuitatis Tarantasiæ, ac series eiusdem Archiepiscoporum.

Cap. 42.

ARANTASIA, vel Tarentasia,quæ olim forum Claudij Neronis Centronum, & nunc Motier, siue Monasterium, ad Isaram Sabaudiæ fluuium non obscurum in Gallia Viennensi,seu Narbonensi, quæ, & Bracata, habet Ecclesiam Metropolitanam D.Petro dedicatam,& ad florenos 1410. taxatam, quam Augustenses, & Sedunenses Episcopi Superiorem agnoscunt,& in cuius Diȩcesi sita est Abbatia Squamæ Dei Ordinis Cisterciensis taxata in Romana Curia ad florenos 106.cum duobus tertijs. Huic Ciuitati olim Reges Burgundiones, inde ipsimet Archiepiscopi dominabantur, sed tandem beneficio Imperatorum in ditionem Comitum, & Sabaudiæ Ducum peruenit,quibus adhuc hodie subijcitur. Archiepiscopi verò huius Ecclesiæ hoc ordine reperiuntur.

S.Iacobus de partibus Assiriorum,& Monacus Ordinis S.Benedicti in Insula Lerinensi tempore S.Honorati. 445

Sanctius nominatus in Concilio Epaunensi. 517

Pascasius.

Magnus.
Migetius.
576 S.Marcianus, siue Marcellus, cuius mentio habetur in Concilijs Matisconensi primo, & secundo, & Valentinensi secundo.
S. Eraclius.
Senatus.
Turrieus.
Probinus.
655 Bondemerus, seu Baudomerus subscriptus Concilio Cabilonensi sub Eugenio primo Papa celebrato.
Emiterius.
Vuidenardus.
Ioannes.
Leodrandus.
Aubertus, siue Vmbertus.
Bonimundus, siue Rosimundus.
Errusino, siue Ermino.
Possessor.
Eodebertus, siue Rodoabertus.
Andreas.
Audax.
870 Teutrandus, Teutrannus, siue Teotunus, cui Ioannes Papa VIII. epistolam centesimam scripsit.
Alucco.
Daniel.
900 Annucco primus, qui fundauit Ecclesiam S.Martini, & in ea quatuor Canonicos sæculares posuit.
Pandulphus.
1020 Lusus.
1025 Emino, Amiro, Aimo, siue Eimarus, vel Emmo, qui subscripsit testamento Hugonis Archiepiscopi Vesuntionensis anno 1044. & anno 1025. interfuit Concilio celebrato sub Burchardo

chardo Archiepiscopo Lugdunensi, in quo nominatur Amizo.

Annucco secundus. 1077

Bozo, qui Monacos in Ecclesia S. Martini instituit, ab ea Canonicos regulares amouendo, illamque Abbatiæ Cluniacensi submisit. 1090

S. Petrus primus nobilibus parentibus natus anno 1098. cum Lamberto fratre, & tota familia monasticam vitam elegit anno 20. ætatis suæ in Abbatia Boneuallis Ordinis Cisterciensis, & anno 1126. Abbas Stamedij præficitur, quam Abbatiam fundasse creditur, sicut etiam fundauit Abbatiam Tilietti, & in S. Mariæ de Lucedio Monacos Cistercienses instituit. Rexit etiam Abbatiam Firmitatis Cabilonensis Dœcesis, sed tandem electus Archiepiscopus Tarentasiensis psallebat semper in Choro cum Canonicis: De redditibus Archiepiscopalibus portiones auxit Canonicorum; à manibus Laicorum plures decimas recuperauit: necessarijs suppellectilibus Ecclesias ornauit: Capellas omnes in sua Metropolitana argenteo calice donauit, & eandem Ecclesiam lapidibus, Campanile verò plumbo texit, ædificia collapsa reparauit; ingentem pauperum copiam quotidie reficiebat; ægrotantibus suæ Diœcesis diligenter perquisitis, necessaria subministrabat: matrem, & sororem religiosas in Monasterium Betuminis transtulit; tandem obijt miraculis clarus anno 1132. 1128

Isdrael, qui anno 1138. ob demerita depositus ab Archiepiscopatu (vt scribit Manricus in Annalibus Cisterciensium) successorem habuit Petrum secundum. 1134

S. Petrus huius nominis secundus etiam Monacus Cisterciensis professus Abbatiæ Bellæuallis, & discipulus sui prædecessoris, Abbasque Stamedij, ad Archiepiscopalem Sedem Tarentasiensem assumptus, Canonicos regulares in Metropolitana posuit, & fratribus S. Mauritij multa bona dedit. 1138

Illius vitam composuit Gotofredus Abbas Altęcombę iussu Lucij III. Papæ, quam edidit Surius tomo 3. eandemque publicauit B. Petrus vndecimus Abbas Cisterciensis. Obijt ætatis 73. anno 1171. sepultus in Abbaria Belleuallensi Diœcesis Vesuntinæ cum sequenti Elogio.

Stirpe Viennensis fuit Abbas Stamedrensis
Maximus Alpensis, Præsul Tarentasiensis.
Anno milleno centeno septuageno
Primo transiuit ad Cœlos Petrus iuit,

1173 Petrus tertius, qui Capellam montis Morenciaci anno 1174. dedicauit; quo anno debitum humanæ fragilitatis exoluit.

1179 Aimo de Brianzone in Concilio Lateranensi nominatus sub anno 1179. & anno 1186. in Ciuitate Papiensi à Federico Imperatore multa priuilegia obtinuit, quę anno 1196. Henricus item Imperator Taurini confirmauit.

1220 Bernardus.

1226 Herluynus olim Canonicus Regularis, & Prior S. Vrsi in Valle Augustana, qui anno 1226. in Ciuitate Rauennæ à Federico II. Imperatore confirmationem immunitatum suæ Ecclesiæ obtinuit, & anno 1245. transactionem initam inter Præpositum columnarum Iouis, & Præpositum Varexij.

1251 Rodulphus, siue Arnulphus Cursi de Valledigna, cui à Papa Vrbano IV. delegata fuit cognitio controuersiæ, quæ inter Abbates Staphardensem, & Ripaltensem vigebat. Hic amotis Canonicis regularibus restituit suæ Ecclesiæ Canonicos sæculares, & nominatur sub anno 1260. in Historia religionis S. Antonij.

1263 Badus à Pingonio in quodam manuscripto nominatus.

1272 Petrus IV. & Rodulphi nepos, qui fuerat Decanus Valesiæ, dictusque de Tarentasia, inde Doctor, & professus Parisiensis, Ordinis S. Dominici in sacris literis eminentissimus ex Archiepiscopo Tarentasiensi, factus Lugdunensis, inde creatus

tus Cardinalis Ostiensis, & Velitrensis, ac S.R.E. magnus Pœnitentiarius fuit primus ex Ordine Prædicatorum ad summum Pontificatum euectus anno 1276. & Innocentius V. vocatus, cuius ossa iacent in Basilica S. Ioannis Lateranensis. Interfuit anno 1274. Concilio Lateranensi, in quo missam funebrem, & sermonem in morte D. Bonauenturæ Cardinalis habuit: multa perdoctè scripsit in Pentateuchum: Postillas super libros Moysis: in Psalmos: in Cantica; in Epistolas D. Pauli: in Magistrum sententiarum, & in D. Lucam: edidítque libros de mundi æternitate; de intellectu, & voluntate: de formarum vnitate, de Cœli materia, ac Epitomen D. Thomæ Aquinatis.

Aimo secundus. 12..

Bertrandus, qui ex hac luce migrauit anno 1333: consecrauit anno 1327. Nicolaum Episcopum Augustensem præsentibus Palieno Episcopo Eporediensi, & Guidone Episcopo Taurinensi. 1309

Iacobus de Salino, siue de fercino, qui anno 1336. graues contentiones habuit cum ministris Comitis Sabaudiæ, & quod Simonia fuisset electus. 1334

Bernardus secundus electus anno 1341. 1341

Ioannes Bertrandus nobilis Sabaudus, qui cùm esset Præpositus Auriensis, fuerat Legatus Aimonis Comitis Sabaudiæ ad Summum Pontificem anno 1338. 1342

Ioannes de Rotarijs, qui confirmationem immunitatum suæ Ecclesiæ obtinuit, & anno 1366. pro his, quæ ab Imperio tenebat, Comiti Sabaudiæ fidelitatis iuramentum præstitit. 1365

Petrus de Colombis de Bellitio, quidam credunt eundem esse qui & Petrus de Bellio, qui anno 1390. Ecclesiam Eporediensem regebat. 1370

Vmbertus de Viletta, seu de Cauerono Sabaudus. 1377

Rodulphus de Cisiaco, qui cum tota eius familia fuit à suis subditis in castro S. Iacobi trucidatus. 138c

Eduar-

Eduardus á Sabaudia filius Philippi Principis Achaiæ, qui fuerat Episcopus Bellicensis, & Sedunensis, Abbas S.Iusti de Secusia,& Prior Burgetti in Sabaudia.

1365 Petrus Columbus iterum, vel alter eiusdem nominis, & cognominis superioris nepos.

1397 Aimo tertius,qui fuit Patriarca Hierosolymitanus,& olim Præpositus magni S. Bernardi.

1417 Antonius de Challanco Cardinalis.

1419 Ioannes de Bertrandis Sabaudus secundus huius nominis, & familiæ,qui fuerat Episcopus Gebennensis, dum esset Archiepiscopus Tarentasiensis, fuit arbiter inter Amedæum primum Ducem Sabaudiæ,& Ludouicum de Challono Dominum Arlay:obijt anno 1432. composuit etiam dissidia, quæ vigebant inter Bernenses,& Valesianos,& in sua Ecclesia Tarentasiensi nonnullas Capellas erexit,illasq; competenter dotauit.

1434 Marcus de Gondelmerijs Venetus olim Episcopus Aueniomensis,

1440 Ioannes de Archijs Dominus,& Præpositus Montisiouis,Prior Alundæ Cardinalis tit:SS.Nerei,& Achilleiprimo creatus à Felice V.Papa, & postea à Nicolao V. confirmatus; fuit Præses Concilij Basiliensis, absente Ludouico Cardinale Arelatense.

1451 Ludouicus de Pallude Sabaudus Monacus Benedictinus, & Abbas Tornachiensis, quo tempore interfuit Concilio Constantiensi, in quo fungebatur officio Custodis Conclauis;inde creatus Episcopus Lausanensis,& paulo post Maurianensis à Felice V.fuit purpura donatus tituli S.Ceciliæ,& ad Metropolitanam Sedem Tarentasiensem electus: interfuit etiam Concilio Basiliensi.

1454 Petrus de Sabaudia filius Iacobi de Sabaudia,& Mariæ de Lucemburgo Commendatarius.

1458 Io.Ludouicus Petri frater etiam Episcopus Gebennensis.

Thomas

Thomas de Sur Cyprius Ordinis Conuentualium S. Francisci, qui in Tarentasiensi Ciuitate Fratres suæ Religionis introduxit, illorumque Conuentum ædificauit: fuit Abbas Pinerolij, & Caramaniæ, & tempore regiminis supra nominati Petri de Sabaudia hanc Ecclesiam, sicut & Gebennensem administrauit: vixit post annum 1480. & anno 1460. constitutionem appanagij Philippi de Sabaudia Comitis Beaugiaci subscripsit. 1461

Christophorus de Ruuere ex Dominis Vicinoui inde Cardinalis. 1477

Dominicus de Ruuere frater Christophori etiam Cardinalis. 1480

Vrbanus de Viletta, seu Chiauerono nobilis Sabaudus Prior Alundæ, & Abbas Stamedij Ordinis Cisterciensis, per translationem sui prædecessoris ad Ecclesiam Taurinensem electus fuit Archiepiscopus Tarentasiensis. 1483

Ioannes de Compesio etiam nobilis Sabaudus Abbas S. Stephani de Cittadella Vercellensis, qui fuerat Episcopus Taurinensis, & Gebennensis anno 1488. fuit vnus ex electis á Duce Sabaudiæ pro pace cum Ludouico Marchione Salutiarum tractanda, & anno 1481. quædam altaria in Ecclesia S. Laurentij de Vltio consecrauerat. 1488

Corinus ex Comitibus Plozzaschi, & Abbas S. Solutoris Taurinensis, qui fuerat Prothonotarius Apostolicus, & Præpositus Pinerolij, & anno 1493. nomine Federici Imperatoris fidelitatem recepit à Ducissa Blanca de Sabaudia. 1493

Claudius de Castroueteri Brixiensis Sabaudus. 1498

Stephanus de Grolea Sabaudus. 1533

Io. Philippus filius Iacobi de Grolea electus Archiepiscopus ætatis annorum 15. obijt anno 1550. 1529

Hieronymus ex Comitibus Valpergiæ Pedemontanus, Abbas Abundantiæ consecratus anno 1552. Archiepiscopus Tarentasiensis, & deinde nomine Emmanuelis Philiberti Ducis Sabaudiæ factus Gubernator Ciuitatis, & Comitatus Astensis 1552

Astensis ab humanis decessit anno 1583 mense Iunio.

1584 Ioseph Parpalea ex Dominis Rouiliaschi Pedemõtanus. Obijt 1598.

1598 Io. Franciscus Berliettus, qui Canonicos regulares in sua Metropolitana residentes sæculares fecit, & Canonicos sæculares residentes in Ecclesia S. Mariæ cum supradictis Canonicis S. Petri retinuit. Obijt 1607. die 2. Ianuarij.

1608 Anastasius Germonius Salijs in Marchionatu Ceuæ natus, & patriæ primus suæ familiæ Dominus, ac Marchionali titulo insignitus, vir in diuinis, & humanis literis egregiè versatus, ingenio præstans, sermone facundus, vita, & moribus religiosus scripsit multa nobilis ingenij monumenta, quibus nominis sui memoriam apud posteros immortalem reddidit, & præsertim Tractatum de Immunitatibus Ecclesiasticis, & Indultis Cardinalium librum inscriptum: Sessiones Pomeridianę: Parathicla ad quinque libros Decretalium: Animaduersionum libros duos ad ius Cęsareum, & Pontificium: librum de Accademia Taurinensi: Legationem egit apud Clementem VIII. Summum Pontificem pro Duce Vrbini, & apud Regem Hispaniæ pro Serenifs. Carolo Emmanuele Sabaudiæ Duce. Ex Archidiacono Ecclesiæ Metropolitanæ Taurinensis, & Referendario Apostolico, electus fuit Archiepiscopus Tarentasiensis anno 1608. Obijt Madridi in Hispanijs die 4. Augusti anni 1627. Hic Archiepiscopale Palatium, vt visu dignoscitur, auxit, & ad meliorem formam reduxit.

1633 Benedictus Theophilus de Cheuerono, siue de Villetta Sabaudus tertius ex hac familia Monacus S. Benedicti Congregationis Cassinensis viuit Archiepiscopus consecratus anno 1633. ab Antonio Prouana Archiepiscopo Taurinensi, assistentibus Iacobino Marenco Episcopo Salutiarum, & Francisco Gandulpho Episcopo Vigintimilliensi.

Status

Status Ciuitatis Augustæ Prætorię, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 43.

IN vertice Augustanæ Vallis, quam præterlabitur Duria Baltea ad radices Montis Iouis, qu nũc D. Bernardi, vbi ipsa Vallis in duas fauces bipartita, vna Tarentasiam per Alpes Graias, altera in Valesanos per Pęnninas cõducit, sita est Augusta Salassorum, siue Prætoria, vt eam plinius, Strabo, Ptolomeus, & Antoninus nuncuparunt. Antiqua Ciuitas est, sed rusticè, & inconditè fabricata. In eam Imperante Cæsare Augusto profligatis à Terrentio Varrone Salassorum octo millibus, Romani Coloniam duxerunt. Dion Historicus antiquus lib. 53. memoriæ prodidit Augustam Prętoriam id nominis obtinuisse, eo quod dispersis à Varrone Salassis primis habitatoribus, venditaq; illorum iuuentute nono Cæsaris Augusti Consulatu hæc Regio militibus Prætorianis cesserit. Toromaccus medij temporis scriptor Ostiolã appellat. Plinius confirmat ab illa Rhegium vsque vltimã Calabriæ Ciuitatem Italiæ longitudinem mensurari. Eius, & vniuersæ Vallis populi quę Ducatus titulum habet, tempore Clotarij Regis, defuncto Cleoph Longobardorum Rege dominium Francorum Regum cum Ciuitate Secusia subierunt; nunc autem Regiam Sabaudiæ Celsitudinem obseruant, licet autem corrupto Gallorum idiomate loquantur, & Archiepiscopo Tarentasiæ, quæ Centronum Caput, supposita sit illorum Ciuitas Itali tamen sunt, sicuti ante D. Eusebiũ ad Vercellensem Dięcesim pertinebant sic inexordio Regni Burgundorum, quibus obediebant & Ciuitas, &

Vallis, Augustanus Antistes Metropolitano Mediolanensi subiacebat. Cathedralis in qua adhuc hodie viget regula Canonicorum regularium D. Grato Episcopo suo, & Ciuitatis Protectori dedicata est; ex ea prodijt D. Bernardus illius Archidiaconus ex nobilissima Mentona familia, non ille Clareuallensis Abbas, sed Canonicus regularis, & multorum miraculorũ patrator, cuius Corpus Nouariæ iacet. In eadem magna incolarum veneratione asseruantur non tantum Sacræ Grati reliquiæ, sed etiam SS. Iucundi, & Vrsi, quorũ ille ibidem Episcopus, hic Canonicus regularis; siue vt alij malunt Martyr legionis Thebeæ extitit. In hac Diœcesi ad sunt Abbatiæ S. Viti; & *Helgan Ordinis* Benedictini, Eluacensis, ac S. Nicolai Montis Andex eiusdẽ Ordinis, itẽ antiquus Prioratus S. Vrsi Canonicorum Regularium fundatus anno 985. à Marchionibus Montisferrati, vel vt potius credo à Marchionibus Hypporediæ, & qui olim decẽ, & septem Ecclesias Parochiales subiectas habebat, & si vix quinq; hodie obtineat. Est etiam in loco Varexij aliud Monasterium eiusdem Ordinis S. Ægidij nuncupatum, in quo duodecim Canonici residere solent. At mensa Episcopalis huius Ciuitatis taxata reperitur ad florenos 1320. & si hodie multos minores habeat prouentus. Episcopi verò huiusce Ciuitatis, qui Tarentasiensi Metropoli subijciuntur, quantum licuit per monumenta vetera inuestigare, sunt, qui sequuntur.

408 Protasius.

451 Eustasius, cuius nomine Gratus Præsbyter subscripsit Consilium Mediolanense.

490 Iocundus subscriptus Concilio 2. Romano, & sexto anno 501.

755 Lupus.

770 S. Gratus natione Græcus Lacedemoniensis, Athenis liberalibus disciplinis, optimisque moribus excultus, Ephesum pro fectus, ibi Monasticum habitum induit, sed creatus Episcopus

pus Augustensis, Augustam veniens, breui assiduis prædicationibus tum publicis, tum priuatis, populum varijs erroribus respersum repurgauit: Reliquias S. Mauritij Martyris, & Sociorum sordido loco ad Rhodani fluminis ripam iacẽtes, diuino admonitu in Augustensi Monasterio loco decentiore reposuit, quarum pars Sedunum ab illius Ciuitatis Episcopo; pars Augustam ab ipso Grato delata est: dicitur etiam mentum capitis S. Io: Baptistæ Præcursoris Domini à Pontifice Romano dono acceptum in sua Augustensi Ecclesia, vbi adhuc hodie honorificè asseruatur collocasse; Obdormuit in Domino septimo Idus Septembris ante, & post mortem miraculis clarus.

S. Iocundus secundus huius nominis Ciuis Augustanus, & S. Grati discipulus. 790

Ratbonus, qui interfuit Concilio celebrato Papiæ præsente Carolo Caluo Imperatore. 877

Luttifredus, qui interfuit concilio Prouinciali sub Valperto Archiepiscopo Mediolanensi celebrato. 966

Anselmus primus. 1014

Broccardus filius siue vt alij aiunt affinis Conradi Imperatori qui inde fuit Archiepiscopus Lugdunensis. 1024

Anselmus secundus subsciptus Concilio Anceæ celebrato. 1025

Arnulphus, qui fuerat Prior S. Vrsi. 1040

B. Gallus, qui pariter Prioratum S. Vrsi rexerat. ....

Boso, qui viuebat adhuc 1099. 1085

Hugo. 1146

Vualpertus, cuius mentio habetur in Frãchisijs à Thoma Maurianensi Comite, & Marchione Italiæ Ciuibus Augustanis concessis anno 1188. & in Inuestitura facta anno 1186. à Federico primo Imperatore Aimoni Archiepiscopo Tarẽtasiensi. 1186

Germanus. 1189

Iacobus de Portia inde Episcopus Astensis. 1216

1252 Petrus de Socolis; quidam Petrus de Palatio Episcopus Augustanus recensetur à Perenotto in Historia Canonicorũ Regularium inter Priores S. Vrsi omisso tamen tempore illius regiminis.

1267 Vmbertus de Chiuerono nobilis Sabaudus.

1270 Simeon.

1271 Vmbertus 2.

1273 G.

1285 Nicolaus de Bersatoribus à Pinerolio Pedemontanus.

1303 Emerius, siue Emericus Canonicus Regularis in Monasterio S. Vrsi, & pro Beato habitus.

1328 Nicolaus secundus de Bersatoribus *primi Nicolai* nepos, qui consecratus anno 1327. à Bertrando Archiepiscopo Tarentasiensi viuebat adhuc 1351. quo anno multas contentiones habuit cum officialibus Comitis Sabaudiæ, quem tamẽ eodem anno Vallem Augustanam ingredientem solemniter excepit, & in ædibus Episcopalibus hospitatus est.

1369 Bonifacius ex Dominis Challanchi Augustanus, qui fuerat Prior S. Vrsi, & inter Beatos connumeratus à Perenotto in Historia Canonicorum Regularium.

1375 Aimonettus.

1401 Petrus.

1412 Augerius, qui anno 1429. partem reliquiarum *SS.* Grati, & Blaxij Amedeo Comiti Sabaudiæ donauit, & inde fuit Episcopus Maurianensis.

1435 Georgius filius Eustachij Salutij Domini Vallis granę, & Mõtis Oroxij, qui in Concilio Basilien. fuit vnus ex electoribus pro natione Italica, & inde Episcopus Lausanen. Consiliariũs Ludouici Ducis Sabaudiæ, & pro eodem Concilio Basileæ Legatus ad Regem Siciliæ.

1450 Antonius cuius mentio habetur in pace inita inter Ludouicũ Sabaudiæ Ducem, & Comitem Franciscum Sfortiam.

1467 Franciscus à Prato.

1512 Hercules filius Vberti ex Marchionibus Ponzoni, Dominis Az

zelij vir omni doctrina refertus, & optimorum Consiliorũ cognitione excultus, fuit Consiliarius Caroli Ducis Sabaudiæ, & eius nomine Orator ad Concilium Lateranense nominatus in sess. 3.

Amedeus Berrutus à Montecalerio, qui consecratus Episcopus Augustanus, & Gubernator Vrbis Romę interfuit duodecimæ sessioni Concilij Lateranensis. 1517

Petrus Gazinus Vercellensis. 1528

Marcus Antonius Bobba Casalensis inde Cardinalis. 1562

Hieronymus Ferragata. 1570

Cæsar Grómius Taurinensis Gulielmi Generalis Finantiarum Sabaudiæ filius. 1574

Honoratus Lascarus ex Comitibus Vintimiliæ, & Dominis Brigæ. 15..

Io: Gottofredus ex Dominis Ginodij in Valle Augustana, qui fuerat Episcopus Bellicensis. 1590

Bartholomęus filius Thomę ferrerij à Mõteregali obijt 1608. sepultus in sua Cathedrali. 1595

Ludouicus Martini Niciensis. 1619

Iacobus Vercellinus Ciuis, & Canonicus Vercellẽsis in vtroque iure peritissimus ex Vicario Generalis Metropolitanæ Ecclesiæ Taurinensis creatus Episcopus Augustanus, viuit. 1624

Sta-

Status Ciuitatis Sedunensis, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 44.

Edunum Ciuitas Vallesiorum, vulgo Sion, siue vt Germani vocant, Sitra, à flumine eiusdem nominis vltra Alpes Penninas ad Rhodanum, vbi olim Seduni, quorum mentio habetur in Arcu Cæsaris Augusti, *in amęna planitie* sita est. Aliquando paruit Comitibus Sabaudiæ, nunc autem tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus Episcopum; qui Comes, & Præfectus Vallesiæ dicitur, Superiorem agnoscit. Huc, Octoduro deleto, illius Episcopalis Sedes, cuius prouentus in antiqua taxa Romana ad 2000. florenos taxantur translata fuit; quo circa non amplius Octodurensis, vt in notitia Prouinciarum dicebatur, sed Sedunensis inscribitur, & Archiepiscopatui Tarentasiensi subijcitur Ecclesia Cathedralis B. Mariæ Virgini dicata, 25. prębendas Canoniales habet. Adest etiam in eadem Ciuitate Collegiata Ecclesia dicta Valeria sub titulo S. Catharinæ, cui inseruiunt ijdem Canonici Cathedralis Ecclesiæ. At in Dięcesi non procul à Ciuitate reperitur nobilissima Abbatia S. Mauritij de Agauno Canonicorũ Regularium à B. Sigismondo Burgundiæ Rege, vbi S. Mauritius passus fuerat, anno 508. à fundamentis erecta, & dotata, cuius Abbas inter Principes Imperij enumeratur, & in vertice Montis Iouis in ditione tamen Regiæ Celsitudinis Sabaudiæ, adest celebre Hospitale sub titulo SS. Nicolai, & Bernardi, in quo multa opera charitatis à Canonicis Regularibus, ibi degentibus, exercentur. Porro Episcopi, qui tàm Octodurensi, quàm Sedunensi

nensi Ecclesiæ præfuerunt, sunt sequentes.
Rusticus Episcopus Octodurensis tempore Godesilli Regis Burgundiorum. 370
Theodorus Episcopus Octodurensis, qui subscripsit Concilio Aquileiensi sub Damaso primo Papa. 381
S. Florentius, siue Filorettus, vel vt in aliquibus locis nominatur Florentinus, qui passus sub Vuandalis, inter Sanctos cõnumeratur. 411
Constantius Octodurensis, siue Vallensium Episcopus nominatus in Concilio Epaunensi sub Gelasio Papa celebrato. 494
Theodorus secundus siue Theodolus, qui in fundatione Monasterij S. Mauritij Agaunensis inter 60. Episcopos secundus numeratur. 508
Ruffus qui interfuit Concilio Aurelianensi quinto. 551
Agricola qui à Monachis Agaunensibus multas iniurias passus est, vt in Chronicon Marij Episcopi Lausanensi. 564
Heliodorus Episcopus Sedunensis in Concilio Matisconensi secundo. 588
Leudomandus Episcopus Sedunensis, cuius Consilio Herpo Præfectus Vltrauirani Regni á Clotario Rege Constituti ab ipsis. Pagensibus occiditur. Huius Episcopi mentio habetur in Chronica Fredegarij Scolastici. 619
S. Amatus natione Neapolitanus, & Monasterij S. Mauritij Abbas, vocatus ad Episcopatũ Sedunensem tempore Theodorici Regis, magna fide, & diligentia illi præfuit. 670
Gratus. 690
Vuilimarus ab Vspergensi Abbate nominatus. 693
Vuilcarius, quem Aimonius scribit visitasse Carolum Magnũ Francorum Regem post mortem Caroli Mani eius fratris, illumque totiusque Galliç Regem salutasse. Hic dicitur Viẽnensem Sedem diù rexisse, sed á Sarracenis expulsum, in Monasterium SS. Agaunensium Martyrum se recipisse, ibiq; venerabilem vitam duxisse. 771

Alu-

774 Alubergus.
790 Alpheus, siue Alteus, qui fuerat Abbas S. Mauritij, cuius tempore Carolus Magnus Romanorum Imperator ad D. Mauritium peruenit, & miraculum cęlestis harmoniæ inter Beatos Martyres in somnis audiuit.
800 Adelungus Abbas S. Mauritij, & Episcopus Sedunensis.
805 S. Theodolus, cui Carolus Magnus dominium Ciuitatis Sedunensis donauit.
909 Amizo.
9.. S. Helias cuius ossa quiescunt in Orta apud Insubres.
959 Annon, qui Episcopatum Sedunensem regebat tempore Conradi Burgundiæ Iurensis Regis.
966 Manfredus.
Villencus.
Aimo, siue Amedęus.
Vuilfinus.
1014 Hugo.
Gilingus.
1064 Ermenfredus nominatus in quodam diplomate Alexandri 2. Papæ, & in quadam donatione facta ab Henrico Imperatore Ecclesię Leodiensi anno 1071. apud Ægidium Areum in vita Teodurni Episcopi Leodiensis.
1074 Girardus, cui Gregorius 7. Papa scribit lib. 1. *Epist.* 67.
.... Gulielmus.
1132 Vualterus.
1140 S. Guerinus, siuè Verinus Salionus, Monachus Ordinis Cistercienfis, & Abbas S. Mariæ de Alpibus in Sabaudia, & inde Episcopus Sedunensis, cui S. Bernardus epistola 253 inscripsit, ex quo patet errasse Auctorem descriptionis Vallesiæ, afferentem hunc Episcopum vixisse circa annũ 1219. ex eo forte ductus, quia eo tempore Episcopatum Siluanectensem regebat alter Guerrinus etiam Monachus Cister. qui fuerat Abbas Caroli loci: at hic Guerinus Episcopus Se-

Sedunensis moriens sepultus fuit in Ecclesia supradictæ Abbatiæ de Alpibus.

Lodricus. 1150

Amedeus. 1163

Cono, qui interfuit Concilio Lateranensi. 1179

Vuerbunus. 1188

Vuilhielmus Abbas S. Mauritij & Episcopus Sedunẽsis, qui visitaturus Ecclesiam Prioratus de Saumuro in Burgundia, obijt, & in eadem ante Magnum altare sepelitur. 1189

Vuido. 1196

Nantellinus. 1196

Gulielmus de Sallione. 1203

Landericus. 1220

Bosco Gradesius. 1243

Edouardus ex Comitibus S. Martini Pedemontanus. 1244

Henricus Raronius, qui obijt 1271. 1246

Rodulphus de Vallepelina. 1272

Petrus de Montagnij. 1275

Petrus de Orens, qui cum Federico Episcopo Curiensi fædus pepigit. 1282

Bonifacius de Challanco Augustanus obijt 1308. 1301

Aimo de Castiliono Augusta Prætoria ortus, creatus, Episcopus Sedunensis, præfuit Ecclesiæ annis 13. 1308

Petrus. 1323

Aimo Turrianus nobilis Vallesius, qũi cõdidit Cęnobium Carthusianorum apud Siderianos, quod inde Carmelitę incoluerunt, & anno 1330. dissentiones quas cum Comite Sabaudiæ habebat, composuit. 1328

Philippus Gastonius, qui inde fuit Episcopus Niciensis. 1338

Guiscardus Gradecius Tauellus, qui cum Comitibus Sabaudiæ, & alijs magnatibus circumuicinis graues contentiones habens, per Antonium Turrianum, cuius tum nomen, & amplissimæ opes in Sedunis, & Veragris erant ex Ca- 1343

ſtro Seona quod de improuiſu occupauerat, præceps datus anno 1375. ſpiritum Deo reddidit; quo circa in Martyrum numerum relatus fuit.

1375 Edouardus filius Philippi de Sabaudia Principis Achaiæ, & Pedemontij, qui etiam fuit Epiſcopus Bellicenſis, & tandem Arch epiſcopus Tarentaſienſis, & multarũ Abbatiarum Præfectus. Hic à ſuis Ciuibus expulſus, opera, & virtute Amedei Comis Sabaudiæ eius conſanguinei, & non fratris, vt quidam allucinantur fuit reſtitutus.

1385 Gulielmus.

1388 Vmbertus Billienſius.

1393 Gulielmus Paronius Bonus nuncupatus, & Ciuis Bernenſis.

1408 Gulielmus Raronius Guiſcardi filias, & Superioris Nepos, qui ob ſeditiones populares multa incommoda à ſubditis paſſus, & inde á Sede expulſus eſt, ſed tandem conditionibus pacis confirmatis, Rumam vocatus, in reditu obijt in itinere.

1418 Andreas de Gualdo Italus Archiepiſcopus Spalatenſis, & inde Collocenſis à Patribus Concilij Conſtantienſis in Adminiſtratorem Epiſcopatus Sedunenſis fuit conſtitutus, durante abſentia ſupranominati Gulielmi Roronij. Obijt an. 1437. ſepultus in Eccleſia Cathedrali.

1437 Gulielmus 3. Raronius.

1454 Henricus Aſperlingus de Raronia.

1475 Vualterus Superſaxius de Aragno, qui obijt 1478.

1482 Iodocus Silinus, qui priusfuerat Præpoſitus Collegij Beronẽſis in agro Lucernate, & Adminiſtrator Epiſcop. Grationopolitani, vir eximiæ prudẽtiæ, & doctrinæ, & propterea cũ Ludouico Gallarum Rege, tùm Sigiſmondo Auſtriæ Principi charus, & acceptus, & cum ſtudioſus eſſet ædificandi vetera Templa, ædificia publica paſſim tota in regione inſtaurauit. Arces Octodurenſem, & Agaunenſem tempore Gulielmi Raronij ſui prædeceſſoris combuſtas, nouas de in-

integro extruxit, & primus in Balnea Valle Intremontium argenti fodinas adinuenit, sed tandem vti nimis addictus Gallicæ factioni, opera Georgij superfaxij summæ auctorit.& potentiæ viri,& Ludouici Sfortiæ Principis Mediolanensis amicissimi, exorta seditione á suis Ciuibus á patria, & Episcopatu pulsus fuit anno 1496.

Nicolauus Schinerus siue lungus Ciuis Sedunensis vir senex pacis,& quietis amicus in locum Episcopi expulsi suffectus fuit,sed ætate fessus anno 1500. Episcopatu se abdicauit. Hic antequam ad Episcopatũ Sedunensem eligeretur fueratur Vicarius Generalis Papæ in Romana Curia. 149

Matthæus Schinerus Nicolai ex fratre Nepos, pace, belloque clarus, qui fuit Præsb. Cardinalis tit. S. Pudẽtianæ à Papa Iulio 2.creatus, & anno 1511. Episcopus Nouariensis electus: Hic natus apud Gomesanios humili genere in viculo Mulibacho à parentibus, Sedunum missus,& deinde Tigurum prima litterarum rudimenta didicit,in quibus locis cũ pro more pauperum scolasticorum illius regionis hymnos ad victum comparandum in multorum præsentia decantaret, quidam vir senex vocatum ad sepuerum, diligenter inspexit, ab eoque de nomine, & patria inquisiuit, cui cum puer promptè respondisset, ad astantes conuersus, hic puer, inquit, aliquando Episcopus ,& Princeps noster erit: quæ vox altissimè animo pueri insedit, vt deinceps,& maiori diligentia studijs incubuerit, & iam tum benè sperare cæperit: Sacris propterea initiatus,primum apud Vallesios Curam ignobilis vici nactus, ita se gessit,vt apud vicinos quoque magnam sibi,& doctrinæ, & Sanctimoniæ opinionem compararet, deinde electus Canonicus Sedunensis, patruo se ab Episcopatu abdicante,in eius locum successit Obijt Romæ anno 1522.in Conclaui Adriani 6.Papę,& sepultus fuit in Ecclesia S.Mariæ de Anima, quæ est Germanorum. Eius Elogium doctè scripserũt Iouius celebris Hi- 150

storicus, & filucius; at qui plura de eo cupit videre, legat descriptionem Vallesiæ.

1523 Philippus de Platea, qui fædus, & amicitiam cum Carolo Sabaudiæ Duce renouauit, sed cum suæ electionis confirmationem á Summo Pontific e impetrare non posset, podagrę morbo assiduè afflictus, Episcopatu se sponte abdicauit sexto post suam erectionem anno.

1539 Adrianus primus à Riedmatten, qui lausannæ à Sebastiano eius Vrbis Episcopo consecratus, fędus cum septem Heluetiorum pagis sanciuit, Arcem Maioriam fortuito incendio conflagratam, multo quam antea elegantiorem extruxit. Obijt anno 1547.

1548 Ioannes Iordanus, qui cum esset vxoratus, mortua vxore, sacris Ordinibus initiatus, ad Episcopatū ascendens sedit vsque ad annum 1565.

1565 Hildebrandus á Riedmatten, qui cum in iuuentute bonis litteris operam dedisset, & aliquando in celeberrima Parisiorū Accademia vixisset, electus Sedunensiū Episcopus concessit anno 1590. Carolo Em. Sab. Duci translationem Reliquiarum S. Mauritij obijt anno 1604.

1604 Adrianus 2. à Redmatten, qui obijt 1613.

1614 Hildebrandus Iodocus obijt 1638.

1638 Bartholomęus supersaxius obijt 1640.

1640 Adrianus 3. à Riedmatten electus anno 1640, & à Sum. Pont. Vrbano 8. confirmatus viuit hoc anno 1644.

Status

Status Ciuitatis Maurianæ, ac ſeries eiuſdem Epiſcoporum.

Cap. 45.

Auriana, ſiue vt alij aiunt, Muriana, nomen eſt Vallis ad Alpes Cotias (vbi olim Branouices, & Blennouij) titulo Comitatus inſignis, in Sabaudiæ Ducatu exiſtentis. Ciuitatem habet á Gundranno Burgundiorum Rege ædificatam, vel vt potius credo reſtauratam S. Ioannis de ſuo nomine dictá ad Arcum fluuium, qui á Monte Cinſio defluit ſub Archiepiſcopatu Viennenſi, & Senatu Chamberiacenſi. Hæc antiquitate magis, quam amplitudine, vel pulchritudine clara, nullis mœnibus clauditur, ſed vndiq; montibus cincta eſt, habet tamen ampliſſimam Diœceſim, ſatis elegantes ædes Epiſcopales, & inſigne Templum Cathedrale, in quo aſſeruantur duo digiti Præcurſoris Io: Baptiſtæ, quibus D.N. Ieſum Chriſtum baptizauit, & in cuius atrio nonnulli Comites Sabaudiæ ſepeliuntur. Huic Eccleſiæ inſeruiunt decem, & octo Canonici, & certus numerus Capellanorum, nec inter eos adeſt alia dignitas, præter Cantoria. Fructus autem huius Epiſcopalis Sedis ad florenos 1203. cum duobus tertijs taxati reperiuntur. At qui in ea ſederunt Epiſcopi, qui aliquando Principis titulo vſi ſunt, á nobis hucuſque inuenti ſunt ſequentes.

Lucianus, qui in Concilio Romano ſub Iulio Papa anno 341. celebrato inſcribitur Maurianenſis Epiſcopus. 341

Voconius, cuius mentio habetur apud Claudium Robertum in Gallia Chriſtiana. 482

B. Ecconius ex Hiſtoria Legionis Thebeæ ſubſcriptus Concilio Matiſconenſi primo, & nominatus in Hiſtoria Aimoinij lib. 3. 582

lib. 3. vbi habetur ab eo per reuelationem corpus S. Victoris Martyris in Suburbio Gebennẽsis Ciuitatis fuisse repertũ.

650 Leporius, siue Leborius in Cõcilio Cabilonensi sub Eugenio primo Papa.

. . . S Æmilianus martyr à Philiberto Pingonio nominatus.

813 Felinasius, qui interfuit Concilio Cabilonensi tempore Caroli Magni Celebrato.

877 Adalbertus, cuius mentio habetur in epistola 295. Ioannis Papæ 8. & in Concilio Ticinensi sub Carolo Caluo Imperatore:

883 Edolardus, siuè Edotardus nominatus in Synodo Prouinciali Cabilonensi sub Austerio Archiepiscopo Lugdunensi celebrata anno 883. vel vt Seuertio placet anno 915.

1023 Eborardus, siue Hurardus; qui interfuit Concilio Ansæ celebrato anno 1025.

1080 . . . . cui Gregorius Papa anno 1080. simul cum Herimano Cardinali Hugone Episcopo Diensi, ac Episcopis Gratiopolitano, & Sedunẽsi; Comitissęq; Adelaida, & Federico Marchione causam vertentem inter Abbatem Diuonensẽ, & Fructuariensem comisit.

1093 Cono, siue Conradus.

1106 Berardus.

1125 Aycaldus.

1145 Heraldus doctrina, ac sanctitate illustris, de quo Gaufridus in vita S. Petri Archiepiscopi Tarentasiensis.

11. . Bernardus, qui libros S. P. Augustini super Psalmos à supradicto S. Petro habuit.

1160 Petrus.

1167 Gulielmus nominatus in quadam donatione facta ab Vmberto Comite Sabaudiæ Ecclesię Vlciensi, & qui adhuc viuebat anno 1188.

1179 Lambertus, qui anno 1179. interfuit Concilio Lateranensi, obijtq; anno 1198.

Aimo,

Aimo, siue Amedęus de Sabaudia filius Comitis Thomæ, & qui fuerat Monachus Carthusianus. 1220

Bernardus ex Claudio Roberto, quem tamẽ allucinari credo nam supradictus Amedęus viuebat adhuc 1255. Episcopus obijsse enim scribit Pingonius anno 1268. & Xenodochiũ ad ripam lacus lemani fundasse, & Seuertius ait illum anno 1248. nomine Philippi Archiepiscopi Lugdunensis eius fratris iuramentum fidelitatis ab Hugone Duce Burgundiæ recepisse. 1246

Altelmus de Claromonte nobilis Sabaudus. 1272

Petrus secundus. 1280

Aimo, qui interfuit Concilio Viennensi Prouinciali sub Gulielmo de Valentia Archiepiscopo celebrato anno 1289. 1289

Amblardus. 1300

Aimonettus, qui cum esset vir sanctus, & doctus, vbi ad eum locum peruenit, in quo obuius fuit Nuntio in Galliam proficiscenti Francorum Regi Bonifacij 8. Pontificis Max. detẽtionem significaturo, in hæc verba publicè prorupit. Hoc Magno Francorum Regi gaudio erit, sed extrema gaudij extremus luctus complebit, quod inde impletum est. 1303

Aimo 3. Dominus Serratę, siue de Miolano Sabaudus, qui fuit testis iuramento fidelitatis præstitæ ab Amedeo Comite Geneuę Aimoni Comiti Sabaudiæ anno 1329. 1329

Antelmus 2. de Claromonte superioris nepos, qui fuit executor testamenti Aimonis Comitis Sabaudiæ, & testis cuidam compromisso facto anno 1338. à Comitibus S. Martini, & Valpergiæ in eumdem Comitem Aimonem. 1337

Amedęus de Sabaudia Iacobi Principis Achaiæ filius ex Canonico Lugdunensi, & Aurelianensi electus anno 1349. Episcopus Maurianensis, hanc Ecclesiam in Lausanẽsi cum Francisco illius Episcopo anno 1354. permutauit. Obijt 1376. 1349

Franciscus, qui fuerat Episcopus Lausanensis. 1354

Ame-

1365 Amedęus de Montemaiori nobilis Sabaudus, quo regente Ioannes Vicecomes Maurianæ in Oppidum Cameræ suæ iurisdictionis fratres minores S. Francisci anno 1365. introduxit.

1373 Ioannes Malabaila olim Episcopus Treuisanus, ac deinde Astensis.

1381 Henricus.

1384 Sauinus de Florano nobilis Eporediẽsis, qui fuerat Episcopus Tullensis in Lotharingia, cuius mentio habetur in Fidelitatis sacramẽto præstito an. 1385. à Petro Comite Genuæ Amedeo Comiti Sabaudiæ, & anno 1390. legationem gessit nomine dicti Amedei apud Ioannẽ *Galeatium* Vicecomitem Mediolani, & anno sequenti ad Ducem Burgundiæ.

1410 Amedeus de Montemaiori secundus qui fuit Abbas S. Michaelis de Clusa.

1424 Aimo, Gerbasius, Petri Thesaurarij Sabaudiæ filius, cui simul cum Ogerio Episcopo Augustensi, & Francisco Abbate Felliaci à Sede Apostolica fuit commissa quędam causa permutationis inter Amedeum Ducem Sabaudiæ, & Episcopum Gebennensem, & cum cæteris Episcopis Sabaudiæ, lites, quas pro iurisdictione habebant mensę Episcopales, cum eodem Duce composuit.

1434 Ogerius, siue Augerius, qui fuerat Episcopus Augustensis: obijt 1440. sepultus in Cathedrali Ecclesia sui Episcopatus, & in marmoreo mausoleo, in quo hæc leguntur.

Hic iacet R. in Christo Pater, & D.D. Ogerius Episcopus Maur. qui obijt. 11. Ianuarij 1440.

1442 Ludouicus de Pallude Ordinis S. Benedicti Doctor Sorbonæ Parisiensis, Abbas Tornuchinus, & Cardinalis S. Ceciliæ dictus de Varambono, qui fuit etiam Episcopus Lausanẽsis, & Archiepiscopus Tarentasiensis. Obijt 1455.

1442 Gulielmus de Estotauilla Gallus, Ioannis de Estotauilla, & Mar-

Margaritæ Hercuriæ filius, Monachus Ordinis S. Benedicti,& Prior S.Martini Parisiensis ex resignatione Cardinali de Varambono,creatus fuit Episcopus Maurianensis,inde, Biterien.postea Andegauensis , mox Archiepiscopus Rotomagensis,& Cardinalis tit.S.Martini in Montib.deinde Episcopus Portuensis,ac tandem Ostiensis, & Velitrensis,& in Gallia Legatus Apostolicus.Obijt Romæ octogenarius anno 1482.Sacri Collegij Decanus, & Camerarius, & sepelitur in Ecclesia S.P.Augustini,quã à fundametis extruxerat.Cũ eius funus efferretur ob sacras & aureas vestes, quibus eius Corpus erat indutũ cõtẽtione inter Canonicos S.Mariæ Maioris, (cuius Ecclesiæ erat Archipresbiter,)& fratres Augustinianos exorta, cuius essent, annulis à digitis extractis, parum defuit,quin nudum ignominiosè relinqueretur.

Ioannes Ludouicus de Sabaudia; qui inde fuit Episcopus Gebennensis,& postremo Archiepiscopus Tarentasiensis,quo viuente Ecclesia Maurianensis administrata fuit ab Antonio de Plozzasco Prot. Apostolico Conciliario Ludouici Sabaudiæ Ducis. 1451

Stephanus Morellus,qui obijt. 1499. 1490

Ludouicus de Gorreuodo frater Laurentij equitis Velleris aurei, Comitis Pontis Vallium, Magni Magistri Hispaniæ, & Gubernatoris Bressiæ, creatus Episcopus Maurianensis, post Herculẽ Episcopum Augustensem fuit Orator Ducis Sabaudiæ ad Concilium Lateranense,nominatus in sessione 10.celebrata anno 1515. & tandem purpura Cardinalitia decoratus,obijt anno 1535. & sepelitur in sua Cathedrali in Capella ab ipso fundata cum sequenti inscriptione. 1504

Hic iacet Reuerendissimus in Christo Pater D.D. Ludouicus de Gorreuodo tit. S. Cæsarei in Palatio Præsb. Cardinalis; qui in Domino dormiuit anno 1535.

1555 Philibertus de Challes Sabaudus.

155 . Ludouicus de Trotis.

1560 Hipolitus Estensis Alphonsi Ferrariæ Ducis filius Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Aquiro à Paulo 3. Pont.Max. anno 1539.creatus, deinde S.Mariæ in via lata, ac sub Gregorio 13.Præsb. Cardinalis tit.S. Anastasiæ,post tit. S. Marie nouę & sub Pio 5. Pont. Max. Patrimonij Ecclesiastici Legatus, & Gallię protector,fuit Administrator Ecclesiarum Mediolanen. Auxitanæ, Eduensis, Lugdunensis, Ferrariensis, ac Maurianensis.Obijt Romę 4.nonas Decembris anni 1572. annum agens 63.Corpus in Ecclesia S. Catherinæ depositũ ad Tiberis Ciuitatem, in qua hortos amęnissimos extruxerat translatum, in Ecclesia Sancti Francisci humatum iacet, hoc commune cũ Aloysio Atestino Cardinale habens Epitaphium, quod Cæsar Atestinus Marchio postea Regij, & Mutinę Dux patruo,& patrueli bene de se meritis posuit.

D. O. M.

Hippolito, & Aloysio Principibus Atestonis S.R.E.Cardinalis Cæsar Atestonus Marchio Patruo, & Patrueli bene de se meritis P.C. 1597.

156 . Brandelisius de Trotis Ferrariensis olim Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Ferrariæ, qui fuerat Magister hospitij sui prædecessoris in Gallicana Legatione ex resignatione Cardinalis Estensis fuit Episcopus Maurianensis creatus.

1567 Petrus Lambertus Camberiensis Philiberti, & Philiphæ de Lotherio filius, qui creatus Episcopus Maurianensis Collegium, & Conuentum Cuculatorum Ordinis Minorum S.Francisci in sua Vrbe fundauit,& moriens in sua Cathedrali tumulatus fuit,vbi adhuc viuens hanc inscriptionem in memoriam sui nominis posuerat.

Non

Non mortis metu, nec vitæ tædio, sed præteritorum, & futurorumq; prouidus Petrus de Lambert Illustris Camberianus Episcopus Maurianensis, & Princeps, Petri, ac Francisci pariter Lambertorum ad Ecclesiarum Casertensium, & Niciensium Præsulum agnatus, & germanus frater viuens posuit anno à Christo 1580.

Petrus autem cuius habetur mentio in hoc Epitaphio Romæ iacet in Ecclesia S. Mariæ Maioris, cum hoc breui Elogio.

Petro Lamberto Allobrogi Præsuli Casertanensi viro principalibus libellis, litterisq; referendis, formandis, castigandis Præposito bene de omnibus merito.

Philibertus Milietus Ludouici Archicancellarij Sabaudiæ filius, ac ipse militiæ Annuntiatæ Cancellarius, & deinde Archiepiscoqus Taurinensis, qui Palatium Episcopale Maurianæ, quasi á fundamentis extruxit, & tanto virtutum omnium exemplo res suæ Ecclesiæ administrauit, vt omnibus charissimus esset. 1605

Carolus Bobba Pedemontanus Marchionis Bobbæ equitis Annuntiatę frater. 1626

Paulus Miliettus Philiberti nepos, ac Comitis Fauergiarum filius I.V.D. & Theologus eximius, qui fuit Auditor Serenissimi Principis Mauritij Cardinalis á Sabaudia, ac Cubicularius honoris S.D.N. Vrbani Papæ Octaui. 1641

Status Ciuitatis Gebēnensis, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 46.

Ebenna, siue Geneua extrema Ciuitas est Allobrogũ,& proxima Bernẽsium finibus,vbi rapido cursu Rhodanus amnis á lacu Lemano egreditur olim à Gundebado Burgundiorum Rege restaurata fuit. In eam Carolus Magnus præliaturus contra Desiderium Longobardorum Regem venit, ibique de bello deliberans,copias, quas secum adduxerat, diuisit, quarum vnam per Montem Iouis cum Bernardo patruo suo ire iussit,alteram ipse ducens,per Montem Cinisium Italiam intrauit.Hæc Ciuitas,quæ olim ad Burgundiorum Regnum spectabat,paruit Comitibus, qui de Gebenna dicebantur, ex qua familia adhuc supersunt Marchiones Lullini inter proceres Sabaudiæ nobilitate,& potentia præcipui.Tandem extinctis Comitibus in personam Clementis in sua obedientia Papæ 7. deuenit in potestatem Ducũ Sabaudiæ,sed hi à perfidis Caluinistis,auxiliantibus Bernẽsibus per fraudẽ,& vim anno 1535.expulsi,nunc Apostasiæ sedes esse reperitur,eiusq; Epis.qui,& Principes dicti fuere, & aliquãdo beneficio Imperatorũ iurisdictione temporali sub alto dominio Ducum Sabaudiæ in ipsa Ciuitate positi sunt: post expulsionem in Oppido Aniciacij ad alterum lacum in eodem Ducatu Gebennensi cum Canonicis, qui olim Regulares erant, & Præposito Cathedralis Ecclesiæ, quæ S.Petrum Apostolorum Principem Patronum agnoscebant, sedem pro tempore posuerunt, vbi nunc in Ecclesia Fratrum S.Francisci Episcopales functiones,& diuina Officia

cia celebrant. In hac Diœcesi præter 350. Parochiales adsunt nonnullæ Ecclesiæ Collegiatę, & sequentes Abbatię, scilicet S. Mariæ de Abundantia, olim Canonicorum Regularium, nunc Fuliensium; Bonimontis, cuius mentio habetur in Decretalibus Innocentij Papæ 4. Altecumbæ ab Vmberto Comite Sabaudię circa annum 1135. ad ripam locus Burgetti, quem maiores de Castillione dicebant fundata, & sat pinguibus prouentibus dotata, quam inhabitant Monachi Cistercienses, & cuius Ecclesia Mausoleis Sabaudiæ Principum exornata conspicitur: Alpium eiusdem Ordinis Cisterciensis ab eodem Comite Vmberto ad lacum Lemanum constructa prius Benedictinorum, sed deinde anno 1136. Cisterciensibus cōcessa: Filiaci Canonicorum Regularium Intramontium eiusdem Instituti; & Siffariaci Ordinis S. P. Augustini; Episcopi autem, qui in hac sederunt Cathedra, & Viennen. Metropolitano subijciuntur, sequentes numerantur.

S. Paracodes, qui fuit inde septimus Archiepiscopus Viēnen. & cui Victor primus Papa scripsit, vt ex Claudio Roberto. 195

Isac à S. Eucherio in vita S. Mauritij nominatus. 280

Donatianus, qui sub Gaudissello Burgundiorum Rege vixit. 370

Maximus, cuius precib. S. Sigismundus Burgundiorum Rex Abbatiā S. Mauritij apud Vallesios fundauit, ac Concilio Epaunensi anno 517. interfuit. 494

Salonius, cuius mentio habetur in Concilio Lugdunensi primo, & cui S. Euseb. us vitam S. Mauritij dedicauit. 570

Cariatus ex spatario Guntrami Regis Aurelianensis factus Episcopus Gebennensis Concilio Valentinensi 2. & Matisconensi 2. subscripsit. 588

Abelonus cuius mentio habetur in vita S Eustachij, viuebatq; tempore Clotarij 2. Francorum Regis. 59.

Paulus in Concilio Cabilonensi nominatus. 650

S. Amianus. ..

Ar-

835 Artaldus nominatus in actu restitutionis Ludouici Pij Imperatoris.

882 Aspardus, siue Aptardus, vel Optardus, cui Papa Ionnes 8. scripsit.

962 Federicus primus.

980 Riculphus.

1014 Guigo, siue Hugo, qui cum Burcardo Lugdunẽsi Archiepiscopo reparationem Monasterij Augaunensis procurauit, & dedicationi Ecclesiæ Basiliensis anno 1019. interfuit.

1025 Federicus 2. subscriptus testamento Hugonis Archiepiscopi Viennensis anno 1044. condito.

1099 Guigo frater Aimonis Comitis Gebennensis.

1124 Robertus siue Vmbertus, qui cum Comite Aimone de Gebẽnis pro iurisdictione Vrbis Gebennarum graues contentiones habuit.

1131 Arduinus, siue Arditius Rodulphi Domini Fausigniaci filius, cui Diuus Bernardus litteris suis anno 1131. Abbatiam, & Monachos Bonimontis Ordinis Cisterciensis commendauit; & Federicus primus Imp. anno 1162. amplissimum priuilegium pro libertate suæ Ecclesię contra Bertoldum Ducem Zeringensem ius, & dominium in Ciuitate Gebbennarum prętendentem concessit: viuebat adhuc hic Episcopus anno 1176.

1179 Artutus interfuit Concilio Lateranensi.

1199 Antelmus, siue Nantermus, cui Papa Innocentius 3. delegauit inquisitionem contra Episcopum Valentinensium, de qua in cap. Inquisitionibus de accus.

1211 Bernardus primus.

1219 Aimo primus, cuius meminit testamento Aimonis Domini Fausigniaci conditum anno 1233.

1261 Henricus.

1267 Hugo secundus.

1268 Aimo 2.

Ber-

Bernardus secundus. 1277
Robertus Gulielmi Comitis Gebennensis filius, qui prius fuerat Canonicus Viennensis. 1278
Gulielmus de Conflecto Sabaudus. 1287
Martinus. 1296
Aimo de Challanco ex Episcopo Vercellensi electus Episcopus Gebennensis assectatus est Henricum 7. Imperatorem in Italica expeditione contra Robertum Regem Siciliæ. 1305
Petrus de Verbono. 1312
Alemandus de Alemandis, qui anno 1353. lites, quas cũ Amedeo Comite Gebennensi pro Iurisdictione sui Episcopatus habebat, composuit. 1340
Robertus a... huius nominis, & Amedei Gebennensis Com. ac Melchildę Bononien. filius, qui fuit etiã Episc. Morinen. & Cameracẽsis, & tãdẽ Papa Clemens 7 in sua obedientia vocatus, ac postremo ultimus Com. Gebẽnensis ex sua familia obijt an. 1395. & sepultus fuit Auenione apud Cœlestinos, quorum Cœnobium condiderat. Dum esset Episcopus Gebennen. anno 1270. Aimoni fratri, & Com. Gebennarum omnia iura temporalia, quæ ad suam Ecclesiam in Comitatu Gebennensi spectabant, cessit, & remisit. 1366
Gulielmus secundus qui fuit executor testamenti Ioannis Comitis Gebennensis. 1370
Ademarus. 1385
Ioannes de Murellis ex Vicecomitibus de Stagno creatus Presb. Cardinalis tit. S. Vitalis, & Vestinę à Clemente 6. Antipa supranominato Auenione decessit, ac Corpus sepelitur in ęde Franciscanorum Claromonte Aruernorum. 1385
Gulielmus de Lornay. 1388
Ioannes Alermettus de Ebroniaco, qui primo fuit Episcopus Viuariensis inde Cardinalis. 1410
Ioannes de Bertrandis Sabaudus, qui in Concilio Constantiẽsi á natione Gallicana fuit nominatus ad eligendum Papam 1417

cum

cum Cardinalibus deputatis, & deinde fuit Archiepiscopus Tarentasiensis.

1418 Ioannes de Rupecissa aliter dictus Breuiscope, seu Breuiscoxę, qui fuerat Officialis Curiæ Rothomagensis, & litterarum Apostolicarũ corrector, inde Episcopus S. Pauli, Patriarcha Aquileiensis, & Administrator Ecclesię Parisiensis, postea Cardinalis S. Laurentij in Lucinia à Martino 5. in secunda creatione creatus, ac tandem Archiepiscopus Rothomagensis. Obijt Bononiæ in Legatione anno 1437. septimo Calendas Aprilis ibidem sepultus.

1427 Franciscus Monachus S. Benedicti, qui fuit vnus ex electoribus pro Gallica natione in Concilio Basiliensi, & inde à Papa Felice 5. Purpura Cardinalitia tit. S. Marcelli donatus, ac S. R. E. Vicecancellarius constitutus, & adhuc Gebennensem Ecclesiã gubernabat an. 1442. Hunc Episc. Auctor Galliæ Purpuratæ scribit fratrẽ fuisse Antonij Cardinalis de Challanco.

1454 Petrus Ludouici Ducis Sabaudiæ, & Annę Lusignanę filius, qui obijt anno 1458.

1465 Io: Ludouicus Petri superioris frater, qui pro tutela Philiberti Ducis Sabaudiæ sui nepotis cum Violante vxore B. Amedęi eius fratris, & Matre ipsius pupilli graues habuit contentiones, & tandem obijt anno 1484.

1483 Ioannes de Compesio Sabaudus, qui fuerat Episcopus Taurinensis, & inde Archiepiscopus Tarentasiensis.

1484 Franciscus de Sabaudia qui etiam fuit Præpositus Montis Iouis, & Abbas Alpium, & Staffardæ, & inde Archiepiscopus Auxitanus, & obijt anno 1491. frater Io. Ludouici supranominati.

1487 Antonius Campionus Sabaudiæ Cãcellarius, olim Episcopus Montis Regalis, qui nomine Ducis Sabaudiæ anno 1487. à Vassallis, & nobilibus Pedemontanis iuramentum fidelitatis recepit.

Aimo de Montefalcono, inde Episcopus Lausanensis. 149

Philippus de Sabaudia Ludouici Ducis filius adhuc infans ele 150
ctus fuit Episcopus Gebennensis, sub factus maior, relicto
habitu Clericali, Comes Gebennensis, & Beaugiaci nomina-
tus fuit, ac tandem Dux Sabaudiæ.

Io. Franciscus á Sabaudia Francisci sui Prędecessoris filius na- 151
turalis.

Ioannes de Sabaudia, qui tempore Concilij Lateranensis vi- 151
uebat.

Philibertus de Rie Simonis Equitis Parlamenti Dolani filius, 151
qui, etiam fuit Abbas S. Claudij in Burgundia.

Carolus de Seycello Sabaudus Ordinis S. Antonij. 152

Petrus de Balma Abbas S. Claudij in Burgundia, & Pinerolij, 152
qui ab Hæreticis á sua Sede expulsus fuit, inde Archiepis-
copus Bisontinensis, & à Paulo 3. Pont. Max. Cardinalis tit.
Pamachij SS. Ioannis, & Pauli creatus.

Ludouicus de Rie Philiberti superioris fr. & Abbas Alteripæ, 1545
qui obijt an. 1550. vt ex sequenti Epitaphio, quod legitur
in Ecclesia Abbatiæ Accinensi Ordinis Cisterciensis Bisō-
tinæ Dįœcesis.

Ludouicus de Rie Episcopus, & Principis Genuensis à viuis decessit 25. Augusti anno Domini 1550. cuius corpus in Sacello iuxta Templum de Teruay eleganti structura eiusdem iussu & expensis, dum adhuc superstes esset constructo sepultum est: cæterum cor eius in hoc loco, vt tumulus indicat requiescit.

Franciscus Bachodius Sabaudus, qui obijt anno 1568. Nun- 156
tius Apostolicus apud Serenissimum Ducem Sabaudiæ, &
sepultus fuit Taurini in Ecclesia maiori cum sequenti Elo-
gio.

Francisco Bacodio Ludouici F. Sabaudo, Geneuæ Episcopo per omnes ferè honorum gradus Romana

in Curia ad diplomatica officina Praefectarum Datarijs titulus euecto qui Pontiff. septem indefesso labore a Clemente 7. ad Pium 5. inseruiuit; tandemque Pontificum duorum ad Serenissimum Em. Fhilib. Sabaudia Ducem Nuntius cunctis Ordinibus acceptissimus, parentis loco habitus ingenti relicto sui desiderio obijt anno aetatis 67. sal. 1568. Calendis Julij Ludouicus Bacodius Sanduisi, Verdateriaq; Dominus haeres patruo, & Stephanus Bacodius Duciranib. Abbas Auunculo Brerentes. B.P.P.

Ora patent rediuiua nihil mortale repostum
Bacodi tumulis, qui inanibus astra petiuit,
Pro tumulis statuae surgant, arcusq; perennes.

1569 F. Angelus Iustinianus Genuensis Ordinis Minorum S. Francisci.

1578 Claudius de Granerio Bernardini Domini de Fesson, & Castellardi in Sabaudia filius, qui fuerat Prior Tallyrarum & obijt an. 1602.

1602 Franciscus Francisci de Sales, ac Francisce de Sonas filius nobilis Sabaudus natus 21. Augusti anni 1567. & Episcopus Gebennēsis consecratus die octaua Decembris 1602. à Vespesiano Gribaldo Cheriensi olim Archiepiscopo Viennensi, laudabiliter hanc Ecclesiam rexit, vsque ad annum 1622. in quo ad celestem patriam euolauit Lugduni, quò secum Victorio Amaedeo tunc Pedemontium Principe Regē Franciae veneraturus contulerat. Hic Anicij Bernabitarum Collegium, & Congregationem Dominarum Visitationis B. Mariae Diuo Claudio dicatam instituit, & cum esset mira facundia praeditus, ac summoperè eruditus ab eo emissi in lucem fuere nonnulli libri pietate, ac doctrina insignes Eius vitam ediderunt Hilarius de Costa, Ioannes à S. Francisco

cisco Fulensium instituti Generalis, ac Ludouicus della Riuiera.

Ioannes Franciscus de Sales Superioris Fräcisci frater, qui ex Eleemosynario,& Consiliario Serenissimi Caroli Emanuelis Sabaudię Ducis creatus Episcopus Gebennensis obijt de mense Iunij anni 1635. 152

Iustus Guarinus de Benesio Comitatus Bretiæ, ex Congregatione Bernabitarum, qui fuerat Præpositus Collegiorum Anicij, ac S. Dalmatij Taurinensis, & Confessarius Serenissimorum Sabaudiæ Principis. Electus Episcopus Gebennẽsis, fuit à Sede Apostolica Delegatus ad informandam Sacrã Congregationem Rituum de vita, moribus, ac sanitate Serui Dei Francisci de Sales sui Prædecessoris. 1631

Status Ciuitatis Bellicensis, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 47.

Bellicensis Episc. olim in Sabaudiæ Ducatu vltra Rhodanũ extabat, nunc autẽ cũ Comitatu Bretię ex tractatu inito an. 1601. inter Regẽ Franciæ,& Sabaudiæ Ducem, Christianissimo paret. Ciuitas quæ olim Castrum Argenariense nuncupabatur nunc Bellicium dicitur, estq; caput Baugesij Comitatus,& eius Episcopus, cuius prouentus in Curia Romana taxantur ad florenos 333. cum vno tertio Archiepiscopo Bisuntino in Burgundia subijcitur. Patronum habet S.Io.Baptistam,& in eius Dięcesi reperitur Abbatia S.Sulpitij, quę curantibus Amedęo Com.Sabaudię, ac Hugone Abbate Pontiniaci Congregationis Cluniacensis fuit erecta, & Monachis Cisterciensibus sub regimine Sancti Bernardi

anno 1133. vel vt alij aiunt 1140. Remissa. Qui vero huic Cathedræ præsederunt Episcopi hoc modo sequuntur.

570 Vincentius in Concilio Lugdunensi primo nominatus.

588 Felix subscriptus Concilio Matisconensi secundo.

650 Florentius in Concilio Cabillonensi sub Eugenio primo Papa celebrato nominatus.

887 Abesacar.

887 Adabaldus, cuius mentio habetur in alio Concilio Cabillonẽsi, vt asserit Claudius Robertus, quod tamen Concilium in Indice Conciliorum ab eodẽ Roberto edito sub hoc anno non reperitur.

915 Stephanus, qui fuit Vicarius Berengarij Archiepiscopi Bisontinensis.

1044 Aimo ex eodem Roberto.

1099 Pontius primus, qui nonnullas Ecclesias suæ Diœcesis Abbatiæ Cluniacensi submisit, ac anno 1099. cum alijs Episcopis Comprouincialibus suis interfuit Synodo ad Petram scisam ab Hugone Archiepiscopo Lugdunensi celebratę.

1120 Gulielmus primus.

1130 Pontius de Bersilis secundus huius nominis Episcopus Bellicensis nominatus in quodam instrumento S. Benigni de Diuione, qui cum in patriam rediret à Concilio cum multis alijs Prælatis Gallis in manus Sicariorum incidens, ab ipsis carceratus fuit, & multis iniurijs affectus anno 1134.

1149 Vuiliettus.

1165 S. Anthelmus Sabaudus, qui ex Generali Cartusiẽsium, & Præposito Gebẽnensi creatus fuit Episcopus Bellicẽsis, vir integerrimæ Religionis, miræque sapientiæ, atque virtutis, cuius opera vsus est Alexander 3. Pont. Max. in Legatione ad Henricum Angliæ Regem anno 1169. eius festum celebratur summa cum veneratione apud Sabaudos die 26. Iunij vt apud Surium lib. 3.

1179 Reinaldus, qui interfuit Concilio Lateranensi.

Boni-

Bonifacius Thomæ Comitis Sabaudiæ filius Ordinis Carthusiensium, qui fuerat Prior Mantuæ, & Administrator Ecclesiæ Valentiæ, & tandem electus Archiepiscopus Cantuariẽsis ab Innocentio 4. Sum. Pont. anno 1245. quo tempore dedicauit Ecclesiam Salisberiensem. Obijt in arce S. Helenę anno 1270. sepultus Altecumbæ in æneo sepulcro cum sequenti inscriptione. 123:

Hic iacet Bonifacius de Sabaudia Cantuarien. Archiepiscopus operibus, & virtutibus plenus: Obijt autem apud S. Helenam anno Domini 1270. decima octaua die Iulij Magister Henricus Colonensis fecit hanc tumbam.

Ioannes, qui adhuc sedebat anno 1265. 125:

Vuiliettus secundus cuius mentio habetur in pace celebrata anno 1280. in Castro S. Mauritij prope Ciriacũ inter Thomam Maurianæ Comitem, & Gulielmum Montisferrati Marchionem. 128(

Petrus, qui pacta inita inter Comitem Sabaudiæ, & Ioannem Abbatem Ambroniaci obsignauit. 128;

Thomas. 1314

Iacobus de S. Andrea, qui anno 1330. fuit testis iuramento fidelitatis præstitæ à Blanca de Burgundia filia Roberti Ducis, & relicta Comitis Eduardi de Sabaudia Comitis Aimonis fratri eiusdem Eduardi, & matrimonio celebrato inter Azzonem Vicecomitem Mediolanensem, & Catherinam filiam Ludouici de Sabaudia Baronis Vaudi, ac etiam coniunctionibus initis anno 1343. inter Delphinum Vienæ, & Dominos Saxi. Hic Episcopus anno 1333. iura spolij sui Episcopatus cum Comite Sabaudiæ composuit, & anno 1347. vltimę voluntatis Gulielmi Domini Intramontium executor fuit constitutus. 1325

Amedęus electus viuente, & resignante suo prædecessore. 134(

Guliel-

1347 Gulielmus Murellus, siue Maurellus, qui anno 1368. vti Consiliarius Amedęi Comitis Sabaudiæ interfuit sacramento fidelitatis præstitæ ab Amedęo Comite Gebennarum supradicto Comiti Sabaudiæ.

1371 Eduardus á Sabaudia Philippi Principis Achaiæ filius Prior Burgetti, Abbas S. Iusti de Secusia, qui post administrationem Episcopatus Bellicensis, electus fuit Episcopus Sedunensis, & tandem Archiepiscopus Tarentasiensis. Obijt 1390. sepultus in Templo Monasteriensi, laudatus à Sauino Episcopo Maurianensi.

1374 Nicolaus, qui per resignationem sui prædecessoris creatus fuit Episcopus Bellicensis anno 1374.

1394 Rodulphus, qui cum á *suis subditis* graues iniurias etiam in personam passus fuisset, temporalem iurisdictionem, quam in ipsos habebat Amedęo Comiti Sabaudiæ, cuius opera, & auxilio ad temeritatem eorum reprimendam vsus fuerat auctoritate Apostolica anno 1401. remisit.

1430 Aimericus de Cheurettis Gallus inde Episcopus Montisregalis in Subalpinis.

1430 Gulielmus Diderius, inde Episcopus Vercellensis. Hic dum Bellicensem regeret Ecclesiam anno 1430. cum Archiepiscopo Tarentasien. cęterisque Episcopis Sabaudiæ lites, quas cum Ducali Concilio habebat pro iurisdictione tam spirituali, quam temporali composuit, ac anno 1436. Matrimonium inter Amedęum Principem Pedemontij, & VIolātem filiam Regis Franciæ stabiliuit.

1440 Perciualius de Balma Sabaudus Custos Conclauis in Synodó, qui prius fuerat Episcopus Montisregalis.

1495 Ioannes de Varaxio Abbas S. Michaelis de Clusa Referendarius Apostolicus sub Sixto 4. Pont. Max. & Cōsiliarius Philippi D. Sabaudiæ qui anno 1505. auctoritate Apostolica primum lapidem posuit fabricæ Conuentus Franciscanorum Morettæ.

Clau-

Claudius de Staino. 1508
Vincentius, qui interfuit Concilio Lateranensi, nominatus in 3. sess. 1512
Georgius subscriptus eòdem Concilio sess. 7. 1513
Philippus de Camera Ducis Albaniæ frater, Monachus Benedictinus, & Abbas Corbiensis, mox Episcopus Bellicensis ac tandem Episcopus Morinensis, & Cardinalis primo tit. S. Martini in Montibus, inde S. Mariæ Transtiberrim, ac postremo Episcopus Tusculanus, qui obijt Romæ 9. Cal. Martij anno 1550. sepultus in ęde Minimorum S. Trinitatis in Monte Pincio. 1538
Antonius á Camera superioris nepos, qui creatus Episcopus Bellicensis á Papa Paulo 3. interfuit Concilio Tridentino. 1550
Symphorianus de Bullione. 1579
Fulcaldus de Boneual. 1580
. . . . Guenonis. ...
Io. Petrus Camus facundus Orator, & Concionator, egregius. 1626

Status Ciuitatis Lausanensis, ac series eiusdem Episcoporum.

Cap. 48.

Losana, siue Lausana Vrbs haud ignobilis sita non longé à Gebenna ad dexteram, & septentrionalem ripam lacus Lemani, vbi olim Latobriges inhabitabant, & in qua fuit circa annum 588. Sedes Episcopalis Auentici Coloniæ Heluetiorũ, cuius mentio habetur apud Ptholomęum, & Amianum Marcellinum, translata. Habet Ecclesiam Suffraganeam Vesuntinensis Metropolitani, cuius tamen Episcopus, qui adhuc hodie

hodie nominatur á Ducibus Sabaudiæ,& Comes memoratur in publicis documentis, postquam ipsa Ciuitas ab Hæreticis Bernensibus expulsis Magistratibus Ducis Sabaudię cuius imperio parebat,fuit circa anno 1546. occupata, Friburgi Nuitlandæ Sedem constituit,& in eius Diæcesi numerantur Abbatiæ Lacus Ordinis Premonstratensis: Altaripa Ordinis Cisterciensis fundata anno 1137. super Glanam fluuium à Gulielmo Comite Glanæ: Altachusta eiusdem Ordinis fundata anno 1142. Paterniacum Ordinis S. Bernardini Cluniacensis Congregationis fundata à S. Adelaida Imperatriçe. S. Ioannis Erlacensis eiusdem Ordinis S. Benedicti. At Episcopi Auenticenses,& Lausanensis,cuius *fructus* cum vnione *Prioratus Ruralis* de Castro nouo sunt in Curia Romana taxati ad florenos 1233. cum vno tertio, & si nunc multo minores sint, hac serie recensentur.

509 Guido Episcopus Auenticensis ex notis Philiberti Pingoni.

512 Martinus.

541 Superius, siue Hesperius Episcopus Auenticorum, qui interfuit Concilio Aruenienfi.

588 S.Marius Concilio Matisconensi subscriptus,qui primus Auenticorum Episcopus Hildeberti Regis Francię permissu sedē lausanæ fixit.Hic in Eduis nobili genere natus annos 20. & menses 8. Lausanensem Ecclesiam rexit, quo tempore Chronicon scripsit,quod.

650 Arricus,siue Henricus Concilio Cabilonensi scripsit.

851 Hartmanus olim Magnus Eleemosynarius magni Hospitalis S.Bernardi Montis Iouis vt ex descriptione Vallesiæ.

880 Hieronymus, quem Commendat Ioannes Papa 8. Epistola 244.

892 Boso.

940 Burchardus Rodulphi 2. Burgundionum Regis ex Berta Alemana filius,& primus huius nominis.

Godis-

Godiscaldus in Synodo Tornolchiana nominatus. 944

Henricus secundus. 1014

Hugo Rodulphi 3. dicti ignaui Burgundiæ Regis filius nominatus in dedicatione Ecclesiæ Basiliensis. 1019

Henricus tertius. 1044

Burchardus secundus qui anno 1089. occisus fuit in bello inter Henricum Imperatorem, & Egibertum Marchionem. 1073

Burchardus. 3. 1120

Geroldus. 1125

Vualterus. 1146

Amedęus Amedęi Domini Alteripæ filius Monachus Cisterciensis ex Monasterio Clareuallis, & Abbas Altecombæ, vir sanctitate, & doctrina Cōspicuus, qui scripsit Homelias de B.M. Virgine multa eruditione refertas, in Bibliotheca SS. Patrum editas: Obijt an. 1158. Cancellarius Federici primi Imperatoris, quem sicut, & Eugenium 3. Pont. Max. & Conradum secundum Imperatorem ad indulta iandudū concessa confirmanda, & ad noua concedenda priuilegia suæ Ecclesię fauentissimos habuit, & ex dispositione Amedęi Comitis Sabaudię tutelam Humberti 3. eius filij, etiam Sabaudiæ Comitis administrauit. 1147

Landericus olim Decanus S. Ioannis Vesuntinensis, & consecratus ab Humberto Archiepiscopo. 1160

Rogerius nominatus in concilio Lateranensis. 1179

Bertoldus. 1219

Ioannes, qui interfuit eleuationi Vesuntinæ Reliquiarum SS. Ferreoli, & Ferrutij factę anno 1246. 1244

Amedęus secundus. 1250

B. Bonifacius Bruxellensis Brabantinus, cuius mētio habetur apud Molanum Rosuedum, Coluenerium, Mireum, & alios graues scriptores. Hic relicto Episcopatu Cisterciensem habitum induit, & ad cęlestem patriam ascendens, eius Corpus sepultum fuit in Monasterio Cameræ sui Ordinis, vbi 1260

eius festum celebratur die 11. Calendas Martij.

1265 Ioannes secundus.

1293 Gulielmus.

1316 Petrus, qui anno 1316. cum Episcopo Basilien. ac Comite Gebennen. foedus iniuit contra Ludouicum de Sabaudia Baronem Vaudi.

1325 Rodulphus, de Nouocastello.

1328 F. Iacobus Ordinis Prædicatorum Doctor Parisiensis, qui diu Franciæ Prouinciam rexerat, & sacram scripturam commẽtarijs illustrauit, ac Homelias edidit: circa cuius tamen tẽpora dissentiunt Auctores, Leander enim Albertus scribit vixisse anno 1314. Sixtus Senẽsis 1390. at *Michael Pio* circa annum 1331. floruisse asserit.

13.. G.

13.. Conradus Lugdunensis Ordinis Dominicani, cuius mentio habetur apud Stephanũ Sãmpayo in Remmate Ordinis Prędicatorum.

1335 Ioannes de Rossillono subsignatus sacramento fidelitatis prestitæ Geneuæ, Comiti Sabaudiæ a Domino Langini anno 1335.

1342 Franciscus.

1345 Gaufredus.

1347 Franciscus secundus inde Episcopus Maurianen. ex permutatione facta cum Amedęo à Sabaudia.

1354 Aimo, siue Amedęus de Sabaudia qui cum esset Episcopus Maurianensis, anno 1354. cum Francisco suo Prædecessore permutauit.

1357 Aimo de Cossonay Sabaudus electus anno 1357, adhuc sedebat anno 1365.

1380 Guido.

1393 Gulielmus de Montonay Sabaudus, cui anno 1402. Amedęus Comes Sabaudiæ Castrum Truchetti in partibus Sabaudiæ donauit.

Anto-

Antonius ex Dominis Challanchi in Valle Augustana, aucto-re Frisorio in Gallia Purpurata ex Episcopo Lausanensi an. 1404. Cardinalitia dignitate fuit decoratus. 140

Gulielmus de Challancho Antonij frater, cum esset Episco-pus Lausanensis anno 1407. nomine Amedæi Comitis Sabaudiæ societatem cum Marchione Montisferrati, & anno 1411. procuratorio nomine Ioannæ Sororis eiusdem Comitis desponsauit Io: Iacobum Paleologum Primogenitum dicti Marchionis, ac deinde 1419. cum eodem Amedęo tūc Duce Sabaudiæ, & Ioanne Archiepiscopo Tarentasiensi dissidia quę extabant inter Dunenses, & Vallesianos composuit, ac pacem cum Præposito S. Bernardi Montis Iouis an. 1424. iniuit. Hic antequā eligeretur Episcopus, fuerat Abbas S. Michaelis de Clusa, & Cancellarius Sabaudię, & ann. 1398. iam nominatum Comitem Amedæum in expeditione Parisiensi sequutus fuerat. 140

Ioannes de Pingono creatus Episcopus ab Eugenio 4. ad nominationem Amedæi Ducis Sabaudiæ. 1431

Ludouicus de Palude Monachus Ordinis S. Benedicti, & Abbas Tornachensis in Burgundia electus Episcopus Lausanensis à Canonicis dictę Ecclesiæ, & cōtradicente Amedęo Duce Sabaudię à Concilio Basiliensi Confirmatus, à Patribus dicti Concilij ad varios Principes, & præsertim ad Eugenium Papam Legatus missus fuit, qua propter ab eodem Amedęo pro inimico capitali in quadam Epistola denūciatus est; verum ipse Amedæus Pont. Max. creatus Felixque 5. appellatus eundem Ludouicum Cardinalem de Varambono nominauit; quem postea Nicolaus 5. confirmauit. Hic fuit etiam Episcopus Maurianen. ac tandem Archiepiscopus Tarentasiensis, & obijt anno 1455. 1435

Georgius de Salutijs Eustachij Domini Montisoroxij, & Vallis Granæ filius Canonicus, & Comes S. Ioannis Lugdunensis, ac Conciliarius Ludouici Ducis Sabaudiæ, qui inde 1444

eius festum celebratur die 11. Calendas Martij.

265 Ioannes secundus.

293 Gulielmus.

316 Petrus, qui anno 1316. cum Episcopo Basilien. ac Comite Gebennen. fœdus iniuit contra Ludouicum de Sabaudia Baronem Vaudi.

325 Rodulphus, de Nouocastello.

328 F. Iacobus Ordinis Prædicatorum Doctor Parisiensis, qui diu Franciæ Prouinciam rexerat, & sacram scripturam commẽtarijs illustrauit, ac Homelias edidit: circa cuius tamen tẽpora dissentiunt Auctores, Leander enim Albertus scribit vixisse anno 1314. Sixtus Senẽsis 1390. at *Michael* Pio circa annum 1331. floruisse asserit.

3.. G.

3.. Conradus Lugdunensis Ordinis Dominicani, cuius mentio habetur apud Stephanũ Sãpayo in Remmate Ordinis Prędicatorum.

335 Ioannes de Rossilono subsignatus sacramẽto fidelitatis prestitæ Geneuæ, Comiti Sabaudiæ à Domino Langini anno 1335.

342 Franciscus.

345 Gaufredus.

347 Franciscus secundus inde Episcopus Maurianen. ex permutatione facta cum Amedęo à Sabaudia.

354 Aimo, siue Amedęus de Sabaudia qui cum esset Episcopus Maurianensis, anno 1354. cum Francisco suo Prædecessore permutauit.

357 Aimo de Cossonay Sabaudus electus anno 1357, adhuc sedebat anno 1365.

380 Guido.

393 Gulielmus de Montonay Sabaudus, cui anno 1402. Amedęus Comes Sabaudiæ Castrum Truchetti in partibus Sabaudiæ donauit.

Anto-

Antonius ex Dominis Challanchi in Valle Augustana, aucto- 140.
re Frisorio in Gallia Purpurata ex Episcopo Lausanensi
an. 1404. Cardinalitia dignitate fuit decoratus.

Gulielmus de Challancho Antonij frater, cum esset Episco- 140
pus Lausanensis anno 1407. nomine Amedæi Comitis Sabaudiæ societatem cum Marchione Montisferrati, & anno 1411. procuratorio nomine Ioannæ Sororis eiusdem Comitis desponsauit Io: Iacobum Paleologum Primogenitum dicti Marchionis, ac deinde 1419. cum eodem Amedęo tũc Duce Sabaudiæ, & Ioanne Archiepiscopo Tarentasiensi dissidia quę extabant inter Dunenses, & Vallesianos composuit, ac pacem cum Præposito S. Bernardi Montis Iouis an. 1424. iniuit. Hic antequã eligeretur Episcopus, fuerat Abbas S. Michaelis de Clusa, & Cancellarius Sabaudię, & ann. 1398. iam nominatum Comitem Amedæum in expeditione Parisiensi sequutus fuerat.

Ioannes de Pingono creatus Episcopus ab Eugenio 4. ad no- 1433
minationem Amedæi Ducis Sabaudiæ.

Ludouicus de Palude Monachus Ordinis S. Benedicti, & Ab- 1435
bas Tornachensis in Burgundia electus Episcopus Lausanensis à Canonicis dictę Ecclesiæ, & cõtradicente Amedęo Duce Sabaudię à Concilio Basiliensi Confirmatus, à Patribus dicti Concilij ad varios Principes, & præsertim ad Eugenium Papam Legatus missus fuit, qua propter ab eodem Amedęo pro inimico capitali in quadam Epistola denũciatus est; verum ipse Amedæus Pont. Max. creatus Felixque 5. appellatus eundem Ludouicum Cardinalem de Varambono nominauit, quem postea Nicolaus 5. confirmauit. Hic fuit etiam Episcopus Maurianen. ac tandem Archiepiscopus Tarentasiensis, & obijt anno 1455.

Georgius de Salutijs Eustachij Domini Montisoroxij, & Val- 1444
lis Granæ filius Canonicus, & Comes S. Ioannis Lugdunensis, ac Conciliarius Ludouici Ducis Sabaudiæ, qui inde

 fuit

fuit Episcopus Augustanus.

1447 Arnaldus de Roxio.

1467 Ioannes de Michaelis Cancellarius Sabaudiæ.

1483 Bernardus de Monteferrando Sabaudus Ordinis S. Antonij, ac Præceptor Rouersij, & deinde Abbas Viennen. & electus Episcopus Constantiensis.

1490 Aimo de Montefalcono ex Baronibus Flaiciaci nobilis Sabaudus, qui morgijs Conuentum Franciscanorum fundauit, & ad Concilium Lateranense Petrum Perinum eius Procuratorem misit: eo viuente Maximilianus Imperator priuilegia olim à suis prædecessoribus Comitibus Sabaudiæ in Episcopatum Lausanense concessa, confirmauit.

1517 Angelus in Concilio Lateranensi sub Leone X. celebrato nominatus, quamuis æquiuocè sess. 8. Andreas nominetur.

1550 Sebastianus de Montefalcono Sabaudus.

1570 Antonius de Gorrenodo etiam Sabaudus Abbas S. Pauli Vesuntinæ Diœcesis, qui obijt 24. Februarij anni 1598.

1605 Ioannes Dorettus ex Episcopo Nicopolis, & Suffraganeo Ferdinandi de Rye Archiepiscopi Visuntinensis.

1626 Claudius de Vateuille Monachus Cisterciensis, & Abbas Charitatis.

De

De Præſulibus Pedemontanis , qui extra Prouinciam Patriarchali, vel Archiepiſcopali dignitate decorati fuerunt.

Cap. 49.

S. Euſebius Ciuis Vercellenſis, vt Io. Stephano Ferrerio in libro, quem edidit de Epiſcopis Vercellenſibus, & Io:Franciſco Rantio in vita B.Cãdidi Rantij placuit, fuit Archiepiſcopus Mediolanenſis, interfuit Concilio Calcedonẽſi, ac multas Epiſtolas eleganti Sermone reliquit, quarum vna prçcipua eſt, qua contra Eutychianam hæreſim Leonis Summi Pontifici de fide Sententiam antea iam ad Orientales tunc ad ſe miſſam vnà cum Coepiſcopis ſuis collaudat. 450

S. Anſelmus Auguſtæ Prætoriæ, & non Auguſtæ Taurinorum vt allucinatur Thomas Vnionatus, nec Gallus, vt Frizon in ſua Gallia Purpurata aſſerit, & tanto minus Anglus, vt quidam perperam ſcripſerunt fuit Monachus Ordinis S. Benedicti, in Monaſterio Lerinenſi, in inde Prior Recoenſis Monaſterij, & Abbas Becenſis in Rothomagenſi Diçceſi; tandẽ cum ſub Lanfranco Cantuarienſi Archiepiſcopo, cuius diſcipulus fuit, ſanctitate, & doctrina præclarus euaſiſſet an. 1093. Cantuarien. Archiepiſcopus conſecratus eſt, ſed à Gulielmo Ruffo Angliæ Rege in Clerum ſæuiente anno 1100. á ſua Sede expulſus, commoratus eſt in Abbatia Martiniaci vſq; ad annum ſequentem, quo mortuo Gulielmo, ab Henrico eius fratre, & ſucceſſore ab exilio reuocatus fuit 109

fuit quo tempore Cęstriæ in Anglia Cœnobium Monachorum sui Instituti condidit; ac festum Conceptionis almæ Dei Genitricis sibi á Domino reuelatum miraculosè instituit, & primus celebrauit, & celebrandum in sua Ecclesia ordinauit. Obijt anno 1110. ætatis 86. annorum vt scribit Iouius in Chronica Anglorum, & in sua Ecclesia, atq; inter Diuos relatus est; & cum esset vir doctissimus multas lucubrationes apud posteros reliquit, quarum tituli recensentur á Posseuino in Apparatu sacro, á Vincentio Barrali in historia Lerinensi, & à nobis in Catalogo scriptorum Pedemontij; at eius vitam scripserunt Eginerus apud Surium, Edmondus Monachus Cantuariensis, qui fuerat eius auditor, & Petrus *Calzolarius* in Historia Monastica.

1133 Robaldus Pedemontanus, qui ex Episcopo Albēsi ad Archiepiscopatum Mediolanensem translatus fuit.

1144 Moises Vercellensis olim Canonicus S. Eusébij ex Claudio Roberto in Galliâ Christiana, & Angelo Henriques in Annalibus Cisterciensibus vol.2. fuit Archiepiscopus Rauennæ, & diù cum Episcopo Ferrariensi de Massa litigauit, quã tamen ita iubente Eugenio 3. Pont. Max. recepit.

1158 Guido Guidonis Blandratæ Comitis ex Sorore Gulielmi Marchionis Montisferrati filius, illustris genere, sed non tam proprijs, quam paternis meritis clarior, ideoq; Federico primo Imperatori charissimus, cuius intuitu ab Hadriano 4. Papa in Subdiaconum Apostolicum, & familiarem receptus fuit, & deinde Archiepiscopus Rauennæ ordinatus, quo tempore factus intimus Consiliarius eiusdem Imperatoris, in Conuentu Laudensi, Ciuitatis Mediolani euersionē persuasit, ac nomine Federici Conuenticulo Papiæ à Victore Pseudopontifice, cui Imperator fauebat congregato interuenit. Obijt anno 1169. Verum qui de hoc Pręsule plura intelligere cupit Othonem Fusingēsem scriptorem illius temporis, ac Rubeum in historia Archiepiscoporum Rauēnatensium perlegat.

Raymun-

Raymundus de Saluagnis de Bargijs Archiepisc. Ebredunē sis nominatus in quadam transactione inter Alasiam Marchionissam Salutiarum, & Principem Vienæ, quem tamen Pingonius asserit vixisse sub anno 1362. 1210

Bonifacius de Sabaudia Archiepiscopus Cantuariensis inter Episcopos Bellicenses connumeratus. 1245

Philippus Thomæ primi huius nominis Sabaudiæ Comitis, & Beatricis Gebennensis filius, primis annis ob fratrum multitudinem sacris initiatus, post Vuillielmi fratris obitum, Valentinensis Episcopus eligitur, mox anno scilicet 1246. ab Innocentio Papa 4. dum Lugduni Concilium generale celebraret Archiepiscopus Lugdunensis creatus est, retenta administratione Valentinensis Ecclesię, & Romandiolæ Præfectus ab eodem Innocentio constitutus. Sedit annis 22. & ad annum 1268. quo cessit Archiepiscopatui, & hęreditario iure factus est Comes Sabaudiæ, & Burgundiæ, ac duxit Vxorem Alexiam filiam Othonis Ducis Meraniæ, & Burgundiæ, á qua tamen nullam suscepit prolem. Obijt an. 1284. sepultus in Abbatia Altecombæ, Hoc Archiepiscopo sedente Hugo Dux Burgundiæ iuramentum fidelitatis pręstitit huic Sedi, & Reinaudus Forensis Comes, ac Dominus Bellyoci donationes á suis prędecessoribus factas Archiepiscopis, & Capitulo approbauit; at ipse cum Ciuibus Lugdunensibus, & Rege Franciæ pro libertate suæ Ecclesiæ graues contentiones habuit, quo tempore inter Canonicos Lugdunenses, vt scribit Claudius de Rubeis connumerabantur vnus filius Imperatoris, nouem filij Regum, 14. Filij Ducum, 30. filij Comitum, & 20. filij Baronum. 1246

Henricus de Bartholomęis Secusinus dictus Cardinalis Ostien. fuit Archiepiscopus Ebredunen. vt latius in Capitulo de Cardinalibus Pedemontanis. 1261

Opizo Astensis incerti Cognominis Archiepiscopus Consentinus in Calabria. 1265

Petrus

308 Petrus à Sabaudia Thomæ Pedemontij Principis, & Ginæ Burgundiæ filius anno 1308.electus Archiepiscopus Lugdunen.cum Philippo Pulchro Galliarum Rege anno 1312. transegit pro extinguendis controuersijs ob ciuilem in Vrbe Lugdunensi iurisdictionem exortis, & ob quas à Ludouico Hutino Regis filio captiuus ad Regem sub custodia Amedæi Comitis Sabaudiæ ductus fuerat,nec dimissus,nisi prius renunciata omnimoda iurisdictione,quam in Lugdunenses Ciues habebat,&pro eo intercedentibus Clemente 7.& supradicto Comite Sabaudiæ eius patruo:nihilominus post Philippum, mortuo Rege Hutino eius filio,in eius locum suffectus alter Philippus dictus Lungus eodem Comite Sabaudię suadente, reluctantibus tamen Ciuibus,iurisdictio Episcopalis eidem Archiepiscopo anno 1320.restituta fuit,sub pactis tamen, & conuentionibus à Rubeo in sua Historia Lugdunensi relatis; Obijt tandem teste Pingonio ætatis 53.annorum anno 1325. in sua Metropolitana conditus.

318 Petrus de Challancho Ebali Vicecomitis Augustæ filius, & ideo de Augusta dictus post Petrum de Sabaudia Sedem Archiepiscopalem Lugdunensem ingressus est testibus Philiberto Pingonio in Arbore gentilitia Comitum á Challãcho, & Claudio Roberto in Gallia Christiana, ex quo fortè allucinati sunt Chenutus,& Seuertius affirmantes Petrũ à Sabaudia vsque ad annum 1332. sedisse, ac in ædè S.Iusti ad muros Vrbis Lugdunensis fuisse sepultum,presertim cũ ipse Seuertius in 2.impressione sui operis huius Secundi Petri mentionem faciat.

342 Rolandus Scarampus Nobilis Astensis Patriarcha Constantinopolitanus Nominatus à Bzouio.

345 B.Henricus de Cementina etiam nobilis astensis,& ex Dominis septimarũ cùm Auditoris Sacri Palatij fungeretur officio,in Hispanias ad conciliandos Reges Castellæ, & Aragoniæ

gonię à Clemente 6. missus fuit, mox defuncto Rolando supranominato, Patriarcha Cōstantinopolitanus creatur: deinde cū titulo legati de latere in toto oriente cōfederatorū Principū Christianorū Classi preficitur, á qua classe cū expugnata Smyrna fuisset, pro muniēda eius arce, nō exiguā pecuniæ summam Contribuit: Verū cum in Eubeam Insulā nunc negropontem dictam se recepisset, Collegium ibi pro duodecim pueris, qui latinæ, Grecæq; linguæ operam darent, instituit. Tandem anno 1345. Condito testamento, in quo multa pia legata reliquit, Dum in Ecclesia Cathedrali Smyrnensi Sacrificium Missæ Deo offerret, ab infidelibus, Brachio, quo Calicem tenebat abscisso, ac capite truncato, Christi Martijr efficitur.

Iacobus á S. Victorio ex Dominis eiusdem loci, ac nobilis Ciuis Albensis ex Canonico Regulari Congregationis Mortariensis creatus Archiepiscopus Genuensis anno 1343. adeptus est sui Archiepiscopatus possessionem die octaua Iunij summo cū honore, vt scribit Iustinianus in Historia Ianuensi, & obijt anno 1349. 1349

Petrus Bernetius ex Dominis Cercenaschi Archiepiscopus Ebredunensis, & Cardinalis; quem Galli scriptores Cardinalem de Sorcenasco, siue de Sarcenato appellant. 1378

Antonius de Salutijs Manfredi Domini Cardetti, & Leonoræ à Sabaudia filius, prius fuit Episcopus Sauonensis, vt scriptum reliquit Ioffredus ab Ecclesia in Salutiana Historia, & mox Archiepiscopus Mediolanēsis, quo tempore cum ędes maiores Mediolani vetustæ essent, & parum celebres, propria impensa curauit, vt aliæ nobiliores, & insigniores instruerentur, & sedit etiam post annum 1384. 1379

Petrus Federici Marchionis Salutiarum, & Beatricis de Gebēnis filius, Amedęiq; Cardinalis frater, fuit Canonicus, & Comes S. Ioannis Lugdunēsis, & Archiepiscopus Viennensis, vt testantur Philibertus Pingonius, ac Ludouicus de Ec- 1414

clesia. Hunc tamen Chenutus inter Archiepiscopos dictæ Ecclesiæ omittendo, Episcopum Mimanensem appellat, quē Claudius Robertus Canonicum Lugdunensem, & Abbatē vocat, fitq; illius frequens mentio in actis Ecclesiæ Lugdunensis.

485 Franciscus à Sabaudia Archiepiscopus Auxitanus inter Episcopos Gebennenses commemoratus.

493 Balthasar Bernetius à Vigono Archiepiscopus Leaudicensis inter Abbates Caburri nominatus.

510 Carolus Dominicus Carrettus Cardinalis Archiepiscopus Thebanus, inde Turonensis, & mox Rhemensis.

526 Orlandus Carrettus ex Marchionibus Sauonæ fuit Archiepiscopus Auenionensis.

568 Vespesianus Gribaldus nobilis Cheriensis priuignus, & non filius, vt quidam scripserunt Renati Biragi Franciæ magni Cancellarij creatus Archiepiscopus Viennensis, interfuit Taurini exequijs Margharitę Valesię Ducissę Sabaudiæ, sed tandē Archiepiscopatum in Abbatiam Athenatensem permutauit, obijtq; plenus dierum.

576 Carolus Montilius nobilis Ciuis Casalensis S. Euaxij prius fuit Archiepiscopus Amalphitanus, ac Io: Frācisci Cardinalis de Gambara Episcopi Viterbiensis Suffraganeus, ac mortuo ipso Cardinale anno scilicet 1587. ad Episcopatum Viterbiensem translatus est, ibique sedit vsque ad annum 1594. & eodem in recessu á Gallia, quo cum Philippo Cardinale de Sega Legato á Clemente 8. Pont. Max. missus fuerat. Obijt Orbitelli die decima Aprilis.

582 F. Ioseph Donzellus à Monteregali Ordinis Prædicatorum vir magnæ Sanctitatis, ac Religionis, prudens, & discretus, qui aliquando summa cum laude Auenioni Sacram Theologiam interpretatus fuerat post multas Prefecturas in sua Religione laudabiliter gestas, Archiepiscopus Surentinus creatus est, quo tempore Vrbem Romanam gubernauit. & Nuncia-

Nunciaturam apud Sereniſſimum Hetruriæ Ducem geſſit. Obijt anno 1584.

Carolus Antonius à Puteo Bugellenſis Franciſci Comitis Pō derani, & Amedeę Scagliæ filius natus anno 1547. ac Bononiæ laureatus anno 1566. I. V. D. Excellentiſſimus, & in omni forenſi munere preſtantiſſimus; ac in rebus agendis apprimè verſatus euaſit, qua propter Florētiā accitus poſt immenſos honores ſibi à Coſmo, & Franciſco Hetrurię Du cibus collatos, Archiepiſcopus Piſanus ſalutatus eſt anno 1582. quo in munere inter cætera pietatis opera Piſis Puteanum Collegium pro alendis ſeptem Pedemōtanis ſtudijs operam dantibus, inſtituit, ac Commēdam vnam S. Stephani fundauit, necnon Eccleſiā S. Torpeti, quam Fratribus S. Franciſci minorum aſſignauit; ædemq; S. Fridiani in quā Patres Bernabitas introduxit, multis donis ditauit, ac nouis ædificijs expoliuit. Palatium Archiepiſcopale reparauit, & auxit Capellam in honorem S. Hieronymi in Campo Santo in qua ſepeliri voluit, erexit, quam ex ſuo iure locupletē fecit, ac varijs, & inſignibus picturis exornauit. E viuis autem diſceſſit anno ſalutis 1607. ſepultus in ſupradicta Capella S. Hieronymi vbi ſequentes leguntur inſcriptiones. 158.

D. O. M.

Carolus An. P. Ar. P. Cleri populiq; precibus ſe commē datum ſuperis Sacello hoc à fundamentis erecto Capellaniam perpetuam ex Pontificia conceſsione inſtituit, ac dotauit, cui Rector Sacerdos per ſeipſum ſingulo die excepta quinta feria miſſam defunctorum in anima fūdatoris refrigerium celebrarē tenetur ex inſtrumento rogato Jo. Baptiſta Catanzio 1600.

Clara Subalpinis populi hunc Tuſcia dempſit.
Inuida virtuti ſcilicet illa viri.

Iudicio nam Sanctus erat, Sanctissimus Vrbi.
Præsul, & hic summa vir pietate fuit.
Hic sumptu proprio iam diruta Templa refecit.
Atq; Dei cultu splendida dona tulit.
Hic miseratus opum parius Collegia struxit.
Pharmaca cum Medicis, & sine mercede dedit.
Hic tandem occubuit, viuit tamen inclyta fama.
Extinctum terris, nam super Astra canit.

D. O. M.

Carolus Ant. Put. Francisci Comitis Ponderani filius Archiepiscopus Pisanus diem mortis, & vniuersalis resurrectionis cogitans locum hunc viuens sibi statuit pro Cadauere suo reponendo, quando Diuinæ clemẽtiæ visum fuerit ipsum ab sæculo nequam eripere anno salutis 1600.

Hic à prima iuuentute ob eximiam Iurisprudentiæ Cognitionem à Cosmo Magno Hetruriæ Duce Florentiam accitus in Rota præclaro auditorio ita satisfecit, vt à Francisco Cosmi filio summus sui patrimonij Iudex fuerit designatus, & inter intimos Conciliarios adscriptus, atq; inde ad Archiepiscopatum Pisanum assumptus. Demum apud Ferdinandum Frãcisci fratrẽ max. Patritiatus munus annis pene 20. summa cũ fide sustinuit, & immaturo adhuc fato sublatus, triste sui desiderium tũ Principi, tum populis reliquit, ad beatioram vitam euolans ætatis suæ 60. salutis vero 1607. Amedæus Puteus Marchio Viqueriæ, Ponderani, & Bonuicini Comes ex fratre nepos, & ex asse hæres scriptus Patruo optimo obseruantia,

tiæ, gratitudiniqu M. P.

Laudes huius pijssimi Præsulis publicè in Academia Florentina celebrauit italico sermone Attilius Corsus facundus Orator, ac in Pisano Gymnasio excellẽs legum interpres die vltima Septembris anni sui obitus.

Antonius Prouana Ciuis, & Archiepiscopus Taurinensis, fuit Archiepiscopus Dirachij in partibus infidelium. 1625

De Episcopis Pedemontanis, qui apud Exteros aliquando Sederunt.

Cap. 50.

S. Gaudentius Solarius Ciuis Eporediensis, S. Eusebij Episcopi Vercellen. discipulus, ac illius peregrinationis, & exilij Comes, & S. Martini Episcopi Turon. fidus Secretarius, fuit primus Episcopus Nouarien. & dictę Ciuitatis Patronus: obijt die 22. Ianuarij anni 411. 397

S. Turibius Episcopus Asturiensis in Hispanijs, qui contra Priscilianenses doctissimè scripsit, & si ab Hispanicis scriptoribus inter Diuos Hispanos cõnumeretur; fuit tamẽ, vt testatur Gulielmus Baldessanus in sua Ecclesiastica Historia nundum impressa, Ciuis Taurinensis ex nobili, & vetustissima familia de Becutis ortus. 447

S. Fortunatus Ciuis Vercellen. vt asserit Io. Stephanus Ferrerius in vita S. Eusebij 2. edita, & nõ è loco Duplæ villæ apud Taucisinam Ciuitatem, & affirmauit Paulus Diaconus lib. 2. suarum historiarum, cum esset vir in diuinis scripturis eruditus, & sæcularibus litteris versatissimus, ingenio subtilis, 569

tilis, eloquio disertus, & nitidus, Carmine, & prosa excellẽs inter cunctos suæ ætatis Doctores, non minus mirum sanctitate, quam scientia eruditissimis clarus, virtute S. Martini à dolore oculorum liberatus, pro agenda gratiarum actione Turonem ad eius sepulchrum petijt, deinde ad Pictauos progressus, primo Presbyter, deinde Episcopus ibidem ordinatus, magna doctrina, & Religione claruit. Scripsit elegãti carmine multa vtilia, & deuota opuscula. Obijt an. 570. vel vt alij 590. & ad eius tumulum in Ecclesia Pictauiensi haec carmina leguntur.

Ingenio clarus, sensu celer, ore suauis.
Cuius dulce melos pagina multa canit:
Fortunatus Apex Vatum, venerabilis actu
Ausonia genitus hac tumulatur humo:
Cuius ab ore sacro sanctorum gesta priorum.
Discimus. hac monstrant carpere lucis iter:
Felix, qua tantis decoratis Gallia Gemmis,
Lumine de quarum lux tibi tetra fugit.
Nos modicos prompti plebeio, carmine versus,
Nec tuus in populis sanctè lateret honor.
Redde vicem misero ne iudice spernet ab æquo,
Eximijs meritis posce beate precor.

1065 Gerardus ex Vltio in Valle Cæsarea Episcopus Cistaricensis, cuius opera Ecclesia S. Laurentij de Plebe martyrum, celebris Præpositura Canonicorum Regularium á Paganis, siue Saracenis penitus euersa, reparata fuit.

1086 S. Brunus in Castro Soleriarum inter Astam, & Alexãdriam ex nobilissima familia de Solarijs ex Patre Andrea, & Matre Scylla ortus est, verum illustriores ab infantia possidens mores, liberalibusque studijs à pueritia sufficienter instructus Astæ primo, mox senis inter Canonicos cooptatus est; inde

inde Romam proficiſcens à Petro Cardinali Albanenſi ſuſceptus hoſpitio, aduerſus Berengariũ hæreticum in Concilio Romæ á Papa Gregorio 7. coacto diſputauit. Poſtea (licet inuitus) Signinæ Eccleſiæ Præfectus, ſedit in Epiſcopatu annos 39. vſq; ad annum Domini 1125. iuxta veriorẽ computationem; & non 34. vt habent lectiones eius officij Romæ impreſſi 1592. niſi forte detraheretur tempus, quo inter Caſſinenſes Monachos vitam duxit: Is enim poſtquã per aliquot annos Epiſcopatũ ſanctiſſimẽ gubernaſſet, Caſſinum montem petijt, atq; Monachalem habitum induit, quod intelligens Paſcalis 2. Pont. Max. eidem Apoſtolico iuſſu mandat, vt curæ ſuarum ouium ſtudens, ad Epiſcopatũ redeat, tamen precibus Odelriſij Abbatis idẽ Papa acquieſcens, ipſum Brunonem ſub Monachali cucullo in eodem Monaſterio militare permiſit; vſq; dum cum titulo Signini Epiſcopi illum in Gallias cum Boamundo Principe Antiochiæ miſit legatum, vbi vice Romani Pontificis Synodum celebrauit, cuius legationis frequens adeſt mentio in Epiſcopalis Iuonis Epiſcopi Carnotenſis. Reuerſus inde Romam, cum nullo modo induci poſſet, vt ad Segninam rediret Eccleſiam, creatus fuit Abbas ſupradicti Caſinenſis Monaſterij, quo tempore multa tanto viro digna opera compoſuit, quæ Romæ apud Abbatem Conſtantinum Gaetanũ manuſcripta reperiuntur. Denique bonis operibus quieuit in Domino anno 1125. & ab Eccleſia Romana in Sanctorũ numerum aſcriptus eſt, cuius feſtum celebratur die 18. Iulij.

Gulielmus Vmberti 2. huius nominis Sabaudiæ Comitis, & Giſlæ de Veneia filius, ac Adelaidæ Reginæ Franciæ frater in Carnotenſi Eccleſia nutritus, ętatis annorum 30. ad Epiſcopatum Pariſienſem fuit promotus anno 1096. vt ex lectura Epiſtolarũ Iuonis, & præſertim 43. 50. & 54. lucidè apparet: cui Eccleſiæ aut ante obitum renunciaſſe dicendum 1096

eſt,

est,aut ipsum annum 1130.non attigisse, prout asseruerunt Pingonius, & Chenutus; nam Fulco eius in dicta Ecclesia Successor iam sedebat anno 1109.quo tempore coronationi Philippi Francorum Regis interfuit : verum cum inter Episcopos Leodienses nominetur circa hæc tempora quidam Gulielmus de Sabaudia,facile crediderim hunc ex Parisiensi ad illam sede fuissem translatum.

1117 Hugo de Noxeto in liguribus, siue Marchionatu Ceuæ prius Archidiaconus Parmensis, ac postea Episcopus Cremonẽsis ex monumentis Basilicæ S. Ambrosij Mediolanensis.

1168 Gulielmus Faletus nobilis Albensis fuit Episcopus Nouariensis.

1180 Elmoina ex præposito *Ecclesiæ Cathedralis* Astensis Creatus fuit circa annum 1180. Episcopus Sauonensis.

1191 Vualla de Castellino in Marchionatu Ceuæ ex præposito S.Secundi fit Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis eiusdem Ciuitatis inde Episcopus Sauonensis.

1198 Raphael de Salutijs fuit Episcopus Eugubinus ex Italia sacra.

1205 Valla de Castelletto Astensis Ciuis ex prępositο S. Secundi electus fuit Episcopus Sauonensis.

1227 Otho Taurinensis creatus Episcopus Bellunensis multa Castra suæ Dięcesis reparauit.

1233 Gulielmus Thomę Sabaudię Comitis,& Beatricis Gebennensis filius,qui ob liberalitatem,& fortitudinẽ paruus Alexãder dictus est,creatus Episcopus Valentinensis pro Innocẽtio 4.Sum.Pont,Legationem Gallicanam egit; factus inde Patrimonij Pontificij summus administrator, ab hostibus Ecclesię interceptus veneno,quasi martyrio in vinculis diẽ clausit apud Assisium; translatum Corpus ad Altamcombã in Sabaudia. Hunc ad meliorem vitam euocatum scribit Pingonius ann.1227.quod tamen falsum est,nam Innocentius 4.tantum sedere cępit anno 1243.& ipsum adhuc Episcopum Valentiæ viuentem sub ann.1247. in quibusdam scripturis legimus. Vber-

Vbertus ex Dominis Salæ in Monteferrato attenta electione à Clero, & Capitulo Cumanæ Ecclesiæ nulliter facta vt in Capitulo, Cumana extra de electione; Episcopus eiusdem Ecclesiæ à Gregorio 9. Papa ordinatus, ædes Sancti Ioannis Prædicatorum, & S. Francisci Conuentualium in sua Ciuitate consecrauit, & à Federico 2. Imperatore multa priuilegia obtinuit: obijt anno 1251. 1234

Gulielmus Subalpinas siue Pedemõtanus, cuius patria hucusq; ignoratur, fuit Episcopus Mutinensis, & S.R.E. Cardinalis. 1244

Petrus Archipręsbyter Cathedralis Astensis electus fuit Episcopus Sauonensis. 1244

Petrus de Taurino Prior. S. Petri de Vrbe Episcopus Cephaludensis in Sicilia creatus fuit. 1269

Roffinus Colombus ex Dominis Cuchari ex Archipręsbytero cathedralis Astensis creatus fuit Episcopus Sauonensis. 1278

Federicus ex Dominis Frontis, & Comitibus S. Martini Episcopus Eporediensis, & deinde Ferrariensis. 1290

Petrus Rotarius Episcopus Cænomanensis, qui tantum menses, tres, & dies 15. sedit. 1297

Papinianus à Ruuere Taurinen. Canonicus Regularis in Abbatia S. Andreæ de Vercellis, qui fuit Episcopus Nouariē. sis, inde Parmensis, & tandem S.R.E. Vicecancellarius. 1298

Vguiccius Borromęus Vercellensis fuit Episcopus Nouariē sis, quam Ecclesiā laudabiliter rexit annis 25. quo tempore Cassianum à Turre Archiepiscopum Mediolanensem consecrauit: decreta suæ Ecclesiæ publicauit; quatuor Sacella in Ciuitate Nouariæ erexit, ac per S.R.E. apud Gallos Legationem egit. Habuit fratre nomine Borromeum, cuius opera in Vicariatu Generali suæ Dięcesis vsus est. 1304

Papinianus de Pelizzonibus Taurinen. Episcopus Parmensis, qui anno 1330. fuit Arbiter electus inter Amedæum Comitem Sabaudiæ, & Philippum Principem Achaiæ. 1330

Ioannes Malabaila Astensis ex Canonico Vercellensi ordina- 1345

tus fuit Episcopus Teruisinus, illiusque mentio habetur in libro defunctorum S. Eusebij de Vercellis, inde Episcopus Astensis, ac tandem maurianensis.

1350 Petrus ex Comitibus Cocconati Episcopus Placentinus.

1351 F. Ioannes de Clauaxio Ordinis minorum S. Francisci creatus fuit Episcopus Schitiensis sub Archiepiscopo Cretensi.

1352 Ioannes ex Marchionibus Cenæ Episcopus Albinganensis, ac deinde anno 1363. translatus ad Dertonensem Ecclesiam.

1382 Bartholomæus de Montecaluo Preceptor S. Antonij Laudensis, postea Episcopus Biterensis in Gallia.

1383 Amedæus filius Marchionis Salutiarum Episcopus Valentinensis, & Cardinalis, *cuius mētionem fecimus in* serie Cardinalium.

1383 Sauinus de Florano Eporediensis, Episcopus Tullensis inter Episcopos Maurianenses connumeratus.

1384 F. Ioannes de Ficecchio familia Salutiorum (vt verbis F. Lucæ Vualdingi vtar) professus Ordinis Min. S. Frācisci fuit creatus Episcopus Lucensis. Hunc Abbas Vgellus in Italia sacra Ioannem Salutium Fuconatem appellat, sed cum Salutijs olim familia de Fia, à qua vna ex antiquis Ianuis Ciuitatis nomen accepit) inter nobiles connumeraretur, ex eadē progenie natum existimarem.

1394 F. Albertus à S. Georgio ex Comitibus Blandratæ, & non Patauinus, vt allucinantur Bernardinus Scardeonus in Historia Patauina, Vualdingus in Annalibus Franciscanorum, ac Georgius Pilonus in Historia Bellunensi, Religiosus Ordinis Min. S. Francisci insignis Theologus, & diuini verbi facundissimus Orator creatus Episcopus Bellunensis, & Feltrensis Realeque ingressus est possessionem dictarum Ecclesiarum media persona F. Bonifacij à Gerbo Cheriensis Pedemontani. Eo sedente in Ciuitate Bellunensi, fuerunt Vicarius Constantius Facius Salutien. I.V.D. egregius, & Potestas

ſtas Auguſtinus Titionus nob. Verçellen. ipſe autem obijt ann. 1399.

Henricus Scarampus Aſtenſis, qui ex Epiſcopo Aquenſi creatus fuit Bellunẽſis, & Feltrenſis, quarum Eccleſiarum ſedes perſonaliter aſcendit anno ſequenti de menſe Martio. 1403

Othobonus Bellonus á Montecalerio I.V.D. eximius, Referẽdarius, & Protón. Apoſtolicus, qui cum Petro Beiamo Sauilianenſi pro erectione Vniuerſitatis Taurinen. ad Sygiſmundum Imperatorem Legatus fuerat, ad Epiſcopatum Intimilienſem eligitur. 1415

Andreas de Planeda Pedemontanus, cuius patria ignoratur, niſi forte, de Planeda, ſit nomen Patriæ, ſcilicet de Planitia, quod eſt Caſtrum inter Ripolas, & Taurinum ſitum, fuit Epiſcopus Siſtancenſis. 1420

Aleramus, quem Chenutus Alanum vocat ex Marchionibus Ceuæ, fuit Epiſcopus Leonenſis in Gallia, ac deinde Trecorenſis. 1423

F. Nicolaus à Tenda Ordinis Prędicatorum peritiſſimus Theologus, & Conciliarius Sigiſmundi Imperatoris, ac Iani Regis Cypri in Epiſcopatu Famaguſtenſi ſedit, & obijt anno 1427. 1425

Damianus Carretus ex Marchionibus Sauonæ, & Dominis Mõtisbaldoni inter Epiſcopos Albinganenſes connumeratur. 1433

Matthæus Carrettus ex March. Sauonæ Damiani in Epiſcopatu Albinganen. ſucceſſor, Oratoris officio nomine Philippi Mariæ Ducis Mediolanen. in Concilio Baſilien functus eſt. 1437

Ioannes de Salutijs Hugonis Domini Alpi aſchi, & Baronis Montiſgaij filius, fuit Epiſcopus Mimatenſis in Gallia, vt ſcribit Comes Ludouicus ab Eccleſia in Genealogia Marchionum Salutien ſium, etiamſi à Chenuto omittatur. 1440

Michael de Bolleris ex Dominis Centalli fuit Epiſcopus Regienſis in Prouincia. 1441

F. Gulielmus de Vercellis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini 1442

tus fuit Episcopus Teruisinus, illiusque mentio habetur in libro defunctorum S. Eusebij de Vercellis, inde Episcopus Astensis, ac tandem maurianensis.

1350 Petrus ex Comitibus Cocconati Episcopus Placentinus.

1351 F. Ioannes de Clauaxio Ordinis minorum S. Francisci creatus fuit Episcopus Schitiensis sub Archiepiscopo Cretensi.

1352 Ioannes ex Marchionibus Cenæ Episcopus Albinganensis, ac deinde anno 1363. translatus ad Dertonensem Ecclesiam.

1382 Bartholomæus de Montecaluo Præceptor S. Antonij Laudensis, postea Episcopus Biterensis in Gallia.

1383 Amedæus filius Marchionis Salutiarum Episcopus Valentinensis, & Cardinalis, cuius mētionem fecimus in serie Cardinalium.

1383 Sauinus de Florano Eporediensis, Episcopus Tullensis inter Episcopos Maurianenses connumeratus.

1384 F. Ioannes de Ficechio familia Salutiorum (vt verbis F. Lucæ Vualdingi vtar) professus Ordinis Min. S. Frācisci fuit creatus Episcopus Lucensis. Hunc Abbas Vgellus in Italia sacra Ioannem Salutium Foconatem appellat, sed cum Salutijs olim familia dei Fia (à qua vna ex antiquis Ianuis Ciuitatis nomen accepit) inter nobiles connumeraretur, ex eadē progenie natum existimarem.

1394 F. Albertus à S. Georgio ex Comitibus Blandratæ, & non Patauinus, vt allucinantur Bernardinus Scardeonus in Historia Patauina, Vualdingus in Annalibus Franciscanorum, ac Georgius Pilonus in Historia Bellunensi, Religiosus Ordinis Min. S. Francisci insignis Theologus, & diuini verbi facundissimus Orator creatus Episcopus Bellunensis, & Feltrensis Realem ingressus est possessionem dictarum Ecclesiarum media persona F. Bonifacij à Gerbo Cheriensis Pedemontani. Eo sedente in Ciuitate Bellunensi, fuerunt Vicarius Constantius Facius Salutien. I.V. D. egregius, & Pote-

stas

stas Augustinus Titionus nob. Verçellen. ipse autem obijt ann. 1399.
Henricus Scarampus Astensis, qui ex Episcopo Aquensi creatus fuit Bellunēsis, & Feltrensis, quarum Ecclesiarum sedes personaliter ascendit anno sequenti de mense Martio. 1403
Othobonus Bellonus á Montecalerio I.V.D. eximius, Referēdarius, & Protōn. Apostolicus, qui cum Petro Beiamo Saviliarensi pro erectione Vniuersitatis Taurinen. ad Sygismundum Imperatorem Legatus fuerat, ad Episcopatum Intimiliensem eligitur. 1415
Andreas de Planeda Pedemontanus, cuius patria ignoratur, nisi forte, de Planeda, sit nomen Patriæ, scilicet de Planitia, quod est Castrum inter Ripolas, & Taurinum situm, fuit Episcopus Sistancensis. 1420
Aleramus, quem Chenutus Alanum vocat ex Marchionibus Ceuæ, fuit Episcopus Leonensis in Gallia, ac deinde Trecorensis. 1423
F. Nicolaus à Tenda Ordinis Prędicatorum peritissimus Theologus, & Conciliarius Sigismundi Imperatoris, ac Iani Regis Cypri in Episcopatu Famagustensi sedit, & obijt anno 1427. 1425
Damianus Carretus ex Marchionibus Sauonæ, & Dominis Mōtisbaldoni inter Episcopos Albinganenses connumeratur. 1433
Matthæus Carrettus ex March. Sauonæ Damiani in Episcopatu Albinganen. successor, Oratoris officio nomine Philippi Mariæ Ducis Mediolanen. in Concilio Basilien functus est. 1437
Ioannes de Salutijs Hugonis Domini Alpi aschi, & Baronis Montisgaij filius, fuit Episcopus Mimatensis in Gallia, vt scribit Comes Ludouicus ab Ecclesia in Genealogia Marchionum Salutien sium, etiamsi à Chenuto omittatur. 1440
Michael de Bolleris ex Dominis Centalli fuit Episcopus Regiensis in Prouincia. 1441
F. Gulielmus de Vercellis Ordinis Eremitarum S. Augustini 1442

Episcopus Nicomedien. ordinatus fuit à Papa Eugenio 4.

46 Ludouicus Astensis ex familia nobis ignota, Episcopus Vormacensis in Germania.

60 Petrus de Carretto ex Marchionibus Sauonæ ex Episcopo Albensi ad Episcopatum Cauallionẽsem in Comitatu Auenionensi translatus fuit.

50 Henricus Alibertus Caburrensis Abbas S. Mariæ de Fliaco in Sabaudia, & Commendatarius Abbatiæ de Siz Ordinis S. Augustini in Diœcesi Gebennensi, fuit Episcopus Athenarum, ac Administrator Episcopatus Vercellensis.

60 Lazarus Scarampus filius Antonij ex Dominis Cairi vir apprimè doctus ad Episcopatum Cumanum assumptus an. 1461. in cuius laudem per orauit Franciscus Philadelphus sui tẽporis Orator eloquentissimus. Obijt Mediolani an. 1465. sepultus in Metropolitana Ecclesia.

65 Io: Iacobus Columbus ex Dominis Cuchari, quod est Castrũ Montisferrati frater Dominici patris Christophori Columbi primi Indiarum inuẽtoris, cum esset eximius Theologus creatus fuit Episcopus Betlem, vt ex Alphonso Lopes In Historia nobilitatis Hispaniæ, ex quo patet celebrem Colũbum non Ligurem, sed Pedemontanum fuisse.

66 Marcus Lascarus ex Comitibus Tendæ, non autem ex stirpe Sabaudię, vt allucinatur Simeon Bartellus in historia Pręsulum Regiensium, fuit Prior B.M. de Incremontio, & Prępositus Vesulanus, ac tandem Episcopus Regiensis in Prouincia, in cuius Diœcesi magnifica extruxit ędificia, fuitq; multis legationibus Pontificijs clarus. & ab eodem Bartello inter Cardinales connumeratus.

475 Io: Baptista Lascarus ex Comitibus Tendæ Episcopus Intimiliensis in Liguria montuosa.

4. Dominicus à Ruuere Taurinensis Cardinalis fuit Episcopus Montisflasconis.

476 Palamedes Carrettus ex Marchionibus Sauonæ Episcopus Cauallionensis. Fede-

Federicus Ludouici primi Marchionis Salutiarũ filius, Abbas Staphardæ, & Episcopus Carpentoratensis in Comitatu Auenionensi. 147

Georgius Regius á Paesana in Valle Padi Episcopus Sinensis qui Ecclesiam S. Petri de Sancto Petro consecrauit. 148

F. Antonius de Pinerolio Ordinis S. Francisci Theologus, & Concionator egregius, qui fuerat Minister diuersarum Prouinciarum suæ Religionis ad Episcopatum Fanensem fuit assumptus, in quo munere obijt anno 1500. ætatis ann. 85 & sepelitur in sua Cathedrali cum hoc Elogio. 148

R. D. Antonio de Pinerolio Sacra Thol. Mag. Ordinis Min. diuersarum Prouinciarum iterum Ministro, Episcopo Fanensi, sua Cathedrali Ecclesia, pradiorumq; omnium optimo restauratori, bonorumq; sibi à Deo datorum alacri elemosynario hoc superest sepulcrum vixit annos 85. Obijt anno salutis 1500.

Antonius Lascarus ex comitibus Tendæ, Præpositus Vesulanus, Episcopus Regiensis in Prouincia per cessionem, vel dimissionem marci sui fratris eligitur, & per decennium sedit, quo tempore Synodalia decreta Ecclesiasticę dignitati maximè vtilia, & ad morũ reformationẽ necessaria edidit; ac noua statuta Capitularia condidit, ad quorum methodũ regiensis Ecclesia etiam nunc gubernatur. 149

Christophorus ex Marchionibus Incisę Episcopus Betlemitanus interfuit consecrationi Io. Stephani Ferrerij Episcopi Vercellensis. 150

Bernardinus Vacca Salutiensis Ioannis filius Decanus Ecclesiæ Collegiatæ Salutiarum, ac Episcopus Ascalonensis in partibus Infidelium Ecclesiã fratrum Minorum S. Francisci de obseruantia de Busca consecrauit, ac ædibus fratrum S. Augustini de Salutijs anno 1500. primarium lapidem impo suit, quo anno Consecrationi Io. Stephani Ferrerij Episcopi 150

pi

pi Vercellensis assistens fuit. Obijt in patria sepultus in Cathedrali; vbi commune habet Epitaphium cum Antonio Episcopo Nicomediæ eius fratre.

00 Vincentius Baijuerius Ciuis Astensis ex rectore S. Secundi de Turre electus fuit Episcopus Nolensis in Liguria.

03 Io: Stephanus Ferrerius Bugellensis Cardinalis ex Episcopo Vercellensi ad Bononiensem Ecclesiam translatus fuit.

09 Vasinus Malabaila Astensis creatus fuit Episcopus Placentinus, á qua inde Sede ad Astensem fuit translatus.

14 Ludouicus de Carretto ex Marchionibus Finarij, & Sauonæ vir scientiarum eruditissimum; qui in Oppido Finarij Monasterium Sanctæ Catharinæ Ordinis Prædicatorum fundauit, ad Episcopatum Caturcensem assumitur anno 1514.

14 Antonius Vacca Saluciensis Bernardini frater Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis, & Vicarius Generalis Sixti de Ruuere electi Episcopi Saluciarum, fuit Nicomediæ Episcopus, quo tempore patriæ impensa Ecclesiam Cathedralem Saluciarum á fundamentis erexit, ac in ea Cappellam S. Antonij in qua cum Bernardino fratre sepeliri voluit, fundauit ac dotauit; vbi sequens inscriptio legitur.

O ineffabilem prouidentiam Antonius Vacca Nicomediensis Episcopus humanæ fragilitatis memor templo huiusmodi à primo lapide ad summum vsq; patriæ impensa, per ipsum constructo, Bernardino Ascalonensi Episcopo germano primo defuncto, ac sibi viuens domicilium præparat, sacellumq; istud congrua dote illustrat, ne se posteris credat.

20 Antonius de Lascaris 2. huius nominis ex Comitibus Tendę, & primi Antonij ex fratre nepos fuit Abbas S. Mariæ dela sangue de Soresino Ordinis S. Bernardini; inde ex Archidiacono Regiensi in Prouincia fit Episcopus eiusdem Ecclesiæ, postea Bellouacens, ac tandem Lemouicensis, & Prępositus

positus S. Mariæ de Donis Auenionensis.

Thomas Lascarus Marci Episcopi Regiensis filius naturalis ex 1523
dispensatione Apostolica post mortem patris Præpositus
Regien. creatus per Antonij secundi etiam de Lascaris ces-
sionem, seu ad Episcopatum Bellouacensem translationem
Episcopus Regiensis electus, Vassallos suæ Ecclesiæ ad fide
litatis Clientelare sacramentum adegit, sed vita cessit anno
1526.

Paulus de Carretto ex Marchionibus Finarij Ludouici Paulo 1524
ante nominati ex fratre nepos, ac in Episcopatu Caturcensi
successor, & Bonęcumbę in Gallia Abbas, ob egregias eius
virtutes, Regibus Francisco primo, & Henrico 2. fuit cha-
rissimus.

F. Bernardinus de Prato à Cherio Pedemontanus fuit Episco- 1527
pus Atheniensis, ex Ordine Minorum S. Francisci (cuius
Generalatum administrauerat) assumptus.

Io: Maria Bilionus à Monteregali fuit Episcopus Conacen- 1528
sis.

Antonius à Ruuerè Taurin. ex Dominis Vicinoui Io: Francisci 1530
primi Archiepiscopi Taurin. frater Proton. Apostolicus, &
Præpositus Cathedralis Taurin. ac SS. Antonij, & Dalmatij
eiusdem Ciuitatis, quorum Ecclesiam quasi à fundamentis
reparauit ad Episcopatum Agennensem in Vasconia sub
Metropolitano Burdigalensi assumptus fuit.

Gulielmus de Gattinaria ex Dominis Arborei Episcopus Mio 1531
mediensis, & Plebanus S. Petri de Gattinaria fuit.

F. Thomas Bosius I.V.D. Astensis, vt scribit Rochus Pirrus in 1538
sua sacra Sicilia; vel vt potius credo, à Clauasio, frater An-
tonij Bosij doctissimi viri, patruusque Iacobi celeberrimi
scriptoris Historiarum Melitensium Episcopatum, creatus
Hierosolymitanus miles, ac dictæ Religionis Vicecancel-
larius à Carolo 5. Imperatore ad Melitensem Episcopatum
nominatus, & à Paulo 3. Pont. Max. consecratus, cessit è vita

non

non sine suspicione veneni anno sequenti scilicet 1539.

42 Io:Ludouicus de Bolleris ex Dominis Centalli Abbas Staffardæ, & Episcopus Regiensis in Prouincia.

48 Vbertinus Sarraceus à Nicæa Mōtisferrati, siue de Palea Theologus celebris fuit Episcopus Cirenensis, & suffraganeus Ecclesiæ Vercellensis.

49 Hieronymus à Ruuere Taurin. ex Dominis Vicinoui Episcopus Tolonensis in Prouincia, inde Archiepiscopus Taurin. & Cardinalis.

54 Lucas Ceratus Albensis Cōstantinus in Numidia Episcopus, & suffraganeus Parmensis Ecclesiæ, qui obijt Parmæ sepultus in Ecclesia Cathedrali, cum sequenti Epitaphio.

Nihil interest humi, ne, an sublimè putrescamus. Ne autem Lucas Ceratus Episcopus Constantinus, ac in Parmensi Ecclesia suffraganeus sui obitus immemor videretur; viuens posuit anno salutis 1558.

56 Ludouicus á Ceua fuit Episcopus Bidanensis, & suffraganeus Episcopi Cremonensis.

60 Augustinus Molignatus à Candello Prouinciæ Bugellensis ac Diœcesis Vercellensis I.V.D. clari nominis Senator in Taurinen. Senatu, & ad Patres in Concilio Tridentino pro Serenissimo Emanuele Philiberto Sabaudiæ Duce Orator, primo Episcopatum Triuicanensem, & postea Bretinorensem administrauit, ac Tractatum, quem Quisquiliæ inscripsit, edidit.

60 Leonardus Botallus Astensis Regis Franciæ Medicus, & Consiliarius, ac Episcopus Macouensis sub Archiepiscopo Turonēsi, qui plures tractatus in arte medica composuit, quorum tituli videri possunt in meo Catalogo scriptorum Pedemontij; hunc tamen omisit Chenutus.

63 Antonius Scarampus Ciuis Aquensis Episcopus Nolanus, qui interfuit Conc. Tridentino.

F.Tho-

F.Thomas Iacomellus à Pinerolio Ord. Prædicatorum olim Inquisitor Taurinensis fuit Episcopus Tolonensis in Prouincia,& scripsit contra Valdenses,& librum de auctoritate Summi Pontificis. 1564

Melchior Peletta Astēsis filius Hieronymi ex Dominis Cortasoni, Episcopus Chrysopolitanus in Macedonia, ac Hieronymi à Rouere Cardinalis, & Archiepiscopi Taurinensis Suffraganeus. 1570

Fr.Vincentius Donzellus à Monteregali Ordinis Prædicatorum, ac discipulus Fr. Michaelis Gislerij inde Pontif. Max. sub nomine Pij V. ab eodem Papa creatus Sulmonensis Episcopus, ædes Episcopales adauxit, ac laudabiliter vixit vsque ad annum 1575. 1571

Simon Maiolus Astensis peritus Iuris consultus, ac rara eruditione insignis, fuit Episcopus Vulturanensis, & varias lucubrationes edidit, inter quas celebris est, quæ dies caniculares inscribitur. Scripsit & tractatum de Irregularitate. Vitas Summorum Pontificum, ac librum in defensionem sacrarum Imaginum, impressum Romæ anno 1576. 1571

Hieronymus Io.Bartholomæi Scarampi ex Dominis Cairi, ac Mariæ Cauatiæ de Salutijs filius I.V.D Præpositus Carmagnolæ, & Vicarius Generalis Archiepiscopi Taurinensis fuit Episcopus Satranensis,& Campaniensis sub Archiepiscopo Salernitano. 157.

Alphonsus Vercellensis eleemosynarius Catharinæ Mediceæ Reginæ Franciæ post obitum Gabrielis Cæsani ad Episcopatum Salutiensem, fuit ab ipsa Regina nominatus; verum cum non fuisset à Summo Pontifice approbatus, ad Episcopatum Lodouensem in Narbonensi Prouincia fuit euectus, ac ab eadem Catharina missus Orator ad Imperatorem; tādem mœrore confectus propter aduersos, & tristes nuntios de Vrbe sua Lodouensi ab hæreticis occupata obijt Auenione,& in Frãciscanorũ Conuentualiũ Ecclesia sepelitur. 1575

0 Cæſar Camillus Ferrerius Bugellenſis Epiſcopus Sauonenſis, inde Eporedienſis.

1 Fr. Franciſcus Bonardus à Monteregali Ord. Min. S. Franciſci Prædicator verbi Dei egregius ad Epiſcopalẽ ſedem Conceranenſem in Aquitania ſub Archiepiſcopo Auxitanenſi anno 1581 aſſumptus fuit.

0 Camillus Daddeus à Monteregali Epiſcopus Brugnatenſis, inde Foſſanenſis.

0 Horatius Biragus Ciuis Salutienſis filius Hieronymi Equitis S. Michaelis fuit Epiſcopus Vauronenſis ſub Archiepiſcopo Toloſano.

5 Fr. Hieronymus à Lingua à Monteregali ſuperioris Franciſci Bonardi ex ſorore nepos etiam *minorita*, & in Epiſcopatu Conceranenſi ſucceſſor.

Bernardinus Murra à Clauaſio I.V.D. excellentiſſimus ex Vicario Generali in Metropolitana Mediolani, à Clemente VIII. Summo Pontif. Epiſcopus Auerſanus in Regno Neapolitano creatus fuit.

5 Io. Franciſcus Blandrata ex Comitibus S. Georgij Cardinalis, & Epiſcopus Fauentinus.

0 Fr. Stephanus Vicarius à Gareſio Marchionatus Ceuæ Ord. Prædicat. cõcionator inſignis, ac vir diſcretus, & prudẽs, doctrina clarus, & religione conſpicuus, adminiſtratis ſumma cũ laude Inquiſitionibus Mediolanenſi, Neapolitana, & Marchiæ Anconitanæ, nec non officio Commiſſarij generalis hæreticæ prauitatis ad Nucerinum Epiſcopatum ſub Salernitano Archiepiſcopo fuit aſſumptus.

0 Io. Franciſcus Leo á Piperone Eporedienſis Diœceſis eximius Iuris conſultus, & Prothonotarius Apoſtolicus, primo fuit Vicarius generalis Vercellenſis, inde Bononienſis, ac tandem Epiſcopus Teleſinus, & non Auerſanus, vt antea in meo Catalogo Scriptorum adnotaueram. Scripſit in iure canonico tractatum inſcriptum Theſaurus fori Eccleſiaſtici.

Obijt

Obijt anno 1614.

Io. Maria Bellettus á Polono Vercellensis Diœcesis I.V.D. præclarus, Theologus Ecclesiæ Cathedralis Astensis, Vicarius generalis in Metropolitana Bononien. ac Auditor Apostolicus in Regnis Poloniæ, & Suetiæ, ac Visitator Moldauiæ; demum Episcopus Hieracensis, librum inscriptum Disquisitio clericalis composuit. 162

Ascanius Castanea Ciuis Taurinensis Bernardi Consiliarij status Serenissimi Ducis Sabaudiæ filius, I.V.D. Præpositus Clarafchi, ac vtriusque Signaturæ Referendarius Apostolicus, in cuius commendationem Serenissimus Dux Carolus Emanuel Vrbano VII. Pontif. Max. ipsius Ascanij affinitate, & beneuolentia coniuncto literas dederat, vt illum ad purpuram promouere dignaretur, quod sine dubio factum fuisset, si Pontifici diù viuere licuisset, nam obijt nulla facta creatione Cardinalium die 12. sui Pontificatus; at ipse creatus fuit inde à Paulo V. Episcopus Insulæ Ciuitatis Calabriæ sub Metropolitano Rhegino. 162

Raphael Bologna Cuniensis Episcopus Diniensis in Prouincia, qui adhuc viuit hoc anno 1644. 16

Series Chronologica aliquorum Abbatum Pedemontanorum, qui extra Subalpinam Regionem prę-fuerunt, vel quorum in praecedentibus Capitulis nulla mentio habetur.

Cap. 51.

93 SANCTVS Gulielmus Roberti Vulpiani Comitis filius, Arduinique Regis Italiæ sanguine coniunctus,& non filius, vt quidam allucinantur monacus Ordinis S. Benedicti in monasterio S.Michaelis de Lucedio, & deinde discipulus S. Maioli Abbatis Cluniacensis, ac Abbas S. Benigni Diuionensis in Burgundia Abbatiæ S.Benigni Fructuariensis in Diœcesi Eporediensi fundator, ac multarum Abbatiarum in partibus Gallicanis institutor, & reformator, & ideò pater monacorum,fundatorque Cœnobiorum meritò appellatus, quem Robertus Franciæ Rex, ac Constantia Regina, vt narrat Aimoinus antiquus historicus accersentes;eidem Abbatiam S.Germani de Pratis dederunt, vt eã regulariter institueret; migrauit à sæculo ad Beatorum requiem in Heustriæ partibus in Fiscanensi monasterio supra mare Oceanum constituto, & in eiusdem Ecclesia sepultus anno 1031. eius vitam scripsit Glaber monacus Altissiodorensis, quam Petrus Rouerius in historia Reomensi edidit Parisijs anno 1637.

S.Oddo

S. Oddo Astensis Ciuis, & Abbas Ordinis S. Benedicti à Guido Antonio Malabaila in historia Astensi nominatus, & si nō referat, quo in loco Abbatizauerit. 1080

Guido filius Vmberti Comitis Sabaudiæ, fraterque Gulielmi Episcopi Parisiensis fuit Abbas Namurcensis, ac Canonicus Leodiensis tempore, quo in eadem Ecclesia Leodiensi, vt asserit Ioannes Crapeauilla numerabantur Canonici 9. filij Regum, 14. filij Ducum, 29. filij Comitum, & 7. filij Baronum. 1131

Reinaldus á Sabaudia superioris Guidonis frater, Abbasque S. Mauritij de Agauno in Valesijs, siue vt tunc dicebatur Præpositus. Obijt anno 1140. 1152

Gulielmus Ginomus Astensis Abbas Congregationis Vallis Vmbrosæ. 1217

Otho de Gorzano Astensis Abbas S. Bartholomæi de Azzano. 1223

Reinerius de Fronte ex Comitibus S. Martini Abbas S. Benigni de Capite farri Genuensis Ordinis S. Benedicti, &c. 1255

Girardus de Moretta Abbas S. Germani Parisiensis eiusdem Ordinis, qui obijt 1278. 1278

Petrus de Montecalerio Abbas Tilietti Ordinis Cisterciensis. 1285

Gulielmus Pelicerius Taurinensis Abbas Grandimontis Lemouicensis Diœcesis. 1317

Girardus de Secusia Abbas Lerinensis Ordinis S. Benedicti in Prouincia, qui obijt anno Domini 1342. die decima Septembris sepultus in sua Ecclesia Abbatiali in Capella S. Benedicti. 1331

Girardus Rotarius Astensis Abbas S. Petri Bremetensis Ordinis S. Benedicti in Comitatu Lumelli. 1337

Aimericus Aduocatus ex Dominis Ceridoni Vercellensis Ciuis Abbas S. Benigni de Capite farri Geneuensis, qui in Ecclesia S. Eusebij de Vercellis duas spinas Coronę D. N. Iesu Christi collocauit. 1344

77 Guido ex Comitibus Coconati Abbas S.Bartholomæi de Azzano.

77 Stephanus Malabaila Astensis Abbas S.Marciani Diœcesis Tertonensis, qui vixit etiam post annum 1413.

90 Iacobus Prouana á Cariniano Abbas S.Pontij de Nicæa.

92 Antónius ex Marchionibus Ceuæ Ioannis Episcopi Tertonensis frater, fuit Abbas S.Martini Insulæ Gallinariæ Albinganensis Diœcesis.

13 Ludouicus Canis Casalensis Abbas S Petri Bremetensis.

35 B.Bernardus Vercellensis primus Abbas S.Pauli de Buda Cõgregationis Montisolíueti in Vngaria, qui cum vitam magno cum exemplo integritatis traduxisset, post mortem sanctitatis famam assecutus est: Scripsit Dialogisticum Codicem precum, & meditationum.

35 Carolus de Carretto ex Marchionibus Sauonę Aledrami Abbatis S. Benigni Fructuariensis nepos, factus Abbas S.Martini Insulæ Gallinariæ, ac patrui in supradicta Abbatia Vicarius, vixit vsque ad annum 1463.

46 Antonius Bargiensis Abbas Congregationis Montisolíueti in Regnò Pannoniæ Historiam suæ Congregationis composuit.

5 Antonius Bertodanus Bugellensis Abbas S.Nazarij.

64 Antonius Gaspardonus Casalensis Abbas S. Laurentij extra muros Ciuitatis Romæ, qui obijt anno 1466. sepultus in sua Ecclesia cum hoc Elogio.

Antonio Gaspardino Casalis Montisferrati Sacra Theologia magistro celebri huius Monasterij Abbati Laurentius eiusdem germanus faciendum curauit vixit annos 40. obijt anno salutis 1466. die decima Augusti Paulo II. Pontif. Max. sibi germanoque suo fauente.

67 Ludouicus à Pedemontio, cuius cognomen, & patria hucusq; igno-

ignorantus, fuitque Abbas S. Benedicti de Mantua.
Philippus Cacheranus ex Dominis Enuiarum Abbas S. Bartholomæi de Azzano. 147

Marcus Cacheranus Astensis familiaris Alexandri VI. Pontif. Max. Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Astensis, ac Abbas S. Iusti de Plombino in Tuscia. 148

Gulielmus Calagranus à Ceua Hieronymi Episcopi Montisregalis frater sub Innocentio VIII. Papa abbatizauit in Marchia Anconitana. 149

Petrus de Casali Abbas S. Saluatoris de Monte Amiato Ordinis Cisterciensis in Hetruria. 1505

Amedæus Solarius Vaxini ex Dominis Morettæ filius Præpositus eiusdem loci Prothonotarius Apostolicus, ac Abbas S. Petri de Pluriaco ad Clayam, vulgo alla Claisa Turonensis Diœcesis. 1527

Riccardus Vercellensis Canonicus Regularis Lateranẽsis Abbas S. Mariæ de Præuallo, qui á sua Congregatione ad Concilium Tridentinum fuit m[illegible]. 1546

Franciscus Rotarius Astensis Prothonotarius Apostolicus Abbas Ciz in Sabaudia Diœcesis Gebennensis, qui insignem Ecclesiam Rochæ Milonis in Valle Secusina ædificauit. 1550

Alexander Carrettus ex Marchionibus Finarij Abbas Bonæcumbę Ordinis Cisterciensis Ruthensis Diœcesis, ac magnę Syluæ etiam in Gallia. 1554

Franciscus Scipio ab Ecclesia ex Dominis Ceruignaschi Augustini Regij Senatoris, & Annę de Aubrì nobilis Cheriensis filius, Auctorisque patruus, natus Salutijs die 10. Octobris anni 1549. professus est Ordinem Cisterciensem in Abbatia Staphardæ anno 1567. ac Abbas S Mariæ Macęriarũ eiusdem instituti in Diœcesi Cabillonensi constitutus, anno sequenti in Abbatem benedictus est à Cardinali Bobba in sua Abbatia Pinerolienſi die 3. Aprilis 1569. ac paulo post Vicarius generalis totius sui Ordinis in Italia creatus ferè 1568

totam

totam Prouinciam visitauit, & cum esset in omni genere literarum eximiè versatus vitam S. Berandi, ac Elogia aliquorum virorum illustrium sui Ordinis latino sermone cõscripsit; factaque egregia mulierum, à varijs Auctoribus collecta, vno volumine complexus est. Fratrem habuit Ludouicum de Ecclesia Comitem Cerùignaschi, & Isaschæ I.V.D. peritissimum Senatorem in supremo Senatu Taurinensi integerrimum, qui res Pedemontanas tribus libris illustrauit, multaque alia opera edidit: ipse verò nouis ædificijs ædibus Abbatialibus auctis, omnibus sui desiderium relinquens obijt Salutijs die 23. Martij anno 1578. & sepelitur in Claustro Abbatiali Staphardæ cum hoc Epitaphio.

Franciscus Scipio ab Ecclesia perillustris Salutijs familia Cisterciẽsium Ordinis Professor Maceriarum ad Sequanos Abbas, & totius eiusce Ordinis in Italia Vicarius Sacræ Theologiæ, sacriuè iuris Doctor omnium ferè scientiarum peritia insignis octo super viginti ann. natus, obijt decimo Calendas Aprilis filio prædilecto Anna parens tumulum mœstissima posuit 1578.

1578 Valerius á Gatinaria Theologus, & Prædicator facundus, & celebris, qui pluribus annis in præcipuis Ecclesijs Canonicorum Regularium (cuius Ordinis erat professus) cum summa populorum frequentia Conciones quadragesimales habuerat, ac multa monasteria rexerat. Obijt anno 1581. Abbas S. Mariæ nouæ Astensis.

1579 Syluester Salutius Michaelis Antonij Mantæ, Verzolij, aliorumque locorum in Marchia Salutiarum Comitis, ac Equitis Torquati Franciæ, & Sabaudiæ, ac Bernardinæ de Aubrì Cheriensis filius, per mortem Francisci Scipionis de Ecclesia supranominati eius consobrini, creatus Abbas Maceriarum,

rum illam modo in Abbatiam Altæcumbæ ad lacum Burghet.i in Sabaudia eiusdem Ordinis Cisterciensis cum Alphonso del Bene Episcopo Albiensi permutauit. At cum esset sagacissimus,& in rebus tractandis aptissimus in multis,ac arduis negotijs, & præsertim apud Regem Galliæ, & Venetos tum á Carolo Emanuele, tum à Victorio Amedæo eius filio Sabaudiæ Ducibus adhibitus fuit. Obijt Cãberiaci anno 1636.die verò,29.Septembris,& sepelitur in Claustro suæ Abbatiæ Altæcumbæ.

Io.Franciscus Purpuratus Io. Angeli Senatoris, ac Vicesene. 158
scalli Salutiarum filius I.V.D.excellens,prius fuit Abbas S. Petri Montismaioris apud Arelatem, deinde ad statum Laicalem transiens,Senescallus Marchionatus Salutiarum creatus est.

Gaspar Visca Cheriensis Abbas S.Stephani de Belbo. 158

Melchior Borgarellus etiam Cheriensis Abbas S. Gauden. 158
tij.

Lelius Philibertus Solarius Vbertini ex Comitibus Morettæ 158
filius Abbas S Seueri in Gallia.

Ludouicus Biragus Salutiensis Ciuis,filiusq; Hieronymi Equi- 158
tis S Michaelis fuit Abbas Flauigniaci in Burgundia, ac Præpositus Vltiensis.

Pompeus Biragus superioris frater Abbas S. Vincentij de Me- 158
diolano.

Gaspar Biragus Caroli Proregis Marchionatus Salutiarum, ac 158
Equitis vtriusque Ordinis Franciæ filius fuit Abbas Lomponti in Gallia.

Philibertus Prouana ex Dominis Lainiaci Abbas Abbundan- 159
tiæ in Sabaudia Gebennensis Diœcesis Ordinis Cisterciensis nunc Fuliensis.

Balthassar Gallus à Monteregali Abbas S. Mariæ Gimontis 159
Ordinis Cisterciensis in Aquitania Auxitanæ Diœcesis.

Vespesianus Aiazza Vercellensis Abbas Abundantiæ. 159

1608 Siluius Petrauiua Cheriensis Theologus, ac Cancellarius Vniuersitatis Parisiensis, illius Diœcesis Vicarius Generalis, ac Abbas S. Mariæ de Insula nigra in Britannico Ducatu.

1611 Theodosius à Gatinaria de Badinis supranominati Valerij nepos, ac eiusdem instituti professor, qui cum inter præcipuos sui temporis Prædicatores connumeraretur, fuissetque Visitator Generalis suæ Congregationis, & Abbas S. Andreæ de Vercellis, obijt Vicentiæ anno 1611. Abbas S. Mariæ Astensis.

1611 Fr. Paulus Pergamus Petrini Astensis filius Canonicus Regularis Abbas Lanciani, inde S. Marię nouę Astensis, mox Capucinus, & eiusdem Ordinis Prouinciæ Pedemontanę Minister.

1615 Theodorus Parpalia ex Dominis Rouiliaschi V.I.D. ac Abbas S. Stephani de Bello.

1615 Adrianus Salutius Francisci Renati Comitis Mantæ, & Verzolij militis Torquati Sabaudiæ, ac Gubernatoris Marchiæ Salutiarum filius I. V. D. ex resignatione Syluestri patrui creatus Abbas Altæcumbæ, inter Comites S. Ioannis Lugdunensis duodecimus ex Salutiana familia cooptatus fuit, ac tandem illorum Decanus electus. Obijt Lugduni anno 1640. & sepelitur in Ecclesia Metropolitana prope Cardinalem Salutium.

1625 Gulielmus Scarampus ex Dominis Cairi Io. Baptistæ filius Abbas S. Petri de Ferraria, qui obijt anno 1630.

1630 Petrus Franciscus Scarampus ex Dominis Cairi Abbas S. Petri de Ferraria, ac superioris frater.

1632 Laurentius Antonij Scoti filius Taurini ortus anno 1588. Adolescens cum in humanioribus literis esset versatus, lucubratissimum edidit opusculum inscriptum la Fenice; verum profanæ sapientiæ sacrum super inducens, Victori Amedęo ab eleemosynis primus, á secretioribus item consilijs

filijs, Regio Torquatorum Equitum ordini summus cęremoniarum Præfectus statuitur; non semel vocatus ad Infulas, Abbatiam S. Mariæ de Cheseriaco in Sabaudia anno 1632. recusare non debuit. A Principe Mauritio tunc Cardinali ductus Parisios, ab Architalasso Philiberto inuitatus in Hispaniam, á Patre Francisco Thoma, & encomijs auctus, & donis, exterorum etiam Principum in se beneficentiam prouocauit. A Gregorio enim XV. Summo Pont. Prothonotarij Apostolici titulo insignitus, & à Ludouico XIII. Francorum Rege ijs annumeratus fuit, qui Christianissimę Maiestati, & à secretis, & ab eleemosynis sunt. Viuit hoc anno 1644. Regibus suis Carolo Emanueli secundo, & Christianæ matri carissimus.

Andreas Mondinus à Monteregali vir perspicacis ingenij, & in rebus arduis agendis aptissimus, Abbas in partibus Gallicanis, qui pro pace componenda inter Regiam Celsitudinem Ducissæ Sabaudiæ, & Serenissimos Principes Mauritium, & Thomam à Sabaudia multum laborauit. 163

Octauius Robius Cheriensis Monacus Cassinensis, ac Abbas S. Honorati Lerinensis. 164

De quibusdam alijs Abbatibus Pedemontanis, quorum administrationis anni ignorantur.

Marcus de Carretto ex Marchionibus Ceuæ Fr. Francisci Episcopi Albensis, & Abbas S. Victoris. 14.

Petrus de Vercellis Abbas S. Martialis Canon. Regularium S. Augustini in Diœcesi Lemouicensi. 14.

Nicolaus Carrettus ex Marchionibus Sauonæ Abbas Falempinus Ordinis Canonicorum S. Augustini in Tornacensi Diœcesi. 14.

Petrus Titionus Abbas Romagnani. 14.

Io. Iulius Franciscus Rotarius Bernardi ex Dominis Rouiliasci filius Abbas cuiusdam Abbatiæ in Papiensi Diœcesi. 15.

Fr. Andreas Ferrerius Io. Stephani, ac Bonifacij Cardinalium 15.

frater miles Hierosolymitanus, ac Abbas Aronæ in statu Mediolanensi.

Iacobus ex Comitibus S. Martini Abbas Portuensis Canonicus Regularis Lateranensis, ac suæ Congregationis Procurator Generalis.

Paulus Pergamus Cæsaris Præsidis filius Canonicus Regularis, & Abbas S. Mariæ nouæ Astensis.

Thomas Prouana à Cariniano Abbas S. Mariæ de Pace Ordinis Canonicorum Regularium Lateranensium in Vrbe Romæ.

Gaspar Viualda à Monteregali Abbas Benedictinus.

Series Chronologica aliquorum Generalium Ordinum Religiosorum, qui ex Pedemontio prodierunt.

Beatus Gulielmus à Vercellis ex pijs, & nobilibus parentibus ortus, pueritiæ annos in studio diuinarum lectionum consumpsit mox monasticam vitam amplexus, nouam Congregationem Monacorum, quam S. Mariæ Montisuirginis appellauit in Regno Neapolitano instituit, illiusque primus Abbas Generalis fuit, obijtque miraculis clarus anno 1142. cuius facta ediderunt Felix Renda, Petrus Calzolarius in Historia monastica, Ioannes Nuscensis, ac Thomas Costa.

Fr. Ioannes de Garbellis de Moxo Dięcesis Vercellen. & ideò dictus de Vercellis, quem Michael Piò Beatum appellat, nõ autem Viterbiensis Ciuis, neque Episcopus Vercellensis, vt allucinantur Auctor Catalogi Episcoporum Viterbiẽsium,

Bzouius,

Bzouius, Leander Albertus, & Plato in Annalibus Prædicatorum, ex Prouinciali Lombardiæ creatus Generalis Dominicani Instituti Parisijs anno 1264. prudentissimè annis viginti suam Religionem rexit, illamque totam pedester visitauit, quo tempore Capellam S. Dominici Bononiæ ædificauit, ac Patriarchatum Hierosolymitanum sibi à Nicolao III. Papa (cuius nomine legationes Gallicam, & Hispanicam gesserat) oblatum repudiauit. At Nicolao defuncto, Cardinales Viterbi existentes post longum dissidium, virtutum, sanctorumque morum illius haud immemores, anno 1280. mense Nouembri Pontificem Maximum, quamuis absentem, neque Cardinalitia dignitate ornatum, delegerunt, & Viterbum per Nuntios aduocarunt, quod ipse intelligens, dum diuinæ vocationi pro viribus obtemperare cogitat, intempestiua morte præuentus, excessit. Scripsit volumen Sermonum; eoque efflagitante S. Thomas Aquinas doctissimum tractatum contra impugnantes mendicantium Religionem edidit.

B. Aimo de Augusta Prætoria olim Vallonis Prior electus Generalis Carthusianorum anno 1314. laudabiliter suam Religionem gubernauit ad annum 1331. 1314

Fr. Barnabas de Cagnolis nobilis Vercellensis celebris I.C. qui aliquando Bononiæ, & Ianuæ leges interpretatus fuerat, ingressus Dominicanam Religionem, prius Prouinciam Lombardiæ gubernauit, deinde anno 1324. Burdigalæ creatus Magister Generalis totius sui Ordinis octo Generalia Capitula celebrauit, ac volumen sermonum composuit. Obijt Parisijs anno 1431. vel vt alijs placet anno 1333. & sepelitur in Ch[illegible]ro Ecclesiæ Prædicatorum. 1324

B. Gulielmus Arnaldus Astensis, quem tamen Claudius Robertus Reinaudum Aruernum appellat Prior Vallis Bonæ electus fuit Generalis Carthusianorum anno 1367. quo in munere vixit ad annum 1402. 1367

Fr.

5 Fr. Martinus à S. Georgio Canapitij Conuentus S. Francisci de Riparolio professus, qui aliquando fuit minister Prouinciæ Ianuensis, ac custodiæ Pedemontanæ, & sacræ scripturę interpres subtilissimus electus in vrbe Patauina Generalis totius Ordinis S. Francisci. Obijt anno 1387. in Cœnobio Castrinoui.

37 B. Henricus Alferius nobilis Astensis ex ministro Prouinciæ Ianuensis per obitum Fr. Martini supranominati, electus Minister Generalis Fratrum S. Francisci in Generali Capitulo Florentiæ anno 1387. celebrato, rexit annis 18. quo tempore totam Religionem bis visitauit. Obijt Rauennæ ætatis annorum 90. sepultus cum hoc Epitaphio.

Vir sancte pietate colendus, & omni eximia virtute nitens

Quẽ tulit Astensis proles insignis in Vrbe Alfera.

18 Fr. Gulielmus à Casali S. Euasij electus Minister Generalis eiusdem Instituti S. Francisci minoritarum Assisij anno 1418. interfuit Concilio Florentino sub Eugenio IV. & Capitulo Generali Genuæ anno 1440. celebrato.

62 Fr. Conradus Mondonus Astensis Theologus, & Concionator egregius, qui volumen Decisionum Casuum Conscientiæ scripsit ex Procuratore Generali Ordinis Prædicatorum in Generali Capitulo Senis anno 1462. coacto Magister Generalis Dominicanæ Religionis eligitur Obijt anno 1474. sepultus in patria in templo sui Ordinis cum hoc Elogio.

Sepulchrum Patris Fr. Conradi Mondonij Astensis Philosophorum Principis, & Sacræ Theologiæ Doctoris excellentissimi, ac Generalis trigesimi Ordinis Prædicatorum, qui post solemne opus in S. Thomam mente diuina editũ Sanctus. Obijt 17. Augusti 1474.

Dux

Dux, lux Doctorum fuit hic virtutum, vis, fons, Comes, normaq; morum.

Fr. Thadeus de Hypporigia ad supremum Magistratum, siue, vt ipsi vocant, Vicariatum Generalem Fratrum Augustinianorum Congregationis Obseruantiæ Lombardiæ assumptus fuit: composuit volumen orationum, ac sermonum. 1472

Ludouicus dictus de Pedemontio monacus S. Benedicti de Mãtua, qui fuit Abbas S. Georgij maioris Venetiarum, ac S. Petri Perusiæ ter Congregationĩ monacorum S. Iustinæ pręfedit annis scilicet 1473. 1477. 1480. 1473

Fr. Bartholomæus de Palazzolo Vicarius Generalis Augustinianorum Congregationis obseruantiæ Lombardiæ. 1489

Fr. Fabritius de Carretto ex Marchionibus Sauonæ Ioannis Marchionis Finarij filius, Caroliquе Dominici amplissimi Cardinalis frater miles Rodius post multas gestas legationes ad maiores Principes Christianos, & functo officio Procuratoris Generalis suæ Religionis cum esset, vt scribit Iacobus Fontana, doctus, callidus, acer ingenij, & summopere magnificus ad summum Magisterium militum S. Ioannis Hierosolymitani electus fuit anno 1499. quo in munere vixit vsque ad annum 1521. 1495

Io. Maria Astensis Vicarius Generalis Congregationis Lombardiæ Ordinis S. Augustini. 1514

Germanus Vercellensis in Capitulo Generali Placentiæ celebrato creatus fuit Generalis Canonicorum Regularium Lateranensium. 1516

Nicolaus à Cariniano Ordinis S. Augustini ad supremum dignitatis apicem Augustinianorum Congregationis Obseruantiæ Lombardiæ fuit anno 1518. assumptus. 1518

Hieronymus de Monteferrato monacus S. Ioannis Euangelistæ Parmæ, ac Abbas S. Mariæ de Florentia fuit Præses Congregationis Cassinensis annis 1521. & 1528. 1521

Iacobus Philippus á Podiuarino electus Vicarius Generalis 1522

Congre-

Congregationis obseruantiæ Augustinianorum Lombardiæ anno 1522.

1525 Carolus Aduocatus Vercellensis ex Dominis Qũinti Theol. egregius fuit Magister Generalis perpetuus Humiliatorũ.

1529 Ludouicus de Vercellis Augustinianus Vicarius Generalis Congregationis Lombardiæ.

1531 Gabriel à Gattinaria Mercurini Cardinalis Frater Canonicus Regularis Lateranensis vir probatus,& optimus,cum quater summum magisterium sui Instituti administrasset, obijt Mantuæ anno 1547.& in Ecclesia S. Bartholomæi sepultus fuit.

1534 Fr. Petrinus á Ponte Antonij ex Dominis Lombriaschi filius primus Baliuus Langi,Magni Magistri Melitensis Senescallus, deinde Baliuus S. Euphemiæ ad magnum magisterium Ordinis Hierosolymitani assumptus anno 1534. obijt anno sequenti,& sepelitur in æde S.Laurentij Ciuitatis Melitensis cum hoc Epitaphio.

Fr. Petrinus à Ponte pius solidiq; iudicij ab omni fastu semotus ex D. Euphemia in magisterium euocatus prærepta per Carolum V. Turcarum classe, captoq; & direpto Tuneto,priusquam triremes, quas illi subsidio miserat, rediissent; dum huius Castri munimini intendit,moresq; & res Ordinis,& militiæ suæ ad veterem normam reuocat, morte præuentus totius sodalitatis mœrore de vita potius exire, quam eijci visus quintodecimo post adeptũ magistratum mense migrauit ad Christum, & hic viator sepeliri voluit decimaoctaua Nouembris 1535. vixit annos septuaginta.

1535 Fr. Bernardinus Palladus nobilis Astensis ex Dominis Ringhi, ætatis annorum 15. Romæ, vbi studij causa à Patre missus fuerat Religionem Minorum obseruantium ingressus, illorum Prouinciam Romanam sæpè gubernauit, ac totius Ordinis

dinis Procurator est electus, quo tempore ad Capucinos transuolans, cum esset doctrina insignis, & sanctitate vitæ admirabilis, principijs huius instituti multum profuit: quapropter anno 1535. Romam ad Generalia Comitia vocatus, omnium consensu secundus Generalis Vicarius eligitur; quo in munere planè incredibilia sunt, quæ pro Religione gessit spatio octo annorum, quibus eam rexit, nam Generalia Ordinis statuta ordinauit, illustrauit, & auxit, illiusque monasteria ferè omnia pedester visitauit.. Perusiæ Conuentum minorum Capucinorum extruxit: tandem senio, ac corporis incommodis confectus Romæ anno 1554. miraculis clarus, septuagenarius spiritum Deo reddidit, cuius acta diffusè scripsit Pater Zaccharia, Bouerius Conciuis meus in primo tomo Annalium Capucinorum.

Fr. Bernardinus Astensis à Guido Antonio Malabaila Minister Generalis Franciscanorum Minoritarum nominatur, & electus Romæ anno 1536. Generalatum rexit, vt scribit Posseuinus per nouennium, quo tempore scripsit Italicè quasdam Orationes, ac volumen sermonum. 1536

Carolus à Liburno Frater Augustinianus fuit Vicarius Generalis Congregationis Lombardiæ de obseruantia. 1542

Gratianus de Bugella in Capitulo Generali fuit anno 1552. Rauennæ electus Rector Generalis Canonicorum Regularium Lateranensium, quo in munere Religionem suam etiam gubernauit annis 1560. 1568. 1552

Io. Baptista de Cariniano Ordinis S. Augustini Vicarius Generalis Congregationis de obseruantia. 1558

Fr. Io. Baptista Miliauacca Astensis magisterium Generalem gessit Ordinis Seruorum, interfuitq; Sacro Concilio Trid. 1560

Fr. Antonius Sapiens Augustanus Minister Generalis Conuentualium Ordinis S. Francisci, qui interfuit eidem Concilio Tridentino, obijtque anno 1556. 1565

Matthias Matalea à Leagnasco Castro non longè à Ciuitate 1572

Salutiarum sito monachus Benedictinus cum sacris, humanisque literis apprimè eruditus esset, quasdam doctissimas lucubrationes publicauit, eligiturque primò Abbas S. Benedicti de Mantua, & deinde Præses Congregationis Montis Cassini, quo in munere cũ præfuisset annis duobus, obijt Papię anno 1582. & sepultus est in Ecclesia S. Saluatoris.

1572 Hieronymus Niger à Fossano Ordinis S. Augustini Theologus insignis, ac verbi Dei disertus Prædicator, qui libros quatuor contra hæreses composuit; fuit Vicarius Generalis Congregationis Obseruantiæ Lombardię.

1576 Georgius Vidanus Vercellensis Rector Generalis Canonicorum Regularium Lateranensium.

1579 Clemens de Liburno Augustinianus Vicarius Generalis Congregationis Obseruantiæ Lombardiæ.

1589 F. Hippolitus Maria Beccaria Hẽrietti filius à Mõteregali Prędicator insignis, Lector Theolog. inquisitor, ac Prior Mediolani, & Prouincialis Lõbardiæ, ex Commissario Generali S. Officij, & Definitore assumptus fuit ad supremum dignitatis apicem totius Dominicanorum Ordinis in Capitulo Generali Romæ celebrato anno 1589. ætatis suæ 39. & cum quatuor Capitula Generalia, scilicet Romæ, Venetijs, Valentię, ac Neapolis celebrasset, & ferè totam suam Religionem personaliter lustrasset, summa cum laude Deo animam reddidit Neap. anno 1600. & iacet in Ecclesia sui Ordinis, vbi hoc visitur Epithaphium.

D. O. M.

Fr. Hippolito M. Beccaria à Monteregali Pedemontano Magistro Generali 51. totius Ordinis Prædicatorum vigilantissimo, qui omnium virtutum gloria insignis priscorũ laudibus non inferior Neap. post Generale

rale Capitulum, ac si videretur sibi suo functus officio graui morbo correptus assũptionis suæ anno 12. à die 20. Maij ætatis verò 51. à die 2. Martij iam inceptis viam vniuersæ carnis ingressus est die 3. Augusti 1600. cum sanctitatis opinione omnibus sui desideriũ relinquens. Huius tanti Patris præclara gesta calamo commissa fuere, vbi frigidus hic lapis tanta capere recusauit. F. Paulus Castruccius Mag. Prou. Terræ sanctæ eius Socius, ac Conciuis Conuentus quoque S. Dominici Neap. inconsolabili mœrore confecti parenti opt. mer. in quo nihil præter mortem doluit ex speciali gratia DD. de Brancatijs hunc tumulum huc demandarunt.

Gulielmus de Taurino Augustinianus Vicarius Generalis Cõgregationis Obseruantiæ Lombardiæ. 159

Camillus Beccius Casalensis, qui spatio sex annorum supremum magistratum Canonicorũ Lateranensium Congregationis administrauit, fuitq; Episcopus Aquensis. 159

Mauritius de Oclepo in Comitatu Bugellensi Diœcesis Vercellensis fuit Vicarius Generalis eiusdem Congregationis S. Augustini. 159

Bartholomæus Falcombellus de Auiliana in Congregatione Augustinianorum de Obseruantia Lombardiæ tanto virtutum valore emicuit, vt non modo seipsum, domum suam, ac Patriam, verum etiam ipsam Congregationem non mediocriter illustrarit, tum in lectionibus, & disputationibus, in quibus plurimos disciplinæ suæ alumnos præclaros habuit, tum in verbi Dei porrectione, in qua adeò præstabat, vt non immeritò Concionatoris excellentissimi nomen mereretur, quapropter ad summos gradus dignitatum suæ Congregationis euectus fuit; nam post administrationem 160

præcipuorũm suæ Religionis Conuentuum, non modo semel, sed bis, & ter magno omnium applausu ad dictæ Congregationis supremæ dignitatis apicem prouectus est'. Ex hoc sæculo migrauit octuagenarius Sauiliani anno 1634. licet corpus in sacris ædibus S. Augustini Auilianæ honorificè tegatur.

1604 Fr. Iulianus à S. Maria ex familia de . . Mulazzanensis pluries Conuentuum Romæ, Taurini, Neapolis, & Genuæ Prior, ac semel Definitor Generalis, & Prouincialis Prouinciæ Genuensis, ob eius eximiam prudentiam, & suę Congregationis Discalceatorum S. Augustini rigidissimæ austeritatis singularem obseruantiam ter fuit in Vicarium Generalem dictæ Congregationis electus, annis scilicet 1604. 1607. & 1610. quibus summa cum admiratione, ac obseruantiæ zelo dictam Congregationem gubernauit. Insuper anno 1611. postulatus à Serenifs. Celsitudine fel. recordationis Caroli Emanuelis Sabaudiæ Ducis, vt duos suę Congregationis Fratres Taurinum mitteret; vt tanto Duci (cuius ipse subditus erat) rem faceret gratiorem, postquam coram Sanctifs. D. N. Paulo V. Pontifice Max. officio suo se abdicauit, & auctoritate Apostolica, quem magis idoneum ad tale munus subeundum credidit, elegit; ad præfati Serenifs. Ducis iussiones implendas Taurinum proficiscens se intrepidus accinxit; à quo benignissimè acceptus, de noui in ea Ciuitate Conuentus fundatione cum eo tractatum habuit, & adueniente tẽpore, scilicet anno 162. quo Serenifs. Dux Nouæ Ciuitatis primordia ponere decreuerat, nedum vtram vellet in partem fundandi, aut erigẽdi Conuentus ab eo optionem sumpsit, sed etiam ipsemet Dux, ne tantæ suæ erga hanc Congregationem deuotionis lateret abundantia præsentibus Serenissimis Principibus Victorio Amedęo, Mauritio tunc S.R.E. Cardinali, & Francisco Thoma primum lapidem iacere volens Deo optimo maximo, &

D.

D. Carolo Borromæo Ecclesiam, Conuentumque dicauit. Postremò anno pestilentiæ 1630. vt liberius, quam in pauperes gestabat charitatem executioni mandare posset, quo fungebatur, Prioratus officium renuntiauit, nec timens nimiam pestiferi morbi grassationem (tanto erat erga huiusmodi morbo infectos charitatis ardore affectus) malùit vnà cum ipsis mortis periculum subire, quam á tam sacro pietatis opere abstinere: quapropter ne nimio temporis interuallo hanc eius charitatem Diuina clementia promereri pateretur, eodemmet anno diuinis cumulatam muneribus eius animam è vitæ statione decedere iussit: Cuius corpus in supradicto S.Caroli Cœnobio humatum vsque modo iacet.

Petrus Franciscus Malettus Vercellensis Generalis Canonico- 1615
rum Regularium Lateranensium, inde Episcopus Niciensis.

F.Benignus in loco vulgò dicto delle Gate, Comitatus Besta. 1622
gni natus, & non Genuensis, vt ipsemet adhuc nunc nominari exoptat, anno 1622. Magister Generalis Ordinis Minorum S. Francisci eligitur, quo anno, dum Parisijs esset, tumulum F. Alexandri de Ales Theologi Eminentissimi exornauit.

Hilarius à Scalengis Castro Comitatus Plozzaschi in Diœcesi 1622
Taurinensi Congregationi S. Bernardi Reformatorum præficitur anno 1622. Obijtque Florentiolæ.

Petrus Franciscus Solarius Cheriensis ad supremam Præfectu 1629
ram monachorum Eremitarum S. Hieronymi assumptus fuit.

Philippus Malabaila ex Comitibus Canalis Astensis Diœce- 1635
sis monachus Reformatorum S. Bernardi, vir in liberalibus disciplinis haud mediocriter versatus, ac celebris Historicus, qui vitam suæ Religionis Patris, ac Historiam Sacræ Imaginis B. Mariæ apud Montemregalem, vbi nunc adest nobilis Abbatia sui Instituti, in qua ipse aliquando Abbatizauit,

zauit, composuit, ac edidit, ad Generalatum suæ Congregationis electus est.

1636 Fr. Paulus Lascarus ex Dominis Castellarij in Comitatu Niciensi miles Hierosolymitanus, qui post multa præclara facinora pro fide catholica contra infideles, & in vtilitatem suæ Reipublicæ gesta, ad summum magisterium assumptus est.

1637 Fr. Ioannes Moriundus à Montecalerio, vir prudentia, consilio, & virtute clarus, ac prædicator verbi Dei egregius electus est anno 1637. Generalis Capucinorum.

1639 Nicolaus Dalmatius Auilianensis Patris Falcombelli alumnus, ac Concionator insignis functo officio Visitatoris Generalis Congregationis Augustinianorum de Obseruantia à suis Superioribus imposito, ac per biennium delato ad Procuratoris Generalis officium in Vrbe exercendum fuit euectus, quo in munere ita laudabiliter se gessit, vt meritó Summus Pontifex anno 1639. motu proprio illum ad supremum ipsius Congregationis verticem promoueri iusserit, deindeque ad triennium prorogauerit, quo transacto tandem in S. Mariæ de Populo Vrbis Priorem destinauit, vbi licet præfatæ dignitatis nomen deseruerit, nunc tamen officio Commissarij Generalis fungitur.

1640 Io. Franciscus Mainardus à S. Albano Montisregalis Diœcesis viuit Generalis Congregationis S. Bernardi Reformatorũ, electus anno 1640. quo gubernante Prouincia Pedemontana huius Congregationis Ecclesiam, ac Cœnobium in Vrbe Romana acquisiuit, ipse verò cum summa eruditione sit præditus, Italico sermone libros duos edidit, quorum vnus inscribitur l'Idea del Maestro claustrale, alter verò La fede occulata dell'essaminatore regolare.

1641 Felicianus Vagnonus ex Dominis Trufarelli prope Montecalerium Abbas Regularis Casænouæ Præses Congregationis Tulciæ, ac Abbas S. Petri Verzolij Papiensis Diœcesis.

Lucas

Lucas Bertolottus à Clusa dictus de S. Carolo hoc anno electus fuit in Capitulo Generali Romæ celebrato generalis Congregationis S. Bernardi Reformatorum. 1642

Nomina, ac patriæ aliquorum Generalium Ordinum Pedemontanorum, quorum anni ignorantur.

FRATER Benedictus Astensis Generalis Ordinis Conuentualium S. Francisci.

Bonauentura Asinarius Astensis Præpositus Generalis Clericorum Regularium S. Pauli.

Fr. Bernardinus á Prato Cheriensis vltimus Magister Generalis totius Ordinis minorum Conuentualium S. Francisci tempore Leonis X. Papæ, inde Episcopus Atheniensis.

FINIS.

Errata præcipua ſic corrige benigne Lector, cætera prudentiæ, ac humanitati tuæ relinquuntur.

Pag.	lin.	loco	lege
10	23	S.Graſiani	Graſſani
12	11	clemes	clemens
ead.	23	Epiſcopalia	Epiſtolam
15	14	Catalanenſis	Catalaunenſis
ead.	29	Orienatus	Oibenatus
16	8	Aſtruenſium	Aſturicanenſiũ
17	1	Camaldꝰcenſiũ	Camaldulenſiũ
ead.	11	Alcobanenſium	Alcobacenſium
ead.	vlt.	Sumum	Summorum
18	16	Bonienſium;	Bononienſium
19	22	Sandicus	Sandrius
ead.	29	Moranellus	Maranellus
ead.	32	Cabrea	Cabrera
20	11	Comenſum	Comenſium
22	9	Prlcauienſis	Pictauienſis
ead.	15	Hironymus	Hieronymus
ead.	28	Matiſſconẽſibus	Matiſconeſibus
ead.	29	Edunenſium	Eduenſium
23	1	Liuarus	Lucarus
ead.	9	Sella	Stella
ead.	11	poſt Archiepiſcoporum.	adde Mediolanenſium
ead.	12	Becha	Beſza
ead.	21	Sparcimenſibus	Spancimenſibus
26	5	Bibiliotecha	Bibliotecha
ead.	9	Antiſiodorẽſibus	Altiſiodorẽſibꝰ
ead.	23	Toleſanorum	Toletanorum
27	1	Sanius	Saxius
ead.	19	poſt Caietani	adde Petrus Rouerius Hiſtoriam Abbatũ Reomenſium edidit
27	26	Pramõſtratenſis	Premonſtratẽſis
ead.	ead.	Antiſſodorẽſes	Antiſiodorẽſes
ead.	28	poſt voluminibꝰ	adde ſcripſit
28	23	Tobeti	Toleti
30	11	cõterminatam	conterminam
ead.	24	Buggienos	Bagienos
31	7	Albani	Albam
34	14	Legatus	Legatis
ead.	17	Comitis	Comitijs
ead.	18	Deottubery	de, Aubery
ead.	20	Archiepiſci	Apoſtolicus

Pag.	lin.	loco	lege
35	23	omne	omen
36	7	Pheol.	Theol.
37	7	1203	1263
42	32	Cantuarienſis	Caturcenſis
44	10	auitus	accitus
48	29	fratri	frater
49	9	in margine	adde 1565
ead.	12	totius	vtriuſque
ead.	15	laudabiliter	laudabiliterque
ead.	24	in margine dele	1565
50	6	ac	nec non
ead.	29	locos	locus
51	3	cineris	cineres
ead.	7	Taurivenſi	Taurinenſi
52	17	delectum	delectu
ead.	29	propriè	propriæ
55	vlt.	que	quæ
56	29	poſt eum dele	idem
57	2	cubiculo	cubiculi
ead.	ead.	ad	ob
ead.	17	ineundem	ineundum
ead.	24	vniuerſarum	vniuerſorum
ead.	vlt.	euendum	euectum
59	22	Lucius	Liuius
ead.	29	Symacus	Syricius
60	12	veteri	cœteri
ead.	17	ſequentis	ſequentes
ead.	22	Abbutiæ	Abbatia
ead.	24	Adſunt	Adeſt
61	1	1540	1590
ead.	7	poſt docuit adde	mihi tamen vehemens ſuſpitio eſt hũc cũ ſequẽti à Pingonio in indice Epiſcoporũ Taurinenſium confuſũ fuiſſe, cũ nullã de ſecũdo mẽtionem faciat
ead.	25	commendato	commendatur
ead.	16	Egoſinlphus	Eginulphus
ead.	17	Berengalio	Berengarius
ead.	20	monacos	monachos, & ſic ead.

Pag.	lin.	loco	lege
67	9	ingentes	vigentes
ead.	28	castro	castrum
68	18	Legatum	Legatorum
69	10	curtis retulæ	Curtis vetulæ
ead.	17	commẽdatore	commẽdatario
70	11	perturbantes	perturbantem
ead.	30	erectione	erectioni
ead.	ead.	lege nescio qua causa ductus, ad euitandam epidemiam, qua tota Pedemotana regio, aduexabatur.	
ead.	25	Amedeo	Amedeo,&sic vbiq; hoc nomen legitur cum e
72	25	dele pũctua post verbũ ,pcurauit	
72	vlt.	religioseq;	religioseq;
73	1	Christiane	Christianæ
74	19	demõstrauimus	dismẽbrauimus
75	21	æterne	æternę
77	27	Frintili	Firentili
78	4	Vicismaris	Vsusmaris
79	31	litterarum	literarum
80	16	fęliciter	feliciter
ead.	22	Feraris	ferasis
81	1	Valerius	Velleius
ead.	8	EI	ET
ead.	12	IDEM	ITEM
ead.	14	CIR	CYR
82	2	Sauimi	Sauini
ead.	26	post Bergomensis adde quem tamen Eporedienses nõ Episcopum, sed martyrem agnoscunt.	
ead.	27	483.	843.
83	22	1175	1075
ead.	28	post Conradũ reponatur Vbertus, & sub anno 1110. & lin. 31. deleatur Vbertus.	
84	7	reddisse	reddidit
ead.	25	ex Comitibus	& Comitibus
ead.	28	clientelam	clientelarem
85	4	deleatur per	
ead.	23	post quibus adde ab	
86	2	post inuestiuit adde anno 1337. Aimoni C.Sabaudiæ permutationis titulo homagium, quod præstare solebant Marchiones Montisferrati Episcopis Eporediẽsibus pro castris Clauaxi, Castagniti, S. Georgij, Cueconij, Lusiliasci, Eugeniæ, Verolenghi, Orij, & Toratij celsit.	
ead.	12	1358	1357
ead.	29	ex Comitibus	& Comitibus
ead.	vlt.	post primogenitum adde ac	
87	12	post connumeratus adde, quem tamen decipi credo in cognomine, cum tunc iam sederet Ioannes de Parella.	
88	27	Synodus	Synodos
89	25	sitam	sita
91	27	existunt	existant
92	22	motum	morem
ead.	ead.	visitatos	vsitatos
96	16	Genuensis	Gebennensis
97	15	post Epit. Amedei Romag. adde 1509. Carolus Rotarius nobilis Astensis, qui anno 1512. obijt Romæ dum interesset Concil. Lateranensi	
98	12	saeratum	sacrarumque
ead.	27	translatis, & quæ sequuntur vsque decorantur, exprimi debent ordinario caractere	
99	27	auxiliantibus	auxiliaris
100	25	Craconium	Ciaconium
101	15	Benedicti	Bernardi
ead.	31	Referendarius	Referendario
102	26	Gerogij	Georgij
104	3	oppido	oppidum
ead.	5	insigni	insigne
ead.	31	poisideat	præsideat
109	9	iuspatronatu	iurepatronatu
ead.	20	metenses	Metenses
ead.	26	Legurum	Ligurum
110	7	appellatum	appellatam
ead.	7	electum	electa
111	1	oppulentisq;	opulentisq;
113	10	inducta	in dicta
114	17	septuagintorũ	septingẽtorum
ead.	25	prædium	podium
115	7	fuerint	inuenerint
ead.	22	sit	sic
116	19	post Papæ adde ex Canonico S. Petri de Vrbe	
117	9	Beuetto	Becetto
ead.	16	Pistono	Pistorio
118	26	post Tridẽtino adde interfuit	

Fff Pag.

Pag.	lin.	loco	lege
ead.	32	post intelligeretq; adde tum	
119	31	post Epitaf. Archinti adde edidit hic Episcopus pium, ac vti le tractatum de Fide, & Sacramentis impressum Romæ, & Taurini.	
120	3	post Canonic⁹	adde &
122	9	beneficentiæ	beneficentia
124	11	post ingressus	dele virgulam
125	21	obtentarum	obtentas
126	21	post legauit adde sacrariũ varia supellectili locupletauit,	
128	11	feliciter	feliciter
ead.	22	auersiri	accersiri
133	25	post spiritualis	adde &
133	29	108000.	120000.
135	4	Aquilicensi	Aquileiensi
136	26	post qui	adde non
ead.	31	qui	quem
127	29	Vralardis	Vialardis
ead.	vlt.	priuilegij	priuilegijs
138	21	Episcopalis	Epistolis
ead.	27	Arbio	Atho
139	14	Rediuanorum	Redicianorum
ead.	18	Hortaudus	Nortaudus
ead.	31	Ecclesia	Epistola
142	25	X	IX
143	16	Goglariensis	Gaslariensis
ead.	25	Becharijs	Bicherijs
146	6	dele verbum titulo	
148	18	ius	iussus
ead.	vlt.	post Augustana adde Gottofredi Vicecomitis Augustæ filius, ac	
152	16	fundini	Fundani.
153	11	post Ludouici	adde fratris
ead.	19	Casaschi	Salaschi
ead.	21	Plores	Nores
155	25	Plaulo	Petro
156	8	Letensi	Lentensi
ead.	25	ortauit	ornauit
157	3	contexit	contexuit
ead.	24	lugubrationes	lucubrationes
ead	32	Ascoli	Asculi
158	14	Antonij	Marci Antonij
159	10	Ciuitatis	Ciuitas
ead.	17	SOBACI	SOBACT.
ead.	18	ASIAM	ASTAM
ead.	27	C.T.	G.F.
160	3	ERGE	ERGO
162	1	783	801
162	9	Episcopalis	Epistolis
ead.	31	deleatur rege	
163	9	igni	igne
ead.	14	Oliuiqs	Olriciq;
ead.	27	Oliuo	Olrico
164	1	inspectum	in spretum
ead.	11	Episcopatu	Episcopatum
ead.	vlt.	codice	codicem
165	17	vt	&
ead.	25	dele Otho quartus	
166	3	qui	&
ead.	13	Anastasię	Anastasij
ead.	28	Cleuate	Cliuate
ead.	32	Canonicis	Canonico
167	8	&	qui
168	9	Monzani	Manciani
ead.	28	Fontiani	Frontiniani
ead.	30	clientariq;	clientelariq;
ead.	31	Rouixij	Bouixij
ead.	ead.	promisit	permisit
169	15	splendida	Splendida
170	19	dele huius nominis	
172	4	dele huius nominis tertius	
ead.	15	1272	1372
ead.	24	tertius	secundus
ead.	30	dele Ciuitatis	
173	11	Euani	Euaxij
ead.	15	in margine adde 1470. & Scipio reponatur in principio lineę.	
175	26	Thelogię	Theologiæ
176	7	lamentatione	lamentationem
178	8	ADLECI	ADLECT.
180	7	Rocho	Rozoni, siue Ro(tho
ead.	18	post 1143 adde soluit	
181	16	post Beneuelli	adde Ecclesiam
ead.	29	castella	Castella
182	22	Protario	Rotario
183	12	eis	cis
188	21	post Pedroca adde ordinis minorum Conuetualium de Obseruantia S.Francisci	
ead.	23	Conuentualius	Conuentualis
188	27	post verbum filius adde Prot. Apost. Prior S.Ioannis de Nicea Montisferrati Sacr. Theol. iuriumvè Doctor, Aduocat us,	

catus, & Consultor S. Officij in Ciuitate Ianuensi, ac in eadem pro Serenifs. Ducissa Mantuæ negotiorum gestor.

189	5	vnita	cincta
ead.	8	post Astensi dele &	
190	10	ceseretti	ceresiti
ead.	11	Odalēghi parui	Odalēghi prati
194	6	determinatur	disterminatur
ead.	10	visunt	visuntur
195	4	Aquilicusi	Aquileiensi
ead.	vlt.	1106	1166
196	26	1645	1455
198	27	post Taurinorū dele quo Alter	
200	8	Franciscus	Francicus
ead.	18	post numerū 43. adde Atd onatio facta huic Abbatiæ à Carolo Imp. tempore huius Abbatis est sequentis tenoris.	

In nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis Ego Carlo Magnus Diuina illustrante clementia honore Regni, & Romanorum Patritiatus prædignus consilio Donni Apostolici pro Dei amore, & remedio Illustrifsimi Patris, & Matris nostræ, ac propter petitionem Donni Consanguinei nostri Froidini Noualicensis Abbatis, & Hugonis filij nostri eiusdem Cęnobij monachi ipsi monasterio in honore Beatornm Apostolorum Petri, & Pauli, & Andreæ constructo omnes terras, proprietates, vnde Donnus Abbo Patritius eam Ecclesiam dicauerat cum omni integritate, & pertinentijs, sicut per præcepta ipsius Abbonis patritij, & patris nostri Pipini pertinere videntur corroboramus, & penitus confirmamus tertiam videlicet partem Secusinæ Vallis cum tertia parte districti tam in montibus, quam in planitijs, & aquis, & totum lestadium à petra stricta, & à cursu aquæ vsque ad summitatem montium, & totam Noualiciensem Vallem cum montibus, & aquis, & piscationibus, & venationibus, & pratis vtriusque partis Vallis, & Seratam cum omni districto á discensu collis, qui est citra Secusiam vsque ad planitiem Montis Cinisij, & ipsum etiam montem cum ripatico fluminis vsque ad fontem Varsiniscam; & ne ab hominibus ad ipsum Cœnobium tantum pertinentibus apud Secuxiam, neque in alio loco eiusdem patrię in coloneo pedagium, vel quislibet alius census in emendo, vendendo, seu in quolibet alijs negotiationibus exigatur. Pontaticū verò nauium solommodo ad hoc monasterium spectantium, & quicquid

D.Abbo Patritius sibi in Italia, seu in cunctis Gallis dedit, sibi concedimus, & confirmamus. Ex Regalibus verò beneficijs nostris huic tanto Cœnobio pro mercede animæ nostræ attribuimus; & absque omni retentu conferimus in partibus Franciæ monasterium S.Medardi cum omnibus suis appenditijs, & Ecclesiam B.Mariæ de monte martyrum cum suis pertinentijs, atque Abbatiam S. Nicasij in Remes, & quartam partem nostrorum redditum, quos in Bellouacensi Ciuitate accipimus, cum ijs omnibus, quæ genitor noster Pipinus ipsi monasterio dedit, & duas Curtes in Mauriana scilicet Aruam, & Lianam, & Valonam, atque Hectonem, & tertiam partem eiusdem Vallis Maurianæ, quę tamen ad nos spectat, & in Italia Curtem Gabianam cum mille mansis ad ipsum pertinentibus, & Curtem Soponici cum quingentis, & septem mansis, & Vallem Bardoniscam cum Castro Bardino filijs Ludouico, & Hugone rogantibus. Concessiones autem Ducum, Marchionum, &c. auctoritate Domini Papæ, cuius iussione hoc fecimus prorsus corroboramus, & confirmamus. Insuper etiam pro animæ nostræ salute eiusdem Cœnobij perpetua tranquilitate volumus atque nostra Imperiali auctoritate præcipimus, atque præceptali pagina corroboramus, quatenus prædictum Cœnobium nulli de cætero nisi nostræ ditioni subiaceat solummodo, & successorum nostrorum, & ab omni Archiepiscoporum, Episcoporum, Ducum, Comitum, Marchionum, cœterorumque hominum dominio liberum, & absolutum permaneat: nec vllo tempore cuiquam successorum nostrorum prænominatum Cœnobium, vel quæ ad ipsum pertinere videntur hac præceptali pagina, seu quolibet scripto alicui personæ tradere, vel in beneficium concedere liceat, sed omni tempore Imperatoriæ sit tantummodo potestati subiectum. Præcipientes itaque iubemus, & hac nostra corroboratione firmamus, vt nullus Dux, Archiepiscopus, Episcopus, Marchio, Comes,

mes, Vicecomes, Gastaldio, &c. Si quis huius nostræ confirmationis, & largitatis præceptum rumpere præsumpserit, sciat se compositurum auri optimi libras mille, medietatem Cameræ nostræ, & medietatem iam dicto Cœnobio, suisq; Rectoribus. Quod vt luce clarior reddatur, & omni tempore inuiolatum conseruetur manu propria roborantes, sigillo nostro signari iussimus. † Signũ Caroli magni Gloriosissimi Regis. Ego Mandanarius Caroli magni Notarius cognoui, & scripsi. Signũ Euasini Episcopi Astẽsis. Ego Conradus Cãcellarius cognoui, & scripsi. Signũ Henrici Archiepiscopi. Signũ Vngari Episcopi: Claudius Episcop. Taurinen. cognoui, & scripsi; Ego Remoardus Comes cognoui, & subscripsi. Signum Glarniti Archiepiscopi. Ego Risparcus Comes cognoui, & subscripsi: Ego Archimerius Comes cognoui. Roso Comes cognoui. Dat. in Ticinensi Palatio.

Pag.	lin.	loco	lege
200	20	Noualiensi	Noualicensi
ead.	20	Imperatore	Imperatoribus
201	2	post monasterium adde nunc Prioratus Diœcesis.	
ead.	19	929.	913.
ead.	23	anno	annis
ead.	30	post verbum Bremetensis adde nominatus in diplomate à Benedicto Papa VIII. anno 1014. dictæ Abbatiæ Bremetensi concesso, quod hoc in loco inserendum duximus, ex quo in ipso de erectione, antiquo statu, ac mutatione huius Abbatiæ habetur mentio.	

Benedictus seruus seruorum Dei.

DILECTO filio Gottofredo Ven. Abb. Venerabilis B. Petri Apostolorum Principis fundati in Bremetensi territorio inter Padum, & Ticinum, suisque successoribus in perpetuum. Si semper sunt concedenda, quę plus desiderijs congruunt, quantò potissimum non sunt deneganda ea, quæ pro Diuini cultus stabilitate petuntur, &c. Igitur quia per interuenta Iclarissimi nostri Adalberti gratia Dei Marchionis gloriosissimi, ac Imp. Henrici, postulatio Fratrum eiusdem Bremetensis

tensis Monasterij . : quatenus ad ipsum monasteriũ, quod prius ad Dei honorem, ac S. Petri Apostolorum Principis tempore Regis Teodorici ab Abbone Patritio fuit prope Alpes in loco Noualisio nuncupato ædificatum, & postmodum imminente Saracenorum persecutione studio Adalberti Deo deuoti Marchionis translatum est, collecta Congregatione Fratrum Regularium ad oppidum, quod Bremetum dicitur priuilegijs nostrę S. Sedis Apostolicę perenniter roboraremus. Quorum pijs desiderijs fauentes hac nostra auctoritate id, quod postulatum est concedimus. Et ideò omnibus cuiuslibet Ecclesiæ Sacerdoti in præfato monasterio quamlibet ditionem habere, vel missarum solemnia ibidem celebrare prohibemus, nisi ab Abbate ipsius loci inuitatus fuerit, sed nec aliquam ordinationem, vel cõsecrationem illic facere præsumat. Confirmamus etiam eidem monasterio B. Petri Apostoli omnes res, vel possessiones, quæ ab initio fundationis suæ apud Noualisium supradu ctus vir Excellentissimus, & Christianissimus Abbo per testamenti paginam, siue citrauiuentis tradidit, & delegauit, quasq̃ue prædictus Adalbertus Marchio cum vxore sua dein ceps apud Bermetum translatum donauit. Ecclesiam verò, quæ est constructa in honore S. Dei Genitricis Virg. Mariæ in Pollicino cũ omnibus suis pertinẽtijs, Cellam quoq; vocabulo S. Andreæ in Ciuitate Taurinensi cum omnibus suis pertinentijs prædicto monasterio confirmamus, &c. Insuper Cellam, quam A Pagni vocant cum omnibus suis pertinentijs, sicut per præcepta Regum ei delegatum est; quin etiam Gabianni Cortem cum vniuerso territorio, quæ est in Stupunico, Vallicella, Mariadiago, Loretto, Roxaria, & Abrusiasco monasteriolo Gorgiano, quæ omnia cum prædicta Corte, ac suis pertinentijs iam dicto monasterio per præceptum concessum est. Pollentiam quoque Cellam, quæ ab eiusdem monasterij Fratribus nouiter constructa est, & Co-

lonia

lonia Cortē,& Mācianū castrū cū omnibus suis pertinētijs, quæ Oddo Marchio pro remedio animæ suæ matris eidem monasterio cum sua coniuge per cartam offersionis concessit, Cauallarium etiam cum Corte magna, & omnibus alijs suis appenditijs, sicut ab Arduino Marchione pro remedio animæ suæ matris eidem Cœnobio largitum est. Castrum verò S. Georgij, & Casali, Curtem, cellulam verò in honorem S. Petri constructam in Valle, quæ dicitur Ignaria cum omni sua integritate. Cellam quoque S. Petri Principis Apostolorum, & S. Michaelis Archangeli, & Ecclesiam in honore S. Stephani sacratas cum Castro, quod vocatur Rodo, & aliud nomine Virdunum cum omnibus suis pertinētijs cum Portis, ripaticis, &c. Si quis autem, &c. Scriptum per manus Leonis notarij Regnonarij, & Scriuiarij S. R. E. in mense Februario, & Ind. 12. Benedicite Anno propitio Pontificatus Domini Benedicti Summi Pontificis, & Vniuersalis octaui Papæ in Sacratissima Sede B. Petri Apostoli, secundo Imperatore D. Henrico à Deo coronato magno Imperatore anno primo in mense, & Ind. suprascripta duodecima.

Pag.	lin.	loco	lege
202	3	Comitissæ	Comitissam
ead.	20	1307	1317
ead.	24	1437	1347
ead.	29	Almersij	Almesij
ead.	32	post suscepit adde ex quo idem Pontifex in gratiam ipsius Gentilitiam columnam toti Familiæ de Prouanis concessit.	
203	19	Lainiasci	Leiniaci
205	19	Ecclesiam	Ecclesia
ead.	ead.	post Ciuitatis adde Taurini,	
206	13	conciliarius	consiliarius

Pag.	lin.	loco	lege
208	14	1202.	1216.
ead	14	concessit	concessi
ead.	18	Carte	Curte
ead.	25	propter	præter
ead.	30	post dotauit adde Priuilegium verò Innocentij Papæ tertij, in quo non solum mentio habetur fundationis huius Abbatiæ, verum etiam omnes illius Ecclesiæ, ac bona nominantur, est sequentis tenoris.	

Inno-

Innocentius seruus seruorum Dei.

DILECTIS Abbati Clusini Monasterij, eiusq; Fratribus tam præsentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum desiderium quo ad Religionis propositum, & animarum salutem pertinere noscuntur animo nos decet libenti concedere, & petentium desiderijs congruum impartiri suffragium. Ea propter Dilectis in Domino filijs vestris iustis postulationibus clementer annuentes, & felicis recordationis Leonis, Alexandri, Gregorij, Vrbani, Paschalis, Calixti, Innocentij, Eugenij, Anastasij, & Alexandri prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigijs inhærentes Clusinum B. Michaelis monasterium, quod ab illustri viro Hugone nomine Dissato Aluerniensis regionis indigena in Taurinensi Parochia intuitu deuotionis fundatum, & in monte Pycheriano, quem ipse ab Arduino Marchione statuto pretio comparauit, constructum est, & ab eodem Apostolorum Principi B. Petro esse constat oblatum sub eiusdem Apostolorum Principis, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus: statuentes vt quascunque possessiones, libertates, immunitates, & quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum iustè, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis in Episcopatu Taurinensi Ecclesiam S. Michaelis cum omnibus pertinentijs suis. In Cariniano Ecclesias S. Remigij, & S. Mariæ: Ecclesiam S. Martini in Alladio: Ecclesiam de Bernasio: Ecclesiam S. Ioannis de Cauallario: Ecclesiam S. Iacobi de Cherio: Villam Iaueni cum Ecclesijs:

Curtem

Curtem Sablonis cum Capella; Curtem Buorij cum Capella: Curtem de Alpignano cum Ecclesia S.Iacobi: Curtes de Caza, & de Villario cum Ecclesijs. In Episcopatu Yporegiensi Ecclesiam S.Michaelis de Clauasio: Ecclesiam de Longijs cum pertinentijs suis: Ecclesiam de Carauino: Ecclesiam Curtis Danielis. In Episcopatu Vercellensi Ecclesiam S.Marci de Bagnolio cum pertinentijs suis: Ecclesiam de Bobleto: Ecclesiam de Sturia. In Episcopatu Astensi Abbatiam S.Christophori cum pertinentijs suis omnibus: Ecclesiam de Fablinis: Ecclesiam de quatuordecim: Ecclesiam de Malamorte: Ecclesiam S.Mariæ de Malamorte, & Montealto. In Episcopatu Aquensi Ecclesiam S.Petri de Moasca, & Capellam S.Nicolai: Ecclesiam Montis boseæ cum pertinentijs suis: Ecclesiam S.Nazzarij. In Episcopatu Tartonensi Ecclesiam Summæripæ: Ecclesiam de Mezolani: Ecclesiam S. Georgij de Ceta: Ecclesiam S. Michaelis de Campo: Ecclesiam de Rondonaria: Ecclesiam de Castroueteri: Ecclesiam de Mareubast. In Episcopatu Ianuesi Ecclesiam S.Sisti: Ecclesiam de Calasto: Ecclesiam de Cuchereo. In Episcopatu Nouariensi Ecclesiam de Pruscio cum pertinentijs suis. In Episcopatu Papiensi Ecclesiam S.Iacobi cum dependentijs suis: Ecclesiam Montisbersarij: Ecclesiam S. Michaelis de Loretto cum pertinentijs suis: Ecclesiam Pleonis: Ecclesiam de Viginti: Ecclesiam S.Blaxij. In Episcopatu Placentino: Ecclesiam Crauazini: Ecclesiam de Rizolio: Ecclesiam de Rotofredo. In Episcopatu Cremonensi Ecclesiam de Campo biaro: Ecclesiam de Casanoua. In Episcopatu Mantuensi Ecclesiam Curtis Athonis cum pertinentijs suis. In Episcopatu Parmensi Ecclesiam de Podeolenio: Ecclesiam S. Blaxij: Ecclesiam de Felegania. In Episcopatu Ebredunensi Ecclesiam de Culta cum pertinentijs suis. In Episcopatu Vapnicensi Ecclesias Talardi, S. Michaelis, S. Gregorij, S.Mariæ: Ecclesiam S. Andeolij cum pertinentijs

suis: Ecclesiam de Mussono: Ecclesiam de Cicordio: Ecclesiam de Balma: Ecclesiam de Rocha. In Episcopatu Diensi monasterium S. Mauritij cum omnibus pertinentijs suis. In Episcopatu Magalonensi Ecclesiam S. Crucis de Maglonio. In Episcopatu Auenionensi Ecclesiam S. Mariæ de Cadelano. In Episcopatu Narbonensi Abbatiam de Ioany cum omnibus pertinentijs suis: monasterium S. Michaelis de Monte Lauretto cum pertinentijs suis. In Episcopatu Gerundensi Monasterium Sanctæ Mariæ de Cermano cum pertinentijs suis. Monasterium de Crusilijs cum pertinentijs suis. In Episcopatu Carcatonensi Abbatiam S. Illarij cum pertinentijs suis. In Episcopatu Tolosensi Abbatiam S. Petri de Curte cum pertinentijs suis: Monasterium S. Michaelis de Castello cum appenditijs suis: Ecclesiam de Vernolio: Ecclesiam de Auinione: Ecclesiam S. Gauellæ: In Episcopatu Conuenarũ Ecclesiã S. Iuliani: Ecclesiã S. Marcorij. In Episcopatu Conceranẽsi Ecclesiã S. Hieronymi. In Episcopatu Caturcensi Monasterium S. Ioannis de Catursio cũ omnibus iuribus, & pertinentijs suis. In Episcopatu Lemouicensi Monasterium de Buxeria cum pertinentijs suis: Ecclesiam de Albeniaco cum pertinentijs suis: Ecclesiam de Geruggia. In Episcopatu Pictauiensi Ecclesiam S. Michaelis de Monasteriis cum pertinentiis suis. In Episcopatu Bituricensi Monasterium S. Michaelis de Monteuilo cum pertinentiis suis: Ecclesiam S. Desiderati: Ecclesiam S. Amandi. In Episcopatu Claromontensi Monasterium S. Michaelis de Salmaco cum pertinentiis suis: Monasterium de Caneliaco cum pertinentiis suis: Ecclesiam de Arlenco. In Episcopatu Lugdunensi Ecclesiam S. Ioannis. In Episcopatu Auiciensi Ecclesiam de Auces cum pertinentiis suis. In Episcopatu Lausanensi Ecclesiam de Burcio cum pertinentiis suis. In Episcopatu Sedunensi Ecclesiam de Ponte Vallesio. In Episcopatu Gebennensi Ecclesiam de Ariaco: Ecclesiam de Magena cum pertinentiis suis: Ecclesiam de Campo munito: Ec-

clesiam de Vigina. In Episcopatu Tarentasiensi Ecclesiam de Alunda: Ecclesiam de Ayma. In Episcopatu Gratianopolitano Ecclesiam de Monteliosso: Ecclesiam de Fractæ ripæ. In Episcopatu Maurianensi Ecclesiam S. Marcelli de Camera cum pertinentiis suis. In Apuliam Ecclesiam S. Leonardi cum pertinentijs suis. Porrò iam dictum Monasterium à Taurinensis Episcopi potestate, dispositione, & exactione qualibet liberum omnino fore decreuimus, quemadmodum per supradictos prædecessores nostros, & Pascalis Papæ sanctione noscitur institutum. Obeunte verò te nunc eiusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars maior, & sanioris consilii secundum Deum, & B. Benedicti regulam prouiderit eligendum. Electus autem à Romano Pontifice, vel de mandato suo ab alio consecretur, sicut B. prædecessor tuus à Tarentasiensi Archiepiscopo consecrationem de mandato Sedis Apostolicæ noscitur suscepisse. Cellas sanè eiusdem Cœnobii in quibuscumque partibus sitas eam libertatem obtinere statuimus, vt nulli prorsus Episcoporum liceat eorum Præpositos Clusini Cœnobii monachos ad Synodum cogere, nec ipsos, aut easdem Cellas præter assensum, & conscientiam Romani Pontificis excommunicare, vel etiam interdicere, quatenus á Diuinis officiis cessare debeant, nisi pro communi Prouinciæ interdicto; & tunc monachis vestris licitum sit in Ecclesiis vestris suppressa voce, & exclusis excõmunicatis, & interdictis nõ pulsatis tintinabulis Diuina officia clausis ianuis celebrare. Chrisma verò, oleum sanctum, consecrationes altarium, dedicationes Ecclesiarum, ordinationes monachorum, seu clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promouendi de cunsueta clementia, & benignitate Apostolicæ Sedis vobis liceat in Monasterio vestro, & in Burgo S. Ambrosii à quo-

cunque maluentis Catholico Episcopo suscipere. In aliis autem locis vestris,sicut consueuistis sacramenta, quæ dicta sunt recipietis. Causas verò Monasteriorum,vel Cellarum eius nullus Parochianorum Episcopus, aut etiam Legatus inuitis Fratribus tractare, aut iudicare præsumat, nisi sit de Episcopis,vel de Cardinalibus nostris Collateralibus.Pręcipimus etiam, vt omnes Ecclesiæ, seu Capellæ vestræ, & Cęmiteria libera sint omnis nouæ,& indebitæ exactionis immunia,præter consuetas Episcopi paratas,& iustitias in Pręsbyteros si aduersus ordinis suis dignitatem offenderint, exceptis nimirum Ecclesiis illis, quæ absque huiusmodi subiectionis in Abbatis potestate consistunt. Hoc præterea capitulo decernimus adiungendum;vt in Parochialibus Ecclesiiis, quas tenetis Præsbyteri per vos eligantur, & Episcopo pręsententur,quibus si idonei fuerint,Episcopus animorum curam absque malitia,& dilatione committet,vt de Plebis quidem cura eis respōdeant, vobis autem pro rebus temporalibus ad Ecclesias pertinentibus debitam subiectionem impendant. Auctoritate quoque Apostolica constituimus, vt à monachis Capellarum vestrarum de Noualibus quæ propriis manibus,aut sumptibus exoluerint,siue de nutrimētis suorum animaliū nullus omnino decimas pręsumat exigere. Nulli ergo omnino hominū liceat præfatum Cęnobium temere perturbare,aut eius possessiones auferre, &c.

Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Cincitius tit.S.Laurentij in Lucina Præsb.Card.
Ego . . SS.Ioannis,& Pauli Præsb.Card.tit.Pamachiæ.
Ego Leo tit.S.Crucis in Herusalem Præsb.Card.
Ego Robertus tit.S.Stephani in Cęlio Monte Præsb.Card.
Ego Stephanus Basilicæ XII.Apost.Pręsb.Card.
Ego Georgius tit.S.Anastasiæ Præsb.Card.
Ego Petrus tit.S.Laurentij in Damaso Præsb.Card.
Ego Octauianus SS.Sergij,& Bachi Diac.Card.
Ego Georgius S.Theodori Diac. Card.

Ego

Ego Reynerius S.Mariæ in Cosmedim Diac.Card.
Ego Romanus S.Angeli Diaconus Card.
Ego Guido S.Nicolai.
Dat.Laterani per manum Thomæ tit.S.Sabinæ Præsb.Cardin. Idus Aprilis Ind.4.Incar.Dominicæ anno 1216.Pontif.verò Domini Innocentij Papæ tertij anno nono decimo.

Pag. lin.	loco	lege
209 6	1210.	1120.
ead. 7	1240	1142.
ead. 21	Philippum	Iacobum
ead. 22	Theodorum	Ioannem
210 21	Maurina	Mauriana
211 5	Cauaronensis	Cauallicensis
ead. 16	præcepto, Io.Baptistam, lege prærepto,Io.Baptista	
ead. 17	frater	Fratres
213 18	virum	Verum
214 11	iuris	viris
ead. 15	ex	&
215 2	cęmiteio	cęmiterio
217 25.& 26	Vignono	Vigono
220 15	1228	1028.
ead. 20	scilicet	sum
ead. 23	leges	lege
221 9	particeps	participes
222 12	& nunc	quæ nunc
ead. 24	necq;	itemq;
223 17	Torum	Forum
ead. ead.	Turris	iuris
ead. 22	designatur	designantur
224 26	Duce	Deo &
228 7	diligendum &	dirigendum ex
ead. 12	sanè	Sane;
ead. 21	subintrant	subintrent
229 6	facultatum	famulatum
ead. 7	dignitatem	dignitatum
ead. 8	supponimus	supprimimus
ead. 14	suscepimus	suscipimus
230 16	Dominus	Dominis
232 22	Aiuardi	Aiccardi
233 3	Ceruasiæ	Ceruariæ
ead. 5	Surziana	Surzianæ
ead. 6	massancias	massarisias
234 2	Homirus	homines
ead. 20	post Ponte adde Altensis, qui fuit Abbas Pinerolij, & S. Pontij de Nicia	
237 18	contulerunt	introduxerunt
ead. 20	Vignoni	Vigonum
240 23	voluerit	Volueria
ead. 30	Bubiana	Rubiana
144 16	post verbum Simon adde in cuius gratiam Amedeus Comes Sabaudię iturus Hierosolymâ præsente Eugenio III. Pont. Max. in Ciuitate Secusiæ donationes à suis prædecessoribus huic Abbatiæ factas, confirmauit, vt apparet ex sequenti rescripto, quod cum in eo multa sint notatu digna,& præsertim ad ostendēdam pietatem,& religionem Regiæ domus Sabaudiæ hoc in loco registrandum duximus.	

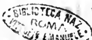
N nomine S. ac indiuiduæ Trinitatis. Nos Amedeus Dei gratia Comes, & Marchio filius q. Vmberti Comitis, & Marchionis, & Vmbertus suus filius dilectus notum esse desideramus omnibus Christianis Antecessores nostros scilicet Alricũ Santiss. Episcopum S. Astensis Ecclesię, atque Magnifredum Gloriosum Marchionem, nec non, & Bertã Comitissam, quã iugalem, pro redemptione suarum, & suorũm antecessorum construxisse Religiosum Monasterium in Ciuitate Secusina, in quo Sanctissimi Monachi Redemptori nostro die, noctuq; deseruiunt; & ne solum mobilibus præfatum Monasterium ditaretùr ad immobilia manus largitate plenas extenderũt, & sicut in ipsorum præceptis veraciter cognouimus tertiam partem Ciuitatis Secusiæ, & eius territorij (dempto Castro, quod infra eandem Ciuitatem positum est) prædicto Monasterio contulerunt. Insuper, &c. Cognouimũs etiam Sereniss. & bonæ memoriæ Comitem Vmbertum genitorem nostrum, nec non, & Oddonem Gloriosum Marchionem, & prudentissimam Comitissam Adelegidam non solum custodisse, & illæsa seruasse in præfato Monasterio à constructoribus prædictis quæcunque bona concessa, sed etiam ipsi largissimas eleemosynas in sæpè dictum Monasterium contulerunt, videlicet quartam partem de Ferũsasco cum suis pertinentijs, & medietatem de duabus Cortibus, idest de Cauriæ, & Condouiæ. Quæ omnia nos qui supra Amedeus Comes, & Vmbertus, pater, & filius sæpissimè ad memoriam reducentes, scilicet quanta largitione Monasterium S. Iusti nostri decessores dotauerint, & nihil ex proprijs facultatibus ibi tam Sanctæ Congregationi donasse reperientes, imò peccatis exigentibus nostrorum Consiliariorum nefando ortatu bona ad præfatum Monasterium pertinentia sæpissimè perturbauerimus per bannum, & alias oppressiones innumeras. Ideoque sano consilio ex Diuina monitione, no-

stra

ſtra ingemiſcentes delicta, pura intentione decernimus, noſtrorum anteceſſorum beneficia in ſæpè dicto Monaſterio S. Iuſti colata laudare, venerari, & cuſtodire, vt neque nos qui ſupra, necq; per qualeſcunq; perſonas Clericos, vel Laicos præfato Monaſterio inſeruiẽtes, vel pertiuẽtes, vel in eorum bona mobilia, vel immobilia aliqua oppreſſio per bãnũ maioris, vel minoris offenſionis deinceps in perpetuum inferatur, ſed nec aliqua aggrauatio in pecunia, grano, vino, fęno, palea, equis, bouibus, ouibus, cęteriſque animalibus, ſiue lignis colligendis, & quia longum eſt ennarrare mala, quæ excogitare, vel machinari poſſunt perſecutores S. Dei Eccleſiæ, tam nobis, quam noſtris hæredibus, vel quibuſcunque noſtris ſucceſſoribus omnem viam cuiuſcunque oppreſſionis inferendæ in homines, & bona cuiuſcunque modi ſint præfati Monaſterij excludimus, atque amputamus, & ne nobis vllo tempore liceat nolle, quod volumus omnem oppreſſionem, quam per bannum, vel aliam paruam exactionem in res præfati Monaſterij exercuimus, verpiuimus, & relinquimus ſuper altare S. Iuſti, & exinde nos expulſimus, & dimiſimus in præſentia Simonis Religioſi Abbatis, & cœterorum Fratrum ſanctæ contemplationi deſeruientium, ac totius populi Secuſiæ Ciuitatis, & præterea illorum, quorum nomina ſubterleguntur etiam concedimus, atque donamus eidem Monaſterio omnes offenſiones, omnia banna, quæ perpetrari poſſunt ob hominibus prædicti Monaſterij vndecunque ſint, & in quibuſcunque locis fuerint perpetrata, ſiue in noſtro Dominio, ſiue in ſuo, & ea, quæ nobis poſſunt pertinere in ipſis ratione alicuius maleficij parui, vel magni. Si quis verò, &c. Præterea nos, qui ſupra Amedeus Comes, & Vmbertus, pater, & filius pro redemptione animarũ, noſtrorum, anteceſſorũq; noſtrorũ præfato Monaſterio donamus, & oblationem facimus, atque concedimus quidquid habebamus, vel nobis aliquo modo, ſiue iure pertinet ra-

tione

tione Comitatus in Vigono,& in Almesio,Rubiana,Caprijs, Condouijs,Burgonio,& S.Antonino.Insuper quidquid omnino habere videbamur à Castello Petra vsq; ad pratũ dell' elemosina,& vsq; ad Lacenas excepta solummodo vẽditione. Ego autem qui supra Amedeus Comes corde compunctus inspiratione (vt credo) Diuina,recordans attentius facinorum meorum à D.Beatiss.Papa Eugenio commonitus, & instructus,acceptaq; ab eo pœnitentia Hierosolymam ire, ac Sepulchrum nostri Redemptoris visitare cupiẽs de bonis iam dicti Monasterij ad tanti itineris relauare necessitatem meam per manum D.Simonis iam dicti Abbatis,omniumq; assensu Fratrũ ex voluntate præsente dilecto filio meo Vmberto vndecim millia solidos Secusiẽsis monetæ accepi. His ita præmissis ad salutem,& cautellam prosperitatis nostræ hic scribere dignum duximus, vt sibi quisque caueat,& prouideat. D.enim Beatiss.Eugenius Papa rogatu nostro excõmunicauit,anathematizauit,& à cœtu fidelium segregauit ex parte,& autoritate Dei,& B.Virg.Mariæ,& Apost.Petri, & Pauli,nec non,& omnium Sanctorum,& Sanctarũ Dei,& sua omnes illos,& illas,siue Comitem,Ducem,Marchionem,Castellanum,ac Gastaldum,militem,vel clientem,vel quãlibet personã,quæ hanc nostræ donationis eleemosynæ firmitatẽ infringere quocunq; modo tentauerit, nisi condigna satisfactione emẽdauerit. Actum est istud Secusiæ in Monasterio S.Iusti in præsentia D.Eugenij Papæ,& Vindonis Cancellarij,& Ostiensis Episcopi,& Ymerij Tusculanensis Episcopi, & Vindonis de Summa,Gisalberti de S.Marco, Iordani Camerarij,Magistri Vbaldi de Lucca, Vgonis Card. de Nouaria,Magistri Vrullielmi de Viena,Ardutionis de Bargijs,Petri Bugini, Guillielmi Amasini, Aimonis Berardi, Eberardi de Augusta. Anno Dom.Incar. 1147.octauo die mensis Martij Ind. X. Ego Oggerius notarius Sacri Palatij interfui, & hanc cartam scripsi.

Pag.

Pag.	lin.	loco	lege.
244	17	1052	1154.
ead.	18	Vltrensi	Vlciensi
ead.	24	post fecit adde castrum, & locum Vigoni ab eodem recuperando anno 1212.	
1245	4	forestam	Forestam
ead.	26	Prothomagestis	Rothomagēsis
248	29	1393	1493.
ead.	ead.	dele naturalis	
247		quæ tamen	legi deberet
249	15	Quagnas Mirolum casis, capellis, &c. lege Luagnas, Miradolium cum casis, capellis, &c.	
ead.	21	Gussonem	Clussonum
ead.	24	Turuua	Turuna
ead.	28	Valle	Vallis
248	18	simulacrum	simul cum
249	8	habitant	habeant
ead.	21	aspersionis	ostersionis
ead.	29	post verbum vocatus adde est	
150	14	1013.	1213.
253	4	Sestienses	Sestrienses
ead.	7	quam	qua in,
ead.	20	1091	1191
ead.	in fine marginis dele 1272.& 1279.		
254	9	Vandonus	Vaudonus
ead.	28	Ioannes	Ioannis
ead.	31	Burononis	Brunonis
255	3	Ioannis	Ioannes
ead.	7	Cauaconensis	Cauallicensis
258	17	Felectrum	Fletum
259	28	Duronense	Duionense
260	7	post.postquam adde à	
ead.	ead.	possessioni	possessione
263	8	submisit	submiserunt
ead.	12	trauo	Terauo
ead.	14	Boco	Boso
266	12	post remisit adde in capite lineæ 1259. Vbertus	
266	14	post Frontis adde à capite lineæ 1268 Vbertus ex Comitibus S.Martini, qui permutationem factam inter Abbatem S.Petri de Sauiliano, & Fratres Dominicanos eiusdem oppidi comprobauit	
270	26	martyris	martyrij
271	4	ea Adalasia	eam Adelasia
ead.	12	quadringentum	Quadringentum

Pag.	lin.	loco	lege
272	1	274	272
ead.	12	Longorum	Longobardorū
ead.	19	Abbatem	Abbatibus
273	4	neutetiam	nunc etiam
274	4	spectet	Spectabilis
ead.	12	B.Georgius	D.Georgius
275	4	1584	1484.
ead.	6	post Salutianum adde ac	
ead.	7	Palelogæ	Paleologæ
276	16	Varcherium	Varchum
ead.	18	matris	martis
277	10	iurisdictioges	iurisdictionis
ead.	17	Vrbiorum	Vibiorum
ead.	18	visitatione	reperitur
ead.	19	Abbatiæ	Abbatia
ead.	26	post Romagnani dele virgulam	
282	11	Secundus	Secundò
ead.	18	constitui	construi
ead.	25	sanctissimi	sanctissimè
ead.	30	tertius	tertiò
283	10	secundus	secundò
ead.	12	Regnensis	Regiēsis in Prouincia
ead.	28	deleantur numeri 1412. 1412. 1437	
ead.	31	fuerunt	fecerunt
286	11	secundus	secundò
288	23	cum	eum
ead.	25	Lacedensis	Laucediensis
290	28	totam reformari vilsisset	tutam reformari iussisset
294	21	dele Episcopus	
295	1	Ciuis	Cuius
ead.	20	Elcensis	Eliensis
ead.	24	post legitur	adde per
298	10	Steollingorum	Sterlingorum
301	16	in margine adde 1368.	
ead.	17	1368	1378
ead.	19	1364	1400
301	29	Vardanus	Vidanus
ead.	31	Bandinus	Badinus
303	24	Ecclesiam	Ecclesia
ead.	26	Mediolani	Mediani
304	2	Episcopalis	Epistolis
ead.	6	in margine notetur annus 1140	
ead.	21	filij	fili
305	1	forma	firma
306	24	post frater dele nepos	
308	8	Gilberta	Gilberga
ead.	15	Cignarum	Cisignanum

Pag.

Pag.	lin.	loco	lege
313	3	firmitate	Firmitate
ead.	15	Occlesius	Occlerius
314	1	Gabius	Gabrius
315	11	Nazzolis	Narzolis
ead.	13	promisso	præmisso
316	13	iuspatronatus	iurispatronatus
318	8	Turrieus	Turicus
ead.	29	post verbum poscit adde in capite lineæ 996. Amizo, cui Rodulphus Rex Burgundiæ in loco Agauni dominium Ciuitatis Tarentasiensis paulo ante ab Iberrinis incursionibus deuastatæ dono dedit.	
319	28	post 1132 adde Quę hic narrātur de Lamberto fratre, matre, & sorore huius Petri adscribenda sunt Petro 2. vt ex Surio obseruauimus.	
320	6	Stamedrensis	Stamediensis
ead.	21	post Varexij adde approbauit	
321	21	Simonia	Simoniacè
322	1	In margine notetur annus 1394	
ead.	4	1365	1395
ead.	19	Montsionis	Montis Iouis
325	9	plinius	Plinius
326	7	miraculorut	miraculorum
ead.	12	&	in
329	17	ferrery	Ferrerij
ead.	21	Generalis	Generali
331	20	Vltrauirani	Vltraiurani
ead.	ead.	Constituti	constitutus
333	14	Bosco	Boso
334	8	Comis	Comitis
ead.	12	Paronius	Raronius
ead.	13	filias	filius
ead.	16	Rumam	Romam
ead.	27	lucernate	Lucernate
335	3	superfaxij	Superfaxij
ead.	7	lungus	Lungus
336	1	filucius	Filucius
ead.	7	erectionem	creationem
ead.	8	Lausannę	Lausanę
ead.	21	Redmattem	Riedmatten
ead.	23	superlaxius	Superlaxius
337	27	482	452.
338	3	Cabiltonensi	Cabilonensi
ead.	18	Comitissæq;	Comitissq;
ead.	19	Diuonensem	Diuionensem
ead.	20	comisit	commisit
339	6	lemani	Lemani
340	10	Genuę	Geneuæ
341	10	efferretur	efferreretur
ead.	19	Conciliario	consiliario
342	18	Atestonis	Atestinis
ead.	19	Cardinalis	Cardinalibus
ead.	ead.	Atestonus	Atestinus
ead.	25	Philiphæ	Philippæ
343	15	Archieqiscop.	Archiepiscop.
344	23	positi	potiti
345	6	locus	Lacus
ead.	26	Eusebius	Eucherius
ead.	30	Abelonus	Apelinus
346	29	testamento	testamentum
347	19	1270	1370
ead.	26	Clemente 6.	Clemente 7.
350	10	Brerentes	merentes
351	19	Gonfessarius	Confessarius
ead.	10	Serenissimorū Sabaudię Pricipis	Serenissimarum Sabaudiæ Pricipum
352	7	887	881
353	2	Mantuæ	Nantuæ
ead.	26	coniūctionibus	conuentionibus
354	27	post Synodo	adde Basiliensi
356	8	Altachusta	Altachrista
ead.	12	Lausanensis	Lausanenses
356	25	post quod adde impressum fuit inter Scriptores rerum Francorum ab Andrea de Chenò	
ead.	26	scripsit	subscripsit
357	24	Lateranensis	Lateranensi
ead.	26	cleuationi	eleuationi
ead.	vlt.	Cameræ	Comeræ
358	31	Montonay	Mentonay
359	2	Friforio	Frisono
ead.	3	post decoratus adde quam tamen decipiendo, verum anno 1402 nominatur Cancellarius Sabaudiæ	
ead.	17	Pingono	Pringino
360	12	Lausanense	Lausanensem
361	16	Vnionatus	Vnio natus
ead.	19	post Lerinensi dele in	
362	32	Fusingensem	Frilingensem
364	10	Clemente 7	Clemente 6.
ead.	31	Cementina	Comentina
365	13	Martur	Martyr
ead.	14	S.Victorio	S.Victoria

Pag.	lin.	loco	lege
ead.	ead.	1349	1343
366	2	Mimanensem	Mimatensem
ead.	22	ac	at
367	30	populi	populis
368	5	parius	paruis
ead.	20	Conciliarios	Consiliarios
369	1	gratitudiniqu	gratitudiniq;
ead.	2	laudes, & quæ sequuntur debent esse literijs ordinarijs	
ead.	26	Taucisinam	Tauruisinam
ead.	ead.	Draionus	Diaconus
370	3	erudititsimis	eruditionis
ead.	19	Nos	Hos
ead.	ead.	prompti	prompsi
ead.	23	Cęsarea	Cęsana
271	18	Episcopalis	Epistolis
ead.	29	Veneia	Vencia
372	7	Sede	Sedem
ead.	19	dele quæ dicuntur de Valle de Castelletto	
373	27	per	pro
ead.	28	fratre	fratrem
375	14	Sistancensis	Sistaricensis
376	24	Intremontio	Incremontio

Pag.	lin.	loco	lege
378	11	erudititsimum	eruditissimus
ead.	30	Bernardini	Benedicti
ead.	vlt.	Bellouacens	Bellouacensis
379	9	Paulo	paulo
ead.	25	Miomediensis	Nicomediensis
ead.	30	dele Episcopatum	
380	27	Macouensis	Maclouensis
382	12	à Lingua	Lingua
383	20	post 1644. adde eleemosynarius, ac Consiliarius Regius Abbas S. Caterinæ Parisiẽsis	
384	22	Heultriæ	Neustriæ
ead.	24	Altidoonensis	Altisiodorensis
385	10	1152	1132
386	23	Gaspardonus	Gaspardinus
387	23	Ruthensis	Ruthenensis
388	2	Berandi	Bernardi
390	16	de Bello	de Belbo
ead.	26	Ferraria	Ferrania
ead.	28	Ferraria	Ferrania
ead.	32	sacrum	sacram
391	23	Ceuæ	Sauonæ
393	28	1431	1331

